

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvs Ecclesiae.|| In hoc libro ... admiranda quædam ac
planè obstupenda, de septem ec-||clesiæ statibus,
abusibus quoq[ue] grauissimis, & futuris eiusdem
calamitatibus ex sanctor[um] pro-||phetijs & ...**

Pürstinger, Berthold

Coloniæ, 1531

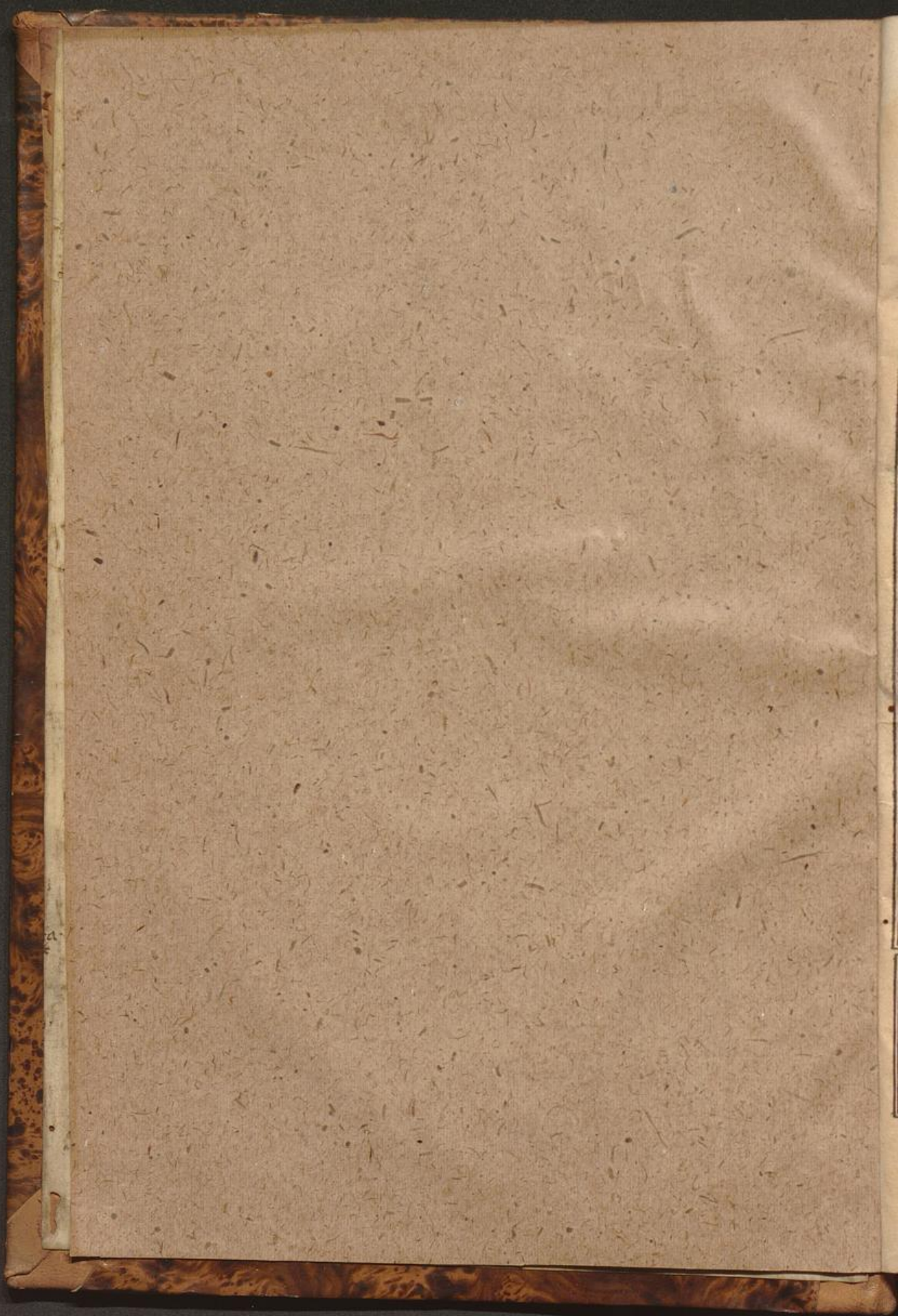
VD16 ZV 12498

urn:nbn:de:hbz:466:1-29969

ministerium uix tutū in amicis esinu inimicorū petere sustinuit. Cuius factū si cui placet necesse est. L. etiam clausi quia apud maiores eloquentia clarissimus fuit ppositū non displiceat. Nam ex consule punitā galliam obtineret. atq; in eam. g. carbo cuius patre damnauerat ad speculanda acta sua uenisset. non solum eū inde non sūmouit. sed insup locū ei in tribunali assignauit. nec ulla de re nisi eo in consiliū adhibito. Cognouit. Itaq; acer & uehement carbo nehil aliud gallica peregrinatione consecutus est. quā ut animaduerteret. itē patre suū ab integerrimo uiro. in exilium misit. Cato uero superior sepe numero ab inimicis ad causae dictionē uocatus. nec ullo umq; crimine conuictus. adultariū tantum fiduciae in sua innocentia repositit. ut ab his in questione publicā deductus. t. græbunū a quo in administratione rei publice ad multū odia diffidebat iudice deposceret. quia quidē animi prestantia. p̄tinaciā eorū insectandi se. inhibuit. Eadem. in. scauri fortuna. atq; senectus longa ac robusta. idem animus. qui cum p̄ rostris accusaretur quod ab rege m̄ tridate ob rem publicā pdendam pecuniā accepisset. causam suā ita egit. Est enim iniquū quiritel cū inter alios uixerim. apud alios memoratiōe uite reddere. Sed tamen audebo uos quorū maior pars honorib; & actis meis intereē non potuit interrogare. uariū seuerus ueronensis. emiliū scaurum regia mercede corruptū. imperiū. p̄ pdidisse ait. aemilius scaurus hunc se ad finē eē culpe negat. uti creditis. Cuius admiratione populus cōmorus. uariū ab illa dementissima actione p̄tinaci clamore depulit. contra. in. antonius ille disertus. Non enim respuendo sed amplectendo cause dictionem quā innocens eē testatus est. Questor p̄ficiens in asiam brundisiū iam pueniret. Vbi litteris certior. incesti se postulati. apud. L. cassiū p̄torē. cuius tribunal p̄pter nimā seueritatem scopulus reorū dicebatur. cū id uitare beneficio legis mēmiae liceret. q̄ eorū qui r̄p̄ causa abeunt recipi nomina uetabat. in urbe tamen recurrit. que uota pleno fiduciae bonae consilio tum absolutiōe celerē. Tu p̄fectionē honestiorē consecutus est. Sunt & illa speciosae fiduciae publica exempla. Nam cū eo bello quod aduersus pyrriū gerebatur. kartaginenses. c. ac. xxxviii. nauū classem in p̄sidū romanis hostiam ultro misissent. senatu placuit & legatos ad duces eorū ire qui dicerent. populū romanū bella suscipere solere. que suo milite gerere possent. P̄inde classem kartagine reducerent. Idem post aliquot annos cannensi clade exhaustis romani imperii uirib; supplementū in hispaniā exercitiū mittere ausus. fecit ne locus hostiliū castrorū cū maxime capen portā armis hannibale pulsantē minoris ueniret quā si illum poeni non optinerent. Ita se gerere in aduersis rebus. quid aliud est quā seuerentē fortuna in adiutorū sui pudore uictam conuertere. Magno spacio diuisus est. a senatu ad poenam acciū transitus. Ceterū ut ab eo decentius ad externa transeamus. p̄duentur in mediū. Scituo caesari amplissimo ac florentissimo uiro. in collegiū poetarū uementi. nūquā assurrexit. Non maiestatis eius immemor. sed quod in cōparationem cōmuniū studiorū. aliquanto se superiorē eē confideret. Quap̄pter in solentiae crimine caruit. quia ibi uoluminū non imaginū certamina exercebantur. Ne euripides quidē arbutus arrogans uisus est cū postulante ut populo ut extragoedia quandā sententiā tolleret. p̄gressus in scaenam dixit se ut eum doceret non ut ab eo disceret fabulas cōponere solere. Laudanda profecto fiducia est que estimatiōe sui certo pondere examinat. tantū sibi arrogans. quantū a contemptu & insolentia distare satis est. Itaq; etiā quod alcestidi tragico poete respondit p̄babile. apud quem cū quiretetur quod eo triduo non ultra tres uersus maximo impensū labere deducere potuisset. atq; esse centū p̄ facile scripsisse gloriaretur. Sed hoc inquit inter est. quod tui intridui tantūmodo.

1710

SONVS ECCLESIAE

In hoc libro lector candidissime, admiranda quædam ac planè obstupenda, de septem ecclesiæ statibus, abusibus quoque grauissimis, & futuris eiusdem calamitatibus ex sanctorum prophetis & nouarum reuelationum vaticinijs, solidissimisque scripturis, luce clarius enarratur. Verte igitur pagellam & capitulorum perlege argumenta. Quod si feceris (inuenies enim quoque culpa & quibus de causis, tota Christi pereat ecclesia) librū te hūc emisse nunquam penitebit.

Ezech. 9

Percutite, & à ſanctuario meo incipite. ſ. ca. 38

ANNO M. D. XXXI.

IN noua fert animus, lector Christiane, mutatas ostēdere formas, hoc est, quomodo au-
rum sit mutatum in scoriā, & quantum distent æra lupinis, enarrare. Dedit enim deus
palām facere prophetis suis, tam in veteri q̄ nouo testamento, quæ oportet fieri cito, &
quæ futuris sunt ventura temporibus. Verum quum hæc omnia in subsequētibz pri-
mis aliquot capitulis satis copiose declarantur, non est hic verbis multis opus. Vera etenim
sapientia est & scientiarū omnīū sciētia, declinare vitia & amplexari virtutes. Quū igitur
subsequēs opus, per vnū (nescio quem) doctissimū tamen atq; optimū veritatis professorē sit
collectū, fortuito casu in manus meas deuenisset, illud legi atq; relegi, & post q̄ placuit, ad bō
noꝝ omnium salutē imprimi feci. Nam ad recte beateq; viuendū nihil accommodatius (vt
statim dixi) reperiri potest, q̄ ea noscere, quibus virtutes animus amplexatur, ac vitia decli-
nat, quæ nimirum liber hic noster luculentissime enodat atq; absoluit. Eapropter author iste
ignotus (quāuis superstes adhuc & verus dei cultor) fertili ac florigero sacræ scripturæ agro
perlustrato, lurium proinde & diuersorū scribētū solidissimis sentētijs trutinatis, & in vnū
coacervatis, nō in scyrpo nodū quæ rere, sed legentiū vtilitati consulere volēs, hoc idē opus
ædidit, ac Onus Ecclesiæ non inconsulto nuncupauit. Onus ecclesiæ, imō totius mundi, non
(vt apud Euāgelicum illum vatem Esaiam in multis sui vaticiniū capitibus) onus Babylonis,
onus Moab, onus Damasci, onus Aegypti, onus deserti maris, onus Duma, onus in Arabia,
onus vallis visionis, onus Tyri, onus iuramentorum Austri, sed Onus Ecclesiæ, sub gloriosissi-
mo Austriæ archigenarcha Carolo Romanorū Augusto (quo futurā, ac prope instātē deso-
lata ecclesiæ calamitatē nemo ignoraret) Christigenis patefecit. ¶ Accipe ergo candidissi-
me lector hoc opus in multipharios vitæ Christianæ, pariter & omnium statuum Christo-
larum abusus æditū, orthodoxæ ecclesiæ, adeo vtile, vt ausim asseuerare, nihil emeruisse dese-
stibilitatis humano generi aut posse nouiter emergere, quod medijsidius non possit ex his
quæ in eo continentur (si profunde perscrutentur) explodi omnino & labefactari. Sunt enī
congesta in eo sacræ scripturæ efficacissima testimonia, quibus veluti armis expeditissimis
pro vitæ Christianæ instauratione, simul & componendis moribus vti possis. Hunc itaq; li-
brum tam salubrem, in .70. capitula instar .70. palmarum in deserto Helim, & D. CCC.
LXXXIII. §. ad similitudinem ramorum distinctum, cum multorum (vt sic dicam) quoto-
rum annotatione & remissionum cumulo copioso, quibus author instar horti iucundissimi
æditionem hanc exornauit, ac veluti solidissimis basibus fortificauit, tibi trado, ð lector Chri-
stiane, nec quippiā de meis insertum scias, paucis aliquot demptis signaturis in māgine p me
adauctis, quibus diuersæ in hoc opere sacratissimo contentæ sententiæ, latius alibi visendæ
extenduntur. ¶ Cæterū non te moueat lector, authorem ipsum suum nomen obticuisse, quia
quum omnes, hoc est, tam laicos q̄ ecclesiasticos redarguat, & nemini, cuiuscunq; etiam sta-
tus sit aut conditionis, parcat, veritus fortassis est, sese apud reos (nemo enim se vltro in pe-
riculum præcipitare debet) modicam gratiam habiturum. Quia vt est apud Therenitiū: Veri-
tas odium parit. Et quid (obsecro) tibi proderit authoris nomen, quum nihil ex se loqua-
tur, sed omnia scripturis probet? Vide ergo quid hic dicatur & non quis dicat. Oportet enim
non modo temporum, verum etiam rerum atq; hominum habere rationem. Postremo au-
tem hoc vnū te admonitū velim, vix ab vllō mortalium, q̄libet etiam erudito facile perpēdi
posse, quanta sit huius libri vtilitas, nisi attentiori illum cura quispiam legerit ac relegerit. Ve-
ritas enim ipsa (quæ iusto semper triumphat iudice) ð cœlo eundem in terras deiecisit hoc
tempore videtur, vt malis abusibus procul ab ecclesia dei & à tota republica Christia-
na, sapienter, moderatē ac pie reiectis, feliciter hæc eadem ac bene, hoc est in vero dei amo-
re & charitate proximi non ficta à superioribus nostris gubernetur. Vale lector Christia-
ne. Anno domini M. D. XXXI.

Synthesi
scripsit

Author huius libri est
post Gelnero in Bi-
bliotheca h. a. 1615 q̄
scopus Chemenis
Suffraganeus Sal-
uandensis.

CAPITVLA ET ANNOTA

tiones præsentis operis, quod Onus
Ecclesiæ nuncupatur.

- ¶ De autoritate approbatarum prophetiarum veteris & noui testamenti. Cap. 1.
- ¶ De nouis prophetis & modernis reuelationibus. Cap. 2.
- ¶ De autoritate & sanctitate Birgittæ. Cap. 3.
- ¶ De appropinquatione calamitatis diu prophetizata. Cap. 4.
- ¶ De septem statibus ecclesiæ. Cap. 5.
- ¶ Quo quisq; tēpore status Ecclesiæ inceptus est atque finiendus. Cap. 6.
- ¶ Quāto tēpore spatium q̄sq; status durat. Cap. 7.
- ¶ Comparatio septem dierum ad septem status ecclesiæ. Cap. 8.
- ¶ Quomodo ecclesiæ status assimilantur septē ætatibus mundi. Cap. 9.
- ¶ De distinctione septem statuum in specie. In primis de statu Ecclesiæ primo, qui dicitur Seminarius. Cap. 10.
- ¶ De statu secūdo, q̄ d̄r irrigatus. Cap. 11.
- ¶ De statu tertio, q̄ d̄r illuminatus. Ca. 12.
- ¶ De ecclesiæ statu q̄rto q̄ d̄r Ascēsiuus. Ca. 13.
- ¶ De statu ecclesiæ Remissiuo, qui est quintus in ordine. Cap. 14.
- ¶ De Indulgentiis & Remissionibus. Cap. 15.
- ¶ Ibidem & varia.
- ¶ De statu Ecclesiæ sexto qui nuncupatur reformatiuus. Cap. 16.
- ¶ De ligatione & solutione diaboli. Cap. 17.
- ¶ De hominum cæcitate. Cap. 18.
- ¶ De indispositione Romanæ curiæ. Cap. 19.
- ¶ De excessibus Episcoporum. Cap. 20.
- ¶ De prælatorum aliorumq; curatorum vita vitiosa. Cap. 21.
- ¶ De peruersitate religiosorum & capitularium clericorum. Cap. 22.
- ¶ De criminibus cōmunis cleri. Cap. 23.
- ¶ De tyrannide regum. Cap. 24.
- ¶ De iniusticia ducū & principū terræ, atque aliorū magistratuū. Cap. 25.
- ¶ De iniquitate militū & nobilium, diuitūq; laicorum. Cap. 26.
- ¶ De malitia cōmunis populi. Cap. 27.
- ¶ De singulis criminibus, quibus populus christianus est irretitus. Cap. 28.
- ¶ De dilatiōe supplicij & paciētia dei. Cap. 29.
- ¶ Prouocationes ad pœnitentiā. Cap. 30.
- ¶ De admonitiōib; futurę calamitatis. Ca. 31.
- ¶ De excitatiōe curatoꝝ vt publicēt iā immi nētes calamitates atq; pp̄lo p̄dicēt. Cap. 32.
- ¶ De cōtemptu præceptoꝝ ac reuelationum dei. Cap. 33.
- ¶ De incredulitate & induratōe hoīm. Ca. 34.
- ¶ De ira dei se contra contumaces vindican-

- tis. Cap. 35.
- ¶ Quō sancti & innocentes aduersus malefactores vindictā exigūt. Cap. 36.
- ¶ De stricto iudicio & iustitia dei absq; misericordia. Cap. 37.
- ¶ De speciali plagā incipiēte à sanctuario, id est, à clero. Cap. 38.
- ¶ De cleri abiectiōe. Cap. 39.
- ¶ De generalibus plagis Christianitati modernæ imminētibus. Cap. 40.
- ¶ Quā ab Aquilone pandet om̄e malum vnde veturus est ecclesiæ tyrānus. Cap. 41.
- ¶ De idolo seu Papa falso, q̄ dicitur Antichristus mixtus. Cap. 42.
- ¶ De ecclesia peruersa, quæ in scriptura nuncupatur meretrix magna. Cap. 43.
- ¶ De triplici ruina ecclesiæ. Cap. 44.
- ¶ De ruina ecclesiæ orientalis. Cap. 45.
- ¶ De occidentalis ecclesiæ ruina circa dignitatē ecclesiasticā proximē futura. Cap. 46.
- ¶ De ecclesiæ translatione ad gentes. Ca. 47.
- ¶ De regnis & monarchiis hui; seculi. Ca. 48.
- ¶ De Turcis & de plaga gladij. Cap. 49.
- ¶ De plagis caristiæ seu famis ac pestilentia & reliquis. Cap. 50.
- ¶ De licita astronomia. Cap. 51.
- ¶ De illicita astrologia. Ca. 52.
- ¶ De sacris autoritatibus & reuelationibus futuræ ac propinque inundationis. Ca. 53.
- ¶ De fuga hominum. Cap. 54.
- ¶ De tribus Væ. Cap. 55.
- ¶ De paciētia in tribulatiōibus adhibenda. Cap. 56.
- ¶ Confessio nostræ prauitatis cum inuocatione dei. Cap. 57.
- ¶ De exemplis pristinarum plagarum, quæ nos à periculis futuris cauere docēt. Ca. 58.
- ¶ De consolatione quam iusti in suis tribulationibus habent. Cap. 59.
- ¶ De tranquillitate ecclesiæ suprascriptā futuram calamitatem succedente. Cap. 60.
- ¶ De magno Antichristo. Cap. 61.
- ¶ De triplici Iesu Christi aduentu. Cap. 62.
- ¶ Quo tempore & loco futurus sit secundus Christi aduentus. Ca. 63.
- ¶ Quid de calamitate quinti & sexti ecclesiæ statuum ex euangelio elicitur. Cap. 64.
- ¶ Sibyllæ prænotio de septem statibus ecclesiæ. Cap. 65.
- ¶ De septimo ecclesiæ statu. Cap. 66.
- ¶ De triplici statu totius mundi, ac de cœna dei tripharia. Cap. 67.
- ¶ De Gog & de decē tribubus Israel. Cap. 68.
- ¶ De reliquā parte septimi status post Gog vsq; ad extremum iudicium. Cap. 69.
- ¶ De extremo iudicio. Ca. 70.

NVS ecclesie in malo culpæ presentis & pœnæ futurae ex multipharijs signis & causis mihi consideranti, occurrit quoddam propheticū, vel potius genethiacū inuentū seu præ sagiū, de potentissimo rege Carolo genarcha Australi æditū. Inuisens interea noua quædam cōmenta cœlicas nobis plagas auspicantia, commotus sum, ne minus diuinis q̄ mathematicis prænotionibus intendamus, infranotatas colligere scripturas & auctoritates, quibus nos emendari & solum deum præ omni-

J. c. 48. §. 7.
J. ca. 51. §. 19
J. ca. 52. §. 22

Sentētia est
Gregorij.
Gene. 6.

bus timentes, studeamus futura præcauere pericula, quæ si euitare nequeamus, saltem præscita nos minus feriant.

Thobiz. 21

I § Videns nāq; deus q̄ multa hoīm malitia esset in terra, & cūcta humani cordis cogitatio ad malū omni tempore intenta, omnisq; caro corrupisset viam suam, pro sua diuina iustitia acerbam calamitatē sup nos futurā & quasi iam propinquā esse, multipliciter cōminatur. Etm̄ deus inigne quippiam facturus, frequēter præmittit nuntios, qui hominibus eorū peccata aperiant, & minas intētēt: Opera aut̄ dei reuelare & cōfiteri honorificū est. Decet itaq; quæ rere, q̄ ventura nobis pater omnipotens indicat, per filiū suū Iesum Christū, per prophetas, per apostolos & alios sanctos de plagis impiorū & de aduersitatibus formidandis. Siue ea ad vniuersum genus humanū, siue ad Christianos tantū pertineant, siue particulares hominū gradus cōcernant. Quinimō iustū dei iudiciū merito est formidandū, ne ob sacrilegam nostrā impietatē cito in nos sauiat. Et si non est nostrum nosse sepora & momenta, tamen id nō est vsq; adeo intelligendū, q̄ futura sint à nobis omnino incognoscibilia. Nimirū qui virtutē superuenientis spiritus sancti acceperint, possunt intelligere ac prophetizare ea quæ eis filius reuelauerit, ad quos dñs inquit: Congregate ad me populū, vt audiant sermones meos, & discant timere me omni tempore quo viuunt in terra, doceantq; filios suos. Custodite igitur solcite animas vestras.

J. c. 4. §. 3
J. c. 1. §. 2. &
J. c. 5. §. 4 &
J. ca. 17. §. 13
J. ca. 4. §. 10
in fi. J. c. 1. §. 2. &
J. ca. 4. §. 11.

Mat. 24
Acto. 1.
Tho. pt. 1. q.
14. art. 15. &
in de. veri.
ma. 2. ar. 12.

II § Cū autem necessitas concionandi incumbat mihi, ponderanti hæc apostoli verba: Væ em̄ mihi est, si non euangelizauero, quoniam dispensatio mihi credita est: Inuitus tamen hæc ago, quia gratiā dicendi non habeo, siquidem lingua mea adhæsit faucibus meis. Cum propheta nempe clamo ad dominum: Ah ah dñe deus, ecce nescio loqui, quia peccator ego sum, vnde memoria in me labitur, intelligentia hebescit, eloquētia ad concionandū necessaria mutit. Timeo vero nē incidam in illud apostolicum: væ taciturnis, quando etiam euangelicus propheta se diutius siluisse dolet, inquit: Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito. Neq; sum sine reprehensione in medio nationis prauæ & peruersæ, neq; illius benemeriti, vt angelus tangat os meum, & dicat: Ecce tetigi hæc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur.

J. ca. 15. §. 39.
& J. c. 32. per
totum
J. c. 32. §. 3

Deute. 4
Ezech. 3
1. Cor. 9
Exod. 4
Psal. 21
Hier. 1.

III § Quocirca officium meum, quod ore perficere nequeo, lectione & cōmuni perfoluere conor. Memor tamen illius sentētiæ Sapientis: Si nō est tibi intellectus, sit manus tua super os tuū, ne capiaris in verbo indisciplinato, & cōfundaris. Vix audeo hoc opus incipere, ne mihi peccatori dicat deus: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentū meū per os tuū? Sed ex Augustini sentētia confido, lectores me nō adeo irridebunt, si minimum ecclesie ministrū, forte animaduertunt, nō satis eleganter præsentē condere scripturā. Nam libellus hic non ad aures mulcendas, linguāq; poliendā, sed ad cautelas præstandas paratur. Opus igitur nō est propter stylum simplicē respuendū. Necessitas profecto, vt ad cōmunem vtilitatem reipublicæ Christianæ sollicitus sim, nonnullas prænotiones inuulgare, & ex sanctoꝝ prophetijs, singulis accuratē perlectis, auctoritates & sententias subsequētes cōportare, quas in medium adducere, hisq; scriptis cōmendare curauī. Ex vaticinijs quoq; nouarū reuelationum quædam collegi, & quæ mihi clara videbātur, ex obscuris decerpsi.

J. ca. 32. §. 4.

1. Cor. 9.
Esaia. 6.
Philip. 2
Esaia. 6.

Eccle. 5.
Psal. 49.
Di. 39. sed so

IV § Totus tamen tremor, ne aliqua incaute scribēdo, subrepat lubricus error.

J. c. 3. §. 1.
J. c. 3. §. 8

Sentētia est
Augusti. de
doct. Chri.
Greg. in q̄
dam homil.

Opus igitur nō est propter stylum simplicē respuendū. Necessitas profecto, vt ad cōmunem vtilitatem reipublicæ Christianæ sollicitus sim, nonnullas prænotiones inuulgare, & ex sanctoꝝ prophetijs, singulis accuratē perlectis, auctoritates & sententias subsequētes cōportare, quas in medium adducere, hisq; scriptis cōmendare curauī. Ex vaticinijs quoq; nouarū reuelationum quædam collegi, & quæ mihi clara videbātur, ex obscuris decerpsi.

III § Totus tamen tremor, ne aliqua incaute scribēdo, subrepat lubricus error.

error. Idcirco nihil penitus de meo apposui, neq; apponere intendo: sed omnia quæ bona fide his inserui, ex prophetijs sacris, canonicisq; scripturis, approbatis etiã libris, & ex veridicis documentis collegi, tanq; futurarum calamitatum timidus indagator, sacrarumq; scripturarum indoctus allegator. Omnia aut; & singula præsentia collecta, subiicio correctioni, emendationi, & suppletioni sanctæ sedis apostolicæ, cæterorumq; meorumq; maiorum, nil in his collectis pro certo affirmans, sed Christiani fideles charitatis zelo de imminentibus præmonens periculis.

V § Porro allegatarum sententiarum loca vel etiam remissiones literis immiscere nolui, sed marginibus apposui, quominus ex confusione allegationum & remissionum sensus scripturarum obscureretur. Putavi deniq; multa prophetica responsa aliãq; autentica scripta ad diuersos ecclesiæ status, ad plura quoq; loca & tpa interpolata applicari posse sub sensu literario seu mystico, quoniã cœlestis aquila in dextera sedentis super thronum vidit librum scriptum intus & foris. Foris quidem secundum sensum literalem & historicum: sub quo communiter in veteri testamento & quo ad synagogã, sacra scriptura intelligit. Intus aut; secundum sensum mysticum sub litera latentẽ. Siquidem in nouo testamento sacra scriptura plerumq; refertur ad spirituale intellectum, etiã plurimarum, utpote allegoricum, morale vel analogicum: quibus quasi tota sacra scriptura voluitur, quæ plena est dominicis sacramentis. Quo fit ut aliquãdo vna sententia seu idem diuinum eloquium, in diuersis locis pluries allegabitur, seu diuersimode exponetur. Nam multoties, quæ in veteri testamento ad literam sunt completa, figurant ea quæ in nouo testamento sunt reiteranda, & adhuc iterum complenda. Nempe: Generatio ista non præteribit, donec omnia fiant. Vnde prophetiarum, quæ ad tempus Christi propriarum referuntur, etiã ad nostra, cæterarumq; secula pertinent.

VI § Quippe ex autoritatibus subsequentibus euidentibus futurarum & propinquare calamitatum nostrarum coniectura sumi potest, tamen futura tempora præter in sua posuit potestate. Hinc multi fallunt in temporis conditione, quæ etiam antiquis prophetis, spiritu sancto plenis nõ frequenter patebat. De Antichristi magni aduentu plures etiam docti coniecturarunt certa tempora, quæ iam dudum sunt transacta, nec eundem Antichristum hætenus aduentasse constat. Ergo nec hic de tempore futuri euentus quicquam certi affirmandum est, ex quo nulla temporis conditio per aliquam reuelationem appareat. Qui itaq; illius futuræ plagæ tempus, seu metã prædicere satagit, delirare videtur. Futura enim pericula ex nobis ipsis præcognoscere nequimus, sed ea accipere debemus ex eis quos elegit deus ut hominibus prænuntient, & consulant in casibus periculosis. Nunc autem habemus, neminem qui diuinis reuelationibus illustretur, nec signa nostra videmus talia, scilicet, qualia olim data sunt patribus nostris. Iam enim non est Propheta qui annuntiet nobis iram dei, qui nos nõ cognoscit amplius, quoniã opera nostra sunt ei contraria. Quãobrem ex prioribus reuelationibus accipere debemus futurarum nostrarum calamitatum coniecturã. Quæ licet tanq; humana aliquãdo fallat, frequenter tamen ad effectum deducit, prout multa olim reuelata hætenus sunt verificata.

VII § Heu canonica scriptura vtriusq; testamenti, præcipue in Daniele & Ezechiele, figuras horribiles, necnõ in Apocalypsi & in Esdra comminationes formidandas, de præsentium vtriusq; extremorumq; temporum periculis continet, quæ & si materia descriptionis sit terribilis, effectus tamen propediem futurus absq; dubio multo terribilior apparebit. Aspiciat igit; d; Christiani, & leuate capita vestra, quoniam iam appropinquat calamitas nostra vehementer præsumenda, quæ penè comprobata censet ex autoritatibus & sententijs pro totum subsequens opus annotatis, quibus manifeste ostendit, omnes ferè ac singulos Christianos exhibere se ceu malivola diuinæ ultionis obiecta, in quæ altissimus, iustissimusq; iudex acerbe animaduersionis phialas statim & insperate diffundet. Distinguo itaq; præsentem materiam & collecturam in subsequencia septuaginta capitula, quasi in septuaginta palmas, quæ erant in Helim, quod interpretatur Arietes, per quos designantur Christiani gregis homines, quorum septuaginta millia, utpote absque numero, portabunt onera imminentis calamitatis.

In con-
clusionem. §. 1

J. c. 2. in pri.

J. c. 1. §. 2

J. c. 11. §. 3

J. c. 1. §. 19

J. c. 1. §. 4. &

J. c. 1. §. 2

J. c. 1. §. 1. &

J. c. 1. §. 6

J. c. 61. §. 2

J. c. 58. §. 8

J. c. 17. §. 24

J. c. 57. §. 6

J. c. 3. §. 3

J. c. 4. §. 1. &

J. c. 7. §. 1. &

J. c. 15. cum fili

J. c. 5. §. 1

J. c. 4. §. 6

J. c. 23. §. 15.

J. c. 13. §. 4

J. c. 40. §. 1

J. c. 10. §. 1

J. c. 17. §. 6

Exemplo Au-
gusti. de do-
ctrina Chri-
& Tho. scđa
scđa. q. 1. ar-
tic. 10.
Apo. s

Gre. 15. mo
ra. 2.
Tho. 1. par.
q. 1. ar. 10

Matth. 24

Acto. 1

Tho. 1. part.
q. 86. ar. 4

Psal. 73

Luc. 21

Nume. 33.
3. Reg. 5.

DE AVTHORITA

TE APPROBATARVM PROPHETIARVM VETERIS ET NOVI TESTA- MENTI.

Caput .I.

Tho. scda se
cūda . q. 95.
arti. 2. ad ter
tiu & 100. 74
art. 6. in cor.
Ecci. 48. ifi.
Tho. vbi sta.
ad. 2.

Cati. Senē.
ca. 61.

Matth. 23

1. Cor. 14

Hiere. 5.
4. de triū. 17

Tho. 1. par.
q. 100. 11. ar.
1. & in de ve.
mā. 12. ar. 8.
idem. ē. con
gen. c. 10

Dani. 2

Iohā. 6

Iohel. 2

1. Cor. 10

Ionā. 1

In prologo
Naum.

Amos. 3.

Scda scda q.
171. ar. 4. ad

.1. cōtra. gē.

154. ante f.

1. Cor. 12

MVNDI Exordio Prophetæ non defuerunt: In lege enim naturæ Adam, Noe, Abraham, & nonnulli alij patriarchæ spiritu prophetico multa loquebantur: In toto quoq; legis decursu, post ipsius legis promulgatorē Mo sen prophetam præcellentissimū, plurimi habiti sunt eximij prophetæ, qui spiritu magno viderūt vltima, ostenderuntq; futura & abscondita anteq̄ euenirent. Iam etiā innumeri cum mares, tum foemine occulta reuelantes, in euangelica lege post Christum floruerunt, ipso dicente ad Catharinam Senensem: Aliquādo me ipsum manife

J. c. 53. §. 2

J. cap. 2. §. 3.
& §. 4

J. c. 2. in pri.

J. eo. §. 9. & J.
c. 17. §. 22

J. eo. §. 7

J. eo. §. 3. & J.
c. 53. in prin.

J. c. 4. §. 5

J. i. prologo
§. 1. & J. eo.
dem. §. 5

J. c. 31. §. 9

§. in prolo
go. §. 5. & J.
ca. 58. §. 1. &
§. 5

J. eo. §. 4

§. in prolo
go. §. 1. & J.
ca. 29. §. 6

sto alicui animæ præbendo spiritū prophetiæ, monstrando sibi futura, ipsam animā vel alias creaturas concernentia. Rursus in Euangelio: Ecce ego mitto ad vos prophetas & sapientes & scribas. Quorum prophetiæ nobis postea aut verbis aut scriptis inuulgantur. Qui vero prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, & exhortationem & consolationem.

I § Omnes autem prophetiæ, in sacra scriptura veteris ac noui testamēti comprehensæ, per se sunt ædificatiuæ, adeo vt alieno robore non indigeāt. Nam in ore prophetarū dedit deus verba sua in ignem, & populū terrenū in ligna & vocabit eos. Hinc Augustinus inquit: Patribus nostris, scilicet prophetis, Apostolis, ac alijs: vera pietate præditis, futura sunt demonstrata per sanctos angelos, siue forinsecus, per sensus corporis, siue intrinsecus reuelationibus in spiritu expressis. Qui patres ea prædicentes, vel de præsentibus signis, vel de proximis rebus, ita vt prædixerant, factis fidem facientes, meruerunt habere auctoritatem, cui de longe futuris vsq; in seculi finem crederetur.

II § In pluribus autem scripturæ locis mysteria, quæ ventura sunt nouissimis his temporibus, Deus sepe reuelauit, qui ait: Cum venerit paraclētus ille spiritus veritatis, docebit vos omnē veritatē, & quæ ventura sunt, annūtiabit vobis. Itē per Prophetam: Effundā spiritum meū super omnem carnem, & prophetabūt filij vestri & filia vestra. Et licet in veteri testamento prophetæ prædixerint de turbatione plebis Israel, & destructione ciuitatis Hierosolymæ aliarumq; ciuitatū, tamen illa antiquæ plagæ præfigurāt nobis futuras nouas ærumnas, ob nostra scelera prioribus similia infligendas. In veteri em̄ testamento omnia in figura noui testamēti fiebant, olim literaliter, hodie mystice intelligenda. Sic factum est verbum domini ad Ionam, dicens Surge & vade in Niniuen (quæ præfiguratur ecclesiā modo peruersam) & prædica in ea, quia ascendit malitia eius coram me. Propheta quidem non loquitur in Extasi vt delirans, sed quod prophetat, liber est visionis Dei intelligentis vniuersa. Nam de consummatione Niniuæ, id est, mundi, prophetia illa textitur: Quia deus nō faciet verbum, nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas. Leo rugiet, quis nō timebit? Dominus deus locutus est, quis non prophetabit? Sed hoc secundum Thomam intelligendū est de omnibus quæ sunt necessaria ad instructionem fidelis populi, ea deus prophetis reuelat: non tamen omnia omnibus, sed quædam vni, quædam alijs. Hæc autem omnia operatur vnus atq; idem spiritus diuidens singulis prout vult. Nam alijs per spiritum sanctum datur prophetia, alijs interpretatio sermonū, alijs fides in eodem spiritu. Ex hoc consideratur triplex dei donum, vnum respectu eorū quibus sit reuelatio, alterum eorum qui reuelationes interpretātur, tertium eorum qui per alios reuelata ac interpretata fideliter credunt.

Deus

in princi. peologi, & f.c.31. §.1 f.c.20. §.2 f.c.55. §.5 f.c.20. §.5 f.c.2. §.6 in prin. cō ditionis f.c.26. §.7 in prolo- go. §.5 f.c.4. §.11 f.c.2. §.3. f.c.20. §.2. & f.c.15. §.17 f.c.25. §.10 f.c.30. §.6 f.c.62. §.17 f.c.50. §.3 f.c.11. §.5 f.c.11. §.7 & f.c.70. §.10 f.c.20. §.3. & f.c.20. §.7. & f.c.62. §.1 f.c.49. §.21 f.c.30. §.1 & §.6 f.c.53. i pri. f.c.31. §.16

III § Deus itaque dignatur per angelos & prophetas futura mala nobis prenuntiare, quo minus in tribulatione deficiamus, ubi flagellum ex improviso nobis superueniret: quoniam Christus ait: Hec locutus sum vobis ut cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis. Et infra: Cum venerit spiritus sanctus, ille arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio, & que futura sunt annuntiabit vobis. Hinc apud Birgittam legitur: Spiritus sanctus in prophetarum corda illapsus est, secum perducens ex prophetarum labijs illa eloquia que ad correptionem huius mundi erratici voluit diuulgare. Inter que hoc eorum cordibus influxit, ac ex eorum labijs emanauit, quod filius dei ex virgine nasceretur, & animas redimeret. Sic Hieremias auditum audiuit a domino, & legatus ad Gen- tes missus est. Illum spiritum sanctum (ait Apostolus) nolite extinguere, prophetias nolite spernere. Ipse autem deus sanctificet vos ut integer spiritus vester sine querela in aduentu domini seruetur, fidelis est qui vocauit vos, qui etiam faciet, quia ita loquutus est.

III § Porro sermo a Propheta non peribit. Et qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. Certum equidem atque indubitatum est, futurum esse quicquid deus prædixit, nulla impediende difficultate, nulla naturæ lege præscribente. Dixit enim angelus Iohanni: Hæc verba, scilicet, reuelata, fidelissima sunt & vera, & dominus deus spiritum prophetarum misit angelum suum ostendere seruis suis quæ oportet fieri cito. Ad quem Propheta: Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Non obstat quod opponitur, euerfionem Ninivæ minis indicatam, non esse subsequitam: quia tempore comminationis Ninivæ digni erant euerfionis plaga, sed deus in ira sua non solum continet miserationem, quin postquam se emendauerint, supplicibus pepercit in illa pœna quam contumacibus minabat. Hæc Augustinus: Qui duplicem notat euerfionem. Prima est, ut homines pro peccatis puniantur, sicut Sodoma. Secunda ut peccata hominum destruantur per pœnitentiam, sicut Ninivæ, quæ est euerfa a malo peccati ad bonum pœnitentiæ. Nam deus dicitur mutare suam voluntatem, qui prius videbat iratus, iam redditur placatus. Non quod deus mutetur, sed peccatores mutantur, & eum quodammodo mutatum in his, quæ patiuntur, inveniunt: sicut mutatur sol oculis sautiatis, quibus prius mitis, postea vero asper videtur, cum tamen in seipso semper manet idem qui fuit. Sic facies Christi, quamuis immutabilis, & beatis iocundissima appareat, tamen in extremo iudicio reprobis erit horrenda, non defectu diuinæ maiestatis, sed culpa reproborum. Quemadmodum idem panis est palato sano suavis, sed non sano, pœna.

V § Ad hoc Thomas notabilem adducit distinctionem, dicens: Diuina præscientia respicit futura duobus modis. Primo, secundum quod futura sunt in se ipsis, in quantum ipsa principaliter perspiciuntur, hoc modo futura contingentia sunt determinata ad unum: sicut est prophetia Esaiæ septimo: Ecce virgo concipiet. Secundo modo, futura contingentia sunt in causis inferioribus, in quantum deus sui det ordinem causarum ad effectus: tunc prophetata non sunt determinata ad unum, quin in effectu aliter euenire possint: hoc modo etsi prophetatum aliquando non eueniat, tamen falsum non subest prophetiæ: cuius mens est quod dispositio causæ inferioris hoc habet ut effectus prophetizatus eueniat. Eadem autem causa sublata, talis effectus ulterius necessario non sequitur. Sic Ninivæ causam imminentiæ plagæ, id est, peccata per pœnitentiam deponentes, effectum punitionis euaserunt. Sic Ezechiæ interitus fuit suspensus. Hæc præterea prophetia dicit conditionata, quæ conditione deficiente non venit adimplenda. Ad præmissa facit Sapiens dictum: O quam bonus & suavis est dominus spiritus tuus in omnibus: ideoque hos qui aberrant partibus, id est, successiuis pœnis corripit, & de quibus peccant, admones comminando & alloqueris per reuelationes, ut relicta malitia credant in te. Illos autem antiquos scilicet inueteratos Christianos inhabitatores sanctæ tuæ terræ quos exhorruisti, quoniam odibilia opera tibi faciebant, voluisti perdere a medio sacramento tuo. Simile in Birgitta habetur, quando homines emendauerint peccata, tunc Deus iudicium mitigabit.

Iohan. 16
Libro sermo. ca. 9
Hier. 49
1. Thess. 5
Hier. 8.
Matth. 10
Apo. 22.
Psal. 92.
Ionæ. 3
Psal. 76
De pœ. dist. nouit. 21. de ciui. dei. 18. & ca. 24. & lib. 22. ca. 1
Gene. 9
Tho. 1. part. q. 19. ar. 7
Cath. Sen. ca. 39. & c. 63
Augu. teste. scda scd. q. 171. art. 6. ad secundum
4. Re. 20. & Esa. 38
Sapia. 12
4. Bir. 50

Insuper

DE AVTHORITATE VETETIS ET NOVI TESTA.

2. Pet. 3. VI § Insuper princeps Apostolorum Petrus futuroꝝ auctoritatem sumit ex prophetijs, nosq; admonet, vt memores simus verborum à sanctis prophetis, apostolis, ac à saluatore nostro prolatorum, dicens: Omnis prophetia scripturæ propria interpretatur, & non fit: non enim voluntate humana allata est aliquando propheta, sed spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti dei homines. I. c. 57. §. 5

Amos. 5. VII § Et sicut propheta olim de futura erga nos gratia prophetarunt, pronuntiantes Christi incarnationem, passionem, & gloriã, sic etiã futura, contra nos iudicia diuina reuelat. Vnde Amos: Reuelabit (inquit) quasi aqua iudicium & iustitia quasi torrens fortis. Sic altissimus reuelauit Esdræ mysteria multa, eas scilicet visiones supremorum, quæ faciet deus his qui habitant sup terrã à nouissimis diebus. Dignus enim fuit, cui deus ostendit tempora nouissima. Ideo angelus ad ipsum Esdrã, ait: Veni tibi ostendere tempus venturæ noctis: audita est enim vox tua apud altissimũ: vidit namq; fortis deus directionem tuã, & præuidit pudicitia quã à iuuetute tua habuisti, & propter hoc misit me demonstrare tibi hæc omnia. Quæ non omnibus demonstraui deus, nisi Esdræ & sibi similibus paucis. Quapropter angelus ad Esdrã, inquit: Scribe ergo omnia ista in libro quæ vidisti, & pone ea in loco abscondito: docebis ea sapientes de populo tuo, quorum corda scis posse capere & seruare secreta hæc. I. c. 58. §. 4
§. eo. §. 5
I. c. 5. §. 8
§. eo. §. 1. &
I. c. 4. §. 5
I. c. 5. §. 4

Matth. 11. VIII § Ceterum omnes propheta veteris testamẽti, & lex vsq; ad Iohannẽ Baptista, postea in nouo testamẽto dñs Iesus, pluribus euãgelij locis, & quidã eius discipuli in suis canonicis prophetarunt, nõ solum de excursu synagoge, quoad primum Christi aduentum, sed etiã de futuris calamitatibus ecclesiæ, quoad secundũ Christi aduentũ. Imò etiã propheta multa prædixerunt de aduersitatibus gentiũ, vt ratione abutentes erudiretur flagellis, ac omnes docerent deum cognoscere atq; timere. Plures propheticas auctoritates de euenturis contra nos plagis in quibusdam sequentibus capitulis adducam. I. c. 62. §. 1
§. eo. §. 7
I. c. 2. §. 5
I. c. 2. §. 4. &
I. c. 53. p. to.

IX § Proinde noui & veteris testamenti prophetiæ in codicæ bibliæ contentæ singulariter in Apocalypsi, licet vt plurimũ sint obscuræ, & ad diuersas vias exponibiles, tñ tanq; canonicæ sunt certæ, & approbata auctoritate fulcitæ vt negari nequeant: ideo calamitatu p easdẽ prophetias reuelatæ: pniciosi enẽt merito sunt abhorrẽdi. Reuelationes aut quorundã sanctorum seu deuotorum hominũ nouiter repperat nõ omnimodã certitudinem afferunt, quinimò huiuscemodi reuelationes, in ueris vel falsificatis literis, qñq; corrumpi vel nomine alterius confingi seu peregrino titulo ascribi possent. Quãdoq; etiã Satan se transfiguratur in angelũ lucis, vt hominibus etiam iustis immisiones sub fuce reuelationum faciat, quo eos falsis opinionibus extollat ad gloriam reuelationum. Quãdoq; secundũ glosam in principio Ezechielis, prophetæ iusti, ob crebrum prophetãdi vsũ, ex proprio suo spiritu falsa proferunt, dum existimant hoc ipsis ex spiritu sancto provenire. §. in prologo. §. 5
§. eo. §. 1. &
I. c. 2. in pti.

X § Propterea Christus præcipit attendere à falsis prophetis. Siquidem nonnulli olim propheta prophetauerunt in Baal & idola secuti sunt, prophetabantq; mendacium ac decipiebant populum, vt is periret vnãcum suis prophetis, qui vaticinabantur. Dicitur enim: Væ prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum, vident vana, & diuinant mendacium. Tales quippe diuinaculi nequiter agunt populumq; seducunt. Vnde merito confundunt tanquã vesani & infideles viri. Quamobrem diligenter est attendendum, an spiritus ex deo sit, an ex seipso. Scrutemur igitur estimationem & auctoritatem nouarum prophetiarum & reuelationum, de quibus nunc sequitur. I. c. 2. §. 7
I. c. 7. §. 8. in fine
I. c. 15. §. 45.
I. c. 2. §. 8

¶ De nouis prophetis ac modernis reuelationibus. Ca. II.

Cath. Senẽ. ca. 89. **C**onsiderari itaque oportet, aliũ in veteribus, aliũ in recentioribus prophetis modum esse obseruandum. De antiquorum sanctitate & auctoritate constat vsque adeo vt eorum dicta, ceu certa, & approbata recipiantur. Quippe anima in charitate dei perfecta, plerunq; videt, intelligitq; absconsa & secreta cœlestia. Vnde spiritu prophetiæ frequenter dotatur, agnoscens quæ futura sint, quod tamen humilis anima non debet appetere, existimãs se indignam tali mētis serenitate, alioquin spiritu ambitionis agitare. Nulla

§. c. i. in pri.
& j. eo. §. 9
j. eo. §. 8
j. c. 3. §. 3

Nulla equidē anima in hoc seculo est adeo perfecta, quin amplius in amore quotidie crescere aut decrescere valeat. Hæc ex Catharina Senen. Quamobrem nouorum prophetarum reuelationes operæ pretium est prius attente perspicere, an veteres prophetias sequantur vel declarent, an sint necessariae, bonae, ac viles seu adificatoriae, & an ipsi noui prophetae fuerint sanctae probataeque conuersationis, & qualem finem fecerint. Spiritus enim dei non quiescit, nisi super humilem & tremētem verba illius. Videns equidem Iesus tribulationes quas passura erat ecclesia, quo minus timore deficeremus, disposuit eas reuelari, non solum per seipsum in plerisque Euangeliorum locis, sed etiam per angelos suos sanctis prophetis tam noui quam veteris testamenti, ut supra dictum est. Nonnullis quoque aliis probatis viris ac mulieribus inferius nominandis futuras calamitates insinuauit idem saluator noster Iesus Christus. Cuius solius, quantum ad eius humanitatem est, librum clausum, & septem sigillis signatum aperire, id est, reuelare ea, quae disposuit deus facere in ecclesia militante usque in finem seculi. Ipse enim dixit: Ego Iesus misi angelum meum testificari vobis hæc in ecclesiis, contestor enim omni audienti verba prophetiae huius libri. Ecce Christus disposuit, tribulationes futuras per angelum reuelari Iohanni, per Iohannem & ecclesiam. De qua quidem reuelatione Iohannes Apocalypsim condidit.

§. c. i. per to
j. eo. §. 3

§. in prof. §
§. & j. c. 70.
§. 5

I § Legitur insuper apud Birgittā, quod deus considerans miseriam hominis, expulit eum de paradiso, ad terram usque propellens, quasi in custodia & locū captiuitatis, ubi homo experiretur suam infirmitatē, inobedientiamque lueret, inibi que subiectus esset influentibus elementariis, & periculis inferioribus: postea homo oblitus bonitatis & iustitiae diuinæ, contempsit deum iudicium, neque deum timebat. Et iteque eorum conscientibus obumbratis miserabilius quam in paradiso ceciderunt homines. Idcirco deus suam iustitiam ostendit in diluuiō sub Noe, quo timore dei in corda hominum fundebatur. Deinde contra vltiorē hominum perfidiam, deus dedit suam legē Moysi, ac verba sua signis & operibus adimpleuit, promittens suum in gratia aduentum: Quo cōpleto, & facta nostri redemptione, adhuc indurati corde opera & verba Christi obliuioni tradimus, & quasi deridemus.

j. ca. 15. §. 12

j. ca. 30. §. 10

j. ca. 3. §. 5

II. § Ut igitur iustitia dei attendatur, & sæueritas diuini iudicij innotescat, duxit deus in spiritum suum electas personas, per quas diuinam voluntatem, sententiamque suam nobis ostendit, atque iubet, ut in lucem diuina proferatur iustitia vna cum misericordia. Quam discamus quare vere, nobisque districto iudicio præcauere. Nam licet diuina verba ab æterno scripta sint & certa, quia non transibunt, tamen antequam operæ compleantur, annuntiarī solent. Tunc demum sentiantur quando ad effectum venerint, hoc est quando operæ reuelabuntur. Idcirco Christus precibus Mariæ & sanctorum misit mundo verba oris sui ab æterno præscita, quorum sunt duo, videlicet maledictio in induratos, & misericordia in humiles. Hinc sancta Maria apud Birgittam ait ad dominum Iesum Christum. Rogo te ut verba tua, quae dignatus es ostendere, radicentur in cordibus hominum, & perficiantur. Ad quam dominus: Verba mea intrare debent in mundum, primo in iustitia, ut homo non ex timore, sed vera charitate mihi seruiat, Secundo cum misericordia, ut homo intelligat deum suum, quem negligit esse misericordem.

§. eo. in pri.
§. in pl. §. 5
j. eo. §. 5. &
j. ca. 4. §. 12
j. ca. 36. in pri
j. ca. 4. §. 10

j. ca. 35. §. 16

§. ca. 1. §. 4
& j. c. 4. §. 5
§. c. i. in pri.
& j. eo. §. 3

j. ca. 48. §. 2

§. eo. in pri.

j. c. 3. per to.

III. § Dedit quippe deus Apocalypsim, id est reuelationem secretorum palam facere seruis suis, quae oportet fieri cito, & significauit mittens per angelum suum Iohanni & alijs suis seruis. Quorum dei seruorum Thelosphorus heremita in suo tractatu meminit, nominatum Ioachim abbatis, Merlini, Cyrilli, Dandali, Rabani, Rainerij, Vincentij, Francisci, & aliorum, inter quos Methodius martyr magnae est auctoritatis, qui in carcere tentus à deo per angelum reuelationem futuri temporis usque ad finem huius mundi percepit. Cuius non spernendam mentionem facit Hieronymus in libro illustrium ecclesiae scriptorum. Picus autem hunc Parcharensem fuisse asserit, & omnino alium eo cuius Hieronymus meminit, pariter & sceminae sanctae de tēpestatibus hoc tēpore imminentibus prophetarunt, notatē Catharina de Senis, copiosius Birgitta de Suetia, quae admodum in sequentibus patebit. Cuius dicta quantae sint auctoritatis, infra videbitur.

Tho. 22. c. 9
24. art. 8
Esaia. 66
Apo. in plo
Gilberti.
Matth. 24
Marc. 13
Luca. 21
Apo. 5
Apoc. 12

1. Birgitt. 17
Gene. 3
Tho. 22. q.
10. 64. art. 2

Gene. 7

Matth. 24
Luca. 21
6. Birgit. 34

Birgi. ex. 50
Tho. 1. pr. q.
19. ar. 6. & q.
21. art. 4
Apoc. 1.

Thelosphorus.
Methodius.

12. cōtra Astrologos.

Hildegardis
parte secūda
lib. diuinorū
opeꝝ, c. 2. 9

Parte tertia,
lib. reuelati-
onū.

Epheſi. 1.

Tho. 1. pte
q. 1. ar. 9
Gala. 1.

6. Birg. 18

2. Petri. 1. &
Tho. 22. q. 10
71. ar. 1. ad q̄
Vbertin^o de
7. statib. c. 4.
Tho. 22. q.
164. ar. 6

Matth. 7
2. Coꝝ. 11.

2. Theſſ. 2
Hierc. 5. 23.

III § Ante eas circa annum domini. 1170. claruit Hildegardis sanctimo-
nialis monasterij S. Rudberti ordinis Cisterciens. quod situm est apud Pingiam
in Brabantia, quæ multa, deo inspirante, de futuris ecclesiæ plagis reuelauit. Cu-
ius scripra in Treueren. concilio per papam Eugenium approbata sunt inter alia
dicentis: Cum peccata odij, homicidij, & Sodomitæ, se inuicem iunxerint, tunc
constitutio legis dei diuidetur, & ecclesia quasi vidua concutietur, ac principes,
nobiles, & diuites per suos subditos de locis proprijs expellentur, & de ciuitate
in ciuitatem fugabuntur. Nobilitas quoq; generis eorum ad nihilum deducetur,
& de diuitijs in paupertatem redigentur. Ista omnia tunc fient, cū antiquus ser-
pens varietatem morum & vestimentorum in populos sibilabit. Et infra: Ventu-
ra sunt mala guerrarum & belloꝝ victoriæ super populum Christianū propter
tyrannidem principum, & cupiditatem prælatorum. Et infra: Caderetq; populus
Christianus in manu hircorū & bestiarum. Per quas bestias intelliguntur feroces
Turcæ, alijve Sarraceni. Omnes itaq; præscripti noui prophetæ de casibus & fla-
gellis futuris reuelauerunt pleraq; varia, sed pene in vnum consonantia, quæ iam
nostris temporibus instant iuxta eorum reuelationes, quibus plures veteres pro-
phetiæ vtriusq; testamenti accōmōlantur. Concorditer namq; insinuant, q̄ in fi-
ne quinti status ecclesiæ, & in decursu sexti status, in quo nunc sumus (vt infra pa-
tebit) ecclesia præsertim latina tantā patietur tribulationē, quantā hæcenus non
sit perpeſſa. Implebuntur enī (secundū Ioachim) scripturæ & prophetiæ crudeli-
tatem cōminantes. De quibus infra in cap. 31. cū pluribus sequentibus capitulis.

V § Equalem illis prophetis dedit deus spiritum sapientiæ & reuelationis
in agnitionem futurorum, vt scirent quæ esset spes vocationis eius. Et si quādoq;
per corporeas demonstrationes factæ sint reuelationes, quia mens humana non
potest capere intelligentiam spiritualium sine aliqua similitudine corporali, ta-
men ijdem sancti viri & mulieres huiusmodi reuelationes non ab homine acce-
perunt, nec didicerunt, sed per reuelationem Iesu Christi, cui placuit vt reuelati-
ones intelligerent, & euangelizarent in gentibus, qui continuo non acquieue-
runt carni & sanguini, sed seruido salutis proximorum amore mysteria futura
calamitatis, diuinitus sibi manifestata, mundo patefecerunt. Ad hoc facit, quōd
Christus apud Birgittā ait: Licet nō quasi voce corporis loquar, vel verba mea
non aperte audiantur, tamen spiritus meus in electis meis occulta inspiratione
monet eos ad faciendū bona. Et quāuis quandoq; ex eorū scriptis defectus depre-
hendatur, quia nō omnia vel singula sua præ nuntiata, eo tempore vel loco, qui-
bus præscripta sunt, perficiuntur, tamē hoc euenit non ex defectu spiritus, sed ex
incerta opinione humana. Nam secundum Vbertinum: Spiritus sanctus pro-
pheticus sæpe tangit mentem alicuius prophetæ ad aliqua generalia futura, & po-
stea dimittit intellectum humanum negotiari in illis generalibus. In quo quidem
negotio ex fragilitate humana potest falsa opinio immisceri & error scribi, ob
id tamen primum lumen infusum non censetur esse falsum vel erroneum.

VI § Ergo nemo dubitare debet, calamitates reuelatas esse aliquando futu-
ras, tametsi operationes præ nuntiata diuersimode eueniant. Siquidē propheta
futuras ærumnās ex instinctu spūs sancti, vel ex reuelatione domini Iesu clara lu-
ce generaliter prospexerint, eorū tamen euentus, conditionesq; speciales, ad tem-
porū significationes non plene intelligētes, multa sub opinionibus descripserūt,
propterea tamen eorū reuelationes non sunt despiciendæ, neq; negligendæ.

VII § Atqui iuxta saluatoris nostri doctrinam attendendū est, a falsis pro-
phetis, qui ad vos veniunt in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi ra-
paces, & a fructibus eorum cognoscendi. Nā eiusmodi pseudoapostoli sunt ope-
rarij subdoli transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum, ipse em̄ Sa-
tanās transfigurāt se in angelum lucis. Vnde vltierus inquit apostolus: Qui cha-
ritatem veritatis non receperunt, vt salui fierent, illis mittit deus operationem et-
roris, vt credant mendacio, prout tempore Hieremiæ, falsi prophetæ negaue-
runt dominū, & dixerunt: Non est ipse, neq; veniet super vos malū, gladiū & fa-
mem non videbimus, prophetæ fuerunt in ventum loquuti. Rursus dicebant ad
pp̄m

f. ca. 14. §. 3
f. c. 6. in p̄i.

f. ca. 43. §. 7
f. ca. 54. §. 5
f. ca. 26. §. 7
& f. c. 27. §.
8. in fine

f. ca. 28. §. 5
f. c. 25. §. 4,
in fi. & f. ca.
41. §. 5

f. c. 45. i. p̄i.
f. c. 1. in p̄i.

f. eo. §. 9
f. ca. 4. §. 11.

f. c. 14. §. 16 p
f. c. 5. §. 6 (to
f. c. 31. p. tot.

f. c. 5. §. 1.
f. eod. §. 9

f. eo. §. 2. &
f. c. 3. §. 5

f. ca. 62. §. 15
f. c. 6. §. 5

f. c. 4. §. 1.
f. c. 1. §. 3

f. c. 5. §. 5

f. ca. 1. §. 10
f. c. 1. §. 9. &

f. ca. 17. §. 1.
f. ca. 12. §. 7

f. ca. 12. §. 1.

populum: Pax erit vobis, non veniet super vos malum, quis enim affuit consilio domini, & vidit, ac audiuit sermonem eius: Sic (teste saluatore) multi pseudoprophetae surrexerunt, & seducunt multos, quonia abundat iniquitas, & refrigescit charitas multorum. Ad hoc illud Petri: Venient in nouissimis diebus in deceptione illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes, dicentes: Vbi est promissio, aut aduentus Christi? latet enim eos quod caeli erant prius, & terra de aqua. Apostolus igit nos rogat, vt non cito moueamur a nostro sensu, neque terreamur quasi instet dies domini, ne quis nos seducat. Quinimod, vae his qui proferunt de corde suo, qui ambulant post spiritum suum, qui dicunt, haec dicit dominus, & dominus non misit eos. Vnde Christus ad Birgittam: Caue omnino ne vnum verbum de spiritu tuo addas ad verba spiritus dei.

VIII § De huiusmodi falsorum prophetarum numero supra nominati sancti non fuerunt, qui diligenter cauerunt, ne quid ex proprio capite diuinarent. Quod ex eo deprehenditur, qui in omnibus exhibuerunt semetipsum sicut dei ministros, quoniam vitam suam in sui humiliatione, in multa patientia, in castitate, in scientia, in spiritu sancto, in charitate non ficta, in conuersatione munda, honestateque condigna, in seruire iustitiae, in omni denique virtute peregerunt, finem suae vitae sanctum adepti, suas reuelationes dum viuerent non retractauerunt, sed eis firmiter inheruerunt, ac tandem sua morte confirmauerunt. Nam ossa sanctorum etiam post mortem prophetant: siquidem homo mortuus reuixit, cum tetigisset ossa praemortui Helisaei prophetae. Et Samson multo plures interfecit moriens, quam ante viuos occiderat. Quippe anima viri sancti enuntiat aliquando vera plusquam septem circumspectores, sedentes in excelso ad speculandum.

IX § In testimonium itaque & ostensionem veritatis praedictarum reuelationum post eorundem prophetarum mortem, per ipsos deus cunctipotens crebra miracula fieri concessit, ecclesiam suam commonendo, vt nonnullos ex electis nouis prophetis, tanquam dei electos in catalogum sanctorum sublimaret. Hinc praesumitur quod illi habuerunt influxum spiritus sancti, & luminis supernaturalis, ac manifestationem certorum futurorum euentuum ad nostri instructionem, & emendationem spectantium. Nam in omnibus suis reuelationibus nil inhonestum, vel rationi contrarium, sed cuncta sacrae scripturae & fidei catholicae, ac iuri communi consona spiritu prophético praedixerunt, & euentura nuntiauerunt. Enixi enim sunt per sanas doctrinas informationes, & reuelationes in praesenti vitiorum caligine, & tempore periculoso, homines modo viuentes, ac posteros instruere, & ad bene viuendum inducere, ad fugiendum ab ira dei & a tuo terribili iudicio nobis imminente ex districta eius iustitia. Porro quae prophetica veritatem attollunt (prout Thomas narrat) sunt ista, videlicet cognitio intellectus, seu imaginaria visionis, & eiusdem fidelis denuntiatio, sequensque per miracula confirmatio.

X § Ergo concluditur quod ipsorum reuelationes eis non ex immisione diaboli, sed diuinitus fuerunt infusae. Siquidem diabolus homines destruere, & a fide seducere semper conatur. Illi vero sancti prophetae conatum suum ad dei laudem, & ad aedificationem, cautelamque proximi direxerunt. Cum autem Birgittae reuelationibus comunius quam aliorum in sequentibus vtar, necessarium duxi de ipsius Birgittae sanctitate & autoritate aliquid in medium esse afferendum.

De sanctitate & autoritate Birgittae. Cap. III

Futura praenoscendi & reuelandi munus foeminis praemaribus esse datum, Henricus de Hassia arbitratur, quia deus infirma eligere consuevit ad confortandum fortia. Sic philosophos supernam veritatem celauit, & foeminis aliquando communicauit. Mirandula quoque inquit: Foeminae sunt humidioris naturae, vt in eas rerum species impensus fluant. Sunt praeterea anxiae & plerumque voracidae. Qua de re crebriores illis reuelationes fiunt, tametsi ipsae credulae interdum delirant, & facilius falluntur.

I § Birgitta vero reuelationes diuinorum eloquiorum similitudinem & imitationem sacrarum scripturarum praeseferunt, humanaeque rationi & prudentiae

Mat. 24
2. Pet. 3
2. Theff. 2
In scdo prolog. Matth.
Birg. ext. 46
Apo. 22

2. Cor. 6
Ecc. 48. 49
4. Regum. 13
Iudi. 16
Ecc. 37

22. q. 174. ar. 4. & in de veri. ma. 12 ar. 13. & 14

1. Cog. 1.
Picus de prenotione li. 9 c. 2. 4. 6

DE SANCTA ET AVTHORITATE BIRGITTAE

tae conueniunt, suadent enim poenitentiam, & vitae emendationem, ac futura do- cent praecauere pericula quae eidem reuelata sunt gratia utilitatis Christianae reip. Ipsius namque reuelationes, mores hominum & diuinum cultum potissimum concer- nunt. Non refert, quod sint in salsa, & minus elegantes, rudique stilo prolatae ex con- ditione scilicet illiteratae, & vetulae sceminae, hoc easdem reuelationes potius confir- mat, quam infirmat. Meliores enim sunt sermones veri, quam disertum. Nam si reuelationes falsae, aut fictae, aut alias ex dæmone essent, proculdubio terribilibus verbis, venustiori- que elegantia editae fuissent, quam mendacia & figmenta poetico stilo, & superba di- sertoe proferrè consueuerunt, quo auidius legant, atque facilius credant. Dæmones enim qui mala suadent, & vitia docent, per mundanā eloquentiā lucē veritatis obumbra- re satagunt. Botuidus itaque Birgittae mulieri sanctae a deo impetrauit gratiam dei, ut videret, audiret & sentiret spiritualia, & quod eius animā spiritus dei inflammaret.

Birg. ext. 71
Vide Anth.
3. pr. sui hist
11. 24. ca. 11.
per totum
3. Birgitt. 31.
4. Birgitt. 100
Silt Dio. ad
Thimo. de
pau. scri.
Prouer. 8
Birg. ext. 51.

II § De ea Alphonsus in prologo, quae scripta in volumine reuelationum ipsius Birgittae, narrat quod fuit illustris domina Suetiae, decus omnium sceminarum, quae per diuersa climata orbis, ex praeccepto diuino diffudit verba & monita dei diuinitus ei reuelata. Ea quidem deus ecclesiae militanti in solatium & reformationem destina- uit. Qui dignatus mederi homines, eis haec verba per Birgittam misit in mundum, quae sunt quasi phistula spiritus sancti, per quam ipse dulcè sonaret sonum ad honorē dei & utilita- tem hominum. Iusti fuerunt omnes eius sermones, in quibus non est prauum quid, neque per- uersum. Propterea Christus de ipsius Birgittae pronosticationibus cuidam archiepiscopo po- cepit, dicens: Assume verba mea, quae recentia non putrida sunt, sanam & re- ctam fidem sapiunt, digna & abilia sunt auro diuino, ducunt ab amore mundi ad amorem dei, de inferni via ad caeli celsitudinem.

Birg. ext. 116

III § Birgitta autem fuit humilima, sub obedientia viuens, cuius mens in ex- tasmis rapta, sensit dulcedinem amoris diuini, tandem finem sanctum fecit & ob- frequentiam miraculorum per Bonifacium nonum, Martinumque quintum canoniza- ta, & in sanctorum catalogo est relata. In quorum pontificum bullis exprimitur quo- modo Birgitta per gratiam spiritus sancti promeruit spiritu prophético multa praedice- re, quorum nonnulla et tunc effectu completa fuere, prout in eius reuelationum volu- mine plenissime describitur. Talem canonizationem Christus Birgittae praestendit, dicens: Anima tua sic imprimetur spiritui sancto, ut post mortem tuam dice- tur a multis. Ecce iam videmus quod spiritus sanctus cum illa erat. Ideo nemo dubitare debet ipsius Birgittae reuelationibus & monitis esse standum atque credendum, si- cuti Alphonsus per multa argumenta in praefato prologo plene deducit & suffi- cienter probat. Eius equidem nonnullae reuelationes iam ad effectum sunt dedu- ctae, ut patebit inferius de Cypris, Graecis, & nonnullis alijs. Profecto tanta futu- rorum lux in pectore contagioso effulsisse non est credibile, quam spiritus dei discipli- nae effugit fictum, ac non requiescit, nisi super quietum, & humilem, trementem sermones domini. Quare ipsa Birgitta omni sanctitatis praeconio extollenda eiusque prophetica scripta in pretio magno sunt habenda.

Sap. 1. in pri.
Esaia. 66

III § Ad maiorem denique fidem, quod verba dei Birgittae reuelata vera sint, & a sincera fide non discrepent, annotari possunt plura verba per Christum, & sanctos eius expressa, & in reuelationibus Birgittae comprehensa, prout aliqua hic subsequen- tur. In primis dominus Iesus ad Birgittam inquit: Ego elegi te mihi in sponsam, ut osten- dam tibi secreta mea, quia mihi sic placuit. Et infra: Ego aperui tibi oculos spirituales, ut videas spiritualia: aperui aures, ut audias quae spiritus sunt. Item talia loquor & tanta ostendi tibi, non propter te solam, sed propter aliorum eruditionem & salutem. Et infra: Mihi placuit eligi te Birgittam in spiritum meum, qui de insipientibus facio sapientes, de pecca- toribus iustos, ideo humilia te in omnibus, & non turberis, nisi de peccatis tuis. Itē pla- cuit deo propter misericordiam suam, & suorum amicorum petitionem, vocare Birgittam in spiritum sanctum, ad videndum, audiendum, & intelligendum spiritualiter ad hoc, ut ea quae audierit in spiritu, debeat alijs reuelare secundum dei voluntatem.

1. Birg. 2
2. Bir. 10
2. Bir. 15

3. Birg. 5

4. Bir. 77
4. Bir. 143

V § Itaque Christus ad Birgittam: Tu es vas meum proprium, quod implebo. Spi- ritus meus monstrabit tibi quid loquaris, intrepide debes dicere quod tibi man- dauero. Et infra: Ego loquor cum muliere verba mirabilia ad animarum salutem & utilitatem

§. c. 2. §. 9 &
§. c. 4. in pri.
& §. c. 31. §. 15

Di. 39. sedlo
§. i. prof. §. 3
& §. c. 15. §. 17
§. eo. §. 8
§. c. 2. §. 9

§. c. 4. in pri

§. c. 2. §. 8
In bulla ca-
nonizationis
§. eo. §. 5
§. in prof. §
6. & §. ca. 4
§. 11.

§. c. 45 §. 10. 11
§. c. 2. in pri
& §. eo. §. 7
& §. c. 30 §. 13

§. c. 2. §. 9
§. eo. §. 6

§. ca. 31. §. 9.
in fi.

utilitatem vt mali emendentur, boni q; meliores fiant. Idem ad Birgittā: Clamo
 verba mea, quæ tu in spūali visione audis. Et infra: Si verba ista venerint de spū
 tuo, vel de spū huius mundi, merito tibi esset formidandū, sed quia sunt de spiritu
 meo, quē habuerūt prophetæ sancti, ideo nō est tibi timendū. Birgitta ad Chri-
 stū: O dulcissime deus, mirabile est q; soporas corpus meū spūali sopore, & tunc
 excitas animā meā ad videndum, audiendum, & sentiendū spiritualia. Cui Chri-
 stus: Misi verba mea seruatoribus meis per te, quæ es vas meū quod implere & ex-
 haurire volo ad velle meū, spiritus sanctus docebit te quo ibis, & quid loquaris,
 ideo loquere intrepide quæ iubeo, quia nullus cōtra me valebit. Et infra: Nunc quæ
 impietas & superbia inualefcit, & passio mea quasi neglecta est, ideo p te misi ver-
 ba oris mei mundo, quæ quicūq; audierint & sequuti fuerint, felices erunt. Et in-
 fra: Ea quæ à me audieris, scribe & mitte ad amicos meos, vt illa feminēt inter gē-
 tes, si forte cognoscere velint ingratitude suā & patientiā meā, quia ego deus
 surgere volo, & ostēdere gētibus iustitiā & charitatē meā. Et infra: Tu quæ spūa-
 lia vides, nō ideo silere debes, quia vituperaris, nec ideo loqui quia laudaris, nec ti-
 mere debes q; verba mea cōtemnantur, & nō statim perficiunt, nā illū qui me cō-
 temnit, iudicat iustitia, qui vero obedit, remunerat misericordia.

VI § Caræ q; pauci recipiunt & credūt verba cœlestia diuinitus Birgittæ
 data, hoc nō est culpa dei, sed hominū, qui volūt dimittere frigus mētis suę. Nam
 etiā verba euangelica nō sunt cōpleta cū primis regibus illius tēporis, sed adhuc
 veniēt tēpora quibus cōplebunt. Labora igit tu (ait Chrūs ad Birgittā) & coope-
 rare quantū poteris, ego aut perficiā, dū mihi placuerit. Et infra: Nō loquor pro-
 pter te solā, sed propter salutē oim Christianorū. Audi igit quæ loquor: Tu quidē
 eris spūsa mea & canale meū, audies & videbis spūalia & secreta cœlestia, & spūs
 meus remanebit tecū vsq; ad mortem. Possent præterea plura alia Christi elo-
 quia & responsa, ad hunc passum facientia induci, quæ spatium in volumine reue-
 lationum Birgittæ continentur, ad quæ lectorem remitto.

VII § Cur vero Birgittæ fœminæ fragili & literarū experti, non aut alicui
 viro prudētī? Aut cur in lingua vulgari paucis nota, & nō in latina oibus cōmuni
 factæ sunt reuelatiōes? Desuper Christus respondit: Multi prophetæ per inter-
 pretē verba spūs dei protulerunt. Sic tibi Birgittæ, tanq; instrumento nouo ostē-
 dere volo noua & vetera, vt superbi humilientur, & humiles glorificentur. Nam
 sæpe deus abscondit secreta à sapientibus & prudentibus, & reuelat ea paruulis
 & humilibus, quibus dat gratiā resistendi superbis, quia sic fuit placitū apud dñm,
 qui elegit infirma mūdi vt cōfundat fortia. Equidē Birgitta fuit mulier corpore
 gracilis, ideo eius sermo cōtempribilis ab his, scilicet qui eiusmodi sunt. Ipsa vero
 nō gloriabatur, nisi secundū mensurā regulæ qua mēsus est ei deus mensurā per-
 tingēdi vsq; ad nos. Quamobrē huius Birgittæ prophetica scripta ob sexus fra-
 gilitatē nemo aspernetur. Liqueat nanq; dei filium non de virili, quanq; digniori
 sexu, sed de muliebri hūanā assumere naturā, suāq; resurrectionē mulieribus pri-
 mitus reuelare, vt eundē sexum dignificaret, & à quo prima venerat maledictio,
 ab eo etiam inciperet, manifesteturq; benedictio.

VIII § Similr spū prophético dotata fuit Catharina Senensis, cui in raptu
 seu extasi iacenti deus colloctus est, vnde ipsa multa occultissima reuelabat, imō
 etiā diuina pscrutabat arcana, q̄ licet lingua mortalis effari nequeat, tū ea, inquan-
 tū decuit, ipsa Catharina praxi muliebri & vernacula lingua p modū dialogi ad
 ædificationē Chřifidelīū humiliter ædedit, q̄ postea vnā cū quibusdā orationibus
 eius cōfessor in leue dicēdi genus trāstulit. Neminē aut terreat, seu fastidio amo-
 ueat, à credēdo reuelatiōibus Catharinæ inferior latino eloquio oratiōis stilus, il-
 linc em̄ reg; decor, & aiarū honor, nō verborū color expetēdus est, nec ob sermo-
 nis infantiā rōnis elegātiā cōtemni debet. Ois equidē ipsius Catharinę sermo est
 de moribus, de religiōe, de amore dei & proximi, & de reformatiōe ecclesiæ. Vn
 de apud eandē inquit oipotēs: Linguas spūs sanctus erudit, vt annūtiēt veritatē
 in bonū seruoꝝ dei, malignus vero spūs instruit, disertasq; facit linguas in malū
 seruoꝝ suorū. Minime igit dubito credere p̄ns dictis & reuelatiōibus Senēsis Ca-
 tharinę

§.eo. §.3
 J.c.32. §.9
 J.c.15. §.33 &
 J.ca.32. §.9.
 in fi.
 §.c.2. §.1. &
 J.c.4. J. in
 prim. concl.
 J.c.32. in pri
 J.c.18. §.1.
 §.c.2. §.5
 §.c.2. §.6
 J.c.33. in pri
 J.ca.34. §.4
 §.ca.2. §.4
 & J.c.4. §.1
 §.eo. §.2
 §.eo. §.3
 §.eo. in pri.
 & J.c.10. §.2
 J.c.10. §.2
 J.c.25. §.3
 §.c.2. in fi.
 §.iprof. §.3
 & J.c.18. §.4
 §.eo. §.1. &
 J.c.12. §.4 &
 J.c.33. §.7

5. reuelatiōe
 11. & c.12
 6. Birg. 5a
 6. Bir. 67
 6. Bir. 101
 8. Bir. 55
 8. Bir. 48
 Birg. reg. 31.
 Bir. ext. 47
 Bir. extr. 46
 Mat. 11.
 Iacobi. 4
 1. Cor. 7.
 2. Cor. 10
 Mar. 16
 Tho. pr. 3. 9
 31. ar. 4. & 9.
 55. ar. 1. ad. 3.
 De hac Ant.
 3. pr. suę hist
 ti. 25. ca. 14
 per tot.
 Ca. Sen. c. 36
 B 3

DE APPROPINQVATIONE CALAMITATIS

tharina, q̄ olim in tertis vitā duxit angelicā, & nunc in coelis cū angelis triūphat.

Elia. 8.
Exod. 15
1. Reg. 1.
Luc. 1.2
Acto. 21.

IX § Multæ insup alia mulieres olim fuerūt p̄ditæ sp̄i prophético, vt Sybil
læ. Nā & magnus propheta Esaias accessit ad prophetissam. Itē Maria foror A-
aron fuit prophetisa ad annūtiandū iudicia diuina. Similiter Anna Samuelis ma-
ter, & Elisabeth mater Iohānis, & Anna prophetissa filia Phanuel. Philippus q̄-
q̄, vnus ex septē diaconibus, habuit quatuor filias virgines prophetantes.

J. ca. 17. §. 16

X § A sapiētissimo itaq; deo multa in primis Birgittæ reuelata sunt, & p̄ eā
nobis nuntiata de quadā tribulatiōe v̄tura sup totū mundū, p̄ fertim aduersus
Christianitatē, cui plerūq; alia nouæ ac veteres prophetiæ correspōdēt, asseren-
tes nostris t̄pibus magnā appropinquare calamitatē. Quare de talismodi calami-
tatis appropinquatione in sequēti capitulo aliqua prophetica p̄conia notabo,

§. c. 2. §. 9

De appropinquatione calamitatis diu prophetizata. Cap. III.

Cath. Sen. c
94. & §. c. 3.
§. 2 & §. c. 14
§. 14 & §. c.
56. §. 3. Deu.
32. Rom. 15
1. Iohan. 2
Luc. 22. 24
1. Petri. 4
Naum. 1.
Amos. 8
Apo. 14
Ezech. 7

Postq̄ in n̄ra prospitate & solatio à morbo p̄ctōz resurgere nō curamus,
deus optimus & p̄fectus medicus, collirio aduersitatū & igne tribulatio-
nū curabit vulnera n̄ra. Vnde relicta est in ecclesia solitudo, & calamitas
opprimet portas, p̄notæ em̄ prophetiæ scriptæ sunt ad correptionem
nostrā, in q̄s fines seculoz deuenerūt. Nā iuxta est dies p̄ditionis, & ad esse festinat
tēpora, & iudicabit d̄ns populū suū. Hora est em̄ iā nos à somno surgere, q̄ iā no-
uissima hora est. Quippe Antichristus venit, siquidē multi sunt Antichri. i. eccle-
sia & clero cōtrarij. Vnde scimus, q̄ nouissima hora est, & hęc est hora nostra &
potestas tenebrarū, nā aduersperascit, & inclinata est iā dies, & oim̄ finis appropin-
quat. Cōpleti sūt dies n̄ri, q̄a venit finis noster, & deus nō adijciat vltra vt per-
trāseat nos. Idcirco angelus clamat ad nos modernos Ch̄ianos, dicens: Timete
d̄nm, & date ei honorē, q̄a venit hora iudicij eius vt metat, qm̄ aruit messis terræ.

Esaiæ. 24
§. c. 3. §. 1
1. Cor. 10
J. ca. 17. §. 12 &
J. ca. 27. §. 5 &
J. in fi. cōclu
J. ca. 34. §. 4
& J. c. 37. §. 2
J. ca. 19. §. 17

I § Certe instat modo finis t̄pibus, de q̄ scripsit Ezechiel, inquiēs: Venit finis
sup quatuor plagas terræ, nūc finis sup te, & mittā furorē meū in te, & iudicabo
te iuxta vias tuas, & ponā cōtra te oēs abominatiōes tuas, & nō pareet oculus me-
us sup te, & nō miserebor, afflictio ecce venit, finis venit, venit tēpus, prope ē dies
occisiōis. Nūc de p̄pinq̄ effundā irā meā sup te, & cōplebo furorē meū in te. Qui
emit nō lætet, & q̄ v̄dit nō lugeat, q̄a ira sup omnē populū eius. Et infra: Appro-
pinquauerūt dies, & sermo oīs visiois. i. reuelatiōis, nō em̄ erit vltra oīs visio cassa,
neq; diuinitio ambigua, nō prolōgabit amplius, sed i diebus v̄tis domus exaspe-
rās. Verbū qd locutus fuero, cōplebit dicit d̄ns deus. Et infra: V lulate v̄ v̄ diei,
q̄a iuxta est dies, & appropinquabit dies d̄ni, dies nubes, tēpus gētiū erit, & veni-

J. ca. 34. §. 9
in fi.

Ezech. 12

Ezech. 30

Iohel. 3

Esaiæ. 15

Hiere. 6

Osee. 9

Iohel. 2

Abdia. 1.

Sopho. 1.

Mat. 3

Luc. 3

Mat. 24

Daniel. 8. 9

II § Rursus deus apud Iohel inuehit cōtra nos his verbis: Et (et gladius,
si vlciscimini vos cōtra me, cito velociter reddā vicissitudinē vobis sup caput ve-
strū, quia iuxta est dies d̄ni in valle cōcisionis. Itē Esaias: V lulate q̄a prope est di-
es d̄ni, quia vastitas à d̄no veniet. Ecce dies d̄ni veniet crudelis, & indignationis
plenus, & iræ furorisq; ad ponendā terrā in solitudinē, & peccatores eius conte-
rēdos de ea. Itē Hieremias: Luctū vnigeniti fac tibi planctū amargū, quia repente
veniet vastator sup vos. Itē in Osee: Venerunt dies visitationis, venerūt dies re-
tributionis, profunde peccauerunt, sicut in diebus Gabaa, recordabit iniquitatis
eorū, & visitabit peccata eorū. Itē Iohel: Cōturbent oēs habitatores terræ, q̄a dies
veniet d̄ni, quia prope est dies tenebrarū & caliginis, dies nubes & turbinis. Simi-
lis nō fuit ei à principio, & post eū nō erit vsq; in annos generatiōis. Itē Abdias:
Iuxta est dies d̄ni sup omnes gentes. Et Sophonias: Iuxta est dies d̄ni magnus, iu-
xta est & velox nimis. Vox diei domini amara, tribulabitur ibi fortis.

§. eo. in pri.
& J. c. 19. §. 17
J. ca. 2. §. 23
§. c. 2. §. 6 &
J. ca. 5. 6.
§. c. 3. §. 5 &
J. ca. 5. 11.
§. eo. in pri.
§. c. 2. §. 3 &
J. ca. 5. 7. &
§. eo. in pri.
§. eo. §. 1. &
J. in pri. cō.
J. ca. 41. §. 1.

§. eo. in pri.
& J. c. 35. §. 5

J. c. 54. §. 3
J. ca. 17. §. 31
§. in pro. §. 1

§. eo. §. 1. &
J. c. 7. §. 7

pro

pro liberatione populi orantis, angelus declarauit suæ orationis exauditionem, & populi liberationem, dicens: Septuaginta hebdomadæ abbreviatæ sunt super populum, scilicet Christianuum & super urbem sanctam. I. ecclesiam, vt consumeatur præuaticio, & finem accipiat peccatum, & deleat iniquitas, & adducat iustitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, & vngatur sanctus sanctorum, id est, Iesus debite colatur, & recupereat status ecclesiasticus. Ecce hic denotat secundum Christi aduentum: Sed interim, hoc est, nostro iam seculo, antequam fiat prædicta liberatio, inualecet ingens calamitas. Nam Gabriel subiungit: Veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse cœperunt, vsq; ad tempus statutum clausi sunt signatiq; sermones, vsq; ad præfinitum tempus.

III § Insuper Apostolus vas electionis futurorum præscius inquit: Quod antiquatur & senescit prope interitum est. Hinc Asa rex Iuda, in tempore senectutis suæ doluit pedes, & interiit. Item oculi patriarchæ Iacob, & Achizæ propheta caligauerunt præ nimia senectute, figurando nostrarum virtutum destitutio-nem, & nostri interitus subsequentionem, senescente mundo. Quocirca Dauid in ty-po ecclesiæ ad dominum orat: Ne proicias me in tempore senectutis, cum defecerit virtus mea. Nos quippe sumus modo in vltima seculi ætate quasi in senectute: Appropinquante igitur huius seculi termino, prope est humanarum rerum statu in deterius mutari. Præterea matrem nostram ecclesiam, quasi iam senuerit, in suis præceptis & cœrimonijs contemnimus. De qua scribitur: Ecce tu senuisti, & filij tui non ambulant in vijs tuis. Sequitur necessarium esse, nostra nequitia inualescere & inueterata, nos aliquando prolabi.

V § Et licet supra nominati propheta de pijs hoim pueritate, ac de certarum ciuitatū & regionū euersione locuti sunt, tñ eorū pronostica, ob æqualitatem peccatorum, ad nrā iam tpa typice referunt. Nā hist pibus iniquitas & malitia vsq; ad summū gradū creuit. Iustitia em̄ rarefcit, religio periit: Impietas, auaritia, libidō, cæteraq; cupiditas crebrefcit, iusti sunt præda sceleratis, ac diuexantur vndiq; ab iniustis, soli mali sunt opulenti, boni vero omnibus cōtumelijs expositi, atq; egestate cōficiunt. Confundit om̄ne ius, ac leges penitus interierūt. Dat veniā coruis, vxat cœsura colūbas. Osa vi & audacia possident, nō fides in hoibus, nō pax, nō humanitas, nō pudor, nō veritas est, & ita neq; securitas, neq; regimē, neq; requies à malis vlla. Mō nēpe totius Alemanię nobilitas tumultuat: ois deniq; terra concutit, fremēt vbiq; bella, oēs gētes sunt in armis, & Chriani seinuicē oppugnāt, ciuitates principesq; Imp. Ro. iā inter se fliant. Quę singula sunt signa futurorū atq; indubitate nræ calamitatis. Gladi⁹ igit pagrabit orbē, metēs oia, & tanq̄ messem cū-

VI § Cæterū Esdras de pñti tpe scripsit hæc verba, Seculū p. (sta pñtēs. didit iuuetutē suā & tpa appropinquāt senescere, nā quantū inualidū fiet seculū à senectute, tñ multiplicabunt sup in habitates mala, plongauit em̄ se magis veritas, & appropinquat mēdaciū. Iā em̄ festinat venire quā vidisti visionē. Et ifra: Vt seculo, & q̄ habitāt in eo, ga appropinquat gladius & cōtritio eorū, & exurger gēs sup gentē ad pugnā. Væ eis q̄ peccāt, & nō obseruāt mādāta mea, dicit dñs, nō parcam illis. Iā em̄ venerūt sup orbē mala, & manebitis in illis, nō em̄ liberauit vos deus propter qd̄ peccastis in eū. Ecce visio horribilis, & facies illius ab oriēte. Ex hoc patet qd̄ ecclesia occidētalīs patiet calamitatē à Turcis, q̄ cōtra eā ab oriēte veniūt. Sequit in Esdra: Ecce appropinquāt mala, & non tardant, nō morabunt mala ad prodeūdum sup terram, & seculum gemet, & dolores circūtēbunt illud.

VII § Ad hoc facit, qd̄ dñs Iesus in Apocal. plagas cito futuras esse, ac seipm̄ velociter venturū crebro affirmat. Ap̄us quoq; ait: Adhuc modicū qui v̄turus est veniet, & non tardabit. Apud Birgitā deniq; reperit̄ Christus multoties dixisset verba mea citius complebunt. Et iam appropinquat tempus irę. Idem insuper inquit: Inimici mei appropinquant iam ad iudicium, & non est distantia inter vos plus q̄ ad duos pedes. Vnus pes est remuneratio bonorum operum, quæ pro deo fecerunt: alter pes est completio malitiæ eorum: dicitur enim quando aliqua res est plena tūc crepat. Væ eis, quia nisi se emendauerint, perditio eorum iam appropinquat: Quoniam tribulatio proxima est. Et aduentus domini appropinqua-

B 4 bit, Ecce

§.c.2. §.7 et
 §.c.1. §.7
 §.c.61. §.8
 §.c.63. i pri.
 §.c.5. §.6.
 §.c.3. §.3. &
 §.c.1. §.9. &
 §.c.61. §.5
 §.c.1. §.2. et
 §.c.14. §.12.
 §.c.18. §.8
 §.c.16. §.4
 §.c.28. §.8
 §.c.14. §.6
 §.c.40. §.2
 §.c.68. §.1
 §.c.24. §.8
 §.c.1. §.7 &
 §.c.17. §.23
 §.c.1. §.4 &
 §.c.9. §.5
 §.c.27. §.5
 §.c.28. §.9
 §.c.29. §.9
 §. in prolo.
 §.7. & §.eo.
 §.15
 §.c.49. §.13.
 §.c.2. §.2. &
 §.c.7. in pri.
 §.c.2. §.2. &
 §.c.7. §.7

Danie. 12
 Hebræ. 8.
 3. Re. 14. et 15
 Gene. 48
 Psalm. 70
 Prouer. 23
 1. Regū. 8
 Hierē. 12
 Iuuenalis
 Osee. 4
 §.c.1. §.1. &
 §.c.1. §.6. &
 §.c.11. §.1.
 4. Esdra. 14.
 4. Esdra. 1.
 4. Esdra. 16
 §.c.1. §.1. &
 §.c.16. i pri.
 Apo. 1. & 2.
 & c. 3. & 22.
 Hebræ. 10
 6. Birg. 33. &
 ca. 96.
 4. Bir. 96
 Psalm. 21

DE APPROPINQVATIONE CALAMITATIS. &c.

- bit. Ecce iudex ante ianuam assistit, dñs enim non tardat promissionem suã, sed in proximo est ille qui in fine seculi adueniet, & dominator statim veniet.
- Iaco. 5
2. Pet. 3
Vincentius
defi. mun.
Daniel. 2
Psal. 39
Psal. 68
Psal. 74
Thelosphorus.
Eph. 5
1. Iohan. 5
Psal. 15
Vbertinus
Gene. 3
Gene. 9
Matth. 16
Philip. 4
S. ca. 1. §. 4.
et j. c. 12 §. 16
S. c. 3. §. 3. &
j. c. 5. §. 12. &
j. c. 6. §. 5.
D anie.
Baruch. 2
- VIII § Plures de calamitate nobis propinqua auctoritates adducendas obmitto. Illud tñ prætere nolo, quod Vincentius infert de statua Nabuchodonosoris, cuius vltima pars erat ferrea & lutea, inde argumentũ sumens q̄ statua ecclesie nunc t̄pis, in quo iam sumus, in pede consistens, facta est ferrea & lutea, significat plagã ignis & malleorũ quibus ferrũ domas repente infligendã Christianitati, cuius statua in capite, id est in primitiua ecclesia fuit aurea, id est, ardore charitatis sulcita: nunc descendit ad ferrũ durũ & frigidũ erga deũ & proximũ, ac ad lutũ, id est ad seces pctõrum carnalium, à quibus liberari minimè curamus, neq; altissimũ inuocamus cum Propheta dicente: E duc me de luto fecis. Et iterũ: Eripe me de luto, vt non infigar. Deus igit, qui dicit: Cum acceperõ tempus, ego iustitias iudicabo, in breui excitabit iram suam in Christianos validam.
- IX § Præterea Thelosphorus meminit cuiusdã sancti heremite, q̄ formidãdum nimis fore censet, propter malitiã p̄ntis t̄pis, q̄ irata diuina maiestas nequeat vltra nostras tolerare iniquitates, sed mittat sup nos irã indignatiõis suã, qm̄ dies mali sunt, & mũdus totus immũdus est, & in maligno positus, terraq; repleta iniquitate, & non est qui faciat bonũ, nõ est vsq; ad vnũ, sed oēs declinauerũt & elongauerunt se à semita mandatorum dei, atq; inutiles facti sunt. Hinc Vbertinus conijcit: Quia Iesus Christus à clero & populo multipliciter iam vilificatur, & despiciatur, ecclesiaq; cõtemnit: ideo magna nos expectãt his t̄pibus q̄ modo à ducẽtis annis hæctenus sumus in initio sexti status ecclesie, & submergemur in sæcibus quinti status. In cuius sine dignitas ecclesiastica supprimeretur.
- X § Extreme itaq; timendũ est, ne tam abhorrendũ tempus nobis eueniat, q̄ nulli hoim sit vita iocunda, euertentũ ciuitates funditus, atq; intereat, non solum fero & igne. Verũ etiã terrã moribus affiduis alluuiõibusq; aquarũ, prout modernis t̄pibus factũ esse sæpius experti sumus. Fame quoq; crebra pestilẽria, malo seu vlcere gallico, alijsve morbis, q̄bus humana consilia obstare nequeunt tanq̄ ex vitio aeris corrupti præueniẽtibus: importunis p̄terea imbribus & alluuiõibus, aliqñ ariditate aut æstu, nunc frigore plecti sumus solito acerbius, atq; indies magis plectemur. Nec terra à deo maledicta ob pctã hoim dabit fructũ suũ. Elementum aut aque primẽuã dei bñdictionẽ retinẽs, in nr̄i supplicii inundabit. Propterea deficiẽt, nõ solũ hoies, sed etiã quadrupes in terra, volucres in aere, pisces in aqua, quo minus eis hoies frui valeãt. Hoc tñ nemo sic crude intelligat, quasi velim generalem terrẽ absumptionẽ aquis diluuij astruere. Nobiscũ em̄ pactus est creator noſter iniquis: Neq; erit deinceps diluuij dissipã omnẽ terrã. Sed de aliquarũ ecclesie religionum subuersione accipiat, in quibus hodie potior similitudo ad culpam pristini status generalis diluuij inuenitur.
- XI § Homines quippe in ecclesie regionibus, terrore & prodigijs confundent, nõ solũ in seipsis, verũ etiã in iumentis sibi subiectis, quõ em̄ implerent scripturã, si prædicta non euenirent, q̄ sic oportet fieri. Ergo modestia nostra nora sit omnibus hominibus, dñs em̄ prop̄ e, aperiamus oculos, referamus aures, ne nobis lætifer somnus obrepat. Nam ex supradictis & infradicẽdis prophetijs reuelationibus & p̄noscationibus concludit, peccatis nostris exigẽtibus, plagas dei horribiles à nobis nõ diutius elongari. Quas in fine status ecclesie quinti, & in decursu sexti status euenire iã dudũ (vt p̄mittit) prophetatũ est. Nulla profecto certior ac validior ratio futurarũ plagarũ reddi p̄t, qm̄ cũ deus ipse eas se facturũ affirmat, prout illas in sacris prophetis sæpius prænuntiasse, ac reuelasse legit. Inter quas reuelationes pleraq; prædixit, quã perfecisse monstratur.
- XII § Cum vero nonnulla prænuntiata iam effectu completa esse cernimus quis dubitat quin statim sequuntur illa quã restant. De deo quidem Daniel inquit: Qui statuit sermones suos super nos, vt superinduceret super nos magnum malũ, quale nunq̄ fuit sub cœlo: ergo omne malum hoc, veniet super nos. Hæc Daniel. Ad idem Baruch. Statuit deus verbum suum quod locutus est ad nos, vt adduceret super nos mala magna, quã non sunt facta sub cœlo, quẽadmodũ facta sunt in Hierusa-

S. eo. §. 3. &
j. eo. §. 11
j. c. 24. in fi.
j. c. 30. §. 10.
j. c. 17. §. 3
j. c. 14. §. 1
j. c. 27. §. 1
j. c. 34. §. 4
j. c. 5. §. 4
j. c. 27. §. 3
S. eo. §. 4 &
j. c. 14. §. 11
j. c. 46. §. 4
in princ.
j. c. 6. §. 2
j. c. 52. i. pri.
j. c. 31. §. 5.
S. c. 2. §. 1. et
j. c. 23. §. 8 &
j. c. 52. §. 12
j. c. 34. i. pri.
& j. c. 52. §. 4
S. in plo. §.
1. & j. c. 34. §.
5. & j. ca. 55.
§. 3.
S. eo. §. 1. &
j. eo. §. 12. &
j. c. 32. §. 18
S. c. 1. & 2 &
j. c. 53. p. 10.
S. in prolo.
§. 1. & j. c. 15
§. 16
S. c. 2. §. 4.
& j. c. 14. §.
13.
S. c. 2. §. 2 &
j. c. 47. §. 11.
S. eo. §. 11

Hierusalem, id est, in ecclesia fienda. Et vigilauit dominus in malis, & adduxit ea super nos, quia iustus & sanctus est dñs in omnibus vijs & opibus suis. Ecce deus p̄dictas cōplebit plagas, quia se factus in scriptura continuo p̄dicit. Nam ideo aliqua, quæ prius p̄nuntiavit, modo facta sunt, quo facilius credamus, cætera p̄nuntiata & comminata fore euentura.

Psal̄m. 144.

XIII § Sed quibus modis, aut quo ordine seu tpe veniāt, magis tunc docebit rex experientia, qm̄ nūc valet cōsequi ad p̄fectū hoīm intelligētia. Heu quem nō terreat tam multiplex prophetiæ & reuelationū repetitio, & imminētis p̄nicii tā vehemēs cōminatio etiā ore diuino facta. Ex quo aut̄ calamitas in statu ecclesiæ iā currēte multis autoritatibus probat̄ propediē futura: ad euitandū, ferendumq; paciēter aduersitates euenturas, necesse est, vt p̄sens iam status nobis pateat: ideo decreui in mediū afferre materiā septē statūū ecclesiæ, ad quos tota Apocalyp̄sis, ac plures aliæ prophetiæ coaptant̄. Primū in genere de septē statibus: deinde in specie singulorū statuum pro mea imbecillitate aliqua collecturus.

De septem statibus ecclesiæ. Cap. V.

AD inuestigandum iudicium futuræ calamitatis iam proximantis, intendo aliqua differere de septem ecclesiæ statibus, vt sciamus, in quo statu huiuscemodi calamitas super nos sit euentura. Quāobrem quædā excerpti, quæ ad hoc necessaria esse duxi, ex documēto, quod sup̄ Apocalyp̄si confecit Vbertinus de Casali ordinis minorū professor, de ecclesiæ statibus septē, dicens: Status septem p̄ virtutē Chr̄i fuerunt in ecclesia formādi, quasi septēplicis Chr̄isti prolis. Itidem ferē ponit Hugo cardinalis post abbatem, in postilla super Apocalyp̄sim. Quos status Iohannes in eadē Apocalyp̄si sub diuersis figuris multipharia repetitione numeri septenarij distinxit atq; descripsit. P̄sertim p̄ septē ecclesiās, & p̄ septē libros apertionem ac p̄ septē angelos tuba canētes, phialamq; effundentes. Item p̄ septē stellas & candelabra, p̄ septē sp̄s dei missos in terrā, p̄ septē lampades ardentes ante thronum, per signacula, cornua, oculos: item per septē tubas, tonitrua, nomina hominum, capita & diademata draconis, per septē denique plagas phialasq;.

Vbertinus.

Apo. 6. & c. 7. & 8.

Apo. 1. & c. 16.

Apo. 3. & c. 7. Apo. 4. & c. 5. 15. 16.

I § Iohannes quidem fuit noui testamenti Propheta singularis & Chr̄isti secundū carnē cognatus, atq; eius p̄ cæteris discipulis intimus secretarius q̄ supra p̄fectus dñi recubens, & secreta de fonte eius hauriens, flagella ecclesiæ ab initio sui vsq; ad extremū diē futura reuelauit, necnō Chr̄m adhuc his aduētusq; nūtiavit sicut ex diuina inspiratōe à Chr̄o audiuit. Vidit nāq; futura ecclesiæ pericula speciebus corp̄alibus, q̄ tñ sub obscuritate cōscripsit, ne si certa tpa, loca vel facta exprimeret, cuncti auditores horruissent tremefacti, & in timore expectātes atq; p̄plexi penitus dissoluti fuissent, prout Chr̄istus ait apud Birgittā. Nā voces septē tonitruorū, fulgurum & ventorū significant comminationes aduersitatum, atque tyrannorum ecclesiam perturbantiū. Quas ita vehementer Iohānes in spiritu vidit, quod potius signandæ erant, quā describendæ.

Iohā. 13.

Apo. 4.

6. Bir. 110.

II § Porro diuus Secretarius manifestauit septē statūū distinctionē in qnq; primis suis visionibus, p̄ quas oēs status ecclesiæ videt̄ trāscurrere. Prima visio est de septē ecclesijs Asia, p̄ quas literalr̄ scribit: Eadem quippe ecclesiæ, p̄ordināte deo, conditōes habuerūt scdm̄ designationē septē statūū ecclesiasticorū futurorū. In reliquis vero visionibus nihil est literale, p̄ter q̄ Iohannes illas figuras, ita, vt scribit, viderat. Cætera aut̄ sunt mysticē intelligenda. Siquidem ecclesiæ dicunt̄ septem quoniā vniuersalis ecclesia septem statibus distinguit̄, ac vitā & vegetatiōnem à spiritu septiformi accipit. Alioquin ecclesia Catholica, id est, collectio fidelium est vna tm̄ licet habeat prolem variā exitusq; diuersos, correspondentes conditionibus septem statūū. Eodē modo reproborū Christianorū caterua denominat̄ vna meretrix tamen diuersa, vt pote septem p̄ctorū capita habeat. Quāuis igitur in Apocalyp̄si septem sint visiones distinctæ possunt tamen in vnā visionē reduci & spiritualiter omnia singulis adaptari proprio suo respectu ad tempus sibi correspondens per hoc non mutata in aliquo, sed magis ex aliorum adductiōne profecta. Hæc partim ex Vbertino.

Can. 6. & de su. trini. & ff. catho. c. Apo. 17.

Secunda

f. c. 31. §. 1. & f. c. 32. §. 16. f. c. 33. §. 11. in fine f. c. 34. §. 9. f. c. 17. §. 23. f. c. 35. §. 5. f. c. 1. & 2. et f. c. 13. protū

f. c. 70. §. 6.

f. ca. 70. §. 4. in fi. f. c. 62. §. 7. f. c. 2. §. 5. et f. c. 8. in pri.

f. c. 70. §. 5. f. in prolo. f. 7. & f. ca. 14. §. 13. f. c. 10. §. 5. in prin.

f. c. 63. §. 3.

f. c. 14. §. 2. f. c. 8. §. 5. f. c. 10. §. 7. f. ca. 14. §. 9. f. c. 18. §. 9.

DE SEPTEM STATIBVS

III § Secunda visio Apocalypsis est, de septem signaculis libri, id est, sacre scripturae, & incipit Apocaly. 5. Tertia est de septem tubis, incipit Apocalyp. 6. Quarta inchoat Apoca. 12. & est de septem capitibus, ac de septem diadematis draconis persequantis mulierem, id est, ecclesiam. Quinta visio est de septem phialis irae dei in terram fufis, & incipit Apo. 15

Apoc. 16
Psal. 33
Iob. 1. & 2.
& Thom. 1.
part. q. 10. 9.
ar. 4. ad pri.
Psal. 77
Psal. 103
Ecci. 39
3. detri. 4

1. Cor. 8.

Prouer. 9
Zach. 4.
Gene. 29
Gene. 31
Exo. 2
Nume. 8
Iudi. 16
1. Reg. 6
3. Reg. 2.
3. Reg. 20
4. Reg. 1

Iob. 1. & 2.
Ezech. 40
2. Mach. 7
Matth. 15
Mar. 8
Matth. 22
Mar. 12
Esa. 4
Luc. 2
Acto. 6
Apo. 1. & 2.

Gene. 41

Matth. 13
Hierem. 15
Marci. 16. &
Luc. 8.
D. ute. 16

III § Audiuit in sup aq̄la cœlestis vocē magnā de tēplo dicentē angelis septem. Ite & effundite septē phialas irē dei in terrā. Bonus q̄dem angelus effudit. i. prænūtiat irā dei & phialā seu plagā. Immitter angelus dñi in circuitu timentiu eū & eripiet eos. Malignus autē spūs exequit eandē boni angeli effusionē seu denūtiationem, immittēdo in hoīes plagas à deo pmissas. Hinc ait Propheta: Misit. s. deus p angelū bonū in eos irā indignationis suę, immisiones autē. i. executiones illius irā, p angelos malos. Facit em̄ angelos suos spūs & ministros suos ignē vrentem. Sant quoq; spūs q̄ ad vindictam creati sunt, & in furore suo cōfirmauerūt tormēta sua. Ad hoc Augustini acuta cōducit snia dicētis: Quēadmodū corpora crassiora & inferiora q̄dā ordine regunt p corpa subtiliora & superiora, ita oīa corpa per spm vitæ regunt. Et spūs vitæ irrationalis. s. brutalis regit per spm vitæ rōnalem id est, humanum. Et spūs vitæ rationalis desertor & pctōr. i. dæmon in intellectu homine altior, regit per spm vitæ rōnalem, piū, & iustū. i. angelum, & iste p spm deū, ac sic plaga ob nostrā culpam imminens contra nos originaliter mouet per summū creatorem. Ex quo, & per quem, & in quo omnia.

V § In p̄libatis q̄nq; septenarijs visionibus elucidat obscuritas veteris scripturæ: vbi septē ecclesiæ status multip̄r sunt figurati. Nā sapiā edificauit sibi domū, & excidit cōsumnas septē. Et septē sunt oculi dñi q̄ discurrūt in vniuersam terram. Sigdē septenarij veteris testamenti coaptant septenarijs Apocalypsis, & septem statibus ecclesiæ, innumera mysteria clarescēt. Exempli grā: Iacob seruiuit pro Rachel septē annis, quē postea suus focer Laban psecutus est septē diebus, habebat q̄q; Madian sacerdos septē filias, quæ venerant ad hauriendū aquā. Aaron imposuit septē lucernas sup candelabrū, vti p̄ceperat dñs. Itē Samsonis Casaries distincta fuit in septē crines. Archa insup dñi fuit in regiōe Philistinorū septē mensibus: ac septem annis in Hebron regnauit Dauid, qui fuit septimus Isai filius. Et filij Israel contra Syros septē diebus dirigebant acies, septima autē die cōmissum est bellū. Similiter tres reges, Israel, s. & Iuda, & Edom cōtra Moab cōtra viā septē diez, nec erat aqua exercitui & iumētis. Item Iob nati sunt septē filij, & fuit possessio eius septē milia ouiu. Cuius amici federūt cū eo in terra septē diebus & septē n noctibus. Item septem graduū erat ascensus domus quā vidit Ezechiel. Et tpe Machabæi mater cum septem filijs fuit comprehensa.

VI § Rursus in nouo testamento designat septuplus ecclesiæ status p septē panes quibus saluator paut quatuor milia hoīm, & p septē sportas plenas quē ibidem superauerāt. Sifr in typo ecclesiæ vnā vxorē successiuē duxerunt septē frēs, p quos denotant septē status. Ecōuerso in Esaia septē mulieres. i. septē ecclesie vnū apphenderūt virū. i. dñm nostrū Iesum Chr̄m, dicentes: Panē nostrū comedemus Anna quoq; prophetissa, id ē, ecclesia vixerat in p̄senti seculo cū viro suo. s. Christo septē annis. Septem p̄terea ecclesiastici status annotant per septem diaconos ab Apostolis electos, qui in vnaquaq; ecclesia, id est, dieresi debēt esse quasi oculi eporum. Significant enim per septem candelabra, & per septem angelos ecclesiarum, ratione bonę conuersationis & alti ministerij

VII § In quolibet autē statu bonos & malos fuisse figurat, quando Pharaon somno vidit septem boues puchras & crassas: item alias septem boues fœdas & macie confectas. Itē: vidit septem spicas formosas, & totidem tenues, deuorātes omnem priorum pulchritudinem. Per boues & spicas intelligi possunt prudentes & fatuę virgines, i. singulis ecclesiæ statibus existētes. Quocirca in vnoquoq; statu necessario fuit legū, canonūq; institutio & disciplina: adhibitio, ac sacfōz administratio ad purgandā à sordibus ecclesiā, qm̄ infirmata est quē peperit septem Hinc Chr̄s de Maria septē eiecit dēmonia. Hinc septē q̄ndā diebus comedebāt afflictionis panem, solennitatemq; tabernaculoz celebrabant per septem dies.

Et cum

§. in plo. §
1. & 8. ca. 1.
§. 7. & j. ca.
13. §. 8
j. c. 49. §. 12.
j. c. 17. i. pri.
& j. c. 29. i. fi.
§. c. 4. §. 9.
& j. c. 14. §.
10. & j. c. 31.
§. 7
j. c. 17. §. 8
j. c. 17. §. 14.
j. c. 51. §. 17.

§. eo. §. 2. in prin.

j. eo. §. 7

j. c. 16. §. 7

Dif. 92. diaconi
§. eo. §. 2. et
j. c. 9. §. 4

j. c. 18. i. pri.

j. c. 9. §. 3

j. c. 14. §. 9

j. c. 22. §. 11

Et cum adiuisset deus leuitas, qui portabant archam domini, immolabantur septem tauri & septem arietes: Dixitq; dominus ad Eliphaz, & duos eius amicos. Sumite septem tauros & septem arietes, & offerte holocaustum pro vobis. Item offeretis cum panibus septem agnos. E alibi: Mitte panem tuum super transeuntes aquas, da partes septem, quia ignoras quid futurum sit mali super terram. Porro septem prelia sub lege completa concordant cum bellis contra peccata, & cum aduersarijs ecclesie in plagis eidem ecclesie infligendis per excursum septem statuum inclusa persecutione Gog.

VIII § Septenarij præscripti & quàm plures alij vtriusq; testamenti coaptantur ad septem ecclesie status. Quorum primus est apostolorum, Secundus martyrum, Tertius doctorum, Quartus Anachoritarum, Quintus gratiæ & remissionis, Sextus reformationis, Septimus status erit quietis temporalis vsq; ad extremum iudicium. Post quod sequetur status octauus, qui vocatur renumeratiuus, quando deuenitur ad conspectum domini. Vnde in Leuitico: Qui ab immunditia fluxus sanguinis sanatus fuerit numerabit septem dies post emundationem sui die autem octauo veniet in conspectu domini. Et infra: Bos, ouis, & capra cum genita fuerint, septem diebus erunt sub vbere matris suæ, hoc est, sub regula militantis ecclesie. Die autem octauo, id est, in ecclesia triumphante, offerri poterunt domino. Ille etenim cœlestis status erit æternus, finem alium præter deum non habiturus. Cæteri vero terrestris ecclesie status tempore terminantur.

IX § Nimirum septem ecclesie status distinguit Apostolus & annotat his verbis. Posuit deus in ecclesia primū Apostolos, secūdo prophetas, tertio doctores. Deinde virtutes: exinde gratias curationū, opitulationes, gubernationes, genera linguarū, interpretatiōes sermonū. Equidē primū ecclesie statū significauit p Aplos. Scdm scilicet martyru statū per prophetas, qui representant martyres, vt in Luca. Hierusalem tu occidis prophetas, & lapidas eos qui mittunt ad te. Nam martyres pariter vt prophetę veritatis sunt testes. Tertiu statū Apostolus tangit per doctores. Quartū per virtutes, quæ tempore Anachoritarū in ecclesia summo obseruatae sunt. Quintus status est gratiæ, ideo p gratias curationū designatus. Sextus autē p opitulationes & gubernationes, quibus ad ecclesie reformationē deuenit. Tandē septimo ecclesie statui attribuunt genera linguarū, & interpretatiōes sermonū quia tūc plenē intelligent scripturæ, ac illuminabunt hoim intellectus. Octauū vero ecclesie statū Apostolus alibi exprimit, dicēs: Deus dedit quosdam Apostolos, quosdam prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem pastores & doctores ad consummationem sanctorum, hoc est, ad cœlestem statum, qui erit ecclesie octauus, & certaminis præmium triumphans.

¶ Quo quisq; tempore status ecclesie inceptus est atq; finiendus.

Caput VI.

S Equitur in Vbertino, qui ait: Expedi vt quilibet sequens status inchoetur ante cessationē prioris status propter cognitionē statui. Vnde primus ecclesie status inchoatus est in pluribus figuris veteris testamenti. In nouo autem testamento à natiuitate Christi siue à spiritus sancti missione, vel in Euangelio secūdum Matthæum ab humana Christi generatione, scdm Marcū à Iohannis & Christi prædicatiōe. Secūdum Lucam à sacerdotio Zachariæ, cui de Iohāne pcurfore facta est reuelatio. Scdm Iohānis euāgeliū à verbo trinitatis incarnato. In primo itaq; statu dextera dei plātauit vineā suam super filiū hominis, Secūdus deinde status martyru inceptus est tpe Aplos à Stephano prothomartyre, vel à Chri passiōe, vel à priā psecutiōe Nerōis. Tertius doctorū status tpe martyru, qm Paulus doctor gētiū, Dionysius, Origenes ac alij docuerūt gētes lōge a cōem statū doctorū: quetiā tpe aplos ceptus videt, quoq; lux lucebat corā hominibus. Status insup Anachoritarū cepit in Paulo primo heremita, in Anthonio, Mathario, alijsve Anachoritis, q tpe tertij status vt pote tpe Hilarij, Ambrosij, Hieronymi, aliorūq; doctorū floruerūt, vt ex legēdis eorū dephēdit, licet idē qrtus status multiplicatus sit tpe Bndicti & Roberti Cisterciens, ac reliq; religiosorū. Quinū postea statū inchoatus cēset post mille à natali Chri ānos, sed eiusdē qnti statū effectus cœ

1. Para. 15
Iob. 42.
Leui. 23
Eccl. 18

Leui. 15

Leui. 22

1. Cor. 12

Luc. 13. &

Matth. 23

Eph. 4

Vbertinus

Psal. 79

Matth. 5

l. c. 13. §. 2.
l. c. 10. §. 5. &
l. c. 64. i. p. 7.
l. c. 55. §. 12.
l. c. 10.
l. c. 11. & 12.
l. c. 13. & 14.
l. c. 15.
l. c. 66. §. 3.
l. c. 64. in fi.
l. c. 10. in fi.
l. c. 69. §. 5.
l. c. 6. in. fin.
& protom,
l. c. 6. §. 3. in
prin.
l. c. 11. in p. 1.
l. c. 13. i. p. 1.
l. c. 6. §. 3. in
fin. & j. c. 8.
§. 1. & j. c. 19
§. 15
l. c. 62. §. 4
l. c. 66 §. 7
l. c. 10. §. 8. &
l. c. 8. in fin.

QUO QVISQVE TEMPORE STATUS ECCLESIAE

clius coepit infra tempora status, quando Gregorius magnus nō solum bona temporalia abundanter largitus est pauperibus, sed etiam stationes publicas clementer instituit, quibus peccatores indulgentias remissionesq; poenitentiarum consequeretur. A tempore autem Bonifacii octavi haecenus idem status maximo est in pretio, de quo inferius habebitur, qui status forte finietur in propinquaruina ecclesiasticae dignitatis.

I § Eodem tandem quinto statu adhuc durante, praesens sextus status conformandae ecclesiae censetur inceptus contra insultum Antichristi: cuius praecursor, id est, multos Antichristos ecclesia in omni statu suo passa est. Quippe idem status dudū ante sui inceptionē demonstratus est in reuelatione facta abbati Ioachimo, qui sexti status exordium praenosticauit fieri in renouatione euangelicae vitae, quam plantauerūt Franciscus, Dominicus, & alij religiosi pauperes. Quinimō ipsius sexti status inceptio apparet in Augustini haeremitica regula, communem paupertatem iam dudum obseruante. Augmentationē vero idem sumpsit à praedicatione & zelo multorum bonorum virorum, qui verbo & exemplo ecclesiam dominici sustentauerunt. Complementum tandem status iste sumet in destructione meretricis Babylonicae, quae fiet in secundo aduentu Christi oris sui spiritu Antichristum interfectori. Sicut dicitur legem veteris testamenti esse completam per primū Christi aduentum, atq; legalium obseruantiam esse extinctam per institutionem euangelicae legis. Hinc est q̄ septem status varijs in initia assignantur. Nam semper prior status paulatim decreuit, & interim status subsequens succreuit ac successiue inoleuit.

II § Interdum plures personae coetaneae diuersos representant status. Aliquādo vna persona in se continuit typum plurium statuum, sicut Paulus qui fuit Apostolus, martyr, & doctor. Quilibet autem status reputatur incipi eo tempore, quo plures eiusdem status viri claruerunt. Ergo renouatio euangelicae vitae, id est, sextus status iam dudum sub foetibus quinti status remissiuini inceptit. Non tamen inuestigari valet, quo puncto singuli status inchoantur vel terminantur, neq; spacia statuum sunt aequalia, vt infra dicitur.

III § Frequenter autem duo status simul concurrere videntur, sicut primus & secundus, quoniam ecclesiae fundatio, & seminatio fidei, quae in Apostolorum statu plātata est, non potuit fructificari absq; irrigatione, quae designatur per sanguinis effusionem in statu martyrum. Hinc Apostoli fuerunt martyres, & econuerso martyres Apostoli, id est, seminatores, ac testes fidei. Similiter tertius & quartus status simul concurrere cernebantur. Nam inter doctores, seu ecclesiae vineae cultores, viguerunt nonnulli Anacharitae, ac inter Anacharitas floruerunt plures doctores vt patet in chronicis plurium sanctorum virorum, qui verbis, scriptis, cōcionibus, exemplis, & vitae acrimonia, ex vitibus ecclesiasticae vineae surculos, superfluasq; virgas amputauerūt. Eodem concursu quintus & sextus status nūc sortuntur: postquam enim in quinto statu palmites vineae fuerunt remissae, & extensa, vt abundantius crescerent, tunc necessarium fuit, vt in sexto statu palmites erigerentur, ac ligarentur, ne in condescensu existentes nimirum in terra iacerēt, & tandem putrescerēt. Vbi in quinto statu inceptit remissio rigoris catholici in quarto statu introducti, ibi necesse fuit adhiberi reformationem vitae spiritualis, ne propter tepiditatem relaxationis, fides catholica periclitaret, seu penitus euanesceret, siquidem bonum paupertatis. Anno dñi. 1300. in ordinibus mendicantibus renouatum, refertur ad sexti sigilli apertionem.

III § Ex quo insuper Christiani abusi sunt indulgentijs & remissionibus in quinto statu admissis, ideo ad sustentationem euangelicae vitae erigitur correctiuis status sextus tempore Francisci, Dominici, caeterorumq; similium religiosorum. Sed quoad ecclesiae persecutionem, quae in eodem statu contra clerū inualuit, idem sextus status coepit est in Caesare Frederico secūdo cū suis cōplicitibus ecclesiam dei atrociter persequente. Cuius adhuc mala cauda in persecutoribus cleri remanet vsq; ad omnimodam ecclesiasticae dignitatis extinctionem. Praeterea sicut synagoga, seu vetus testamentū, & ecclesia, seu nouū testamētū simul bellādo concurrunt

1. Iohan. 2

2. Thess. 2

Videat Hierony. in vitaspatrium

Apo. 6

J. ca. 14. § 3
J. c. 14. p. 10.
J. ca. 43. § 8
J. c. 14. in fi.
J. c. 14. § 14

J. eo. §. 4

J. eo. §. 3. i. fi.
& J. c. 14. §. 5
J. c. 61. i. prin.
J. c. 9. in prin.

§. eo. i. prin.
& J. c. 43. §. 15

J. c. 10. i. prin.
§. ca. 4. §. 9

J. c. 7 in prin

§. eo. in prin.
& J. c. 47 § 2
§. ca. 5. §. 9.
in prin.

J. c. 11. i. prin
J. c. 14 i prin

§. c. 5. §. 9 in
fi. & J. ca. 16
in prin.

§. eo. §. 1. &
J. c. 22. §. 6

J. ca. 15. in fi.
§. eo. §. 1. &
J. c. 9. §. 6

De sima. 2. re. iij
die. ad apt. l. 6
J. ca. 14. §. 9

rerunt

j.c.15. §. 19
 j.c.10
 §.c.5. §.7. &
 j.c.3. §.6
 j.c.6. §.5
 j.c.7. §.7
 §.c.2. §.5
 §.c.4. §.11
 & j.c.49. §.9
 j.c.68. §.2
 j.c.7. §.7
 §.c.5. §.8
 §.c.6. §.4
 j.c.9 in prin
 j.c.10 in pri
 & j.c.62. §.17
 j.c.62. §.7
 in fi.
 §.c.4. §.7
 & j.c.29. §.1
 j.c.23. §.12
 in prin.
 j.c.66. §.9
 j.c.21. §.9
 j.c.10 in pri
 j.c.10. §.2
 §.c.6 in pri
 & j.c.8. §.1
 & j.c.11. §.2
 n.q.1. futura
 j.c.12 in pri
 j.c.22.
 j.c.8. §.2
 Dist. 13. c.1.

reunt à natiuitate Christi vsq; ad destructionem Hierosolymæ à Tyto factam, ita modo per aliquod tempus vsq; ad deuastationem ecclesiæ, simul currunt quin tus status. s. veteris malitiæ (qm̄ membra ecclesiæ vitiosa sunt) & status renouati- onis, ad præsens ex parte, tandem in fine sexti status integrè liter fiendæ. Vnde eosdem ambos status Sybilla vno oraculo comprehendit.

V. § Finē vero huius sexti & initiū septimi status nemo assignare potest. Nam in Apocalypsi Iohannes prohibetur signare verba huius prophetiæ, & ta- men prius angelus Iohāni dixit: Signa quæ loquuta sunt septem tonitrua. Ex hoc elicitur, q̄ anterior, vel generalior pars reuelationis significari præcipitur, sed terminus & species prohibetur. Quicquid enim in sanctæ ecclesiæ initijs latuit, fi nis continue ostendit. Et sic scimus sextum statum terminari in Antichristo ma gno, cuius cauda durabit vsq; ad interitum Gog, & suorum satellitū, sicut vetus testamentum in primo Christi aduentu habuit finem, caudā vero vsq; ad destru ctionē ciuitatis Hierosolymæ. Et si septimi status tempora & conditiones igno- ramus, donec euenierint, eum tamen statum scimus certo futurum, & Antichristi tempore inceptum iri, ac finiri extremo iudicio. In quo octauus status inchoa- bitur perpetuo duraturus.

Quanto temporis spacio quisq; durat. Cap. VII.
Vertinus describit spacia temporum & statum esse inæqualia & plu- rimum disparia. Cuius causa est in secreto dei, qui eadem tempora & status distinxit pro sua diuina voluntate secundum diuersas gratia- rum influentias, sicut & tempora septem ætatum sunt inæqualia. Ait nanq; q̄ primus status, scilicet apostolorum, non diu durauit; diffusio enim fidei per apostolos in orbem vniuersum debuit esse velox instar lucis solaris, & fulgo- ris in vniuersa subito discurrentis. Nam qui emittit eloquium suum terræ, velo- citer currit sermo eius. Apostoli quippe fuerunt testes veloces, & oportuit eos prædicare cito verbum dei, quod est lucerna pedibus nostris, & lumen semitis nostris; mandatum quoq; nouum censetur esse lucerna, & lex Christi lux, qui ve- nit in hunc mundum. Et quāmdiu ipse Christus in mundo, fuit, lux mundi fuit, postquam autem ad patrem transiit, constituit apostolos principes omnis ter- ræ, vt essent lux mundi, qui accenderunt lucernam fidei & posuerunt super can- delabrum, vt luceret oibus qui in domo, id est in mundo, sunt, & vt intrantes vi- derent lumen veritatis. Quia nihil absconditum quod non manifestetur, neq; oc- cultum quod non veniat in palam.

I § Et sicut olim ad reformandum altare prophanatum synagoga, accedit lucernas, quæ super candelabrum erant, vt lucerent in templo. Sic hodie mulier in typo ecclesiæ ad diligenter quærendam dragmam deperditam, accendere de- bet lucernam, quam apostoli super candelabrum posuerunt, vt pote in vniuerso mundo veritatem fidei velociter manifestando. Huiuscemodi repentinam con- uersionem præuidit Dauid in spiritu, dicens: Tu lucerna mea domine & illu- minabis tenebras meas, in te enim curram accinctus & in deo meo transiliam mu- rum, dominus quidem promiserat se daturum Dauid, i. Christo, lucernam & fi- lijs eius omni tempore. Per filios intelliguntur apostoli, quorum lucernam deus illuminauit, vt subito & late luceret. Vnde dicitur: Sicut lucerna fulgoris illumi- nabit te. Et alibi: Tu illuminans lucernā meam domine. Quocirca in apertione primi signaculi Christus habebat arcum, & exiuit vincens vt vinceret.

II § Secundus deinde status, scilicet martyrum, propter confirmationem fidei prope trecentis annis vel diutius durauit, vt pote à prima Neronis perseque- tione vsq; ad vltimum Iuliani apostatæ peruersitatem: Vel, à diuisione apostolo- rum vsq; ad primum, id est Nicænum, concilium, vel à passione Christi vsque ad Constantinum, qui adeptus veritatis fidem, primus dedit pacem ecclesiæ, ab illo etenim tempore Christiani semetipsos domino cōsecrarunt.

III § Status postea doctorum cœpit à tempore eiusdem Constantini ad fidem conuersi, qui ad Romanā sedem Syluestrum instituit. Quo tempore aduer- sus Arrianam hæresim primum generale concilium Nicænum celebratum est. Is

Gal. 2. ac. 16
 & 21. & Tho
 q. 10. 3. art. 4
 ad. 1. 2. 3

Apo. 22

Apoc. 10

Pfal. 147

Pfal. 118. lite
ra Nun.
Prouer. 16

Pfal. 44
Mat. 5
Luc. 8. 11

Marci. 4
Luc. 12
1. Mach. 4

Luc. 11
Luc. 15

2. Reg. 22

2. Para. 21

Luc. 11
Pfal. 17
Apoca. 6

C

tertius

tertius status sub Ambrosio, Augustino, Hieronymo, Beda, Leone, Chryso-
 mo, cæterisque eximijis doctoribus viguit vsq; ad Iustinianum Augustum quãdo
 Christiana religio in toto fere orbe terrarum erat solidata, vel vsq; ad quintum
 concilium scilicet Constantinopolitanum, vbi hæreses sunt extirpatæ, fidesq; ca-
 tholica propagata, tunc enim christiani communiter inceperunt perfecte sequi
 Christum & vitæ acrimoniam subire.

III § Quartus status inchoatus est à tempore Pauli primi Eremitæ, Anto-
 nij, & Macharij, ac aliorum anachoritarum, qui vna cum alijs pluribus christia-
 nis perfecte Christum sequentibus, omnia vendiderunt, & pretia inter egentes
 distribuerunt iuxta saluatoris consilium fugientes quoq; vanam gloriam in hæ-
 re mo degerunt. De quibus scriptum est: Florete flores quasi lilium, & date odo-
 rem & frondete in gratiam. Porro in eis verificatum est illud Apocalypsis: Mu-
 lier, id est ecclesia fugit in solitudinem, vbi habebat locum paratum à deo, vt ibi
 pascat eam. Et datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, vt volaret in desertum
 in locum suum vbi alitur. Nempe spūalis contemplatio & cælestis conuersatio
 sunt quasi duæ alæ, quibus fit à mundo separatio & à carnalibus leuatio: Itaq; ec-
 clesia quarti status dicitur fugisse mundana & volasse in solitudinem. Hic status
 quartus nequiuit, ob vitæ austeritatē, longius durare, potissimū in malitia Aegy-
 pti & aliarum circumiacentium regionum vbi talis rigore summopere floruit ad
 horam. Sed secundum Ioachim proficiendo decreuit. Nam fragilitas humanæ
 carnis tam difficilem statum diu sufferre nequiuerat: Inde ad crebras variasq; su-
 perstitutiones & hypocritas deuenit. Quapropter ecclesia eo tunc fuit oppressa à
 Vandalis, Gottis, Longobardis, ac alijs inimicis. Imò multa regna christianorū
 sectam Sarracenicam secuta sunt, totq; calamitates eo tūc ecclesia passa est quod
 Gregorius magnus credidit circa finem quinti status, extremū iudiciū esse futu-
 rum prout scripsit in Homelia super verbis istis: Erunt signa in sole & luna.

V § Ex præmissis alijsve pluribus causis ille quartus status difficilis & rigo-
 rosus est remissus & contra eius duritiem in ecclesia inductus est status quintus fa-
 cilis & descensiuus, quoniam pro humanæ imbecillitatis conditione multitudo
 christiani populi debuit benigniorem atq; gratiorem habere statum, qui nostræ
 infirmitati proportionabilior esset. Omnes equidem euangelij consilium sequi
 & esse perfecti non potuerunt. Gratiōsus ergo status in ecclesia admissus est, quē
 plures homines facile sufferrent, vt in eo terminaretur tempus plenitudinis gen-
 tium, ac etiam vt humana leuitas diu toleraretur, quo iustius iniquitatem eius iu-
 stissimè deus citaret & condemnaret. Is quintus status (in cuius calce adhuc su-
 mus) est iam in septimo millenario à creatione mundi, & incepit quasi à tempo-
 re Caroli magni, quando ecclesia in suis terris & membris ingentem à Gottis, a-
 lijsq; rebellibus diminutionem passa & per sectam Sarracenorum in plerisq; lo-
 cis intercepta est: Romano imperio eo tunc diuiso, in occidentale scilicet regnū
 & orientale. In quo quidem oriente idem quintus ecclesiæ status dūtaxat durauit
 vsq; ad extinctionem christiani ibidem nominis, quãdo tempore Federici ter-
 tij Mahometes Turcorum rex vrbē Constantinopolim pluresq; alias christia-
 norum munitiones & ecclesias expugnauit atq; obtinuit. Nam tunc pro maiori
 parte succubuit ecclesia orientalis.

VI § Quanto vero spacio durabit ecclesia occidentalis, deus scit: vita quip-
 pe spiritualis in occidente iam dudum occidit. De quo ecclesiæ casu habetur in-
 fra, cap. 18. vsq; ad cap. 28. Potest tamen ipfius quinti status duratio referri vsque
 ad ruinam ecclesiasticæ dignitatis, vtpote vsq; ad damnationem ecclesiæ Roma-
 næ carnalitatem sequentis. Nam sicut in quinta mundi ætate synagoga per mul-
 tas aduersitates fuit oppressa, ita ecclesia occidentalis, præ fertim circa dignitatē
 ecclesiasticam, in quinto eius statu supprimitur penitus, & tūc dicitur. Cecidit,
 cecidit Babylon illa magna. Hoc fiet futuro tempore Antipapæ & sui imperato-
 ris, quãdo ecclesiæ infligetur secundum vā & omnino ruet status ecclesiasticæ di-
 gnitatis, de qua ruina dicitur infra.

VII § Imperfectio autem ecclesiæ & quinti status tam diu à deo suppor-
 tatur do

Acto. 2.
 Luca. 18
 Eccle. 39
 Apoca. 12

Luca. 21
 Matt. 19
 Roma. 11

Anth. 5. pr.
 su. histo. ti.
 23. c. 15. per
 10.

Apoc. 14. 18

Dist. 15. ea
 J. c. 9. §. 4
 Dist. 15. c. fi-
 cut §. 1.
 J. c. 11. §. 5
 S. c. 6. i. pri,
 J. c. 15. §. 2
 J. c. 54. §. 4
 J. c. 13. §. 9
 J. c. 68. §. 8
 J. c. 13. §. 9
 J. c. 14. §. 15.
 & c. 19. §. 8
 J. c. 13. §. 8
 J. c. 61. §. 3
 De electioe
 c. venerabi-
 lem.
 J. c. 9. §. 5.
 J. c. 46. p. to.
 J. c. 19. §. 15
 J. c. 18. §. 3
 J. c. 41. & 42
 J. c. 46. §. 10
 S. c. 4. §. 7

j.ca.17. §.17
 j.c.29. §.3
 §.c.6. §.5
 j.ca.44. §.8
 §.c.6. §.5 &
 j.c.9. §.7
 j.ca. 66. §.2
 j.ca.56. §.4
 j.ca.16. §.4
 j.c.62. §.11
 §.c.1. §.10 &
 j.ca.42. §.1.
 j.co. §.9. §.1
 & j.c.8. §.4
 §.c.8. §.1 fi
 & j.c.5. §.5
 j.c.12. §.1 &
 j.c.18. §.1.
 j.c.12. §.1 &
 j.c.18. §.3 &
 j.c.15. §.6
 j.ca. 62. §.3
 j.c.44. in fi.
 Tho. de opi
 b. 6. diez. 1
 p. q. 67. vsq;
 ad q. 75. ex
 clusiu.
 §.c.5. §.1 &
 j.ca.10. §.4
 j.c.11. §.5
 j.c.15. §.8
 §.ca. 7. §.2
 & j.c.11. §.1.
 j.co. §.3
 §.c.7. §.3 &
 j.c.12. in pri
 & j.c.65. §.4

ratur, donec in eodē statu prolixo cōpleatur plenitudo gentiū & numerus electo
 rū: vel potius, donec impleta fuerit mēsurā malitiæ. Rursus de inchoatione & du
 ratione sexti status ecclesiæ reformandæ nihil certi habemus, vt dictū est. Finis
 autē eiusdem commonstratur in futuro magni Antichristi aduentu, quando fiet
 tertia. i. vniuersæ fidei catholicæ ruina. Spacium vero temporis vsq; ad Antichri
 stum est nobis penitus incertum, licet suus aduentus sit certus.

VIII § Septimus demū ecclesiæ status incipiet post secundū Christi aduen
 tū, quādo spūs oris sui interficiet Antichristū, & finietur in extremo iudicio. Sed
 quanto tēpore sit duraturus, latet: tamen Ioachim arbitratur eum modico spa
 cio duraturū, sumpsit proculdubio sui arbitrij occasionem ex verbis Christi, di
 centis: Et nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro, sed propter
 electos breuiabuntur dies illi. Vbertinus autem existimat, quōd ille futurus septi
 mus status, qui erit inter Antichristum & extremum iudicium, tantum temporis
 spacium continebit, quo totus Israel duodecim tribuum, vna cum omnibus gen
 tibus, ad Christum conuerti valeat. Illud nanq; tempus per gradus crescit à mane
 id est à sui initio, vsq; ad meridiem, id est ad summum eius, quia eotunc fiet sum
 ma ecclesiæ militantis perfectio, ex quo totus orbis ad fidem conuersus summis
 virtutibus clarescet, deinde per gradus iterum deficiet. Inuocabunt enim nomen
 Baal mane vsq; ad meridiem, Postea decrescet à meridie vsq; ad vesperam, id est
 ad noctem iniquitatis.

IX § Hinc scriptura inquit: A mane vsq; ad vesperam immutabitur tem
 pus. Et: Qui habitant domus luteas, terrenumq; habent fundamentum, consu
 mentur, & velut à tinea de mane vsq; ad vesperam succidentur, & in æternum
 peribunt. Iterum: Dum adhuc ordiret, succidit me de mane vsq; ad vesperam fi
 nies me. Siquidem in calce septimi status homines ad tantam iniquitatis vespe
 ram peruenient, quod vix inueniatur fides in terra, prout aperte dominus ostendit,
 dicens: Cum venerit filius hominis, vtpote ad extremum iudicium, putascē
 inueniet fidem in terra: Vnde elicitur quod mundus in sui fine malis moribus &
 superstitionibus laborabit, ac in malitia vsque adeo abundabit quod Christus do
 minus, prope sua iustitia compulsus, ad extremum iudicium sit venturus. Tunc
 demum erit mundi ruina vniuersalis, de qua infra capitulo finali.

De comparatione septem dierum ad septem status ecclesiæ. Cap. VIII.

Septem status ecclesiæ coaptantur dinino operi septem dierum formatio
 nis scilicet mundi, vti copiose declarat Vbertinus: Hæ quidem sunt seriaz
 domini sanctæ, quas celebrare debemus temporibus suis. In veteri nanq;
 testamento tanquam super faciem abyssi, scripturarum erant tenebræ &
 obscuritates carnalis intelligentiæ, spiritualisq; ignorantia. Quamobrē in primo
 ecclesiæ statu ortus & natus est Iesus lux mundi. Nam dies primus erit nobis cele
 berrimus, sanctusq; & venerabilis, quia dies clangoris est & tubæ. i. sacra: feri
 pturarum. Eiusdem em̄ diei primi. i. Christi doctrina & fides illuxit orbi, diui
 sitq; lucem fidei à tenebris synagogæ, & ab errore gentilium.

I § In die altera oblati sunt vituli de armento duodecim, nam per opera
 tionem duodecim apostolorum, ac per acrimoniam cæterorum martyrum in
 cepit secundus ecclesiæ status, quando factum est in cælo, id est in ecclesia militā
 te, firmamentum patientiæ & constantiæ martyrum. Propter quod desideria vi
 tæ supernæ diuisa sunt quasi infinita à finitis desiderijs præsentis vitæ transito
 riæ, tanquam aquæ superiores ab inferioribus.

II § Deinde tertio die mēsis septimi filij Israel obtulerūt vitulos vndecim,
 per q̄s denotant doctores. i. vndecim stellæ quæ adorauerūt Ioseph. i. Christum
 quē doctores doctrinis sanis coluerūt. Ad hoc facit quod vndecim discipuli abie
 runt in montem. s. altæ intelligentiæ, & videntes Iesum, adorauerunt eū. Ad pro
 positum, in tertio ecclesiæ statu cōgregatæ. i. sequestratæ, sunt aquæ infidelium tē
 pore & opere Constantini, qui palatium Lateranense ac Romanā urbē, omni
 umq; Italiæ & occidentalium regionum prouincias successoribus beati Petri as
 signauit, priuilegium quoq; dedit, vt sicut Romanus imperator esset caput totius
 mundi

Roma. 11.
 2. Theff. 2
 Mat. 24
 Vbertinus
 3. Reg. 18
 Eccī. 18
 Iob. 4. in fi.
 Esaiæ. 38
 Lucæ. 18
 Gene. 1.
 Vbert. de se
 præ statibus
 Leuit. 23
 Gene. 1.
 Iohan. 3
 Leuit. 23
 Nume. 29
 Gene. 1.
 Nume. 29
 Cath. Sen. c
 150. Gene. 1.
 Nume. 27
 Gene. 37
 Matt. 28
 Dist. 96. Cō
 stant.

- Gene. 1** mundi, sic Rosianus pontifex caput omnium ecclesiarum. Eo tunc ecclesia apparuit arida .i. secuta ab ulteriori effusione sanguinis, & terra .i. ecclesia genuit herbam virētem scilicet doctrinā spiritualem, & ligna pomifera doctorū, quoz semen manet super terrā.
- Gene. 1** III § Postea die quarto (quando deus fecit luminaria & stellas) obtulerūt vitulos decem. Sic Ioseph suis fratribus addidit asinos decem qui subueherent ex omnibus diuitijs Aegypti, & totidem asinos, triticum in itinere panesq; portātes. Siquidem in Aegypto tempore quarti ecclesie status, anachorita tāquā lūminaria fulgere cōeperunt in cōelo .i. cōlesti vita, contemplatiua sicut sol, actiua sicut luna. Vel per duplicem maiorem lucē denotatur vtraq; praelatio, seu maioritas, scilicet spiritualis & secularis, quā p̄fuerūt Anachoritis & ceteris deuotarijs tanq; stellis in heremo fixis, vt lucerent super terram. Isti quidem in manibus suis habebāt lucernas ardētes, id est, in operibus iustis bona exēpla, & accēderūt lucernas ac posuerūt eas super candelabrum, vt lucerent om̄ibus qui in domo, id est, in mūdo erāt.
- Num. 29** IIII § In quinto p̄terea die, hoc est, in p̄senti statu quinto, deberēt offerri vituli nouem, sed nouem vbi sunt? Nam oblationes Christi fidelū hodie reserunt, non de auro vel argento, sed de munitissimo aere fiunt in mente ferrea. Neq; offerunt decem, quia plures decimas tollunt laici, quoniam ecclesiastici plures expenduntur in vltus meretricantium, quā indigentium pauperum. Porro huius quinti status monstratur lectus ferreus nouem cubitos habens longitudinis. Vel potest dici quōd in initio huius status, aqua produxerunt reptilia & volatilia, quibus deus dixit: Crescite & multiplicamini & replete aquas maris, auesq; multiplicentur super terram. Nam quamuis vita monachorum in quarto statu fuerit sanctior & clarior, in quinto tamen statu est fecundior. Non solum enim volatilia, id est, religiosi contemplatiui, & reptilia, id est, clerici seculares, cōmixti gentibus seu laicis veluti pisces aquas maris, in ecclesia abundant, sed etiam monasteriorum & templorum numerus in christianorum terris non facile comprehenditur. Sed hoc die & statu quinto munda & immunda animalia sunt producta, & modo in fine eiusdem quinti status & ad vesperam quinti diei immunditia super immunditiā inundat. Idcirco huic diei & statui quinto reseruatur Leuiathan, vt is fiat in deuorationem quibus deus deus velit & quando velit. Maledictus est autem dies in q̄ suscitatur Leuiathan. Ecce nostrū iam tempus quinti status nūcupat scriptura maledictum. Nam in die ista visitabit dominus super Leuiathan serpentem veſtem .i. ducem per malitiam, & serpentem tortuosum id est, nōllem per blandimentū.
- Num. 29** V § In sexto deinceps die offerebantur olim vituli octo, ad figurādum quod in sexto statu ecclesia foret expianda & renouanda. Sacerdotes namq; ingressi templum domini vt sanctificaret illud, extulerunt omnem immunditiam quam intro repererant & asportauerunt, expiaueruntq; templum diebus octo. Quippe in sexta creatōis die producta sunt irrationabilia scilicet iumēta reptilia & bestie.
- Gene. 1** Nunc quidem in fine quinti & excursu sexti status ecclesie, inundauerunt iumēta per luxum carnalium illecebrarum, item reptilia per auaritiam terrenorum transeuntium, item bestie per vastum superbiam, & per inhumanitatem inuidiam, dum enim superbit impius, incenditur pauper. Et tamen simul cum illis irrationabilibus creatus est homo ad imaginem dei, id est, cōcetus electorum ad voluntatem dei rationabiliter viuentium, vna cū muliere Eua, id est, ecclesia ex ipso formata, siquidem ecclesia potissime formatur & constat ex electis christianis, tamen in se membra frequenter reprobata contineat. Is vero cōcetus electorum p̄est bestialitatibus & carnalitatibus terrestribus, quas in seipso reprimit, & in quantum potest in alijs prohibet.
- Num. 29** VI § Septimo tandem die offerebantur vituli septem, vnde septimus ecclesie status adoptatur sabbatismo septimae diei, qui erit benedictus & sanctificatus ac liber ab omni opere seruili, fruens requie temporali, ac pace quā exuperat omnem sensum, hic est sabbatismus qui relinquitur populo dei. Demum subsequetur
- Philip. 4**

I. ca. 15. §. 7.
& I. c. 19. §. 3
I. c. 13. §. 3
I. c. 12. §. 2
De maio. 8.
obed. c. fo.
E. eo. §. 2 &
I. c. 16. §. 5
I. c. 11. §. 4
I. c. 10. §. 4.
I. c. 26. §. 12.
I. c. 12. §. 5
E. c. 7. §. 8.
in fine.
I. c. 14. §. 9
E. ca. 5. §. 9.
& I. c. 10. in
prin. & I. c.
19. §. 11. in fi.
I. c. 16. §. 6
I. ca. 40. §. 1
& I. cap. 24
§. 3
I. c. 16. in prin
E. ca. 5. §. 2.
& I. c. 9. §. 1.
E. ca. 6. §. 4
& I. c. 14. §.
14.
I. c. 9. §. 7.
I. c. 70. §. 1

quetur octauus & celestis status, quando omnia vnientur deo. In cuius figuram die octauo mensis septimi non fiebat aliquod opus seruale, sed offerebatur vitulus vnus in holocaustum & odorem suauissimum domino. Hinc ecclesia solet celebrare octauas maiorum festorum. Dies quidem octauus erit celeberrimus atq; sanctissimus, & erit sabbatum, id est requies sempiterna.

Hebrę. 4
Num. 29
Leuit. 23

¶ Quomodo ecclesię status assimilantur septē mūdi ætatibus. Cap. IX.

Vemadmodum Macrocosmi ac etiam Microcosmi generatio, durat septem ætatibus, ita ecclesię militantis excursus tot statibus, inæ quali tamen tempore, terminabitur. Quęlibet autem mundi ætas distinguitur per certos terminos propter magnalia quę illis temporibus contigerunt. Prima ætas ab Adam propter creationem mundi, & durat vsque ad Noe, à quo propter aquę diluuium secunda ætas calculatur vsque ad Abraham, qui instituit circumcisionem, ob quam ab eodem patriarcha vocatur tertia ætas vsque ad Dauid, ob cuius regalem vnctionem tunc incepit quarta ætas vsque ad Babylonicam transmigrationem, à qua computatur quinta ætas propter filiorum Israel liberationem, & durat vsque ad Christi primum aduentum, à quo denominatur sexta ætas propter humani generis redemptionem. Septima tandem ætas incipiet à secundo Christi aduentu, quando, extincto Antichristo, reformabitur ecclesia, & durabit eadem septima ætas vsq; ad vitam resurgentium.

35. q. 4. c. 1.

I § In prima itaq; ætate ab Adam vsq; ad Noe, iuxta euangelij descriptionem, fuerunt generationes decem, & secundum Orosium, qui sequitur septuaginta interpretes, vsq; ad diluuium fluxerunt anni. 2242. Sicut autem in eadem prima ætate, occiso Abel, & ei Seth substituto, generatio Cain fratricidę segregata est à generatione filiorum dei, in quibus synagoga est instituta, sic in primo ecclesię statu peruersa generatio synagoga, quę occidit Christum, separata est à filijs dei, in quibus sancta ecclesia constituitur.

Luc. 3
Gene. 4

II § Secunda ætas à Sem vsq; ad Abraham similiter cōtinet generationes decem, anni autem. 942. lapsi sunt à diluuiio vsq; ad natiuitatem Abraham, & sicut in initio eiusdem secundę ætatis per Noe fabricata est arca, in qua semen electū à diluuiio præseruaretur, quo exiccato archa in altum leuata super montes altissimos requieuit. Sic in secundo statu, postq; per apostolos fabricata fuit ecclesia, in ea semen martyrum est saluatum. Ipsa quoq; ecclesia per fidem & patientiam eorum rudentum martyrum, sanguinem suum innocentem deo immolantium, est eleuata & dilatata, quę de se ipsa apud prophetam ait: Misit, s. dominus pro p̄ctor me us de summo, & accepit me & assumpsit me de aquis multis, eripuit me de inimicis meis fortissimis, & ab his qui oderunt me & eduxit me in latitudinem & saluā me fecit. Nempe ecclesia requiescit super montes cęlorum, diluuiio tyrannorum exiccato. Deus em̄ dirupit petram & fluxerunt aquę, abierunt in sicco flumina, & eduxit populum suum in exultatione & electos suos in lætitia.

Luc. 3
Gene. 7

III § Tertia ætas habet septem generationes à natiuitate Abraham vsque ad Aram, quando Moses eduxit populum Israel de Aegypto, & continet annos. 505. In ea subuersi sunt Sodomitę in mari mortuo, Aegyptij in mari rubro, deleti Chorę, Dathan, & Abyron, ceteriq; schismatici de filijs Israel, ac populo eo tunc data est lex. Similiter in tertio ecclesię statu populus Christianus per martyria eductus est in terram pacis. Luxuria deniq; mundi & idololatria gentiū in Christi ac martyrum sanguine est submersa, plurimi schismatici & hæretici ex ecclesia eotunc reiecti, legesq; ciuiles & principum constitutiones conditę sunt vnā cum patrum canonibus, quas de cetero vim legum habere Iustinianus Cęsar decreuerat.

Mat. 1.
Luc. 3
Exo. p̄ totū
Gene. 19
Exod. 14
Num. 16. 26

III. § Quarta ætas continet pariter septem generationes & annos. 479. ab exitu populi Israel vsq; ad templi perfectionem sub Salomone. In quę ætate Dauid, eiectis Syris & Philistęis, ceterisq; hostibus, ac ædificata Hierosolyma, diuinum cultum per psalmodię iubulum ampliauit, quem super excelsa sua deduxit victor in psalmis canentem. Simili modo in quarto statu per Iustianū

Mat. 1.
Paral. 16
Aba. 3. in fi.

§. c. 5. i. fi. &
§. c. 9. in fi. &
§. ca. 17. §. 17

§. c. 7. in pri
§. ca. 70. §. 6

§. c. 6. §. 1. &
§. eo. §. 6

§. c. 10. §. 2
§. c. 8. §. 5. &
§. ca. 17. §. 1.

§. c. 11. in pri.
§. eo. §. 4. &
§. c. 13. §. 3

§. ca. 25. §. 10
§. ca. 11. in pri

Dist. 2. c. 1.
§. ca. 5. §. 7
& §. eo. §. 6
In aut. de ec
clesiast. ti. in
pri. cō. 9
§. eo. §. 2. &
§. ca. 10. §. 4

Anth. spec.
hist. pt. 2. ti.
12. c. 5. p. 10.

nianum extirpati sunt Arriani & Græcia, Africa & Longobardia, tandem ex Hispania, eotunc ecclesia est eleuata & totus pene terrarum orbis fide catholica imbutus. Interim p. Gregoriū, ceu altere Dauid modificatus est catus diuinus, officiumq. ecclesiasticū ordinatū.

§. ca. 4. §. 3.
& j. ca. 17. §. 11.

Mat. 1

V § Quinta ætate ab ædificatione templi vsq. ad eiusdem restorationem post transmigratiōem Babylonis fuerunt quatuordecim generationes & anni D. XXII. Interea decem tribus Israel, ob idololatriam suam, p. Assyrios debellati sunt, postea Iudæa & Hierusalem p. Chaldaeos destructa, populo tandem Iuda in terram suam restituito. Nec vltius in eis pullulauit spina idololatriæ sicut antea. Pariformiter in quinto statu ecclesia modo quasi senuerit, habet nanq. ætatis plurimos dies, cunq. operiatur vestibus scilicet cæremoniæ, tamen nō calefcit in charitate dei vel proximi. Quocirca ob debilem populi fidem, ecclesiæ orientales p. Sarracenos sunt expugnatae. Latina insuper ecclesia per Gotos & Longobardos, eotunc Paganos siue Arrianos fere deuaftata erat. Per Carolum tamen recuperata, nec postea idola priorum hæresum in Latina ecclesia inualuerūt, licet aliquantisper pullulauerit cæcitas Manichæorum & Valdensū, nec nō & secta Viclefistarū, de qua infra.

Anth. 2. pre
histo. ti. 12. c.
3. §. 5 & 6.
j. c. 68. §. 10
& §. 12

3. Regū. 1

VI § Sexta ætas a præacta restoratione templi vsq. ad natiuitatem Christi concluditur similiter quatuordecim generationibus & quingentis decem annis. Et sic secundum Orosium a creatione mundi vsq. ad Christū fluxerūt 5200. anni. Sed secundum calculationem Hebraicam sunt dūtaxat 4107. anni. Iohannes vero Parisiensis in suo de Antichristo tractatu, p. astronomycam inquisitionē nititur probare, a creatione mundi vsq. ad Christi baptismū præcise quinque millia annorum fluxisse. Et sicut eodem sexta ætas, reiecta carnalitate synagogæ & veritate prioris seculi, id est, primi status generalis, terminata est p. primum aduentum Christi in carne, sic sextus ecclesiæ status inceptus in Francisco vulneribus & cruce Christo configurato, expulsa ecclesiastica pueritate, & vetustate reprobatorum Christianorum, finietur p. secundum Christi contra Antichristum aduentum, & sicut synagoga in quinta & sexta ætate pluribus malitijs se inuoluit, ideo plures aduersitates passa & tandem penitus reiecta est, nouaq. lex introducta. Ita modo in quinto & sexto statu ecclesiastica mēbra vitiosis moribus laborant. Idcirco aduersitates patiuntur, & indies ampliores plagas expectare habēt, donec Chrūs ecclesiam pueram cū suis legibus, qbus iam abuti reformauerit, & euangelicum statū reduxerit. Tūc tandem Abisac virgo speciosa, i. ecclesia reformata, quæ Virgo est sine macula, calefaciet regē scilicet Christū cū charitate pfecta, quia cultus ecclesiæ erit deo placitus & dilectus.

j. ca. 14. §. 3.
§. ca. 4. §. 6
& j. eo. §. 7
§. ca. 7. §. 5.
& j. ca. 41. §. 4.
j. ca. 16. §. 7,

Anth. 2. pt.
hist. ti. 14. c.
1. §. 6

Mat. 1

Ioh. Parisiē.

§. ca. 6. §. 4
& j. ca. 16. §. 4

VII § Septima & huius seculi vltima ætas incepit a natali Christi quando diuina proles humiliabatur, vti Sybilla est vaticinata. Eadem septima ætas censetur quasi decrepita mundi senectus, in qua amplius labor est & dolor. Quod em̄ fenescit, prope interitum est. Hæc septima ætas non comprehenditur aliquo generationū aut annorum numero. Quamuis a Christi natiuitate vsq. ad præsens tempus fluxerint anni 1519. durabit tamen ætas eadem vsq. ad extremum iudicium, cuius euentus est certus, interuallum autem temporis incertum, & soli deo cognitum, quoniam conclusi sunt, signatiq. sermones vsq. ad tempus p̄finitum. Idcirco illa septima ætas nullo temporis spacio dimetiēda est. Continet quidem septem status, quorum sex primi sunt discordiæ & laboris, septimus erit pacis & requiei. Is figuratus est in sabbatismo, vt superius ostenditur, & initiatus est q̄dammodo a sabbato quietis domini in sepulchro, continens pacem, & requiem animarum beatarum, qua multi deuoti homines mundo mortui fruuntur in p̄fenti, q̄a spiritu gaudent in domino, nihil transitorij curantes, vt de eis verificetur illud scriptū: Beati mortui qui in domino moriuntur, ammodo iam dicit spūs vt requiescant a laboribus suis. Demum post extremum iudicium idem quietus status plene complebitur in vita sempiterna.

j. ca. 14. §. 12

§. eo. in pr.
& j. ca. 60. §. 5.
j. ca. 19. vsq.
ad. c. 28,
j. c. 35. §. 1
§. eo. §. 3. &
j. c. 13. §. 6

3. Regū. 1
j. c. 10. i. pri.
& j. c. 60. §. 6.

Psal̄m. 86

Hebr. 8

Daniel. 12.

Apoca. 14

¶ De distinctiōe septem statū in specie: In primis de statu ecclesiæ primo qui dicitur seminatiuus. Cap. X. Quamuis

§. c. 6. in pr.
& j. c. 47. §. 8. & j. c. 67. in prin.
§. eo. §. 5
1. c. 17. §. 14.
§. c. 7. §. 4.
& j. ca. 13. §. 15.
§. c. 6. §. 5
§. ca. 8. §. 6,
& j. c. 66. §. 1
j. c. 22. i. pri.
§. c. 8. in fi.
& j. c. 66. §. 10.

§.c.6. §.2

§.eo. §.2

§.c.32. §.8

§.ca.15. §.39

in fi.

§.c.7. i pri.

§.c.12. in pr.

§.ca.8. §.5.

& §.c.9. §.2

6. & §.c.62

§.17.

§.c.19. §.7

§.c.19. §.9. &

§.c.23. §.1.

§.c.19. §.1.

§.c.19. §.8.

Dist. 21. c. in

nono. & 22.

dist. c. sacro-

sancta.

§. in fi. plo.

§.c.11. in pri.

§.c.65. §.1

§.ca.7. §.2.

& §.c.26. §.5

§.eo. in pri.

& §.c.17. §.2

§.c.9. §.1.

§.c.3. §.7

Aliter. §.c.66

§.11

§.ca.62. §.8.

§.ca.8. §.4.

& §.ca.11. §.3

§.ca.64. §.1.

§.c.8. in pr.

& §.c.18. §.1

Quamuis impossibile sit vniciq; statui dari certum initium vel finem, vt supra sexto capitulo: tamen quo tempore effectus cuiuslibet status potissimum inualuit, designari potest. Primus itaq; status, vtpote fundandæ ecclesiæ primitiæ, vicit diabolus, & representatur per ecclesiam Ephesinam, & fuit tempore apostolorum, quando euangelium est prædicatum per vniuersum orbem, & verbum dei in tota terra seminatum. Scriptum est enim: Diffeminabitur verbum dei per vniuersam regionem. Nam apostoli exierunt seminare bonum semen in agro suo, quod maius omnibus oleribus creuerat. Seuit quondam Isaac in terra illa, & inuinit in ipso anno centuplum. Vide repentinam ecclesiæ plantationem, sicut & fructus eiusdem plantationis seu effectus generalis euangelizationis cito diffusus est per vniuersum Romanum imperium: cui eo tpe scilicet Constantini cæsaris diuina prouidentia cunctus pene orbis obtemperauit, quo facilius, velociusq; vnius regis iussu, ad totius mundi limites & gentes incrementa fidei statim puenirent. Similiter ecclesiæ restauratio seu reformatio repente fiet.

I § Tum posita sunt, quæ expectabat Abraham fundamenta ciuitatis, cuius artifex & conditor deus, & cuius fundamenta sunt in montibus sanctis. Siqui deo apostoli cæsentur esse grandes & pretiosi lapides positi in tēpli fundamēto, quod iecit Salomon, id est, Christus, vt ædificaret domum dei: Id fundamentum apostolorum & prophetarum Christus summus angularis lapis super seipsum posuit, tanq̄ supra firmā petram. Illius deniq; ciuitatis, id est, ecclesiæ murus habet fundamenta duodecim, & in ipsis duodecim nomina, duodecim apostolorum & agni. Nā sicut Moyses in primis elegit duodecim tribus Israel & septuaginta duos seniores, sic Christus ad primum statum elegit duodecim apostolos, & septuaginta duos discipulos, quos ad prædicandum misit. Ista missio, in primo ecclesiæ statu facta, olim figurata est, quando filij Israel mense primo profecti sunt de Ramasse, id est, de turbida commotione mundi vsq; ad mare, quod est ad vitæ amaritudinem, & venerūt in Helim, quod interpretatur arietes, vbi erāt duodecim fontes aquarum & palmæ septuaginta. Per arietes designantur homines: per duodecim fontes aquarum, apostoli duces Christiani gregis fluentes Christi doctrina, per septuaginta palmas cæteri discipuli, per quas palmarum arbores extensæ sunt atq; fructificatæ.

II § Hic primus status fuit innocentie & (vt ait Sybilla) illustratus in ags. Nam est dealbatus per baptismum, ideo designatur per equum album. Apostoli enim cæteri q; discipuli baptismum & resurrectionē Christi prædicauerunt. Hinc dicitur: Ecce equus albus, & Christus qui sedebat super illum habebat arcū, scilicet iustitiæ, & data est ei corona eterne retributiōis, & exiuit à patre, vincens morte sua diabolus, vt vinceret gentes infideles per discipulorum contionem, vt etiā diuideret synagogam ab ecclesia. Placuit enim deo per stultitiam prædicationis saluos facere credentes: quoniam Iudæi signa quærunt, & græci sapientiā mundanam. Sed quæ stulta sunt mundi elegit deus, vt confundat sapientes, & infirma mundi elegit deus, vt confundat fortia, & ignobilia mundi & contemptibilia elegit deus, & ea quæ non sunt vt ea quæ sunt, destrueret, vt non gloriaretur omnis caro in conspectu eius.

III § In primo deniq; statu secundū Hieronymum cōpletū est illud propheticum: In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Et dictum saluatoris. Vbicūq; prædicatum fuerit hoc euangelium in vniuerso mundo, tunc veniet consumatio.

III § Præterea in isto primo statu incepit ecclesia primitiua, q̄ fuit designata per caput aureū in statua quam vidit Nabuchodonosor, quæ habuit mēbra virtuosissima: Ipsa tñ primitiua ecclesia nonnullas passa est aduersitates, inter quas potissima fuit Iudæorum emulatio tanq̄ prima ecclesiæ persecutio. Apostoli nāq; euāgelicā & spūalē vitā docētes, cōtra literālē & carnalē scripturæ intelligētiā contraq; prisca eorum cæremonias dimicantes, synagogā rebellē habuerūt, siquidē veteres cæremonie à Iudæis carnaliter intellectæ per apostolos spūaliter fuerūt extensæ.

Apoc. 2.

Acto. 13.

Matt. 13.

Lucæ. 8.

Gene. 26

Leo in ser.

de san. Pe-

tro & Paulo

Heb. 11

Psal. 86

3. Reg. 5.

2. Para. 3

Ephe. 2.

Lucæ. 6.

Apoc. 21

Ezech. 8.

Exo. 24

Num. 11.

Marci. 6

Lucæ. 10

Exo. 15. i ff.

Apoc. 6

Iohan. 16

1. Corinth. 1

Psal. 18

Matt. 26

Daniel. 2

Acto.8 posita. In quor onflictu Iudæi ad tempus obtinuerunt. Illo em̄ tempore facta est psecutio magna in ecclesia quæ erat Hierosolymis & om̄es discipuli vel Christia ni dispersi sunt p regiones Iudæe & Samariæ, pter Ap̄los. Talis vero dispersio fuit feminatio euangelij & fidelij multiplicatio. Siquidem dñs ad discipulos inquit: Cum psequer̄ v̄s in vna ciuitate, fugite in aliam. Oportet em̄ & alijs ciuitatibus euangelizari. Tandem & ipsi Apostoli de Iudæa sunt expulsi. Iudæos tñ ecclesia demum vicit, malitijs eor̄ cædendo, & in gentibus fidem Christi erigendo. Vnde contra Iudæos abijt primus angelus, & effudit phialam suã in terrã. s. Iudæam, & factum est vulnus sæuum ac pessimum in homines qui habent characterem bestie, scilicet Iudææ, resistentes fidei Christi, quoniam Iudæi per Romanos, Tito & Vespasiano vindicibus, destructi sunt in mūdumq; vniuersum dispersi ac à deo reprobati, quod est vulnus pessimum.

¶ De statu secundo qui dicitur irrigatiuus.

Caput XI.

Vinea domini est vniuersa ecclesia, quæ ab Abeliusto vsq; ad vltimum iustum in fine mundi prouentur: plantatur: & quod sanctos profert, tot palmites mittit. Et quum ecclesia ita plantata sanguine Christi germi nasset, creuit in vineam latiorē humilis statura, & fructificauit in vinea ros palmites, quos extendit vt irrigaret eam, quæ in terra bona est plantata, hi palmites sunt martyres, quorum sanguine ecclesia irrigata est. Erat enim anima eor̄ quasi ortus irriguus, atq; fons ascendens è terra & irrigans vniuersam superficiem ecclesiæ. De quibus martyribus tanquã veritatis nutijs saluator inquit: Hierusalem tu occidis & lapidas eos qui mittuntur ad te.

I § Porro diabolus videns quod fidem Christi per Iudæorum æmulationem impedire nequiret, exciuit tyrannicas persecutiones, quarũ medio fidem catholicam extinguere nisus est. Et illa irritatio siue probatio ecclesiæ nuncupatur secundus status, & est martyrurum ac designatus in ecclesia Smyrnæ & per equũ ruffum tanquã sanguinolentum, quando nigrum conuersum est in rubrum, vtpote quando prædicata est Christi passio, qua martyres ad patienter sustinendas aduersitates indycti sunt, atque conati extinguere & extirpare in orbe paganorum idololatriam. Eisdem martyribus idolorum cultores vehementer restiterunt. Vnde occasio sumpta est persecutionis. Nam post primam Neronis tyrannidem fideles inter gentes sunt dispersi, vbiq; fidem Christi annuntiantes, diuersis insuper pœnis afflicti, vt in eis completum sit illud Apocalypsis: Et exiuit alius equus ruffus, id est, tyrannides, & diabolus sedebat super illum; datum, id est, permissum est ei, vt sumeret pacem de terra: quia terreni homines persecuti sunt spirituales, & vt inuicem se interficiant, & datus est illi gladius magnus, id est, permissæ sunt magnæ persecutiones.

II § Quarum fuerunt decem ad instar decem plagarum filiorum Israel antequã Aegyptum per mare rubrum exirent. Prima persecutio fuit sub Nerone, secũda sub Domitiano, tertio sub Antonino, quarta à Maximino, quinta à Decio, sexta à Valeriano & Galieno, septima ab Aureliano, octaua à Diocletiano & Maximiniano, nona à Maxentio, vltima sub Iuliano. Sed sancti per fidem vicerunt regna. Et licet in occisione gladij mortui sunt, tamen sua morte multo plures infideles, quã in vita eorum ad fidem cõuersi sunt, vnus equidem iustus mortuus condemnat plures impios viuos. Ossa enim sanctorum etiam post mortem dicabunt quoq; nationes & dominabũtur populis: spes autem impiorum peribit, & in infidijs suis capti sunt iniqui, de quibus scriptum est. Et secundus angelus effudit phialam suam in mare, id est, in amplam paganorum regionem, quando ecclesia tempore martyrum passa est amarã persecutorum crudelitã. Et factus est sanguis tanquã mortui, & omnis anima viuens scilicet mundo, mortua est in mari: quasi diceret: Martyres non sunt vere mortui, sed anima persecutoris (quæ vixit mundo) vere mortua est, morte videlicet æterna, quã deus non vult, introijt enim inuidia diaboli.

Iste secũ

J. c. 12. §. 7
J. ca. 41. §. 6
S. ca. 9. §. 4.
& J. c. 12. in prin.
J. ca. 47. in princ.
J. c. 11. §. 1
J. c. 30. §. 3
S. ca. 6. §. 4.
& J. ca. 44. §. 10
J. c. 47. §. 2
S. c. 6. §. 3 &
S. c. 10. §. 11
fi. & J. ca. 21 in prin.
S. c. 9. §. 2
S. c. 5. §. 9
S. c. 8. §. 1
J. c. 65. §. 2
J. c. 32. §. 8
S. c. 10. §. 4.
J. c. 12. i pri.
S. c. 4. §. 5 &
J. c. 28. §. 8
J. c. 31. §. 4 &
J. c. 35. §. 6
S. c. 7. §. 2
J. c. 47. §. 8
Hebræ. 11
J. c. 46. §. 11.
Sap̄. 4
S. c. 2. §. 8 &
J. c. 33. §. 1
Sap̄. 3
J. c. 64. §. 1
J. c. 15. §. 2 &
J. c. 30. §. 3

§. ca. 27. §. 7 III § Iste secundus status vna cum superiori primo statu in se cōtinēt in itū
 §. ca. 10. §. 3 ecclesiæ, vtpote primitiua ecclesiæ designatā p̄ caput de auro optimo, q̄d habuit
 & §. ca. 44. §. 3 statua Danielis: Tabernaculū em̄ factū est primū & secūdū aureū habēs thuribu-
 §. ca. 4. §. 8 lum & archam testamēti circūtectā ex om̄i parte auro. Et sic tēpore primi & se-
 cūdi statū, hoc est, tēpore apostolorū & martyrum, ecclesia erat aurea, vtpote in bo-
 na & p̄fecta vita spūali. Sicut em̄ aurū alia metalla excedit, sic vita spūalis alias vi-
 tas. Aurū quippe ponitur pro sapiētia, quæ exitit opus decoris ecclesiæ primi-
 tiuæ, q̄a sapiētia claritate & dei ac proximi charitate canduit.

De pen. dist
 2. mult. & c
 princ.

III § Ecclesia natiq̄ erecta est, sicut tabernaculū synagogæ iuxta exēplar
 quod Moyfi in monte monstratum est. Vbi vniuersa ductilia ex auro erant pu-
 rissimo. Vti etiam Salomon edificatum ornavit templum, cuius altitudinem in-
 trinsecus deauravit auro mundissimo. Ita aurum optimum est ecclesiæ pars ante-
 rior, vtpote status apostolorum & martyrum, dilectus deo candidus & rubican-
 dus. Quem tanq̄ aurum in fornace patiētia probavit dominus, cuius vestigia fe-
 cutus est. A diuinis enim mandatis non recesserūt martyres, quorum fidei pro-
 batio multo pretiosior fuit auro quod per ignem probatur. Cæteri deniq̄ Chri-
 stifideles eo tunc virtutibus pollebant insignibus. Siquidem in primitiua eccle-
 sia christiani fuerunt in fide bene instituti, in orationibus assidui, primum quærē-
 res regnum dei & iustitiam eius. Frequēter confessi, sacramento altaris quotidie
 communicati, verbo dei attentis, oblationes, offertoria & decimas nō cū minu-
 tis fructibus, sed de primogenitis & adipibus suis debite persoluentes, ecclesiæ
 ædificia erigentes, inter se pacifici ac fideles.

§. ca. 8. §. 4
 §. ca. 12. §. 5

§. c. 23. §. 9 V § Prælati in super atq̄ sacerdotes sacramēta paratis p̄reuerūt, gratiā
 §. c. 21. §. 2 spiritus sancti non sicut hodie sit, vendiderūt: ab hīs vero quibus spiritualia ad-
 ministraverūt, fuerunt sustentati, & liberaliter remunerati bonis temporalibus,
 quæ in tres partes diuisere (prout deus penes Catharinam Senen iuber) Vnā ec-
 §. c. 11. §. 5 clesiæ pro cultu diuino alijsve necessarijs: alterā pauperibus distribuendo. Ter-
 tiam ad sustentationem reseruabant, prædicationibus & celebrationibus incū-
 bētes, caste & sancte viuētes, vt facile pro sua dignitate à populo honorifice ob-
 §. ca. 7. §. 3 seruariantur. Quoniam virtuosi & fideles sacerdotes olim fuerūt, & quī scelerati
 & §. ca. 17. §. 4 hodie sint, proditur à spiritu sancto in dialogo Catharinæ Senen. Nā sicut olim
 4. rari fuerūt mali, sic hodie raro boni reperiūtur clerici. Nempe om̄ia in primitiua
 §. ca. 1. §. 4 ecclesia erāt inter Christianos tali spiritali charitate fulcita & radicata, vt sol iu-
 & §. c. 12. §. 6 ditiat facile in clipeos aureos resfulgeret. Iste verus sol est Iesus Chrūs, prout de-
 claratur penes Catharinam Senensem.

§. c. 12. §. 6
 §. c. 12. §. 1

VI § Illud autem tempus aureum durauit vsq̄ ad tertium ecclesiæ statum.
 Quandoquidem Christianitas de auro ad argentum descenderat. Imo de auro
 plariq̄ ad lutum ceciderunt, vt patebit de hypocritis, qui videbātur deaurati &
 fulgidi, id est, vere sapientes corā populo, sed corā deo sterces erant quia intrin-
 secus fuerūt lupi rapaces. Nam extrinsece aurū, occulte lutū hypocritæ apparēt.
 In superficie equidem vidētur virtuosi, intus à virtutibus vacui. Et quādo in hac
 vita hypocritæ detegitur, tūc aurū hypocritarum quasi lutum sternitur, vtpote
 quando occultis peccatis exigentibus, etiam virtus, quæ prius publice claruerat,
 iam dissipatur. Itidem de hæreticis dicitur. Obscuratū est aurū scilicet bonæ vi-
 tæ, & mutatus est color optimus, scilicet euangeliū in sensum reprobū per hæ-
 reses, & alios errores: De quibus nūc sequitur.

De pe. dist
 1. c. citius, &
 ibi glo.

§. c. 17. §. 6
 §. c. 12. in fi.

§. c. 11. §. 1
 §. c. 10. §. 4
 & §. c. 13. §. 7
 & §. ca. 17. §. 8
 §. c. 10. §. 1
 §. c. 1. futu.
 §. c. 7. §. 2

De statu ecclesiæ tertio, q̄ est illuminatiuus. Cap. XII.
 Postquam diabolus calluit Christianā fidē per crudelitāte persecutorum
 minime labefactari, sed magis ac magis martyrum patientia Christifide-
 les in orbe multiplicari, alia via aggredi ecclesiā tentauit. Verum idolo-
 latriam in toto Romano imperio Constantinus damnauerat ac pmise-
 rat catholicā fidē gētibus p̄dicari, quæ repente diffusa fuit vbiq̄ locorū. Idē præ-
 terea Constantinus sua munificētia ecclesiā maxime locupletauit, secutus Salo-
 monem q̄ in suæ domus ædificio atriū maius rotundū trium ordinū fecit, pariter
 Constantinus in tertio ordine, id est, statu ecclesiā pacificauit & ampliauit, eam
 argēteam

Daniel. 2
 Heb. 9

Ezech. 28

Exod. 25. &
 26. & ca. 28.
 & 37.

3. Reg. 16. cū
 sequentib⁹
 2. Para. 3

Canti. 5.
 Iob. 23

Sap. 3
 Act. 2. in fi.
 Mat. 6

Gene. 4

Cath. Sen. c
 114.

Cathe. Sen.
 119.

1. Mach. 6
 Cath. Sen. c
 110.

Matt. 7.
 Iob. 41
 Treuo. 4

Dist. 96. Cō
 stan.

§. ca. 8. §. 2.
 & §. eo. §. 5.

3. Reg. 7

Clemangis de corrupto statu ecclia
 argenteam temporalem faciendo. Reliqui proinde principes, alijq; locupletes (vt Nicolaus Clemangis refert) considerantes sanctam clericorum conuersionem, certabant vndiq; pro suoz expiatione peccatoz, illis copiosissima bona congerere, vt ab omni cura soluti absq; interruptione liberius possent deuotionis feruori incumbere. Sic multis preclaris dotibus magnificisq; opibus ecclesia aucta est atq; insignita. Sic fundata cœnobiatq; collegia, sic sedes pontificales & parrochia exortæ, sic ecclesie fabricatæ, sic deniq; omnes gradus ecclesiasticorū hominum in suas copias excreuerunt.

I § Hinc ecclesia prius aurea tunc cecidit in argentum. Quocirca diabolus cœpit ecclesiam multiplicibus deprauare hæresibus. Siquidem Christiana crescete religione necessarium fuit cognitionē sanctæ trinitatis, ac fidei mysteria altius explicari, prout eo tunc Augustinus de trinitate quindecim ædidi libros. Sed quia humanus sensus profunditatem fidei facile percipere nequit, quo fit vt docti scientia inflati, pro sui intellectus subtilitate in hæreses diuersas prolapsi sunt. Quibus ecclesia oppressa fuit, atq; passa incursum Menandri, Aerij aliorumve hæreticoz, scandala in ecclesia dei generantiū quamplurima. Quos puidit Apostolus, aiens: Spūs aut manifeste dicit, q; in nouissimis temporibus discedent quidam a fide, attendetes spiritibus erroris, & doctrinis dæmonioz. Et infra: Prohibentiū nubere, & f. d. c. e. tium abstinere a cibis quos deus creauit. Manichæi em̄ condemnāt matrimonium, & oēm creaturā corpale, tanq; scdm eos, a deo malo creatā, ideo affirmāt abstinendum esse a quibusdā cibis tanq; augmentatiuis substantiæ dei mali in ædibus ipsos. Vnde etiam matrimonium condemnant, quasi per eius actum augeantur substantiæ a deo malo creatæ. Hæc secta per Augustinum contra Faustum Manichæum est conuicta & exuffata. Plures deinceps aliæ hæreses aduersus ecclesiam eotunc, ac postmodum insurrexerunt, & sic quasi ad parum facta est deprecatio ecclesie ad deum vt illuminaret oculos nostros.

II § Deus tandem misericors subleuauit domū suā, fecit nāq; luminaria magna. f. doctores ecclesie q; illuminarēt omnes quæ sit dispensatio sacramenti absconditi: idem em̄ a Christo illuminati surrexerunt, & contra prædictas infidas & puerfas hæreses bellauerunt, & defenderunt veritatem fidei. Hoc bellum quondā figuratum est, cum Iudas Machabæus, & Ionathas trāsierunt Iordanem, & abierūt viam trium diez in desertum, & cœpit bellum a Galaaditis, & clamor belli ascēdit ad cœlum sicut tuba. Et dixit Iudas exercitui suo, hoc est, Christus doctoribus suis: pugnate hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinibus post eos, & clamauerūt tubis & oratione, percusserūt inimicos plaga magna. De huiusmodi conflictu scilicet Ioh. ad ecclesiam pergam, quasi ad tertium ecclesie statum, qui dicitur illuminatiuis propter sanctā doctrinā & veritatis defensionem, quam sacri doctores verbis & scriptis operati sunt. Ipsi quidem magnum certamen sustinuerunt, obprobrijs & tribulationibus spectaculum facti.

III § Iste tertius ecclesie status designatur per equum nigrum, quia hæresis obscurat fidem, quoniam a luce veritatis recesserunt hæretici. In quibus deus huius seculi excæcauit mentes infidelium. Sed deus illuxit in cordibus doctorum ad illuminationem scientiæ claritatis dei. Præ terea diabolus qui sedebat sup equum nigrum, habebat stateram, id est, puerfam scripturæ expositionem, pondus nullū habentem in manu sua, id est, in opere. Et Iohannes audiuit tanquam vocem angeli in medio quatuor animalium, vtpote Euangelistarum dicentium, bilibris tritici denario vno. f. emit, & tres bilibres ordei denario vno, hoc est, dicere, mysterium aut sacramentum libri veteris & noui testamenti redimitum est denario vno id est, Christi sanguine. Similiter & sacre scripturæ triplex mystica expositio videlicet tropologica, allegorica, & anagogica. Nota per triticum significatur medulla scripturæ, per ordeum autem sacre scripturæ expositio: nam sicut granum ordei latet sub pascia, ita scripturæ intelligentia mystica latet sub litera vel sub historia. Hinc sequitur in Apocalypsi. Et vinum, id est, acrimoniam, & oleum, id est, suauitatem sacre scripturæ ne læseris. f. tu hæretice. Siquidem gratia & veritas tūc manifestata est per diuinam illuminationem.

C. de hæreti. l. arri.
 j. c. 64. §. 1
 1. Timo. 4
 Tho. in postil. sup epi. Pau. 1. Tim. 4. lec. 1. quid ne de po. dei ma. 3. ar. 6. 1. Esdra. 9
 Gene. 1. Ephe. 3
 1. Macha. 5.
 Apo. 2
 Hebræo. 10.
 Apo. 6
 2. Cor. 4
 Apo. 6
 Tho. 1. par. q. 1. art. 10
 Apo. 6
 2. Timo. 1

§. c. 9. §. 3 &
 j. c. 47. §. 11.
 §. ca. 11. §. 5.
 & j. c. 19. §. 6
 j. eo. §. 6
 j. eo. §. 5. &
 §. c. 11. §. 6
 §. eo. in pri.
 §. ca. 7. §. 9.
 & §. c. 10. §
 4. & j. eo. §. 3
 24. q. 3. qdā.
 j. c. 17. §. 19
 §. c. 2. §. 7 &
 j. c. 7. §. 6
 §. c. 7. §. 9 et
 j. c. 16. §. 5
 j. c. 44. §. 8
 j. c. 17. §. 11
 §. c. 8. §. 3 &
 j. eo. §. 7
 j. ca. 25. §. 14
 j. c. 65. §. 2
 j. eo. §. 7
 §. i. plo. §. 5
 §. eo. §. 1. &
 j. eo. §. 7

Caterū

III § Cæterum hæreticas sectas, quæ ecclesiæ tertiam intulerunt persecu-
tionem, sed nihil deo protegente contra eam profecerunt, diuina plaga est præui-
sa à Iohanne dicente: Et tertius angelus effudit phialam suam super flumina, scili-
cet hæreticorum sacras scripturas cum fluminibus suæ mundanæ eloquentiæ seu
sophisticæ garrulitates deprauantium, & super fontes aquarum, id est, super prin-
cipia suæ peruersæ doctrinæ. Et factus est sanguis, hoc est, eorum doctrina est ma-
culata, sicut res candida per sanguinem maculatur. Sed iustus deus dedit eis san-
guinem bibere.

V § Tertius et hinc insup status per Sybillam competenter circūscribit. Et si
gnificatus est in statua Danielis, cuius pectus & brachia fuerūt de argēto; siq̄ de ec-
clesia, quando eam Constantinus rebus temporalibus ditauerat, cessauit esse au-
rea, & incepti fieri argentea. Vnde Melchisedes papa inquit: In primitiua eccle-
sia, utpote tpe Apostolorum & martyrum, possessiones & prædia uidebant, & præ-
tia ad fouendos ægenos expendebant. At cum inter turbines & aduersa mūdi suc-
cresceret ecclesia, ad hoc usq̄ peruenit, ut Constantinus magnus daret licentiam
fabricandi ecclesias, & prædia constituit tribuēda, prout ipse immensa donaria cō-
tulit, ab illo etem tpe ecclesia possedit prædia. Ad idem Augustinus: Exemplum
domini accipite cōuersantis in terra, quare habuit oculos cui angeli ministrabāt,
nisi quia ecclesia ipsius oculos habitura erat. Nam sicut anima sine corpore non
uivit corporaliter, sic ecclesia sine temporalibus in nullo proficit. Sed rursus cano-
nes decernunt, res ecclesiæ in usum clericorum moderatum, & in restaurationem
ecclesiarum, & potissime pro indigentia ægenorum esse dispensandas. Id nostro
iam seculo minime obseruatur.

VI § Ex eo quidam argumentantur: Et si opes ecclesiæ sint natæ ob opum con-
tempu, & gloria ecclesiæ à gloriæ neglectu, quoniam deus temporalia ad sufficiē-
tem competentiam largit humilibus, qui ei deuote seruiunt in spiritualibus. Nec
non laici bona temporalia libētius largiunt ubi ea uident reijci ab his quos plus fa-
pere credunt. Tandem opulētia cleri cedit ecclesiæ potius ad lapsum quàm ad
augmentū. Siquidem Christus in euangelicis lris hortatus est ad diuitiarum contem-
ptum, ad uoluptatum abdicacionem, & ad gloriæ neglectum. Quando ergo sui
vicarij & clerici, tamq̄ duces Christianæ professionis ita uiuere possunt, ut opū
accumulando studio, ut gloriæ sublimitate, ut uitæ splendore, ut belli ferocitate
cæterisq̄ uitij ipsos superent Aethnicos. Cur igit Constantini donum Petri pa-
trimonium uocat, quod ipse Petrus se non habere gloriatus est. Temporalibus nē
pe bonis tanq̄ spinis ecclesia Christi magis irretit & obruit, quàm ædificat. Eam
enim huius seculi sollicitudo & erumna decipit, diuitiarum fallacia & deceptio
suffocat, quia clerici & cæteri seruitores ecclesiæ in uoluptatibus uitæ ac in con-
cupiscētijs euntes, nullum uel modicum fructum afferūt, ideo ecclesia ad pristina
paupertatē redigetur.

VII § De huiuscemodi insuper terrio statu penes Catharinam Senensem
habetur diuinum responsum, quod olim sancti doctores, à deo missi tanquàm lu-
cernæ fuerunt illuminati lumine mystice intelligēdi sacram scripturam, quæ an-
tea obscura fuit & literaliter exposita, non scripturæ defectu, sed legentiū igno-
rantia, siquidem humanus sensus per se profunditatem fidei cōcipere nequit. Nā
lumen intellectus, quo sacra scriptura intelligitur, procedit à lumine supernatu-
rali à deo pendente, quo lumine superbi & flagitiosi carent ob amoris proprii nu-
bem, quæ excæcat spirituales oculos. Ideo isti intelligunt sacram paginam litera
liter iuxta corticem exteriorem, nō gustantes interiorem medullam scripturæ.
Sic hodie Lutherani & Ecciani temeraria & ambitiosa disputatione mutuo al-
tercates pro sua audacia sacras literas torquent, nil charitatiue sed omnia inuecti-
ue ad seditionem defenduntur, suum vnusquisq̄ aduersarium, vnus ense, alius ig-
ne suppressere tentat. Idcirco suo dogmate & nisu apud populum parum pro-
ficiunt, imò plurimum scandalizant, & sacram dilacerant ecclesiam, ut timēdum
sit ne Germani mores Bohæmorum sequantur. Magna profecto est insania tā-
tam controuersiam (quæ uidetur ex plaga dei procedere) non silentio & pruden-
tia, sed

Apoc. 16

Ibidem.

Daniel. 2

Acto. 2

J. ca. 14. §. 5
Eraf. in Si-
leno

Luc. 6. 12. 14
cū similibus

Acto. 3
Matt. 15.
Marc. 4
Luca. 8

Cath. Sen. c
85.

J. c. 15. §. 1 &
J. ca. 17. §. 11.
& J. c. 42. §. 3
J. ca. 17. §. 19
J. ca. 18. §. 12
& J. c. 2. §. 7
J. c. 39. §. 3

J. c. 3. §. 8 &
J. c. 10. §. 4.
J. c. 27. §. 4.
J. c. 65. §. 3
J. ca. 44. §. 3
J. c. 60. §. 1. 12
q. 1. futuram
J. c. 11. §. 4.
J. c. 10. i. prin
& J. c. 23. §. 12.
q. 1. ex ep.
1. q. 3. si quis
obiecc. 12. q
1. p. 10. §. ca
11. §. 5. & §.
J. c. 8. §. 4.
J. c. 14. §. 5
J. c. 16. §. 4
& J. c. 41. §. 5
J. c. 10. §. 2
J. c. 10. §. 4
J. ca. 1. §. 4.
& J. c. 34. §. 3
J. c. 18. §. 9 &
J. c. 3. §. 3 &
J. ca. 2. §. 9.
J. ca. 21. §. 9.
J. ca. 23. §. 15
J. c. 13. §. 8
J. ca. 33. §. 33
in fi.
J. ca. 18. §. 8.
J. c. 35. §. 10
J. c. 33. §. 9

Vinceti^o de
sine mundi.

tia, sed conuictis & insolentia agitari. Expecto modo quid fors tulerit.
VIII § Tandē Vincentius ait quod in tertio ecclesie statu, propter vsum
honorum temporalium Christiani etiam laici in virtutibus multum declinauerunt. Ariana quoque ac nonnullae aliae sectae erroneae iuualescebant adeo quod ob
vitae sanctitatis ruinam etiam status catholicae fidei in eis de haeresibus simul corruisset, nisi deus cum suis doctoribus ipsi ecclesiae subuenisset, tametsi ecclesia ad
pristinum statum seu gradum aureum haecenus reduci non potuerit, quonia de
uotiois ardor in caelum euolauit; Quinimod ipsa ecclesia quotidie in deterius de
crefcit: Nam in sequenti quarto statu incepit descendere ad medium supra dictae
statu, cuius venter & scemora erant aerea: & sic argentu ecclesie vertitur in sco
riam, vnde dicitur: Argentum meum & aurum tulistis. Item: argentum eorum for
ris projicietur, aurum eorum in sterquilinum erit.

mobili

Daniel. 2
Esaia. 1
Iohel. 3
Ezech. 7

De ecclesiae statu quarto qui dicitur assensius. Cap. XIII.

Matt. 19

Quoniam post sacrae scripturae scrutinium intelligentia diuinorum in ecclesia non sufficit, aut parum prodest absque vitae perfectione secundum saluatoris consilium dicentis: Si vis perfectus esse uade & vende omnia quae habes & da pauperibus, & ueni, & sequere me: ea de causa ad quartum statum ecclesia ascendit, assumendo perfectam contemplationis vitam in anachoritis caeterisque religiosis deo se assigentibus. De quibus apostolus inquit: Posuit deus in ecclesia virtutes, &c.

1. Corint. 12

Gene. 15

Iudi. 20

Deute. 29

Exo. 16. i. ff.

2. Esdrae. 9.

Leuiti. 19

Exo. 24. 34.

Deute. 9

3. Regu. 19

Marci. 1

Matt. 4.

Luc. 4

Cantic. 3.

Eccle. 46

Amos. 2

Exod. 24

Mat. 14.

Hiere. 4. 49

I § Qui quidem quartus status ecclesiae videtur figuratus quando Abraham horror magnus inuasit, eique dictum est: Scito quod semen tuum erit peregrinum in terra non sua, & affligetur quadringentis annis. Item quando filii Beniamin, quotquot in solitudinem fugere potuerant, federunt in petra Remon mensibus quatuor. Similiter filios Israel dominus adduxit quadraginta annis per desertum ubi non sunt attrita vestimenta eorum, nec panem comederunt, nec vinum & ficeram biberunt, ut scirent quod ipse esset dominus deus eorum. Forfitan comederunt interim manna in deserto quadraginta annis, donec venirent in terram habitabilem. Vnde iidem filii Israel vicefimo quarto anno conuenerunt in ieiunio & in faccis, & quater in die & quater in nocte confitebantur peccata sua, & adorabant deum, ideo quarto anno omnis fructus eorum sanctificabatur, & laudabilis erat domino.

II § Hunc quartum statum tenuit Moyses, quando ingressus medium nebulae ascendit in montem: ubi cum domino fuit quadraginta dies & quadraginta noctes, panem non comedens, & aquam non bibens: ibi enim deus dedit ei duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Pari modo Helias sedit subter vnam Iuniperum & ait ad dominum: sufficit mihi domine, tolle animam meam: Sed angelus domini tetigit eum dormientem dicens: Surge comede, grandis enim reficit tibi via: Et ecce ad caput suum subcinericius panis & vas aquae: Comedit ergo & bibit & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadraginta noctibus usque ad montem dei Oreb. Huiuscemodi itaque quaternarij veteris testamenti vident significare quartum ecclesiae statum noui testamenti in deserto inceptum a tempore Iohannis Baptistae: qui fuit in deserto baptizans & praedicans baptismum poenitentiae, ubi & Iesus baptizatus & ascendens de aqua, statim per spiritum pulsus est in desertum, ubi ieiunauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

III § In quarto nempe statu fuit ecclesia illa, quae ascendit per desertum: Et cui dominus dedit fortitudinem ut ascenderet in excelsum terrae locum. Prout olim deus ascendere fecit Israel de terra Aegypti, & Moyses ac Aaron una cum septuaginta senioribus ascenderunt, ut viderunt deum Israel. Huius equidem ascensus exemplum dedit Christus, quando dimissa turba ascendit in montem solus orare, suosque discipulos in nauiculam ascendere compulit. Identidem per prophetam ait dominus: Consurgete & ascendite ad gentem quietam, & ingressi sunt ardua & ascenderunt rupes. Quod praecipuum seu consilium secuti sunt Anachorites, in quibus caelestis conuersatio resultat, praecipue in desertis Arabiae & Aegypti alijve locis tali vitae oportunis, quasi ascenderint per desertum Idumaeae. Ascenderunt

I. c. 44. §. 3.

§. eo. §. 5

I. c. 19. §. 7

§. c. 11. in ff.

§. c. 12. §. 6

I. c. 22. i. pr.

§. c. 5. §. 2

I. c. 31. §. 5

I. c. 54. i. pr.

I. c. 17. §. 15.

I. c. 32. §. 3.

§. c. 5. §. 7.

I. c. 22. §. 11

§. c. 7. §. 4.

§. c. 9. §. 2.

I. c. 65. §. 6.

I. eo. §. 10

§. c. 8. §. 3

derunt nanq; verticem montis, atq; dixerunt: Parati sumus ascendere ad locum de quo dominus loquutus est, quia peccauimus.

III § De eisdem Anachoritis fatur apostolus: Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, & in montibus & speluncis & in cauernis terræ. Legitur quoq; in ecclesia de Anachoritis, q; per singula eremi loca in speluncis demorabantur, bestijs sociati, ciborum spernentes delicias, luxus seculi calcantes, visus hominum fugientes, angelorum assueti loquelis.

V § Quippe in isto quarto & stricto statu ecclesia stimolata est ab hypocrisis per religionis fictionem, seu simulationem falsorum Anachoritarum & inuidorum fratrum, qui contenebrati ascenderunt in verticem montis. Plures nanq; ob illius status celsitudinem lapsi sunt in hypocrisim, fingentes sui perfectionem. Alij ob religionis difficultatem, fugientes viarum anfractus, sicut diues in euangelio adulescens, tristes in fide apostatauerunt. Multi præterea religiosi à deo suo fornicati sunt, suam frangentes regulam, prout in fracto capisterio nutricis Benedicti significatum est.

VI § Quos omnes apostolus futuros esse præsciuit, scribens: Spiritus autem manifeste dicit, q; in nouissimis temporibus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum in hypocrisi, loquentiū mendacium, & habentium cauteriatam, i. adustam & corruptam, conscientiam. Illos etiam Christus increpat, dū ait: Irritū fecistis mandatū dei propter traditionem vestram hypocritæ, bene prophetauit de vobis Esaias, dicens: Populus hic labijs me honorat, cor autem eorū longe est à me, sine causa autem volunt me, docentes doctrinas & mandata hominum. Omnis autem plantatio quam non plantauit pater meus cælestis, eradicabitur.

VII § Quartus status est designatus in ecclesia Thiatyre, & per mulierem Iezabel, quæ est hypocrisis, ac etiam per equū pallidū propter congregationem hypocritarum, qui ob vanam gloriā in ecclesia abundant, se in ieiunijs & afflictionibus exercent, vt macilentū pallefcant, sanctiq; coram hominibus videant, ideo mercedem suam per ceperunt. Equus deniq; pallidus significat persequutionem quam ecclesiæ infligunt hypocritæ, & falsi Christiani, quorū cæcus est falsa religione & palliata astutia pallidus. De quo in Apocalypsi: Ecce equus pallidus, i. hypocrisis, & qui sedebat super eū, nomen illi mors, i. diabolus, & infernus sequebatur eum. Et data, i. permisa est illi potestas super quatuor partes terræ, i. ecclesiæ terrestri, interficere gladio peccati & fame verbi dei & morte, i. doctrina mortifera & bestijs terræ, i. bestialibus institutis. Verum quidem ecclesia pugnādo cum tyrannis ceu extremis hostibus, olim crescebat & roborabatur. Nūc autem deaustatur pedetentim per iustitarios & hypocritas, ceu domesticos hostes qui pro pastoribus lupos agunt, pro angelis lucis angelos Satanæ, pro ministris Christi præcursores Antichristi.

VIII § Tandem & ipsi hypocritæ ac peruersi deuotarij cum tota sua terra puniuntur, quoniam vltimus in Apocalypsi dicitur: Et quartus angelus effudit phialam suā in solem, i. in intelligentiā seu cognitionem vel elucidationem veræ fidei, & datum est illi, s. angelo, afflictiones ecclesiæ futuras reuelanti æstu, i. ariditate & ignorantia temporali, & igni, s. æterno affligere homines. Nā in illis hypocritæ terris tēporaliter extincta est catholica fides, vnde eos gehennalis subsequetur ignis, ideo subiungitur: Et æstuaerūt homines æstu magno & blasphemauerūt nomē dei habentis potestātē sup easdē plagas, vt pte erroris, aut ignorantie tēporalis & pœnæ gehennalis. Neq; peruersi egerunt pœnitentiā, vt darent illi deo gloriā, quia propriam & vanā appetūt gloriā. Hæc prophetia impleta est, quando permissione diuina superuenit secta Sarracēnorū & Mahumetica, quæ carnalitatē sequens, vitæ austeritatē, in isto quarto statu introductam damnat. Et sic eadem secta maledicta præualuit atq; placuit leuibus Græcis, cæterisq; quibusdam orientalibus, in suis stultis institutis omnia fere loca heremitica in Asia & Aphrica deaustans vsq; ad deo, q; ecclesia ad pauca iam loca sit redacta

Nume. 14

Heb. 11.

In octauo omnium scōrū

Nume. 14

Matt. 19

1. Timo. 4

Matt. 15

Apo. 2

Apo. 6

Mat. 6

Apo. 6

De hoc pulchre Ludo. Vniol. opus. de persec. ecclie. 1. pl. 7

Apoc. 16

Ibidem

J. ca. 65. §. 4

J. ca. 64. §. 5

J. ca. 16. §. 4 &

J. ca. 19. §. 12

§. ca. 12. §. 1.

§. c. 7. §. 9 &

J. ca. 17. §. 11.

J. ca. 14. §. 8.

§. ca. 9. §. 6.

& J. ca. 14. §. 6

J. ca. 39. §. 1.

J. ca. 43. §. 3.

§. ca. 11. §. 6

J. ca. 64. §. 1.

J. ca. 17. §. 2.

J. ca. 50. §. 1.

§. c. 12. i. pri

J. ca. 14. §. 6 in

fi. J. ca. 21 §. 14

§. c. 8. §. 1 p.

§. c. 5. §. 4 &

J. ca. 17. in fi.

J. ca. 34. §. 4

in fi.

J. ca. 45. §. 7

§. ca. 12. §. 7

& J. co. §. 10

J. ca. 19. §. 6.

J. ca. 42. §. 8

Anth. in pt.
hist. ti. 6. c. 1
& 10. pt. ti.
13. c. 5. p. 10.

cta, & in sola pene Latina, seu Europica terra conclusa. Quae etiã non medioerẽ
stragem proculdubio fuisset ppeffa, nisi deo & Carolo magno protegente, eotie
esset defensa. Error quippe Mahumeticus pualuit christianã religioni in illis po
tissimũ locis, vbi nẽ erat radix bonã vitã atq; virtutũ.

§. ca. 7. §. 5.

Pfal. 38

IX § Insuper quartus ecclesiã status designatus est p ventrem & scemora
ærea statũ Danielis. Nam (vt diffinit Vincentius) es male sonat & voluitur ad
vtramq; partem. Eorunc autem ecclesia male sonabat, quoniam verbum dei in
speluncis non bene docebatur, licet Anachorite magnopere laborauerint verbo
& exemplo, tamen nihilominus christiani flecebantur ad errores & dulcores,
ac etiam ad puerfos mores. Et forte christiani penitus defecissent, nisi ecclesia re
misset sua consueta consilia, & pcepta difficilia, laxioresq; regulas quasi refrige
ria christianis concessisset. Quocirca ad deũ propheta clamat: Remitte mihi vt
refrigerer priusq; abeam, & amplius nõ ero. Nempe illa stricta anachorita: vita
à multis nõ poterat assumi, ideo diutius in ecclesia vniuersali durare nequit. Hoc
sapienter sentire visus est, dicẽs: Tetigit aut tũc & iustus tentatio mortis, & cõmo
tio in hæremo facta est multitudinis, sed non diu pmanit ira dei.

§. ca. 44. §. 4

§. ca. 32. §. 8

§. ca. 7. §. 5.

& §. ca. 14. §. 2.

§. ca. 7. §. 4

Cath. Sen.
c. 47. & ca.
54. & 55.

X § Præterea apud Catharinã Senen. reperitur de Anachoritis qd ma
gna vñ sunt pfectione, mentaliter & actualiter dei consilium sequendo, tempora
lia vniuersa contemnendo, corpora sua oratione, vigilia & abstinentia macerã
do. Et licet quis non scit adstrictus actualiter sequi consilia euangelica, tamẽ ea
dem consilia à deo sunt pceptis diuinis colligata, vt saltem mentaliter ea sequi te
neamur, vtpote qui fragilitate aut alia causa impeditus nequit attingere consiliũ
perfectionis, stet iuxta gradum suum in fide & charitate deo & proximo debi
ta. Deus quidem gratiose condescendit humanã fragilitati, vt etiam qui volunt
in seculo viuere, possint in statu salutis esse, ducendo vxorem, gaudendo, emẽdo,
hoc mundo vtendo, sed sint quasi vxorem non habentes, non gaudetes, nõ possi
dentes bona propria, sed tanq; aliena à deo accomodata, quibus frui debet iuxta
diuinã voluntatis beneplacitum. Profecto quod clementissimus deus ab homi
ne exigit, facillimum est: nihil enim est agilius fide & dulcius amore, quem omni
potens à nobis exquirat, vt deum scilicet & proximum diligamus, proprium no
stri amorem posthabendo, ac malas affectiones in nobis occidendo. Quamobrẽ
introducenda est via cõmuniõ atq; faciliõ, qua mitigaretur ira dei contra hypo
critis cõcepta, & quã ad condescensuã & mediocrem vitã cõtemplatiuã homi
nes adduceret & Christi fidei cõciliaret, vbi locus pateret gratiã & remissionis.
Nã forsitan iste quartus status representatur p quatuor menses, post quos venit
messis, i. gratia vel remissio quinti status, qui nũc sequitur.

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

§. ca. 7. §. 4

1. Corint. 7

Iohan. 4.

De statu ecclesiã remissio: qui est quintus in
ordine. Cap. XIII.

Luc. 9. & Io
han. 6
1. Reg. 21. &
c. 25.

T Vrbe itaq; in loco deserto, videlicet in quarto statu, nõ inuenerunt ef
cas, ideo Christus fecit discumbere quinq; milia hominum, quos pavit
quinq; panibus. Similiter Dauid à sacerdote Abimelech petijt quinq;
panes. Nec non Abigail vxor Nabal placauit Dauid regẽ quinq; arie
tibus coctis, & quinq; satis palentã, de cuius manu susceperat Dauid omnia quã
ei attulerat, dicẽs ad Abigail: Vade pacifice in domum tuã. Ex his quinquenarijs
elicitur quintũ ecclesiã statũ esse remissionis & clementiã. In eodẽ autem quinto,
ac etiam in sequenti sexto statu cõsistit causa & materia p̄sentis collecturã. Quã
obrem eisdẽ ambobus statibus, q; iam simul cõcurrere vidẽtur, diutius immora
bor, pluribus capitulis cõportandis.

§. ca. 5. §. 11.

§. ca. 6. §. 3.

& §. ca. 16. §.

8. ab hĩc vsq;

q; ad c. 60

§. c. 4. §. 8.

& §. ca. 16.

§. 5

Daniel. 2

Iob. 41
Pfal. 104

I § Statua nanq; Danielis deuenit nunc de ære ad tibias ferreas, sed ferrum
est durum ac implicabile vsq; adeo vt non nisi per malleorum pcussionem refor
mari possit. Christiani autem pueri hoc tẽpore sunt ferro asperiores & implica
biliõres, vt in eis verificetur illud propheticũ: Cor huius populi induratur tanq;
lapis, & stringitur quasi malleatoris incus. Item humiliauerũt in compedibus pe
des eius, ferrum. i. obstinatio pertransiuit animam eius, quia sicut compedes im
pediunt compeditũ ire corporaliter, sic peccata animam impediũt spiritualiter,
quo mi

quo minus de virtute in virtutem ire valeat.

II § Postquam igitur æterna sapientia in primo ecclesiæ statu fidem Christi per apostolos in mundum seminavit, addidit martyrij acrimoniam in statu secundo, deinde illuminavit ecclesiam sanis doctrinis in tertio statu, qui superaddidit vitæ contemplatiuæ perfectionem in quarto statu. Præuidens autem Christianos ulterius non fore aptos ad supplicia tormentorum secundi status, neq; ad culmina perfectionis quarti status, remisit ecclesiæ huiusce difficultates. Omnipotens enim deus semper moderatur statum ecclesiæ, atq; disponit secundum qd expedit suis electis, qui sunt super terram infirmi & fragiles.

III § Ex diuina itaq; dispensatione quintum statum condescensuum, benignum, gratiosum, per ecclesiam Sardis representatum, catholici introduxerunt, ex quo fides Christiana in rigore superioris quarti status facile continuari, vel in orbe terrarum ampliari non poterat, tunc equidem enuntiata atq; concessa sunt indulgentiæ, remissiones, & commutationes arduarum pœnitentiarū, quæ olim in superioribus statibus instituta, ac ex sententia diuini iudicij in veteribus canonicis ad luendum peccata decretæ fuerunt.

III § Vnde Bonifacius octauus, pio vsus concilio anno domini. 1300. iubilæum plenariæ remissionis instituere cepit, & deinceps quolibet centesimo anno obseruari mandauit. Quem iubilæum Clemens sextus, exemplum veteris legis sequutus, ad quinquennarium reduxit, qui est proprie iubilæi numerus. Siquidem in veteri testamento quinquagesimus annus fuit iubilæus & remissionis cunctis habitatoribus terræ. Quinquaginta quoq; dies numerantur ab occisione agni, & celebratione paschæ, vsq; ad diem quo deus in igne descendit in montem Sina. Similiter in nouo testamento post domini passionem, & ab eius resurrectione numerantur quinquaginta dies ad diem quo venit paraclæus, id est consolator.

In scriptura vero frequenter dies pro anno computatur. Ad instar igitur huiusmodi quinquennarij in ecclesia iubilæi consolatio conceditur. Attento aut quædam ætas hominū, non quidem centenarium, sed nedum quinquennarium iubilæum raro attingere possit. Idcirco Sixtus quartus anno dñi. 1475. declarauit iubilæum esse concedendum singulis vigesimis quintis annis. Ecce q̄ apte quinq; quinquennarij correspondent præfenti quinto statui cōdescensiuo & remissiuo. Deinde inoleuit, quod etiam extra præmissa statuta ecclesiæ tēpora, absq; defectu temporis ac ordinis, pluries & superabundantius inordinatæ indulgentiæ sunt concessæ, prout quotidie in diuersis locis conceduntur, forsitan quæ stus gratia potius q̄ salutis. De quibus indulgentijs plenius habebitur in capitulo proximo.

V § Insuper in prædicto quinto ecclesiæ statu clericis, qui antea in cōmuni tantū bona temporalia possederunt, concessus est peculiaris vsus proprietatis atq; negotiationis temporalis, ex largiflua scilicet fidelium deuotione. Et secundum Vbertinū, talem concessionem deus permisit ad ostendendū, qd omnis creatura nō solum spiritualis, sed etiā temporalis, sit Christo plene subiecta, nec non quod status diuitum, sicut in veteri testamento, sic & in nouo nō esset reprobatus, sed admissus. Licet ipse Christus in hoc seculo vixerit in paupertate, quasi in statu perfectiori, tamen nō condemnauit statum diuitum, apud quos cœnauit, ac habitauit in carne, per hoc omnem approbando statū etiam pinguium, omnis em̄ adeps dñi erit iure perpetuo. Hinc Christus dicitur diues & locupletatus, qui voluit simul in vnū esse diues & pauper, Ecclesiā quoq; suā bonis tēporalibus ditare, nō qd prælati, cæteri q; clerici in pompis mūdialibus diuitias expeterent, vel de eis lasciuirent, sed vt in medio tēporaliū abstinentiā seruarēt ac adipem abundantium reg; indigentibus largirentur, & sic in honoribus humilitatē, in delitijs austeritatem, & in abundantia paupertatem custodirent.

VI § Sed membra ecclesiæ in tanta temporalium superfluitate ad multa flagitia declinauerunt. Quoniam manus remissa egestatem operatur, Filius quoq; remissus euadet præceps. En incolæ ciuitatis Caphin, confidentes in stabilitate murorum, & apparatu alimoniarum, remissius agebant, vnde capta fuit ciuitas. Eodem modo remissio veteris ecclesiastica obseruantia causat diram ca-

D 2 p̄tionē

Psal. 83

Apo. 3

Antho. pt. 3
hist. ti. 20. c.
8. §. 2
Ibi. statū ti. 21
c. 8. in prin.
Leuit. 25
Exod. 19

Actor. 2
Num. 14

Extra. 4. de
pœn. & re.

Vbertinus.

Catha. Scñ.
c. 151.
Leui. 5. in fi.
Apo. 3
Psal. 48

Prouer. 10
Eccī. 30

ptionem Christianae reipublicae cum supradicta concessa relaxatio paulatim in tantum succreuit, vt id quod fuit virtutis instrumentum, vergatur in nimiam transgressionem. Nam illo tempore salubres canones, quos in prioribus statibus boni patres iuxta diuinæ legis tenorem instinctu spiritus sancti ad dei laudem, animarumque salutem constituebant, ceperunt abrogari, & prope deleri loco quoque in presenti quinto statu, nonnulla noua decreta, obmissis euangelicis & spiritualibus negotijs, ad quæstum & vsum temporalium sunt adinuenta. Et sic norma spiritualis & veritas euangelica ac fides sincera quodammodo explosa est per captiosos iustitarios.

Cath. Sen.
c. 100. & ca.
146.

Iohan. 14

Matt. 15.

Esaia. 10.

6. Birgit. 26.

2. Par. 36. &

3. Esd. 2.

6. Birgit. 44

VII § Enimvero lex euangelica, quam spiritus sanctus promulgauit, est efficacissima, & ad omnes causas, salutis nostrae necessarias, sufficientissima: Christus enim cum sua lege non deficit regere ecclesiam, veluti apud Catharinam Sen. dicitur. Omnibus hominibus perfectis & imperfectis regula & iter est doctrina Christi, ad discipulos inquentis; quo vado scitis, & viam scitis, ego sum via, veritas & vita. Ecce in euangelicis regulis & doctrinis quilibet potest inuestigare ac inuenire viam salutis & consolationis suae. Sed his neglectis hodie obseruat hominum adinventiones, consuetudinesque inueteratas, quibus etiam magis ad dei reuerentiam quam laudem, magis ad animarum perniciem quam salutem abutuntur. Vltra praedicta denique antiqua seu decretalia iura quotidie Romae eduntur nouae constitutiones, quas cancellariae regulas nuncupant, & pro vberissima litium materia ad vnguem obseruari iubent, tamquam artes anfractibus iurium accomodatas, simplicibusque clericis & fraude vrbane nescijs captiosas, vt vix reperias quaequam absque controuersa cauillosum beneficium ecclesiasticum obtinere, vel secure possidere. Ob tales similesque adinventiones deus iustus aliquando nos perdet, quia velle illis qui condunt leges iniquas.

VIII § De qua abusione Christus apud Birgittam conuerteretur, dicens: Instrumenta, id est, iura domus meae, scilicet ecclesiae asportata sunt in Babylonem: quae conuersatio & dispositio clericorum & religiosorum a templo asportantur ad confusas mundi delicias, qui constitutiones suorum praedecessorum, sanctorum scilicet patrum, prophanant, & nouas adinventiones pro legibus tenent. Cernimus denique apud plebeios consuetudines corruptas iustis legibus ubique prevalere & quasi omnes homines degenerare. Vnde ulterius Christus in Birgitta inquit: Christiani olim erant pulchri ex fide, dulces charitate, fructiferi bona conuersatione. Nunc autem a priori statu degenerantes, ex nomine videtur pulchri, sed conuersatione sunt difformes, fructiferi ad mundum & carnem, steriles ad deum & animam, dulces sibi, sed amarissimi mihi. Propterea cadent & annihilabuntur, nam quod pulchrum videtur, decreset, & deueniet ad deformitatem.

IX § Multa praeterea alia absurda in presenti quinto & subsequenti sexto statu, in ecclesia nunc tolerantur, quae in prioribus statibus fuerunt inhibita, & hodie illicita. In primis a tempore, seu initio quinti status inceperunt, prout adhuc quotidie fiunt, intrusiones, impressiones, exorbitantiae, illegitimae dispensationes, aliaque innumera scandala, vt ecclesia iam fere omni auxilio destituta, & in singulis suis membris venenata indies magis vergit ad interitum, omnia ad perniciem successiue sunt inuersa, sicuti continue singula pedetentim peruertuntur, non solum circa ecclesiasticos, sed etiam circa seculares. Qui forte cernentes, quod clerici temporalia possidentes, negotia secularia tractant, se contra spiritualibus rebus immiscetes, bona & iura ecclesiastica sibi usurpare ceperunt, ac multa ecclesiis abstulisse laud dicunt. Et sic pene omnes christiani cum Clerici, tum Laici larga indulgentia, & benigna tolerantia, in hoc quinto ecclesiae statu (vt praemittitur) introducta plurimum abutuntur, vt ipsa ecclesia iam in fine quinti, & in principio sexti status magnum patiatur conflictum cum Babylonicis carnalitatibus, a quibus quodammodo suffocatur, humanae enim rationis spiritus tenetur quasi captiuus per meretriciam multa: ideo reseruatur ei Leuiathan.

2. Corint. 10

X § Nempe cum diabolus non posset fidem Christi suppressere per Iudaeorum emulationem, neque per tyrannorum persecutionem, neque per haereticorum pra-

§. ca. 4. §. 5.
& §. c. 13. §. 6. & §. eo. §. 7.

§. ca. 13. §. 7
in fi.

§. ca. 18. §. 5.
& 13. Tho. 12

q. 108. ar. 2.
& 3.

§. c. 50. §. 10.
§. eo. §. 6. &

§. eo. §. 8

§. ca. 18. §. 8.
& 10. 2. §. ca.

42. §. 10.
§. eo. §. 6

§. c. 39. §. 1
§. c. 25. §. 6

§. ca. 13. §. 6.
& §. c. 22. §. 3

§. eo. §. 7
§. c. 19. §. 6.

§. ca. 19. §. 13.
§. ca. 17. §. 19

§. ca. 5. §. 7.
& §. c. 21. §. 11

§. ca. 6. §. 4.
& §. 26. §. 12.

§. c. 28. §. 1
§. eo. §. 3. c. 11

sequen.
§. c. 17. in pr.

§. c. 5. §. 2.
& §. c. 8. §. 4.

& §. c. 14. §. 6
§. c. 10. & 11

§. c. 12. & 13.
rum pra

rum prauitatem, neq; per hypocrisis fictionem, attentat ecclesiam in suis membris carnalium illecebrarum stimulis inficere. Propter malitiam equidem Christianorum diabolus iam solutus est ad faciendum immisiones malas. Nam in hoc quinto statu locustarum, id est satellites diaboli, infligunt Christianis plagas, & cruciant eos mensibus quinque, quinquarius quinario correspondet. Siquidem in quinto statu Christiani vacant delicijs, & cupiditatibus quinque sensuum, & sic in eodem quinto statu dant occasionem plagis locustarum, quarum impetus & malitia applicatur presenti quinto statui. Et cruciatus earum est sicut cruciatus scorpij, cum percutit hominem. Quo cruciatu scriptura designat iram dei & iniurias locustarum hominibus infligendas. De quibus tentationibus & aduersitatibus homines habebunt merorem & consternationem tantam quod quaerent mortem, sed non inuenient eam.

II § Rursus illis locustis datum, id est permissum est, ut cruciarent mensibus quinque, id est nocerent in quinque sensibus corporis, non autem in spiritu. Vel sicut Iudaei in quinque aut sex ultimis mensibus Christum fuerunt atrocius persecuti, utpote a festo scænophegiae, usque ad pascha, quando Iudaei quaerebant Christum interficere, sic locustae in fine quinti status, forsitan per quinque annos vel alio tempore quinario, in ecclesiam crudelius saediunt quando Christus totus despiciet, & eius spiritus in suis imitatoribus crucifigetur quasi quinque plagis, per consequens eotunc impij homines & seductores proficient in peius.

XII § Quod autem in presenti quinto statu praedicta mala nobis prope sint euentura, deprehenditur & calculatione temporis, quam superna vox fecit in Esdra, dicens: Seculum diuisum est partibus duodecim, & transferunt eius decima, & dimidium decimae partis, super sunt aeternam eius post medium decimae partis. Quae enim vidisti nunc contigisse mala, iterum horum deteriora facient. Huius occulti responsi interpretatio taliter fieri potest. Duodecim partes saeculi sunt sex aetates usque ad primum Christi aduentum, una cum sex ecclesiae statibus, qui durant usque ad secundum Christi aduentum, transferunt quidem sex aetates, & quatuor status ecclesiae, ac etiam dimidia pars quinti status, quae faciunt decem partes cum dimidia. Ergo post huiusmodi medium decimae partis restant deteriora fienda, quae caelestis vox ibidem in Esdra expressit. Ecce qualiter iam in declinatione quinti ecclesiae status timere habemus tribulationes in praedicta reuelatione, alijsve pluribus locis praenosticatae.

XIII § Caeterum mulier, quae est lasciuientium vniuersitas, modo in quinto statu dicitur sedere & quiescere super bestiam, id est diabolium, habentem capita septem peccatorum mortalium, Hoc muliebri tempus quinti status, sub persecutoribus Antichristi futurum, prophetauit Hildegardis. Tempus in super muliebri intelligitur per locustas, habentes mulierum capillos, id est luxus & mores effeminatos. Malitia namque praesentis temporis in apertione quinti figilli, & in quinto angelo tuba canente, & phialam effundente, aperte exprimitur, imò omnes quinary Apocalypsis respiciunt malitiam quinti status, quem Iohannes stupendo modo declarauit. Quinta enim ecclesiae, scilicet Sardis, improperat, dicens: Nomen habes quod viuas & mortuus es: non enim inuenio opera tua plena coram deo meo, ideo poenitentiam age, si ergo non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in Sardis qui non coinquinauerunt vestimenta sua. Ecce pauci modo in quinto statu reperiuntur absque criminis macula.

XIII § Similiter in apertione quinti figilli inducitur gradis patientia sanctorum, quasi non possint diutius ferre mala hominum iam inundantia. In cantu quoque quintae tubae stellaris claritas status ecclesiastici in tantam temporalium cupiditatem cecidit, ut puteum abyssi aperuisse dicatur. Thelosphorus refert: Sicut in veteri, sic in nouo testamento ecclesia dei nostris peccatis exigentibus, semper passa est tribulationes, quia in omni statu habuit membra vitiosa. Primo pseudoapostolos, secundo falsos Christianos, tertio peruersos doctores, scilicet haereticos quarto fucatos religiosos, scilicet hypocrisis, quinto membra in omni peccato criminosa

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

noſa, ſexto reformatores & p̄dicatores flagitioſos. Sed miſericors dñs deus contra ſingula vitia inducit ſingula remedia. Tandē in quinto ſtatu angelus dicitur effuſiſſe phialam ſuam ſup ſedē beſtiæ .i. eccleſiæ, modo beſtialiter viuētis, cuius ſedes eſt in curia Romana, & factum eſt regnū eius tenebroſum.

Apoc. 16
I. eo. §. 15. &
I. ca. 19. §. 6.
Iohan. 6

XV § Ad iſtūd noſtrū tempus adaptari poteſt euangelium, vbi dicitur vt ſero factū eſt, hoc eſt, poſtq̄ eccleſia ad finem declinat, deſcenderunt diſcipuli .i. clerici cæteriꝫ chriſtiani ad mare (deſcendimus quidem à ſpirituſuali dulcedine ad amara temporalia) & cū aſcēdiſſent nauim (quia muneribus & ambitionibus appetimus aſcendere culmina eccleſiaſtica) venerūt Capharnaum, vtpote in carnales appetitus, ſeu in factum ſuperbiæ. Et tenebræ iam factæ erant, modo em̄ om̄ia ſpirituſalia mundano velamine obſcufata ſunt, ideo Ieſus ad diſcipulos nō venerat, vnde mare magno ſtante vento ſcilicet ſuperbiæ, exurgebat: ſic & hodie temporalia ſuper ſpirituſalia exurgūt. Cū remigaffent diſcipuli ſtadia viginti quinꝫ aut triginta, vident Ieſum ambulātem, proximū naui fieri, & timuerūt. Ecce ſtadia viginti quinꝫ .i. quinquies quinꝫ designāt ſtatum eccleſiæ quintū, & triginta .i. ſexies quinꝫ designant ſtatum ſextum, qui nūc inceperat durante adhuc ſtatu quinto. Timeamus ergo nos, qui iam in quinto & ſexto ſtatu à dño Ieſu per multa ſtadia remigamus, atq; p̄cemur vltimæ noſtræ nauis .i. eccleſiæ approximare dignetur idem dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui ad noſtras humiles preces ſemper cōcedere cōſuevit largiſſimas noſtrarū culpæ indulgētias, ac debitā p̄nā remiſſiones, de quibus nūc videamus.

I. c. 18. §. 15.
I. ca. 32. §. 8.
S. eo. §. 1. &
S. c. 4. i. pr.
& I. c. 27. in
fi.
S. ca. 7. §. 5.
& I. c. 18. §. 3
I. ca. 47. §. 3
I. ca. 28. §. 5.
S. eo. §. 14.
in fi. & I. ca.
18. §. 16
I. c. 18. §. 6
S. c. 6. §. 1

De indulgentijs & remiſſionibus. Cap. XV.

Hōc ironice
Paſcuill⁹ ir-
riſit, cū veri-
tate tamen.

EX quo in præcedenti capitulo de tempore remiſſiuo actū eſt, opere pre-
tium eſſe duxi, aliquid de medium afferri de modo indulgētiarū, quæ paſ-
ſim è Roma aduolāt, & in Germania hoſtiam venēūt ac venales in nū-
dinis ſimoniacis vbiq; exponūtur. Papales em̄ indulgētiarū publicantur
hodie indifcrete & adeo peruerſe, vt clauſe eccleſiæ quodammodo contemnā-
tur, & p̄nitentialis ſatisfactio eneruetur, quia quæ ſi ores indulgētiarū eas friuo-
le extendūt cōtra canōnis prohibitionem, atq; ſacris indulgētis ad avaritiam,
cæterāq; malitiā penitus abutūtur: vnde prope in ſelicia redduntur temporano-
ſtra. In quibus fugit à nobis veritas & abundat falſitas.

I. eo. §. 30
De p̄. & re
ca. cū ex eo.
I. c. 54. §. 4.
I. ca. 28. §. 1.
S. c. 12. §. 7.

Luth. in cō.
de indulgē.

I § Vt autē indulgētiarū aliqua habeatur notitia, referam qualiter Mar-
tinus Luther, etſi alias multa temerarie ac cōtumelioſe ſcribere prætendit, tamē
p̄cenarū materiā, per venias remittendarū, in quinꝫ membra acutiſſime
diſtinxit. Prima p̄cna eſt æterna. Secūda purgatoriū. Tertia caſtigatoriā. Quar-
ta voluntaria ſeu euangelica. Quinta canonicā. Similis diſtinctio p̄cenarū eli-
citur ex decretis canonum, vbi p̄cna æterna diuiditur à temporalibus p̄cenis.
Quarum vna eſt poſt hanc vitam vtpote in purgatorio, altera in hac vita infligi-
tur, aut à deo nos caſtigante, & eſt caſtigatoriā, aut à nobis ipſis ſponte aſſumitur
& eſt euangelica, aut imponitur ab homine, qui plectit peccatorē, vel in foro cō-
tentioſo, vel in foro p̄nitentiæ. Et hæc vltima p̄cna ſola ſpectat ad indulgē-
tiarū conſeſſionem.

De p̄. di. 5.
ca. ſunt plu-
res. §. auc.
Di. 35. qd in
aliud.
Diſt. 45. ſed
illud.

Eſaiæ. 43
Iohan. 1.

II § Nunc videamus, an extra p̄cnam canonicā fori p̄nitentialis cæ-
teras p̄cnas indulgētiarū tollant? Eternā quidē p̄cnā, quam homo peccando in-
currat, poſt ſuū reatū ſolus deus remittit per abolitionem culpæ, quam delere po-
teſt nemo præter deū, qui inquit: Ego ſum qui deleo iniquitates tuas propter me
& peccatorum tuorum non recordabor. Chriſtus em̄ eſt agnus, qui tollit pecca-
ta mundi. In inferno autem à p̄cna æterna nulla eſt redemptio. Nam qui deſcē-
dit ad inferos nō aſcendet vltra, & qui impenitens moritur, omnino moritur, &
æternaliter cruciatur, ſiquidē qui impenitēs finitur, ſi ſemp viuere, ſemp pecca-
ret, ob hoc etiam ſine ſine torquebitur, neq; igne cōſumabitur.

I. eo. §. 44
I. ca. 30. §. 5.
& I. c. 39. §. 6
S. c. 11. §. 2.
in fi.
De p̄. di. 7.
c. ſi in fi.
Diſt. 25. qd in
aliud.

Tho. 4. diſt
21. q. 1. art. 1.
q. 3.

III § Secūda p̄cna eſt in purgatorio, de qua Auguſtinus inquit, qui in a-
liud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis, prius purgabitur igne purgationis,
Hic ignis, & ſi non ſit æternus, miro tamen modo grauis eſt, excedens omnē p̄c-
nam præſentis vitæ. Hanc p̄cnā homo ſuſtinet ob ſuam culpam, quam in hac
vita

vita nō sufficienter luit, secundum canonum sanctiones vel dei iustitiam, eadē eff
 j. eo. §. 4. neglecta p̄cena, ipsi animæ mortæ præoccupatæ, pro modo culpæ suæ in p̄cena
 j. eo. §. 12. purgatorij, nō ab ecclesia, sed deo iudice cōmutatur. Ad quē sapiēs: Tu es inquit Sapiē. 16,
 dominus qui vitæ & mortis habes potestatē, & deducis vsq; ad portas mortis &
 reducis. Cū exierit spiritus, s. à corpore, nō reuertetur, nec recōcabit anima, quæ
 separata est, sed tuā manū effugere impossibile est. Ante obitū igitur tuū opera Eccle. 14
 i. c. 70. i. pt. iustitiā, quoniā nō est apud inferos inuenire cibū, vtpote indulgētiæ. Ecce in
 potestate pontificis nō stat è purgatorio liberare animā, quæ dei potestatē effu-
 gere, vel indulgētiæ cibū apud inferos inuenire nequit.

III § Hinc canones ecclesiastici, viuētibus, nō mortuis sunt & diti, & in pō
 tificū decretis articulus mortis & necessitatis semp excipitur, quoniā mors omnia
 soluit, ac mortui sunt legibus canonibusq; soluti. Nā lex secundum apostolum, in
 In au. de nu. §. deinceps
 col. 4
 Roma. 7
 In manu dei sunt, dicit em̄ dominus deus: Ecce omnes animæ meæ sunt. Do-
 minus quidē deus noster ipse est deus in cælo sursum. i. in ecclesia triumphante,
 & in terra deorsum. i. in purgatorio: Et nō est qui de manu sua possit eruere.

V § Vnde Petro & clero sola ecclesia militās est cōmissa. Christus nanq;
 super terram, nō deorsum sub terra: dedit Petro & reliquis discipulis potestatem
 ligandi & soluendi. Gelasius papa ait: Christus in ligatione despectum nunq; di-
 xit esse absoluendū. Nam Lazarus nō mortuus, sed iam resuscitatus discipulis ob-
 latuſ est soluendus. Sicut igitur defunctus, iam examini diuino relictuſ, humano
 iudicio accusari nō potest, ita de eo, qui in diuino iudicio est cōstitutus, nobis fas
 nō est aliud decernere præter id in quo eum dies supremus inuenit, siquidem quæ
 mortuus est, iam à peccato iustificatus est. Cum enim aliquis sine sufficienti p̄c-
 nitentia decesserit, remissionem, quam in hac vita plenarie non est assequutus, in
 alia sic cōsequetur vt eius lepra in purgatorio iure purgetur & rite mūdetur, quia
 anima nō ingreditur sanctuariū donec impleatur dies purgatiōis eius. Quādo
 em̄ fortissimus viroꝝ Gedeon voluit fugere iniquū Madian, excutiebat, purga-
 batq; frumēta. i. vires animarū in torculari vtpote in purgatorio, tūc demū appa-
 ruit ei angelus domini, ipsum scilicet saluādo.

VI § Ita Christus, portans omnia verbo virtutis suæ purgationem peccato
 rū facit. Ad quē Iob ait: Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me & ab-
 scōdas me donec pertranseat furor tuus, & cōstituas mihi tps in q̄ recorderis mei
 quasi diceret, præter deum nullus, ideo subiūgit: Signasti quasi in sacculo delicta
 mea, sed curasti iniquitatem meam. Ecce hæc omnia operabitur deus, vt reuocet
 animas eorum à corruptione, & illuminet luce viuētium. Ad hoc Psalmista: Di-
 cant qui redempti sunt à domino quos redemit de manu inimici, nec fuit qui ad-
 iuuaret, vtpote nō quis papa cui deficit potestas in purgatorio. Sed clamauerūt
 ad dñm, & de necessitatibus eorū liberauit eos & eduxit eos de t̄bris & vmbra
 mortis, & vincula eorū dirupit. Rursus Salomon ad dñm: Liberasti me de por-
 tis tribulationū, quæ circūderūt me à pressura flammæ quæ circūdedit me.

VII § Christus itaq; est iudex viuorum pariter & mortuorum, qui purga-
 bit aream suam, cuius ventilabrū in manu eius, & angelus domini purgabit filios
 Leui, & colabit eos quasi aurum & argentum. Nec deus confunditur vocari de-
 us mortuorum. Papa autem non mortuorum sed viuētium terrestris est deus.
 Ideo non debet se intromittere de his quæ spectāt ad curiam cœlestem, vt Bir-
 gittæ reuelatum est.

VIII § Porrò solus deus potestatem habet à mortuis resuscitare, & p̄ con-
 sequēs p̄cenam mortuorū remittere, quā potestatē nulli alij cōcessit, tametiſ aliqū
 in nomine suo sancti eius nōnullos à morte corpali suscitauerint. In canonibus
 Christus legitur aliquos à morte suscitasse, sed petitionē propriæ vocis vel ami-
 corum

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

corum semp̄ precēssisse. Siquidem tres mortuos aliorū ofonibus reddidit vitæ, quæ
tum vero, quia defuerunt viuū, qui pro eo precarentur, non resuscitauit.

IX § Ergo p̄ preces proprias vel suffragia aliena proculdubio in purgato-
rio animarū p̄cænæ sunt alleuiāda; cū em̄ euangeliū proferat, p̄c̄m̄ in sp̄m̄ sanctū
nō dimitti, neq; in hoc seculo, neq; in futuro, ostēdit alia p̄c̄tā in futuro seculo esse
remissibilia. Sancta igit̄ & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis
soluant̄. In ecclesiastico deniq; scriptū est: Mortuo nō prohibeas grām. Et be-
nedicta erat Ruth, qm̄ eandem gratiā quam præbuerat viuū, seruauit & mortuis.
Quocirca sancta tenet ecclesia, vt quisq; pro mortuis vere Ch̄rianus offerat obla-
tiones, atq; presbyter eorum faciat memoriā.

X § Gregorius insuper affit mat, animas defunctorū quatuor modis solui,
aut oblationibus sacerdotū, aut p̄cibus sanctorū, aut charorū elemosynis, aut ieiunio
cognatorū. Indulgentiarū vero non meminit. Augustinus quoq; refert non
eē negandū, defunctorū animas pietate viuētiū releuari, cū pro illis mediatori sa-
crificiū offerit, vel elemosynā in ecclesia fiūt, sed profunt eis, qui cū uiuerent hæc
sibi vt possit prodesse meruerūt, quā mobrem hic om̄e meritum comparatur, quo
possit post hanc vitam releuari quispiā vel grauari. Quibus vero profunt huiusmo-
di suffragia profunt vt plena remissio, aut certe vt tolerabilior fiat damnatio, hæc
Augustinus. Identidē omnipotens apud Catharinā Senen̄, reuelat, dicens: Animæ
in purgatorio iuuant maxime diuino officio, ac etiā viuorū elemosynis, ieiunijs,
ofonibus, & alijs pijs opibus in statu gr̄æ factis, ecce nihil de indulgentijs.

XI § Ex præmissis euidentissime datur intelligi, clauēs ecclesiæ militātis ad
purgatorium nō extendi. Nam si illuc extenderentur, tunc secundum Hostien-
sem possent euacuare totum purgatorium, atq; papa esset crudelis qui non omnes
animas è purgatorio liberaret. Vnde summus pontifex in literis indulgentiarum
caute solet animabus dare purgatorij remissionem, per modum suffragij, & non
et potestate clauis, quæ se ad purgatorium non extendit. Alioqui in Apostolicis
indulgentijs scriberetur per modum potestatis vel autoritate clauium, seu iuris-
dictionis, quam in purgatorio papa nullam habet. Suffragium vero papæ & eccle-
siæ penetrat in purgatorium. Ita in veteri testamento rogabat sacerdos pro omni
multitudine filiorum Israhel, & dimittebatur eis. Deprecabatur quoq; sacerdos
pro anima quæ in scia peccauerat coram domino, & impetrabat ei veniam. Et sic
deus cito exaudit suffragium ecclesiæ, sed non statim operatur, quinimò pro mo-
do meriti censetur aliquando tardare petita.

XII § Papa autem sicut neminem habet autoritate clauū ligare, ita nec
soluere in purgatorio, vbi solus deus iudex est. Qui si quos ibi ligat, papa non sol-
uit. Dominus enim deducit ad inferos, & reducit. Ad quem Sapiens ait: Tu virga,
id est, p̄cena purgatorij percuties eum, & animam eius de inferno, id est, de purga-
torio liberabis. Papa equidem non habet p̄cenas à deo impositas remittere, vt id
relaxet quod diuina iustitia infixit. Siquidem Christus notāter expressit. Quod-
cumq; tu ligaueris & solueris super terram, erit ligatum & solutum in cælis: non
dixit: qd ego ligo tu solues. Et censet Luther, quod Christus dedita opa restrin-
xit clauem ad terram, præsciens futurum quod alioquin pontifices essent perfora-
turi cælos pariter & inferna.

XIII § Negotium præterea de animabus in purgatorio à nobis est abscon-
ditum, ac nescitur quid deus faciat cum animabus à corpore separatis, & in quibus
sint p̄cenis ob suas commissas culpas, quas similiter ignoramus. Et sicut viuū nō
datur remissio p̄cenarum, nisi culpa & reatus detegatur Ecclesiæ, id est, con-
fessori, sic consequenter animæ hominis demortui non datur papalis absolutio
super illius culpa, quam vnā cum animæ reatu Ecclesia militans ignorat. Pa-
pales ergo indulgentiæ non possunt extendi ad animas in purgatorio existentes,
quarum culpas & p̄cenas hic ignoramus. Atqui Deus scit mensuram supplicio-
rum, vt si quis in præsentī vita non est sufficienter punitus, p̄cena ei debita, in pur-
gatorio compleatur. Neque apud Deum queritur sententia sacerdotum, sed vita
mortuorum puniendorum.

c. voluissent
§. Christus.
j. eo. §. ii
Tho. 4. dif.
45. q. 2. p. to.
§. c. 18. §. 7

15. q. 2. anime

Hostien. in
sum. de p̄c.
& remiss.
13. q. 2. pro
obeuntibus
cum duobus
cc. se.
§. eo. §. 9. &
j. eo. §. 15
j. c. 57. §. 4
j. eo. §. 21
j. eo. §. 40

§. eo. §. 3

23. q. 5. quid
ergo
24. q. 5. in
sum. §. his
ita.

Insuper

Matth. 12
Dif. 25. q̄lis.
2. Macha. 12
Ecc. 7
Ruth. 2
15. q. 2. Eccl.
& c. pro ob-
euntibus
Tho. vbi sta-
tim. art. 3
In enchiridi-
on. 15. q. 2. tē-
pus

Catha. Sen.

Tho. in. 4.
dist. 45. q. 2.
art. 3
q. 2. contra-
rium ten.

Nume. 15

1. Regum. 2.
Prouer. 25

Matth. 16

XIII § Insuper frustra asseritur animabus in purgatorio remitti quadragenas, annos, dies, aut aliud pœnitentiæ tēpus, dū nō cōstat, in animabus tanq̄ spiritibus aliquod tps cadere. Quippe canones sup remissione tēporis pœnitēdi ad præsentē dūtaxat vitam sunt statuti, & sup terrā nō extra terrā, ligāt vel soluūt. Sed indulgētiarū q̄stōres, pculdubio multa dicunt q̄ ignorāt. Animarū quidē in purgatorio pœnas imaginātur, quasi ab extra in corpore inferātur. Quæ tamen fiunt ab intra in spiritu. Animalis homo nō p̄cipit ea quæ sint spiritus.

XV § Porro animæ in purgatorio habēt charitatem dei, sed imperfectam, quæ nō expellit timorē quo anima cruciatur donec puenerit ad p̄fectam charitatem, quæ foras mittit timorē, id est, purgatorij pœnā, quā animæ interim patiēter tolerāt, licet cum pauore & labore, vt inq̄ scriptura: Dabit tibi dñs cor pauidum & pendebit vita tua ante te. Itē labor est ante me donec intrem in sanctuarium dei. Huiusmodi autem timoris & laboris pœnam indulgētiarū non tollūt, licet eis, ceu per suffragia ecclesiæ, illa pœna minui speretur, quare pœcones indulgentiarum ad purgatorium falso extendunt literas papales. In quibus cōtinetur: De iniunctis pœnitentiis fieri relaxationem, vbi Papa pœnas intelligit à se vel à suis p̄decessoribus & à subditis, vel etiam à canone iniunctas, nō quas deus imponit relaxare intēdit. Quinimò ipsius pontificis indulgētiarū in talibus casibus cōcessæ semp̄ intelligendæ sunt secundum ius sibi competens, & sine præiudicio diuini iudicij: Quid enim Papa cum mortuis agere potest, qui nūc suum forum egressi, ad tribunal iusti dei deuenerūt. Sed nihilominus indulgentiarum concionatores inter alia figmēta proclamāt absurdum scandalum, vt comedāt sacrificia mortuorum, dicentes: Statim vt iactus nummus in cistam tinnuerit, uolare animam pro qua nummus imponitur. Certum profecto est, nummo in cistam tinniente augeri quæstum posse, suffragiū vero Papæ seu ecclesiæ in solius dei arbitrio cōsistere. Tales in cōcilio reprehēdūtur quæstōres, qui suis p̄dicationibus decipiunt simplices, & aurū subtili vel fallaci potius ingenio ab eis extorquēt, de purgatorio mēdaciter extrahūt animas, quæ sunt dei iudicio referuata.

XVI § Nūc venio ad tertium membrum pœnæ quæ dicitur castigatoria, & est flagellatio dei dicētis: Ego quos amo castigo: hæc pœna nō est mala, quia via pœnitentiæ. Hinc Ambrosius ait: Paupertatē & ignobilitatem, egritudinem bellum, famem, & cæteros defectus ac etiam ipsam mortem nemo sapiens maledixerit, nec in malorum sortem numerauit, quia necessaria ista in bonis habentur maximis: procedunt enim illæ aduersitates à iustitia dei, qui est summum bonum. Istam castigatorem pœnam deus nobis mittit aliquando propter peccata nostra & detestationē criminum, ne peccatores in æternum flagellentur. Nā dū iudicamur à domino, corripimur, vt nō cum hoc mundo damnemur: Quinimò deus sæpe paucos punit, vt multitudo ad pœnitentiā prouocetur, vno em̄ peccante ira dei super multos venit: Aliquādo etiam vsq̄ ad quartam generationē peccata deus uisitat: Vnde innocētes interdum plectūtur, quia nō relinquet dominus virgam peccatorum super sortem iustorum, vt nō extendāt iusti, ad iniquitatem manus suas. Pluribus deniq̄ alijs de causis deus flagellat homines tēporaliter. Quibus flagellis aliqui ad pœnitendum inducūtur, sicut Nabuchodonozor post innumeras impietates flagellatus pœnituit & regnum, quod amiserat, rursum recuperauit: Aliqui, vt Pharaon induratus, deteriorātur, qui p̄sentibus flagellis æterna cōnectūt, vt temporale supplicium sit eis æternæ damnationis initium: & sic viuētes descēdūt in infernū.

XVII § Sed hanc flagellationis pœnam omnino extra manum esse pontificum quis dubitat: quoniam & ipsi eadem sæpius patiuntur: nec eam quauis potestate clauium tollere possunt, hoc euidentissime apparet in pœna mortis corporalis, quam deus homini propter peccatum originale infixit, eam tamē nulla re demptio, nulla indulgentia nobis adimit. Cæteræ autem plagæ, nō necessariæ sicut mors, sed ex causa accidentales, potius per impositionem aliarum pœnarum q̄ per remissionem seu indulgentiam auertuntur. Quarum relaxationem vel salutem subleuamen, p̄ces viuorum, & suffragia sanctorum interdū à deo impetrāt.

Hinc

§. eo. §. 12

J. c. 18. §. 15.

J. c. 18. §. 9

J. eo. §. 27.

J. ca. 59. §. 8.

J. c. 56. p. 10.

J. c. 40. §. 3.

& J. c. 59. §. 8

§. eo. §. 11. &

J. eo. §. 17

Dever. fig.

c. dilecto.

§. eo. §. 7

Cle. abusiōi

b^o de p̄. &

re. & ibi glo

J. ca. 37. §. 1.

& J. c. 56. §. 5

J. ca. 53. §. 12.

15. q. 1. illa.

J. c. 50. §. 2.

Dist. 19. Ana

stasi^o. 23. q. 5

qd ergo.

§. c. 4. §. 11.

& J. eo. §. 26

J. c. 56. §. 7.

23. q. 4. Gui-

lifar^o. §. qd

aut.

J. c. 29. §. 4.

in fi.

De p̄. di. 3.

c. sunt plur.

J. ca. 41. §. 2

J. c. 29. §. 7.

J. c. 27. §. 10.

De p̄. di. 1. c

sicut princi.

J. c. 27. §. 13.

in fi.

§. eo. §. 15 &

J. eod. §. 42.

in prin.

1. Corinth. 2

1. Iohan. 4.

Deute. 28.

Psal. 72

Cōtrariū te

Tho. 4. dist

20. ar. 30. q. 1

Psal. 105.

Apoca. 3

Psal. 76

1. Corinth. 11.

in fi.

Nume. 16

J. c. 31. §. 5

J. ca. 24. §. 6

Psal. 124

23. q. 4. Na-

buchodo.

Daniel. 4

Exo. 5. vsq̄

cū 14. exclu

Psal. 54

Tho. 12. q.

85. ar. 6

- Iaco. 5. Hinc Iacobus docet vt infirmus inducat presbyteros ecclesie, vt orent super eum
 Tho. 4. dif. vngentes eum oleo in nomine dñi, & oratio fidei saluabit infirmū, & alleuiabit eū
 23. q. 2. art. 1. dñs, & si in peccatis sit, remittent ei. At non solū orone & intercessione, sed & po
 Ibi Luther. tissimū emendatione, pœna castigatoria tollit, vt patet in Niniuitis qui meruerūt
 de captiuit. euadere plagam euerfionis, quia se emendauerunt, & sponte subierūt pœnam vo
 Babylo. luntariam. De qua modo sequitur.
- lonæ. 3. XVIII § Reassumo quartum membrum pœnæ, quæ dicitur euāgelica, &
 solet esse voluntaria: est em̄ tremor seu reatus cōscientiæ & mortificatio passionū
 item infirmitas fidei, pusillanimitas spiritus, sui ipsius abiectio. Hæc pœna est ne
 cessaria ad salutem. Nec est fugienda, sed humiliter subeunda & sequenda, ne eua
 cuetur crux Christi, cui Apostolus confixus fuit. Verbum quidem crucis debet
 nobis esse dei virtus Saluatore dicente: Qui non accipit crucem suam, & sequitur
 me, non est me dignus. Item si quis vult post me venire, denegat semetipsum, tol
 lat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui autem non baiulat crucem suam, &
 venit post me, non potest meus esse discipulus. Non enim veni pacem, scilicet,
 mundanam mittere, sed gladium. Ecce euāgelium docet pœnas quærere & ama
 re, non fugere, nec relaxare. Docet enim spiritum libertatis, & timoris dei vsque
 ad contemptum omnium pœnarum? Euangelicam præterea pœnā operatur pœ
 nitentia spiritualis, iuxta illud Apostoli: Si nosmetipsos iudicaremus, non utiq; iu
 dicemur à domino. Qui enim in Christo baptizatur & renouatur, ad pœnas
 & ad cruces vsq; ad mortem ordinatur, vt ad flagella paratus sit, & dolor eius in
 conspectu suo semper. Et vt mortificetur tota die, & æstimetur sicut ouis occisio
 nis, ac humiliata sit in puluere anima sua. Et licet deus sine pœnis possit omnes ho
 mines in gratia perficere, non tamen id statuit, sed potius ad imaginem & crucem
 filij sui omnes conformare voluit, dicens: Venite ad me omnes qui laboratis, &
 onerati estis, tollite iugum meum super vos. Cauendum tamen est, ne huiusmo
 di pœnitentia sumatur pro fundamento, sed pro instrumento virtutum, quemad
 modum docemur in dialogo Catharinæ.
1. Cor. 1. i. e. ca. 1. §. 4.
 & i. eo. §. 19
 i. c. 30. i. pri.
 & p totum.
 i. c. 30. §. 11
 i. c. 17. §. 8
 i. eo. §. 43
 i. eo. §. 30. in
 fin. & §. 43.
 in fine
 i. eo. §. 25
 i. eo. §. 27
 i. c. 6 §. 4 et
 i. c. 37. §. 6
 i. c. 17. §. 11
 i. eo. §. 27
 i. eo. §. 7. &
 i. c. 30. §. 6
 i. c. 19. §. 4
- Catha. Señ. ca. 104 XIX § Apparet itaq; huiuscemodi volūtariā crucem & pœnā ex gratia &
 spū pendere, non ex arbitrio humano. Vnde eam remittere, vel tollere non est in
 potestate papæ, qui pœnas & doctrinas euangelicas rectius promouere, q̄ impe
 dire debet: alioquin tolleret crucem Christi & hostes dei, id est, pœtā non occide
 ret ad internitionē. De quibus in Propheta dicitur: Nō parcat oculus vester neq;
 misereamini, sed interficite vsq; ad internitionem. Nam si p plenariā indulgentiā
 orōne desijsum, etiam quo ad hanc pœnā euangelicā dimitteret, euanesceret in do
 minica oratione hæc clausula: Et dimitte nobis debita nostra &c. Quod esset ab
 surdissimū, cum cuilibet Christiano dñica orōne quotidie dicenda sit, & sic pœtōr
 frustra peteret à deo sibi dimitti quod papa relaxasset. Cæterū hæc voluntaria pœ
 nitentia consistit circa mutationem veteris & induitiouē nouæ vitæ, ac circa mor
 tificationem membrorum, necnon circa obseruationem legitimorū præceptorū,
 teste Propheta: Si conuersus fuerit impius ab impietate sua, & fecerit iudicium &
 iustitiam, vita viuet & non morietur. Audite (quæso) sermones Prophetæ, & agite
 pœnitentiam potius quàm vt gaudeatis indulgentijs.
- Gre. in mo- ra. 11. & c. 15. XX § De euangelica pœnitentia sunt Gregorij hæc sententiæ: Spiritus defi
 cit, vbi caro requiescit, vt enim caro mollibus, ita anima asperis nutritur, illam
 blanda refouent, hanc aspera exercent: illa delectationibus pascitur, hæc amari
 tudinibus vegetatur: & sicut carnem dura sauciant, sic mollia spiritum necant, vt
 infra: Quo plus caro premitur, eo de cælesti spe animus securius lætatur, tan
 to enim melius mens, ad superna appetens componitur, quanto ab illicitis cor
 pus artius edomatur. Dominus denique damnat seruum pigrum, qui cogno
 uit voluntatem domini sui, cui se non conformat neque præparat, vt eam, quam
 Dominus imperat, dignam ageret pœnitentiam, ideo plagis vapulabit multis.
- Lucæ. 12. Apostolus quoque hortatur nos. ne in vacuum gratiam dei recipiamus, hoc est,
 vt veram peccatorum faciamus pœnitentiam. Ait enim: Tempore accepto exau
 diui te, Et Petrus inquit: Sperate in eam quæ offertur vobis, gratiam: siquidem
 hæc est
1. Pet. 1. & 2

- hæc est grãtia, si propter dei conscientiam sustinet q̄s tristitias. Aliud est in tristitia huius seculi, vt infra: Hinc illi, q̄ compuncti sunt corde, dixerunt ad Petrum & reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus autem ad illos: Agite (inquit) p̄nitentiã, & baptizetur vnusquisq; vestrum in remissionẽ peccatorũ: vestrorum, & accipietis donum spiritus sancti. Nam scriptũ est. P̄nitentiã agentes, & p̄re angustia spiritus gementes. Hinc Augustinus describit: p̄nitentiã esse quandam dolentis vindictã, puniendo in se quod dolet commississe. P̄nitente em̄ est p̄nã tenere, vt semp̄ puniat in se vliscendo quod cõmisit peccãdo. Est quidem arta via quæ ducit ad vitam.
- XXI § Hac euangelica & spontanea p̄nitentiã p̄nitens mox à deo impetrat veniam. Nam diuinã p̄nã infligendã vel remittendã, nec mensurã possumus ponere, nec tempora diffinire. Siquidem apud deum nullas patitur moras veniã peccatoris conuersio. Scriptum est enim: Spiritus sancti gratia tarda nescit habere molimina. Et refert Celestinus papa, q̄ Christus in momento quosdam saluauit peccatores: perdidisset vtiq; latro in cruce p̄mum, si illũ vnus horã p̄nitentiã nõ iuuisset, cũ esset in p̄nã, p̄nituit, & pro vnus sermonis cõfessione promisit ei paradisi habitaculũ. Vera ergo ad deũ cõuersio peccatorũ mẽte potius q̄ tẽpore æstimanda est: Propheta inquit: Cum cõuersus genueris, tũc saluus eris. Et alibi: Inuocauerũt dñm misericordẽ, & sanctus deus audiuit cito vocẽ ipsorum. Sed indulgentiã papaliũ quæ ffiores, diuinũ iudiciũ p̄tereuntes, ad istã sanctã euangelicã p̄nitentiã, & remissionẽ retorquent apostolicas literas, quæ dũtaxat se extendũt ad remissiones p̄nã: à canone vel ab homine impositã, de q̄bus nũc sequitur.
- XXII § Restat modo p̄nã quinta, quæ dicitur canonica. Et nõ est sacramentalis satisfactio, sed legalis p̄nã à iure humano cõstituta. Quæ plenarie est in manu papæ. Ad cuius plenitudinẽ potestatis spectat omniũ canonicã p̄nãrum remissio oĩm q̄ casuũ disp̄satio. Ideo in literis indulgentiã exprimit, de plenitudine potestatis ex certa sciẽtia & motu proprio, &c. Papa nãq; ceu Christi in his terris verus vicarius, in om̄ibus & singulis iuris casibus libere habet disponere, absoluerẽ, decernere, atq; tollere pro suo arbitrio. Et licet homo p̄nitens post suũ reatũ recõciliẽt deo, tñ nulli prorsus deus remittit culpã, quin simul eum subiiciat sacerdoti suo vicario. Sic Chrũs leproso, quẽ cõfestim mũdauit, p̄cepit vt ostẽderet se sacerdoti cũ oblatione debita. Quendã autẽ leprosum mundatum Chrũs ad principẽ sacerdotũ remisit, ad significandũ q̄ ardui casus summo pontifici attineat. Et nisi peccator, etiã nisi eũ p̄nitet peccati, habeat voluntatẽ obedendi ecclesiã, deus ei peccatũ nõ dimittit, deficiente canonica via p̄nitendi. Nã decẽ leprosi nõ statim, sed dũ irent ostensum se sacerdoti, mũdati sunt. Quãuis em̄ solus deus dimittat peccata, sacerdos tamen est minister, cui tradita est potestas ligandi & soluendi. Et nemo potest bene agere p̄nitentiã quo ad deum, nisi qui sperauerit indulgentiam à sacerdote.
- XXIII § Ex catholica p̄terea ecclesia sunt om̄ia sacramẽta dñica .i. oĩm sacramentorũ veritas & forma. Sola ecclesia est, p̄ quã dñs sacrificiũ accipit, & quæ pro errãtibus intercedit. Et q̄ se ab ea segregat, nec à vinculis peccatorũ absolui nec ianuã celestis regni ingredi p̄t, siq; de p̄cã nõ remittunt extra ecclesiã, quã si q̄ spernit, deũ spernit. Papaliũ igitur indulgentiã concessio, & p̄nãrum remissio minime est cõtemnẽda, imò deuote appetẽda, qm̄ est declaratio diuinẽ remissio modũ quoq; indulgentiã sunt vtiles, si in eas nõ nimĩũ confidãt Christi fideles. Sũt autẽ nociuã, si p̄ eas dei timorẽ amittãt, prout moderni veniã quæ ffiores à legitimo aplicã literã tenore enormiter exorbitãt, in suis cõtionibus easdẽ literas frequẽter adulterãtes, & indulgentiã normã atq; valorẽ p̄ se extendẽtes.
- XXIII § Insup canonica p̄nã subdividit, vna est in foro p̄nitentiã, altera in foro contentioso, quæ aut est ciuiliũ, aut criminalis. Ista p̄nã incepta ex tempore legis quæ crimen inhibuit, vt humana coerceatur audacia, tutaq; sit innocentia. Hac p̄nã fit priuatio dignitatum, reclusio in monasterio, deportatio in

Acto. 2

Sapien. 5

De pcc. dist
3. prima.

Matt. 7.

Amb. i ho.
sup. Luca. 1
26. q. 6. ag-
nouimus.

Luc. 23

Ezech. 18. 33
Eccle. 48De pcc. dist
1. c. mltiplex
Matt. 8
Luc. 5
Marci. 1Luc. 17
De pcc. di. 1. c.
1. in glo. & c.
nemo cũ se-
quen.
1. q. 1. ex ca-
tholica.
24. q. 1. alie-
nus. & c. ga
& c. q̄cũq;
Luc. 10

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

ris in exilium, incarceration, excommunicatio, multa pecuniaria, & reliqua. Hu- iusce pœnas fori contentiosi papa per suos generales indulgentias remittere non intendit. Alioquin omnia patibula, ceteraq; tormenta in ecclesię terris tolleret. Pœ- nã vero pœnitentialis fori sunt temporales pœnitentiã, quas in ieiunijs, orationi- bus, eleemosynis, alijsve pijs operibus, & sanis disciplinis, aliquas ad septennium, aliquas plus vel minus prisci patres statuerunt, vel quas confessores pro suo arbi- trio imponunt. De rigore iuris pro peccato mortali agenda est pœnitentia septē- nij. Pro quibusdam culpis certi modi pœnitentiã sunt impositi. Aliquando tem- pora pœnitentis à sacerdotibus ex causa possunt moderari. Earundem deniq; pœnã ecclesiasticã; rigor vt plurimũ est relaxatus ex dispensatione misericor- dia, quoniam multarum crimina sunt damnabilia; quę tamen ecclesia tolerat pro tempore, pro conditione personã, intuitu pietatis vel utilitatis, vel necessitatis, item pro euentu rerum. Et quãuis canones pœnitentiales sint modo abrogati & mortui, tamen absq; operibus condignis tanq; viuaces redimuntur perfectam indulgentiarum concessionem, vel magis per pecuniarum exactiõem è sangui- ne & sudore pauperum ouium extortarum.

XXV § Olim Canones nil aliud imposuerunt, q̄ pœnas temporales. Hęc temporalium pœnã relaxatione (inquit Martinus in suis conclusionibus) sunt indulgentiã, id est, licentiã & molles permissiones delictorũ frigidorũ, & inflexi- bilium Christianorũ, & maxime publicorũ criminorũ, quibus Canones iniun- gunt arduas pœnas. Illis indulgentiã conducunt, quo minus pœnã, quã de- ceat, luant. Inquit aut̄ Chrysostomus. Perfecta pœnitentia cogit peccatorẽ omnia libeter sufferere in corde eius cõtritio, in ore eius confessio, in corpore, id est, satis- factiõne tota humilitas. Hęc est fructifera pœnitentia. Falsas vero pœnitentias Gregorius appellat, quã non scdm̄ auctoritatem sanctorũ patrum pro qualitate criminum imponunt. Quocirca Innocentius secundus admonet episcopos & pres- byteros, ne falsis pœnitentijs laicorũ animas decipientes, in infernum protrahi pa- tiant. Nam altissimus non ad indulgentias leues, vtpote ad fugiendas pœnas, sed ad pœnitentias arduas nos vocat multiplici modo. Primo, propria voce dicens:

Matth. 11
Luca. 13
Apo. 3
Ephe. 5
Luca. 14
Psal. 15

Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Item: Con- tendite intrare per angustam portam. Secundo, per inspirationem ad pœniten- dum: siquidem deus stat ad ostium & pulsat. Hinc Apostolus: Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Tertio, vocat per nuntios, id est, prædicatores. Fecit namq; cœnam magnam, & misit seruos suos hora cœnã di- cere inuitatis vt veniret, quia parata sunt omnia. Quarto, percussione, sicut pastor gregem errantem baculo minat, sic quando multiplicatę fuerint infirmitates eo- rum, postea accelerant.

Tho. 4. dif.
14. q. 1. art. 2.
q. 4. Pet. de
palu. eadem
dif. concl. 4
1. Thess. 4

XXVI § Porro pœnitentiã est secunda post naufragium tabula, vtpote ec- clesiã tanq; nauiculã fluctuantis in huius vasti mundi pelago, vbi nos ceu reptilia ob actualia facinora nostra naufragium patimur. Siquidem baptismus cõtra nau- fragium peccati originalis est prima eiusdem nauiculę tabula. Atqui diuinitatis natura est pia & clemens, magisq; ad indulgentiam q̄ ad vindictam prona. Non enim vult aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerri. Hęc quidem est vo- luntas dei sanctificatio nostra.

De pœ. dif.
7. c. nul.

XXVII § Insuper Augustinus docet pœnitentiã non solum deum timere iudicem, sed etiã iustum diligere, vt non tantum pœnam timeat, sed & anxie- tur pro gloria. Ex quibus verbis elicitur, licet homo timeat pœnam, timori tamẽ debet præponere charitatem dei, non ex timore inferni, sed amore paradisi, ac ex dolore diuinę offensionis. At nostrates student consequi indulgentias non deli- cti pœnitentiã, sed vrgentis pœnã afflictione. Deus vero non est munerator no- minum, sed adverbiorũ: non em̄ remunerat opus bonum, nisi sit bene & charitati- ue factum, ad bonũ, scilicet finem: vtpote erga deum debet deponi timor seruilis, & adhiberi filialis. Sed in tali timore filiali nihilominus iustitia dei est potius timẽ- da q̄ misericordia sine pœnitentiã sperãda. Rursus per bonam penitentiam impe- tramus pœnitentiã fructum, & illud iucundissimũ Christi verbum quo peccatrice pœniten-

Glo. 1. c. scri-
ptura de col-
lu. deteg.

16. q. 6. si epi
scopi, & ca.
delapsis, &
q. 7. c. nullus
17. q. 4. atq;
dendũ, & c.
si quis cõtu,
33. q. 2. hoc
ipsum
De pœ. dif. 1
c. mēsuram.
26. q. 7. tpa.
& c. hoc fit.
1. q. 7. requi-
ritis
7. c. 19. §. 12
7. eo. §. 23
De pœ. dif.
3. perfect.
De pœ. di. 5
falsas & c. fi.
7. eo. §. 44
7. eo. §. 18
7. eod. §. 20
& 7. c. 27. §. 6
7. c. 4. §. 11.
& 7. c. 17. §.
25.
7. c. 67. §. 1
7. c. 29. §. 4
De pœ. dif.
1. secunda
7. eo. §. 16 et
7. ca. 17. §. 26
& 7. c. 19. §. 6
7. c. 21. §. 2 &
7. c. 30. §. 7
7. eod. §. 18.
in fine
7. eo. §. 15 &
7. ca. 53. §. 12
& c. 57. §. 15.

pœnitentem suauiter est alloquutus, dicens: Remittuntur tibi peccata tua, vade in pace. Et alibi: Ecce sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Ad talem fructuosam pœnitentiam exhortatur nos ecclesia, canens: Emendemus in melius quæ ignoranter peccauimus, ne subito præoccidamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis.

XXVIII § Sed modernæ indulgentiæ tollunt huiusmodi frugalium pœnitentiæ operationē, & dūtaxat pigris & rebellibus hominibus sunt frugi, sicut cæteræ faciles promissiones, nec ipsi pigri & rebelles grauius peccent, si careant tali licentia, quæ est quoddam solatium infirmoꝝ, incolumibus autem inutilis ad profectū salutis, quā tales indulgentiæ non perfectionem, sed omissionem & tristitiā pœnitendi inducunt. Aliud est in tristitia spūali. Licentia quippe nō habet laudē, nec præ se fert exhortationē, sed deteriorationē. Licentia em̄ omnes deteriores sumus, quia præstat occasionē quo minores in bonis operibus fiamus, q̄ si non haberemus licentiam, seu remissionem cessandi ab operibus pœnitentiæ.

[ca. 16. §. 2. De quibus propheta: In labore (inquit) hominum nō sunt, & cū hominibus non flagrabuntur, ideo tenuit eos superbia, operis sunt iniquitate & impietate sua. Item in his, quæ patiuntur moleste ferunt & indignantur.

XXIX § Quidā asserunt, indulgentias esse pias fraudes, quibus inspiens populus inducat atq; prouocetur ad visitandū ecclesias, ad aliāq; bona opera, spe placendi deo, alioquin ea non facturus. Age ob cultum dei ampliandum nullo pacto, nullavē ratione est mentiendum, nec ad sempiternam salutem aliquis est ducendus opitulante mēdacio, præsertim in eo casu, vbi populus irritatur ad quærendū quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi. Nam seipsum, non deum, in tali bono opere finem facit, finaliter em̄ intendit vt pœnitentia per indulgentiam sublata, sibi segni quies sit potius q̄ vt deo gloria detur. Similiter qui indulgentias proclamant, nummoꝝ quæ sunt contributionē, non hominū salutem. Nam & si pecunia indulgentiæ exigatur fūco pietatis, vtpote ad expetitū quæ contra infideles, aut ad sacra ædificia, aut in aliā piam causam, tamē potior pars huiusmodi pecuniæ ex indulgentiis & iubilis hactenus collectæ, appensa est fisco q̄ Christo, plus redacta in vanitatē q̄ in pietatē. Chr̄s quidē cū mammona iniquitatis amicos nobis facere præcepit, nō vero inimicos expugnare, vel ædificia extruere docuit, imō nūmos colligere inhibuit, inquiens: Videte & cauetē ab omni auaritia, quia non in abundantia cuiusq; vita eius est ex his quæ possidet.

XXX § Et si opæ ædificioꝝ, p quæ indulgentiæ redimunt, de se sint bona, inquantū dei iustitiā custodiūt, tñ frequētius fiunt ad vanā gloriā, & ob laudē hominū, q̄ ob decorē diuinū. Hinc est illud euangelicū: Væ vobis qui ædificatis monumenta prophetarū. Vbi Chrysostrōmus ait: Nō gaudēt martyres qm̄ honorant cū pecunijs, quas quidē fraude vel violentia à pauperibus ploratibus exactioantur. Qualis est illa iustitia, munerare mortuos & expoliare viuos. Quomodo sunt iusti qui homines spoliāt, & ædificia sanctorum faciunt, habitationes hominū componunt, & habitationes dei destruunt: Vis domū dei ædificare, da fidelibus pauperibus vnde viuāt, & ædificasti rationalem domū dei. In ædificijs em̄ homines habitāt, deus autē in hominibus sanctis. Hæc Chrysostrōmus. Item Hieronymus: Cū pauperi manū tribuis, cū viro in suis necessitatibus subuenis, cum errantē in viam rectā reducis, deo gratū templū ædificasti. Nempe templū dei, sanctorū corda dicuntur, quod qui violauerit, disperdet illū deus. Indulgentiæ itaq; in intuitu ædificioꝝ concessæ, paræ sunt meritoria. Sanctius est em̄ gratis retribuere, q̄ intuitu veniæ, siquidē bonū opus absq; mercede, & propter deū finalit̄ homo facere, Pontifex quoq; venias gratis dare debet, quia gratis accepit. Vtrobique autē quæritur peculiare comodū, non honor dei vel vtile proximi. Adhibeatur interea cōtractus turpissimus manifeste simoniacus, quādo quæstores pro certo pretio in capsam ponendo præbent indulgentias, quas singuli homines vnusq; pro sua facultate emunt. Quo pacto homo plus q̄ deum obseruat papam seu eius quæstorem tanq̄ idolum, qui sibi pro mercibus porrigit indulgentiarum literas.

E ac re-

Luc. 7
Iohan. 5.8

In dñica iuocauit. Ro. 13

Terent.

Pfal. 72

Sap. 12. in ff.
Tho. 4. dist.
20. ar. 3. q. 2.
in prin. 22. q.
2. primum
Phil. 2

12. q. 7. maior.
res. Luc. 16

Luc. 12

Luc. 11.
Chrysostr.

Hierony. in
de trāstu c.
13. & ad Ce-
lantiam.

Matt. 10

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS

Male. max. li. i.
c. de inst. anti. 2
Aug. 3. de ci. di
c. 18. vnde com.

Matt. 10. 16
Mar. 8
Luc. 9
Luc. 3

Dis. 50. quia
Chryso. sup
Matth.

De pce. dif.
1. c. 1. L. tui. 23

Tho. 4. di.
20. ar. 6. q. 1.
2. Cog. 1.
Roma. 6
Act. 14
Ecci. 20

Galat. 2.

Dis. 90. si q3
contritus.
De pe. dif. 1.
no potest. &
c. nullus. &
c. neminē. &
c. agite. & c.
voluissent &
c. no sufficit

ac remittit pœnas diuinæ iustitiæ debitas. Iridem & Gentiles olim factitarunt, seruientes Febri, Plutoni, alijs vè noxijs numinibus, ne læderent. Ita hodie insipi- di nituntur consequi venias, quo minus post Christū crucem portent.

XXXI § Atqui euāgeliū iubet dignos fieri pœnitentiæ fructus, addidit di- gnos, vt pro qualitate peccatorū, qualitas offerat bonorū operū. Digni vero fru- ctus sunt, qñ pro mēsurā delicti erit, & plagarū modus, vt quē maior sequit culpa, maiori plectet pœna. Vnde iniquū censet, inueteratū peccatorē ac oibus pœnis indulgētia absolui æquali, quā is q̄ fragili carne semel in peccatū lapsus est, Siqui- dē graue peccatū curat melius per arduā pœnitentiā, q̄ per leuē, prout Chryso. mus triplici ostēdit exemplo, dicēs: Medicina aspera melius q̄ leuis curat malos humores, rostrū ferreū melius q̄ ligneū eradicat frutices, malleus ferreus melius q̄ plumbeus refecat nodos lapidis poliendi. Oportet itaq; peccatorē curari p con- traria & diuersa. Scriptū est em̄: Omnis anima, s. peccatrix, quę afflicta nō fuerit, peribit de populis suis. Notandū est, etsi culpa cōmissa propter reatū à deo remit- tatur, tamen pœna iuris per indulgentias nō remittitur, nisi adsit dolor contriti- onis. Siquidē indulgētiæ dantur tantūmodo confessis & verē cōtritis, vt patet in literis indulgētiarū. Vera autē cōtritio pœnas querit & amat, studetq; sequi suū caput Iesum Christū per crucē, mortē, ceterasq; pœnas, passiones em̄ Christi in nobis abundare debēt. Nā vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruat corpus peccati, qñ ad regnū celorū intrare oportet p multas tribulationes, quas vere contritus nō fugit, sed dignas pœnitētiās pro suo posse spē subit. Quippe bonū est, cor̄ptū manifestare pœnitentiā, vt effugiat voluntariū peccatū. Sed indulgētiarū q̄stores asserūt, esse remissam omnē pœnā pro nūmo in cistā impo- sito. De qbus ap̄lus: Qui videbant esse aliquid, nihil cōtulerūt, sed e contra. Et sic ipsi tollūt omnē pœnā, implicantq; cōtrarietate in literis papalibus, q̄ confessio- nē sacramentalē & verā, i. pœnalē contritionē requirūt ad cōsequendā plenariā indulgētiā & remissionē pœnarū: à iure. s. vel ab hoīe peccatoribus impositarū.

XXXII § Præterea nisi opus satisfactionis sit æquiualens culpæ, remanet obligatio pœnæ cōndignæ & legitimæ, quemadmodū si cui remittis iniuriam ti- bi illatam, damnum quidem iniuria factum non remittis, quin iniurians nihilo- minus tenebit tibi damnū refarcire, vel ablatū restituere vsq; ad gratantē satisfi- ctionem. Hinc Augustinus: Non potest gratiam dei cœlestis accipere, nisi prius purgatus fuerit ab omni sordē. Itē nullus debite pœnæ accipit veniā, nisi aliqua- lem pœnam soluerit, ita enim impartitur à deo largitas misericordiæ, vt non re- linquatur iustitia disciplinæ. Ideo neminem putes à peccato ad correctionem, si ne pœnitentia posse transire, quia præceptū euāgelij est, pœnitentiā agite, fru- stramus euāgeliū dei & verbū Christi, si promittimus vobis qd̄ ille negat, nōne vos decipimus? Non em̄ sufficit mores in melius cōmutare, & à præteritis malis recedere, nisi satisfaciat dño per pœnitentiæ dolorē. Hæc Augustinus.

XXXIII § Christus profecto nō legitur absq; pœnitentiā quenq; saluasse, Quinimō pluribus exemplis euidenter ostenditur, qd̄ nullus à deo consequat ven- niam, nisi prius satisfecerit per pœnitentiā frugem, non mortuā, quæ. s. stabilita sit in vera fide, & bona patientia: patientia nanq; ceu pœnitentiæ fundamētum fert opera viuā. Et impossibile videtur cū operibus mortuis Christianos rursum renouari ad pœnitentiā, vtpote ad plenariā remissionē peruenire. Quare in Apo. 2 Apocalypsi dicit dominus: Patientiam habes, & sustinuiisti propter nomē meū, age pœnitentiā & prima opera fac. Contra nituntur indulgentiarum promul- gatores, dignos pœnitentiæ fructus penitus tollentes, & dei iudicium corrupē- tes, erronee asserunt tum viuos, tum mortuos per plenarias indulgentias passim absq; om̄i delectu ab vniuersis pœnis pariter & culpis solui, statimq; saluari. Alle- gant absolutā auctoritatem summi pontificis, de cuius potentia illud Sapientia induci potest: Nec timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum, quis em̄ di- cet tibi, quid fecistis? aut quis stabit cōtra iudicium tuum? aut quis tibi imputabit, si perierint nationes? non enim est alius deus. s. terrestris, q̄ tu. Mox postq̄ aliqs veritatis zelator verbum (superioritatem ecclesiasticam mordens) profert, hære- ticus

§. eo. §. 18 &
§. eo. §. 9.

De pce. dif.
1. c. quis ali-
qn. §. i. leuit.
§. ca. 4. §. 3
& j. c. 30. §. 8
j. ca. 40. §. 8
ff. de penis l.
respicendū
j. eo. §. 38

§. eo. §. 30
fin. & j. c. 59
§. i.
§. eod. §. 27
& j. c. 16. i. p.
§. eod. §. 20
in fi.
§. eod. §. 30
& j. eo. §. 42

j. ca. 36. §. 5
Matt. 4
Luc. 3

j. c. 56. in pri

j. ca. 56. §. 13

j. ca. 37. §. 1.
§. c. 3. §. 5 &
j. c. 17. §. 6
j. c. 17. §. 2 &
j. c. 18. §. 7 &
j. ca. 23. §. 11.
ticus

§. ca. 12. §. 7. ticus accusatur, igni deputatur, & morte dignus cōdemnatur, penitusq; oppri-
 §. ca. 27. §. 9. mitur, quia inutilis est nobis & cōtrarius operibus nostris. Aliter nos instruit, ex-
 §. eod. §. 37. emplo patientiæ & doctrinæ. primus papa, cui discipulus in faciem restiterat.
 §. ca. 19. §. 4. XXXIII § Summi quoq; pontifices illud pestifera cōsiderant dictum:
 in fi. Non præsumi tantæ celsitudinis apicem errare, &c. Verum pontifex tot mon-
 §. ca. 19. §. 11. stris dæmonum, & impiorum aulicorum obfessus magis q̄ stipatus, non potest
 §. ca. 19. §. 4. errare, nisi cum totius ecclesiæ maximo damno. Assentatur insuper eidem pon-
 §. ca. 19. §. 4. tifici adulatione illa, in pectoris sui scrinio esse omnia iura. Vnde in veteri testa-
 §. ca. 19. §. 4. mento pontifex rationale ferebat in pectore. Sed papæ pectus non semper iustū,
 §. ca. 17. §. 19. exinde nonnullæ iniuriæ sæpe emanāt, quia carneum est, atq; papa homo vnus
 §. ca. 18. §. 7. ex ipsis quorum curam habet. Omnis nanq; pontifex ex hominibus assumitur,
 §. ca. 19. §. 8. quibus aliquando non solum errores sed & portenta placent. Et licet papa cōm
 §. ca. 39. §. 6. cardinalium cœtu censeatur esse ecclesiæ virtualis & representatiua, tamen errare
 §. ca. 19. §. 8. potest, tametsi vniuersalis ecclesiæ, quam representat legitimū concilium gene-
 §. ca. 19. §. 6. rale, errare nequeat, vt doctissime probat quidā cardinalis Cameracens. Aduer-
 §. ca. 19. §. 8. tendus est itaq; papa, quando vt papa (.i. secundū canonicam scripturā) loquitur,
 §. ca. 19. §. 6. non quando pro arbitrio sui capitis præfatur. Alioquin multorum crudeliū pon-
 §. ca. 19. §. 8. tificum cædes, hæreses, factiones, aliq; facinora præsumerentur fuisse beneficia
 §. ca. 19. §. 8. piorum pastorum, cum tamen fuerint immania tyrannorum latrocinia.
 §. ca. 19. §. 8. XXXV § Pleriq; contra ecclesiastica statuta in pontifices simoniacè ele-
 §. ca. 19. §. 4. cti, ambitiose intrusi, & aliquando intantum vitati fuerunt, q̄ rursus ab ecclesiā
 §. ca. 19. §. 4. ste à deo percussi, damnatiq; sunt, ac interdum propter suos defectus manife-
 §. ca. 19. §. 4. ste à deo percussi. Quocirca in canonibus cauetur, quod sententiam Romanæ se-
 §. ca. 19. §. 4. dis commutare, & ea quæ non bene sunt diffinita, retractare licet. Quinimò vnus
 §. ca. 19. §. 4. papa alterius indulgentias, etiam licite prius concessas, plerunq; reuocat. Verum
 §. ca. 19. §. 4. etiam Sixtus quartus indulgentias à seipso concessas, reuocauit. Vnde occasio est
 §. ca. 19. §. 4. & audaciam sumunt quæstores indulgentiarum, vt absq; facultate seu commissi-
 §. ca. 19. §. 4. one tollant aut ad minus suspendant veteres indulgentias, quæ olim efficacia cō-
 §. ca. 19. §. 4. cessas atq; extractas (vt aiunt) de ecclesiæ thesauro, hodie apud populū incogni-
 §. ca. 19. §. 4. to, quæ Laurentius indicabat esse pauperes Christi. Ille verus thesaurus est domi-
 §. ca. 19. §. 4. ni, qui operatur qd sanguis eius operatus est, vt pote nostri redemptionē. Quem
 §. ca. 19. §. 4. quidē infinitū thesaurū Christus suo sanguine militanti ecclesiæ acquisiuit.
 §. ca. 19. §. 8. XXXVI § Item quæuis Petri clauis & ecclesiæ priuilegiū semper maneat
 §. ca. 19. §. 8. firmum, tamen quando is, qui exercet clauem, exorbitat, tunc nimia eius seueri-
 §. ca. 19. §. 8. tas vel remissio non inducit ligationem vel solutionem in cælo, quoniam iniu-
 §. ca. 19. §. 8. sta vincula dirumpit iustitia. Inde argumentum sumitur, qd deus non censetur fa-
 §. ca. 19. §. 8. ciliter ratificare immoderatam indulgentiarū dispensationem. Aliud est em̄ sella
 §. ca. 19. §. 8. terrena, aliud est tribunal cælestē. Ratus est Eleazarus, dicens: Nam & si in præ-
 §. ca. 19. §. 8. senti tempore supplicij hominū eripiar, manum tamen omnipotentis, nec vi-
 §. ca. 19. §. 8. uuus, nec defunctus effugiam. In canonibus reperitur, qd ecclesiā quandoq; in suo
 §. ca. 19. §. 8. iudicio decipitur, vt ille, qui intra ipsam est, per eam excludatur, & qui foras mis-
 §. ca. 19. §. 8. sus est, intromittatur. Porro ostiarius ecclesiæ interdum dormit in purgādo tritico,
 §. ca. 19. §. 8. ideo latrones ingrediuntur domū Isboseth, qui similiter dormit sup stratum
 §. ca. 19. §. 8. suum, & percutiunt eum in inguine ac interficiunt.
 §. ca. 19. §. 8. XXXVII § Deus præterea nō parcat alicui verbis potētibus & ad deprecā-
 §. ca. 19. §. 8. dum cōpositis, prout indulgētias proclamatores buccināt per dulces sermones
 §. ca. 19. §. 8. corda innocentium seducendo, non autē in sermone, sed in virtute est dei regnum.
 §. ca. 19. §. 8. in fi. Ad quod nos primus papa Petrus, non p̄ enormes indulgentias, sed p̄ virtutes bo-
 §. ca. 19. §. 8. nāq; opera allicit, inquiens: Vos curā omnē subinferentes, ministrare in fide ve-
 §. ca. 19. §. 8. stra virtutē, in virtute autē scientiā, in scientia abstinentiā, in abstinentia paciētia,
 §. ca. 19. §. 8. in paciētia pietatē, in pietate amorē fraternitatis & charitatē. Hæc em̄ si vobiscū
 §. ca. 19. §. 8. adsint, nō vacuos, nec sine fructu vos cōstituent. Cui vero hæc non sunt præstō,
 §. ca. 19. §. 8. cæcus est & manu tentans, obliuionē accipiens veterū suorū delictorū, quapro-
 §. ca. 19. §. 8. pter magis satagite, vt p̄ bona opera certā vestrā vocationē & electionē faciatis.
 §. ca. 19. §. 8. Hæc em̄ facientes, nō peccabitis aliquando, sic em̄ abundāter ministrabitur vo-
 §. ca. 19. §. 8. bis

Sap. 2

Gala. 2

Tho. qdli. 9

ar. 6

Syluest. in sū.

ti. canoniza

tio. §. 3

Dist. 36. c. 2.

Ecci. 32

De libel. of-

fi. 9. di. 11.

Heb. 5

Card. Cam.

in. 1. sen.

Di. 23. c. 1. &

ibi. glo. in.

verbo adeo.

Dist. 19. c. pe.

& fi. 35. q. 9.

suntq;

Ext. 5. de pē

nit. & remi.

12. q. 2. aurū

Ext. 2. de pē

ni. & remi.

24. q. 1. mans

11. q. 3. cepif.

& c. & fi.

2. mach. 6

24. q. 3. si qs

& c. cū aliqs

2. Reg. 4

Iob. 41

Roma. 16

1. Cog. 4

2. Petr. 1.

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS

De maio. 2. bis introitus in æternū regnū dñi. Reliquus aut̄ summus p̄fex debet esse eiusdē
 obedi. c. illā doctrinā cuius & Petrus, si quidē ip̄sus successor & par in potestate esse velit. §. eo. §. 33 in
 dñs. De peñ. fi. & j. ca. 19.
 di. 1. q̄s aliqñ §. 3.
 §. in leuit. & c. voluissent §. eod. §. 31.
 & c. q̄ sctūs. Gene. 3
 De pg. dif. 1. deus. & c. A. j. ca. 30. §. 3.
 dā, & c. 1. a. ct. loh. 2. J. ca. 28. §. 9.
 Ephes. 6. XXXIX §. Demū indulgentiæ mercatores cū magnis pompis, singula-
 Matt. 10. 24. ribusq̄ cerimonijs faciunt publicari indulgētias, ac interim obmitti, vel cū mo-
 Marc. 16. dica aduertētia predicari verbū dei, cōtra dignitatē & necessitatē ip̄suis verbi, q̄d
 Hierē. 7. Itē in Hierēmia: Sta in porta domus dñi, & p̄dica ibi verbū, hæc dicit dñs, bonas
 2. Tim. 2. & cura tractandā, q̄ sanctū euangeliū, in quo apostolus laborauit vsq̄ ad vincu-
 Iohan. 5. la, quasi male operans, sed verbū dei nō est alligatū, quod Christi corpori a quipa-
 Act. 4. 6. ratur, & qui illud audit, habet vitā æternā. Nā uiuit homo de omni verbo q̄d pro-
 Actor. 13. cedit ab ore dei, quod apostoli dei loquebātur cū fiducia, dicētes: Non est æquū
 Ioh. 16. & ibi r̄os derelinquere uerbum dei, & ministrare mensis, prout faciunt quæstores, qui
 August. impediunt euangelicū sermonē, dū indulgētias excoquunt, & de pane lucrando
 Psal. 72. certant, quasi eleemosinā scilicet fictā quærendo. Oportet igitur primum loqui
 2. Reg. 14. verbū dei, quod si quæ repellunt, indignos se iudicant æternæ uitæ.
 De pg. di. 5. XL §. Rur̄us indulgentiæ præcones promulgare solent intricatum er-
 c. 1. §. 1. rorem, promittentes per assequutionem papalium indulgentiarum cœlestē be-
 De pg. di. 3. c. atitudinem, vsque adeo si cōtingeret peccatorem plenas uenias assequutum, mo-
 productior. ri, mox in cœlum euolaret absq̄ alia satisfactiōe temporali seu purgatoria. Id
 De pg. dif. 3. c. Christus non præsumpsit, quando petenti promissit fieri petita, ea tamen differē-
 c. talis. da, & debito tempore danda dixit, utpote in uerbō futuri. s. pater dabit uobis:
 De pg. dif. 7. Petite & accipietis. Atqui ne nimium os meum in cœlum ponam, timide indu-
 c. fi. in fi. co significationem figuræ. Quando Absalon fr̄atricida patri suo Dauid fuit recō-
 De pg. di. 1. c. cilatus, nihilominus stetit per duos annos antequam faciem patris uidere potu-
 nō potest. erat. Eodem modo peccator, quamuis deo reconciliatus, tempus tamen & mo-
 De pg. dif. 7. dum pœnæ hic vel in purgatorio adimplebit, anteq̄ ad uidendū faciem dei in cœ-
 c. si q̄s. §. q̄q̄ lum transferatur. Idcirco omne tempus nostrum, etsi breuissimū est, expendere
 De pg. dif. 1. debemus ad delendā culpæ maculā, & ad consequendā gloriā. Pœna quidē est
 c. p̄dixē. i. fi. productior q̄ culpa, ne parua putetur culpa, si cum ea finiretur & pœna. Ergo si
 §. eod. §. 48. quis in præsentī non potuerit explere pœnam, & satisfaciendi ordinem, quantū
 Glo. i. c. pot. ro. Extr. de sen. excom. cunq̄ tanten paruam pœnitentiā, & quantocūq̄ paruo tempore factā, deus non
 De pg. dif. 1. respuit, & quod minus pœnæ peccator hic soluit, in futurū luet, qm̄ sine legitima
 c. p̄dixē. i. fi. pœnitentiā nullus peccator ianuam cœlestis patriæ intrare potest. Nec ualet pœ-
 §. ca. 35. §. 8. nitentiā sine satisfactiōe saltem mentali.
 in fi. XLI §. Illi aut̄ indulgentiæ buccinatores omnimodam promittunt secu-
 De pg. dif. 1. ritatem, quæ parit negligentiam, & negligentia offensam dei. Hinc Augustinus:
 c. p̄dixē. i. fi. Penitentiam (inquit) dare possumus, securitatem uero dare nō possumus: nun-
 §. eod. §. 48. quid dico, damnabitur: sed nec dico, saluabitur. De qua inani securitate ait Iob:
 Iob. 9. Deo, etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicē de-
 §. ca. 35. §. 8. precabor, & cum inuocantē me exaudierit, nō credo q̄ audierit uocē meā: in tur-
 in fi. bine em̄ conteret me, & multiplicabit uulnera mea etiam sine causa, nō concedit
 quiesce-

quiescere spiritū os meū & implet me amaritudinibus. Si iustificare me voluero, meū condemnabit me, si innocentē ostendero, prauū me cōprobabit. Ad idē sapiens: Et si altissimus est patiens redditor, tamen de propiciato peccato noli esse sine metu, ne dicas, miseratio dñi magna est, multitudinis peccatorū meorū miserabitur. De tali nanq; nimia spe aliquis facile ruit in præsumptionē temerariam, quasi absq; fideli & humili pœnitentia consequatur æternā beatitudinem.

J.c. 29. §. 1 &
J.ca. 33. §. 9.

§. eod. §. 17

J. eod. §. 43.
J.ca. 59. §. 8.

§. eod. §. 31.

J. eod. §. 44
J.ca. 23. in fi.

§. eod. §. 42
& J.c. 18. p.

§. eod. §. 18
& J.c. 56. §. 11

J.ca. 20. §. 15
J.c. 61. in pr.
§. 20. §. 18 &
J.ca. 34. §. 5.

§. 20. §. 16. 18

J.ca. 32. §. 17

§. eod. §. 2.

§. eod. §. 25

§. eod. §. 43
& J.c. 58. §. 1

§. c. 2. §. 7 &

J.c. 20 §. 5 &
J.c. 58. in pr.

§. ca. 1. §. 10

XLII § Ex præmissis apparet, pœnitentibus prodesse suffragia ecclesiæ, q̄ ad pœnā à deo inflictā, & valere indulgētias quo ad pœnam à iure vel ab homine impositā. Vnde quæstores easdem indulgētias caute promulgare debent, ne eas populus præferat operibus fidei & charitatis, quæ foras mittit timorē pœnæ. Si quidem per charitatem homo fit melior, per indulgentias vero nō melior, sed in cōscientia sterilior, & in vita fit dissolutior. Deus profecto magnus & potēs æterribilis, nō accipit personā, nec munera ad cistram iubilei imposita. Scriptū em̄ est: Zelus & furor dñi nō parcat in die vindictæ, nec acquiescet cuiusq; precibus, nec recipiet pro redēptione dona plurima. Itē: Nō iustificat homo ex operibus legis, nisi per fidē Iesu Christi. Præterea saluator noster, volens nos ad studiū simplicitatis inuitare, & supflua, terrenaq; contēnerē, inquit: Væ vobis pharisæis, q̄ decimatis mentā & ruthā, & omne olus quasi minima, & p̄teritis iudiciū. s. iustitiam euertēdo, & charitatē dei. s. vera misericordiæ opera obmittendo, oportuit hæc videlicet iustitiā & charitatē facere, & illa. s. charitatis opera nō obmittere.

XLIII § Ad præmissa conducunt verba dei apud Cath. Sēn. dicētis: Pœnitentia vera non in operibus extrinsecis, ceu in virtutum exercitio, sed in ipsis virtutibus, ceu fundamentum consistit. Nempe sacrificiū & mentale simul & actuale deo est offerendum, sicuti dño à subdito offerri solet vas. i. bonū opus cū vino. s. fidei vel charitatis, aliarūve virtutū. Siquidē vinum absq; vase non potest offerri, & vas absq; vino non esset acceptum. Opera itaq; non elidunt culpā, nisi hæc ferta sint fide & charitate, reatu cordis ac suūpsius displicentia & cognitione, qua omnibus pœnis dignū quis se iudicat, cum omni deniq; patientia suffert pœnas, quas indulgentiæ tollunt, & consequenter adimunt pœnitentiæ fructū, qui potius augeri debet. Ipsa deniq; Catha. in suis orationibus rata est, se non maiorem gratiā consequi posse, q̄ vt semper in pœnis vitā suam ducat, terminetq; cū martyrio propter Christū, cuius passio doctrinā nobis indicat sequendi. Vnde fallitur, qui maault sequi delectamēta, q̄ pœnas, cum nemo ad patrē perueniat, nisi per verbū, quod gustandū est in affectu pœnarū, & si homo nō vult sponte sustinere pœnas, has sustinebit inuitus. Vnde dicitur: Omnis qui negat filiū, nec patrem habet. Nā qui filiū, quærit crucē, qui patrē, consolationē consequitur.

XLIII § Falsè igitur p̄dicatur p̄ veniā concessionē, peccatorē ab omni pœna & culpa solui, statimq; saluari. Remanēt em̄ pœnæ, castigatoria. s. & euangelica, de quibus supra, quorū pœnarū nulla ad canonicā pœnā cōparatio, quia illarū solus deus iudex est. Iudiciū vero canonicæ dūtaxat pœnæ ad pacificū spectat. Quocirca quæstores indulgentiarū populū singulariter exhortari deberent ad ordinatā à deo remissionē, & ad securā bonorū Christi & ecclesiæ participationē, quā homo cōsequi valet, etiā absq; omni exorbitatē indulgentia. Nā culpæ remissio, quæ à solo deo est, longe excedit pœnæ remissionē, quæ vocat indulgētia, qm̄ sine remissione pœnæ, nō culpæ, quiuis saluari potest. Ecōtra buccinant ipsi q̄stores, & suis plenarū indulgentiarū promissionibus p̄ditissime seducūt insipidos, & infelices mortales, qui nec in suis meritis de salute cōfisi, ab illis docētur cōfidere in indulgētias sibi perperā expositas, p̄ quas ipsi nō fides, non cōtritio, nō gratia, sed vana spes & remissio solius canonicæ pœnæ cōferi. Rem etem̄ (inquit canon) temerariā faciunt, qui audacter peccantibus veniā pollicentur.

XLV § Illi auari prophætæ pro quæstu dicūt populo Christi: Pax pax, vbi non est pax, & sic decipiunt Christifideles, qui sermonibus & literis plenariū indulgentiarum creduli, sinistra securitate & fallaci spe suæ salutis, seducuntur vnā cum suis magistris, qui regnum cœlorum potius claudunt, q̄ aperiunt, euan-gelium negligentes, aurum quærentes, prædā de subiecta plebe facientes, & tan-

Ecci. 5

De pe. di. 6.
c. labore

Deut. 10
Pro. 6. in fi.
Gala. 2.
Luc. 11.

Cath. Sēn. c.
3. 4. & c. 9. 12
& c. 67. in fi.

Catha. Sēn.
orati. 12. 17

1. Petri. 2

1. Ioh. 2

Cat. Se. c. 75

De pe. di. 1.
c. q̄obrē i fi.

Hiere. 8.
Ezech. 13

Matt. 23

DE INDVLGENTIIS ET REMISSIONIBVS.

Ezech. 13 dem spolia diuidentes. Ad quos in Ezechiele hæc dicit dominus deus: Væ scilicet veniarum quæstoribus, qui consuunt puluillos. i. leues peccatorum remissiones, sub omni cubitu manus, & requiem scilicet pollicentes, faciunt cervicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas. i. decipiendas animas, hoc est, hominibus cuiuslibet ætatis, dicentes, in talibus cervicalibus, vtpote in indulgentijs, potestis quiescere secure, iudicium dei non timendo. Sequitur in Ezechiele: Propter pugillum ordeï & fragmentum panis. i. propter vilem quæstum talia promittebāt, vt interficerent animas, quæ non moriuntur, & viuificarent animas, quæ nõ viuunt, mentientes populo meo credenti mēdacij. Nam iustis nihil sibi dantibus prophetant damnationem, quasi non studeant indulgentias consequi. In iustis autem, qui per peccatum sunt mortui, propter eorum dona, promittunt vitam æternam. Vterius ad eosdem quæstores dominus: Ecce (inquit) dirumpam cervicalia vestra, & liberabo populum meum de manu vestra, neq; erunt vltra in manibus vestris ad perdendum, id est ad prædam, pro eo, quod confortastis manus impij, vt non reuertatur à via sua mala.

Di. 46. c. sūt nonnulli

Ezech. 13 **De pę. dist. 1 multiplex. § fiaūt ali.**

Ezech. 13

Matt. 23 **XLVI §** Saluator præterea noster ad illos temerarios concionatores ait: Væ vobis scribæ & pharisæi (per quos denotantur indulgentiarum quæstores) qui comeditis domos viduarum, cum indulgentijs circuitis mare & aridam, vt faciatis vnum profelytum. i. raro bene pœnitentem, cui pro lucro temporali promittitis sui receptionem in cœlum, sed facitis eum filium gehennæ. Ecce quod pro salute hominum est institutum, iam ad mercedem temporalem retorquetur. Ideo subiungit: Quid autem maius, aurum an templum quod sanctificat aurum? Et quid maius est, donum an altare quod sanctificat donum? Væ vobis qui mundatis illud quod est deforis, intus autem pleni estis rapina & immunditia. Vide q̄ peruerse nunc in præsentī statu quinto agitur cum salubribus indulgentijs & remissionibus nobis à deo misericorditer & ab ecclesia largissime concessis. Quæ quidem largitas modo peruerfa est in hancine laruam indulgentiarum immoderatarum. De qua Salomon loquitur, quãdo per cancellos prospexit: Iuuenem vecordem, cui occurrit mulier in ornatu meretrico, præparata ad decipiendas animas, garrula & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians, apprehesumq; iuuenem, deosculatur, dicens: Victimam pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea, veni frum mur cupitis amplexibus, &c. Et sic irretiuit stultum populum multis sermonibus & blanditijs, qui nescit quod ad vincula trahatur, & q̄ de periculo animæ eius agatur. Hanc figuram modernæ ac importunæ veniarum acclamationi coaptandam industri & solerti lectori relinquo.

Ibidem

Pro. 7

Cant. 5

Cant. 2

Cant. 6. in fi

Apo. 3
Gef. 1

XLVII § Ex præmissis demum apparet nostram matrem ecclesiam vnâ cum filijs suis Christianis, circa normam & modum pœnitentiarum & veniarum, non mediocriter esse perplexam atq; dilaceratam, & absq; diuina ope semetipsam ex illis ærumnis resolvere impotentem, vehementerq; lamentantem de indulgentiarum quæstoribus, ac dicentem: Percusserunt me & vulnerauerunt me custodes murorum, eosdem denotando quæstores. Quam quidem misellam ecclesiam suus sponsus Christus ad fructuosam pœnitentiam patienter expectat, dulcissime uinitat, clementissime suscipit, & ait: Surge, propera amica mea, sponsa mea, & veni, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, reuertere in via, scilicet veræ pœnitentiæ, donec aspiret dies, & inclinentur vmbra, aperi mihi soror mea. Reuertere Sunamitis in erroribus iam captiua, reuertere vt intueamur te. Necessarium itaq; fuit ad reducendâ ecclesiam, & ad reformandum populum Christianum, sextum erigi statum, ne ipsa ecclesia in suis membris per remissiones, in quinto statu abusue permissas, penitus pereat.

¶ De statu ecclesiæ sexto, qui nuncupatur reformatiuus. Cap. XVI.

R Estat modo sextus status, qui est ecclesiæ, per remissionē quinti status deprauatæ, reformatiuus & per ecclesiã Philadelphiam significatus. Sicut em̄ deus sex diebus perfecit opera sua, & sexto die factus est homo ad imaginē dei, & sexta ætate generis humani filius dei venit in carne & fa-

& f. eo. §. 46
& f. c. 18. §. 9
f. cap. 19. §. 5
f. eod. §. 44
f. eod. §. 36
f. ca. 17. §. 14
f. ca. 25. §. 11
f. ca. 18. §. 14
f. eod. §. 45
f. ca. 22. §. 5
f. eod. §. 48
f. ca. 18. §. 14
in fi. f. ca. 16.
in prin. & f.
c. 19. §. 15.
f. ca. 30. §. 1.
f. ca. 43. §. 10
f. cap. 16. §. 6
f. ca. 6. §. 4.
f. c. 16. in pr.
per tot.
f. ca. 15. in fi
f. cap. 3. §. 5
& fa-

f.ca.6. §.1. pri. & factus est filius hominis vt nos redimeret. Sic sextus nunc status ecclesie agit, quo ecclesie membra p diuinas correptiones reformabunt, Chro tandē in spū aduenturo, quē expectamus, vt reformet corpus humilitatis nostrae. Ecclesia profecto renouabit in agnitōe dei, Imō eius membra necessario sunt reformanda, quae admonet Apostolus, dicens: Obsecro vos frēs, reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis quae sit voluntas dei. Et infra: Deponite vos scdm pristinā conuersationem, veterem hominem, & induite vos nouum hominem.

I § Catholica quippe ecclesia, durate quinto statu, in tam vilem cecidit conditionem, vt iam prope interisset, nisi pius Iesus ei subuenisset per immensam suam gratiam multimode hactenus concessam. Insurrexerant namq; contra fidem Christi diuersae sectae, vt pote Sarracenorum, & Manichaeorum, similiter & VViclefistae, aliorumq; qui omnes condemnant, ab ecclesia possideri bona temporalia, quibus clerici abutuntur. Vnde ait Thelosphorus: Abundantia rerum temporalium ecclesis traditarum est occasio ruinae ecclesiasticae. Nam bona temporalia spiritualem vitam facile impediunt. Imō praelatos, caeterosq; clericos plerūq; ad vitia trahunt, quorum exempla laici imitantur. Ac exinde haeretici suae sectarum occasionem sumunt.

II § Quamobrem in praesenti sexto statu deus dignabit bona & dominia temporalia à clericis auferre propter vitia & peccata cleri, ex diuitiarum abundantia, & ex dominij secularis exercitio prouenientia, vt ecclesia bonis temporalibus spoliata, & rebus superfluis circūcisa, discat spiritualibus intendere, ac viuere secundū normam datā Petro qui postquam audiisset dñm, tunica succinxit se, erat em̄ nudus, & misit se in mare. Ad hoc Ioachim super Hieremia prudenter innuit, dicens: Olim Imperatores se gloria suae dignitatis pro Christo paupere exuentes, induerunt ecclesiam quasi nouum hominem in syluestro ideo necesse erit, postquam ecclesia eodem indumento abutit, succincta siue nuda fiat, ne in fluctibus huius maris submergetur, quae prius in rerum abundantia nimiam libertatem habuit superfluamq; quietem quae fuit: siquidem talis quies corporum, & abundantia temporalium causauit atq; incendit vitia cleri.

III § Quocirca contra huiusmodi exorbitantem licentiā idem Ioachim exclamat: Vae huic libertati & quieti nimiae, propter quam fides Christi pluribus acutis gladijs ferietur. Delectatio enim metallorum, & auara cupido temporalium spem improbam concipiet, quae quidem elegans, & formosa vetula radix, & inceptrix omnium malorum, accendit vitia clericorum. Nam postquam ecclesia nimis multiplicauit bona temporalia, sibiq; dominia secularia vendicauit, tūc aedificauit domum suam super arenam, vel super petram sine fundamento. Ideo tanto flumine rei transitoriae illisa facilliter caderet, atque submergeretur. Nisi aliquando bona reformatione, vel aliquo nouo foetu sustentata fuerit. Deus quidem suam ecclesiam noua frequenter prole foecundat. Hoc ipsa ecclesia fatetur se à Deo semper nouo foetu multiplicari.

III § Vbertinus quoq; ait: q; ecclesia in quinto statu senescēs pro patribus, id est, praelatis diuitibus peperit filios, quibus voluntaria paupertas arrideret, ac doctrinae & vitae spiritualis puritas, in futurae tribulationis aculeis non abisteret, prout verificatū est in ordinibus mendicantiū, qui in principio sexti status circa annū domini. 1260, inceperunt, ordo Carmelitarum in monte Carmelo, ordo predicatoꝝ in Hispania, Minorum in Italia, alij quoq; similes alijs locis in curreti sexto statu instituti sunt ordines: vel etiā praeter illos adhuc boni viri aliqui consurgunt ad sustentandū ecclesiam contra praesentē illisionem temporalium inundantiū. Quidē & ipsi quoq; moderni nostri religiosi tā mendicantes, q̄ caeteri hodie similiter exiccati sunt, carentes gratia virtutum, prout Thelosphorus refert Franciscū inter alia reuelasse, quō tpa appropinquarent, in quibus pplexitates & discrimina multiplicarentur, & charitas multorum refrigeret, superabundaretq; iniquitas, & dæmonum potestas plus solito solueretur, ac ipsius Francisci religionis, & aliarum regionum puritas maculata deformaretur. Tunc autem in ecclesia tot scādala multiplicarentur, fractis religionibus tam in populo quā in clero etiā regulari, quod ni-

E 4 siab.

Augusti. 4.
de tri. 4.
Phil. 3.
Colos. 3.
Roma. 12.
Ephe. 4.
§. c. 15. §. 31.
& §. c. 30. §. 9

Ioh. 21
Ioachim
Tho. opusc.
20. li. 3. c. 16.
vsq; ad finē.

1. Timo. 6

Matth. 7
Luca. 6

Devi. & Tho.
cle. c. deus
Feria. 3. Pas.
Psalm. 44

Franciscus

Matth. 24 si abbreviarent dies iuxta verbum euangelicū, si fieri posset, inducerent in errorem etiā electi. Hæc Frāciscus, ad quem imago crucis in ecclesia S. Damiani dixit: Vade repara domū meam, quæ vt cinis, tota labitur.

V § Me hercle ecclesia nostra occidentalis, nisi ei clemens Iesus aliquo remedio nobis occulto hætenus subuenisset, præsumit dudū fuisse ruinā passā propter incumbentiā temporalium, nequitiamq; Christianorum. Scribit nāq; sextum angelum phialæ suā effudisse in flumē illud magnū Euphraten (per quod baptismus forsitā intelligit in Europicum solum, iam diffusus) aquā. i. grām in baptismo nobis collatā idem angelus siccauit, quia nos nō seruamus promissum in baptismo,

Daniel. 2 ergo eius grām in eo collatam, deus à nobis auferit merito. Talis defectus sexti status est designatus per statuam, quam vidit Nabuchodonosor, cuius statuæ pedes partim erant ferrei, partim lutei. Vnde quærit Propheta: Quomodo amicti auro primo reputati sunt in vasa testea? Et alibi: Coaceruauit argentum quasi humum, & aurum vt lutum platearum. Iste profectō sextus ecclesiæ status tam in religiosis quam in secularibus tanta est rubigine & luto repletus, vt non nisi post sui ruinam restaurari possit, vt dicitur inferius.

VI § Christus equidem in sexto nunc statu censet esse fatigatus, quasi nõve lit vltierus ecclesiæ remedium habere aliud q̄ sui ruinam, hoc videtur esse significatum in Euangelio Iohannis, vbi dicitur: Iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem: hora autem erat quasi sexta. Per hanc sextam horam designatur presens status sextus. Nam hora sexta, scilicet in meridie: sol ad altiore gradum nostri hemispherij ascendit: ideo circa nos eotunc est in supremo feruore, ita in presenti sexto die & sexto ecclesiæ statu nos Christiani sumus in ardentissimo peccandi desiderio. Quādo venit murtur, id est, Ecclesia sequens sensualitatem, cum haustorio singulorum sensuū ad hauriendā aquā delitiarū & libidinū ex profundo puteo abyssi. Fatigat igit Iesus onere nostrorum peccatorum quæ ipse iamdiu sustinuit p̄ Prophetam, dicens: Laboraui sustinens, & clamans: Reuertere reuertere Sionamitis.

Esa. 1. Item: Laboraui clamans, rauca factæ sunt fauces meæ.

Psalm. 68 VII § Quippe p̄ aliter, id est, ecclesia, habuit quinque viros, id est, virtuosos homines, per quos in lingulis præteritis statibus quinque, fuit hætenus sustentata:

Iohā. 4 nunc autem in sexto statu carnalis affectus, quem ecclesia modo habet, non est suus legitimus vir, sed adulter: quoniam omnes tam regulares, quam seculares declinauerunt, & simul inutiles facti sunt ad sustentandam ecclesiam vsq; ad vnū scilicet Christum, qui eam tandem reformabit.

VIII § Considerandū tamen est, licet hora sexta, & apertio sexti sigilli, & sextus angelus tuba canēs, & sextæ phialæ effusio approprient sexto statui ecclesiæ tamen mala, p̄ huiuscemodi sexenariū nomen & significata, eueniēt etiā ante finem quinti status, in cuius fere & calce iam sumus, cōcurrēte simul sexto statu. Calamitas quippe futura fiet in fine quinti status, & in excursu sexti status, quādo quidem sextum libri signaculū est apertum. Et in ecclesia orientali calamitas quodammodo censetur esse consummata, tñ quoad ecclesiā occidentalem iam per tyrannidem Turcorum, aliorumve infidelium timetur in breui fore incipienda.

Anto. 3. par. histor. 11. 22. ca. 15. §. 4. & sequentibus Thelosphorus.

Tho. opusc. 17. c. 12. & 15

IX § Refert præterea Thelosphorus, quod Merlinus & Dandalus expresse dicant, Franciscum, Dominicum, aliosq; ordinum mendicantium institutores fuisse in initio sexti status, & figurasse futuros pastores angelicos, qui infra describuntur. Hoc aut ordine fieri reformationem ponūt: primo, frēs mendicantes, alijq; religiosi, qui ad sustentandā ecclesiam in sexto statu electi erant, sed nunc deficient, ideo pro eorum excessibus punient & reformabunt. Deinde ecclesia rediet ad paupertatis integritatem. Nam tempore futuri angelici pastoris, & duorum suorum successorum, Romani pontifices sponte renuntiabūt omni dominio temporali, spiritalibus dūtaxat operam daturi. Tandem per cōcilium generale ordinabit, quod de cætero prælati, & clerus habeant solummodo victum & amictum, naturæq; necessaria, reiectis omnibus pompis, delitijs, bonis vltra necessitatem superfluis in pauperum vsus distribuendis. Interim ecclesia in paupertate gloriabitur vsq; ad Antichristi aduentum. Hæc ex Thelosphoro.

PostAn

J.c.66. pro.
J.c.40. §.9
Tho.1. pt. q
94. ar. 2. dif.
7. q.1. art. 2.
& in de veri.
ma. 24. ar. 10
J.c.16. in fi.
& J.c.54. §.3
J.c.14. §.9
& J.c.54. §.3
J.c.16. & J.c.
18. §.6. & J.c.
c.35. §.13
J.c.40. §.4
J.c.16. §.4
& J.c.42.
§.5.
J.c.67. §.2.
in fin.
J.c.15. §.18.
& J.c.56. §.8
J.c.49. §.11
J.c.9. §.1. &
J.c.18. §.7
J.c.31. §.7
Tho.4. dif.
11. q.1. art. 1.
q.1.
J.c.6. §.6. &
J.c.12. & J.c.
39. §.5
J.c.6. §.5
J.c.2. §.7 &
J.c.14
Tho.3. pt. q
30. ar. 3. ad 3.
idem in po-
fill. 2. Cor.
11. lectio. 3
J.c.13. §.7
& J.c.27. in
princ.
J.c.15. §.33
& J.c.6. §.5
J.c.6. §.3. in
fine.

X § Post Antichristum incipiet septimus ecclesie status, de quo dici est differendum vsque ad finem operis, donec partim completa fuerit materia circa presentes quintum & sextum status colligenda. In quo quidem iam utroque statu concurrente, ob imensa flagitia nostra, Diabolus censetur esse solutus ad im-

missiones malas, de qua solutione nunc sequitur. De ligatione & solutione diaboli. Ca. XVII. L Igarione loquit dñs, dicens: Quis intrat in domū fortis, vt vasa eius eripiat, nisi prius alligauerit fortem. Super qua sententia Augustinus tenet, q̄ Christus diabolum alligauerit sic vsq; ad magni Antichristi aduentū. Tamen malitia præsentis tps videlicet quinti & sexti statuum (quos modo agimus) tā manifeste exprimitur in cātu quintæ & sextæ tubæ: in omnibus quoq; quinarijs & senarijs Apocalypsis declarant tam arduæ calamitates ob nostra facinora in proximū futuræ, vt iam diabolus (cui à deo data est clavis abyssi) credat esse solutus ad immisso- nes malas, tum ad tentandum nos vehementius, tum etiā ad tribulandum ecclesiā & eius membra crudelius. Sunt nāq; spiritus qui ad vindictam creati sunt, & in fu- rore suo confirmauerunt tormenta sua, & in tempore consumptionis effudent virtutem & furorem eius, qui fecit illos, confundent.

I § Vbertinus arbitratur, quod licet diabolus semper fuerit princeps huius mundi, postquam ei homo se peccando subdidit, tamen eiusdem diaboli potestas fait ligata in aduentu, vel potius in morte Christi dicentis: Nunc princeps huius mundi eicitur foras: nam cum fortis armatus, id est, diabolus custodit atrium suū in pace sunt ea quæ possidet: si autem fortior eo, scilicet Christus superueniens vicerit eū, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Prin- ceptus quidem huius mundi in Christo non habet quicq̄. Hinc Augustinus ait: Do- mus Christi, id est ecclesia ædificat de hominibus qui sunt eruti à diabolo, à quo cap- tiui tenebantur. Hanc enim captiuitatē Christus captiuauit qui diabolum vicit. Et ne sua membra secum traheret in æternū supplicium cum prius iustitiæ, deinde potentie vinculis alligauit ipse Christus, q̄ educit victos in fortitudine. Et ascen- dens in altū ccepit captiuitatem, id est, diaboli. Considerandū autē est, quod di- uina iustitia ordinat demones ceu lictores, vt animas in purgatorio cruciēt: in in- ferno æternaliter cathent. In presenti vero seculo reprobos, aut delictijs, aut sup- plicijs occupent: electos tentent atq; molestant, in certamine victoriā, & deinde brauium beatitudinis reportaturos. Satanas præterea se in angelum lucis frequen- ter transfiguratur, vt homines suo mendacio credant. Exemplo fuit Anthonius he- remita, quē dominus permisit à dæmonibus acriter diuexari, vt spectaret cer- tamen viriliter dimicantis. Is quoque aliquando vidit diabolum corpore celsum, qui se dei virtutem & prouidentiam ausus erat nūcupare. An autem visio sit bo- ni, an mali angeli, deus dat Catharinæ Senefi. euidens signum, dicens: Cum diabo- lus visitat animam in forma lucis, eius primo aduentu anima hilarescit, successu de- siccit: ex angeli vero boni visitatione in primis contremiscit, sed successu securita- tem sentit. Sic beata virgo ad ingressum angeli turbata est, sed hac turbatione ani- mosior facta in montana, abijt.

II § Dum diabolus atrium suum, id est, terrenū orbem in pace sua possedit non solum ipse in mundo dominatus est, sed etiam sui satellites. Ex eo maligni ho- mines frequenter in hoc seculo (quemadmodum in præsentī sit ecclesia) principa- tum obtinuerunt, bonosq; subegerunt: sicuti Cain, Ismahel, & Esau, suos fratres, Abel, Isaac, & Iacob, sunt persecuti. Quando autem Christus liberauit nos à dia- bolt potestate, tunc ille non poterat sanctos patres in limbo vltius detinere, nec illuc animas bene morientium perducere, nec impedire Gentium ad Deum ve- rum conuersionem, vt prius à tempore Idololatriæ, vsque ad denuntiationem Euangelij fecerat. Christus etenim verbo spiritus immundos eiecit, atq; eosdem eijciendi potestatem discipulis dedit. Et sic diabolus à tempore primi Ecclesie status,

Psal. 77
Psal. 106
Matth. 12
20. de ciuit.
dei. 8.
Apo. 9
Psal. 77
Ecci. 39
J.c. 5. §. 4.
& J.c. 6. §. 25
& Ca. Senef.
c. 37. in fi.
Vbertinus
Iohā. 12
Lucā. 11
Iohā. 14.
15. de tri. 19.
Ephē. 4
Psal. 67
Cat. Senef.
37. & ca. 43.
& 81
Tho. 1. par.
q. 10. 14. art.
1. & 2.
2. Cog. 11
Cat. Senef. c.
71. & c. 106
Luc. 1
Lucā. 11
Hierē. 12
Gen. 4. & c.
21. & 27.
Coloss. 1
Mat. 8. & 10

DE LIGATIONE ET SOLVTIONE DIABOLI.

status, vsq; ad quintum statum, per merum donum diuinæ misericordiæ pro electis prædestinatis fuit ligatus, in quos ipse pro sua maliuolentia minus, quam antea vel postea, pmittebatur sæuire vel in peccata precipitare, prout nunc sæpe contingit. Ideo dicitur Christus morte sua vicisse diabolum, vt vinceret gentes infideles per prædicationem Apostolorum.

Apo. 5. & 6.

III § Ad hoc conducit Augustini sententia dicentis, quod Christus vitæ mediator à suis fidelibus foras misit diabolum mortis mediatorem, vt in eis non regnaret intrinsecus, & licet forinsecus eos oppugnet, tamen non expugnat. Christus igitur seipm tentandum præbuit, vt ad superandas etiam tentationes mediator noster esset, non solum per adiutorium, verum etiam per exemplum, per exteriorem deniq; carnis dominicæ occisionem potestas diaboli interior, qua nos tenebat occisa est. Factum est em̄ vt vincula multoꝝ p̄dōrum in multis spiritualibus mortibus soluerentur p̄ vnica corporalem mortem Christi; qui hm̄i morte sua potestates aereas expoliari, fiducialiter triumphas eas in semetip̄o. Vnde Paulus

Matth. 4.

Cum essetis inquit mortui delictis & peccatis vestris, in quibus aliqui ambulatis se eundū seculum mundi huius, sc̄dm principem p̄tātis aeris huius spiritus qui nunc operat in filios diffidentia, in quibus & nos om̄es aliqui conuersati sumus in desolatōne carnis nostræ, facientes voluntatem carnis & cogitationum, & eramus natura filij iræ sicut & ceteri. q. d. Nunc autem sumus liberati.

Ephe. 2.

III § Similiter diabolus videt ligatus, quādo suoꝝ membroꝝ, vtpote hominum pueros conatus coercentur p̄ bonos & iustos mundi rectores, prioribus quippe statibus in ecclesia plerūq; maior potestas fuit bonoꝝ q̄ maloꝝ hominū, quia hos princeps fuit ligatus, id est, sua & suoꝝ potestas cōstricta. Sic & in septimo ecclesiæ statu fiet. Ob hoc Iōnānes vidit angelū descendente de cœlo, habentem clauē abyssi, & apprehendit draconē serpentē antiquū, qui est diabolus & Sathanas, & ligauit eum p̄ annos mille, & misit eū in abyssum, & clausit, signauitq; sup̄ illud, vt non seducat amplius gētes, donec cōpleant mille anni, hoc est, vsq; ad quintum statū, quia tūc oportet eū solui, Catena vero qua ligat, est diuina potestas angelis & iustis hoībus cōcessa, qua supprimunt diabolicā malitiā. Per abyssum autē ubi diabolus claudit, designat profunda & ampla multitudo reproboꝝ, qui nitunt confunderi iustitiā, sed nequeunt quādo per bonos coercentur.

Apo. 20.

V § Modo aut̄ in quinto & sexto statibus potiores sunt atq; plures ip̄ij q̄ iusti rectores, tam ecclesiastici q̄ seculares, quoniam diabolus iam censet esse solutus, quia magis quā olim nunc p̄mittit sæuire in innocentes & probos, quos etiā in medio huius vitæ cursu ad p̄petranda p̄ctā sæpe allicit, vt in die septies, im̄o frequenter centies cadat iustus; ideo dominus non solum septies, sed vsq; septuagesies septies peccati dimitti iubet.

J. c. 25. §. 12.

§. eo. §. 1.

Prouer. 24.

Marth. 18.

Lucæ. 17.

De pecc. dif.

3. septies.

Iob. 41.

Iob. 40.

§. cau. §. 6.

& J. ca. 44.

§. 6.

§. eo. §. 1. &

J. eo. §. 10.

Iudi. 6.

Tobi. 3.

Matth. 13.

Marth. 16.

Lucæ. 8.

VI § Porro dæmones sunt humanæ naturæ hostes acerrimi, & astutissimi; quoꝝ violentiā & tyrānidē si nō refrenaret diuina bonitas, hoīes funditus deperderent. Non est (vt ait Iob) sup̄ terrā potestas quæ cōparet ei qui factus est, vt nullum timeret, ipse est rex sup̄ vniuersos filios supbia. Attn̄ diabolici conatus frustrantur, nisi inquātum p̄miserit deus, qui extrahit Leuiathan homo, & fune ligat linguā eius. Ex diuina vero p̄missione, nequā dæmon hodie solutus, fraudulentē sæuit, nō apertis viribus ad p̄dendū corpora, sed astutis dolis ad seducendū aīas hominum, quos pro suis malis desiderijs adimplendis, ad diuitias, honores, rācores, fornicationes, ad aliaq; flagitia damnabiliter incendit.

VII § Nam & si specialia tpa demonstrant, quibus diabolus plus vel minus videat contra ecclesiā solutus, tñ in singulis septē statibus vitit̄ quadā sibi p̄missa potestate. Malum em̄ fecerūt filij Israel in cōspectu dñi, qui tradidit illos in manu Madian septem annis, p̄ quos denotant septem status & tpa ecclesiæ. Similiter filia Raguelis, id est, collectio pueros Christianoꝝ, tradita erat septem viris, quos dæmon Asmodæus occiderat, mox vt ingressi fuissent ad eam. Spiritus quippe im̄mundus qui contra synagogā sæiuit, & per Christum est pulsus, in ecclesiam reuersus, assumit secum alios septem spiritus nequiores se. Quare Christus à peccatrice ecclesia eicit septem dæmonia.

§. c. 10. §. 2.
§. c. 14. §. 11.
& J. ca. 25. §. 14.
J. eo. §. 12.
J. c. 44. §. 6.
J. eo. §. 9.
§. eo. §. 2.
§. c. 11. §. 5.
& J. eo. §. 18.
J. c. 66. §. 12.
§. c. 6. i. p̄r.
& J. eo. §. 18.
in princ.
J. c. 40. §. 2.
§. eo. §. 2. &
J. eo. §. 19. &
J. c. 43. §. 19.
§. c. 16. §. 4.
in fine. & J. eo. §. 6.
J. c. 29. i. p̄r.
§. c. 2. §. 10.
& J. cap. 18. §. 11.
§. c. 15. §. 33.
& J. eo. §. 25.
in fine.
J. eo. §. 14.
§. c. 14. §. 9.
§. eo. §. 5.
J. c. 43. §. 15.

Ad intel.

I. c. 51. §. 8

VIII § Ad intelligendum vero quomodo diabolus solutus cum malis immisionibus, vel impressionibus suis censetur nocere, considerari oportet, vniuersam influentiam esse triplicem, videlicet diuinam, naturalem, & diabolicam. Hæc est semper mala, sicut diuina semper bona esse comprobatur. Naturalis autem à deo quidem bene instituta, est tamen contingens: siquidem in ordine diuinitus ei indito per durat, est bona: si peruertitur, erit mala. De primis duabus influentijs diuina scilicet & naturali inferius dicitur.

I. ca. 5. §. 4.

& I. c. 19. §. 1

I. c. 51. §. 9. &

§. 11. & 12. §.

I. c. 10. &

I. eo. §. 10. et

I. c. 12. §. 1 et

I. c. 52. §. 21

I. c. 46. §. 1

I. eo. §. 3

IX § Tertia autem influentia est, qua dæmones suam malitiam alijs incutiunt. Nam semper parati sunt dissipare, maculare, perdere, omni conatu à deo homines amouere, à quo illi primitus recesserunt, & ad hunc caliginosum aerem, infernasque sedes destinati sunt. Et quod princeps dæmonum per se immediate non potest, tentat per suos satellites perficere. Dæmon namque officio malignorum hominum, in carceribus alijs hominibus abutitur, non secus ac auceps, qui vt facilius tendere auiibus infidias queat alias eiusdem generis aues ob retia & laqueos occulte illigat, vt quæ solutæ sunt, illarum vocibus citatæ ad pabulum conuictumque descendentes, irretiuntur. Pari modo diabolus copulat sibi impiam familiam, & malum aucupium, quo laborat in documento esse ecclesiæ & eius membrorum præ destinatis, conaturque eam turbare, ac destruere, eiusque membra diuellere.

X § Hinc cœlestis Aquila vidit, quod serpens, id est, diabolus misit ex ore suo, id est, per suos satellites post mulierem, id est, post ecclesiam, aquam, tanquam flumem vt eam faceret trahi à flumine, hoc est, à tribulatione, inundanda. Sed terra, id est, humilis humanitas Christi absorbit flumen, liberando constantes Christianos à tribulationibus. Et iratus est draco in mulierem, & abijt facere prælium cum reliquis. scilicet Christianis debilibus de semine eius, qui custodiunt mandata dei, vt eos de contemplatione in carnalem affectionem seducat.

I. c. 16. §. 4

I. eo. §. 6. &

I. eo. §. 11. in

I. I. eo. §. 12.

et I. c. 31. §. 14

XI § Apparet itaque diabolus fuisse ligatum in statibus primitiue ecclesiæ quæ eo tunc per Iudæos & tyrannos atque hæreticos extrinsecus impugnata, potius fuit adauerta quam diminuta, quia à Christo, diabolus ligante, adiuta, & sic persecutores ad effectum suæ malitiæ non sunt permitti. Imò tunc ecclesiæ precibus diabolus impeditus, & quasi ligatus in Apocalypsi describitur: Nempè olim ecclesia in sanctis martyribus pro suis persecutoribus, alijsve debitoribus orauit, & exaudita est usque ad deo, quod magna pars eorum ad fidem conuersa, & quasi tota gentilitas cultrix veri dei effecta est. Causa exauditionis fuit, quia ecclesia in prioribus statibus habuit sana membra, & duntaxat in corpore persecutionem patiebat; hodie autem in spiritu pariter & corpore turbatur. Nam Christiani corporales patiuntur iniurias, ac spiritualiter in malitia seducuntur. Ideo ecclesia in membris fere puerfa, suis precibus à deo non exaudit, tametsi quotidie oret: Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Hæc oratio hodie parum prodest ecclesiæ aduersarijs, quibus ceu inimicis nihil debet ecclesia. Similiter orationes ecclesiæ suis pueris membris tanquam impenitentibus, in his, quæ ad salutem pertinent, auxilio esse nequeunt. Vnde remoto pio impedimento (quod sedulis quondam orationibus interponebat) diabolus, omnibus quasi laqueis solutis, hodie grassari permittit, prout absque impedimento, ad suam solitam nequitiam conuersus, in secta Mahumetica, ceterisque hæresibus iam diu obtinet contra ecclesiasticam veritatem, prout hodie ipse Satanas per friuolas opiniones in ecclesia seditionem mouet. Per Turcas quoque nititur Christianos tribulare, capere, in varias anxietates mittere, eos emptioni & venditioni, tanquam mercipia exponendo, confusionibus, ærūnis, supplicijs, omnibusque miserijs affligendo, tentat dei cultum prorsus euacuare, & sic salutem humani generis impedire, utpote affectum spiritualem mutare in carnalem.

I. c. 12. I. pri.

& I. c. 46. §.

11. & I. c. 55.

§. 12.

I. c. 9. §. 4 et

I. c. 42. §. 7.

I. ca. 46. §. 7

I. c. 15. §. 19.

& I. ca. 35. §.

14.

I. ca. 12. §. 1.

& I. c. 36. §. 1

I. ca. 12. §. 7

& I. c. 62. §.

19.

I. c. 49. §. 10

I. eo. §. 10

I. eo. §. 10 et

I. eo. §. 20

I. eo. §. 1

I. eo. §. 9. et

I. eo. §. 15.

I. c. 51. §. 15

XII § Insuper diabolus non solum aduersus iustos (vt permittit) solutus est: sed etiam quoad puerfos licentior esse censet, eos ad maiorem puerfitatem & peccatorum perpetrationem crebrius alliciendo. Dæmonum nempè officium est, homines à salutis via ad culpas seducere. Eorum insuper fallacia illud curiofitas superstitiosorum, qui per artes magicas appetunt scire quod nulla ratione competit eis inuestigare, prout vetule quæ ob facinororum magnitudinem in iuræ maleficæ nuncupant, accitis dæmonibus, secreta

Apo. 12

Apo. 20

Matth. 6

Cat. Senen.

ca. 17

DE LIGATIONE ET SOLVTIONE DIABOLI.

C. de malefici-
cis. l. nemo.
& l. multi.
Tho. in de
mal. ma. 16.
ar. 7. vsq; ad
finem

Matth. 8

2. de ciui. dei
25.

2. Cor. 11
26. q. 5. nec
mirum

3. de tri. 8
Tho. 1. par.
q. 19. arti. 10.
& art. 20
ff. de pce. l.
aut danum.
Iob. 1.

Apo. 12

Tho. 1. par.
q. 14. ar. 1. &
2. dif. 7. q. 2.
ar. 1. & in de
mal. ma. 16.
art. 6

Tho. in de
mal. vbi sta-
tim. ad pri-
mo. Apo. 20.

20. de ciuita.
dei. 7.

creta scrutantur, item elementa turbant, & dei permissione fulgura, seu alia violē-
ta commouent. Hinc Augustinus, ait: Facile est spiritibus nequissimis per aera fa-
cere multa corpora quae homines mirentur.

XIII § Prout elapso anno dñi. 1517. in dominio Mediolano apparuerunt
terribilia portenta, & monstra (vt fertur) exercitus varioꝝ armatoꝝ, equitum, &
peditum, regum, & apparatusum regalium, quorum vestigia. s. bigay. & equoꝝ in
pulueribus mansisse perhibent, vbi postquam visiones euauerunt, nil compertū
est aliud, q̄ porcoꝝ grex. Vnde praesumit illa portenta vitio artis Nigromanticae
à dæmonibus esse ostentata, & in vili gñe porcoꝝ stabilita. Nam quae olim Chri-
sto permittente dæmones ab hoibus exeuntes abierunt in porcos. Eodem quoq;
anno. 1517. apud Bergamū simile prodigiū asserit esse ostensum, omen inquit
futurorum malorum praesagiale, maxime formidabile si est credibile. Aiunt ingem-
tes vbi militū turmas, aciesq; armatoꝝ apparuisse, ac tuba terribilem subitumq; ru-
morem auditum in armis, tanto strepitu, vt putasses infernalibus esse torneamenta,
post illa fascimenta similiter sues grunientes inuenti perhibent, ac vestigia homi-
num & quadrupedum curruumq; conspecta. Simile factū narrat Augustinus, scri-
bens: In quadā Campaniæ lata planicie dæmones inter se pugnare visi, & prius
ingentes fragores audiri sunt, moxq; per aliquot dies duas acies inter se praehian-
tes, quae pugna vbi deficit, vestigia quaedam velut hominū & equoꝝ inuenta sunt.
Non multo post ciuilibus ibidem acies nephario praesidio conflixerūt. Pari modo cir-
ca Mediolanū & Bergamū futurus conflictus in suspitione est, prout similiter te-
pore Machabæoꝝ contigit in destructione Hierosolymæ.

XIII § Ex quadā itaq; pestifera societate quā homines cōtrahunt cū mali-
gnis spiritibus, multa causant in terris. Vbi dæmones potētem habēt, & suā influen-
tiā ideo exercere possunt, vt peruersos homines sibi coaptent, & seducāt qui sper-
nunt veritatem, & credunt mendacio. Hinc Apostolus: An ignoratis altitudinē
satanae, qui transfiguratur se in angelum lucis: habet equidem spiritualem virtutem,
eam tamen in malum peruertit. Sed potestatem operandi, seu influendi ad plenum
non habet, nisi in quantum à deo permittitur.

XV § Vnde Augustinus alibi inquit: Non est putandum, q̄ istis transgresso-
ribus angelis ad nutum seruiunt elementa, sed potius deo qui eis hanc dat potesta-
tem. Sicut damnatis ad metallum concedit vsus aquae, ignis, & terrae, quātum fini-
tur. Sicut dæmones habent vsus aeris, in quantum deus finit. Qui ad Satan dixit. s.
limitādo: Ecce vniuersa, quae habet Iob, in manu tua sunt, tātum in eum non extē-
das manum. Inde constat, quāuis diabolus continuo habeat iniustam nocendi
voluntatem, eā tamen exercere non valet, nisi iuste à deo permissam, siue ad pce-
nam malorum, siue ad exercitium bonoꝝ. Ideo ad Satā rursus ait dñs: Tu commo-
uisti me aduersus Iob, vt affligerem eum frustra. De malignis deniq; spiritibus scri-
ptum ē hoc: Et non valuerūt, neq; locus inuētus est eoꝝ amplius in caelo, sed pro-
iectus est draco ille magnus, qui seducit vniuersum orbem, & proiectus est in ter-
ram, & angeli eius cum illo missi sunt.

XVI § Multa tamen dæmones possunt scire vi naturae, hoc est, ex natura
li influenza seu impressione. Natura enim hominibus sunt superiores, & intelle-
ctu perspicaciores: quocirca aliquando etiam veritatem respondent, aut per suos
falsos prophetas futura reuelāt. Nā licet iusti prophetæ ex spiritu sancto nunq; fal-
sum, tñ falsi prophetæ ex spiritu maligno interdū veræ pronosticāt. Sic Sibylle de
Christi mysterijs, de futuris euētibus, alijsve occultis vera nonnulla promulgārūt
tāmeti aliās eaz; dicta frequenter velut deliramenta esse iudicentur.

XVII § Nunc autem diabolus cū suis immissionibus conat, aut vera aut fal-
sa exprimendo, immaniter disturbare & peruertere ecclesiam quia solutus. Olim
quippe diabolus fuit ligatus mille annis, vtpote à tempore primi status ecclesiae,
vsq; ad statum quintum. Istud millenarij tempus censet esse dies hesternā, id est, p-
terita. Huius millenarij quo diabolus fuit ligatus, duplicem intelligentiā praebet
Augustinus. Vno modo q̄ mille anni sumunt synodotice pro parte sexti millena-
rij, in cuius initio vixit Augustinus: nunc autē quasi ad eius calcem deuenimus, &
quod

4. de tri. in
s. co. § 3

J. c. 62. §. 16.
J. c. 28. §. 4.
in fi. & J. ca.
39. §. 2

§. in pl. §. 1
J. c. 58. §. 9

§. c. 15. §. 45
& J. c. 18. §.
15.
§. ca. 5. §. 4.
& J. c. 10. §. 16
§. co. §. 1

J. c. 40. §. 56

§. co. §. 12

§. co. §. 14.
& J. c. 51. §. 15
J. c. 52. §. 10.
J. c. 51. §. 15
§. c. 4. §. 11.
& J. c. 29. §. 7
§. c. 3. §. 9 &

J. c. 65. i. pri.
J. c. 21. §. 3
J. c. 60. §. 6.
J. c. 50. §. 4
J. c. 62. §. 4
§. c. 9. §. 7
§. ca. 8. in fi.

§.ca.8. in fi. quod post huiusmodi sextum millenarium, quasi post sextū diem, sequeretur sabbatum requiei sempiternæ. Opinatus est em̄ ipse Augustinus, q̄ mundus post natiuitatem Christi mille dumtaxat annis esset duraturus secundum numerum senarium dierum primordialium operæ, & q̄ vltimæ tentationes & seculi consummatio euenirent in fine sexti millenarij. Ad hunc igitur vltimū millenarium adaptauit ligationē & solutionem Satanæ. Sed hæc opinio cassa est propter præteritionē sexti millenarij, mundo adhuc stante. Quæ quidē opinio etiam in mente Augustini dubia fuit, ideo statim dat alium generalem intellectū, dicens: Aut certe mille annos pro omnibus annis huius seculi posuit Euangelista, vt profecto numero notaretur temporis plenitudo. Mille igitur pro vniuersitate ponitur.

Gene. 1.

§.ca.7. §.7
& §.eo. §.21.

XVIII § In illo itaq; millenario, hoc est per totū interuallum primorum quatuor statuum ecclesiæ, quod significatur numero mille annoꝝ, videlicet a natiuitate Christi vsq; ad annū millesimū, quo incepit status ecclesiæ quintus. Tunc secundū Augustinū (vt iam dictū est) diabolus fuit ligatus, & sancti homines regnauerūt cum Christo in ecclesia, quæ vocatur regnū dei. Christiani vero peruersi eo tempore fuerūt in ecclesia suppressi, seu ab ea expulsi. Scriptū est em̄: Mitteret filius hominis angelos suos, id est iustos rectores, & colligent de regno eius, id est de ecclesia militante, omnia scandala, scilicet reprobos. Hoc euangelicū responsum verificatum est in transactis quatuor statibus ecclesiæ, donec mille anni sunt completi, post quos, vtpote in præsentī quinto statu, scandalizantur multi, & inuicem tradunt, & odio habēt inuicē. Verificabitur insuper in futuro septimo ecclesiæ statu, quando iusti rursus dominabuntur reprobis.

Apo. 20

Alia expō.

20. de ciuit.

dei. 9

Mat. 13

Matt. 24

§.eo. §.4. in med.

§.ca.61. §.13.

§.eod. §.4

in prin.

& §.c.19. §.6

§.eo. §.19

§.ca.60. §.8.

§.ca.48. §.9

§.c.15. §.34

& §.c.19. §.4

§.eo. §.18 &

§.ca.12. §.1.

& §.c.64. §.1

§.ca.12. §.7

& §.c.20. §.5

& §.c.23. §.3

& §.c.46. §.4

§.ca.62. §.15

§.eod. §.12.

& §.c.30. §.13

§.eo. §.19 &

§.ca.20. §.2.

§.ca.18. §.11.

§.ca.70. §.9

§.ca.60. §.3.

§.c.60. §.10

§.ca.67. §.7

& §.c.69. §.7

§.eod. §.17

& §.c.68. §.3

XIX § Vbertinus ponit, diabolū fuisse ligatū mille annis, intelligi à tempore primi ecclesiæ status vsq; ad statum quintū, id est, vsq; ad Romani imperij translationem ad Alemanos, quando Gregorius quintus nouam sanctionem fecit de imperatore eligendo. Cuius successor Syluester secundus per simoniam & magicam artem pontificatus est consecutus, tunc enī pusilla ecclesia, quæ in Christiū crediderat, incepit petere scādala. Inde vltiora scādala nō euenite fuit impossibile. Væ autem mundo & ecclesiæ à scandalis, sed maius væ illis, per quos scandala fiunt. Deinde aduersus & in ecclesiam infinita emerferunt scandala, pro ut adhuc continua emergunt vsq; in tempus præsens. Siquidem reprobi prævalent iam bonis, iniqui dominantur iustis, omnibusq; in mundo cessat iustitia, quoniam vnusquisq; quærit quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi, vel proximi. Et beatus est, quicumq; non fuerit scandalizatus in Christo.

Vbertinus

De ele. c. ve

nerabilē ibi.

in glo. Di. 23

c. 1. & ibi. gl.

in ver. adeo

Mat. 18

Luc 17

§.c.16 §.4 &

§.ca.14. §.9

Phil. 2

Mat. 11.

Luc. 7

XX § Ecce vltra quingentos annos vsq; modo ex diuina permissione solutus est Satanas, qui suas malas immisiones non solum in aduersarios ecclesie, id est in infideles, sed etiam in ipsius ecclesiæ membra, id est in Christianos reprobos effundit, operādo in eis fallacias, & nouas, ac inuitatas machinationes, & oppressiones. Idcirco iam cum hoste, id est diabolo soluto confligendum est, repugnātibus vitijs. Quæ nunc exuperant vsque adeo, vt cum Christo in ecclesia non electi, sed impij modo regnent, qui sequuntur bestiam, id est diabolū, & carnalitem deo contrariam, & qui veluti fidē profiteantur, quasiq; fideliter viuāt, fingunt se esse quod non sunt, vocanturq; nō re, sed solo nomine Christiani, sunt zozania, quæ de regno Christi, i. de ecclesia, non in præsentī seculo (sicut in prioribus statibus factum est) sed in futuro colligentur, & ab ecclesia triumphante, seperabuntur, ac in ignem æternum mittentur.

Mat. 13

XXI § Finito vero quinto statu, diabolus iterum ligabitur, & ecclesia modo dico tempore trāquillitatem habebit, & rursus diabolus soluetur. De quo in Iob dicitur: Quis dimisit onagram liberum, & vincula eius quis soluit? Sed in tertio mundi, vtpote in septimo ecclesiæ statu, totus Belial perpetuo erit ligatus, quod denotatur per mille annos. Nisi in quantum illud pacis tempus per Gog interruptetur.

Iob. 39

XXII § Quod autem hoc tempore, & in presentibus quinto & sexto statibus diabolus sit solutus, vt in ecclesiam, inq; totum mundum malas immisiones,

F & tri-

DE LIGATIONE ET SOLVTIONE &c.

- Daniel, 12 & tribulationes mittat, videtur deprehendi & exprimi in Daniele: qui audiens narrari tribulationes synagogæ, ante aduentum Christi infligendas voluit ab angelo certior fieri an huiusmodi tribulationes similiter euenturæ essent in nouo testamento, siquidem in synagoga veteris testamenti fuit figurata ecclesiæ, & noui testamenti, & sic synagogæ aduersitates figurabāt futuras ecclesiæ calamitates. Angelus igitur Danieli respondit: A tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificiū & postea fuerit abominatio in desolationem dies 1290. Beatus qui expectat & puenit vsq; ad dies 1335. Tu autem Daniel vade ad præfinitum tempus, & stabis in sorte tua in fine dierum. Dies etenim accipitur pro anno. A quo autem computetur ablatio iugis sacrificij, penitus ignoro. Sed reuelatio Danielis verissima est atq; certa, quia Christus discipulos, de futuris aduersitatibus, & de consumatione seculi interrogantes, ad Danielem remisit dicens: Cum videritis abominationē desolationis quæ dicta est à Daniele.
- XXIII § Quando vero hoc magnæ & proximæ calamitatis tempus præcise futurum sit, soli deo cognitum est, qui semper aliquid de futurorum cognitione sibi referuat. Diem nempe reliquumq; tempus, quo diabolus solutus vel iterum ligandus extiterit, pater in sua p̄suit potestate. Nam de die illo, vel hora nemo scit nisi pater, cuius iudicia abyssus multa. Licet signa futurorū ex naturalibus occasionibus vel p̄sumptionibus aliquādo p̄ homines conijciātur.
- XXIII § Hinc notat Vbertinus, quod prædicta propinqua tribulatio super ecclesiam veniet absq; præambulis signis. Ante magnū quidem Antichristū, pariter & ante extremum iudicium signa erunt atq; prodigia in sole, luna & stellis: Proxime vero futuræ tribulationis dies veniet sicut fur in nocte: Tametsi de eadem propinqua calamitate videatur deus per angelum Esdræ dare aliqua signa præcedentia dicens: Ecce dies veniunt, & erit quando appropinquare incipiā ab eis qui iniuste nocuerunt in iustitia sua, & quando suppleta fuerit humilitas Sion, id est ecclesiæ, & cum supersignabitur seculum quod incipiet pertransire. Hæc signa faciam: Libri aperientur ante faciem firmamēti, & tuba canet cū sono. Quam cum omnes audierint, subito expauescent. Et erit in illo tempore, debellabunt amici amicos, vt inimici, & expauescet terra cū his: & venæ fontium stabunt, & non decurrent in horis tribus.
- XXV § Ex hac Esdræ prophetia multa iam signa propinquæ calamitatis apparent ecclesiæ. Nam libri aperientur ante faciem firmamenti, quia secundum aliquos, ex influentijs insolitis & acribus imminet nobis horrida fulgura, tonitrua, alia ve aduersa, quibus auditis homines expauescēt. Præterea Thelosphorus refert quosdam theologos ex spiritu dei dudum prænūtiasse, quod anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto, Alemanni, Franci, Hispani & Itali, in magnis erunt bellis. Similiter infideles mutua inter se ac etiam contra fideles acra mouebunt bella. Vtrūq; verificatum esse constat. Quoniam iniqua enim & immania inter amicos, id est, Christianos bella retroactis temporibus gesta sunt & vsq; modo geruntur, odio inueterato firmata, latet neminem. Nam quasi oēs principes Christianitatis adinuicem bellarūt, adhuc quoq; inter se aduersantur cum multa Christiani sanguinis effusione. Pariter lites feruntur esse inter infideles, vt pote Turcam, Soldanum, Persam, aliosq;. Fontium præterea exiccatio p̄ nonnulla tempora superiora extitit: vt Esdræ prophetia quodammodo adimpleta videatur, in tribus horis, id est præteritis quibusdam annis venas fontium non decurrisse. Cætera deniq; signa per Esdræ ostensa prope verificata videntur vsq; adeo quod iam calamitas nobis propinqua, quasi stet in ianuis. Ideo apostolus hortatur nos, vt resipiscamus à diaboli laqueis, à quo captiui tenemur ad eius voluntatem. Siquidem diabolus, diuinæ vindictæ executor, iam solutus est, quasi leo à cauea, ascendens de cubili suo, ac succinctus malignitate suæ potētia, paratus ad prædam, nec accubabit donec deuoret prædam. Et quis poterit huius licetoris tyrannidē sustinere? Ergo vigilate quia diabolus tanq; leo rugiens circumquirit quem deuoret.
- XXVI § Sed pericula nostra nō curamus, neq; quicquam nobis provideamus, quia

Actoz. 1
Marc. 13.
Psalm. 55
Vbertinus.
Matt. 24. &
Lucæ. 21
4. Esdr. 6

Thelosphorus.

4. Esdr. 6

Mat. 24.
2. Tim. 2
I. c. 31. §. 14.
Hier. 4.
Psalm. 16
Nume. 23
1. Petri. 5

§. c. 14. §. 12
& I. c. 31. §. 9
I. c. 62. §. 15

§. c. 14. §. 4.
& I. c. 62. §. 13.

§. c. 1. §. 1
I. c. 54. §. 6.

§. ca. 4. §. 13
& I. ca. 29.

§. 4.
§. in plo. §.

1. & I. c. 52. §. 21.

§. ca. 4. §. 5.
& I. eo. §. 24

§. I. plo. §. 6
& I. c. 3. §. 8.

I. c. 63. §. 4.
§. c. 14. §. 13.

& I. c. 29. §. 5
§. eod. §. 23.

& I. eo. §. 25
I. c. 62. §. 14.

I. c. 32. §. 15
I. c. 28. §. 9

I. c. 52. §. 1

I. c. 34. §. 5

§. eod. §. 24
& I. c. 26. §. 6

§. c. 15. §. 25
& I. c. 30. §. 1

I. c. 31. §. 14
§. eo. in pr.

& I. eo. in fi.
§. eo. §. 6. &

I. c. 19. §. 4

J.c.27. i. pri.
& J.c.31. §.6
S.c.15. §.26
S.c.15. §.8 &
J.c.29. in fi.
J.cap.18. §.1.
J.cap.18. §.5
S.eod. §.25
& J.c.27 §.12

mus, quia diabolus, qui iam (vt præmittitur) solutus est, & nos captiuos tenet, ob innumera flagitia nostra ex dei permissione abstulit nobis sanum intellectum, vt nesciamus quantum deum offendimus, & in qualibus periculis consistimus. Angelus certe bonus in nos effudit phialam, id est plagam, vtpote auisionem peccatorum ob nostram culpam inculcandam. Qua quidem culpa excæcati sumus vsque adeo vt neq; nostra peccata ponderemus, neq; ab ea nobis paratam ceruamus penam. Quam (prohdolor) permittente, imò iubente diuina iustitia, malignus spūs prope diem executioni mandabit in nos cæcitatem, malitiq; perculos. Quocirca primum referam aliqua de hominum cæcitate in genere, Deinde de culpa cleri, postea de culpa populi, tandem de futura plaga vtriusq;.

Apo. 16

De hominum cæcitate. Cap. XVIII.

A Vdi quid cœlestis aquila prædixit de hominū cæcitate in cauda præsentis quinti status inualescente: Et quintus angelus effudit phialam sũũ. i. plagam ignorantie, super sedē bestie, i. super multitudinem peruersæ Christianitatis. Nam ista angeli effusio est nostri excæcatio qua deus nos continue percutit. Et factum est regnum eiusdem bestie tenebrosum. Per regnam denotatur ecclesia militans, quæ modo est spelunca latronum, & constituitur ex quinque virginibus fatuis, quæ acceptis lampadibus fidei, non sumpserunt secum oleum boni operis, ideo earum lampades extinguuntur, ex quarum fide nõ lucet lux cœlestis, Fides em sine operibus mortua est. Opera vero sunt inania sine fide, quæ est pupilla oculi spiritualis. Et si oculus tuus fuerit nequam, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Ista tenebrositas, id est ignorantia propriæ conditionis, seu cæcitas rationis, est vniciq; sui mali occasio, ideo plurimum expedit habere lumen fidei, ac rationis.

Apoc. 16

S.c.5. §.7 &
J.c.27. §.12.
in fi. & J.ca.
45. in princ.
J.ca.23. §.12.
S.c.15. §.43.
J.ca.27. §.13
J.ca.60. §.4
J.ca.27. §.13
J.ca.28. §.4
S.c.7. §.9 &
J.eod. §.15.
S.c.17. in fi.
& J.eod. §.6
J.ca.25. §.12
S.c.15. §.39
& J.eod. §.5
J.ca.44. §.8
S.c.17. §.19
& J.eo. §.14
& J.c.25 §.10
S.c.5. §.5
J.eo. §.5. &
J.ca.25. §.1.
J.ca.34. §.6.
J.eo. §.5

I § Hinc inebriati dicuntur qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius. Sicut em ebrii sunt obtusi, ita qui terrenis inhaerent, excæcantur, vt nec deũ diligant, nec homines reuerentur, nec pœnas timeant, excæcavit em illos malitia eorũ. Hi quoq; (inquit Esaias) præ vino nescierunt, & præ ebrietate errauerunt, absorpti sunt à vino, errauerunt in ebrietate, nescierunt videntē deũ, & ignoraerunt iudiciũ. Opertũ est em euangeliũ in his qui pereunt, in quibus deus huius seculi excæcavit mentes infidelium, vt nõ fulgeat illuminatio euangelij gloriæ Christi, quia propria quærunt gloriã. Nam etsi cognouerint deũ, tamen nõ sicut deum glorificant, aut gratias agunt, sed euanescent in cogitationibus suis, & obscuratũ est inspiens cor eorum, dicentes em se esse sapientes, stulti facti sunt.

Th. 12. q. 1. 9
art. 3. 4. & 1.
di. 4. 1. q. 4. ar.
ti. 2. Mat. 21.
Mar. u. lu. 19
Matt. 25
Iacobi. 2
Luc. 11
Car. Se. c. 98

II § De quibus in Sophonia scriptũ est: Tribulabo homines & ambulabunt vt cæci, quia domino peccauerunt. Et in Daniele: Impij agent impie, id est intelligunt omnes impij. Et saluator vitari præcipit, dicens: Sinite illos, cæci sunt & duces cæcorum. Et alibi: Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant. Cum autem Iesus tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum, vt sermo Esaiæ impletur quem dixit: Domine quis credidit auditui nostro? Et brachium domini cui reuelatum est? Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Esaias: Excæcavit oculos eorum & indurauit cor eorum vt nõ videant oculis, & non intelligant corde, & conuertantur & sanem eos.

Apo. 17
Esaiæ. 28
Sap. 2
2. Cor. 4
Roma. 1.
Sopho. 1.
Danie. 12
Mat. 15
Iohan. 12
Esaiæ. 53
Esaiæ. 6.

III § Contra eosdem inuehit propheta his verbis: Obscurentur oculi eorum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua. Aduesperante enim die, vt pote in fine præsentis status ecclesie quinti, homines gradiuntur in obscuro in notis tenebris & caligine. Iam equidẽ venit illa nox, de qua idem saluator ait: Venit nox quando nemo potest operari, in iudicium ego in hunc mundum veni, vt qui non vident, videant: & qui vident, cæci fiant. Postquam enim dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram, i. in terrenorum cupiditatem. Filius namq; hominis veniens, non inuenit fidem in terra.

Psal. 68
Pro. 7
Iohan. 9
Ioh. 18
Luc. 18
S.c. 7. §. 9
& J.c. 66 §. 4
J.ca. 52. §. 4.
S.c. 3. §. 8
& J.c. 20 §. 4

S.c. 4. i. pri.
& S.c. 14 §. 15
S.c. 15. §. 27
& J.c. 55. §. 6
S.c. 7. §. 6.
& J.c. 19. §. 5
Aug. 4. de
tri. in proce.
J.ca. 26. §. 5.

III § Quippe hominũ genus magni æstimare solet scientiam terrestriũ & cœlestiũ, vias syderũ, ac mudi mœnia scrutãdo, nostrãq; imbecillitatẽ minime attendẽdo. Ignoramus aut scientiam & viã qua ingredit ad salutẽ, vtpote nõse nosmetipsos. Et nihil ex charitate addiscimus, qua doctrina corã nobismetipsis vilescit

- vilesceremus veritasq; edificaret. Nā eo iā deūctum est, vt nō existiment sapiētes, nisi q; mercenariū faciūt studiū sapiētiae. Propterea nō esse philosophādū p̄dicāt, q; philosophis nulla merces, nulla sint p̄mia cōstituta. Tota studiosorū vita est vel in quāstu, vel in ambitioe posita, ideo veritatis cognitionē propter se nō amplectūtur, pauci sunt q; bonas faciūt vias suas & studia sua. Prohdolor dulcius sapit nobis foetor mūdi pessimus, q; odor dei suauissimus, q; homo trāsit sine memoria, & prouidētia, sicut vir vagus, respiciēs p̄sentia & nō attendēs futura.
- V § Porro omēs sumus excaecati tā docti q; indocti, tam maiores q; minores, nō cognoscētes tempus visitationis nostrae, in quo visitabit nos deus maledictione sua. Imō indies magis induramur: Quocirca dñs ad Esaiā: Vade & dices populo huic, audite audientes & nolite intelligere, & videte visionē & nolite cognoscere, excaeca cor populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius claude ne forte videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & cōuertatur, donec desolētur ciuitates absq; habitatore, & domus sine homine & terra derelinquat deserta, & longe faciet dñs hoīes. Illis quidē deus dedit spiritū cōpunctionis, oculos vt nō videāt, & aures vt nō audiāt vsq; in hodiernū diē. Vnde apud Cath. Senē, deus exponit, qualiter hodie memoria, intellectus & vōluntas puaricatoe sint obcaecata, atq; ex amore inordinato mortuā. Sic & moderni doctores, elatione mētis, & immūditia cordis pplexi, sacra paginā à spiritu sancto satis illuminatā, ad suū conatū retorquēt, ac in tenebris eo interpretātur quo possint suo elegātī scripto seu subtili disputatiōe alios quasi vicisse gloriari.
- VI § Ascendit insuper fumus putei, sicut fumus fornacis magnae, & obscuratus ē sol, & aer de fumo putei. Per solē verus intelligit de⁹ & hō Ch̄s, cuius splēdor atq; calor totū mundū illuminat, fouetq;. Per puteum intelligit p̄ctm mortale, quod aperit puteum infernalem. Fumus vero secundum Vbertinum est omne extrinsecum malum opus, seu signum procedens de cordiali flamma luxuriā, auaritiā, superbiā, inuidiā, irā, caeterarumq; malarum cupiditatum. Et de quāto maiori vel peiori flamma huiusmodi fumus exit, tanto spissior est, & eo plus obscurat radios fidei & religionis Christianae, quo minus verus sol Iesus Christus, & sancta iustitia perspici vel lucere possit in cordibus hominum, impediēte scilicet obscura & foetida nube prauī operis, & mali exempli. Quoniā repleti sunt, qui obscurati sunt, terrae domibus iniquitatum. Ioachim igitur gratias referebat deo, qui dignatus esset eum superioribus creare temporibus, vt praeueniret, atq; nō inspiceret tam iniquam per ipsum praeuisam hominū peruersitatem, pronosticans, quod hoc tēpore quinti & sexti status, pauci homines absq; caecitate essent permansuri. Tamen si idem Ioachim de huiusmodi nostro per eum praeuiso malo, ingēti afflictus fuerit cōpassione.
- VII § Ad p̄missa applicatur Elogium istud: Et similitudines locustarum similes equis paratis ad praelium, & super capita eorum tanquam coronae similes auro, & facies earum sicut facies hominum, &c. Vbertinus vno modo exponit, per locustas ad praelium paratas, significari doctores peruersos & pertinaces, sibi ipsi proprijsq; ingenijs blandientes, qui in quinto ecclesiae statu insurrexerūt & pro sua caecitate defendenda, ac errore propagādo, auiosi sunt vsq; ad mortē. Hoc verificatum est in secta wiclefistarum, cuius dogmata sunt Papam reliquis Episcopis non esse superiorem, purgatoriū ignem non reperiri, ideo vanum esse orare pro defunctis: Mendicantiū religiones à dæmonibus esse inuentas: cōfessionem auricularem non necessariam, sed sufficere quenq; sua peccata in cubili secrete cōfiteri deo, cemyterioe inanem vsū, in canonicis horis tēpora frustra conteri, sub vtraq; specie cōmunionē requiri, vna cum alijs pluribus sophismatibus. Quae pleriq; scholastici, dialecticis garrulitatibus oblectātes, & peregrinas opiniones amantes, sequuti sunt. Huc quidam inducūt Iohannem Hufs, & Hieronymum Pragensē. Qui (vt fertur) asseuerauerunt vniuersalem ecclesiam, nō in Roma vel Papa, sed in prae destinatoe vniuersitate cōsistere, nec nō posse saluari Christifideles etiam qui non subessent collectioni Romanae. Ob huiuscemodi doctrinas (quibus forte à Roma tolleretur locus & gens sua) in concilio Constantiēsi,
3. Birgit. 11.
Hier. 7
- Lucā. 19
- Esaia. 6.
- Roma. 11
Psal. 135. 134.
Ca. Sen. c. 31
Cath. Sen. c. 124. in fi.
- Apoc. 9.
Cath. Sen. c. 110
Alia expositio.
- Psal. 73.
Ioachim. in li. de flore.
- Apoc. 9.
- Alia expō.
- V viclefistarū secta. Astipulatur his moderna Lutheri dogmata
12. d. c. 1 & se 3. q. 6. dandū
- J. ca. 21. §. 4. in fi.
J. c. 34. §. 8
S. c. 12. §. 4.
& J. eo. §. 10
& 11. & J. ca. 37. §. 10
S. eo. §. 2. &
J. eo. §. 9. &
J. c. 23. §. 3.
S. c. 17. in fi.
- J. c. 42. §. 3
S. c. 18. §. 7.
S. eo. §. 1. &
J. eo. §. 9. 12.
J. eo. §. 8
S. ca. 11. §. 5.
& J. c. 19. §. 5
J. ca. 25. §. 13.
- S. c. 14. §. 15
- S. eo. §. 1. &
J. eo. §. 9. &
J. ca. 21. §. 7.
J. c. 21. §. 9
S. c. 17. i pr.
J. in cōc. §. 2
- J. c. 23. §. 7
- J. ca. 25. §. 13. in prin.
J. c. 42. §. 5
S. c. 9. §. 5
S. ca. 15. §. 9.
- J. eo. §. 8
S. ca. 17. §. 1.
& S. c. 15. §.
34. & J. c. 42
§. 6. & J. ca. 43. in prin.

J.c.19. §.3 stantienſi, rupto ſaluo conductu, ambo exuſti ſunt. An hæc vel alia eorū dogmata fuerint nouæ vanitatis, an euāgelicæ antiquitatis, nescio. Ego nō iudico quenq̄, & J.c.15. §.33 hoc certum habeo, eos ſua ſponte tam forti animo ſupplicium incendiij ſubiſſe, & J.c.22. §.7 vt nemo philoſophorū in ſuſtentanda morte ſuperauerit illoſ.

VIII § Sequitur in Apoc. de hæreticis, q̄ habebāt capillos ſicut mulierū. Hic denotat prauitas hæreticæ longinquitatis, qm̄ mulierū capilli ſunt lōgiuſculi. De ſignat etiam effœminata vitæ relaxatio, quā hæretici ſuis credulis cōcedunt. Et dentes eorū ſicut dentes leonū. Per hoſ ſignificat eorū fera crudelitas, qua cū ſuis documētis ſanctā dilacerant eccleſiā, ac occaſionē dederūt, vt multi catholici in terris eccleſiæ ſint trucidati. Stella p̄terea caſus de cœlo in terrā, habentis clauem putei abyſſi, ipſamq̄ abyſſum aperientis, eſt quorundā doctōrū affectus in terrenas cupiditates, in ſcientiā inſtātē, in peregrinas opiniones, & in diuerſas ſectas, ſchiſmata in eccleſia excitantes, qui acceperunt clauem, i. ingenij ſubtilitatē, qua aperiunt, i. extollūt, doctrinā Ariſtoteliſ, Auerroiſ, ac aliorū gentiliū ſcribarū, ad excogitandum profundā, & voragiноſa dogmata, obſcurantia ſolem ſapientiæ Chriſtianiæ, & euāgelicæ vitæ, ac puræ aerem religioſi ſtatus ſuis faſtuofiſ verbis, acutiſq̄ diſputationibus, ac ſophiſticis garrulitatibus maculātia. Modo equi dē cernimus omnia fere Germaniæ gymnāſia, vbi olim theologica tradebat doctrina, poeticiſ figmētis, vanis nugis, ac fabularū portētis eſſe impleta. Vbi eſt literatus: vbi legis verba ponderans: vbi eſt doctor paruuloſ: videbis populū alti ſermonis, ita vt non poſſis intelligere diſertitudinem linguæ eius, in quo nulla eſt ſapientia. Atqui prædicatores concionarij ſtudent, non ſyncero affectu, ſed gratia propriæ laudis, vt verbis ornatis & politis aures auditorū demulcēt. Meliores autem ſunt ſermones veriores q̄ diſertiores. De talibus doctoribus deſertis inquit ſaluator: Inuanum me colunt, docētēs doctrinas & præcepta hominum: relinquentes em̄ mandata dei, tenentis traditiones hominum.

IX § Dictos inſuper & ſimiles errores ſophiſticos, poeticasq̄ nugas circa finem quinti ſtatus futuros, apoſtolus per ſpiritum ſanctum videtur præſenſiſſe, ſcribens: Hoc autem dico, vt nemo vos decipiat in ſubtilitate ſermonum. Et in fra: Videte ne quis vos decipiat per philoſophiam, & inanem fallaciam ſecundū traditionem hominum. Nemo vos ſeducat ambulans fruſtra inflatus ſenſu carnis ſuæ. Nam animalis homo non percipit ea quæ ſunt ſpiritus dei, quiſ em̄, ſ. carnis, cognouit ſenſum domini. Modernis autem temporibus in academijs publicis ſcientia dumtaxat mundana inualuit, ſcientia dei non eſt in terra. Sacrarum literarum doctrina vbiq̄ prorfus periit, doctores ſcientia inflati doctent ſuum chere, circumferuntur omni vento doctrinæ. Sicut gentes ambulat in vanitate ſenſus ſui, tenebris obſcuratum habentes intellectum, propter cæcitatē cordis ipſorum. Cæci ſpeculatores educunt diſcipulos cæcos, in viam quam neſciunt, ponunt tenebras in lucem, & praua in recta, & nox nocti indicat ſcientiam. Et ſic vbiq̄ ſuos ſeducunt auditores. Si em̄ cæcus cæco ducatum præſtat, ambo in foueam cadunt. Maledictus autem qui errare facit cæcum.

X § Quippe gymnafia publica olim inſtituta ſunt ad docendū moralem & ſpeculatiuā theologiā, nunc aut in eis more gentiliū olet mūdialis philoſophia dialecticæq̄ tendicula ſeu phāſmata. Olim in Italia, hodie etiā in Alemania (vt dixi) ſoli incūbitur arti poeticæ, vbi plurimum eſt ſuperuacue vanitatis, & noxię curioſitatis, vbi feſtinatio nugacitatis obſcurat bona. Pauci ingenioſi pollēt vera prudētia, quæ ad æternā ducit beatitudinē. At vbiq̄ inueſtigatur ſcientia, quæ inflat, & ars quæritur glorioſa, atq̄ vana potius q̄ ſapientia virtuoſa, & doctrina ſana, contra canonum diſpoſitionē, & diuinā prohibitionem, dicente propheta: Iuxta vias gentium nolite diſcere, quia leges populorum vanæ ſunt.

XI § Id cognoscens diabolus, velut inſidioſiſſimus hoſtis, literas ſacras nobis illudit atque perdit, ſcripturam ſacram peruertit, vel ad minus corrumpit. Inſtantem ſcientiā, & vanam matheſim in eccleſia ampliare nititur, dum poeticas nugas, paganicaſq̄ dogmata publice in ſcholis legi, ac in eccleſiis prædicari facit. Nam hodie doctrina ſcholæſtica docet linguam ſuā loqui mendacium,

19. di. eiuro
& i plu. locis
Ioh. 11.
Ioh. 8
Apo. 9

Ibidem

37. di. c. nō-
ne.

Eſaiæ. 33.

Ca. Sc. c. 161
Di. 38. ſed ſo

Mar. 7
E. ca. 14. §. 7
& J. c. 39. §. 1

Coloſſ. 2

1. Coſ. 2

J. ca. 27. §. 2
Perſius.
Ephe. 4.
Eſaiæ. 47
Pſal. 18
Mar. 15
Deut. 27

Sap. 4

Diſ. 37. pto.
Hierē. 10

Hierē. 9

Amos. 5. quod execratur dñs in Propheta dicens: Aufer à me tumultu carminu tuorū, & cā-
tica lyra tua nō audiā. Sed moderni scholastici doctrinā Aristotelis, aliorūq; gē-
tilium, incōuenientius p̄ religiosos manifeste tradendam in culmine cathedrae
proponūt. Pagani aut̄ normā euāgelicā destruere querūt, ideo diabolus instigat
& inuoluit doctrinā Christianorū paganis autoritatibus fulciri, ac principijs fi-
dei dogmata gētiliū cōmisceri, vt tādē veritas euāgelica p̄ sophisticos dolosē
medio iussletur. Quamuis sophistae iactāt se euāgelii defendere, tñ eorū dogma-
ta tendūt ad eius destructionē. Sicut em̄ olim pōtiffices, scribae & pharisaei iacta-
uerūt se legē defendere, q̄ crucifigi curarūt ip̄m legis impletorē, sic hodie mundo
Luc. 23. sapiētes asserūt se suis argumentationibus fidei veritatē defendere medullā vero
Matt. 5. euāgelij, & p̄fectionē legis Christianae pueris doctrinis, & sophisticis sylogis-
Titim. 1. mis cruci affigūt: Sic fatetur se nosse deū, factis aut̄ negāt.

XII § Eatamen quae iam emēdationis gratia adduxi nō ita crude quis in-
telligat, quasi omnem theologicam, vel sophisticā disputationem eliminare coner-
Abūc enim vt carpam diuorum doctorum Augustini contra idololatriam de ci-
uitate dei, item Thomae, Bonauenturae, Scoti, aliorumq; quorumlibet disputa-
tiones, quibus fidei principia per philosophicas subtilitates eousq; sunt fulcisa,
quo minus haeretici, schismatici, caeteriq; infideles quippiā, quod cōtradictionē
aut impossibilitatem innuat, integritati fidei catholice obijcere queant. Sed sup-
uacaneis argumentationibus incumbi, & Christifideles in salutis necessarijs ne-
gligi, omni reprehensione dignum noscitur. Quemadmodum his tēporibus fa-
stiosi contionatores in cœtu simplicium altas quæstiones mouēt, diuidūt, diffi-
niant, pro & contra argumentātur, vt difficile sit auditores à synceritate fidei in
ambiguitates nō induci. Quidam fidei, aut informationi fidelium conferūt certa-
mina Thomistarū, & Scotistarū, modernorum & antiquorū, innumeris quæstio-
nibus inter se seruide digladiantium. E quibus vna acerrima est disputatio de im-
maculata conceptione virginis Mariae, quae diuino testimonio, & angelica salu-
tatione esse plena comprobatur omni gratia: quia ipsa beata virgo nullo temporis
puncto carere debuit, & per cōsequens in suae animae infusione praeferuata fuit
à labe originali, alioquin tempore non esset plena gratiae, neq; maior Iohāne Ba-
ptista, qui ab originali labe, in vtero matris surrexit.

Matt. 11. XIII § Alia insup infinita & superstitiosa dubia in scholis & cathedris mo-
uentur, An eadē materia sit omnium corruptibilium seu incorruptibilium, An formalis
non realis, habeatur distinctio in diuinis, aut in aliquibus creatis, An charitas, cae-
teriq; habitus in sui intensione habeant latitudinis partes, An charitas realiter di-
stinguatur à gratia, An in beatis lumen gloriae sit ponendum, An partes imaginis
distinguantur realiter in anima, & ab ipsa sint diuersae, & sic de alijs innumerabili-
bus supfluitatibus, vbi nodus quærit in scirpo. In quibus vere totus studioe decur-
sus inutiliter & vane cōsumitur. Quo fit, vt pauci textui Bibliæ, ceu doctrinae cer-
tae & fundamento stabili & veritati inconcussae incumbant, sed plures in fabulo
dogmata construunt mox ruinosae, nec nō fructu neglecto folia carpūt & cor-
tice disputationis contentiosae detēti, medullam diuinæ sapientiae in sacra & au-
tentica scriptura, vltro se offerētem p̄transunt. Nō attendunt istā legalem Au-
gustini sententiā dicentis: Ego solis eis libris: qui canonici appellantur, hūc ho-
norem deferre didici, vt nullum scriptorem eorum errasse firmissime credam, cae-
teros autem, quantalibet doctrina sanctitateq; polleant, nō ideo verū esse credo,
quia illi sic senserūt, &c.

Aug. ad Hie- rony. Tho. 1. pt. q. 1. ar. 8. ad tertium. 2. Timo. 4. 3. XIII § De illis deniq; vanis dogmatibus apostolus inquit: Erit em̄ tem-
pus cum sanam doctrinam non sustinebūt. Item in nouissimis diebus, vt pote in
quinto & sexto ecclesiae statu, instabunt tempora periculosa, & erūt homines se-
ip̄s amantes, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegā-
tes. Quia vero tempore Pauli erant pseudoapostoli, ideo subdit. Et hos .i. eorū
similes deuita, ex his enim sunt qui penetrant domos & captiuas ducunt mulie-
res oneratas peccatis, qui seducuntur varijs desiderijs, semper discentes, & nunq̄
ad scientiam veritatis peruenientes. Qui cum incumbunt studio vano, per spiri-
tum san-

tum sanctū nō illuminatur ad veritatem. Ergo sequitur eorum impugnatio veritatis, dum Apostolus subdit: Quemadmodum Iannes & Mambres qui fuerunt magi Pharaonis, restiterunt Moysi, ita & isti scilicet mundani sapiētes resistūt veritati, homines corrupti mēte, reprobi circa fidē, sed ultra nō proficient, insipientia eōz manifesta erit omnibus scilicet veritatem inuestigātibus. Prædictam corrupēdā scripturæ libidinē, à doctōribus scholasticis vītatā iā ferme trecētis vel pluribus annis, quibus hactenus quintus status durauit, patitur ecclesia, suo damno incōparabili.

XV § Rursus illi peruersi doctores sunt mixti, ac etiam magni Antichristi præcursores. Idem nāq; apostolus inquit: Antichristi aduētus erit secūdum operationem Satanæ in signis mendacibus & in omni seductione iniquitatis his qui pereunt, eo quod charitatem veritatis non receperūt, vt salui fierent: ideo mittet illis deus operationem erroris, vt credāt mendacio, vt iudicētur omnes qui nō crediderunt veritati, sed consenserūt iniquitati. De eisdem inquā Christus apud Birgittam ait: Nunc acquirūt sapiētiā mūdi, sapiētiā autem meam fatuitatem esse dicūt. mādata mea sunt eis onerosa, & exemplū difficile ad imitandum: talis est nūc maledictus eoz clamor in auribus meis. Beata quoq; Maria ad Christum dominum nostrum loquitur talia: Homo si vellet, facile intelligeret ex temporalī iustitia, quæ punit excessus hominum, qualiter immortalis iustitia punit animas immortales. Sed quia oculos flectit ad mūdum, & affectū flectit ad delectationes carnales: ideo sicut bubo sequit noctē & fugit diē, ita homo sequit bona fugitiua, oditq; permāsura.

XVI § Hinc saluator ita dicit: Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundū, & dilexerūt homines magis tenebras quā lucē, erant eū mala eorum opera: omnis autem qui male agit, odit lucem, & nō venit ad lucem vt nō arguatur opera eius. Et infra: Qui autem ambulauerit in nocte, offendit, quia lux huius mūdi videt: si autem ambulauerit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. Sed hodie homo, cui datum est sursum respicere, quasi brutum ad inferiora inclinatur, & quasi araneorum texit telam. Idcirco sicut gramen ad modicum tempus floret, sed quasi scenum cito cadet. Nam licet altissimus os homini sublimē dederit, cœlūq; videre: tamen cū homo in honore esset, nō intellexit, ideo cōparat iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Ergo ecclesia in suis membris periclitatur, ruinamq; minatur.

¶ De indispositione Romanæ curiæ. Cap. XIX.

Militanti itaq; ecclesiæ imminet plaga diuinæ iræ cum ob clementiorum, tum etiā ob laicorū cæcitatē & malitiā. De qua nōnullas ex diuersis autorib; reprehēiones excerpti, quas syncera fide honoꝝ zelo subinforo: quoniam non est tacendum super iniquitate Babylonis: Neminem tamē speciali nota carpere intēdo. Incipio itaq; à Romana ecclesia, quæ est caput ac mater & magistra omniū aliāz ecclesiāz.

I § Sicut eū Petrus fuit principalis apostolorum, ita ecclesia, ipsi nomine consecrata, prima est & caput cæteraz, maxime occidentalī: voce quippe saluatoris dicentis: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, ipse à domino nuncupatus Petrus, comprobatur esse primus lapis supra petram ecclesiæ positus, fratres etiam suos imbecilles confirmaturus: Qui & primum ty pice populo Christiano, claudo ex matris suæ vtero, pedes curat, vt iam consolidatus possit supra petrā, id est, Christum stare, securusq; in nauicula Petri, id est, in ecclesia incedere. Hinc Petri successor primatū obtinuit ex plurimū cōcilioꝝ decretis. Et sicut Romanus imperator est caput mūdi seculare, sic Romanus pōstifex censetur caput omnium ecclesiarum. Dignitate igitur & autoritate est prima apostoli Petri sedes Romana ecclesia, non habens maculam, neque rugam, neq; aliquid eiusmodi. Extra quam solus non habetur: quoniam præ cæteris obtinere debet zelum Christianæ religionis: siquidem à recta fide, & à tramite apostolicæ traditionis, per dei gratiā, nūquam errasse probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauanda succubuit. Gerson Parisiensis narrat, quando status papalis à Christo

2. Timo. 3
Exodi. 7. 8.

2. Theff. 2

Bir. ext. 83

6. Birgit. 48

Iohan. 3,

Iohan. 11

6. Bir. 45

Ouidius
Psal. 78.

Hiere. 50
Dist. 11. c. vi.
Bodoricus
Zōno spec.
quā vi. li. 2. c
1. di. 12. c. 1. 3
q. 6. dudum
Matt. 6
Dist. 21. quīs
Matth. 3. &
Iohan. 1.
Luc. 22
Acto. 3
Dist. 96. Cō
stantinus.
24. q. 1. qa &
c. qcūq; & c
officij. & c. à
recta fide cū
capitul. seq.

et. eo. §. 8. &
c. 15. §. 47
& c. 14. §. 14
& c. 19. §. 14.
c. 17. §. 14
& c. 52. §. 2
c. 15. §. 14.
eo. §. 1. &
c. 34. §. 7.
c. 14. §. 15.
& c. 26. in
prin.
c. 23. §. 15.
in fi. & c. ca.
26. §. 11
c. 43. §. 6
c. 39. §. 7
c. 29. §. 15.
in fi.
c. 19. §. 1.
& c. eod. §. 3
c. 20. §. 1
c. 3. §. 2.
& c. eo. §. 11.
in fi.
c. 45. §. 7.

DE INDISPOSITIONE ROMANÆ CVRIÆ.

Gerson de fratrib⁹ eccle-
fiasticis
Contra Lu-
ther⁹ & suos
Pfal^m. 8
1. Cor. 15
Sapⁱ. 11
Tho. 1. par.
9. q. 5. ar. 6
Tho. 112. q.
96. art. 5.

Christo immediate institutus est, tanq̄ primatum monach⁹ habens in ecclesia
ftica Hierarchia, Christus em̄ suum successorem instituisse censet, Petrū super ali-
os Apostolos, vt in eo esset ecclesiasticę potestatis plenitudo. Nā absq; medio sub
cœlesti hierarchia ordinatus est status Papæ vicarij Christi, qui vt filius hoīs pau-
lominus ab angelis diminutus est. Reliqua deinceps ecclesiæ mēbra ordinata sunt,
vnumquodq; in ordine & decore, pro vtilitate honestatęq; totius Christianę rei-
publicæ: siquidem deus om̄ia in mensura, numero & pondere disposuit.

II § Enimvero quicquid ecclesia Romana statuit vel ordinat, ab omni-
bus est obseruandum. Et qui Apostolicis voluerit contraire decretis, exors fiet à
sancto ministerio. Sed & si summus pontifex superiorem, vel etiam æqualem in
his terris non recognoscens, lege positua est solutus; legi autem diuinæ & natu-
rali est obnoxius. Imò ipsum secundum legem suam, & suorum prædecessorum
viuere, honorificum est: quoniã sua potestate vti debet in ædificationem, non in
destructionem ecclesiæ. Siquidem nihil tam proprium imperij est, quàm legibus
viuere. Vnde Imperator ait: licet legibus soluti sumus, attamen legibus viuimus.

Et alibi: Digna vox est, maiestatem regnantis legibus alligatū se principem pro-
fiteri, adeo de auctoritate iuris, principis pendet auctoritas. Decreta itaq; sancto-
rum Canonum, & concilioꝝ neminem magis q̄ Apostolicum seruare oportet.
Sicut enim Christus, qui legem dedit, eam non dissoluit, sed impleuit, sic pontifi-
ces decet suos custodire Canones.

III § Porro si Christus super alios Apostolos Petrum, & forte eiusdem
Petri successores super alios sacerdotes præposuerit, quemadmodum proditur in
dialogo Catha. Senen. tamen hoc fecit ob Petri præcipuam fidem, humilitatem,
& charitatem. Ideo successoribus pontificibus, nisi essent eiusmodi, talem præmi-
nentiam non præsumitur attribuisse, neq; super eos ædificasse suam ecclesiã vni-
uersalem, quæ simpliciter pendet à Christo, qui est angularis lapis & fundamen-
tum ipsius ecclesiæ. Quid quod Papa incedit deauratus, gemmatus, vario ornatu
decoratus, milite stipatus, equo albo vectus, aut à ministris in altum portatus.
Hæc sunt magis dæmonum quàm ouium pascua, vbi non est pastus ouium, sed fa-
stus hominum, ibi non Petro, sed Constantino succeditur. Nam illius quiuis est
vicarius, cuius vicem gerit, & quem in moribus sequitur. Hieronymus nempe ait:
Non est facile stare in loco Petri & Pauli, ac tenere cathedram regnantium cum
Christo, quia hinc dicitur: Non sanctorum filij sunt, qui tenent loca sanctorum,
sed qui exercent opera eorum. Qui bene federit super cathedram, honorem facit
cathedræ. Qui male federit, iniuriam facit cathedræ. Non enim locus pontificij,
sed vita & mores sanctum faciunt pontificem.

III § Verum quidem ecclesia à spiritu sancto regitur, sed eius rectores
tanquàm homines fragiles, quandoq; à spiritu maligno exagitant. Ita Papa libe-
rius Arrianæ hæresi consensit. Ita foemina Agnes, quæ vltra biennium papatū oc-
cupauit, impregnatur, ac palàm peperit prolem. Vnde non om̄is papa est factus,
sed aliquando ceu reprobatus punitur. Exemplo est Anastasius secundus natione
Romanus. Pluries quoq; in Canonibus reperiunt pontificum facta esse correctã,
tanquàm iniqua. Alioquin Iulij tertij acerbitates essent sanctæ. At si Papa suæ, & fra-
ternæ salutis oblitus, tyrannus esse deprehenditur, aut inūtilis, & remissus in suis
operibus, à bono in super taciturnus, officit sibi & omnibus: quoniam salus omniū
ex ip̄o dependet, similiter & eius peruersitas in damnationem plurium cedit. Ideo
peruersus Papa sine spe veniæ condemnandus est, vt diabolus. At si omnium pon-
tificum sancita essent inuolabilia veluti euangelia, certe sedes Apostolica huius-
modi pontificum sancita (prout sæpe contingit) non eneruaret, neque commuta-
ret, neq; vnus papa alterius sui legitimi antecessoris decreta vel indulta reuoca-
ret neq; infirmaret. Alioquin Christus (cuius personam vterq; papa successiue ge-
rere gessit) esset diuisus. Ad hoc optime sacra scriptura affirmat Paulū primo pa-
pæ Petro reprehensibili in faciem restitisse.

V § Nimirum ecclesiastica modo sublimitas multiphariam est lacerata,
hoc in Apocalypsi ostenditur in apertione sexti sigilli, id est, moderni nostri t^{em}p^{or}is.
Quōdo

§. c. 15. §. 22.
§. c. 17. §. 8.
& .j. ca. 20.
in prin.
j. c. 31. §. 1
Dist. 19. em̄-
uero, & cap.
nulli
j. c. 21. §. 12
C. de testa l.
3. in situ, q.
mo. testa. in
fir. §. fi.
j. c. 25. §. 2
§. eo. §. 1
§. c. 18. §. 7.
& .j. c. 49 §.
15.
§. c. 15. §. 37.
& .j. c. 20. §. 1
Rodoricus
Zamor. li. 2
spe. hu. vi. c.
12.
j. c. 58. §. 9
§. c. 17. §. 19
Exm. 15. art.
si sylæster.
29. de q̄ An-
tho. 2. part.
hi. ti. 16. ca. 1
§. 18.
§. c. 17. §. 25
in fine
§. c. 15. §. 34.
j. c. 39. §. 6 &
j. c. 24. §. 9
§. c. 15. §. 35.
§. c. 15. §. 35.
in fine
§. c. 18. §. 8.
& .j. ca. §. 12
§. ca. 18. §. 6

& j. c. 21. §. 9
 §. c. 15. §. 45
 & j. c. 32. §. 12
 j. c. 42. §. 6.
 §. c. 14. §. 14
 & §. c. 18. §. 12
 & j. c. 10. §. 12
 §. c. 14. §. 14
 j. c. 25. §. 10.
 §. c. 14. §. 8.
 & j. c. 10. §. 7.
 & j. c. 27. §. 1.
 28. §. 8
 §. c. 12. i pr.
 j. c. 27. §. 1.
 in prin.
 j. c. 23. §. 1
 §. c. 13. §. 8
 & j. c. 45. §. 10.
 §. c. 4. §. 6.
 §. c. 15. §. 26
 & j. c. 24. §. 7.
 j. c. 10. §. 7.
 j. c. 28. §. 10.
 §. c. 10. §. 6 &
 j. c. 10. §. 8. &
 j. c. 34. §. 4.
 §. c. 12. in fi.
 §. c. 16. §. 6
 & j. c. 28. §. 12.
 j. c. 10. §. 9
 §. c. 10. §. 6 &
 j. c. 49. §. 15.
 in prin.
 j. c. 25. §. 11.
 Di. 39. diaco
 ni. §. nūc āt.
 & j. c. 10. §. 13
 j. c. 23. §. 10.
 §. c. 10. §. 7 &
 j. c. 21. §. 15.
 §. c. 15. §. 34
 & j. c. 24. §. 4.
 §. c. 10. §. 1.
 & j. c. 10. §. 20
 j. c. 23. §. 9

Quando sol, qui est spiritualis potentatus, factus est niger quia non serenus in celo
 lum, sed tetrum infernum aperit, propterea peruersus pontifex nuncupatur an-
 gelus abyssi. Et luna, id est, potestas secularis, est sicut sanguis, cōtra ecclesiam ty-
 rannizādo. Et stellæ, id est, prælati, qui in ecclesia lucere debent, de celo, hoc
 est, de celesti cōuersatione ceciderūt sup̄ terram, sequendo terrenā cupiditatem
 Exin torius ecclesiæ causatur occasus.

VI § Inprimis sedes bestiarum, id est, ecclesiæ peruersæ, est in curia Romana,
 cuius regnum est tenebrosus. Nam de Hierosolyma, in typo Romanæ ecclesiæ
 legit. Quia rex Iuda, id est, princeps ecclesiæ, fecit abominatiōes pessimas; pro-
 pterea dicit dominus: Ecce ego inducam mala super Hierusalem, & delebo eam,
 sicut deleri solent tabulæ. Ob hanc rem noluit deus propitiari. Item cum sancta
 ciuitas habitaretur in omni pace, & leges custodirentur, propter pontificis dis-
 positionem, & pietatem, ac propter animos odio habentes mala, fiebat ut ipsi re-
 ges & principes locum summo honore dignum ducerent, & templum maximis
 muneribus illustrarent. Postquam autem sacerdotes non circa altaris officia de-
 diti fuerunt, sed contempto templo, & sacrificijs neglectis, festinarūt participes
 fieri palestræ, & patrios quidem honores nihil habentes, Græcas glorias opti-
 mas arbitrabantur, quorum gratia periculosa eos contentio habebat, & eorum
 instituta emulabātur, ac per omnia his cōsimiles esse cupiebāt quos hostes & per-
 emptores habuerunt. In leges vero diuinas impie agere, impune nō cedit, ideo
 propter peccata habitantium per Antiochum ciuitatis Hierusalem exitium fa-
 ctum est, quia pessima & vniuersis grauis erat malorum incurfio. Nam templū lu-
 xuria & comessationibus erat plenum & scortantium cū meretricibus, sacratisq;
 ædibus mulieres se vltro ingerbant, introferentes ea quæ nō licebāt. Altare etiā
 plenum erat illicitis quæ legibus prohibebātur, neq; etiā sabbata custodiebātur,
 neq; dies solennes patrij seruabātur.

VII § Ad idem Esaias: Quomodo facta ē meretrix ciuitas fidelis plena iu-
 dicij, iustitia habitauit in ea, nunc autem homicidæ, argentum tuum conuersum
 est in scoriam. Item dominus in Hieremia: Clama contra Aquilonem, id est, cō-
 tra ecclesiam Latinam, dicens: Reuertere auersatrix Israel, & nō auertam faciem
 meam à vobis. Et infra: Hierusalem est ciuitas visitationis, omnis calūnia in me-
 dio eius, & frigidam fecit malitiam suam, iniquitas & vastitas audietur in ea cor-
 ram me semper, infirmitas & plaga, igitur erudire ne forte ponam te desertā ter-
 ram inhabitabilem. Et infra: Dabo Hierusalē in acervos harenæ & cubilia draco-
 num, & putrescere faciā multā superbiam eius, dicit dñs. Et alibi: Facta est Hie-
 rusalem quasi polluta menstruis, ideo quasi acervus lapidū erit.

VIII § Heu sicut olim in Romano imperio, sic hodie in Romana curia est
 vorago diuitiarum turpissima, creuit avaritia, perijt lex à sacerdote ac visio de pro-
 pheta, & consilium à senioribus: Claves ecclesiæ sunt in abusu & seruitute simo-
 niæ & ambitionis. Vitia enim ferme Curialiū celeri, negariq; vix possunt Roma
 quasi gurges flagitiorum. Rursus sicut propheta olim sunt loquuti de Hierusalē,
 sicut Christus apud Birgittam loquitur de Roma inquit: Olim habitauit in Ro-
 ma iustitia & principes eius principes pacis, nunc autem versa est in scoriam, &
 principes eius homicidæ. O si cognosceres dies tuos à Roma, feres utiq; & non
 gauderes. Portæ tuæ sunt sine custodia & desolatæ, quia defensores & custodes
 earum inclinati sunt ad cupiditatem; muri tui dirupti sunt ac depressi, quia iam
 non curant animarum damna, sed clerus & populus, qui sunt muri tui, dispergen-
 tur ad faciendam vtilitatem carnis; vasa tua venduntur, quia sacramēta dei pro-
 pter pecuniam & fauorem mundanum dispensantur. Altaria tua desolata sunt,
 viuum sacrificium & incensum matutinum comburitur in atrio, quia qui cele-
 brant cum vasis, manus habent à charitate dei vacuas, & oculos ad offertorium.
 Et licet deum verum habeant inter manus, cor tamen vacuum est à deo, quia mū-
 danis vanitatibus est repletum. Ideo non egreditur de sancto sanctorum sanctus
 odor suauissimus, id est, desiderium diuinæ fruitionis, vel charitas ad deum &
 proximum, quia tota diuina charitas versa est ad incontinentiam & mundi va-
 nitatem.

j. c. 66. §. 8.
 §. ca. 8. §. 3.
 & §. c. 18. §. 8.
 & j. c. 11.
 §. 14
 §. ca. 16. §. 1.
 & j. c. 20. §. 7.
 & j. c. 46.
 §. 12.
 4. Re. 21. 24
 2. Mach. 3
 §. c. 17. §. 18
 & j. c. 24. §. 5.
 2. Mach. 4.

2. Mach. 6

Esaiæ. 1.

Hiere. 3

Hiere. 6.

§. c. 10. §. 1.

& j. c. 27. in

prin.

Hiere. 9.

Treno. 1

Miche. 1

Ezech. 7

§. c. 15. §. 36

& j. ca. 23. §. 13.

Esaiæ. 1.

3. Birgit. 21.

Ezech. 22

DE INDISPOSITIONE ROMANAE CURIAE.

- nitatem. Offertorium expendit in tabernis, offerentes plus vacant mundo q̄ deo.
4. Bir. 5 IX § Item Petrus Apostolus ad Birgittā: Roma erat ciuitas pugilum, cuius plateæ stratae auro & argento, nunc autē lapides eius saphyri versi sunt in lutum habitatores eius paucissimi, quoz̄ oculus dexter erutus est, dextra manus abscessa, buffonesq̄ & vipere habitāt cum eis: pro quoz̄ veneno animalia mitia non audēt apparere, nec pisces mei eleuare caput. Item Christus apud Birgittam: O Roma, tu mihi pro multis beneficijs malā retributionem rependis: verba & opa mea pro nihilo reputādo, mihiq̄ ac matri meæ & sanctis meis in ioco & serio, in lætitia & ira maledicendo, & contumelias pro gratiæ actione offerendo. Et infra: Nunc igit̄ per vnā viam eis incognitā veniā cum potentia deitatis meæ, vindictā meæ humanitatis contemptoribus inferendo. Hæc reuelatio videt̄ minari Romanæ vrbis exitiū. Item apud eādem: Qualis est dispositio Romanæ curiæ, quæ sedes mea deberet esse: sed puerfa est, in ea supbia pro humilitate, propria voluntas pro obedientia, auaritia pro iustitia, ira & inuidia pro charitate & misericordia, vocari rabbi & doctus, pro diuina sapientia: ideo merito corruet.
4. Bir. 10 De nostra erga deum in gratitudine
- Bir. ext. 51
3. Bir. 10 X § Audi quid vlt̄erius apud Birgittam de Romana ecclesia dicit̄: In dextera parte sanctæ ecclesiæ fundamentum tam vehementer dilapsum est, quod summa testudo plures rupturas habet, dans ex se casus periculosos, ita quod multi de subeuntibus perdunt vitam: plerq̄q̄ columnæ, id est, Cardinales, quæ in altum tendere deberent, vsque ad terram se inclinant. Item Christus de Romano pontifice loquitur, dicens: In papa insignia humilitatis, ita sunt repleta superfluitatibus, diuitijs, & facultatibus, vt ad nihil aliud custodiantur, quā ad supbiam, quia nihil apparet humile, sed tota Christi humilitas in eius vicario conuersa est ad pompam, ac inclinatur ad mundalia.
4. Bir. 49
4. Bir. 142 XI § Rursus ad Papam Christus ait: Cur tantū odis me? quare tāta est audacia & presumptio tua contra me? Nam curia tua mūdana deprædat̄ cœlestem curiā meā: tu vero superbe spoliās me ouibus meis: bonaq̄ ecclesiastica, q̄ propria mea sunt, & bona subdijoz̄ ecclesiæ meæ indebite extorques, & surripis, & das illa amicis tuis temporalibus. Tu etiā bona rapis, & recipis iniuste à pauperibus meis, & illa das & distribuis indecenter diuitibus tuis. Propter quod nimia est audacia & presumptio tua, eo q̄ tu tam temere intras curiā meā, & nō parcis eis quæ mea propria bona sunt. Et cur facis quod in curia tua residet supbia maxima, cupiditas infatiabilis & luxuria mihi execrabilis ac etiā vorago pessima horribilis simoniæ. Insuper etiā rapis & deprædaris à me innumerabiles animas, nā quasi omnes, qui veniunt ad curiam tuam, mittis in gehennam ignis, ex eo quod non diligenter attendis ea quæ pertinent ad curiam meam: quia tu es prælatus, & pastor ouium meorum: ideo culpa tua est, quod non discrete consideras ea, quæ ad spiritualem salutem earum sunt faciendā, & corrigendā. Veni ergo tu non cum superbia solita, & mundana pompa, sed cum humilitate & ardenti charitate. Et postquā sic veneris, extirpa, euelle, & dissipa omnia vitia de curia tua, remoue etiā à te consilia carnalium & mundanorum amicorum tuorum, & sequere humiliter consilia amicorum meorum, incipe renouare ecclesiam meam, quam ego acquisiui proprio sanguine, & renouetur ac spiritualiter reeducatur ad pristinum statum suum sanctum. Ecce veluti deus olim per Hieremiā, ita hic Christus per modernā prophetissam Birgittam præcipit summo pontifici, quem constituit hodie sup gentem Christianam, & super regna ecclesiæ reformandā.
4. Bir. 142 XII § Quæ quidem necessaria reformatio minimè attenditur, quia (vt in Birgitta habetur) iam nunc magis veneratur lupanar, quā sancta Dei ecclesia. Vnde illud prohdolor diuinum responsum timetur impletum iri, vbi ad principem domus Israel, in typo summi pontificis, dominus deus dicit: Sup faciem terræ cades, q. d. terrenis rebus incumbes, ideo bestijs terræ, & volatilibus cœli, dedi te ad deuorandum, & scient omnes habitatores Aegypti, quia ego dominus pro eo quod fuisi baculus arundineus domui Israel, quando apprehenderunt te manu & confractus es, & lacerasti omnem humerum eorum, & innitentibus eis super te, comminutus es, & dissoluisti omnes renes eorum. Sequitur ex Birgitta: Pa-
- Ezech. 25
6. Bir. 96
- pa qui

pa qui clamare deberet. Venite & inuenietis requiem animarū vestrarū, clamate: Venite & videte me in pompa & ambitione plusq̄ Salomonem: Venite ad curiam meā & exhaurite bursas vestras, & inuenietis perditionē animarū vestrarū. Sic enī clamate exemplo & facto.

XIII § Ecce Roma nunc est vorago & mammon inferni, vbi diabolus totius auaritiæ capitaneus residet, vendens patrimoniū Christi, quod sua passione promeruit, qui nobis precipit, vt gratis demus quod gratis acceperimus. Id modo versum est in proverbium: Curia Romana non petit ouem sine lana. Dantes exaudit, non dantibus ostia claudit. Cōtra dispensationum exorbitatiā Sigismundus Cæsar in Constantiensi concilio obiecit dicēs: Legimus Christū Petro potestatem dūtata relaxandi peccata, nō admittēdi dedisse. Quot & quātā exorbitatiæ cum cōcessione & publicatione apostolicarum indulgētiarū cōmittentur, explicare potest nemo, de quibus supra dixi.

XIII § Quamobrem vehementer præsumēdum est, ac provide est timēdum, propinquā nūc esse ruinam ecclesiæ Latinæ circa dignitatem ecclesiasticā, quoniam debile fundamentum ruinam causat. Vnde columna dei viuētis iam pene videtur nutare, & sagena summi piscatoris scilicet Petri, procellis intumescētibus, cogitur in naufragij profunda submergi. Quod nemo percipit corde, neq; ad p̄dictas reuelationes & auisitationes fit cuiuspiā emēdatio, sed singuli p̄tiffices tam summi q̄ inferiores carnalia sequētes, exhibēt se magismixti Antichristi p̄cursores q̄ veri Christi fideles seruitores.

XV § Ex præmissis itaq; ingens apparet ecclesiæ erumna, à qua absq; ope diuina erui nequit. Tota certe corrueret vbi dei adminiculo nō iuuaretur. Quapropter maxime indiget reformatione, quemadmodum Birgitta exclamat: Ad reformandam ecclesiam & ad reducendum statū pristinum bonum & sanctum, necesse est vt Papa pri^o seipsum, deinde Cardinales & Episcopos, cæterūq; clerū emendet. Alioquin veniet ira dei super ipsum Papam omnesq; clericos tam maiores q̄ minores, qui exentur p̄bendis ac dignitatibus suis cum cōfusione maxima. Reformatio autē nō erit vnus hominis, vt pote Papæ, nec multorū Cardinalium officium, sed totius Christianitatis, imō cunctipotentis dei, qui solus sapit ac valet suam reformare ecclesiam. Quem in spiritu aduenturum expectamus, vt reformet corpus humilitatis nostræ. Nempe huiusmodi reformatio soli reseruatur Christo, qui ecclesiam iam prope dilaceratam refarciet, atq; docebit in secundo suo aduentu, qua die filius hominis reuelabitur, hoc est in sexto præsentis ecclesiæ statu, quē apostolus significauit p̄ opitulationes & gubernationes, quibus ad ecclesiæ reformationem deuenitur. Siquidem ecclesia renouabitur in agnitione dei. Hinc nos obsecrat apostolus, vt diuinæ volūtatī nos cōformemus dicēs: Reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis quæ sit voluntas dei, vt sicut portauimus imaginē terreni p̄ labē peccati, ita portemus imaginem cœlestis p̄ reformationē nostrī. Porro deuiatio nostra vna cū cæteris erroribus transibit, donec Christus proxime vēturus visitauerit ecclesiā. Cuius reformatio nem ad fidelium preces nobis deus apud Catharinam promittit. Pariter & apud Tobiam promittit: Hierusalem ciuitas dei, cōsitere domino & benedic deū seculorum, vt reardificet in te tabernaculum suū. Beati igitur qui ad huiusmodi reformationis cenam vocati puenerint.

XVI § Reformatio vero nō fiet, nisi in aliquo generali & libero candidoq; concilio, vbi spiritui sancto, non maligno, locus ad spirāndum detur. Heu cū formidine coniūctio, nostrum seculum non esse dignum congregatione legitimi cōcilij, in quo, vitijs reprehensis & virtutibus promotis, ecclesia reformatur, adeo errorum illudimur operationibus. Cōcilia profecto debita, raro & segniter celebrantur, vel Romæ seu alibi corā potētibus tractātur, vbi humilibus & fidelibus nō libera est expressio, vt in eis lente corrigantur ea quæ diuinū cultum & Christianam religionē, reformationemq; cōcernūt. Vnde crimina iam diu incorrepta vsq; adeo increuerūt, vt multa modo flagitia reputētur esse licita, sub fictione scilicet longe ac inoleta cōsuetudinīs.

XVII

Mat. 11. in fi.

extrac. sup
metho.
§. eo. §. 8. &
j. eo. §. 17
Matt. 10
Matt. 16

Dist. 23. r. 1.

De reformā
da ecclesia.

4. Birgit. 49

Philip. 3.

j. ca. 32. §. 9.
in fi.

Lucæ. 17

j. ca. 62. §. 19.

1. Corint. 12

Coloss. 3

Roma. 12.

1. Corint. 15.

Cath. Scñ. 6

86.

Tobiæ. 13

Apoca. 19

Di. 17. p 10.

DE INDISPOSITIONE ROMANÆ CVRIÆ.

Rodori. Za XVII. § Cæterum de Cardinalibus loquamur, qui sunt papæ collatera-
mo. spe. hu. les: veluti Apostoli fuerunt collaboratores Christi in carne hic degentis: ipsi autē
vi. li. 2. c. 8 tanquā cardines terræ, sunt domini dei, qui posuit super eos orbem, id est, eccle-
1. Regū. 2 siam terrestrem & militantem. Deus enim fecit cardines orbis terræ, vt ostiū eius
Prouer. 8 verteret in istis cardinibus. Circa cardines quidem cœli deus pambulat; sed com-
Iob. 22. & 26 mota sunt superliminaria cardinū à voce cœlestis clamoris, & domus, id est, eccle-
Esa. 6. sia repleta est fumo, sc̄y fœtido. Sig dem populus Israhel, id est Christianus ad car-
dines cœli iam videt esse dissipatus. Christus nanq; in Birgitta inquit: Cardinales
Deute. 30 extenti & effusi sunt ad omnem superbiā, cupiditatem, & delectamentū carnis, vt
4. Bir. 49 formidandū sit iam finē adesse, de q̄ deus p̄ Prophetā, ait: Venit finis sup̄ populū
Rodori. vbi meū Israhel, non adiciā vltra vt p̄transeā eum. Et stridebūt cardines templi in die
sta. c. 9 illa. q. d. quia cardines ecclesiæ Romanæ sunt rubiginosi. Ideo subdit: Vidi dñm
Amos. 8 stantem sup̄ altare, & dixit: Percute cardinem & comoueant superliminaria, aua-
Amos. 9 ritia erūt in capite omnium & nouissimū eorū in gladio interficiam.
§. eo. §. 13 & i. c. 20. §. 9 XVIII § Quidnam expedit tantam tpe nuper elapso esse electā multitu-
Deute. 30 dinem Cardinalium, qui omnem substantiā, qua reliquus clerus sustentari debe-
Distin. 9, dia ret, deuorant: & ita census ecclesiasticus ad cardines cœli dissipatur. Modo veri-
coni, ficat Hieronymi sententiā, Quod singuli superiores p̄ potentiam vendicant totū,
quod inferiorū clericorū est, ac in suos vsus redigunt. Mendicat infelix clericus, ser-
uili operi mancipatus, qui dum stipendia perdit, clamat ad dominum, & exaudit
à Christo. Nec differetur diuinæ vltionis sententiā si cardinales, bona pauperis cle-
ri defraudantes, non reddant vniuersa.

XIX § Gerson tandem exclamat: Quid utilitatis ecclesiæ confert tā ma-
gnifica principum gloria, tam superflua cardinalium pompa? Quæ vtiq; abomi-
natio, quod vnus ducenta, alter trecenta beneficia ecclesiastica occupat? Cultus
Tho. quod- in de diuinis diminuitur, ecclesiæ dilabuntur atq; bonis doctisq; viris priuantur,
li. 9, art. 15 monasteria & hospitalia depauperantur, Christi fidelibus mala exempla præben-
tur. Ob talem enim causam, tum Romæ, tum alibi multa loca quondam religio-
sa, hodie deserta iacent. Id qd̄ miserabilius est, in monasterijs ac beneficijs per car-
dinales, ac aulicos occupatis, nil deo seruitur, nec populo proficitur: omnis illic di-
uinus labitur cultus, indigentiumq; profectus, adeo vt eorundem locorum pro-
fessis miserè exulantibus, administratio rerum ecclesiasticarum committitur lai-
cis, quibus nulla profus est cura, quomodo ibi viuatur, qualis disciplina aut regu-
la obseruetur: quando diuinum officium persoluatur, dūmodo suo domino com-
mendatori vel potius comestori pensio pinguis cedat. De eiusmodi ecclesiarum
Ozee. 6 commendatoribus Propheta dicit: Quasi fauces virorum latronum principes sa-
cerdotum, in via interficientium pergentes de Sichem, quia scelus operati sunt.
2. Esdræ. 2 In domo Israhel vidi horrendū, ibi fornicatiōes Ephraim, Ecce nouimus afflictio-
Prouer. 28 nem in qua sumus, quia Hierusalem est deserta, & eius portæ igne consumptæ.
Nam regnantibus impijs, ruinæ hominum.

XX § Venite igit & ædificemus muros Hierusalem, id est, clerū & popu-
lum ecclesiæ reformemus, atq; cum Catha. Senē. deum altissimū oremus, dicen-
oratiōe. 1. & tes: O domine, respice ad necessitatem ecclesiæ sponsæ tuæ, aperi oculū tui in ter-
3. & ofone. 11 ris vicarij, & non propter se colat te, sed seipm̄ & te diligat propter te. Nam dum
& 14. & ora te amat & se propter te, perimus nos miserè oues eius. At si amauerit te & se pro-
tione, 22 pter te, viuemus feliciter, à bono pastore exemplum vitæ recepturi. Fac deniq; vt
tuā voluntatem aspiciat, & operetur ne pereamus: crescat in gratia tua, vt sit for-
tis athleta in vexilli sanctæ crucis erectione: purifica eius cor, quo habeat deside-
rium reformandi ecclesiam membraq; illius deprauata. Rursus in eo ardeat desi-
derium honoris tui, & salutis ouium sibi commissarum. Nec acquiescat consilij
carnis, sed boni spiritus. Reforma vitam suorum astantium, vt pote cardinalium,
vt sincero animo ac simplici corde tuam sequantur voluntatem. Illumina atque
robora pastorem, ministrosq; eius, vt recte consulant, & imitentur lumen verū,
quod eis infundere dignaberis.

¶ De excessibus Episcoporum.

Ca. XX.

Status

Status episcopalis est immediate à Christo & supernaturaliter in apostolis institutus, quoniam humana potestate institui nequaquam potest. Secularis status, utpote regalis humana & naturali institutione ordinatus. Dignitati vero episcopali à solo deo potestas concessa, & post papam ordinata est, quia quæ à deo sunt, ordinata sunt. Et sicut cardinales representant apostolos, dum Christo in hoc seculo assisterent, sic episcopi in ecclesia tenent vices & locum apostolorum: in vniuersum mundum diuisorum. Hinc Psalmista, pro patribus. i. apostolis tuis, nati sunt tibi. i. ecclesie, filij. i. episcopi, quos constitues principes. i. spirituales super omnem terram. Hodie enim episcopos, qui sunt per vniuersum mundum vnde nati sunt, ecclesia patres appellat, quos genuit per consecrationem ac principes constituit in sedibus patrum. i. apostolorum, qui alibi vocantur filij Davidis. Et iubet lex, dicens: Prouide de omni plebe viros sapientes & timentes deum, qui iudicent populum omni tempore. Nec non qui intellectu præ eminent, ex diuina ordinatione in ecclesia ordinari debent. Siquidem episcopi sanctissimi nuncupantur, qui existunt legati Christi, spirituales sunt patres, patres fratres & coepiscopi, columnæ comprobantur esse in templo dei, qui statum episcopalem dedit in columnam ferream super omnem terram.

I § Ex quo igitur episcopi locum sibi & auctoritatem apostolorum vendicant, qui fuerunt bonus odor deo in omni loco, ideo eorum vestigia ingredi debent, semetipsum quoque in omnibus exhibere sicut dei ministros. Arma enim militie nostræ non sunt carnalia. Nam sacerdos est quiddam cælestis & homine maius, nihil huius sublimitate dignum nisi cælestis, hunc è militiam ecclesie cælestis spiritus ad res summas delegit, vt in euangelium dei segregatus esset à temporalibus. Siquidem apostolis non fuit aurum & argentum, sed spiritualis thesaurus non deficiens. Vnde Petrus respondit paralytico, quod autem habeo hoc tibi do, surge, scilicet à peccatis, & ambula per viam iustitiæ, donec ad beatitudinem peruenias æternam. Ita Paulus omnia potuit in eo qui ipsum confortat. Episcopi etenim quondam fuerunt pauperate locupletes, humilitate sublimes, & gloria neglecta gloriosi. Quonia ipsi sunt oculi dei, & vicarij Christi, ac ecclesie cælestis sponsæ custodes, ideo ab omni terreno contagio purissimi esse debent, & quoad licet quissimilimi Christo, cuius loco, munereque fungunt. Quippe, episcopos oportet esse sine crimine, vt alios valeant liberius arguere. Ideo enim inunguntur, vt sint procuratores animarum, & distributores spiritualium, atque intendant lectionibus, orationibus, & prædicationibus, ac alijs operibus, per quæ hominibus salus datur. Quocirca quilibet episcopus debet habere scientiam noui & veteris testamenti, ac iuris communis, cum sit cognitor animarum, & iudex clericorum. Non enim decet episcopos indigere doctrina, qui aliorum debent esse doctores. Quæ autem episcopos scire oporteat, ea in canonibus exprimentur.

II § Quas præterea episcopi in se conditiones habere debent, apud describit, dicens: Oportet episcopum irreprehensibilem. i. innocetum, esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non violentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum. Vereor autem ne nunc apostoli doctrina minus obseruetur quam deceat, sed potius deuentum sit ad illud eiusdem apostoli præconium. Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, scilicet episcopos, non parcentes gregi. Vbi nam bonus & probatus opere & doctrina in episcopum eligitur, non puer, non carnalis, spiritualium ignarus: plures ambitione, peruersa via, quam electione & legitimo tramite prælati præficiunt. Ob quam ecclesiasticæ dignitatis turbulentiam ecclesia periclitatur, Salomone dicente: Est malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens à facie principis, positum stultum in dignitate sublimi. Ideo (vt dixi) in episcopis exquisita requiritur doctrina, vt docendo & prædicando alijs præesse ac prodesse possint. Heus quis episcoporum hodie prædicat, aut de animabus sibi commissis curat?

III § Rarus quoque vna vxore. i. ecclesia, est contentus, qui non plures dignitates aut præbendas, aut (quod damnabilis est) plures episcopatus sibi vsurpare quærit. Episcopi insuper incumbunt mensis pro altaribus. Imprudentes in diuinis,

Rodo. Zammo. vbi supra c. 10 Roma. 15

di. 21. in nouo Psal. 44 Di. 68. c. 9 vices, in fi.

Exod. 18 Eccles. 10 De pe. cle. t. rubri in aut. de sanct. ep. Apo. 3 Hier. 1. in fi. 2. cor. 2. 10. 11 2. Cor. 10

Roma. 1. Act. 3

Phil. 4

6. q. 1. oues

Dis. 25. c. fi. Tit. 1.

11. q. 1. clericum §. illud. ex. c. te quid.

Inno. de ele. c. cum in cunct. 1. q. 7. cōueniētib. §. itē Cōstantin. Dis. 38. p. 10.

Act. 20

Tho. contra gēt. li. 3. c. 81.

Eccles. 10

Dis. 36. p. 10. Dis. 88. epūs nullam

§. ca. 19. §. 1. & j. c. 51. §. 8 §. c. 19. §. 17 Di. 35. ecclesie Ale. §. ca. 16. §. 4 11. q. 1. idē res.

§. ca. 7. §. 1. j. ca. 24. §. 4

§. ca. 19. §. 3 & j. c. 59. §. 9

j. eo. §. 8 §. ca. 15. §. 35 §. ca. 19. §. 1.

j. ca. 23. §. 12

j. eo. §. 2

1. Timo. 3

j. eo. §. 5. & j. ca. 56. §. 2.

§. c. 17. §. 20 & j. c. 22 §. 7 §. eo. §. 1.

§. ca. 19. §. 18 & j. c. 23. §. 5

DE EXCESSIBVS EPISCOPORVM

- nis, mundanā diligunt sapientiā, magis officia fisci q̄ opera Christi exequentes, Ornant corpora sua auro, animas autē luto. Apud eos verecūdia est exercere spiri- J. ca. 25. §. 2.
- Cath. Senē.** ritualia, gloria tractare scurrilia. Hinc in Cath. Senē. dicit: Ipsi veluti exca- c. 116. in fin. J. ca. 37. §. 10
S. c. 19. §. 11.
post prin. &
J. eo. §. 10
S. c. 19. §. 11,
circa fi.
- als, parasitis 2. q. 7. cū pa- fones, vanitatibus vacantes pro doctis & boni testimonij viris, quo minus pos- J. ca. 24. §. 4
sequen. sint reprehensibiles inueniri. Aliquando colligunt improbos theologos, nec non iuris peritos astutos, qui iura tanq̄ caram pro sua cupiditate flectunt quo volunt, J. ca. 24. §. 4
q̄ adulatores in curijs principum.
- Seneca** III § In ore deniq; episcoporum est lex vanitatis pro lege veritatis, & J. ca. 18. §. 4
Malac. 2 labia sacerdotis custodiunt scientiam secularē, nō spiritualē. Vilissimus vero cō S. c. 18. §. 4
1. q. 1. vilissi- mus. putandus est, nisi prae cellat scientia & sanctitate qui est honore praestantior. Ven- tres episcopos frequentius despiciunt merū, q̄ cibum verū. In subditos facilius iniuriantes q̄ patientes, ideo nuncupant vacca pingues in Hierusalē, qui calum- niam faciunt ægenis. Nā gladius ecclesiae, videlicet excommunicatio, in sui cōtem J. ca. 21. §. 12.
- Amos. 4** ptum leuiter pro inani causa saepius in pauperes extenditur.
- Doct. theo.** V § Porro quidā episcopi promptius indicunt bellū q̄ mansuetū flagellū, S. eo. §. 2
in 4. di. 18 qui ad pacem firmiter tenendā mutuum inter se consiliū & auxilium impendere & discordantes ad cōcordiam inducere tenentur, Imō etiam bella inter seculares J. c. 21. §. 10.
Dif. 90. p. 10 principes exorta omni conatū sedare debent. Sed ipsi episcopi potius procurant bella suscitare, vel inquantū praetimore licet, per se gerere, q̄ bono zelo interci- J. ca. 24. §. 2
pere. Noui episcopos duos, quos alter adhuc in humanis est, qui velut duces & capitanei exercitus, cappis, rochetis, librisq; postergatis, gladiū super brachium suū & arma sumpserūt, metati sunt castra, in campis digladiati vsq; ad hostiū pu- gnā, Quos pro debito officio potissimū orare decuerat, vt populus Christianus a sanguinis effusione, ab hostibusq; malignis liberaretur. In eis verificatur illud J. ca. 17. §. 19
Thren. 4 Threnoz. Ingrediet. f. ecclesiam, hostis & inimicus per portas propter peccata S. c. 17. §. 19
1. mach. 5 prophetaz eius, & iniquitates sacerdotū eius, q̄ effuderūt in medio eius sanguinē iustoz. Quae belligerandi opera ipsis episcopis cedunt in damnationē, ac in ec- clesiā, Christianorumq; scandalū & perniciem. Nam quando Iosephus & Aza- rias sacerdotes, pro acquirenda propria gloria, irent pugnare aduersus gētes, qui bus obuiam veniebat Gorgias in pugnā, ipsi fugati sunt. Siquidē in illa die cecide- runt sacerdotes in bello, dū volunt fortiter facere, dū sine consilio exeunt in pra- J. ca. 15. §. 49
2. q. 7. secuti lium, vt in Machabæo habetur. Atqui multoties is, qui dicit pax vobis, non col- umba, sed coruus reputatur, praesertim illi qui principatu seculari iudiciū sangui- nis (quod regalia nuncupant) obtinere praetendunt, & principes seculares se esse J. ca. 16. §. 3.
S. J. eo. §. 7
Iohan. 18 datur in terrenis opibus, in sordidis ac plebeis curis, in bellorum procellis, in im- perijs mūdialibus. Heu dominus Iesus palam negauit regnū suum huius esse mū- J. ca. 12. §. 6
Iohan. 16 di. Quinimō ipse solus fugit in montem cum cognouisset quia populi venturi ef- J. c. 23. §. 6
Tho. 3. p. q. sent, vt raperent eum & facerent eū regē, quomodo ergo conuenit, vt Christi lo- J. ca. 53. §. 16
59. ar. 4. ad. 1 cum tenens, mundani ditionem non solum admittat, verumetiam ambiat, vt li- bidine, luxu, violentia, superbia, fastu, diuitijs, rapacitate regnet, quem Christus docuit humilem esse & corde mitem. Nulla equidem comparatio regni caeloz, J. ca. 16. §. 2
Mat. 13. 25 (sic enim Christus suam vocat ecclesiam) cum regno terrarum, vbi est cura con- gregandi pecuniam, tyrannizandi, tumultuandi, bellandi, triumphandi, ac alia faciendi, sine quibus imperium temporale administrari nequit. Ideo deus videt clericis inhibere dominationem mundanam per prophetam, dicentem: Vx vo- bis qui opulenti estis in Sion & cōfiditis in monte Samariz, optimates capita po- pulorum ingredientiē pompaticē domum Israel, bibentes vinum in phialis, & optimo vnguento delibuti, qui separati estis in diem malum, & appropinquatis folio

I. ca. 15. §. 11.
 §. 20. §. 6. &
 I. co. §. 13
 §. ca. 16. §. 9
 & §. c. 19. §. 5
 & I. c. 21. §. 3
 I. co. §. 12
 §. 13. §. 1
 §. 15. §. 1
 I. co. §. 10
 I. ca. 21. §. 14
 & I. co. §. 15
 §. co. §. 1
 §. c. 15. §. 39
 I. ca. 23. §. 2
 I. c. 21. §. 9
 I. ca. 21. §. 19
 I. ca. 23. §. 15
 in fi.
 §. c. 19. §. 17
 & I. c. 21. §. 8
 §. co. §. 5. &
 I. ca. 21. §. 8
 §. cod. §. 7
 in fi.
 I. ca. 26. §. 12

folio iniquitatis, quoniam conuertistis in amaritudinem iudicium, & fructu iustitiae in absinthium, qui latamini in nihilo.

VII § Cupiditas nempe principatum mundanorum, & pompa superbiae familiae, equorum, vestium, ytenfilium, aliarumve rerum temporalium raro absq; vitio animi & ostentationis habetur, nec salua iustitia sustinetur, & maxime absq; iniurijs & de ipsis vix gubernatur. Idcirco renuntiandū erit dominio temporalī, qm̄ regnum mundiale per se infinitis laboribus obnoxium est, tum vero longe minus feliciter cedit sacerdotibus q̄ laicis, idq; duabus fere de causis, partim q̄ vulgus hominū libentius pareat in hoc genere prophanis q̄ ecclesiasticis dominis, partim q̄ illi, ceu liberis suis relicta ditionem, student eam q̄ florentissimam reddere, hi contra, quasi aliunde ad imperium adfiscuntur, ita qm̄ sibi ipsis gerunt, non hā redibus magis expilant q̄ ornant patrimoniū Christi, perinde quasi praeda sit abiecta, non prouincia. Si sibi ipsi episcopi gerunt imperium tyranni sunt, si reipublicae, erunt negotiosissimi, Successoribus non fauent, & plerumq; sibi infestos successores adipiscuntur. Inde propinquos locupletare studet cum ecclesiarum suarum expilatione.

VIII § Praeterea episcopi pecunia hīs actibus incumbere nituntur. At cur angelus dei (sic em̄ appellatur episcopus) temporalibus rebus oneratur, quae vel homine bono sunt indignae, quibus vsurarij sunt diuites, & quibus tyranni nuncupantur magni. Minime itaq; decet episcopos onerari iniquo mammona, neq; eidem seruire vel temporalium, ceu vilium rerum, esse procuratores. Quoniam per vsu huiusmodi temporalium ipsi episcopi suam dignitatem magis vilipendūt q̄ augent, ac debito destituuntur circa subditum populum honore, & populus Christianus orbatu dignis episcopis, quoniam sacra dona spiritus sancti extinguuntur, atq; confunduntur cum prophanis mūdi donis. Episcopi igitur (iuxta Pauli decretum) si secularia negotia habuerint, ad ea alios cōstituant. Nō em̄ æquum est, eos relinquere verbum dei, & ministrare mensis. Quamobrem vltro renēcere vel certe contemptui habere debēt bona & officia temporalia, & sic possidere quasi nō habeant. Nam eos qui ad spiritualis vitae tranquillitatem sunt destinati, nō decet protrahi ad mūdanos tumultus, neq; in rebus caducis versari, alioquin ipsi dicuntur mortui qui sepeliūt mortuos.

IX § Insuper episcopi debitam solēt obmittere hospitalitatem, pauperes Christi negligēdo, semetipsos impinguādo, canes, aliaq; animalia alēdo, & sic vna bestia nutrit aliam, ac si sponte velint esse de numero eorū, in quo dñs profert sentētiā iustam. Hospes, id est pauper, sui, & nō susceptis me, ideo dñs dicit: a me maledicti in ignem æternum. Passim quoq; episcopi pene omnes morbo cupiditatis (quae mater omnium est haeresum) laborāt, aliena rapiētes, ecclesiastica bona dilapidātes, q̄ diuinis vsibus & paupibus Chri dispensare deberēt, aliorum expendūt. Nō autē sua sunt, sed taliū bonorū administrationē dātātaxat gerūt, ideo proprietatem eorū sibi inburfare nō licet, quoniam ecclesiasticarū reū, episcopi procuratores tantū sunt, nō domini. Ait em̄ canon: Gloria episcopi est, pauperū opibus providere, ignominia sacerdotis, est proprijs studere diuitijs.

X § Et si ecclesiasticarum rerum sollicitudo ad episcopum spectat, eas tamen dispensare debet tanquam deo cōtemplante, nō licet ei fraudare quicquam ex illis, vel cognatis aut propinquis dare ea quae dei sunt. Quod si pauperes sunt, vt pauperibus largiatur. Ipsi autem episcopi redditus ecclesiarum, nō in pias causas, sed cōsanguineis, histrionibus, adulatoribus, venatoribus, scortis, ac similibus personis friuole expēdunt, & magis attendūt nequitiam hominum q̄ necessitatem naturae contra canonum decreta. Non cōtenti mobilia ecclesiarum bona perperam alienare, sed etiam immobilia suis cognatis, alijsve affectiōe sinistra sibi coniunctis pro vili censu sicte locare, ad longum tempus inscribere vel aliter dissipare nitūtur, in suarum ecclesiarum detrimentum, ac in subuersionem iustitiae, pauperumq; suppressionem quāmaximam. Atqui huiusmodi alienationes sunt inter haereticos computādi.

XI § Cæterum cōcilia prouincialia per archiepiscopos vel synodalia per

De cō. Ro.
 man. in. d.
 c. 1. in. d.
 Erasmus in
 Sileno.
 o. 1. 10.
 Mala. 2
 Mat. 6
 1. Cor. 7
 2. Cor. 6
 Acto. 6
 1. Cor. 7
 Catha. Sen.
 ca. 127. in fi.
 Mat. 8
 Ca. Se. c. 125
 Di. 42. i. sū.
 Mat. 25
 12 q. 1. nulli.
 & c. 11.
 12. q. 2. glo.
 ria, & c. si qs
 Di. 86. dona
 re, & c. q. ve
 natorib. cū
 similibus.
 Di. 18. peruenit
 et per tot. dist.

G 2 dio cce-

diocesanos, iuxta patrū & ditiones, minime celebrantur. Vnde multæ res ecclesiasticæ, quæ opus habet correctione, negliguntur. Nihil quippe mores disciplinæ ab ecclesia Christi magis expellit, quàm negligentia episcoporum, qui cōtemptis canonibus ad corrigendos ecclesiasticos mores, synodos facere negligunt. Episcopi præterea debito modo tēpore suas parochias nō visitāt, in perniciē subditorū, quibus tamē nihilominus caritatiua subsidia & angarias, aliæque grauamina imponunt. Ex qua visitandi negligentia in puteū cadit vita clericorū honesta, ornatus & reparatio ecclesiæ vnā cū statu & fide laicorū. Et si aliquādo episcoporum officiales visitant, plus tamen temporalium rerū, quàm animarū lucrum quæritur. Episcopi insuper minime animaduertūt idoneitatē curatorū instituendorum.

§. ca. 19. §. 16
& §. ca. 32. §. 3

De cēsi. Romana. in. 6. cū similibus.

10. q. 1. epīm. & c. placuit.

2. Birg. 10

XII § De talibus itaq; episcopis Christus apud Birgittā multiphariā conquisitū, dicens: Episcopi aedificant diabolo duas ciuitates. Prima vrbs est labor corporis, & superuacua sollicitudo acquirendi mundana. Secunda est inquietudo & turbatio mentis, quia ab appetitu mundi nunq; finuntur quiescere, exterius est labor, interius est inquietudo & anxietas, spiritualia faciens onerosa. Et quāuis episcopi laborant, & totis medullis cordis inhiant mundo, nō tamen possunt perficere quod cupiunt, nec possunt facere sitim cupiditatis suæ, ideo vrunt dolore interius, & exterius labore, & pro ipsa angustia non reportāt fructum benedictionis, sed retributionem confusionis. Et infra: Episcopus primo debet depondere pondus circumstantis quod eum onerat, hoc est mundi cupiditatem, vtendo mundo ad sola necessaria sua secundum episcopalem humilem sustentationem, quasi diceret, ita vtatur mundo, tanq; non vtatur. Ait enim Gregorius: Nihil in episcopali ceruice splendidius fulget quàm humilitas. Sic Matthæus disposuit de ceruice sua onus graue, & iugum amarū inuenit onus leue, ac iugū suauē. Ideo secundum institutionem quarti Carthaginensis concilij, Episcopus debet habere vilem supellestem, & mensam, victumq; pauperem.

§. ca. 49. §. 21.
10. q. 3. caucē.

§. ca. 21. §. 3.

§. ca. 19. §. 7

3. Birg. 1.

1. Cor. 7 Gre. in epīs Mat. 9 Mat. 11.

3. Birg. 4. 6.

3. Birg. 8

1. Tim. 3.

8. q. 1. qui.

4. Bir. 49

Deut. 32

XIII § Sed quis est episcopus, qui non magis cōcupiscit dominium ad honorem mundi obtinendum, vel diuitias, quàm ad subueniendum pauperibus cuius tota vita tēdit ad secularia. Omnē mundi ornatum diligit, de defectu vero ornatus ecclesiastici corporalis, vel spiritualis minus curat, vnde vltimus in Birgitta dicitur: Episcopi sequuntur diabolum consulentem, & eis dicentem. Ecce honorem offero, diuitias habeo in manu, voluptas in promptu est, mundus erit delectabilis ad fruendum. Item episcopus assumpsit honorem, non ad quietem, sed ad maiorem laborem. Nam secundum apostolum: Qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, quia nomen est operis, non honoris, vnctus est oleo in officium apostolicum, ac in vitæ puritatem, & consecratus verbis sanctis, vt mutaret in animatum panem in viuificantem deum; Remanet vero otiosus, & seruus maculatus pinguedine sterquilini, atq; fallax proditor, qui propter cupiditatem vendit eum, qui redemit omnes ex charitate. Et infra: Episcoporum & clericorum cupiditas nullum habet fundum. De quorum superbia, & vita luxuriosa procedit fumus, id est fœtor, ob quem abominantur eos omnes angeli in cœlis, & amici dei in terris. Hactenus de episcopis male administrantibus, qui ab ecclesia multa bona perceperunt, videlicet dignitates, honores, diuitias, & similia. Postea autem in crassati, dilatati, & impinguati recalcitrant, ac pro sua maligna ingratitude deum spernunt, ecclesiamq; offendunt.

§. ca. 21. §. 10

§. ca. 19. §. 10

§. ca. 21. §. 1.

§. ca. 22. §. 10

§. ca. 19. §. 7

§. ca. 19. §. 17

§. ca. 19. §. 9

& §. ca. 26 §. 10

Iohan. 10

XIII § Demū horribilior sententia est de episcopis, alijsve prælati male intrantibus, quorum multi illegitime eliguntur. Imò pauci sunt qui absq; ambitionis labe in prælaturas intrant, quibus solis maledixit saluator, quem alias nullibi reperio verba opprobriosa emisisse, quàm contra ambitiones prælatos, quorum præsentiam tempore plures esse futuros, ipse in spiritu suo diuino olim præuidit, inquiens: Amen amen dico vobis, qui nō intrat per ostium in ouile, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. Et infra: Omnes quotquot venerūt, scilicet per ambitionem, fures sunt & latrones, quia venerunt ad rapiendū & occidendū. Fur non venit, nisi vt furetur, & mactet & perdat. Furatur, quia quod alienum est, suum dicit. Nam dei oues, suas fatetur, de quibus proprium quærit commodū, nō dei

§. ca. 21. §. 3.

§. cap. 53. §. 3

§. ca. 19. §. 11

§. ca. 19. §. 12

& j. c. 21. §. 11 dei honorem. Maclat, quia subditos comprimit in temporalibus, & perdit animas ouium aternaliter. Idcirco sanctus Laurentius apud Birgittā cuidam episcopo nuntiari fecit, dicens: Conuertat se citius episcopus ad diuinam charitatē, corrigendo seipsum & subditos suos, alioquin sentiet manū iudicantis, & ecclesia sua igne & gladio purgabitur, rapina, & tribulatione affligetur intantū, q̄ in longa tempora non erit, qui consoletur eam. A futuris utinā afflictionibus misericordissimus deus hancine nostrā clementer præseruet ecclesiam, quæ (prohdolor) nonnullis præscriptorum excessum deprauatur incommodis.

1. Birg. 25

j. ca. 21. §. 14

Psal. 68
Thren. 1.

§. c. 15. §. 43
& j. c. 34 §. 5
§. eo. §. 8. &
j. ca. 23. §. 15.
§. c. 19. in fi.
& j. c. 32. §. 8
in fi.

XV § Cum Catharina igitur Senensi supplices oremus. Exaudi nos deus clamantes ad te, Dirigas corda & voluntates ministrorum sanctæ matris ecclesie sponsæ tuæ, vt non consueto suo more, sed cœlesti tuo rore sequantur Christum agnum saginatum, pauperem, mansuetum, & humilem, sint digni ministri sacrificiorum sicut angeli terrestres, non sicut bruta ad hæc inepta. Transfer eos à mundi affectu in tui amorem, vt mundum derelinquant, teq̄ sequantur, sint fidei zelatores atq; virtutum, relictiis fallacibus cupiditatibus, ac huius seculi pompis. In ipsis deniq; ministris, inq; suis subditis ecclesia tuo sanguine ædificata, sed nōstro crimine ruinosā, reformetur.

Cat. Se. ora
tione. 2. 56.

De prælatō, aliorumq; curatorū vita vitiosa. Cap. XXI.

Curatorum status succedit statui septuagintaduorū discipulorū, & figuratus est in lege veteri per Leuitas, quorū officium fuit portare archam domini, & psalmos canere, ad quos Ezechias dixit: Audite me Leuitæ sanctificamini, emundate domum domini, qui vos legit, vt stetis coram eo, & ministrētis illi. Leuitæ quippe faciliorū ritu sanctificabantur q̄ sacerdotes. Hos autē deus delegit, vt ei ministrēt & benedicāt in nomine eius. Nam olim ad verbum sacerdotū omne negotium pendebat, & hostiæ immolatio ad eos pertinebat, hodieq; pertinet, ideo in eis singularis requiritur puritas. Regimen illud per animas, ad finem vltimū dirigendū, per vitæ informationem & sacramentorum administrationem, ad curatos spectat, licet partim etiam ad religiosos, qui in vinea domini laborant. Vineā vero domini, domus Israel est. i. ecclesia. Sed heu multi pastores demoliuntur vineam Sabaoth & ponūt eam in desertum. Et ita fit sterilis vinea in agro dominico.

2. Reg. 15
2. paral. 5. 7

§. ca. 16. §. 4
& j. c. 22. p.
§. c. 11. i. pri.
& j. eod. §. 5

Deut. 21.
Leuit. 14
Cat. Se. c. 113
Esa. 5. Hie. 12
Iohel. 1.
Malach. 3
Mat. 24

I § Hinc querit dominus, quasi indicans raritatem bonorum curatorum dicens: Quis putas est fidelis seruus, & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore? Quæ sententia dominus docet, vt prælatus præ se ferat conditiones sex. Primo, vt sit fidelis in ore, corde, & opere. Secundo humilis, non contendat præcedere tanquam maior, sed iuxta diuinum præceptū, sequatur tanquam minor & ministrator. Et quanto magnus est, tanto sit humilior. Tertio, sit prudens, & diligenter agnoscat vultum pecoris sui, gregesq; suos consideret. Quarto, sit syncerus, non solum iustus videri, sed etiam esse velit, quia ipsum constituit dominus, ideo ambitiosus vel hypocrita esse non debet. Quinto, sit bonus pater super familiam suam, eam visitando, consolando, & corrigendo. Sexto, prælatus sit frugi, suis subditis dando cibum corporalem, spiritualement & exemplarem.

Luc. 12

§. c. 20. §. 12
& j. c. 22 §. 11
Delibel. of.
ficij, condi.
tione. 11.

Luc. 22
Ecci. 3
Prou. 27

II § Præterea curati præcipue debent esse intenti orationibus, & hostias offerre, prius pro suis delictis, deinde interpellādo pro populo, cuius peccata comedunt, quia ea suis precibus delere tenētur, atq; orare pro oibus quorū elemosynas & oblationes accipiunt. Nempe deus bonos & malos ad dignitates quotidie vocat, vt omnis qui officium tenet cū vita, gloriatur in æterna vita, qui vero honorē habet absq; onere, gloriatur ad tempus, periturus in æternū. Multi quidem sunt vocati, pauci vero electi, quia ingrati gratiæ dei, quorū corda & mores longe sunt à deo, licet in ecclesiis habitent. Vnde ex malo laico fit malus clericus vel monachus. Rursus, ex prauo clerico vel monacho fit impius prælatus.

Ioh. vlt.

§. c. 11. §. 5 &
j. ca. 23. §. 14
§. c. 15. §. 26.
& j. c. 29 §. 5

Heb. 7
1. q. 1. ipsi
Di. 36. c. fi. 10
q. 1. quia,
3. Birg. 19. 27

III § Eligendi ergo sunt sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in lege dei. Modernis autem temporibus pauci canonice & absq; ambitione eliguntur, quin plures prælati, aliq; beneficiati, per reges & principes illegitime cōstituant

Matt. 20. 22
Ca. Se. c. 129
post prin.

§. c. 20. §. 14
& j. eod. §. 9

1. mach. 4

DE PRAELATORVM VITA VITIOSA.

- fituuntur, imò vel ambitiose, simoniaceq; intruduntur, & per pontifices confirmantur contra priuilegia ecclesiarum & concordata Germanica, contraq; omnem iustitiam. Porro pontifices suos cocos, tributarios, stipendiarios, & stabularios frequenter animarum curæ ac dignitatibus præficiunt. Exin pristina prælatorum sanctitas (inquit Vbertinus) paulatim decreuit & ruere incepit per ambitiones, s. per pompas & simonias, per illegitimas electiones & auaritas, per multiplicatione & superfluitate temporalium, per carnales suosq; promotioes, per negligentia diuinorum cultuum, & per alia aperiò peruersa, propter quæ tanq; subiecta præambula & male disposita, diabolus aduersus præsentem ecclesiam statum est solutus & permissus inducere suppressiones iniquas. Sicut Iason & Menelaus, Alchiminus, & cæteri synagoga cecidit, sic in ecclesia multi plati vitiosi, aperiètes viâ aduersitatibus, pcedunt ecclesiasticæ dignitatis casum, & ipsius ecclesiæ latinq; ruinam, donec veniat mixtus Antichristus, de quo inferius habebitur.
- Vbertinus** §. c. 20. §. 11 & §. c. 23. §. 2
- 1. mach. 7** §. c. 17. §. 17
- 2. mach. 4** §. ca. 42. §. 3
- Luc. 3** §. ca. 19. §. 4 & §. eo. §. 14 & §. c. 57. §. 2
- §. c. 42. pto.**
- III §** Porro nullus hodie in assumendis pastoralibus sarcinis, in curaq; animarum sufferenda, de qualitate plebis, cui præesse expedit, de moribus aut vitiis interrogat. Nullus prælatus de regulæ in monasterio suscipiendo obseruatione, de cerimoniarum cultu, de religiosorum disciplina cunctatur, nulla prorsus de subditorum salute aut ædificatione mentio habetur. Sed de prouentuum dumtaxat vbertate quæritur cautissime, quantam scilicet beneficii possessor abfuturus annuam pensionem consequi valeat. De huiuscemodi curatis Vincentius exclamando, dicit: O quanta nunc est obduratio in ecclesia dei, prælati sunt superbi, vani, pomposi, simoniaci, avari, luxuriosi, qui finem in terrena mensura ponunt, curam ecclesiasticam negligunt, sine charitate, gulosi, pigri, quia nec celebrant, nec prædicant, sed scandalizant, ac sanctæ matris ecclesiæ prouidentiam contempnunt, qua præcipitur, vt ecclesiarum rectores, qui verbo præesse non possunt plebibus, viros idoneos ad prædicationis officium salubriter exequendum assumant qui plebes sibi commissas vice ipsarum verbo ædificent & exemplo, quibus congrua necessaria subministrant, ne pro necessariorum defectu compellantur destitute ab incepto. E contra prælati, alijq; curati solliciti sunt, vt suas vices & ecclesias comitant illis, quos non in pascendis ouibus, sed in tondendis, mactandis, imò in excoriandis peritos nouerint, ceu mercenarijs, à quibus temporale lucrû & annuum censum augeri gaudent & fomenta suæ auaritiæ accumulunt. Sacerdotes autem conducti dumtaxat in mercede docent.
- Vicenti⁹ de si. mun.** §. ca. 22. §. 4
- De off. ordina. c. inter cetera.**
- Ioh. 10** §. c. 23. §. 4
- Michæ. 3** §. c. 23. §. 10
- V §** Flebilis (prohdolor) atq; nimis infelix est status ecclesiæ, cuius custodes stant ad molam cupiditatis, & sunt quasi locustæ, quæ confidunt in sepibus in die frigoris, & sole oriente auolant. Ad quos dominus: Dedi vobis terram in qua non laborastis, & vrbes quas non ædificastis, vineas & oliueta quæ nõ plantastis, nunc ergo timete dominum. Vnde Christus apud Birgittam inquit: Via quam ego ipse ostendi, & per quam amici mei longo tempore incedebant, nunc dissipata est. Dormitant em̄ pastores & custodes ecclesiæ, transeuntes delectantur vanis & nouis, ideo exurgam & non tacebo, auferam vocem gaudij & locabo vineam meam alijs, qui facient fructum tempore suo. Et infra: Ecclesiarum prælati pleni sunt superbia, cupiditate & putredine corporalis delectationis cõtramãdata dei, & statuta ecclesiæ, præbêtes subditis mala exempla, ideo oportet me ab eis exigere iustitiam, in inferno perpetuo cruciandis. Et infra: Supra colla prælatorum, qui pro vana gloria magnos equos ascendunt, sedent diaboli & suis calcibus pectora eorum impellunt.
- Michæ. 3** §. c. 24. i. pri.
- Naum. 3** §. ca. 23. §. 14
- Iosue. 24** §. c. 25. §. 13
- 6. Bir. 54** in prin.
- 7. Bir. 12** §. c. 15. §. 36
- Mat. 21** & §. eo. §. 11, & §. c. 23. §. 2
- 6. Bir. 53** §. eo. in pri.
- Ezech. 8** & §. c. 43. §. 2
- Ezech. 22** vsq; ad. §. 5
- VI §** Nihil deniq; ita prouocat deum ad iram & homines ad peccadum, sicut lasciuia prælatorum, in quibus hodie verificatur illud propheticum: Vides quæ seniores domus Israelfaciunt in tenebris, vnusquisq; in abscondito cubilis sui, dicunt em̄: Non videt dominus nos. Et infra: In domo domini mulieres sedebant plangentes Adonidem (qui fuit Amasius Veneris) Seniores replètes terram iniquitate, conuersi sunt ad irritandum me, dicit dominus, & ecce applicant ramum ad nares. Et infra: Sacerdotes contempserunt legem meam, & polluerunt sanctum
- §. eo. §. 7. & §. c. 23. §. 8**

sanctuaría mea. Et alibi: Sacerdotes polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra legem. Item: O sacerdotes offertis super altare meum panem pollutum, munus non sulcipiam de manu vestra. Et infra: O sacerdotes si nolueritis audire, mittam in vos egestatem, & maledicam benedictionibus vestris. In Alemania me Hercle pauci sunt curati, qui non foetore concubinitus marcescunt.

VII § Nequaquam igitur hi, qui iram dei vna cum Christo placare deberent, per sua sacrificia mitigant, sed magis contra se excitant diuinam iustitiam, in suos quoque subditos plagam acerbam prouocant, non abigunt, quia cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur, & sic subditis author ruinae. Quamobrem is, quem crimen deprauat proprium, non potest intercessor fieri pro culpis aliorum. Scriptum est enim: Victimae impiorum abominabiles domino sunt, & sanctorum ad deum orationes impediunt. Ecce ipsi sacerdotes in grauibus peccatis positi, dum suis premuntur, aliena non diluunt, sed potius maculant. Hinc beata Maria ad Birgittam ait: Ego iam sto super mundum cum oratione mea assidua ad meum charissimum filium, sicut arcus, id est iris super nubes caeli, qui ad terram inclinari videtur cum utroque fine, sicut mundi habitatores me inclino, ad bonos ut stabiles sint, ad malos autem, ut conuertantur. Sed contra arcus claritatem surgunt horribiles & tetræ nubes, utpote clerici fornicarij, auari pecuniae, & prodigi ad pompam mundi, quorum peccata ascendunt ante dei conspectum contra orationem meam uti tetræ nubes contra clarum arcum caeli. Et sic qui vna mecum deum placare deberent ipsi iram eius contra seipos excitant.

VIII § Christus in super apud Birgittam inquit: Tria facinora exercent ecclesiae prouisores: In carne vitam meretricalem habent. Secundo sunt insatiabiles similes voragini maris ad cupiditatem pecuniae. Tertio bona irrationabiliter & prodigialiter, sicut torrens in impetu suo aquam fundens, pro superbia largiuntur. Quorum horribilia peccata in caelum ascendunt ante conspectum dei contra orationem meam sicut tetræ nubes contra claritatem aeris. Et infra: Redditus ecclesiae non dignis dei seruitoribus dantur, sed diaboli satellitibus, leonibus, fornicarijs, lusoribus, venatoribus, parasitis, & similibus. Et ita domus dei facta est diabolo tributaria & homagiata. Et infra: Abbas extra monasterium morari non deberet, ut esset caput & speculum religiosorum, sed est caput meretricum, habens spurios, deberet esse exemplum pauperum & distributor indigentium, sed de elemosyna ostendit se esse magni domini, quia potius inhabitat castrum quam claustrum, deberet esse doctor & pater fratrum, sed est eis seductor & vitricus. Nam ipse in delicijs ac pompa ludit, dum illi afflicti murmurant tota die.

IX § Praeterea deus maximus ad Catharinam Senensem inquit: Praelati sunt veluti lucernae super candelabrum positae, ministratores veri solis in lumine virtutis bonaeque vitae, sed ipsi ministrant in tenebris, non intelligentes sacram scripturam, nam vacui sapore diuino, replentur immunditia, inscitia, cupiditate, curiositate & auaritia. Quo minus bona fronte subditos informare vel de criminibus corrigere valent, obiecturi eisdem, Medice cura te ipsum, postea mihi praebere medicinam, tu enim grauiore morbo laboras quam ego, & me arguere contendis. Et infra: In eligendis praelatis non inquiritur de vita, honestate & humilitate promouendorum, sed de altitudine nobilitatis, vel ditionis, vel eloquentiae, vel scientiae mundanae, quae in praelato peruerso est sicut gladius in manu nauis furiosi. Atqui communiter ad praelaturas intrant ambitiosi, symoniaci, aut aliter vitiosi. In domo itaque dei mendacium regnat, non veritas, non humilitas, sed superbia, quae est detestabilior in ministris Christi usque ad mortem quondam humiliati. Item ecclesiarum rectores incumbunt inanibus temporalibus, non doctrinae veritatis, ad quam destinati sunt ut animas immortales curent in domo orationis. Nempe ipsi spiritualiter mortui sepeliunt, id est inordinato affectu tractant mortalia, utpote temporalia, quae ad laicorum spectant officia, & sic cum symoniaca negotiatione & delicata ingluuie ex domo dei faciunt speluncam latronum & stabulum porcorum.

Sopho. 3.
Mala. 1.
Mala. 2

Gre. 1. morz.
Di. 49. i. sum

Pro. 15
10. q. 1. quia.

4. Bir. 78

3. Birg. 10

4. Birg. 33. &
lib. 6. c. 66
Rod. spe. hu
vi. li. 2. c. 12
6. memb.
Birg. c. 21. 115
Th. 22. q. 10
87. ar. 7

Mat. 5. luc. 11
E. ca. 7. §. 1.
E. c. 19. §. 5 &
J. c. 28. §. 5

Luc. 4
Grego. in
paso.

Mat. 8

Mat. 21
Mar. 11.
Luc. 19

DE PRAELATORVM VITA VITIOSA.

X § Prælati deniq; spirituales paupertatem reiicientes, splendidas diuitias accumulare nitunt, vt apud mundum adipiscant honorem, apud deum con-
 fusionem inuenturi. Aliqui autem se excusant, quasi temporalibus indigeant bonis, quibus se aduersus rebelles muniât. Contra quos Ioachim inuehit, dicens: Prælati in suis aduersitatibus non ad arma, sed ad Christum recurrere debent, qui eos liberaret ab omnibus tribulationibus. Columba suo volatu non formidat volatū aquilæ vel accipitris: sic ecclesia, si ad Christum recurrit, raptoris insultum minime formidabile habebit. Ecce quantis temporalium vanitatibus modo prælati & sacerdotes laborant, natant super vacuitatibus, in comestationibus, cubilibus & impudicijs, in contentione & æmulatione ambulât. Et postquam suos ventres impleuerint, æstimant se deo placere, ac eleemosynâ insufficientem præstare, quando ex mensis suis fragmenta, seu reliquias, quæ porcis vel canibus debent, distribuunt pauperibus. Quamuis talia Christus nõ damnet, præcipit tamen sua membra decentioribus foueri, vt pote frangi panem esurienti, & se de substantia dantis honorari: pauperibus quoq; dari de primitijs omnium frugum. Maledictus est em̄ dolosus qui debile immolat domino.

XI § Ob prælatorum profectio cupiditatem ecclesia percussa est, vt vidua, & facta est sub tributo, quia principes eius facti sunt velut arietes, non inuenientes, neq; quaritantes pascua spiritualia. Ideo in eos fertur sententia maledictionis, vt infra patebit. Aliâ præterea contra eosdem cupidos prælatos deus p̄ Prophetam terribilē fert sententiã. Inquit em̄: Væ pastoribus Israhel, qui pascebât semetipsos nõnne greges, id est, subditi à pastoribus sunt pascedi? lac, id est, temporalia, quæ vobis lactea sunt, comedebatis, & lanis, id est, mollibus operiebamini, & quod crasum erat, occidebatis. Nam pastores pro sua cõcupiscentia multoties oues suas ad p̄ctã trahunt: item quod infirmũ fuit, prout est imperitũ vulgus, nõ consolidastis, & quod ægrotũ, id est, peccatis sauciãtũ erat, nõ sanastis, scilicet cũ doctrina salutaris: & quod cõfractum est, id est, pplexum, nõ obligastis, & quod abiectũ, id est, erroneum est, nõ reduxistis, & quod perierat, puto p̄ desperationem, vel nimiam præsumptionem, nõ quaesistis, sed cũ austeritate imperabatis eis & cum potentia. Et dispersæ sunt oues meæ, eo quod nõ esset pastor: propterea vos pastores audite verbum dñi, hæc dicit dñs deus: Ecce ego ipse sup pastores, requirã gregem meũ de manu eorũ, & cessare faciã, vt ultra nõ pascãt gregem meũ, nec pascãt amplius pastores semetipsos. Ad idem dñs in Hieremïa: Grex perditus factus est populus meus, pastores eorum seduxerũt eos, feceruntq; voraginem in montibus. Vnde dñs apud Catharinã Senẽ, inquit: Pastores inutiles nõ arcẽt lupos ab ouibus, quia non habent canem conscientiæ, neq; baculum iustitiæ: ideo oues in prato salutis non pascunt, neq; in viam veritatis adigunt.

XII § Et nõ solum egenos negligunt prælati (vt p̄missum est) sed etiã quominus à delictijs retrahant, eisdẽ egenis sæpe iniuriant. Nã simplicibus subditis in humeros onera grauiã & importabilia frequẽter imponũt, quæ ijdem prælati ne digito quidem tangũt: si quidem pro leuib; causis aliquñ minorẽ, aliquñ maiorẽ cudunt excõicationem, suspensionẽ, interdictũ, aliasve censuras, quibus à miseris suis ouibus pecuniarias pœnas extorquẽt in suã perniciẽ, ac in vilipendiũ ecclesiasticæ disciplinae. Vnde Christus apud Birgittã dicit: Gladius ecclesiæ meæ abiectus est, & pro eo assumptus est saccus pecuniæ, ideo sentient iustitiam meam.

XIII § Cæterum nonnulli prælati & pastores credunt se bona ecclesiastica vel à miseris subditis exactionata licite posse expendere in ædificia voluntaria, magis ad pompam, quàm ad necessitatem opportuna, in structuras autem ecclesiarum & dorum ruinam minantium nihil vel parum impendunt. De quibus dicitur: Sacerdotes recipiunt pecuniam sanctorum in templum illatam, sed non instaurant facta tecta templi. Contra illos Ioachim prorumpit in hæc verba. Nimirum si cleri domitor mittatur de celo, quia omnia mala veniunt ob culpam cleri: nam populus Christianus ecclesias dotauit in pauperum alimentum, cultusq; diuini augmentum, non in constructiones arcium vel castrorum, non in cumulandas diuitias, aut ditandos propinquos, Christus se obtulit occisoribus, & tu de

Ioachim ab
bas

Roma. 13

Prover. 3
Malach. 1

Thren. 1

Ezech. 34
Rodor. spe.
hu. vi. li. 2. c.
20. pulchre.

Hiere. 50

Sen. eo. §. 5
De cane pa-
storali.

Cath. Senẽ.
c. 129.

Lucæ. 11.
Matth. 23

Rod. ibi. §.
1. Bir. 56

4. Regũ. 12
Ioachim in
li. cõcordiæ

§. c. 20. §. 12
& j. c. 31. §. 12
& j. c. 39. §. 6

§. c. 20. §. 9
j. c. 50. i. pri.

j. c. 22. §. 8.
§. c. 14. §. 9.
& j. c. 25. §. 11

j. c. 38. §. 7
j. c. 42. §. 2

j. c. 27. §. 9

§. c. 19. §. 15.
& j. c. 39. §. 4

§. c. 20. §. 14
& j. c. 23. §. 6

j. c. 41. §. 1

§. ca. 19. §. 2
& j. c. 23. in
fine.

§. c. 20. §. 4
& j. cap. 27
§. 7

j. c. 31. §. 14

§. c. 15. §. 30

§. c. 14. §. 5.
& j. c. 38. in
fine

& tu de pretio sanguinis eius extruis roborias ad bellandū. Christus in infimo p̄se pio iacere voluit, tu in altis sedibus & turribus delectaris. Hinc p̄ Prophetā dicit: dñs: Isti ædificabūt, & ego destruā, & vocabunt termini impietatis.

XIII § Mali itaq; pastores sunt vermes corrodetes radicem arboris ecclesiasticæ in proximo casuræ in fine, scilicet quinti status, utpote in gemitu n̄si iam t̄pis. Ex quo em̄ apud nos iam dudū corrupta est euāgelica & ecclesiastica vita necesse erit, vt tandem nostra ecclesia, scilicet quoad dignitatem ecclesiasticam, æque cadat. Quod cœlestis aquila prophetauit, dicēs: Et quintus angelus tuba cecinit, & vidi stellam de cœlo cecidisse in terrā. Sup̄ quæ verba Vbertinus ait: Quis dubitat quin illa comminata ad nostra iam t̄pareferant. Saluator quoq; prædixit, stellæ, id est, prælatos, è cœlo casuros. Et Esaias inquit: Stellæ cœli non expandent lumen suum. Quippe cauda draconis trahit tertiā partem stellæ, & mittit eas in terrā. Obtenebrant quidem stellæ caliginē eius. Proinde pastores ceu ministri dei, angeli nuncupant, vt late exponitur apud Catharinam Senensem, cui vltterius dicit dominus: Patiētia mea sustinet sacerdotes, qui nisi se correxerint, vniuersæ gratiæ eis concessæ redundabunt in iudicium in confusionem sui, qui veluti ob̄tinati dæmones eā contemnunt misericordiā. Et infra: O sacerdotes, non attendis quod securis iustitiæ diuinæ iam ad radicem arboris vitæ tuæ posita sit, hoc autem apertissime noueris, quoniam iniquitates tuæ suo tempore & loco, tibi cū vsura compensabuntur, & grauius quàm cæteri punieris. Nempe pro te, & tuis subditis pœnam lues.

XV § Ex præmissis apparet, nobis vehementer esse payendum. Nam in prioribus ecclesiæ statibus clerici maxime prælati videbantur in ecclesia quasi in cœlo fulgens stella, quam Iohannes præuidit cecidisse in terrā, id est, in terrestrem cupiditatem, & data est ei clauis putei abyssi, id est, potestas aperiendi infernum profundum. Aperire ergo puteum abyssi in populo quinti status, est quando p̄gelati in vitia ruentes peruerso exemplo, & malo regimine soluunt frenum carnalis concupiscentiæ, tam in se quàm in suis subditis. Quod quidem frenum prioribus temporibus per dei timorem, & sanam disciplinam rigidum, verboq; & exemplo bene gubernatum erat, nunc autem relaxatum est atq; disruptum. Vnde apud Birgittam sancti clamant ad dominum. Nos (inquiunt) videmus populum innummerabilem in periculis, procellis perire, quoniam gubernatores auidi sunt, illis terris iugiter applicare volentes, vbi sibi ipsi maius lucrum existimant prouenire, illuc se & pupulum ducentes, vbi horribiles sunt iactus vndarum, nesciente populo securitatis portum, & ob hoc misere periclitatur populus infinitus, nimis p̄ucis venientibus ad bonum portum, qui esset aptus ad hyemandum. Ista enim non est tota animarum nostrarum nauigatio. Oremus igitur Deum, vt deducat nos in portum voluntatis suæ.

¶ De peruersione religiosorum & capitularium clericorum. Ca. XXII.

Eti omnes quondam Christiani propter humilitatis subitionem & Christianæ religionis obseruantiam vocabantur religiosi, quia nihil est quod ita nequeat occasui subiacere, q̄ vera religio. Nā ipsa imperatores, reges, pontifices, ac alios sæpe humiliant, qui delicate nutriti, bonis t̄poralibus potentissimi, ad asperitatem vitæ strictamq; paupertatem p̄ religionis susceptionē commutati sunt. Et non solum suas possessiones & prædiā, sed etiā semetipsos domino consecrāt. Illi tamē hodie, qui approbatas religiones professi sunt, specialiter ac proprie religiosi censent, & ad regulariter viuendum astricti sunt. Equidē post primariā ecclesiæ institutionem ordinatus est status religiosorum, præsertim mendicantium, ad subleuamen curatoꝝ, qui circa temporalium administrationē & secularium occupationem impediti, in actibus spiritualibus auxilio indigēt religiosorum. Qui ad inducendū vitæ contemplatiuæ perfectionem, & ad obseruandum in specie primæ uī dei institutū, quo omnia sunt cōmunia, inceperunt in statu ecclesiæ quarto. Mendicantes vere, qui quasi perfectiores, nec in specie, nec in communi propria possident, inceperunt in initio status sexti, ad sustentandū, scilicet, ecclesiam, quæ in statu quinto ruinam minabatur.

Nam &

J.c.27. §.2.
& J.c.46. §.
& p̄rotu.
§.c.20 §.14
& J.c.25. §.1.
§.c.20. §.3. &
J.c.20. §.15. &
J.c.25. §.2.
J.c.40. §.4.
§.c.15. §.7.
& §.c.20. §.
& §.c.25. §.2.
§.c.27. §.5.
J.c.23. §.15.
§.c.4. §.3.
J.c.29. §.2.
§.c.14.
§.c.20. §.10 et
J.c.27. §.5.
J.c.23. §.15.
§.c.4. §.3.
J.c.29. §.2.
§.c.14.
§.c.14. §.14
& J. cap. 23.
§.15
J.c.34. §.8
§.c.19. §.8
§.c.19. §.14
& J.22. §.2.
in fi. & J. ca.
57. §.9
§.c.19. §.11
J.c.27. §.11
J.c.30. §.13
§.c.16. §.2
§.c.8 §.7 et
§.c.7. §.2
§.c.11. i. p̄t̄.
J.c.32. §.8
§.c.13. i. p̄t̄.

Malach. 1
4. Bir. 43
Apo. 9
Matth. 24
§.c.19 §.5
J.c.55. §.11
Esa. 19
Apo. 18
Io b. 3
Cath. Senē.
c. 49 & c. 28
& 129
Matth. 3
Luca. 3
Apo. 9
3. Bir. 5
Acto. 28
Psalm. 106
C. de sum. tri. l. inter. claras
12. q. 1. futu. ras
Dis. 1. ius natura
Tho. 22. q. 10. 88. ar. 7

3. Bir. 17. I § Nam & si in clero primitiua ecclesie non fuerint religiones instituta
 tamen postquam in ecclesia succreuit superbia, auaritia, luxuria, quae acriter offen-
 dunt deum, contra eadem crimina pro remedio vtendum fuit obedientia, paupertate,
 & continentia. Siqdem malignitas diaboli supbia, corruptio humanae naturae
 incontinentia, malitia singulorum hominum auaritia in orbe terrarum introduxit, quonia
 iure diuino omnia erant communia, meum autem & tuum malitia hominum ad-
 inuenit. Contra ista tria mala superbia, auaritia, & luxuria, beata virgo apud Bir-
 gittam nos docet tria ad placandum deum remedia, videlicet vsum honestarum ve-
 stium, eleemosynarum largitionem, ieiunia, sacrificia, atq; orationes. Sed quia non
 omnibus datum est, illa remedia capere, & in mundo versari ac illas diabolicas im-
 missiones vsquequaquae cauere, ideo pro remedio ecclesiae firmiter aduersus eadem tria
 mala, ex instinctu spiritus sancti plures ac diuersae in ecclesia religiones sunt insti-
 tuta ac approbata, sub paribus tamen ac eisdem votis, vt pote obedientiae, conti-
 nentiae, paupertatis. Quo triplici remedio aduersus praemissos tres insultus Ec-
 clesia in suis membris vti ac frui solet.

II § Et si nemo adstringatur actualiter subire euangelica consilia, vt pote
 omnia temporalia relinquere, & Christum perfecte sequi sub religionis iugo: ta-
 men semel suscepta obligat religio. In qua ceu secuta nauicula, religiosae personae
 per fluctus huius seculi, vsque ad salutis portum nauigare valeant. In primis qui-
 libet vere religiosus in sponsam ducere debet obedientiam, cuius soror est patien-
 tia, nutrix humilitas, ancilla vilitas, & seruus sui contemptus. Plura denique reli-
 gionis commoda narrantur in dialogo Senensis Catharinae.

Summa vero religionis regula secundum Hugonem in hoc dependet, vt praelati
 custodiant subditos, subditi praelatis obediunt: deuoti sint senes, iuuenes quoque la-
 boriosi, sit honestas in habitu, in victu mediocritas, sint in claustris assidui, & ad in-
 iurias rari, non sint ciuiles, sed claustrales, sint intenti psalmis, non causis, in claustris,
 non sit rumor, sed charitas: in capitulo non lites, sed confessio, in choro sit sacra sim-
 plicitas, circa altare reuerentiae honestas. Tales olim fuerunt religiosi, in quibus spi-
 rabat dulcedo spiritus sancti diuiniq; amoris. Qui quidem amoris calor hodie ex-
 tinctus est, & faces iacet dispersae, ex se non calorem, nec splendorem, sed fumum cu-
 piditatis & impuritatis dantes, vt hodie religionis nauicula, defectu religiosorum, in
 procellis periculose fluctuet, non quod religiones, quae a spiritu sancto sunt fun-
 datae, in ordinibus, sed in transgressoribus deficiant.

III § In modernis quippe religiosi, sui amore affectis, sub ouina cuculla
 lupum agentibus, dei charitas friget. Pleriq; enim fractis ieiunijs & omnis orationibus
 neglectisq; omnis votis, monasteria sua deserunt, & mundanis negotijs se inuol-
 uunt contra ordinationem regulae, contra dispositionem iuris scripti, & contra pre-
 cepta sacrorum conciliorum. Neq; fugitiui & vagabundi monachi perquiruntur & ad
 monasteria, vt ius praecipit, reuerti compellunt. Monasteria & loca consecrata,
 quasi fora publica & diuersoria communia, hodie patet omnibus. Quo circa de hu-
 iusce pueris religiosi in Birgitta vltius dicitur: Qui sunt in monasterijs, vadunt
 in mundum pro superbia & cupiditate, habentes propria voluntatem, facientes cor-
 poris sui delectamenta. Et infra: Est religiosus habitu, & professione monachus,
 sed moribus apostata, dignitate sacerdos, sed seruus peccati: peregrinus fama, sed
 intentione girouagus: Hierosolymitanus opinione, sed magis Babylonius. Et in-
 fra: Monachi raro monasticam ducunt vitam: de quorum infamia boni molestantur, ma-
 li peiorantur ex eorum mala conuersatione. Regulae eorum mutatae sunt in detestabiles
 abusiones, & minime tenentur: plus gaudent de proprietate execrabili, q
 de sancta paupertate. In summa quanto magis monachi pro suo voto pra alijs a
 vitijs alieni esse debent, tanto plus veris retrorsum eorum animis, vitiosi existunt
 mundano tumultu occupati, incontinentes, dissoluti, inquieti, per loca suspecta
 discurrentes, vbiq; euagantes, vt nil ipsis aeque odiosum sit, quemadmodum cella
 & claustrum, regula & religio.

III § In tractatu sup Methodio reperit, q in religiosi vita contem-
 arefcit propter vanos huius seculi fluxus: multi enim falsi religiosi vtriusq; sexus for-
 nicantur

3. Bir. 17.
 Tho. opusc.
 19. c. 1. & 22.
 q. 10. §. 6. p
 totum
 8. Bir. 57

Tho. vbi §.
 q. 10. §. 9. ar. 1

Marth. 19
 Tho. vbi §.
 q. 10. §. 6. ar.
 ticu. 2
 Cath. Senē.
 c. 157. & ca.
 158. & 159
 Thom. vbi
 fra. art. 5
 Rodo. spe.
 hu. vi. lib. 2.
 ca. 25.

3. Bir. 21

Cath. Senē.
 ca. 125
 Rod. vbi fra
 tim. c. 26
 Tho. 22. q.
 10. §. 7. ar. 20
 Ne cle. l. mo
 secl. neg. se.
 immif. cap.
 multa.
 De regulari
 bus c. 11.
 2. Bir. 7
 3. Bir. 33
 4. Bir. 35
 Rodori. vbi
 §. c. 27

Glo. in Me-
 thodio

J. c. 24. §. 6

. 12. q. 1. dile-
 ctissimis
 J. c. 28. §. 5

§. c. 17. §. 9.
 & J. c. 33. §. 7

Hugo. de s.
 vict. de clau-
 stro anima.
 §. c. 21. §. 8
 J. c. 23. i. pri.

§. c. 21. §. 15.
 & J. ca. 46.
 §. 10.

J. eo. §. 6
 J. eo. §. 5
 §. c. 16. §. 9

J. c. 23. §. 1

§. c. 14. §. 8.
 & J. eo. §. 9

§. c. 21. §. 8

nicantur à deo suo, accumulunt temporalia, beneficia etiã curata sibiipfis incorporando. Inde elati, pomposi, simoniaci, raro canonicè sibi eligunt prælatos. Qui electi frequenter in luxum cadunt, sinem in mensura re: terrenar: ponentes: secularia sectant ac spiritualia prorsus postponunt. Quo fit, vt secularis potestates nunc multa monasteria, quæ sunt pinguis, intercipiunt, pro suo libito gubernant, in quibus per paucos monachos, vt plurimum par: religiosos, diuina officia segniter & tepide expediri faciunt, bona monasterior: & iura ecclesiastica in suos prophanos vsus couertendo. Identidè committunt plures potentes ecclesiastici ferme inutiles clerici, vel apostatar: religiosi monasteria occupantes, ex eis prouetus percipientes, & curias magnor: principum potius sequentes, quàm elemosynam debite absumentes.

§.c.21. §.4.
& §.c.33. §.3

§.c.19. §.19
§.c.6. §.3

§.eo. §.3. in
princ.

§.c.11. §.46

§.c.14. §.31

& §.c.23 §.12

§.c.14. §.10

& §.c.23 §.7

§.c.18. §.11

Vincentius

§.eo. §.2. &

§.c.44. §.6.

§.c.23. §.14.

& §.15

§.c.18. §.10

§.eo. §.2. in

fin. & §.c.23

§.8

§.c.24. §.1

§.c.27. §.11

§.eo. §.8

§.c.21. §.9 et

§.c.23. §.2

§.c.26. §.13

§.c.20. §.2.

& §.cap.25.

§.11

V § Et quãuis in sexti status initio, quinto adhuc statu durante, p ordinem mendicantiũ, suis doctrinis & cõtionibus, euãgelicus status in ecclesia est plurimum sustentatus, tñ frēs mendicantes his tpiibus circa professiones suas multũ deficiunt. Nempe quemadmodũ olim synagoga tanq̃ religione eximios habuit pharisæos: aduersus quos Christus in euãgelio sepius & acriter iuehit: ita nimirũ hodie ecclesia censet habere frēs mendicantes, quibus serme omnia à Christo de pharisæis dicta conueniunt, potissimè sequentia. Attendite & caute à fermento pharisæor: quod est hypocrisis. Et rursus: Attendite à falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus aut sunt lupi rapaces. Mendicantes quidã, vellere ouicularum amicti, ceu lupi fraudes, insidias ac rapinas sub hypocrisis committunt, vitæ austeritatem, & humilem simplicitatem simulat specie exteriori, intus vero exquisitis delitijs exuberant, ventri seruiunt, suauibus verbis dulcia dona ex hoibus sugunt, peculiare cõmodũ frequenter querentes, vt de eis illud verificet saluatoris eloquũ. Vx vobis pharisæi hypocritæ, q̃ mundatis qd̃ deforis est, intus aut pleni estis rapina & immunditia. Item similes estis sepulchris dealbatis quæ à foris apparent hoibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuor: & omni spurcitia. Sic & vos foris qdem apparetis hoibus iusti, intus aut pleni estis hypocrisis & iniquitate. Vnde Vbertinus existimat, corruptione eorundè ordinũ mendicantiũ spectare ad vitium afeulentis sexti status, quãdo spiritus Iesu Christi penitus illudet & despicietur. Idem quoq; ait: q̃ illi mendicantes pueri designantur per locustas de puteo abyssi exeuntes, quia ipsi sunt scurriles, leues, volatiles, carnales, rodentes sacras literas virides, paganica philosophia sequaces, quasi equi currentes, sic illi in vanã disputationem, Vincentius de fratribus mendicantibus inquit: q̃ nec viã, nec vora, nec carimonias obseruat. Imò peiores quàm ceteri sunt Christiani, malum exemplũ prebentes, & contra suã regulam nimium exorbitantes. Ecce religiosi, qui olim in obseruantia regulari erant via saluationis, nunc sunt via perditionis.

VI § Proinde altissimus apud Cath. Senen. inquit: Religiosi collocati sunt in religione velut angeli: sed plurimi sunt dæmonibus deteriores. Electi sunt ad annuntiandum verbũ dei in doctrina pariter & vita. Ipsi aut contiones suas potius ad auditor: ostentatione, quàm ad dei laudẽ, vel proximi salutẽ cõfacundia mundana cõponere studet. In pluribus deniq; iniquis modo deprehendunt excessibus ibidem enumeratis, vbi sequit: Religiosi facti sunt arma diaboli, corrumpentes religionem intus in se & fratribus, ac extra circa seculares: propria possidere nitunt, aliaq; plura in cõuenientia committunt, ibi expressa & p̃senti tpe obuiãtia religionibus. Quæ licet sint in se bonæ, & in finẽ spũs sancti inchoatæ, tamen religionũ membra frequenter sunt putrida, intantũ vt à transgressoribus irrideant humiles sui ordinis obseruatores, vestigia maleuolor: sequi recusantes. Hæc ex Catha. Senen.

VII § Præterea in ecclesiis tam cathedralibus quàm conuentualibus innumera committi solent scandala: vbi hodie plerumq; fæces mundi ecclesiasticis gubernaculis præficiunt, vt pote quibus mundus vt vel frui nequit. Nam potentum & nobilium geniti intruduntur, dignitatibusq; ecclesiasticis potiunt, quibus multoties seniores atq; in gradu digniores subijciunt, vt modo verificata censet illa Gregorij sententia, dicentis: Sæpe conspicimus sapientes subesse, stultos vero arcem domini tenere, sapientes seruiliter obsequi, stultos aut tyrãnica elatione dñari. Absurdum quippe est, vt alios regat, qui seipsum regere nescit, Sed hodie tumultuantur

Tho. 22. 9.
10. §.7. ar.1.
& opufcu.19
c.2. & 4

Mar. 9
Lucæ. 12
Matth. 7.

Matth. 21

Vbertinus

Apo. 19

§.eo. §.10

Cath. Senen.
c.125.

.20. morali-
um. 78
Eccl. 10
C. de leg. tu,
l. fin.

pueri

DE PERVERSIONE RELIGIOSORVM &c.

- Esaia. 3.** pueri contra senes. Pensate rogo, q̄ iniquū est, iuuenes dominari, senes famulari, minores gradu p̄gessse, presbyteros subesse: ignaros ardua discutere, prudentes loqui non audere, iam venit tempus illud malum in quo (vt prophetatum est) prudens tacebit. Hoc m̄retur ingratitude nostra erga deum, qui multiplicat filios hominum secundum altitudinem suam, id est, in locum potestatis ecclesiasticæ filios hominum constituit, filijs dei suppressis. I. c. 24. §. 2
- Amos. 5.** qui non audere, iam venit tempus illud malum in quo (vt prophetatum est) prudens tacebit. Hoc m̄retur ingratitude nostra erga deum, qui multiplicat filios hominum secundum altitudinem suam, id est, in locum potestatis ecclesiasticæ filios hominum constituit, filijs dei suppressis. §. c. 18. §. 7. & I. c. 35. §. 4.
- Psal̄m. 11.** os hominum constituit, filijs dei suppressis. §. c. 20. §. 7
- VIII §** Item vt plurimū qui defectuosiores inter filios nobilium apparent, clericali statui adijciunt, quasi mundo inuiles, licet deo execrabiles: siquidem contra dei præceptum ecclesijs & monasterijs offerunt, aut claudi, aut cæci, aut in aliqua parte deformes & debiles. Hinc contingit legem frangi, quæ prohibet, ne cæcus, vel claudus, vel torto naso, vel fracto pede, seu manu, vel gibbus, vel lippus, vel albuginem habēs in oculo, vel iugiter scabiosus, vel impetigosus, vel herniosus, aut quispiā alius maculā habēs, accedat offerre hostias deo. Quales sæpenuero nobiles in monasterijs alijsve ecclesijs apparent. Ecclesiastici in super de nobilibus progeniti naturali appetitu, & germinis inclinatione plus sequuntur secularia, quàm spiritualia: quando enim regulā & profapiam mutuo luctari contingit necesse est, ecclesiasticam succumbere regulam. §. c. 21. §. 10 in fine I. c. 31. §. 2
- Deute. 15.** clericali statui adijciunt, quasi mundo inuiles, licet deo execrabiles: siquidem contra dei præceptum ecclesijs & monasterijs offerunt, aut claudi, aut cæci, aut in aliqua parte deformes & debiles. Hinc contingit legem frangi, quæ prohibet, ne cæcus, vel claudus, vel torto naso, vel fracto pede, seu manu, vel gibbus, vel lippus, vel albuginem habēs in oculo, vel iugiter scabiosus, vel impetigosus, vel herniosus, aut quispiā alius maculā habēs, accedat offerre hostias deo. Quales sæpenuero nobiles in monasterijs alijsve ecclesijs apparent. Ecclesiastici in super de nobilibus progeniti naturali appetitu, & germinis inclinatione plus sequuntur secularia, quàm spiritualia: quando enim regulā & profapiam mutuo luctari contingit necesse est, ecclesiasticam succumbere regulam. I. c. 23. §. 2 & I. c. 26. §. 7
- Malach. 1.** clericali statui adijciunt, quasi mundo inuiles, licet deo execrabiles: siquidem contra dei præceptum ecclesijs & monasterijs offerunt, aut claudi, aut cæci, aut in aliqua parte deformes & debiles. Hinc contingit legem frangi, quæ prohibet, ne cæcus, vel claudus, vel torto naso, vel fracto pede, seu manu, vel gibbus, vel lippus, vel albuginem habēs in oculo, vel iugiter scabiosus, vel impetigosus, vel herniosus, aut quispiā alius maculā habēs, accedat offerre hostias deo. Quales sæpenuero nobiles in monasterijs alijsve ecclesijs apparent. Ecclesiastici in super de nobilibus progeniti naturali appetitu, & germinis inclinatione plus sequuntur secularia, quàm spiritualia: quando enim regulā & profapiam mutuo luctari contingit necesse est, ecclesiasticam succumbere regulam. §. c. 30. §. 3. & I. c. 43. §. 13.
- Leui. 21.** clericali statui adijciunt, quasi mundo inuiles, licet deo execrabiles: siquidem contra dei præceptum ecclesijs & monasterijs offerunt, aut claudi, aut cæci, aut in aliqua parte deformes & debiles. Hinc contingit legem frangi, quæ prohibet, ne cæcus, vel claudus, vel torto naso, vel fracto pede, seu manu, vel gibbus, vel lippus, vel albuginem habēs in oculo, vel iugiter scabiosus, vel impetigosus, vel herniosus, aut quispiā alius maculā habēs, accedat offerre hostias deo. Quales sæpenuero nobiles in monasterijs alijsve ecclesijs apparent. Ecclesiastici in super de nobilibus progeniti naturali appetitu, & germinis inclinatione plus sequuntur secularia, quàm spiritualia: quando enim regulā & profapiam mutuo luctari contingit necesse est, ecclesiasticam succumbere regulam. §. c. 17. §. 19. & I. c. 27. §. 6
- Dist. 49. ca. huic etenim** clericali statui adijciunt, quasi mundo inuiles, licet deo execrabiles: siquidem contra dei præceptum ecclesijs & monasterijs offerunt, aut claudi, aut cæci, aut in aliqua parte deformes & debiles. Hinc contingit legem frangi, quæ prohibet, ne cæcus, vel claudus, vel torto naso, vel fracto pede, seu manu, vel gibbus, vel lippus, vel albuginem habēs in oculo, vel iugiter scabiosus, vel impetigosus, vel herniosus, aut quispiā alius maculā habēs, accedat offerre hostias deo. Quales sæpenuero nobiles in monasterijs alijsve ecclesijs apparent. Ecclesiastici in super de nobilibus progeniti naturali appetitu, & germinis inclinatione plus sequuntur secularia, quàm spiritualia: quando enim regulā & profapiam mutuo luctari contingit necesse est, ecclesiasticam succumbere regulam. I. c. 23. §. 7.
- IX §** Cæteræ Canonici cum regulares, tum seculares inter se sectas faciunt, discordias nutriunt, alius supra alios prælaturas ambit, nouas inuentiones excogitant, quas loco legitimoꝝ statutoꝝ obseruant. Nam quicquid in collegijs & capitulis statuit, cōmuniter magis sapit peculiare commodū, quàm dei honorem, vel Christianā rempublicā. Vna inter reliquas abusiones subsannāda apparet, ac mētalem simoniā sapit, q̄d ad interessendum diuinis Canonici non charitate dei inducuntur, sed per pecuniā, quasi præsentia vocant, singulis presentibus distribuendam, alliciuntur. Quæ quidem distributio non fit clericis in ecclesia occupatis, sed otiosis tanquàm dignioribus Canonici. Qui licet à canendo nuncupent Canonici, nomine tamen in ecclesia canunt. I. c. 23. §. 5 & I. c. 20. §. 18
- De his Rodo. spe. hu. vi. li. 2. c. 19.** **X §** Quid dicā (nescio) de quibusdā Canonici, quodam regularibus & eximiaz ecclesiæ professis, qui erubuerunt esse religiosi, atq; permanere in ea uocacione in qua vocati fuerāt: ipsis erat obedientia onerosa, continentia rara, paupertas pecuniosa, necnon suauē & leuē dei iugum erat ipsis amarū & graue. Ideo libertatem affectarunt, accumulantes censum præbendaz, quo competentio esset voluntatē licentia, ac amplior delitiarū copia. Infra cuiusdā iniquæ intrusionis machinationem impetrarūt pro se non regulæ (quā prius perperā obseruarāt) mitigationem, sed extinctionem: mores religionis loquentes, nefastos honores quæritates se habitu honestatis exuentes, & vestem vanitatis assumentes, truncatis superpellicijs in choro stantes, vt nescias, an sint patres, an bacchātes. Siq̄dem narrata & proposita fuerūt vera & rōnabilia, tūc nec dispensans, nec dispensati reprehēdent in diuino iudicio. Præsupponit forte quod sicut suscepta religio bene obseruata, dirigit ad vitæ p̄fectionem, sic neglecta religio præcipitat pueros religiosos in damnationem quos tutius fuerat in seculo pmāsse: quia displicet deo stulta & infidelis promissio, quæ indiscrete sumit, & male obseruat: notat nāq; Augustinus, se non peiores reperisse q̄ eos qui religionibus defecerunt. I. c. 23. §. 12 I. c. 64. §. 6 I. c. 29. i. pri.
- Matth. 11.** **XI §** At vehementius formidandū est, ne pristinz religionis abiectio & sacri status mutatio sit inceptio interitus rei inibi ecclesiasticæ, vel iræ vergat eidem insigni ecclesiæ, suisq; indigenis in maius detrimentū. Ne quoq; patres simul & populus pereat, & illud contingat quod apud Birgittā de similibus Canonici Christi narrat: Averti oculos meos ab hoc loco propter iniquitatē inhabitantium, sicut primi fundatores festinabāt de virtute in virtutem ascendere, sic nūc isti moderni de malo in malum descendūt, quilibet alium, vt pote in publicis stationibus, vel in festiuis processionibus, præire curat & gloriat de peccato. Sed vsq; quo peccatores gloriabunt. Rursus Birgitta: Caput eorū, id est, intentio elata cornibus arrogantiæ & præsumptionis, abscindet ab eis iudicio meo fevero, quod est gladius acutissimus. Caro eorū voluptati dedita, igne concremabit absq; misericordia: plagabuntur à dæmonibus, & non fit affectio praua, pro qua non punientur. Ideo dum ad- §. c. 50. §. 6 I. c. 36. §. 5 I. c. 31. §. 9. §. c. 14. §. 1. in fi. & I. ca. 25. §. 13. §. c. 21. §. 1. & I. c. 25. i. pri. & I. c. 43. §. 12. I. c. 35. §. 12.
- Eccles. 5.** **6. Bir. 5.** **Psal̄m. 83.** **Psal̄m. 51.** **Psal̄m. 93.** **I. ca. 29. §. 7.** **6. Bir. 5.**

adum adhuc tempus est, caput eorum, id est, voluntas distorta & superba deponatur ad humilitatem, pellis simplicitatis assumat, caro à voluptatibus refrenet, intestina, id est, cogitationes sanent per pœnitentiã, ne iustitiã ab eis scdm merita eorũ celerem exigã. Ponã eis custodes qui terrã voluptatis eorũ rediget in seruitu- tem, & dabit eis panis in mensura, & prae paucitate munerabunt, quasi diceret: Ci- habit eos pane lachrymarũ, & potum dabo eis in lachrymis in mensura. Et infra: Nisi emẽdauerit, permittã eos modico tpe incedere p viam volũtatis suã: deinde ducã eos per viã similem spinis & punctonibus acutissimis. Quod misericordissi- mus deus auertat à familia sua, & ad miserendũ simplicium fleatetur precibus ma- tris suã gloriosã, sanctorumq; illius ecclesiã patronorum.

XII § Tandem de moribus monialiũ peruerfis, nõ audeo, imò pudeo, quã suspicor, dicere, ne meis verbis quẽpiã virginũ deo dicatã: ceterũ reddã sus- pectum, attamen pro cõpletionẽ huius capituli, istũ quoq; gradũ paucis attingere conor. Sunt nanq; nonnulla monialium monasteria, è quibus professas iuxta re- gulã tenorem nunq; exire vel quẽpiã introire decet, adeo propatula vt ipsa loca Veneris prostibulo sint similia q̃ dei sacrario: hinc procacitas, stuprũ, incestus mulierũ sacratã, hinc quoq; verenda scandala & offendicula oriuntur q̃ plurima quã singula recensere iam nolo.

¶ De criminibus communis cleri.

Ca. XXIII.

Q Vales oporteat esse clericos docet Apostolus, dicens: Induite vos sicut electi dei sancti & dilecti, viscera misericordiã, benignitatẽ, humilita- tem, modestiã, patientiã; sup omnia autẽ charitatẽ habete, quod est vin- culum pfectionis, & pax Christi exultet in cordibus vestris, & gra- ti estote, verbũ Christi habitet in vobis abundãter, in omni sapiã, docetes & cõmo- nentes vosmetipsos in psalmis, hymnis, & cãticis spiritualibus. Tales apud Cath. Seneñ, narrant olim fuisse sacerdotes, quos amor sui nõ obfuscauit, sed luminẽ rõ- nis cognouerũt deũ, cui dederũt honorẽ, proximo obsequiũ, execrati vitia, secuti virtutes, de semetipsis iustitiã fecerunt, ideo subditis salutem procurare, & iustitiã administrare valuerũt ceu boni pastores, prã dicãdo, arguẽdo, spinas vitioꝝ euel- lendo, flores virtutũ seminãdo, pauperes charitatiue subleuãdo, exhibebãt se sub- ditos suorũ subditorũ, ac in ecclesia infimos. Proinde prã conis officium suscipit quiquis ad sacerdotiũ accedit, vt ante aduentũ iudicis, qui terribiliter sequit, ipse clamãdo gradiatur, & fortis sit contra ecclesiã tyrãnos, grã spiritus sancti sufful- tus. Porro Vincẽtiũ ait: Clerici debẽt esse turres populi defendẽtes ciuitatẽ, id est ecclesiã, prã dicãdo & sacramenta ministrãdo. Sunt etiã muri, orãdo & bona ex- empla salubremq; doctrinã prãstando, vt in retibus fidei homines deo p̃sentent, quos Christus fecit piscatores hominum.

I § Sacerdotes autẽ hodie nõ piscant hoies, sed honores: vnde in Cat. sequit: Moderni & infelices clerici tpalibus incubentes, ob eorũ malitiã luce diuina priua- ti, seipsos amat, dei & proximi dilectionẽ negligũt, deteriores sunt secularibus, q̃s vna secũ perdũt: sanguinẽ & lac sugũt ex medulla ecclesiã, vt ipsa palleat: affectum nempe charitatis, qua ecclesiã afficere deberẽt, ad semetipsos retorquẽt. Ab ea em̃ eliciunt beneficia, pensiones, census, & cetera: delitijs & flagitijs dediti, salutem & curã membrorũ ecclesiã, id est, animarũ Christianideliorũ negligũt. Ob eiusmodi re- proborũ clericorũ vitã, seculares veniũt ad inobedienciã & irreuerentiã ecclesiã. Quinimo seducunt à cæcis ducibus, q̃ prohi pudor sunt ignari idiotẽ, p̃sumptuosi, hypocrite avari, simoniaci, luxuriosi, inuidi, tardi ad bona opa, proni ad mala, post- tpalia currẽtes, deberẽt esse lapides tẽpli: sed dicunt dispersi lapides sanctuarij, id est, ecclesiã in capite oim platearũ. Nã sacerdotes, qui cõtra demones ecclesiã de- fendere deberẽt cũ exercitio spiritualiũ, sunt dispersi in plateis huius mudi, igno- rantes spiritualia, sequẽtes carnalia. Vbiã hodie est clericorũ decor continetiẽ in gestu, victu, vestitu, & risu: In cõuiujs, tabernis, ludis, & theatris, vbiq; vagantes crebrius reperiunt, q̃ in locis deo dicatis. Quã pnciosa autẽ & impertinẽs sit vni- uersali ecclesiã clericorũ scurrilitas, ignorãtia, fornicatio, simonia, aliaq; crimina, quibus modo totus penẽ clerus est infectus, nemo ambigit.

H Hic de.

Esa. 10
Psal. 79
6, Bir. 7

Devi. & ho.
cle. c. mona-
steriã

¶. c. 54. §. 1

¶. c. 26. §. 11

¶. c. 39. §. 3

¶. c. 22. §. 2

¶. c. 19. §. 9

¶. c. 22. §. 11

& ¶. c. 26. §. 9

¶. c. 5. §. 1

¶. c. 19. §. 20

& ¶. c. 25. §. 7

¶. c. 17. §. 47

¶. c. 7

¶. c. 18. §. 14

& ¶. c. 22. §. 3

& ¶. c. 26. §. 3

¶. c. 21. §. 2

& ¶. c. 5. §. 4

¶. c. 19. §. 6

& ¶. c. 5. §. 13

¶. c. 18. §. 9

& ¶. c. 25. §. 1

¶. c. 10. §. 1

¶. ca. 19. §. 9

& ¶. c. 5. §. 14

& ¶. c. 38. in

prin.

¶. c. 5. in pri.

¶. c. 49. §. 21

¶. c. 5. §. 7 &
¶. ca. 15. §. 2.
& ¶. c. 27. §. 4
¶. ca. 30. §. 12
¶. c. 19. §. 9

¶. q. 2. diffi-
nimus.

Coloss. 3

Cath. Sen. c
13, & c. 130.

Greg. in pa-
storal. c. 15.
Vincẽtiũ de
fi. mun.

Matth. 4
Cath. Sen. c.
132.

Matth. 15. &
Lucã. 6.
Threno. 4

De vi. & ho.
cle. per totũ
De coha. cl.
& mu. p to.
Ephẽ. 5

DE CRIMINIBVS COMMVNIS CLERI.

II § Hic defectus ex eo potissimū euenit, q̄ principes tum ecclesiastici, tū
 seculares frequēter suscipiūt, & ad beneficia sui iuris patronatus præsentare solēt
 suos vel amicos suosq; necessarios, & eos q̄ nihil sacerdotio dignū, sed animas ad
 venādum crudeles, & ad cōuiuādum cupidos habent. Rursus beneficia ecclesia-
 stica nō syncera electione: sed muneribus, precibus, fauoribus ac psonarum ac-
 ceptionibus frequenter conferūtur: accipere autem personam impij non est bo-
 num, neq; habemus fidem Christi in psonarum acceptione. Episcopi quoq; nō
 attēdūt neq; cōsiderāt abilitatē promouēdorum, sed ipsi amore tēporalium vel
 negligētia spiritaliū tales indignos beneficiatos admittūt absq; omni delectu &
 debita examinatiōe instituūt, in magnā indignationē omnipotētis dei, cui distri-
 ctam ob hoc reddēt rationē, qm̄ cōtra canonū dispositionē huiusmodi ignaros
 indignosq; promouent. Qui magis rustica ministeria, mercantias, piscationes
 aliave seruilia opa & secularia negotia, q̄ ecclesiastica officia, exercere callent. In
 quibus se inuoluūt cōtra apostoli doctrinā inquietis: Nemo militās deo implicat
 se negotijs secularibus. Itē: Exhibeatis corpora vestra hostiā viuētē, deo placē-
 tem, rationale obsequiū vestrū, & nolite cōformari huic seculo.

III § Sed ipsi clerici ignorāt d̄iudicare sacramēta dei, multa in ministran-
 dis sacramētis cōmittūt scandala, maxime in temeraria & indigna ptractione &
 celebratione diuinissimi eucharistiæ sacramenti, laicis in scādalum & sibi ipsis in
 graue iudiciū & cōdemnationē. Hic taxatur indigna sacramēti ptractatio, nō
 crebra missæ celebratio, quæ cedit deo in laudem, ecclesiæ triumphātī in hono-
 rem, militātī in cōmmodū, & p̄nitētī in refrigeriū. Quamobrem nō est (vt q̄-
 dam opinātur) sacerdoti obmittendū quotidie celebrare missam: cuius efficacia
 est infinita nullo numero dimētīēda, ceu saluberrima medicina, quæ semper cō-
 ducit, etiam si creberrime, dummodo iuxta medici cōsiliū vtpote digne sumit.
 Proinde canon ait: q̄ per ignorātiā sacerdotū in diuinis sacramentis Christus
 offenditur. Hinc Esaia: Speculatores eius oēs cæci nescierūt vniuersi, canes mu-
 ti nō valētes latrare, vidētes vana, dormiētes & amātes somnia & canes impudē-
 tissimi, nescierunt sarritatē. Hic notat auaritiā cleri. Sequitur in Esaia: Ipsi pasto-
 res ignorauerūt intelligētīā: omēs in viā suā declinauerūt. Item in Hieremia: Sa-
 cerdotes tenētes leges, nescierūt me, & pastores præuicati sunt in me dicit dñs:
 propterea iudicio contendā vobiscum.

III § Animarū itaq; salus negligitur nō solū per ignaros (vt præmittitur)
 qui præesse nesciūt, sed etiam per doctos qui præesse nolunt, & in vinea domini
 nil boni operātur vel orando vel p̄dicando vel sacramēta ministrando, qui dū
 taxat stipendia ex beneficijs quærunt & extorquent, labores pauperum deuorāt,
 populi peccata comedunt, suas oues nō cognoscūt: neq; honorem sanctay: neq;
 ecclesiarum procurant: valorem autem prouētuum subtiliter ponderant: sua be-
 neficia alienis præbyteris aliquoties idiotis, in sola re domestica circa curam ve-
 ro animarum nil aut parum peritis, tanq̄ mercenarijs locant: & qui eorum ma-
 iorem pensionis censum offert, altez supplantat. Talia & similia beneficiati non
 solū cōtra institutionē ecclesiæ faciūt, sed etiā cōtra salutē animay, q̄ dū regimi-
 na ecclesiarum sub annuo cēsu & venali mercede committūtur, ad æternæ retri-
 butionis præmium consideratio nō habetur.

V § Plura prætere beneficiā, etiā quæ ipsi incompatibilia vocitāt, puerse
 simul occupāt. Ecce quodius vel natura simul cōsistere nō patitur, quia est incō-
 patibile, malitiā cleri conglutinat. Quinetiam nonnulli gloriantur plures obti-
 nuisse præbendas, quibus censum accumulare & suam pompam ostentare vale-
 ant. Quam vitiosa sit, & diuinæ iustitiæ cōtraria beneficiorū pluralitas, lege Tho-
 mam de Aquino in suis quodlibetis: Præcipit quidam canon quod nullus præf-
 byter duas habeat ecclesias, ne dum plures. Satis enim incongruum est, cū vnum
 beneficium ex pluribus pro sui magnitudine diligenter quis explere nequeat, q̄
 ad vtrūq; videatur idoneus: siquidē nemo duobus dñis seruire potest. Vnusq; q̄
 igitur, secūdam apostolicam vocem, in quo vocatus est, in hoc manere, & in vna
 ecclesia locari decet. Gerson quoque exclamando quærīt: vbi est, quod clerici in
 duabus

Tho. q̄dli. 4
 ar. 15. & q̄dli
 5. arti. 23. &
 q̄dli. 6. ar. 6.
 Prouer. 13
 Iaco. 2. i pr.

Di. 36. & 37.
 & di. 38. p to
 2. Timo. 2.
 Roma. 12

1. Corint. 11
 Dist. 38. q̄n.

Esaia. 56
 Hier. 2.
 j. ca. 39. §. 4.

Iohan. 10

Ne p̄la. vi-
 ces su. c. qm̄.

q̄dli. 8. ar. 15.
 q̄dli. 9. ar. 15.
 q̄dli. 8. ar. 15.
 q̄dli. 9. ar. 15.
 16. q. 7. p̄ lai.
 16. q. 1. p̄ f̄os

Matt. 6
 21. q. 1. c. 1

§. c. 22. §. 7
 & j. c. 26. §.
 13.
 §. c. 22. §. 8.
 & j. c. 26. §. 8
 §. c. 21. §. 3

§. c. 21. §. 4.
 in fi. & j. c. 20.
 §. 4. & j. ca.
 38. §. 4
 §. c. 20. §. 8.
 & j. c. 38. §. 9
 j. c. 17. §. 19
 & j. c. 10. §. 6.
 j. c. 10. §. 8. in
 fi.

§. c. 18. §. 5.
 j. c. 10. §. 11. &
 §. c. 21. §. 5.
 & j. c. 43. §.
 10.
 §. c. 21. §. 8.
 & j. c. 10. §. 9.
 §. c. 10. §. 3. &
 j. c. 32. §. 18.
 §. c. 10. §. 1. &
 j. c. 10. §. 11
 §. c. 10. §. 2 &
 §. c. 21. §. 4.

§. c. 20. §. 3.
 §. c. 19. §. 19.

j. ca. 38. §. 9.
 §. c. 22. §. 10

duabus ciuitatibus vel diocessibus præbendas non habent: Quid, q̄ vnus inter-
dū indoctus tenet multa & magna beneficia, quibus octo viri, doctrinis & virtu-
tibus satis imbuti digne sustentarentur, vnus censum pluriū beneficiorū solus vo-
rat, cuius locum tenentes pro sui educatione nouū quæstū symoniace inuestigāt
pro absolutione sacramentali, ac pro quibusdam alijs spūalibus actibus, nullo iu-
stitiæ prætextu emolumenta tēporalia exigunt. Pecuniā (quā remediū nuncu-
pant) e cadaueribus mortuorū exenterant, ac tollunt pelles & carnē eorū desuper
ossibus eorū. Superflui reuera ordinantur sacerdotes, & tamē deficere vident, qua
si propter clericorū penuriam, seu ecclesiæ multitudinem, seu propter inopiam
hominum vnus plura beneficia expedire cogatur.

VI § Ob clericorū ergo cupiditatem, in plebe Christiana animarū cura
misere perit. Non enim debent, se ipsi absentibus aut negligentibus, pat̄, vt
lupi rapaces rapiant oues, dummodo ab eis temporanea commoda percipere ha-
bent. In eis quippe euangelica verificatur sententia: Malus pastor videt lupū ve-
nientem & dimittit oues & fugit, quia mercenarius, & ad eum nō spectat de oui-
bus. Quarum curam illi auidi curatores non exercent, sed potius in eis scandali-
zant. Heus q̄ perperam clerici hodie rapiunt: Christum & eius patrimoniū. Vn-
de quidam ait: Vbi aliquid de sacerdotum marsupio defraudatum, vel de eorum
cēsu diminutum fuerit, vndiq; clamatur opprimi ecclesiam, vbi autem improba
sacerdotū vita multa animarū millia ad exitiū pertrahuntur, ibi nemo deplorat
vicem ecclesiæ, quæ tamen vere iam affligitur.

VII § Diuinum deniq; officium negligenter exequi solent clerici ac nimis
breuiter. Consonū certe nomen inditum est, vt à breui orandi more, diuini offi-
cij codices Breuiaria nuncupentur. Concitato em̄ & prærupto oris motu clerici
orantes feruntur cū confusa labiorum festinatione & titubatione, ac magis mur-
murare q̄ orare videntur, vt nec ipsi quid orent intelligant, nec astantes audiāt,
ac perinde eos deus non exaudiat. Porro licet debita clericorū orationes à canen-
do dicantur hæc canonica, raro tñ cantu vel hora cōstituta persoluunt. Quinimō
absq; omni attentione & æstuatione, sed cū festinatione (v̄ dixi) proferūtur, hoc
modo orantes clericos Vbertinus æquiparat locustis, quorū alax̄ vox erat sicut
vox currū equorū multorū currentiū in bellū, ita sonitus clericorū, diuinas horas
persoluentiū, est sicut vox currū equorū, quia adeo tumultuose & confuse easdē
horas percursitant ac si finem horarū conaretur expugnare, qm̄ potius videtur ru-
mor currū perturbantiū, q̄ cantus vel deuota prolatio. Ad prouocādū em̄ cœle-
stes dulciores talibus orationibus anima non dulcoratur.

VIII § Cæterum sacerdotes frequenter fornicationibus coinquinantur,
maxime curati fordesunt in concubinato adeo manifesto quod nulla tergiversa-
tione celari possit. Et quamuis ipsi concubinarij sint ab officio suspensi, tamen à
celebratione missarum alijsve actibus ecclesiasticis nequaquam abstinēt, quin
diuinis se continuo immisceant, ob hoc irregularitatem incurrentes. Vendunt
itaq; luxuriosi clerici, & adulterant verbum veritatis amore pecuniæ, & deside-
rio temporalium, qui se carnis concupiscentijs manciparunt, ideo ob lasciuia im-
munditiam aliquando celeriter ruituri. Verum etiam subtrahunt sacerdotes au-
rum & argentum ecclesiæ, & erogant illud in semetipsis, dant ex ipso prostitutis,
& meretrices ornant. De illis in Birgitta reuelatur istud præconium: Sacerdotes
qui non viuunt in castitate & continentia carnis, sunt maledicti & excōmunica-
ti apud deum, & digni carere sacerdotali officio, concubinarij quoq; celebrantes
æquiparant Sodomitis. Et si eorū missa est efficax (quia presbyter, quantūuis pol-
lutus, diuina officia polluere nequit) tamen osculū pacis, quod presbyter fornica-
rius præbet, est sicut osculū Iudæ Christū tradentis. Atqui manus pollutæ imme-
rito dei sacra tangūt, neq; filius Veneris digne tractat filiū virginis.

IX § Ambitio præterea & simonia contra canonum decreta in clero iam
vbiq; regnat, vt hodie verificetur illud propheta. A minore vsque ad maio-
rem omnes, s. clerici auaritiæ student, & à propheta vsq; ad sacerdotem cūcti fa-
ciunt dolū. Qui dicunt, aquam nostram, id est gratiā siue donum spiritus sancti
H. z pecunia

De statibus
ecclesiasticis

Th. 22. q. 10
ar. 2. 3. 4.
De septuaginta
extra. 1. §. 1.
Di. 55. p̄scis
21. q. 1. c. 1. i. fi

Rodori. vbi
§. c. 20

Ioh. 10

Erasmus in
Sileno

Rodo. ibi §
c. 19. quasi in
med.

Vbertinus
Apo. 9

Prouerb. 27
post prin.

Rod. vbi §
c. 19. p̄ prin.

Dere. iudi.
c. 1. li. 6

§. eo. §. 9
2. q. 7. sicuti.

Ca. Se. c. 111.

Baruch. 6
7. Bir. 10

7. Bir. 17

De coh. cle.
z. mu. c. v̄a

1. q. 1. p̄ tot.

De sim. p̄ 10

Hiere. 6.

Thren. 5

Rodo. & §
c. 12
j. ca. 25. §. 11.
Michę. 2

§. ca. 21. §. 4

§. eo. §. 3

§. c. 20. §. 6

& j. c. 53. §. 16

j. ca. 45. §. 12

§. c. 21. §. 11.

& j. eo. §. 12

j. ca. 38. inf.

§. c. 22. §. 9.

§. c. 22. §. 5.

& §. c. 18. §. 7

& j. c. 25. §. 13

§. ca. 21. §. 6

& j. c. 28. §. 14

Dis. 32. p̄ter

De coh. cle.

z. mu. c. v̄a

& c. fi.

§. ca. 21. §. 8

§. ca. 10. §. 4

& j. eo. §. 13.

§. c. 22. §. 6

§. eo. §. 3. &

j. eo. §. 13. i. fi

§. eo. §. 3. &

j. eo. §. 11. 16

DE CRIMINIBVS COMMVNIS CLERI.

pecunia bibimus, hoc est simoniace ministramus sacramenta dei: deo subiungitur: Lingua nostrā pretio comparauimus. Quam acriter sub seueris pœnis deus strictissimus iudex statuit, ne sui ministri vendant spiritus sancti gratiam, sed eos absq; simoniaco commisso sustentari iubet ab eis quibus spiritalia porrigūt: reperiens in scriptis Catha. Senen. At vero quisnam clericus præsertim beneficiatus vel in exili beneficio vel in potēti dignitate cōstitutus, cōtra ius diuinum & humanū, non est percussus lepra simoniæ? Ob quam pleriq; ipso facto incurrūt excommunicationem vel suspensionem aliasve censuras, quorum absolutiones, iuxta canonū decreta, summis pōtificibus reseruātur, à quibus tamen illi simoniaci absolui minime curant: Imò omni absolutione neglecta, se diuinis immiscent & per consequens irregularitatem incurrūt. Præterea beneficia & dignitates, quibus propter simoniacam labem ipso facto sunt perpetim indigni atq; priuati, contra deum iusq; scriptum occupant: Inde offensio dei, lesio animarum, ecclesiæ enorme scandalum consurgit. Super quo obstupescūt cœli, & portę eius desolant vehementer. Patet nāq; simoniacos, veluti primos & præcipuos hæreticos, ab omnibus fidelibus esse respiciendos, quoniam cætera crimina ad comparationē simoniacæ hæresis, quasi pro nihilo reputantur: simoniaca enim pestis sui magnitudi- ne alios morbos vincit: Et tamen ad maioris damnationis cumulū illā simoniacā prauitatē ex inueteratā cōsuetudinis iure, quidā malitiose defendere nituntur, qui cum Giezi & Simone cōdemnabuntur.

X § Aduersus eosdem simoniacos deus in propheta inquit: O sacerdotes qui despicitis nomen meum, offertis super altare meum panem pollutum: quis in vobis qui claudat ostia & incendat altare meum gratuito? non est mihi voluntas in vobis & munus non suscipiam de manu vestra: vnde secundum Gregoriū per nullum hominum genus deus amplius offenditur, quàm per malos sacerdotes, quales sunt simoniaci. Quos Christus futuros esse præsciens præcepit dicēs: Gratis accepistis, gratis date: ne scilicet spiritalia in vsum negotiationis inflecteremus. Sed nos trates clerici, ad auaritiæ obsequiū declinantes, nihil gratis facere contendunt, sed operum suorum retributionem temporale querunt. Et licet huiusmodi eorum facinora sint in præsentī seculo occulta ac etiam impunita, in ira tamen dei aliquando vindicabuntur vt prædixit Hildegardis, deplangens sacramenti tractationem à simoniacis fieri ac futuram ob id crimen plagā, dicens, quod deus pater vltra non patietur eandem irreuerentiā suo vnigenito exhiberi in sacramēto mystico.

XI § Birgitta deniq; multa de puerſo clero reuelauit, è quibus aliqua subinfero: Clerus deberet esse pastor & scrutator ouium qui iam eorum disperſor & lacerator est: Imo occisor per mala exempla, vendit sacramenta pro turpili lucro sicut Iudas Christum. Cleri malitia & transgressio omni gladio est amarior. Et infra: Maledicti sacerdotes dicunt deo: Discede à nobis quia verba tua sunt amara, & opera tua grauia, & scandalū nobis faciūt. Et Christus ait: Ego sto ante eos quasi ouis mitissima; de qua sumunt lanā ad vestiendū & lac ad reficiendū, & adhuc pro tanta dilectione abominantur me. Et infra: Clericus qui ore & opere debet clamare voluntatē dei, factus est leprosus, & mutus: quia omnis, qui querit in clerico videre pulchritudinē morū & virtutū, recurrit retro, turbatur visu & abhorret accedere ad eum propter leprā superbiæ & cupiditatis suæ. Si vero querit eū audire, mutus factus est clericus à laude dei & garrulus ad laudem propriam. Rursus beata Maria in pluribus locis cōquerit de sacerdotibus, q; supbiunt de bonis, & possessionibus tēporalibus animarū: tēpla eorū depicta sunt vanitate & curiositate mūdī. Quam pernitiōsa sit clericis superbia, habetur in dialogo Catha. Senen. Simonia præterea regnat in capite, archa testamenti sublata. i. capta est, lucernæ virtutū extinctæ, mensa deuotionis desolata.

XII § Porro scriptura sacra ait: Lucerna impiorū extinguetur. Sic fatuarum virginum lampades sunt extinctæ. Lucerna quidē deberet respicere ad mensam panum propositionis. Sed mensa domini despecta & cōtaminata est, & qd superponitur, contemptibile est vna cum igne qui illud deuorat. Sequitur in Birgitta:

Cath. Sen. c. 114. & c. 127.
De sim. c. cū detestabile i extrau. l. q. 1. gfa cū se. l. q. 1. si quis epus.
Th. 22. q. 10 ar. 6.
Hier. 2. l. q. vlt. vlt. de sim. sicut.
4. Reg. 5 Acto. 8 Malac. 1

Greg. imo. Matt. 10

Hildegardis

1. Birgit. 41.

1. Birgit. 49.

2. Bir. 20 §. eo. §. 3.

3. Birgit. 29.

Ca. Se. c. 128

§. eo. §. 9.

1. Reg. 4.

Prouer. 13

Matt. 25

Num. 8

Malac. 1

§. c. 19. §. 8. & j. eo. §. 11. j. eo. §. 15.

§. c. 11. §. 5

§. eo. §. 3

j. c. 31. §. 2

§. ca. 19. §. 13

& j. c. 46. §. 12.

§. c. 14. §. 13.

§. eo. §. 3

§. eo. §. 9

§. c. 15. §. 33.

& j. c. 27. §. 9

§. eod. §. 4.

& j. eo. §. 12

& §. 15

j. c. 36. §. 10

j. ca. 28. §. 4.

in fi. & §. c.

21. §. 9

§. c. 7. in pr.

§. c. 18. j. pr.

§. c. 22. §. 5.

& j. c. 24 §. 4

gittat

gitta: Pro sacramento confessionis confessor recipit munus. Interdum in casibus cum pœnitentiario de summa pecuniæ pro modo culpæ fit pactio, quare timendum est, fidẽ perituram. Et infra: In clero superbia diligitur, pro humilitate, impunitas exercetur pro mūditiā, dei lectio non attenditur, sed liber mundi, negligentia apparet in altaribus, sapientia dei reputatur fatuitas, salus animarum non curatur, vestes dei proiciunt & contemnunt arma dei. Et infra: Clerici à via recesserunt, non diligunt continentiam, paupertatẽ, nec deuotionem. Quid autem sunt clerici, nisi pauperes & eleemosynarij dei, vt viuentes de oblatione dei, sint humiles. Nam ecclesia primũ surrexit à tribulatione & paupertate, vt sicut clerus hæreditas omnipotentis dei dicitur, ita deus esset hæreditas clericorum, qui non in mundo, nec in carne, sed in deo gloriarent. Post Syluestrũ, ecclesiæ sunt bona temporalia data, non ad voluptatẽ, sed ad necessitatẽ clericorum, & ad pauperum sustentationem, quo clerici ad prædicandũ essent expeditiores.

XIII § Iterum ad Birgittam Christus ait: Sacerdotes non loquuntur mirabilia mea, nec docent doctrinam meam, sed mundi amorem & voluptatem suam prædicant, perdidit clauem, qua miseris debent aperire cœlum, illam autem, qua aperitur infernus, diligunt & reconditam habent. Hinc apparet quilibet sacerdotem habere clauem aperiendi meritum sanguinis Christi, vt potest in sacramentis baptismi, pœnitentiæ & reliquis. Nam ad omnes discipulos dominus respõdit. Quæcunq; alligaueritis super terram, &c. Quod etiam Catharina Senens. manifeste reuelauit, aiens: Sacerdotes habent clauem huius sanguinis, & licet pœna Christi sit finita ratione humanitatis, tamẽ eiusdem pœnæ fructus est infinitus ratione deitatis. Sequitur in Birgitta: Qui cum quatuor vulneribus eos accedit, ab eis cum quinque recedit, quando viso prauo sacerdotum exemplo peccator fiduciam peccandi sumit, & incipit de peccato, quod prius putabat erubescibile, gloriari, ideo ipsis erit præ alijs amplior maledictio, quia se vita sua perdunt, & alios exemplo suo lædunt. Deteriores sunt Iuda, qui pro solis denarijs me vendidit, illi autem omni mercimonio, qui me sanctificare deberent, ad me non accedunt, nisi sperent sibi fructum, in prælo me premunt, quia inter suam luxuriam & cupiditatem me ponunt, poscunt nempe mulieres maledictas, vt voluptatem suam perficiant, & me repellant, ipsi quasi fures & proditores produnt me, & quasi meretrices me contingunt.

XIII § Rursus in Birgitta sacerdotes me negligunt, & diligunt alium deum, scilicet vitulum aureum per affectum mundi, qui est dulcis per voluptatem & ardet in eis per affectionem mundi, sunt feri quasi lupi rapaces, sunt infabiles quasi lapis in muro infirmo, sunt in tenebris quasi fures, sunt timidi milites ad pugnam dum pro honore dei, stant quasi asinus qui inclinat caput ad terram, sunt impudici quasi meretrices, sunt pice maculati, quia ad se accedentes commaculant, & adeo abominabiles sunt, vt omnis exercitus cœli eos abominetur, sunt enim turpes in conspectu dei, isti maledicti sacerdotes ad me simulatorie accedunt quasi proditores, quia aliud faciunt, aliud ostendunt, claudunt cœlum, & aperiunt infernum, corpus meum amarius crucifigunt quæ Iudæi, ideo sicut proditores, non sicut sacerdotes, iudicabuntur. Et infra: Sacerdotes præ omnibus angelis & hominibus elegi, ipsi autem præ omnibus Iudæis, & gentilibus, ac præ omnibus demonibus me magis prouocant. Et infra: Maledicti sacerdotes debent esse membrum meum, & ita excellentes præ alijs sicut digitus in manu, sed ipsi deteriores sunt diabolo, ideo præ omnibus diabolis profundius submergentur in infernũ. Tres amicos magis quæ me diligunt, scilicet mundũ, corpus, & diabolus, ideo vix eis quæ vnquã sacerdotes & membra mea facti sunt. Vix talibus quæ vnquã nati fuerunt. Ipsi enim profundius cadent in infernum quæ aliquis alius. Et alibi iterum Christus: Toti clero sum onerosus quasi lapis, sapio eis quasi venenum, ingluuiei eorum sum quasi mica. Ecce quid mihi pro mea charitate & passione rependitur, ideo clerus à Christo grauiter maledicitur, vt inferius habet.

XV § Consideremus nunc argutiones quibus ad Catha Sen. deus clerũ reprehendit de ingratitude, lasciuia, & ignorantia damnabili, inquiens: Mini-

4. Bir. 33.
Ro. c. 20. p.
med.

4. Bir. 59

4. Bir. 76

10. q. 1. q. c. q.
& 12. q. 2. v. 1.
q. ad fi. & 16
q. 1. cõstitu-
tũ, & c. cum
hic

Th. 1. 4. di. 18

q. 1. p. 10. Pa

lud. & Dur-

cinus ibidẽ.

Mar. 18

Ca. Se. c. 75

Tho. 3. p. 9.

44. & 49. p

10.

Mat. 27.

Marc. 14

Lucã. 22

4. Bir. 133

3. Reg. 12

4. Bir. 134

3. c. 21. §. 7.

4. Bir. 135

DE TYRANNIDE REGVM.

Cath. Sen. c. 14. & 115. 114 & 121. 122. 125 & 126. 127. & 137. Nu. 3. in pr.

stri ecclesie eius vbera, suoq; dulcissimo lacte nutriuntur, vtpote viuunt de rebus ecclesie, viceversa ad vbera & lac ecclesie tenere, ac ex eis alere deberet membra ecclesie, quod minime faciunt: Et infra: Percipe corde amaritudinem, & dolores super miseras meorum ministrorum, si debite attenderet dignitatem suam, non iacerent in tenebris peccatorum, inquinantes facies suarum animarum, qui sunt vincti Christi mei, angeli terrestres in corpore ecclesie, sed inuoluunt se luto fetidis immuditiæ, ex culpa sibimetipsis crudeles pariter & proximis per mala exempla. Et infra: Quocunq; te verteris, videbis omnes clericos seculares & religiosos, prælatos & subditos, paruos & magnos, iuuenes & senes culpa infectos, diuitias, deliciasq; sequentes, pauperum alimoniam, & animarum curam negligentes, temporalibus incumbetes, gratiam spiritus sancti simoniace vendetes, ecclesiasticis rebus abutentes. Væ ipsorum vitæ miserabili & infelici, quod Christus sua pena crucis acquisiuit, hoc cum meretricibus expendunt, animas sanguine Christi redemptas corrumpunt, patrimonio Christi spurios alunt. Et infra: Ministri mei nunc pro pectoris sui fibula gestant iniustitiam, qua eis coniungitur amor sui, in quo fundatur iniquitates eorum sequentium inordinatas concupiscentias, quibus pene omnes clerici vacant. Postea ad clerum: O diabolicum tabernaculum elegi vos veluti angelos terrestres, vos autem estis incarnati demones quorum opera facitis. O miserum animal immundum, carnem tuam oleo sancto vinctam, & mihi consecratam meretricibus exhibes, imò deterius inquinans, tu oues in Christi sanguine lotas, rursus fecundas fimo luxurie tuæ, &c. Sed quia animal brutum es, ideo in bestialibus actibus delectaris vsq; adeo excæcatus, vt non consideres æterna supplicia tibi esse parata. Hæc ex Catharina Senesi.

De li. off. cō 1. in fi.

4. Efd. 3. Di. 95. diaco ni. Ezech. 7. C. de ep. & cle. l. si queq;

Hiere. 23

Lucæ. 11

XV § Esdras insuper in statera pōderat cleri iniquitates & eorum qui habitant in seculo, & quasi affirmādo interrogat, nūquid meliora facit Babylon q̄ Sion? Nā sicut olim in Romano imperio, sic hodie in ecclesia creuit auaritia, ideo perit lex de sacerdote, & visio de propheta. Lex equidē ciuilibis inqt: Quis locus tutus, & quæ causa poterit esse excusata, si venerāda dei templa pecunijs expugnentur, quem murū integritatis, aut vallum fidei prouidebimus, si auri sacra fames penetrabilia venerāda proferpiter deniq; quid cautū esse poterit: aut secus, si sanctitas incorrupta corrūpitur, cesset altaribus imminere prophanis ardor auaritiæ, & à sacris aditis repellatur piaculare flagitiū. Væ ergo pastores, q̄ dispergunt & dilacerant gregē pascuæ meæ dicit dñs, ideo visitabo sup vos malitiā studiose vestros. Itidem saluator minit dicens: Væ vobis pharisæis, qui decimatis metā & rutam, & omne olus, & præteritis iudicium & charitatē dei: & vobis legisperitis væ, quia onerati homines oneribus quæ portare nō possunt, & ipsi vno digito vestro nō tāgitis sarcinas, væ vobis legisperitis, q̄ tulistis clauē sciētiae, ipsi nō introistis, & eos q̄ introibāt prohibuistis. Caueatis igit̄ d̄ clerici, ne vos ipsos ope peruerso, aliofve malo exēplo seducatis.

De tyrannide regum. Cap. XXIII.

2. q. 1. audacter. 3. Reg. 10 2. Para. 9 Prou. 20. 25 & c. 29. 2. Mach. 15. De hoc Ro. spe. hu. vi. li 1. c. 1. Prouer. 8 Psal. 2 1. Paral. 28

Nimis infelix est status ecclesie, nō solum propter cleri malitiā, de qua supra in proximis quinque capitulis, sed etiā propter laicorum iniquitatē. In primis regū aliorūq; maiorū principum; q̄ ecclesie & populo pro dei arbitrio danī. Deus enim diligens ecclesiam, & eam in æternū seruare volens, cōstituit reges ecclesie defensores, vt facerēt iudiciū & iustitiā: misericordia autē & veritas custodit reges, qui si impios dissipāt, & in virtute pauperes iudicant, thronus eorum in æternū firmabit. Nā gladiū nō sine causa portāt, quia dei ministri sunt atq; vindices in irā ei q̄ male agit.

I § Regalis nempe potestas, præsertim Christiani imperij, à solo deo est, q̄niam Hieremias extendit dextram, & dedit Iudæ gladium aureum dicens: Accipe sanctum gladium munus à deo, in quo deiciēs aduersarios populi mei Israel. Hinc dei sapientia inquit: Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Quod fatetur Dauid: Ego autē cōstitutus sum rex ab eo. Item elegit me dñs vt essem rex sup Israel in sempiternū, & dedit filios mihi multos, ex quibus elegit Solomonem, vt sederet in throno regni. Quinetiam regum tyrānizantiū potestas à

stas à deo est, dicte ad Pilatum saluatore: Non haberes potestatem aduersum me
villam, nisi esset tibi datum desup. In Birgittæ quoq; reuelationibus cõtinetur, qd
deus pmittit reges coronari, vt sequatur volutatem dei, ac eum sup omnia hono-
rent, diligatq; Is quidẽ legitimus rex censetur, qui in suis moribus est sicut Iob,
in humilitate sicut Dauid, in zelo legis vt Phinees, in mäsuetudine & longanimi-
tate, vt Moyses. Abusio vero regiminis nõ est à deo, qd dicit. Ipsi regnauerunt, sed
non ex me: principes extiterunt & nõ cognoui.

II § Atqui reges hodie multi potestate sibi concessa abutuntur, & omnes
ferme principes terræ in maligno positi cum Babylonica meretrice fornicatur,
vt hodie censetur esse impletum illud propheticum: Pueri erunt principes eorum
& effœminati dominabuntur eos: vnde Birgitta inquit: Qui ecclesiæ defensores
deberent esse, facti sunt ei seuerissimi raptores, a deo qd plerq; ecclesiæ in suis cen-
sibus & priuilegijs iam sunt grauata, aliquæ penitus desolata, siqdem reges pro
sua superbia & tyrannide grauât subditos tam spirituales quàm seculares, vtutur
quippe auaritia & rapacitate inexplebili, dolosa arte (quam venatiam nũcupant)
populos exhauriunt, vendunt pro argento iustum & pauperem pro calciamentis.
Conuertunt super puluerem capita pauperum, & viam humilium declinât. De q-
bus dñs. Deorat plebem meam sicut escam panis, mali em papuli, eius substan-
tiam infinitis modis expilant.

III § Sequitur in Birgitta: Statum reges suũ non tenent iuxta redditus coro-
næ, neq; curant restituere ea quæ corona detinet iniuste. Neq; propter deũ iusti-
tiam faciunt. Quinetiã reges, aliq; principes in suis bellis, cæterisq; incitamentis,
crebram occasionẽ præstât effundedi sanguinẽ innocẽtem & plures alias exor-
bitãtias cõmitedi. Ob quos Birgitta audiuit vocẽ dextera clamantiũ: O domine
deus iudex iuste: iudica sup reges & principes nostros, & attede effusionẽ sangui-
nis nostri ac dolores & lachrymas vxorum & filiorũ nostrorũ, respice famam &
pudorem nostrũ, vulnera & captiuitates nostras, incẽdiaq; domorũ, ac violẽtias
& pudorem iuuenularũ & mulierũ, attede iniuriam ecclesiæ, & totius cleri: vi-
de principum & regũ fallaces promissiones ac proditiões & exactiões, quas cũ
iracundiã & violẽtia extorquet, qd nõ curat quot millia moriuntur, dũ ipsi possunt
suam superbiam dilatare. Desuper in consistorio cœlesti à sanctis omnibus data
est sententiã pditionis contra reges & principes terræ, nisi cõuersi fuerint, vt pul-
chre habet in Birgittæ libro ad reges, c. 56.

III § Birgitta vterius de regibus narrat. Quomodo beata Maria cõque-
ritur, qd suus filius Iesus neglectus sit à regibus, qui gloriantur de pallatijs, de exer-
citu suo, de processu & honore mudi. Et infra: Rex coronatº deo prædo est, pro-
ditor animarum, prodigusq; effusor diuitiarum, multos spiritualiter prodit, car-
naliter diligendo iniustos, iniuste exaltando impios, iustos deprimendo, exces-
sus corrigendos dissimulando, accipit sceptrum potestatis & honoris, quo iniu-
ste & prodigialiter vsus est, non ad honorem dei. Rex autem nõ est dominus coro-
næ sed rector. Vbi vero iniqui dominantur & iusti conculcantur, ibi non est
regnum, sed latrocinium, & spelunca tyrannorum. Porro reges non cogitant, de
suo regimine se deo reddituros rationem, neq; restituere male acquisita, vel iniu-
ste possessa: Onerant subditos exactiõibus, nouisq; adinventionibus, non con-
tenti oneribus consuetis, ideo contra eos miserorum gemitum & clamorem ex-
audiet deus. Admittit interea cõsiliarios adulantes, cupidos, iniustos, neq; aduer-
tunt officium suũ, neq; suos quo deo vel proximo sunt adstricti. Neq; subditis cõ-
stituunt idoneos officiales, cõtra scripturã vnicuiq; principi dicentem. Prouide de
omni plebe viros sapientes & timẽtes deũ, in quibus sit veritas, & qui oderint aua-
ritiam, & constitue ex eis tribunos & centuriones.

V § Rursus in Birgitta: Reges distribuunt dona indignis iniquos ditando, iu-
stis denegando, plus ad extorquendas pecunias quàm ad iustitiã attendunt, ac pro
sua cupiditate nullam exhibent miseris compassionem, plerunq; sunt prodito-
res animarum, prodigi dispensatores suorum bonorum, virga & tribulatio iu-
storum, præsertim ecclesiarum potius tribulatores q̃ defensores. Sicut enim ru-

Iohan. 19
4. Bir. 35. &
c. 48. & 76.

Osee. 8.

Eccle. 9.
Apoc. 18
Esaia. 3
4. Bir. 35.
Rodor. spe.
hu. vi. li. i. c.
2.

Amos. 27

Psal. 15

4. Bir. 35.

8. Bir. 56.

8. Bir. 56

3. Bir. 29.

4. Bir. 3.

4. Bir. 3.

6. Bir. 95.

Rod. vbi §.
c. 4. in tribº
rubri. 9. di. c
15. 14. 15. 16
Exodi. 18
6. Bir. 95

J. c. 25. in pr.
§. c. 22. §. 6.
& J. c. 20. §. 4.
J. c. 25. §. 7.
in fi.

§. c. 22. §. 7.
J. c. 25. §. 1

J. c. 20. §. 4. 5.

J. c. 25. §. 7.

J. c. 25. §. 2

J. c. 25. §. 1.

§. c. 14. §. 14

& J. c. 26. §.

4.

§. c. 8. §. 5

J. c. 36. §. 6

§. c. 25. §. 12.

& J. ca. 26. §

4.

§. c. 20. §. 1. in

fine

§. ca. 19. §. 8.

& J. c. 20. §. 5.

& J. c. 26. §. 1

§. c. 20. §. 2. &

J. c. 25. §. 3. 11

J. ca. 26. §. 9.

§. c. 20. §. 3.

& J. c. 25. §. 13

§. c. 20. i. pr.

- Prouer. 20. 7. Birgit. 11. & ca. 16. Auguf. 4. de ci. dei. c. 4. Bir. extrau. 27. & ca. 43. & 73. §. c. 15. §. 16. & §. c. 25 §. 4. Prouer. 28. Diffinc. 45. fed illud Hierc. 36. 4. Reg. 19. 1. Macha. 7. 2. Regū. 24. 1. Para. 21. Nume. 25. Bir. ext. 74. 1. Efdra. 7. 2. Efdra. 9. Tob. 34. Oze. 13. Eccl's. 10. Prouer. 29. Sap. 6. in fi. Pfalm. 2. 2. Macha. 4. Pfalm. 106. Horatius Eccl's. 4. Efaia. 28. Sap. 6.
- gitus leonis, ita & terror regis. Et infra: Decet regem esse maturū, expertem, prudentem, iustum, laboriofum, & amatorē vtilitatis proximorū plusquam propriae voluntatis. Ideo antiquitus bene regebantur regna, quando tales in reges eligebantur. Nunc regna non sunt regna, fed puerilia & deliramenta ac latrocinia, quia ficut latrones inqurunt adinventiones vulgo iuentias, quō pecuniae imburfentur, qualiter infidias & onera fubditis imponant, & quomodo generatio feu ftirps regalis eleuetur iuftitiam dumtaxat pro bono temporali exercent, non pro mercede fempiterna. Et infra: Rex fentiet iuftitiam, quia noluit mifericordiā, & arabo terram in iudicio & tribulatione, donec inhabitantes difcant petere mifericordiam. Et infra: Rex erat deprædator communitatatis, proditor animarum, cōtemptor ecclefiae, violator iuramenti & legis publicæ, coronæ regiae & facultatū eius prodigus alienator & diffipator.
- VI § Propter malos ergo principes & nouas adinventiones, aliāq; graua mina ecclefiae quandoq; deftruuntur regna. Et fæpe ob regum principumq; delicta plagantur fubditi etiam innocentes. Regnantibus enim impijs, ruinæ hominum. Siquidem ex vno peccatore populus polluit, ficut ex vna oue morbida vniuerfus grex inficitur. Vnde apud Hieremiam ait dominus: Quando Ioachis rex Iuda fcidit librum prophetiæ & combuffit, ideo vifitabo contra eum & contra fem eius, & contra feruos eius iniquitates fuas, & adducam fuper eos omne malum. Sic propter superbiam & blafphemiam Sennacherib regis Affyriorum, in eius exercitu angelus domini interfecit centum octogintaquinque millia hominū, ipfo in ciuitate fua Niniue à filijs fuis occifo. Eodem modo propter Dauid immifit dominus peffilentiam in Ifrahel, & mortui fuit ex populo feptuaginta millia virorum. Propterea principes delinquentes iubentur furca fufpendi. Rurfus in Birgitta dominus: Princeps terræ, quia remiffus eft in iuftitia prædatorq; multorum, ideo vocabo eum fub coronam, & fecundum gloriam eius multiplicabitur tribulatio eius, & regnum eius erit in contemptum, & inhabitantes non gaudebunt, quia in regno abundat fuperbia, gula, & cupiditas. Per hæc vitia fignificantur, inobedientia, auaritia, & luxuria.
- VII § Artaxerxes igitur rex Syriæ fcripfit ad Efdram hæc verba. Omnia fecundū legem dei fiant deo altiffimo, ne forte exurgat ira in regno regis. Ob peccata equidem hominū, & pro merito populi datur inutilis rex terræ. Hinc in Efdra dicit: Et tu deus iuftus es in omnibus quæ venerūt fuper nos, quia veritatem fecifti nobis, nos autem impie egimus. Reges, principes, facerdoes, & patres noftri nō fecerūt legem tuam, & ipfi in bonitate tua multa, quā dederas eis, nō feruierūt tibi, nec reuerfi fuit à ftudijs fuis peffimis, & fruges terræ multiplicant regibus, quos pofuifti fuper nos propter peccata noftra, & corporibus noftris dominant, & iumentis noftris fecundum voluntatem fuam, & in tribulatiōe magna fumus. Ecce quomodo deus facit regnare hypocritam ob peccata noftra, ait em̄ per Prophetam: Dabo tibi regem in furore meo, & auferam in indignatiōe mea. Et: Væ tibi terra, cuius rex puer eft, & cuius principes mane comedunt.
- VIII § Rurfum ficut rex iuftus erigit terrā, ita auarus deftruit eam. Item ficut rex fapiēs populi ftabilimentū eft, ita rex infapiens populum perdit fuū. Ideo præcipit: Reges intelligite erudimini qui iudicatis terram, feruite dño in timore. Impossibile profecto eft pacem rebus dari fine regali prouidētia. Cum aut effufa eft cōtentio fuper principes, tūc errare facit eos in inuio, & nō in via: nempe turbatis principibus, periclitat trāquillitas popularis. Et quicqd delirāt reges, plectunt Achuii. Nam reges fenes ac ftulti nefciunt præuidere in pofte: ideo væ coronæ fuperbiæ. Ecce validus & fortis deus pedibus calcabitur corona fuperbiæ, & erit flos decidens gloriæ exultationis eius.
- IX § Contra illiusmodi reges inutiles Sapiens exclamat: Audite reges, & intelligite iudices terræ: Data eft à domino potestas vobis, & virtus ab altiffimo, qui interrogabit opera veftra, quoniam cum effetis miniftri regni illius, non recte iudicafis: iudicium duriffimum in his qui præfunt, fiet. Potentes enim potenter tormenta patientur. Ad vos ergo reges fuit hi fermones mei, vt difcatis fapiam

sapientiam & ne excidatis: qui enim custodierint iustitiam, iuste iudicabuntur. Si quidem delectamini sedibus & sceptris, d' reges populi, diligite sapientiam, vt in perpetuum regnetis: Diligite lumen sapientiæ omnes qui præfistis populis. Reges enim sunt, vt seruiant domino. Sed ob nostra peccata deus in furore suo posuit super nos reges, qui veluti idolum Bel forinsecus sunt ærei, intrinsecus autem lutei. Quæ aliquando in sua indignatione à nobis auferre, & ab iniquis regibus nos liberare dignetur idem omnipotēs.

¶ De iniustitia ducum: & principum terræ aliorumq; magistratuum. Cap. XXV.

§.eo. §. 7
§.ca.4. §.8.
§.c.24. §.11
§.c.24. §.1
& §.c.26. §.3
§.c.36. §.6
§.c.32. §.14
§.c.24. §.1
§.c.18. §.2
& §.c.23. §.
I. & §.ca.27.
§.9.
§.c.24. §.3.
§.c.24. §.2
& §.eo. §.7.
§.c.19. §.19
§.c.24. §.5
& §.eo. §.7
§.c.24. §.3.
§.c.20. §.3.
§.c.23. in fi.
& §.c.19. §.2
I. ca.28. §.8.

D cum & reliquorum principū est non solum iusto bello defendere sibi commissos, prout dux belli olim ascendebat cōtra Chananeū, sed etiam scire & exercere iustum iudiciū: Semper quidem principes ea, quæ digna sunt principe, cogitare debēt. Sunt em̄ ministri dei, quæ gladium portāt vindices in iram dei qui male agit: Sunt quoq; missi ad vindictā malefactorū & laudem bonorū. Quos deus cōstituit nō ad effundēdum sanguinem innoxiiū, aut ad vlciscēdum seipos, sed ad vltionē inimicorū dei & proximi, & vt omnia cum virtute agāt. Nam vidēs Simeon Iohānem filiū suum quod fortis plij vir esset, posuit eum ducem virtutū vniuersarū. Quamobrem in Birgitta describitur: Dux est ille qui regis exercitum informat ad plium, qui timorem & fiduciam in deo habet sicut Iosue, qui vtilitatem domini, nō propriam quærit vt Ioab qui zelum legis & proximi commodum diligit, vt Iudas Machabeus. Talis dux est similis vnicorni, qui in fronte habet cornu acutū, & sub cornu lapidē pretiosum, id est cor virile, & dei charitatem.

I § Sed nostri potius cæcorum quàm morum sunt duces. Nam nūc manus principum & magistratū, solet esse prima in trāsgressione. Hinc Birgitta vltcrius ait: Duces sunt similes hedis lasciuis, quia nō pro deo, nec pro anima, sed pro carne pugnat. Imō plerūq; sunt tyranni in subditos, hostes in ciues, latrones in exteros, sacrilegi in ecclesias: itē incestuosi, adulteri, lusores, potatores, & vt breuiter dicā, summa malorū. De quibus scribitur: Satrapæ, magistratus & iudices, duces, tyranni & optimates, & cæteri qui sunt in potestate cōstituti, ac vniuersi principes regionū notius ecclesiæ, cōueniūt ad adorādum idollū seu statuā aureā quam constituit Nabuchodonosor rex. Et alibi de eis dicitur: Facti sunt principes quasi assumentes terminū, super quos deus quasi aquam effundet iram suam. Prophetia modo videtur adimpleta, quod pene om̄es declinant, fraudulenterq; ambulant principes Christianitatis, qui in medio illius sunt quasi lupi rapientes prædam ad effundendum sanguinem & ad perdendas animas & auare seducta lucra, & ad expilanda sacra, prout iam quorūdam principū temeritate, multa templa locaq; religiosa medullitus excoriantur. Leo quippe rugiens, & vsus esuriens est princeps impius sup̄ populum pauperem, duxq; indigens prudētia multos opprimit per calumniam.

II § De modernis deniq; principibus in Birgitta vltcrius legit: Frequenter principes & indignatiōe sua innocētes interfici iubēt, bona pauperū iniuste vsurpāt, miseris calumniā intolerabilē imponūt: habēt mūdi cupiditatē, vitæ incōtinentiam atq; supbiā. Et infra: Rectores populi plerūq; sunt ambitiosi, cupidi, dolosi, duplicis linguæ, ad spūalia cæci vendūt iustitiā pro pecunia, diligūt mendaces, audiūt assentatiōes, miseris subditorū nō cōpatiūtur, tēporalia tm̄ exercere laudī ducūt. Spiritualia vero promouere erubescūt, multa præcipiūt quæ ipsi nō faciunt, iustitiam & misericordiā negligunt, crudeliterq; imperant. Iustitia omititur propter bonum priuatū, propter amicitiam vel falsam compassionē, vel timorem: misericordia negligitur propter iram, impatiētiam & rancorem, partialitas fouetur, delicta subditorum affectant prætores, vt emungant pecunias, quasi emendas à delinquentibus, & sic subditorum iniurias amant, vt ditentur. Ecce magistratus hodie solent quærere vtile peculiare, non bonum publicū, gaudent de subditorum malefactis, vt pecuniariam pœnā consequantur, nec attendunt quis vel quātum deliquerit, sed quantum quis soluere possit, Per pecuniam omnis

Psal. 101.
Osee. 13.
Daniel. 14.
Eccle. 51
Iudic. 1
Miche. 3
Esaia. 32
Roma. 13
1. Petri. 2
1. Reg. 25.
1. Mach. 15.
4. Bir. 76
1. Esdr. 9
Matt. 15.
Ro. vt §. c. 2
pto.
Daniel. 3
Osee. 5
Hiere. 6.
Ezech. 22
Prou. 28
6. Bir. 25.
8. Bir. 2.
In li. off. cō.
4. circa fi.

DE INIVSTITIA DVCV M, ET PRINCIPVM &c.

u. q. 3. paup. omnis reus etiã capitis à pœnaliberatur, & velut innocens abire finitur. Omnis deniq; noxa, omnis error, omnia maleficia, etiam si horrenda sint, propter quæstum laxant & delent. Nil profecto crudelius, ac rei publicæ inutilius, q̄ ex admittis subditos lucrũ redire ad magistratum: nam inde nutriunt malefactores, & offendunt innocentes, quoniã auaro magistratui expedit multos esse nocentes, ideo non dat operam vt minimum existat malorum.

III § Vnde quot & quãta turbulenta grauamina in curijs principũ, ac eorum qui principibus assistunt potentiorũ aulicorum committunt, loquantur pro se conculcati pupilli, flentes viduæ, egeni prostrati, optimi quicq; accusati & iniuste multati. Ibi horrendæ latrantũ caudicorum voces audiunt, consiliarios scribarumq; iniqua consilia, falsaq; testimonia præbent. Omnia ibi licita esse censentur pro illicito lucro acquirẽdo. Non attendũt quod in paupertate plebis sit ignominia principis: nam principes eorumq; ministri populum assidue expoliant atq; grauant, imponentes ei collectas, quas securas vocat, ab ipsis quasi in pane & vino & pecunia quotidie scilos quadraginta accipiunt. Nullum autem vitium secundum Tullium tetrius est, quàm auaritia, præsertim in principibus & rempublicã gubernantibus. Habere enim quæstui rempublicam non modo turpe est, sed fœleratum & nepharium. Est quoque sacrorum eloquiorum mirabile & verum, qd auaritia omnium sit mater malorum, & maxime quando inhæret animabus iudicum, qui plerunque muneribus placati iudicia peruertunt. De quibus Christus loquitur, dicẽs: In quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini, & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.

III § Præterea principes consueuerunt condemnare innocentes, quos nouerint esse soluendos: malitiosos autem inopes relinquũt impunitos: vnde rursus in Birgitta: Bestiæ feroces nocent ouibus, sunt indomiti viri sine charitate, sine lege, sine ratione, ad omnia mala præparati, patientia dei abutentes, in malo obdurati, quorum cupiditas non habet modum, creaturam præferunt creatori: ad præsentia aspirant, futura despiciunt, corporalia diligunt, spiritualia odiunt, sibi ipsis applaudunt, erubescũt corrigere errores suos. De huiusmodi peruersitatibus principum admiratur scriptura, inquit: Quomodo tu deũ, qui iustus est intuere contemnis, qui vocat duces impios, q non accipit perfonas principũ, nec cognouit tyrannum cum disceptaret contra pauperem. Peruersi quoq; principes furca puniri iubent, contra quos iratus dñs ad Moysen ait: Tolle cunctos principes populi & suspende eos in patibulis, vt auertat furor meus ab Israhel, ne eis scilicet ob principum delicta impunita, plagam sustineat.

V § Illi insuper potentes in terra suis venationibus iniquis crudeliter angustant subditos, & in eis verificatur illud Prouerbiũ: Quasi Nemroth robustus venator coram domino, id est, oppressor hominũ qui sunt dei. Et si aliquando eis propter vtilitatem nõ ad voluptatẽ venari licitũ est, hoc tamẽ in syluis & saltibus quis venatio raro fit absq; hominũ iniuria. Nam q videt venationem ad delectationem, videt Christum ad contristandum. Quinimõ qui sua venatiõẽ opprimit pauperem quasi ouem capit Christũ, qui ait: Venator in animo factus est bestia, quia sequitur cõcupiscentias bestijs concessas, hominibus autem prohibitas, ideo delectat cum bestijs, vtpote canibus versari, atq; insequi syluestres bestias. Hinc Hieronymus: Esau venator erat, quoniam peccator erat. & penitus nõ inuenimus in scripturis sanctis sanctum aliquem venatorem, præsertim qui venator permaneret. Eustachius nanq; à venatione, quam in paganismo exercuerat, cessauit, qñ ecclesiæ propugnator effectus est. Sed his nostris locis & temporibus, pauperes sunt pascua diuitum, sicut onager est venatio leonis in eremo, vbi leo insequitur onagram ad deuorandum. Ita cupidi potentes venantur pauperes, eorum bona suis laboribus acquisita rapiendo vel deturpando. Sicut enim semper leo insidiat venationi, sic principes & sui venatores semper student subditos in laqueum damnorum iniicere. Venandi quippe voluntate ac iniuria, qua colonos in venationibus offendunt, non cõtenti, quinetiã post exarationẽ segetum vineaq; aliorumq; frugũ extirpationẽ exiles incolas, q priora damna ab eis vel feris passi sunt, nihilominus

I. c. 26. §. 3 minus ad persoluendū canonē atq; censum angariātur, quibus potius ad restitu-
tionem æstimandorum dānorum de iure sunt obligati.

VI § Atqui id est grauissimum, quod principes libidine vindictæ vel cu-
pidine venandi nitūtur occidere, vel exoculare, vel mutilare, vel aliter punire &
grauiter offendere subditos qui tentauerint capere aut vulnerare animalia silue-
stria, quæ de iure naturali omnibus sunt communia. In hoc principes damnabilia
incidunt peccata, neq; excusantur vlla cōsuetudine aut statuto, aut lege, si quam
in capientes feras inique tulerint. Nam ve illis qui condunt leges iniquas, Quo-
circa aduersus illos principes aliquādo veniet venator, de quo infra videbit. Imō
ipsis deus mittet multos venatores qui venabūtur eos de omni monte, & de omni
colle, & de cauernis petrarū, quia eorū iniquitas nō est occultata ab oculis dei. Qui
innocētes dignetur liberare à laqueo eorūdem venātium.

VII § Cæterum principum negligētia (inquit Augustinus) innocētes tor-
quētur, iniquitate iudicātium damnātur, falsis testimonijs obruantur, scelesti iu-
uenes latrociniātur, impuniti insultāt, probi diuersa atrocitate affligit, r, plenus
criminibus sublimat honoribus, virtuosum tenebræ ignobilitatis abscondunt,
Principes nempe verbo nuncupātur defensores fidei, sed facto non probāt. Ni-
mirum in eis verificatur illud Esdræ: Duces populi multa inique gesserūt, & im-
pie egerūt sup omnes immūditias gētium, & polluerūt templū dñi, & cōsumauē-
rūt omnia honorifica eius, & ad nihilū redegerūt. Itē ad Catharinā Senensem ait
dñs: Qui statum domini tenēt, vōto prosperitatis & superbix & p̄sumptionis
cōcutiuntur, se iactātes, proximū vilipendūt, iniuste viuunt in cordis vanitate, in
corporis ac mētis immūditia, in omni deniq; ambitione alijsue defectibus quam-
plurimis, quos omnes lingua humana facile enarrare nequit; ideo misit deus p an-
gelum suū reuocare eos, dicēs: Principes extiterūt, & nō cognoui eos, Sedes nāq;
iuperboꝝ destruxit deus, & sedere fecit mites pro eis.

VIII § De talibus quoq; Birgitta reuelauit Christū dicere: Defensor fidei
trepidat in corde, vacuus est manibus, q̄a trepidat pro scādalo mūdi & amissione
honoris eius: nulla diuina opa facit, sed omnia pro mūdo. Quis ergo tūc defendet
populū meū si ille, q̄ caput esse deberet, timet. Et infra: Si apud sapiētem, s. mun-
danum accusatur hæreticus, tūc nō attēditur, quia charitas dei refriguit tota. Sic
etiam si homicida defertur, impunitus euadit, quia refriguit charitas proximi. Si
vero diceretur, flores habet multos, tūc omnes simul festinarēt; propterea erit
cito quod dicit Paulus: Annihilabo sapiētiā sapiētum & humiliabo: humiles au-
tem exaltabo. Hæc Birgittæ sentētia forte elicitur ex epistola ad Corinthios pri-
ma ibi, scriptum est enim: Perdam sapiētiā sapiētum, & prudētiā prudētū
reprobabo: velut in Esaia dicitur: Peribit sapiētiā à sapiētibus eius, & intellectus
prudētium eius abscondetur. Ita in Abdia inquit dominus: Perdam sapientes de
Idumæa, & prudētiā de mōte Esau.

IX § Refert insuper Vincētius, q̄ vbiq; appareat, dños temporales esse si-
ne charitate, sine misericordia, sine pietate, sine pace. Quos Dauid increpat di-
cēs: Quid gloriaris in malitia qui potens es iniquitate: Tota die iniustitiam cogi-
tauit lingua tua, sicut nouacula acuta fecisti dolum, dilexisti malitiam super be-
nignitatem, iniquitatem magis q̄ loqui æquitatem: dilexisti omnia verba præci-
pitationis lingua dolosa: propterea deus destruet te in finē, euellet te & emigra-
bit te de tabernaculo tuo. Ad idem Ezechiel inquit: Tu autem prophane, impie
dux Israel, cuius veniet dies in tēpore iniquitatis præfinita: dominus quē humi-
lem subleuauit, sublimem humiliabit.

X § Ob delicta principum non solum ipsi principes puniuntur, quia deus
conquassabit capita in terra multorum. Sed interdū etiam populi eis subditi fla-
gellantur, prout sæpe contigit in veteri testamento: vbi per plures passus patet,
plagas populi malitiæ principum adscribi. Nā pro peccato Sodomitarum par-
uuli eorum, qui beneficio ætatis paterna flagitia nesciebant, ccelesti igne sunt cō-
sumpti. Item pro peccato Amelechitarum non solum paruuli eorum, sed etiam
bruta animalia sunt deleta. Item Dathan & Abyron schismatici cum omni eo-
rum sub-

Su. Silue. vō
venatio: &
Gabien^o in
su. vō resti-
tutio. §. 18.
& 29.
Esaia. 10
Hiere. 16
Psal. 90

20. de ci. dei
2.

3. Esdra. 1

Cath. Scñ. c
94.

Osee. 8.
Eccle. 10

2. Birgit. 20

4. Birgit. 23,

1. Corint. 1.
Esaia. 29

Abdie. 1.
Vincētū de
fi. mūdi.
Psal. 51

Ezech. 21

Psal. 109,

Gene. 17.
§. c. 1. §. 4 &

§. c. 28. §. 5.
1. Reg. 6

Nume. 16

Infi. de iu.
nat. Tācire-
tus i sum. de
rapina.
§. c. 14. §. 7.
& §. c. 31. §. 5.
§. c. 41. §. 1
§. ca. 28. §. 7.

§. eo. §. 1. &
§. c. 24. §. 2.
infi. & §. eo.
§. 11.
§. ca. 2. §. 4.
& §. c. 45. in
prin.
§. c. 24. §. 1.
infi. §. eo. §.
9.

§. eo. §. 4. &
§. c. 28. §. 8

§. c. 61. §. 12.
§. eo. §. 7. in
fine

§. c. 36. i prin
§. eo. §. 4. i
fi. & §. c. 19.
§. 6. & §. ca.
21. §. 7. & §.
c. 24. §. 6. &
§. eo. §. 11

24. q. 3. in
sum.
Esa. 4.
Michę. 3.

rum substantia descenderūt ad inferos. Nonnunq̄ etiam peccatis exigentibus in nouo testamento cōstat, subiectos esse punitos propter capita morbosa. Quā obrem formidandū est vehemēter, propinquā nobis esse plagā ob facinora, tum nostratum nostrorū principū: qui modo non sunt executores, sed corruptores iustitię, nec zelatores euāgelicę legis, nec defensores fidei, nec p̄motores virtutū, sed potius raptores ecclesię, oppressores viduę & orphanorū, blasphemī, fornicatores, vanā propriamq̄ gloriā, & nil aliud in hoc seculo quærītates, vt de eis illud diuinum responsum intelligatur: Principes tui infideles, socij latronum & furum, omnes diligunt munera, quibus violatur iustitiā.

Michę. 6
Amos. 6
Paliur⁹ herba ē asperma & spinosa. Vergi. in Buc. Carduis & spinis surgit paliurus acutis
Ozee. 7.
Esa. 28
Prouer. 31
Prouer. 20
Apo. 9.
Alia expositio
1. Mach. 6
Apo. 9

XI § Propterea dominus ad eos inquit: Audite principes Iacob, & duces domus Israel, nunquid non vestrum est scire iudicium? qui odio habetis bonum, & diligitis malum, qui violēter tollitis pelles eorum desuper eis, & carnem eorum desuper ossibus eorum, qui comederunt carnem populi mei, & pellem eorum desuper excoriauerunt, & ossa eorum confregerunt, nequiter egerunt in adinventionibus suis, & si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant super eum prælium. Et paulo post: Audite hoc principes & iudices, qui abominamini iudicium, & omnia recta peruertitis, principes in muneribus iudicabant. Propter hoc causa vestri. Syon quasi ager arabitur, & Hierusalem quasi acruus lapidum erit, & mons templi in excelsa sylvarum. Heu ob principum tyrannidem ecclesia censetur percussa vt vidua. Sequitur in Michęa: Qui optimus in eis est, quasi paliurus, & qui rectus, quasi spina de sepi. Item alibi: Væ vobis qui opulenti estis in Syon, quoniam conuertistis in amaritudinem iudicium & fructum iustitię in absynthium, qui lætamini in nihili. Item Abacuc: Lacerata est lex, & non peruenit vsque ad finem iudicium: quia impius præualet aduersus iustum, propterea egreditur iudicium peruersum. Quæ quidem iudicij peruersio potissimum proce-

XII § Verum principes cœperunt furere à vino, quoniam sunt primi inter potatores, qui præ vino & ebrietate errant, ideo nesciunt videntem deum, & ignorant iudicium. Quæ de causa principibus scriptura vnum prohibet, dicens: Noli regibus dare vinum, quia nullum secretum est, vbi regnat ebrietas, ne forte bibant & obliuiscantur iudiciorum: nam quicūq; vino & ebrietate delectatur, nō erit sapiens. Ebrius quidem parum differt à porco, quia vterq; caret ratione, alter natura, alter voluntate, yterq; querit quę carnis sunt, non quę spiritus, porcus non potest, ebrius non vult sequi spiritualia.

XIII § Malitiosi insuper rectores populi, secundum Vbertinum designantur per locustas de fumo putei exeuntes in terram: qui subditos multipliciter pungunt & stimulant, ac exeunt de fumo putei, quasi satellites diaboli, cuius opera exercent. Vocantur deniq; locustę, ad quarum instar alte saliant per superbiam, sed per auaritiā iterum recidunt in terram, cui ore adhærent, cuncta virentia subditorū corrodentes, ac fraude & violentia deuorantes bona aliena. Et data est illis potestas nocendi, sicut habent scorpiones terrę, quia facie & brachijs ad amplectandum expansis apparēt blandi. Bona em̄ proferunt verba, sed cauda retro pungunt, ac nocent, toxicum suū infundēdo. Sub colore nāq; iustitię frequenter indebitos fauores aliquibus impendunt, alijs autē, quibus non fauent, grauamina incutiūt, & ita suas iniquas affectiones vtrōq; explent. Et habent loricas ferreas pro sua duritie in subiectos. Hęc est illa bestia quā vidit Eleazar loricatā loricis regis, & erat eminēs sup cæteras bestias. Sequit in Apocalypsi: Et vox alage suę est sicut vox curruum equorū currentiū in bellum. Nā principes habent duas in se alas, vtpote iustitiā & potentiā quibus ad virtutes volare, & bona opari deberent: quibus tamen ad vitia & opa maligna volant. Et eorum vox, id est, iussio contra subditos, adeo est tumultuosa & turbatiua, ac si aduersus eos dē hostilis exercitus irrueret. Certe subditi sæ penumero grauiora onera sustinere cogunt à domesticiis dominis, quā ab exteris inimicis. Habent præterea caudas, id est, adulatōres similes scorpionibus, quia aulici blandiunt principibus tanquām Thraſones, ac suis detractionibus inficiunt viros absentes, ideo aculei videntur esse in caudis hu-

J. c. 37. §. 5
S. c. 9. §. 3. et
J. c. 28. i. pri.

S. c. 18. §. 1
J. c. 28. §. 2
S. eod. §. 3.
& J. c. §. 15

S. c. 18. §. 1
S. c. 23. §. 5
S. c. 23. §. 7
S. c. 24. §. 4
S. c. 15. §. 45
& J. c. 38. §. 4
S. c. 19. §. 7 et
S. c. 23. i. pri.
& J. c. 27. §. 12. in fine

S. eod. §. 10
in princ.
S. c. 21. §. 11.
et J. c. 40 § 6
Abacuc. 1
S. c. 22. §. 7.
& J. c. 27. §. 8

S. c. 18 §. 1 et
J. c. 37. §. 3.
J. c. 26. §. 10.
& J. c. 26 §. 4
J. c. 28. §. 4.
in fine
S. c. 18. §. 7.
S. c. 21. §. 5.
& J. c. §. 14
S. c. 18. §. 6.
& J. ca. 40.
§. 4.

S. c. 18. §. 10. i
fine. & J. c.
27. §. 4
S. c. 14. §. 10
& J. c. 26 §. 11

J. c. 34. §. 9

S. c. 23. §. 7.
& J. c. 42 §. 5
S. c. 22. §. 11.
& J. c. 27. §. 13. in fine
J. c. 40. §. 2.

dis huiusmodi locustarum, id est adulatorum. Princeps namq; qui libenter audit
 §.c.24. §.4 verba mendacij, omnes ministros habet impios. Quocirca aures principum de-
 bent esse simplices, ne callida fraude decipiantur. Pro. 29
 Hester. 16
 §.eo. §.13 & XIII § Rursus in Apocalypsi: Et potestas earum, scilicet locustarum est
 §.c.14. §.10 nocere mē sibus quinq;. Ecce spiritus dei pronosticauit tales locustas, id est prin-
 & j. c. 70 § 5 cipes circa finem quinti ecclesie status esse futuros. Eorum autem potestas est
 §.ca. 17. §.3 dumtaxat in temporalibus & in presenti seculo, quod designatur per quinq; mē-
 & j. c. 30. §.9 ses, qm̄ in spiritualibus neminem lædere possunt, præsertim constantem. Nā li-
 cet percussor diabolus transcendat ostium domus, deus tamen non finit eū ingre-
 §.ca. 12. §.3 di domos, id est mentes nostras & lædere, tamen si locustæ imperfectos homines
 qui non habent vigorem illuminatæ fidei, valeant cruciare per formidinem, sed
 nequaq; occidere, ideo refrenata dicitur eorū potestas. Nam prius dixerat: Et præ-
 ceptum est illis, ne læderent scēnum terræ, neq; omne viride, neq; omnē arbore,
 §.c. 67. in fi. nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis, & datū est illis
 §.ca. 42. §.5 ne occiderent eos. s. spiritualiter. Dixit namq; dñs ad Satan de Job: Ecce vniuersa
 quæ habet, in manu tua sunt, tantū in eū ne extendas manū tuam. Reliquā exposi-
 §.c. 21. §.14 tionem in sequentibus ponā. Quod hæctentū de principibus est deductū, hoc ex
 & j. c. 53. §.5 tēdi potest ad cæteros populi magistratus, qui magis lupos rapaces & prædones
 ciuitatis agunt. q̄ reipublicæ custodes. Collidet ergo deus duces, & magistratus
 qui in ecclesia sunt, & reddet cūctis omne malū suum, quod fecerunt.

De iniquitate militū & nobiliū, diuitūq; laicorum. Cap. XXVI.

Militia instituta est ob iniuriam propulsandam, vel ob vindictam iustā
 inferendam. Milites vero, induti lorica fidei, debent se induere arma
 §.ca. 49. §.6 tura dei, vt possint stare aduersus astutias diaboli, & aduersus princi-
 §.ca. 56. §.6 pes mundi, & potestates ac rectores harum tenebrarum contra spiri-
 §.c. 18. §.16 tualia nequitie, non quod milites à se abiciant arma, vel se rei militari penitus
 & j. c. 48 § 5 subtrahant, sed consilium euangelij sequentes neminem concurant, neq; calum-
 §.eo. §.1. niam faciant & contenti sint stipendijs suis.

I § Summa equidem laus est militis, obedire imperatori mundano, ac in-
 tendere vtilitatibus reipublicæ, sed multo beatius militare eo modo quo cælestis
 §.c. 24. §.4 imperator noster Christus præcepit. Qualem militiam David, aliq; sancti viri
 De pcc. dif. laudabiliter exercuerunt. In quibus autem ius militare consistat, illa in decreto nu-
 §.c. fi. merantur. Nam militia secularis non culpatur, sed abusus: neq; militare est deli-
 ctum, sed propter prædam militare peccatum est, vtpote quando quis contra iu-
 stitiam arma fert, vt stipendium accipiat. Quippe in militia culpatur nocendi cu-
 §.eo. i prin. piditas, vlciscendi crudelitas, impacata mens, implacabilis animus, feritas bellan-
 di, libido dominandi, & si qua similia. Idcirco quadam prouidentia militanti-
 bus stipendia sunt constituta, ne dum sumptus quæritur, prædo grassetur, qui
 enim amplius stipendio quærit, tanquam calumniator & concussor, Iohannis Ba-
 ptistæ sententia condemnatur.

II § Forma autem tenenda in creandis militibus, est Birgittæ reuelata.
 §.eo. §.5 Quod miles debet promittere se defensurum fidem ecclesie, & eius prælatis obe-
 dire in omnibus quæ ad deū spectant, neq; parcere vitæ suæ pro fide & ecclesia
 dei, vt inimicos dei deprimat, amicos dei defendat, vt viduis & orphanis tribuat
 auxiliū, & vt honorē dei in oibus augmentet, sic veniret ad veræ militie cultum
 per humilitatē. Sed hodie per superbiā à vera professione militie excessum est,
 nā milites modo contēnunt deum, eligentes toto affectu carnem suā dare & la-
 cerare pro laude hominū, sanguinem fundere pro expletione cupiditatis suæ, li-
 benter mori ad mundana ac diabolica & inania verba.

III § Quocirca Apostolus exhortatur milites, vt nemini dent vllā offen-
 §.ca. 56. §.6 sionem, sed in oibus exhibeant se dei ministros per arma iustitiæ à dextris & à si-
 §.c. 25. i pr. nistris. Vnde rursus de militibus Birgitta inquit: Milites Christi arma portātes,
 & j. c. 52. §.11 deberent esse parati dare vitā pro iustitia, & effundere sanguinē propter fidē san-
 ctam, indigentes promouēdo ad iustitiā, malosq; deprimere & humiliare, prout
 p̄isci armigeri arma sumperunt ad vltionē ecclesie & fidei ac ad expugnationē
 I inimi-

Pro. 29
 Hester. 16
 Apo. 9
 Exod. 12
 Apo. 9
 Iob. 1
 Hier. 51
 23. q. 1. in sū
 & c. in fi.
 Tho. opus.
 20. li. 4. c. 10
 Ephe. 6
 Luc. 3
 23. q. 1. c. fi.
 di. 40 añ oīa
 23. q. 1. noli.
 Dif. 1. ius mi-
 litare. 23. q. 1
 militare, &
 c. q. culpaf.
 23. q. 1. mili-
 tare.
 Luc. 5
 2. Bir. 13. & li
 4. c. 36
 l. penul. ff. q
 bus ex causis
 maio. in glo
 De vitijs mi-
 litum.
 Rodo. vbi
 §. c. 10
 2. Coze. 6
 2. Birgi. 7. 9

DE INIQUITATE MILITVM LAICORVM

- inimicorū dei, sed nunc auersi sunt, Placet quippe eis magis mori in bello pro su- J. c. 33. §. 7
 perbia, cupiditate & inuidia, iuxta diabolicas suggestiones, q̄ secundū mandata
 3. Bir. 27 dei viuere. Et infra: Miles proiecit clypeū fidei quando magis sequi voluit volū-
 tatem propriam q̄ dñi, quando plus dilexit creaturam q̄ creatorem, quasi dicat,
 8. Bir. 32 Nontimeo neq; curo de defensione dei, ex industria em̄ & nobilitate meum est
 quod habeo, & sic diabolus eū regit ad mundi appetitū. Et infra: Nō est vita au-
 sterior q̄ vita militaris, si in sua vera institutione staret. Militia em̄ Christianita-
 tis nō est incepta propter mundi possessionē & cupiditatē, sed ad confortandā
 veritatē & dilatandā verā fidem. Sed oēs gradus à sua laudabili dispositione apo-
 6. Dif. 90. si staturaerunt, quia charitas dei versa est in cupiditatē mundi Milites profecto ha-
 quis post. bent statū periculosiorē, ideo ius prohibet eos ad sacros ordines promoueri. Se-
 6. Bir. 23, 26 quitur in Birgitta: Inter omnes vero status laicorū, milites plus alijs apostataue-
 runt, audent em̄ resistere regi gloriæ, qui deberent defendere fidē ecclesiæ, labo-
 rant pro cōmodo dominorū secularium, qui deberent suppressere inimicos dei.
 Item reddere deberent humiliter, quæ alijs rapuerunt crudeliter, tenētur quoq; sa-
 tisfacere iniuriam passis, quod minime faciunt, quinimō curam omnem apponūt
 quomodo possint à mundo honorari, diuitias acquirere, voluntatem suā perficere,
 & progeniem suā dilatare. Nil curantes de his quæ ad deū spectant.
 Luc. 11. III § De huiusmodi militibus Christus loquitur: Qui non est mecū, vt-
 Tit. 1. pote in militia mea, aduersum me est, scilicet in militia diabolica. Hic em̄ confite-
 tur se nosse deum, factis autem negat. Quāobrem idem saluator ad quendam ar-
 2. Bir. ext. 51. chiepiscopū ait: Eteua oculos tuos & vide quomodo ab omnibus neglectus sum,
 ac expulsus, quia nemo me in sua dilectione habere cupit, nam à solis ortu vsque
 ad occasum cor humanum cupidum est, & seuerum ad effusionē sanguinis pro-
 ximi sui propter cupiditatem. Omnes ornāt membra sua pro superbia, delecta-
 tio hominū est plus irrationabilis q̄ brutorū. Inquire vbi sunt defensores fidei, q̄
 inimicos dei expugnāt, qui vitā suam ponunt pro dño suo. Ideo indignatio & su-
 ror domini super vnīuersam militiam eorū, tabescent montes à sanguine eorum
 quos occiderunt, & tabescit omnis militia cælorū (quia cōtra eos mouebunt vir-
 tutes cælestes) omnis malitia eorū defluet, sicut defluit folium de vinea.
 6. Bir. 27 V § Propterea Christus dominus iurat in deitate & humanitate sua, si mi-
 4. Bir. 31. lites in tali statu moriantur, q̄ nunquam intrabunt in terram promissam. Siqui-
 dem vnusquisq; miles redditurus est rationem de militia sua qua intentione eam
 receperit, quomodo eam tenuerit, & quomodo votum suū adimpleuerit. Ergo
 2. Bir. 12 Christus milites hortatur his verbis: Quia iustus & misericors sum, moneo mili-
 tes, vt querant misericordiam meā, ne inueniat eos iustitia mea, quæ est stabilis
 sicut mons, ardens sicut ignis, horribilis quasi tonitruum, subita quasi arcus ex-
 tensa & sagittandum. Igitur d̄ milites redite ad me cum vera humilitate, qui à me
 per superbiam discessistis. Cur rescinditis vestram promissionē, cur iuramētum
 contemnitis: nunquid ego minor & indignior sum amico vestro, cui si datis fi-
 dem, soluitis: mihi autem datori vitæ, & honoris conseruatori sanitatis non red-
 ditis promissum, potissimum in baptisinate factum.
 VI § Enimvero milites & nobiles, & si à deo præ cæteris sunt dotati, ta-
 men prædictam saluatoris nostri exhortationem minus curant neq; attendunt,
 sed hodie magis exercent austeram malitiam q̄ synceram militiam. Infinita con-
 tinuo committunt flagitia, nunc hos afficiunt vulneribus, nunc illos iugulant,
 Esaiæ 33 nunc aliorum opes diripiunt, de quibus scribitur: Væ qui prædatis, cum consum-
 maueris deprædationem, deprædaberis. Latrocinia sua excusant, quodam ficto
 iure, quod diffidationem nuncupant, captiuant, incarcerantq; innocentes, ab eis
 pro sui æstimatione pretium extorqueōdo, reliquos latrones, qui similia perpetrāt
 receptant in suis fortalicis ad aliorum damna conseruant, atq; retinent. Exinde
 4. Esdr. 5 signum certum apparet nunc aduenisse tempus plagæ, quod Esdræ archangelus
 Jeremiel nuntiauit, dicens: De signis autem, Ecce dies venient in quibus appre-
 hendentur, puto mercatores vel alij opulenti, qui inhabitant. s. peragrandō ter-
 ram in censu multo & abscondetur veritatis via (quia secure ambulat nemo) & ste-
 rilis

rilis erit à fide regio, f. ecclesie, & multiplicabitur in iustitia, f. prædonibus iniuste grassantibus, & videbunt regionem desertam & chaos, id est confusio, fiet per loca multa, & amici omnes, f. Christiani, semetipfos expugnabunt, & sic diabolus dissoluit manus virorum bellantium, Hæc signa diceret tibi permillum est mihi, audies iterato horum maiora.

VII § Cæterum nobiles olim ob suos decoros actus secernebantur à plebeis, quando diuidebat altissimus gentes, quando separabat filios Adam, vnde à parentibus vir tuosis, vel secundum seculum à parentibus diuitibus aut potenti- bus computatur nobilitas iuxta traditionem carnalis originis. Quæ quidem car- nalis nobilitas affert laudis augmentum, si ornatur morum nobilitate, nobilitas certe morum plus ornat q̄ genitorum. Hinc poeta: Nobilitas sola est atq; vnica virtus. Vsq̄e adeo miserum est alienæ incumbere famæ. Sed degenerant homi- nes vitijs, fiuntq; minores virtute remota Migrant in exilium nobilitatis honor. Carnis quippe nobilitas, quos ad nobilia opera excitare deberet, ad vitia incitat. Qui enim diuitijs affluunt, otio tepescunt, atq; delitijs vacant, summo opere pota- tionibus & comestationibus, luxu & conuiujs incumbunt, in cæterisq; vitijs ta- les se exhibent, quales quondam lapidibus erant obruendi.

VIII § Atqui nobiles vtp̄ plurimum cæteris plebeis vitiosiores existunt, atq; detestabiles, quoniam suæ originis contraria operantur, ipsis namq; nobi- litatis propago est potius incitamentum vitiorum, quàm fundamentum virtu- tum, vsq̄e adeo vt videas in nullis minus esse veræ nobilitatis, quàm in moder- nis thrafonibus, qui vetustis stemmatibus, qui aureis torquibus, splendidisq; co- gnominiibus summam iactant nobilitatem.

IX § Demum videamus de diuitibus quos domini benedictio ditat, quos quidem cum iustitia & operibus non abiicimus, sed qui diuitijs male vtuntur, censentur iniuste possidere diuitias. Mercatores etenim terræ de virtute delitia- rum eius diuites facti sunt, sed vna hora destituuntur tantæ diuitiæ. Ideo diuiti- bus præcipitur, non sublime sapere, neq; sperare in incerto diuitiarum, sed in deo viuo glorientur & in humilitate sua, quoniam sicut flos herbi transibit, ita diues in itineribus suis marcescit. Beatus autem diues, qui inuentus est sine macula. Et bona est substantia cui non est peccatum in conscientia. Inquit enim vltimus Sa- piens: Diues non erit immunis à peccato, quinimò sicut abominatio est superbo humilitas, sic execratio diuitis pauper, siquidem diuites per potentiam oppri- munt pauperes. Vidit enim Dauid impium super exaltatum & eleuatum sicut ce- dros Lybani. Ecce ipsi peccatores & abundantes in seculo obtinuerunt diuitias. At ignominia est proprijs studere diuitijs, siquidem diuitiarum amatores fortes sunt in terrenis, & debiles in celestibus. Vnde Iesus respondit, diuitem difficul- ter intraturum in regnum cælorum. Nam diuites huius seculi repleti sunt iniqui- tate, qui lucro incumbunt illicito, operarios in mercede fraudant, secum contra- hentes in stipulationibus decipiunt, vsura absq; timore, ac dolis absq; verecun- dia vtuntur, in mensa adulatores admittunt, pauperes excludunt, austeri sunt erga seruos, quibus minas non remittunt, quamuis idem dominus est in cælis, tam dominorum quàm seruorū, diebus dominicis, ac alijs festis à mercantijs ac etiā à periurijs, & à mendacijs nunq̄ abstinant.

X § Quamobrem Neemias dixit ad dominum: Filij Israel comederunt, & saturati sunt & impinguati sunt, & abundauerunt delitijs in bonitate tua magna, prouocauerunt autem te ad iracundiam, & recesserunt à te, & proiecerunt legem tuam post terga sua. Ita dominus deus loquutus est ad Moysen de diuitibus populi Israel, Cum comederint & saturati, crassiq; fuerint, tunc conuertentur ad deos alienos, & seruient eis, detrahentq; mihi, & irritum facient pactum meum, scio enim cogitationes populi quæ facturus est hodie. Et infra: In crassatus, im- pinguat, dilatatus dereliquit deum factorem suum, & recessit à deo salutari suo prouocauerunt eum in dijs alienis, & in abominationibus ad iracundiam concitauerunt. Ideo altissimus incuruabit habitantes in excello, & terra gigantium, id est magnatorum, & nobilium, diuitumq; detrahet in ruinam.

J. ca. 41. §. 3 &
J. ca. 47. §. 6
J. ca. 48. §. 9
Deut. 32.
Dif. 40. nos
J. ca. 48. §. 7. 9
Iuue. saty. 2.
ll. 3. Claud.
§. ca. 22. §. 8.
J. ca. 28. §. 4
§. ca. 23. §. 2.
Su. vallē. pr.
3. dist. 4. c. 1.
J. ca. 43. §. 5.
§. ca. 23. §. 16
Dif. 47. oēs.
J. ca. 27. §. 25
§. ca. 23. i. pri.
& J. ca. 43. §. 12
J. ca. 27. §. 7
§. ca. 25. §. 12
J. ca. 28. §. 4
§. ca. 20. §. 15
& J. ca. 27. §. 6
J. ca. 44. §. 1.
in ii.

Hiere. 38
Rod. vbi §.
c. 5. 6. 7
Su. vallē. pr.
3. di. 3. p. totū
Fran. Pe. li. 4.
derem. vtri.
for. c. 16.
Deu. 21
Pro. 10
Di. 31. c. hæc
aut cū filiis
14. q. 4. quid
dicā. Apo. 18.
1. Timō. 6
Iacobi. 1.
Eccī. 11. & 13
& 31
Iacobi. 2
Psal. 36
Psal. 72
12. q. 2. glia.
Mat. 19
Mar. 10
Mich. 6
Ephe. 6
2. Efd. 9
Deut. 31
Deut. 32
Esaia. 26

DE INIQUITATE MILITVM LAICORVM

Ca. Se. c. 46 **XI §** De huiusmodi diuitibus recalcitrantibus & frequēter fortunā habē-
De pcc. di. 3 tibus, Cath. de Sen. refert: Quō elemosynā vel familia opera in se bona, q̄ illi nō
c. quid ergo in statu grā, qua carēt, sed in peccato faciūt, ideo eis ad tēporalē, nō ad aeternam
Eccles. 8. 9 prosperitatē cōducūt, qm̄ nullū bonū à deo irremuneratū. Inquit nēpe Chryso-
Catha. Sen. qm̄ videmus malignū ditescere, nō subruamur, q̄a malus nō potest eē in oibus ma-
oratione. 16. lus, sed habet aliqua bona, pro qbus retributionem accipit, illic acrius puniēdus.
4. Bir. 76 Vnde scriptura ait: Sunt impij q̄ ita securi sunt quasi iustoz facta habeāt. Mun-
Prou. 30 dana itaq; prosperitas effigiē habet scorpionis ante blandientis, retro cauda pun-
Bir. extra. 83 gentis, ita fiet iniquo fortunato sicuti porco impinguato, cui se aequiparat, vt tan-
§. eod. §. 10 dem in macello infernali mactet. Hinc ipsa Catha. exclamat: O ignorans & be-
& j. eo. §. 12 stialis homo, cū deus te fecerit hominē, cur facis te ipsum bestiā, an ignoras be-
& j. c. 27. §. 1 stiales deputari ad penas infernales? De eisdē deniq; deo ingratis diuitibus in Bir-
De decimis. git. scribitur. Homines in acceptis dei donis deberēt esse timidi, deo gratiari, de
Malach. 3 datis cōtentari, & superflua non requirere. Sed vbi inueniuntur tales? quis inter
16. q. 1. p. to. plebeios dicit sufficit, maiora nō quāro? quis miles vel alius nobilis cogitat bo-
Th. 22. q. 87 na sua hāreditaria à deo habere ad sustentationē iuxta statū suū moderatā, & cā-
ar. 1. & qdli. tera pauperibus erogat, aut male acquisita restituere curat? rarus est. Et infra: Nō
20. ar. 8 regrātant mihi, s. Christo de beneficijs meis, non considerant quare eos curaue-
Cle. 1. de reb rim, mihi de operibus suis rationem reddituros.
ec. nō alienā **XII §** Insuper spoliāt me, s. Christū iure meo, quia decimas non soluunt
2. q. 7. laicos mihi. Non attendūt verba dei per prophetā dicentis: Vos configitis me in deci-
76. q. 1. c. 1. & mis, & in primitijs. Inferte omnē decimā in horreū meū, & sit cibus in domo. i. in
c. peruenit. ecclesia mea. In decretis equidē pontificū habetur, q̄ decimā sunt vota fidelium,
16. q. 1. omnes pretia peccatoz, patrimonia pauperū, sunt etiā tributa egentū animaz. Dari q̄q;
De deci. c. 2 iubent omni lege, vt pote naturali, Mosāica, prophetica, canonica, ac porrigi ec-
lib. 6 clesijs baptisimalibus, quaz ministri eisdē decimis frui debēt. Neq; decimā, quia
De priuil. c. elemosynā sunt, à laicis legitime possideri possunt. Quinimō decimis abutētes
cū plantare. sacrilegiū cōmittūt, q̄a ius decimādi tanq; spūale nō cadit in laicū. Attamē ipsi no-
Iacobi. 5 biles aliq; nōnulli laici multas inique possidēt vel potius occupāt decimas, aliāq;
Luc. 6 bona ecclesiastica, de qbus deo vel ecclesiā tenēt, minime regrātant, sed tanq; ingratis-
Amos. 6 mi toti clero sunt oppido infesti. Neq; timēt sacrilegij crimē, & aeternā dānatio-
De ma- nis periculū, qd̄ incurrūt laici q̄ decimas acceperint, nec ecclesiā reddiderint, qm̄
 & ipsi plati, qui decimas, vel alia bona ecclesiastica militibus, ministris, cōsanguin-
 neis, aut alijs secularibus cōferūt, inter hæreticos maximos & Antichristos copu-
 tant, quia oēs decimā sunt dei, & illi sanctificant. Tameti olīm dispēfatiue laicis
 fuerūt cōcessā decimā in feudū, vt ecclesias aduersus sibi ifensos defenderēt. Cer-
 te ecclesia hodie nō habet capitaliores inimicos, q̄ spurios clericos, & laicos illos
 qui quāto plura bona ab ecclesijs possident, tanto sunt infensiores ipsi ecclesiā, &
 suis seruatoribus. Conciliū nēpe Lateranēse, quod anno dñi. 1279. celebratū est,
 prohibuit vltiorem in laicos decimāz concessionē. Caueant igitur aeternam
 damnationē laici, qui citra idem concilium decimas vsurpauerunt.
XIII § Proinde nobiles & alijs potētes, gratia auaritiā & superbiā, liberos
 suos, p̄sertim ineptiores, in monasteria truduunt, vel ad ecclesiasticū statū cogunt,
 quos cōtra ius naturā etiam legitima hāreditate priuant, quo post se reliqui eoz
 filij ampliora bona hāreditaria nanciscantur. Quā inde mala ecclesiā vniuersali
 proueniant, partim supra notauī. Tales & similes peruersos potentes Iacobus
 admonet, exclamando: Agite nunc diuites, plorantes, vlulantes in miserijs ves-
 stris quā aduenient vobis, diuitiā vestra putrefacta sunt, thesaurizastis vobis
 irā in nouissimis diebus, epulati estis super terrā, & in luxurijs enutristis corda ve-
 stra, in die occisionis aduxistis, & occidistis iustū, & non restitit vobis. Timete
 igitur d̄ vos opulenti sententiā saluatoris: Vx vobis diuitibus q̄ habetis consolati-
 onē vestrā. Vx vobis q̄ saturati estis, q̄a esurietis: vx vobis qui ridetis nunc, q̄a
 lugebitis & flebitis: vx cum benedixerint vobis homines. Item Amos: Vx vo-
 bis qui opulenti estis in Sion, & confidistis in monte Samaritā.

§. ca. 25. §. 13
 & j. c. 27. §. 18
 & j. c. 40. §. 4
 §. eo. §. 4 &
 §. c. 18. in fi.
 & j. c. 27. §. 12
 §. c. 23. i. pri.
 §. eo. §. 3. &
 j. c. 27. §. 14
 j. ca. 50. §. 4
 §. c. 8. §. 4 &
 j. ca. 27. §. 10
 j. ca. 27. §. 15
 §. eo. §. 11. i. fi
 §. ca. 14. §. 9
 & j. c. 28. §. 1
 §. ca. 8. §. 4
 §. c. 20. §. 10
 j. ca. 46. §. 19
 §. ca. 23. §. 2
 & j. c. 38. §. 1
 §. ca. 22. §. 7
 j. ca. 55. §. 7.

De malitia communis populi. Cap. XXVII.

g.c.17. §.25
in fi.
g.ca.17. §.2
g.ca.19. §.7
& j.c.31. §.9
j.c.46. §.11.
g.c.26. §.3 et
j.c.57. §.14
j.co. §.13. &
j.ca.50. §.7
g.ca.14. §.6
2. paral.10
Pfal.75
g.ca.19. §.6
j.co. §.2. &
j.ca.46. §.12
j.cap.53. §.8
g.ca.4. §.8
g.c.26. §.11.
& j.co. §.10
j.ca.30. §.12
g.ca.18. §.9
g.ca.26. §.4
& j.eod. §.3
g.c.21. §.14
in prin.
j.c.33. §.1.
j.ca.28. §.10
g.co. §.1. &
g.c.25. §.12
j.co. §.6
g.ca.12. §.4
g.ca.4. §.9
g.ca.16. §.7
& j.c.44. §.6
g.co. §.2. &
j.ca.23. §.7

Civitas animæ humanæ habet multas portas, vtpote potētias animæ & sensus corporis, quas aduersarius noster circuit, & pulsat, impugnatq; sed violenter ingredi nequit, nisi per portā voluntatis, quæ adeo est puerfa vt aperte pateat diabolo, qui eā in quadro positā obsidet, hoc est, urbem & terram moderni populi Christiani ipse catena quadruplici peccatorū vinculo, Primo inobedientiæ aduersus diuinū præceptū. Secundo transgressio- nis legis naturalis. Tertio, cupiditatis noxiæ cōtra legē posituā. Quarto, despe- rationis vel obduratiōis mētis humanæ. Quippe dei obliuiscimur oēs, nobis ipsis nimīū indulgemus, amor proprius vniuersum orbē lætaliter vulnerat, & mysti- cū corpus ecclesiæ, vtpote omnē Christianam religionē inficit. Ideo aduersari- us diabolus facilliter expugnat, capitq; Christianorū ciuitatem, qm̄ durissima per uicis est præfens populus insipiens, qui mutat gloriā suam in idolum, de quo de- us inquit: Populus hic labijs me honorat, cor aut̄ eorū longe est à me. Cor em̄ suū ad deū non dirigit, sed potius eius nomen incitat.

I § Nam postq̄ boni principes tam spūales q̄ seculares, qui quondam fue- runt in ecclesia, decesserunt, inceptit populus, ecclesiæ præcepta transgredi, hoc præmonstratum est in veteri testamento, dum deus ad Moſen diceret: Ecce tu dormies cum patribus tuis, & populus iste confurgens fornicabitur post deos alienos, derelinquet me, & irritum faciet fœdus, quod pepigi cum eo, & irascetur furor meus contra eum in die illo, & derelinquā eū & abscondam faciem meā ab eo, & erit in deuorationē, inuenient eum omnia mala & afflictioēs. Desuper Mo- ses ad populū ait: Ego scio contentionē tuam & ceruicē tuam durissimā, adhuc viuente me, & egrediente vobiscū, semper contestatio se egistis contra dñm, quan- tom igit̄ cū mortuus fuero; inuocabo contra vos cœlū & terram, noui em̄ quod post mortem meam inique agetis, & declinabitis cito de via quā præcepi vobis & occurrent vobis mala in extremo tempore quando seceritis mala in conspectu dñi, vt irritetis eum per opera manuum vestrarū. Peccauerunt namq; in fordidibus, vnde dicitur: Generatio praua atq; peruersa, hæc cine reddis dño popule stulte, & insipiens; oblitus es dñi creatoris tui. Gens absq; consilio est, & sine prudētia, vtrinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent.

II § Quos Oſeas increpat, dicens: Audite verbum dñi filij Israel, quia iudi- cium dñi cum habitatoribus terræ, nō est veritas, & non est misericordia, & non est scientia dei in terra, maledictum & mendacium & homicidium & furtū, & ad ulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit, propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea. Populus em̄ tuus sicut hi, qui cōtradicut sacerdoti, & corruet hodie, & corruet etiam propheta tecū, & erit sicut populus sic sacerdos. Et visitabo super eum vias eius, & cogitationes eius reddā ei, & comedent & nō saturabuntur, fornicati sunt & nō cessauerunt, quia dñm derelique- runt in nō custodiendo, fornicatio & vinū & ebrietas auferunt cor. Item Michæ as: Perijt sanctus de terra, & rectus in hominibus non est, malū mantum suarū di- cunt bonū. Heu facti sumus, vt immūdi omnes nos, & quasi pannus mēstruatæ sunt vniuersæ iustitiæ nostræ. Et cecidimus quasi foliū vniuersi, & iniquitates no- stræ quasi ventus abstulerūt nos. Nō est qui inuocet nomē domini.

III § Nempe pedes. i. affectus nostri, ad malū currunt & festināt vt effun- dant sanguinē, si nō possumus opere, saltē affectu, quo gaudemus esse læsos quos oderimus, siquidē anima nō pedibus, sed affectu mouet. De præfenti deniq; no- stra iniquitate dudū David vaticinatus est, aiens: Diminutæ sunt veritates à filijs hominū, vana loquuti sunt vnusquisq; ad proximū suū. Et infra: Dominus de cœ- lo prospexit super filios hominū, vt videat si est intelligēs & relinquēs deū, omnes declinauerūt, simul inutiles facti sunt, nō est qui faciat bonū, non est vsq; ad vnū, veloces pedes eorū: ad effundendū sanguinē, nō est timor dei ante oculos eorū, il- lic trepidauerūt timore, vbi nō erat timor. Et infra: Conturbatæ sunt gētes, & in- clinata sunt regna, & diminutæ sunt veritates à filijs hominū, corrupti sunt, & ab- ominabiles facti sunt in iniquitatibus, nō est qui faciat bonum.

1. Pet. 5
Apoc. 21

Cat. Se. c. 7

Deut. 9
Hiere. 2
Mat. 15
Mar. 7

Deut. 31.

Deut. 32.

Osee. 4

Mich. 7

Esaia. 64

Pro. 1.

Pfal. 11

Pfal. 15

Pfal. 45

Pfal. 52

- Hiere. 2. III § Porro duo mala fecit populus Israel, per quem representatur populus Christianus: deum enim dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. De eodem populo deus per prophetam ait: Nemo quod bonum est loquitur, nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens in prælium, à minimo vsq; ad maximum omnes auaritiam sequuntur. Et infra: De malo ad malum egressi sunt, & me non cognouerunt, dicit dominus, nunquid super his non visitabo, aut in gentem huiuscemodi non visitabo anima mea? quia dereliquerunt legem meam, & non audierunt vocem meam, sed abierunt post prauitatem cordis sui. Ecce ego cibabo populum istum abinthio, & potum dabo eis aquam fellis.
1. Esdr. 9 V § Esdras deniq; vice nostra confessus est, dicēs: Iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super caput nostrum, & delicta nostra creuerunt vsq; ad cælum & diebus patrum nostrorū, sed & nos ipsi peccauimus grauiter vsq; in diem hanc, & in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi & reges nostri, & sacerdotes nostri in manū regum terrarum, & in gladium, & in captiuitatem, & in rapinam, & in confusionem vultus. Et infra: Transgressi enim sumus præcepta tua, quæ dedisti in manus prophetarum dicēs: Quoniam terra polluta est coinquinationibus, alienigenarū terræ & immunditiæ illoꝝ, repleuerunt eā totā immunditia sua. Et quæ cōtingunt nobis, omnia fiunt propter opera nostra maligna, & magna peccata nostra. Nonne irasceris nobis perdere nos, quoad vsq; non relinquatur radix & nomen nostrum. Ecce nunc sumus in cōspectu tuo in iniquitatibus nostris. Esdras itaq; peccata nostra deo confessus, non gustauit panem, nec aquam bibit super iniquitatem nostram. Melius igitur erat nos non esse, q̄ adhuc viuentes viuere in impietatibus nostris. q. d. Væ humano generi illi, per quod deus offenditur, bonum erat ei, si non fuisset natum. Vita nempe nostra stupor & pavor, & nec di gnū sumus misericordiam consequi, qm̄ festinans festinat seculum pertransire, & non capit portare quæ in futuris temporibus, iustis reprobis missa sunt, quoniā plenum iniustitia est seculū hoc & infirmitatibus. Seminatum est enī malū, & necdū venit destructio ipsius. Si ergo nō inuersum fuerit quod seminatum est & discesserit locus vbi seminatum est malū, non veniet vbi seminatum est bonū, qm̄ gramen seminis mali seminatum est in corde Adam ab initio, & quantum impietatis generauit vsq; nunc & generat vsq; cū veniet area. Hæc ex Esdra.
2. Cor. 11. Phil. 2 Mat. 17 Mat. 7 Mat. 13 Acto. 28 Tit. 1. in fi. 4. Bir. 33 Ioh. 8. Sap. 2 z. Tim. 3
- VI § Nam sicut serpens seduxit Euam astutia sua, ita corrumpuntur sensus nostri, & excidunt à simplicitate quæ est in Christo. Omnes quippe quæ sua sunt, querunt, non quæ Iesu Christi. Quocirca saluator noster in nos clamat: O generatio incredula & peruersa, quousq; ero vobiscum, vsquequo patiar vos? Itē alibi: Lata porta est ac via spaciōsa quæ ducit ad perditionē, & multi sunt qui intrant per eā, quoniā angusta porta & arda via est quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniūt eam. In crassatū enī est cor populi huius, & auribus grauiter audiunt vt couertantur, contenti se nosse deū, factis autē negant, qm̄ coinquinatis & infidelibus nihil est mundū, sed omnia sunt eis immunda.
- VII § In Birgitta præterea legitur, q̄ hodie susceptio sacramenti eucharistiæ non ex amore dei, sed tantum necessitate legis sumitur. Matrimonium peruenit in abusum, adulterium in honorem, esus lactiniorum venit in cōsuetudinem, esus olei est abolutus. Ieiunium obseruatur ab his qui carent victu, feriæ tenentur in tabernis, in mercantijs, in fornicationibus, vsura exercetur inuerecunde, excommunicatio ecclesiastica non timetur, multi quoq; magis abhorrent benedictionem q̄ maledictionem. Omnes quidem Christum interficere quærunt, in quibus sermo Christi non capit, quoniam ex patre diabolo sunt, & desideria patris sui volunt facere. Inuidia enim diaboli mors introiuit in orbem terrarum, imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.
- VIII § Quare præsumendum est nunc aduenisse tempora, de quibus apostolus: In nouissimis (inquit) diebus instabunt tempora periculosa, & erūt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemii, parentibus, i. senioribus nō obediē-

§. c. 25. §. 15
& §. c. 28. §. 2
§. c. 24. §. 7
& §. eod. §. 5
§. c. 22. §. 11.
& §. c. 37. §. 6

§. ca. 49. §. 1.
§. c. 21. §. 14
§. eo. §. 4. &
§. eo. §. 19. &
§. c. 30. §. 9 &
§. ca. 31. §. 10

§. c. 4. i. prl.
& §. 6
§. cap. 29. §. 5
§. ca. 43. §. 10

§. ca. 22. §. 9
& §. eod. §. 8

§. c. 15. §. 25
§. c. 26. §. 10
§. c. 26. §. 4
§. eo. §. 2

§. c. 26. §. 9.
& §. eo. §. 15
§. c. 21. §. 12
§. ca. 23. §. 15
§. c. 11. §. 2, &
§. c. 20. §. 18. i.
fi. & §. ca. 31.
in fi.

§. eo. §. 6. &
§. eo. §. 11.

obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incōtinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis q̄ dei. Cui apostolica sn̄x Methodius addit hæc verba: In illis nouissimis diebus erūt om̄es homines imbecilles, & infideles, sacrilegi, excōmunicati, incorrigibiles, qui se metip̄os propria voluntate segregabunt ab eccl̄esiis sanctoꝝ. Ecce si gnum plagæ imminentis nobis: qui modo despiciamus culturam sanctoꝝ. Sequit̄ in Methodio: Idem t̄ps̄ moderni, videlicet modernū aduocat eos in errorem, iusti aut̄ nō queruntur in t̄pe illo, sed pro his inquirētur amātes semetip̄os, cupidi pecuniæ, elati, superbi, blasphematores, raptores, plurium possessores, circūuentores, ebriosi, immisericoꝝdes, transgressores, sine vinculo charitatis, insuaues, immūdi, amatores seculi, fures, periuri, falsarii, mendaces, & plagiarii, habētes quidem pietatis speciem, virtutem autem eius abnegātes. Tales ministri contra præcepta dei erunt dierum illorum, & omnia quæ ab ipsis imperantur, facile perficiuntur, timentes vero deum pro nullo, imò in conspectu oculorum eorum pro nihilo reputantur, sed erunt in vituperatione illorum, quemadmodum stercora sub vestigio conculcata: hæc Methodius.

Methodius

J. c. 45. §. 7
 §. c. 25. §. 11.
 et J. c. 21 §. 10
 §. c. 2. §. 4

2. Timo. 3

J. c. 29. §. 4

Sap̄ia. 2

§. c. 25. §. 11.
 & §. c. 15. §. 7.
 in fine
 §. c. 21. §. 7.
 & §. c. 23. §. 7.
 1. & J. eod. §. 15.

J. c. 10. §. 13

Sap̄ia. 14

§. eo. §. 1. &
 J. eo. §. 12
 §. c. 15. §. 16.
 & J. c. 31. §. 7
 §. c. 26. §. 12

Vincentius
 de si. mun.

J. c. 33. §. 2

Oze. 7

J. c. 37. §. 11

1. Bir. 41

§. c. 26. §. 5.

& J. eo. §. 12

§. c. 15. §. 6 et

Ioh̄. 5

J. c. 43. §. 11

Phil. 2

§. eo. §. 8. et

hoc. §.

2. Bir. 6

§. c. 19. §. 9 et

§. c. 23. §. 14

3. Bir. 2

§. c. 21. in fi.

& J. c. 39. §. 6

§. c. 22. §. 6.

§. hoc. §. et

J. c. 34. §. 6

3. Bir. 19

IX § Hodie nāq; imp̄i dicūt, cogitātes apud se nō recte. Exiguū & cū tædio est t̄ps̄ vitæ nostræ. Venite ergo & fruamur bonis quæ sunt & vtamur creatura tanq̄ in iuuetute celeriter, vino p̄ioso, & vnguentis nos impleamus, & nō pretereat nos flos t̄pis, coronemus nos rosos anteq̄ marcescāt, nullū pratū sit quod nō pertrāseat luxuria nostra, nemo vestrū exors sit luxurię nostrę, vbiq; relinquamus signa lætitiæ, qm̄ hæc est pars nostra, & hæc est sors nostra. Opprimamus pauperē & circūueniamus iustū, qm̄ inutilis est nobis, & cōtrarius opibus nostris, & nō parcamus viduæ, nec veterano, nec reueremur caros multi t̄pis. Sit autē fortitudo nostra lex iniustitiæ. Quod enim infirmū est, inutile inuenitur. Hæc cogitauerunt & errauerunt, excæcauit enim illos malitia eorum.

X § Rursus Sapiens præconizauit de præsentī nostro tempore, dicens: Neq; vitam, neq; nuptias mundas iam custodiunt, sed alius alium per inuidiam occidit, aut adulterans contristat, & omnia commixta, id est, confusa sunt, sanguis, homicidiū, furtum, & fictio, id est, mendaciū, corruptio, & infidelitas, turbatio, id est, discordia & periuriū, tumultus. i. rixa, bonoꝝ dei immemoratio. i. ingratitude, aia; inquinatio. f. p luxuriā, generatōis immutatio. f. p Sodomīā, nuptiæ: inconstātia, inordinatio mœchię & impudicitie; vtraq; ergo pœna r̄p̄alis. f. & æterna nobis eueniet digne. Tales flagitiosos laicos notat Vincētius, inquis: Prædicatorēs nō audiūt, articulos fidei nesciūt, oblatōes deo nō præstāt, neq; decimas p̄soluunt, proni ad iniurias & rapinas, cupidi, ambitiosi, deceptores, blasphemī.

XI § De istis inquā pueris Ch̄ianis filius dei dicit: Ego redemi vos, & ipsi locuti sunt cōtra me mēdaciū. Nā in Birgitta legit: Laicus dedit fidē in baptisma te, ac in susceptōe alioꝝ sacramētoꝝ promisit se deo seruitur; nunc aut̄ discessit à deo quasi ignorās deū, verba sacra habet pro ludibrio opa diuina pro vanitate, mā data dei ait sibi nimis grauiā, factus est fidei p̄missæ & iuramēti p̄stiti violator, de reliquit deū, & associatū se diabolo, propriā laudē querit, & q̄ sua, nō q̄ dei sunt, quę vident̄ sibi difficilia, quę aut̄ sibi placēt, facilia: om̄ino dei & suæ passionis oblitus est, ac oīm alioꝝ bonoꝝ à deo sibi allatoꝝ. Et infra: Consideratio cœlestiū tradita est obliuioni, mora dei refriguit, amor aut̄ mūdi tam suauiter cōsiderat̄ & amplectit̄, q̄ hoies ducit tanq̄ rotā bene vnctā quocunq; velit. Itē plures sunt animæ quę quotidie descendūt in infernum q̄ numerus est arenæ maris. Et infra: Malitia hoīm prauoꝝ cōtra iustos deridet opa iusta, & deprauat vias iustitiæ, atq; monita iustoꝝ recta: paruipendūt quoq; quicqd̄ pietatis vel humilitatis est, querūt q̄ sua sunt, negligunt quæ dei, aut proximi sunt. Et infra: Opera et verba Ch̄i ac sacra sunt à deo neglecta iam q̄ ea paucissimi recolūt, vel eis vtant̄ ad profectū suū, mul ti aut̄ diligūt, in cōsuetudinē q̄ ducūt sup̄biā et cupiditatē ad honores mūdi, itē cupiditatem ad possessiones temporalīū: item voluptatem sc̄dā ad corporis immoderatam impletionem, voluptatem ad sc̄dissimā eius expletionem: item iram et inuidiam et negligentiam propriæ salutis.

I 4 Et infra;

4. Bir. 74. &
c. 77. & 79.

XII § Et infra: Omnia quæ dedit nobis deus ad salutem, inutiliter & dāna-
biliter expēdimus, s. rēpus pēniæ in vanitatibus, corpus in supfluitatibus, grām
baptismi in supbijs; homo em̄ perueniēs ad annos discretōis, nō cogitat quid pro
eo in fonte baptismatis promissum est, qm̄ fidē & charitatē dei inuolatā nō tenet,
imō mūdus & caro p̄ponunt deo, trāsitoria em̄ magis diligimus q̄ deū creatorē
redemptorē, nutritorem, & cōseruatorem nostrū. Et infra: Dux autē est illud cor
quod nō diligit deū nutritorē, neq; timet, vt iudicē; diabolū vero dei licitorē, & ho-
minū proditorē sequit. Præbet quidē hoibus vita, ipsi autē mortē volūtariē ample-
ctunt. Totus itaq; mūdus est iam frigore superbiæ, cupiditatis & luxuriæ cooper-
tus. Et infra: Væ eis, qui omnē processum vitæ suæ in p̄tō habēt, & dicunt: quare
mortuus est deus, aut quæ utilitas est in morte eius? Hæc Christo rependūt, quia
redemit eos, quia seruat eos, dat eis sanitatem & necessaria. Ideo Christus ait: Ex-
quiram ab eis iudiciū, ex eo q̄ frēgerūt fidem quam vouerāt in baptismo, & ex eo
quotidie delinquant, contemnendo mādata mea. Nam populus iste est velut asi-
nus, qui caput inclinat ad terram: sic populus terrena tantū & caduca desiderās, &
quærens, negligit cœlestia: habet quasi quatuor pedes, id est, modicā fidem, vacuā
spem, euacuationem bonorū opes, & voluptatem peccādi pronā, eius os semper
stat apertū ad gulam & cupiditatem. Destructus est igit̄ murus Hierusalem, id est,
ecclesiæ, quæ ædificat̄ ex corporibus & animabus Christianorū, q̄ suā propriā &
nō dei voluntatē sequentes, auertūt oculos suos à deo, quem sæpe ad nos claman-
tem nō audimus, sed eius decem præcepta perdimus atq; negligimus.

4. Bir. 93

2. Bir. 20

6. Bir. 26

§. c. 25. §. 11.
& j. cap. 28.
§. 10

Cath. Senē.
c. 15. & 37. c.
45. & 46. &
51. c. 87. 143.
& 156.

XIII § Consequenter misericors deus apud Cath. Senē. Christiani po-
puli malitiā taxat, iniquiēs: Christiani ob spretā grām quā eis tum in prima crea-
tione, tum etiā in secūda recreatōe p sanguinē filij mei facta dedi, acrius punient,
q̄ si eis hmōi mea grā nō fuisset oblata: nolunt me humiliter cognoscere, imō per-
uerse viuēdo me iugiter offendūt. Non præstāt mihi quod meū est. s. amorē vltra
om̄ia: sed vendicāt sibi quæ sua nō sunt, vtpote carnalia quæ mihi præponūt, non
pensantes q̄ eos ab æterno dilexerim anteq̄ essent. Et infra: In baptismo spirituali
oculo, id est, intellectu im̄primūt pupilla fidei, q̄ obducto pfidie velo pditur. Qui
autē nō exercēt virtutes græ & luminis fidei, hi formā, nō grām baptismi habēt, qui
bus nube p̄tōrū pupilla oculi operit, & visus extinguitur. Nota, pupilla oculi est
fides quæ faciliter læditur, supstitionibus humanarū iustitiarū, ideo in om̄ibus acti-
bus nostris est adhibenda, diligenterq; custodiēda, ne in tenebris ignoratiæ & in-
fidelitatis ambulemus, prout fidelis ecclesia cōtra hypocritas deū inuocat, dicens:
Custodi me, vt pupillā oculi. Ad quā dñs: Lucerna corporis tui oculus tuus est: si
oculus tuus fuerit simplex, totū corpus tuū erit lucidū: si autē nequā fuerit, etiā cor-
pus tuū tenebr osum erit. Quippe amor proprius inficit oēm hoīem, obscurat ocu-
lum intelligentiæ, & demit lumē debitæ rōnis, & ita homo sua culpa excēcatur, quo-
minus discernat vera bona à fucatis, qbus quadā boni specie afficitur, sequitur in
Catha. Iniqui hoīes iacēt in miseria p̄tōrum, in vanitatibus & delitijs, potatores
& comestores, quorū deus venter est, putredine mortis obscuri ob priuationē lu-
minis græ diuinæ, & ita cæci ad æternā mortem velociter currunt. Sunt om̄i vir-
tute nudati, velut bruta sine freno, vadunt de malo in peius, de p̄tō in peccatum,
de miseria in miseriam, de tenebris in tenebras, de morte in mortem, donec addu-
cantur in foueam vltimæ mortis. Hæc ex Catharina.

Psal. 16
Lucæ. 11.

Sap. 2

Phil. 3

XIII § Ecce totus populus Christianus est corruptus. De ecclesiasticis &
potentioribus laicis scripti in proximis octo capitulis supra habitis. Nunc sequi-
tur succinctim de statibus laicorum inferioribus. In primis de cōibus ciuibus: in-
ter quos p̄ualēt mēdacia velamētaq; impia, mercatorū & redēptorū periuria, pro-
xenerarū inuolucra, institorū fraudulēta negotia, nummulariorū prostituta lucra,
publicanorū manifesta scelera. Quinetiā cōtra ius scriptū, nobiles & alij natalibus,
vel honore vel patrimonio ditiores p̄niciosis mercimonijs se inuoluunt, aliqui suā
pecuniā ad vsuras accommodāt in iudiciū & exilium negotiatorū. Artifices quo-
q; & alij sua deprauant opera, prohibitas & illicitas p̄actiones ineunt. De quibus

Phil. 3

Apostolus: Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem.

Reliquo

§. eo. §. 11 &
in hoc. §

§. c. 17. §. 25
& j. c. 30. §. 5

§. eo. §. 10 &
j. c. 32. §. 6

§. hoc. §. &
j. c. 15. §. 15.

j. c. 49. §. 4
§. c. 25. §. 14

& §. c. 26. §.
11. & j. c. 5.

15. & j. c. 28.
§. 4. in fine.

§. c. 18. j. pri.

j. c. 33. §. 4

§. c. 18. in fi.
princ.

§. eo. §. 12 &
j. c. 37. §. 10.

§. c. 18. j. pri.

§. c. 23. §. 15.
& §. eo. in

prin. & j. c.
43. §. 2

§. eo. §. 9. &
§. c. 33. §. 5

j. c. 28. §. 4
§. eo. §. 12

§. c. 25. §. 15.
& j. c. 29. §. 1

§. c. 31. in fi.
§. a caplo. 19

vsq; ad c. 26
§. c. 26. §. 11.

& j. c. 28. §. 2
C. de com-
mer. & mer
ca. l. 4

- XV § Reliquorum præterea laicorum patent deceptiones, peculiariâq;** commoda omni republica postergata cõmuniq; bono neglecto, monopolia prohibita fiunt, cõuentusq; illiciti, & conspiratões friuolæ celebrant. Inopes deniq; di-
 C. de mono pol. l. r
 g. eo. §. 7 &
 & j. c. 28. §. 6
 §. c. 26. §. 9.
 j. c. 56. §. 1
- De rusticis.** g. c. 25. §. 12.
- XVI § Demum sceminarum impudentia, vitæq; dissolutio nulla tergi-** uerfatione celatur. In primis virginum, quarum pauca consequant gloriosam vir-
 ginitatem, quam voluntas mentis & integritas corporis completitur. Talis qui-
 dem virginitas sed admirabilis & deo acceptabilis. Implet enim paradysum, sicut
 nuptiæ terram. Sed virginitas sine bonis operibus non saluat. Hodie autem vir-
 gines non in virtutibus docentur, sed imbuuntur superbire, choreas ducere, inter
 lasciuos masculos conuersari, à quibus palpari & amplecti non verecundantur,
 loquacitate atq; risu gaudent, amore alliciuntur illicito, scurrilia audiunt, verbaq;
 inhonesta non fugiunt, vt de eis Sapiens dicat: Inueni amariorem morte mulie-
 rem, quæ laqueus venatorum est, & fagina cor eius, vincula sunt manus illius, &
 peccator capitur ab illa. Item mulier maluola, saltatrix compra, propter speciem
 mulieris multi perierunt, colloquium illius quasi ignis exardescit. Et in Eze-
 chiele: Sicut mater ita filia: vbera tua intumuerunt, pilus tuus germinauit, & eras
 nuda, & confusione plena, & habens fidutiam in pulchritudine tua, sumpsisti vesti-
 menta tua multicoloria, & operuisti te illis.
- XVII § Vidua præterea deberet assidue in dei opere esse, ac in bonis me-** ritis & deuotis orõibus. Sed ipsa neq; aspectu, neq; incessu, neq; vestitu, deuotio-
 nem aut humilitatem, aut cõtinentiã præ se ferunt: potius se psbyteris cæterisq; cle-
 ricis familiares, q̄ ecclesiæ adiutrices, exhibent: nõ sequunt doctrinã Apostoli, vt
 discant primo domũ suã regere, & mutuã vicem reddere parõtibus, neq; instat ob-
 secrationibus & orõibus nocte & die, neq; alias sunt irreprehensibiles, neq; testi-
 monium habent in bonis operibus: sed in delictis viuẽtes, sunt mortuæ. Cum em̄
 luxuriatæ fuerint, in Christo nubere volunt, habentes dånationem, quia primã fi-
 dem irritam fecerunt. Simul aut̄ & otiosæ discunt circuire domos, & verbosæ atq;
 curiosæ sequunt. s. turpia, quæ nõ oportet. Hæc Apostolus: Non igitur sunt veræ
 viduæ, quæ aliena potius q̄ sua propria discutiunt, se ipsas iustas, proximũ prauum
 esse iudicant: suspecta loca accedunt, amatoribus adulantibus applaudunt, molli-
 unt nanq; sermones suos vt pleriq; capiantur nutibus earum.
- XVIII § Cum vxor deniq; causã hominis est difficilis vsque adeo vt nõ** expediat nubere. Nam qui tenet mulierem nequam, quasi qui comprehendit scor-
 pionem. Et licet vir sit vxoris caput, tamẽ sæ penumero domus capite deorsum
 pedit, vt vir scabellũ sit vxoris. Quinimõ vnusquisq; ad vxorẽ proximi sui tanq̄
 emissarius hiniat: Vñ fit, vt si vxorẽ accipias, alius dormiat cũ ea, qm̄ scortũ vnus
 interdũ est vxor alterius, & sup illã incuruant alij, siq; dẽ vnusq; in vxorẽ proxi-
 mi sui
- Su. Val. pt.
2. dist. 6. c. 1.
& 2
1. Pet. 3
- Roma. 12
Eph. 6
Exo. 20.
- Rod. xbi §.
c. 21. & 22.
- Hiere. 51
- De virgini-
bus
Su. Val. pt.
3. dist. 6. c. 3.
per totũ.
- Ecc. 7.
- Ecc. 9
- Ezech. 16
- Dist. 81. cle-
ricus, & ca.
seq. & c. fin.
1. Timo. 5
- Prou. 2. & 6
- Matth. 9.
1. Cor. 7
Ecc. 26
30. q. 1. sc. 1. a.
36. q. 6. ca. fi.
Hiere. 5

DE SINGVLIS CRIMINIBVS, &c.

Deute. 28 mi sui abominationem operari nititur. Nemo præterea explicare potest, quanta
 Iob. 31 alia inter coniuges discrimina, vel quot sint exorbitantiæ aliarum mulierum, quæ
 Ezech. 22 apostotare faciunt etiã sapientes. Suo enim inhonesto ornatu, vultu placito, dete
 Eccî. 19 cto collo, nitido gutture, & tumidis mamillis lasciuam vehementius pronocãt vi
 Eccî. 26. roꝝ, nã etiã in extollentiã oculorũ & in palpebris agnoscit fornicatio mulieris, &
 Eccî. 19 exaltatio oculorũ est dilatatio cordis. Ideo docet scriptura: Ne intenderis fallaciã
 Prouer. 5 mulieris: Fauus em̄ distillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius: nouissi
 ma autẽ illius amara, lingua eius quasi gladius biceps, pedes eius descẽdunt in mor
 tem. Item nequitia mulieris immutat faciem eius, breuis omnis malitia super ma
 litiam mulieris, mulier primatum habens, est contraria viro suo. A muliere quoq;
 Gene. 3 initium factum est peccati, & per illam omnes morimur: nam mors est pœna pec
 cati primorum parentum.

XIX § Vides nunc per præmissa in singulis Christiane plebis ordinibus
 innumerabilia patere vitia: propter quæ timendum est catholicã fidem in nostris
 ecclesiæ partibus breui esse periturã, & nostra culpaꝝ commissa indubitata esse iu
 dicia diuina contra nos vltionis & pœnarum, quas dabimus nos miserimi mortu
 lis. Siquidem non miserebitur, nec parcet populo insipienti sapientissimus iudex.

Esa 27 Ad quem Catha. Senen. clamat: O deitas, in tempore, quo mundus iacebat infir
 Cath. Senen. mus, misisti huc vnigenitum tuum tanquam medicum: modo video mundum to
 ofone. 12 taliter iacentem in morte, tãta quidem vt in ista visione anima mea deficiat. Qua
 Roma. 6 lis nũc modus erit suscitãdi mortuum, quem olim dũtaxat ægrotum medicasti im
 mensa difficultate ytpote morte filij, cui mors vltra non dominabitur. O si Catha
 rina hodie esset in mundo, qualiter clamaret?

De singulis criminibus, quibus populus Christianus est irretitus.
 Capitulum XXVIII.

Iudas Thaddæus Apostolus præmonstrauit, quoniam in nouissimis diebus
 (vt pote nostris iam temporibus) veniet, prout modo venerunt illufores se
 cundum sua desideria ambulantes, non in pietate, sed in peccatis mortali
 bus, quæ enumerat his verbis: Væ illis, scilicet inuidis, qui in viam Cain abie
 runt, & errore Balaan mercede effusi sunt, qui videlicet ex auaritia munera aman
 tes, peruertunt iudicia seu concilia. Et in contradictione, id est, inobediencia Cho
 re perierunt, vel perire meruerunt, hi. f. gulosi in epulis suis maculæ conuiuantes
 sine timore semetipos. f. immoderate pascentes. Sequitur quoad superbos. Nubes
 sine aqua quæ à ventis circumferunt. Arbores autumnales infructuose (denotat
 i. eo. §. 1. i. ca. 55. §. 7. i. c. 25. §. 3. & i. eo. §. 2. i. c. 25. §. 10 & i. eo. §. 3. i. eo. §. 4 i. eo. §. 10 i. eo. in fine.

I § In primis Iudas Apostolus per Cain annotat inuidiã. Cain enim ex
 Gene. 4 inuidia occidit fratrem, ita & maligni inuidi iustos per oblocutiones quotidie spi
 Iob. 5. ritualiter occidũt, qm̄ inuidia occidit paruulum, putredoq; est ossiũ. Qua quidem
 Prouer. 14 inuidia nunc totum penẽ humanũ genus inficit, maxime circa crimen detractio
 Hieronym⁹ nis. Nam rarus est qui ita irreprehensibilem velit exhibere vitã suã, vt non liben
 ad celiãtiam. 2. q. 7. laicos tius reprehendat alienam. Et frequenter paucorum vitium diffunditur in omnes
 cum si velut infesti laici (quorum spiritus concupiscit ad inuidiam) solent omnem clerũ
 Iaco. 4 vituperare ob culpam aliquorum criminorum clericorum. Hoc fit stimulo inui
 6. q. 1. sunt diã. Gregorius nempe existimat peius malum non esse quãm Christianos suis in
 plurimi uidere sacerdotibus, quod ad præfens est commune omnium laicorũ, qui nequam
 Eccî. 14. suo oculo de ecclesiasticis personis sinistras sumunt suspitiones, & putent se melio
 Roma. 1. res si clerum laceffant. Illi detractores æquivalent homicidis, quia priuant ani
 Psalm. 36 mam vita dum interuertunt hominis virtutes, quibus anima viuit. Ideo Apo
 stolus Paulus detractores deo odibiles esse affirmat, qui retribuunt mala pro bo
 nis, detrahendo clero pro populo quotidie oranti, & sic sequenti bonitatẽ, id e, di
 uinam

§.c.15. §. in prin. & §.c. 41. §.5
 §.c.20. §.12
 §.c.2. §.8
 §.c.32. §.15.
 §.c.27. §.4
 §.c.23. §.1
 §.c.25. §.3
 §.c.25. §.10
 & §.eod. in prin. & §.c. eo. §.8
 C. de. n. of. testa. l. si quis suo.
 §.c.27. §.14
 §.c.15. §.29.
 §.c.10. in pri.
 & §.c.39. §.4
 §.c.74. §.6.
 §.c.30. §.10.
 §.c.10. in pri.
 §.c.26. §.10
 §.c.33. §.6

uinam veritatem, quæ in præfenti seculo odium parit. Nam qui detrahit fratri, detrahit legi: vnde detractores vocantur abominatio hominum. Contra eos loquitur dominus per Prophetam: Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, femini nequam, filijs sceleratis, dereliquerunt dominum, blasphemauerunt sanctum Israel, abalienati sunt retrorsum, à planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas. Propter hoc ait dominus: Heu ego vindicabor de inimicis meis. Ait quoque Psalmista: Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum, molas leonum confringet dominus, ad nihilum deueniet tanq; aqua decurrens. Itaq; deus conuertit, id est, induit cor eorum. s. laicorum, vt odirent populū eius, & dolū facerēt in seruos eius, vtpote in ecclesiasticos. Et infra: Cogitauerūt iniquitates in corde, tota die cōstituerūt prælia, acuerūt linguas suas sicut serpentes. Quocirca beatus Petrus cauere laicorum detractionem clericos docet, dicēs: Obsecro vos abstinere à carnalibus desiderijs, cōuersionem inter gētes, id est, laicos habentes, vt in eo quod detrectant de vobis tanq; de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerent.

II § Secūdo, Thaddæus taxat auaritiā per Balaam, qui male pro mercede diuinavit. Et representat eos qui se propter quæstū exponūt, quorum cor auaritiā sequit. Fastui nempe & luxui quasi omnes incumbimus, ad quorum expletionē vt res subsit, auaritia crebrescit, quæ nō in suis cōtenta finibus, aliena non modo ambire, sed rapere & inuadere molitur, quos comprimere valemus, eos iure vel iniuria etiā spoliāmus. Vnde dicit apud Cat. Senē. Auari faciūt veluti talpa, quæ de terra nutritur, sic illi inhiant terrenis. Hinc oriuntur homicidia, furta, rapinæ, prodiciones, illicita lucra, iniustitia, impietasq; contra proximū. Hæc auaritia est in capite omnium à minimo vsq; ad maximū: siquidem eidē omnes ferme studēt homines, quorum oculi & cor ad auaritiā. Quæ est simulachrorū & idolorū seruitus: quia auaro nihil scelestius, qui colit nummos tanquā deos, vel eius ad deum oratio aurum desiderat, vel dei culturam propter temporalia negligit. Illa pro pudor auaritia & temporalium cupiditas latissima vorago totum pene mundum affligit estq; materia omnium malorum. Hinc Poeta: Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames. Iustitia quoq; ac omnis debitus ordo violatur auro. Auaritia quidem ad quoduis vitium quotidie impellit homines, in quibus continue magis crescit, propterea legitimis aliquādo ictibus à deo feriemur, Propheta præconizante: Væ ei qui multiplicat nō sua, vsquequo aggregat contra se densum lutum? Væ qui congregat auaritiā malā domui suæ, vt fit in excelsis nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Deus nāq; propter iniquitatē negotiatiōis & mercatū, vbi crebra fit peioratio, & iniusta bonorum accumulatio, olim immisit pestilentia & alias plagas. Vir em̄ multum iurans implebit iniquitate, & non discedet de domo illius plaga. Præcipit igitur saluator noster, dicens: Cauete ab omni auaritia, quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quæ possidet.

III § Tertio p Chore (q; contradixit Moyfi, & cōtra eum seditionē mouit, ideo terra ipsam absorbit) denotat inobedientia, qua p vnus hominis excessum peccatores cōstituti sunt multi. Inobediētia enim uero intantum nūc inoleuit, vt nec filius patri, nec seruus dño, nec subditus superiori obediat, nisi metu tenus. Nam vnusquisq; nitit sui maioris iussionē contēnere, qm̄ multæ sunt puaricatōes eorum, & cōfortata sunt auersiones eorum. Præuaricatio em̄ mādatorū prope in cōsuetudinem est hodie deducta. Atat peccatū ariolandi est nō obedire, & scelus idololatriæ nō acquiescere. Nostram igit rebellionem in nobis proculdubio statim vindicabit omnipotens, qui vnica Adæ inobediētia tāta labe prostrauit: siquidē oīs puaricatio & inobediētia accepit iustam mercedis retributionem. Alioquin obediētia humilibus nil prodesset, si contemptus contumacibus non obesset.

III § Quarto Apostolus inducit gulam ibi: Hi scilicet homines moderati, sunt in epulis suis &c. Nam crapula est cruda epula, crudelisq; potatio, quæ vltra satietatem vsq; ad immanitatem, præter humanam, imō etiam contra brutalem naturam, spurcissime inoleuit. De qua bestialitate plura dicere tædet. Vistū quippe saturati frequētius in vitia cadūt. Quinetiā propter crapulam multi obierūt, prout rex Babylonij iugulatus ē, & quales olim lapidabant. Poratiōis aut̄ im-

Terenti⁹ in Andria.
 Iaco. 4
 Prouer. 24.
 Esa. 1.
 Psalm. 57
 Psalm. 104.
 Psalm. 139
 1. Pet. 2
 Iudæ. 1
 Nume. 22
 Cath. Senē. ca. 33
 Amos. 9
 Hier. 6. & 22
 Coloss. 3
 Ephe. 5
 Eccl. 10
 1. q. 1. cū oīs
 Distin. 47.
 sicut hi.
 Distin. 25. his
 Ver. 3. Aen.
 Abacuc. 2
 §.c. 43. §. 11
 Ezech. 28
 Eccl. 23
 Luca. 12
 Nume. 16. et 26.
 Roma. 5.
 Hier. 5
 1. Reg. 15
 Distin. 81. si qui sunt
 Gene. 3
 Hebre. 2
 De postu. sca. c. 1
 Iudg. 1
 Eccl. 37
 Deute. 21
 mensus

- Dañ. 5. mensus excessus quotidiano experimento cernitur, vt impossibile sit huiusmodi
 Nume. 11. gulositatem diuino iudicio diutius impunitam iri, velut in veteri habetur testamē
 to, quādo populus murmurabat, inquires: Quis dabit nobis ad vescendū carnes, re
 cordamur pisciū quos comedebamus in Aegypto gratis: in mentē nobis veniunt
 cucumeres, & pepones, porriq; & cpe, & allea. Postea comederūt carnes donec
 exiret per nares; & verteret in nauseam. Adhuc carnes erāt in dentibus eorū, nec
 defecerat huiuscemodi cibus, & ecce furor dñi concitatus in populū, percussit eū
 plaga magna nimis. Ecce si deus taliter puniuit eos, qui vsq; ad nauseā cibo vesce
 bant, quid faciet nostris, qui vsq; ad necem mutua potatione abutunt. Nam vinū
 multos exterminauit, nec nō irritationē, & iram, & ruinas multas quotidie facit:
 siquidē secundū Apostolū, esca ventri, & venter escis, scilicet feruit. Deus autē &
 hunc & hāc destruet: ideo p̄cipit nobis Ch̄sus, dicēs: Attēdite vobis ne forte gra
 uent corda vestra in crapula & ebrietate, & supueniat in vos repentina dies. s. iudi
 cij. Vā vobis q̄ cōsurgitis mane ad ebrietatē sectādā, & potādū vsq; ad vesperā, vt
 vino aetuetis. Gulo certe parū differt à porco, imō glutit ille semp, hic aliqñ satur.
 amboꝝ vitā si laus æquata notaret, plus rationis habet qui ratione caret.
 1. Cor. 6. V § Quinto Iudas rursus in sua Canonica, p̄ nubes denotat supbiā, quā
 Lucā. 21. corā deo & hominibus est odibilis, & initiū om̄is p̄ditionis: vnde à Christo sum
 Esa. 5. moperere exprobrat dicēte: Tu Capharnaum, nunquid vsq; in cælum exaltaberis:
 & J. c. 25. §. 12 sed vsq; in infernū demergeris, terræ Sodomorū remissus erit in die iudicij q̄ tibi.
 & J. c. 35. §. 13 Superbi nāq; se eleuāt, vt nubes obscurātes vesp̄ solem, sunt sine aqua sapia, & cir
 Iud. 1. cūferunt à ventis vanitatis. Quā quidē superbiā deus seriose execrat, tum maxime
 Hebr. 4. in suis ministris, tum etiā in cæteris Christianis: nemp̄ superbia in om̄i prope do
 Ecc. 10. minat ecclesia. At synagogā superborū non erit sanitas, ad quā Propheta inquit:
 Matth. 11. Arrogātia tua decepit te, & superbia cordis tui qui habitas in cauernis petre, id ē,
 Lucā. 10. humilis ecclesiā, & apprehēdere niteris altitudinē collis. Tu autē iudicio dei iustas
 Ecc. 3. superbiā tuā p̄enas exolues, qm̄ deus supbis resistit, cui om̄es superbi erunt tanq̄
 Hiere. 49 stipula. Sūt vero plures species superbiā: quāz vna stultus populus gaudet. s. ostē
 2. Mach. 7. tatione vestimētali quā humillima dñā nostra condēnat, dicēs: Deus disperfit su
 Iaco. 4. perbos. Et apud Birgitta: Propter superbiam plaga venit super regnū: ideo om̄es
 Malach. 4. assumāt veram humilitatem in vestibus, habēdo vestes moderatas, nō nimis lon
 Lucā. 1. gas more sceminaz, nec nimis strictas more scurrāz, nec scissuras vel fissuras vesti
 8. Bir. 57. um dispēdīofas & vanas & inutiles, q̄ talia displicent deo. Mulieres etiā deponāt
 vestes ostētationis, quas propter supbiā & vanā gloriā assumpserūt: qbus diabo
 6. Bir. 75. lus dictauit nouas abusiones & ornāmēta indecētia ad prouocandā luxuriā, & ad
 irritandū deū. Et alibi inquit Christus: Quid cogitāt hoies de se p̄sumētes, q̄ ego
 nō capiā vltionē ex eis: qui etiā voluntati meæ subijcō dāmōnia, in qbus supbia
 Cath. Senē. ruit d̄ cælo illuc nunq̄ reuersura. Similiter dominus apud Catharinam.
 ca. 155 VI § Sexto per arbores infructuosas intelligit accidia: nā otiosi nō bonū
 sed indigestū, vel tardū fructum adferūt: siquidem fructus in autumnō adcrescens
 Ecc. 35. frequenter inutilis est atq; adulterinus. Nimisq; otiositas multam docet malitiam:
 De cōse. dif. nam in desiderijs est om̄is otiosus. Queritur Aegyptus, quare sit factus adulter: In
 5. c. nunquā promptu causa est, desidiosus erat. Qua de re saluator nos increpat, q̄ hic stamus
 Ouid. dere. tota die otiosi. Qui em̄ sectat otium, stultissimus est, quia replebitur egestate: nos
 am. lib. 1. autē ferme om̄es amplectimur otia, attediati em̄ abominamur diuina & spiritua
 Matth. 20. lia opa, omittēdo ea quę ad laudē dei spectāt, ad nostrāq; salutem sunt necessaria.
 Prouerb. 12. Otiosi quidem sumus, atq; pigri circa bona opa, occupati promptiq; circa mala
 & 28. negotia. In festis pro diuino cultu institutis visitamus tabernas & choreas seu tri
 pudia vel aliter circa illicita occupamur, exercitia spiritualia penitus detestantes.
 Hęc accidia est arbor bis mortua, id est, eradicata omittēdo & cōmittēdo, siqui
 dem semel morit̄ qui nō facit fructū bonū, itez morit̄ quando facit fructū malū.
 Est etiā tristitia huius seculi, quā mortē operat, quia cōtraria p̄ceniā. Vnde P̄sal
 2. Cog. 7. mista: Humiliauerūt in compedibus. i. in otio & pigritia pedes eius, q̄ hos pedes
 P̄sal. 104. claudimus quo minus directe incedamus, declinādo malum & faciēdo bonū: nā
 P̄sal. 106. oēm escā abominata est anima nostra & appropinquamus vsq; ad portas mortis.
 Septimo

§. c. 20. §. 7.

§. c. 18. §. 1

§. c. 27. §. 13

in fine

J. c. 31. §. 6

§. c. 17. §. 13.

& §. c. 27. §.

12. & J. c. 32.

§. 11.

§. c. 14. §. 15

& J. c. 53. §. 16

§. c. 25. §. 10

& J. c. 40 §. 9

§. eo. in pri.

& §. c. 21. §.

9. & J. c. 34.

§. 3.

§. c. 23. §. 11.

in fine, & J.

c. 39. §. 5.

§. c. 22. §. 1.

& §. c. 2. §. 4

§. c. 27. §. 16

§. c. 27 §. 17

§. c. 27. §. 15

& J. c. 32. §. 12.

§. eo. in pri.

§. c. 15. §. 28

& J. c. 30 §. 9

J. c. 31. §. 2.

§. eo. i prin. VII § Septimo Thaddæus denotat iracundos per fluctus fieri maris, ut
 §. ca. 25. §. 7 pote inquietos & amarus qui suas despiciunt confusiones. Porro tempore præ-
 & §. eod. §. 8 senti ira nostri bilis multa causat homicidia, quorum quotidie infinita commit-
 in prin. tuntur ex negligentia superiorum & temeritate audacium. Aduersus illos ait do-
 minus in Esdra: Perentibus à me misericordiam non miseror, quando inuoca-
 bitis me, non exaudiam vos, maculastis enim manus vestras sanguine, & pedes ve-
 stri impigri sunt ad committenda homicidia, nempe veloces hominum pedes
 ad effundendum sanguinem. Quod verificatur iam in quinto ecclesiæ statu, quo
 §. ca. 27. §. 3 niam sanguis sanguine modo tangit. Nam manus nostræ iam sanguine sunt ple-
 & §. ca. 46. §. 2 næ, alius alium per inuidiam occidit, & omnia commixta sunt sanguine. Et licet
 impijs & sceleratis homicidis lex posita sit, ipsi tamē impuniti euadunt. At talia
 qui agunt, & qui consentiunt agentibus, digni sunt morte, scriptura dicitur:
 Non misereberis homicidæ odiosi, sed auferes noxium sanguinem de Israel.
 §. ca. 26. §. 4 Hinc Birgitta audiuit vocem de terra clamantium: O domine rex iuste, iudica
 & §. eod. §. 8 super reges & principes nostros, & attende super effusionem sanguinis nostri.
 in fi. Et Esaias inquit: Ecce dominus egredietur de loco suo, ut visitet iniquitatem ha-
 bitatorum terræ, & reuelabit terra sanguinem suum, & non operiet ultra inter-
 fectos suos. Eadem præconizata nobis plagâ videtur nunc imminere, quoniam
 his temporibus humanus sanguis innocenter & præter iustitiam ultra modum ef-
 funditur. Omnes enim homines vindictam appetunt, fatuus quidem statim in-
 §. ca. 52. §. 16 dicat iram suam, & ira stulti grauior est saxo. Vir denique iracundus prouocat ri-
 xas, postea ira non habet misericordiam, nec erumpens furor. Exin per iram ho-
 micidij fraternitas deperit, quia gladium euaginant peccatores, intendunt arcum
 ut decipiant pauperem & inopem, ut trucident reos corde, ac interficiunt san-
 guinem innocentem. Et interfecta est terra, id est homines in terra habitantes, alias
 infecta, id est polluta est terra in sanguinibus, contaminata est in operibus eorum.
 §. ca. 36. §. 7 Idcirco ait dominus: Vlsciscar sanguinem seruorum meorum.
 VIII § Homicidia insuper voluntaria, vel etiam latrocinia apud nos re-
 linquuntur impunita, vel pœna capitalis in pecuniariam commutatur pro facul-
 tate homicidarum, in quantum quisque est soluendo, nisi vero in corpore luere co-
 §. ca. 25. §. 2 gitur, dum habet quod soluat. Per huiuscemodi leuitatem iudicium & auaritiam
 §. eo. §. 2. & ad plura homicidia committenda latrones illiciuntur. Memini certe quosdam
 §. eo. §. 7 in criminosos pro commissis homicidijs pecuniaria esse punitos pœna, minoris qui-
 princ. dem summæ quàm salarium est macellarij pro vnius bouis laniatione, latrones
 quippe facilius atque securius euadunt, hominem interficiendo, quàm vulnerando
 & ita Italicum prouerbiū in Alemania modo præualet, homo mortuus non fa-
 §. ca. 19. §. 6 cit guerram. Olim in ciuitatibus Germania habitauit iustitia, hodie homicidæ.
 Cum autem deum ad irascendum prouocamus quando homicidia, quibus vehe-
 menter offenditur, insequi & vlscisci differimus, quis nunc dubitat, ex quo princi-
 §. ca. 25. §. 8 pes & iudices nostri sanguinem humanum innocenter effusum legitime non vin-
 dicant, quin deus iustus iudex eadē maleficia propediem sit vindicaturus, quod pro-
 §. ca. 31. §. 4 pter primū homicidiū Cain, totū terrarū orbem maledictioni supposuit, ac alias
 §. ca. 11 §. 1. i fi multotiens ob perpetrata homicidia gladium suæ diuinæ vindictæ vibrauit. Nā
 & §. eod. §. 9 idem saluator & iudex noster dicit illis innocenter interfectis, ut requiescant tē-
 & §. ca. 30. §. 4 pus adhuc modicum, donec compleatur numerus conseruorum & fratrum eorū
 §. eo. §. 7. & qui interficiendi sunt, scilicet in præsentibus quinto & sexto statibus, sicut & illi
 §. ca. 35. §. 7 interfecti sunt in prioribus quatuor statibus.
 §. ca. 4. §. 5 & IX § Sed quia in hoc seculo impij præualeant aduersus iustos, & bene est
 §. ca. 43. §. 1 omnibus qui præuaricantur, & inique agunt, ideo statim deus erit iudex impio-
 rum, quorum gladius intrabit in corda ipsorum, & arcus eorum confringetur.
 nec enim in gladio eorum possidebunt terram, neque in arcu suo sperabunt, & gla-
 dius suus non saluabit eos, quia vera & iusta sunt iudicia dei, qui iudicauit de me-
 §. ca. 5. §. 2 & retrice magna, quæ corruptit terram in prostitutione sua, & deus vindicabit san-
 §. ca. 43. §. 4 guinem seruorum suorum de manibus eius. Nam in prophetijs dicitur: Væ ci-
 §. ca. 17. §. 24 uitas sanguinum, vniuersa mendacij, dilaceratione plena, non recedet à te rapina.

Iudæ. 1.
 Bilis. colera
 est, vñ biliofi
 dicuntur co-
 lerici.
 4. Efd. 1.

Psal. 15
 Esaiæ. 1.

1. Tim. 1.
 Rom. 1.
 Deut. 19
 8. Bir. 56

Esaiæ. 26

Pro. 12. 15
 Pro. 27
 Sap. 10
 Psal. 36

Psal. 105
 4. Reg. 9

Esa. 1.
 25. q. 4. si ca.

Gen. 4

Apo. 6

Hiere. 12
 Psal. 36
 Psal. 43

Apo. 9

Naum. 3

- Hic per Niniuen figuratur moderna ecclesia, in qua vniuersum exuperat mēdā-
cium, & quæ tota intrinsecis diuisionibus est dilacerata, quod est signū propriæ
subuersionis, quia omne regnum in se diuisum desolabitur. Effundetur autem san-
guis Christianorum sicut humus & corpora eorum sicut stercora. Sed & argētū
eorum & aurum eorum non poterit liberare eos in die iræ domini: Inebriabitur
nāq; terra eorum sanguine & humus eorum adipe pinguium, quia dies ultionis
donū, annus retributionis iudicij, scilicet ē hoc tempore quo perpetratur crudelis
& cōtinua sanguinis effusio.
- Lucæ. 11. X § Vltimo apostolus commemorat vitia luxuriæ per sydera errantia, que
Matt. 12. principaliter clericos luxuriosos, p̄sertim religiosos in mūdo apostatātes repre-
Sopho. 1. sentant, templum quippe est luxuria & comestationibus plenum. Quinimō nō so-
Esaia. 63. lum clericus, sed etiā vniuersus laicus, totusq; ecclesiæ populus est luxu plenus. Oēs
Iudæ. 1. feræ vtriusq; sexus homines, ē quibus ceu viuis lapidibus ecclesia constat, corda
2. Mach. 6. sua in luxuria enutriunt. De qua fornicaria ecclesia inquit dominus: Dicite quo-
Iacob. 5. niam ipsa non vxor mea, & ego non vir eius, auferat fornicationes suas à facie sua
Osee. 2. & adultera sua de medio vberū suorū, ne forte expoliā eā nudā, & filiorū suorū nō
Hierē. 15. miserebor, quoniam filij fornicationū sunt. Et alibi: Nudauī scēpora tua, & ap-
Hierē. 23. paruit ignominia tua, adulteria tua, & hinnitus tuus, scelus fornicationis tuę. Væ
Osee. 4. tibi Hierusalem, id est, ecclesiæ. Heu inquam verificata modo videntur prophe-
tica præconia, quōd adulterijs repleta est terra, omnesq; fornicantur neq; cessant
quoniam spiritus fornicationis decepit eos. Quoniam creber fit luxus inter mor-
tales atq; inuerecundus, exprimi nequit, quisnam enumerare potest fornicatio-
num genera, adulteria manifesta, incestus impudicos, stupra illicita, raptus iniu-
rios, ac vitia Sodomix horrenda: terram quidem polluunt in fornicationibus,
& maleficijs suis. Quocirca modernis ecclesiæ membris (quæ nos Christianifideles
sumus) Apostolus scribit hæc verba: Omnino auditem inter vos fornicatio, & ta-
lis qualis nec inter gentes. Fugite igitur fornicationem, omne enim aliud pecca-
tum extra corpus est, qui autem fornicat, in corpus suū peccat. Et infra: Fornica-
tio autē & omnis immūditia nec nominetur in vobis. Omnis em̄ fornicator nō ha-
bet hæreditatē in regnō Christi. Mortificate ergo mēbra vestra.
- Ephē. 5. i. § XI § Ecce ob fornicationem nostram dei iudicium nobis imminet. For-
1. Cor. 5. 6. nicatores em̄ & adulteros iudicabit deus. Qui in Ezechiele ad ecclesiam moder-
nam ait: Multiplicasti fornicationes tuas, ideo iudicabo te iudicij adulterorū, &
dabo te in manus inimicorum, qui destruent lupanar tuum, & demolient prosti-
bulum tuū, & desines fornicari. Et infra: Reuelabitur ignominia fornicationum
tuarū, scēsus tuū & fornicationes tuæ fecerūt hæc tibi, quia oblitus es mei, & proie-
cisti me post corpus tuū, tuq; portabis scelus tuū & fornicatiōes tuas, & auferam
scelus de terra. Item in Osea: Omnes adulterantes sunt quasi clibanus succensus à
coquente, expādā super eos rete meū, & quasi volucrem cœli detrahā eos, cæ-
dam eos secūdam auditionem cœtus eorū. Væ eis quoniam recesserūt à me, va-
stābuntur quia præuaricati sunt in me.
- Apoc. 14. 18 XII § Ob fornicationem præterea nostrā timēdus est grauis ecclesiæ casus. Nam scribit cœlestis Secretarius: Cecidit cecidit Babylon, quia de vino iræ
fornicationis eius biberunt omnes gentes. Angelus quoq; ad ecclesiā fornicariam
ait: Balaam docebat edere & fornicari: Item mulier Iezabel docet & seducit ho-
mines fornicari. Et dedi illi tempus, vt pœnitētiam ageret, & non vult pœnite-
re à fornicatione sua. Ecce ego mittam eam in lectum & qui mechantur cum ea,
in tribulatione maxima erunt nisi pœnitentiam egerint, & dabo vnicuiq; vestrū
secūdam opera sua. Quamobrem dominus ecclesiam clementer exhortatur di-
cēs: Tu fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuere ad me, & ego susci-
piam te. Rursus ad Christianos: Nūc repellāt procul fornicationem suā, & habi-
tabo in medio eorum. Ergo abstinemus nos à fornicatione, & à passione desi-
derij, ne nobis (prout apostolus Iudas cōcludit) procella tenebrarū, id est, tempe-
stas pœnarum cōseruetur in æternum.

¶ De dilatione supplicij & patiētia dei. Cap. XXIX.

Vifs

§.ca.19. v. f. q. 3.
ad ca. 28

Vis per supraproxima decem capitula, cum clericorum, tum laicorum delictis, restat inuestigare causas, cur deus tam diu prauaricatorum puniendorum supplicium differat, & cur homines maligni & deum non timentes, tam prosperos habeant successus, ac diuurna, longaque dei patientia abutentes, & de futura eorum calamitate incuriosi, deum expectant, vt eum diutius sustinerit, quod nec nunc suam diuinam dispensationem circa eos alteret, dicentes: Quia deus benignus & misericors est, patiens & multae misericordiae, & praestabilis super malitia. Scio enim quia tu deus clemens & misericors es, patiens & multae miserationis, & ignoscens super malitia. Non ponderant verba dei ad Catharinam Senensem, dicentis: Ego non offero misericordiam hominibus, vt ea abutantur, ac me diutius offendant, sed vt se cum ea tueantur à malitia dissoluti, & ab inordinata mentis confusione. Nam ipse sapientissimus dominus spiritum suum differt & referuat in posterum. Qui ait: Abscondam faciem meam ab eis, & considerabo nouissima eorum. Et alibi. Cogito super vos cogitationes pacis, & non afflictionis, vt dem vobis finem & patientiam, & inuocabitis me & viuuetis. Propterea expectat dominus, vt misereatur nostrum, & ideo exaltabitur parcens nobis, quia deus iudicij dominus. Et si peccator centies faciet malum, tamen per patientiam expectatur.

§.ca.17. §.5

§.c.15. §.41

& j.c.35. §.11

§.c.27. §.15

& j.c.61. §.3

§.c.15. §.21

& §.c.7. in prin.

& j.c.

30. §.8. in fi.

I § Hinc Augustinus ait: Plerosque incredulos miserationis dei patientia longa peccare facit intrepidus, quia deum non arbitrantur suorum peccatorum ultorem. Contra quos sapiens inuehit, dicens. Ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triste? altissimus enim est patiens redditor, de propiciato peccato noli esse sine metu, neque adicias peccatum super peccatum, & ne dicas, misratio domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo cito proximant, & in peccatores respicit ira illius, non tardes contra ad dominum, & ne differas de die in diem, subito enim venit ira illius, & in tempore vindictae disperdetur. Sicut fortis egredietur dominus, & clamabit super inimicos suos, dicens: Tacui, semper filii, patiens fui, sed parturiens loquar, dissipabo & absorbebo simul, desertos faciam montes & colles. At idem Apostolus O homo existimas, quod tu effugies iudicium dei: an diuitias bonitatis eius & patientiae & longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas dei ad poenitentiam te adducit, id est expectat. Secundum autem duriciam tuam, & impoenitens cor, thesaurizas tibi iram in die irae & reuelationis iusti iudicij dei, qui reddet unicuique secundum opera eius, quasi dicat, si non egeris poenitentiam ad patientiam dei tam longam, tanto terribilius punieris, quanto longius es expectatus. Et infra. Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa irae apta in interitum.

§.ca.26. §.5

& j.c.53. §.7

§.c.28. §.12

j.c.35. §.3. &

j.c.31. §.7

j.ca.54. §.2

j.c.31. §.8

II § Propheta quidem inquit: Deus tetendit arcum suum, & posuit me quasi signum ad sagittam. Nam iusto iudicio dominus mittet plagas in renes, vt nostram puniat libidinem, ideo sequitur: Misit in renibus meis, scilicet luxuriosis, filias pharetrae suae, per filias intelliguntur plagae & sagittae dei, quae custodiuntur in pharetra, veluti filiae à matre. Pharetra igitur est patientia dei, sagittae vero sunt plagae, arcus autem est iudicium dei, qui in Iob dicit: Arcus meus in manu mea instaurabitur. Hinc Psalmista inquit: Arcum suum tetendit, & parauit illum, & in eo parauit vasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit. Et infra: Dedit mihi metuentibus te significationem, vt fugiant à facie arcus. Nam fortes & egregij pugnatore tendunt arcum, & vtraque manu fundis saxa iaciunt & dirigunt sagittas. Et quanto magis arcus tenditur & intensatur, tanto grauius percutit sagitta. Ita vltio diuina, quanto amplius prolongatur iudicium, tanto grauius condemnabit impoenitentes. In ciuili namque lege habetur: Quanto quisque plenior indulgentiam est expertus, eo grauiorem poenam merebitur, quia tanto grauiora sunt peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligata. Ad hoc Valerius: Lento gradu ad vindictam sui diuina procedit ira, tarditateque supplicij grauitate compensat. Et Lactantius: Quanto serius, tanto vehementius omnipotens

§.ca.21. §.14 &

j.c.30. i. pti.

Psa. 118. l. la-
mech.

Cat. c. 49

Iohel. 2

Ionae. 4

Pro. 29

Deute. 32

Hiere. 29

Esa. 30

Eccles. 8

Aug. de do-
Chria. lib. 4

Eccles. 5

Esa. 42

Rom. 2

Roma. 9

Thren. 3

Iob. 29

Psal. 7

Psal. 59

1. paral. 12

ff. ad syl. l. si

qs in graui.

de colue. c. si

Vale. lib. 1.

Lactan. li. 1.

DE DILATIONE SVPLICII &c.

potens deus mercedem sceleris exoluet. Experiētia nempe docet, quo altiori ex loco saxū labitur, eo serius in imum deuenit, sed naturaliter eo grauius ledit. Ideo altissimi iudicis sentētia sua grauitate in imum inferni peccatores deprimat. Hinc dicitur: Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadēt. Item: Sagittæ potētis acutæ: Et intēdit arcum suum donec infirmētur: Sicut viuētes, sic in ira absorbet eos. Et: Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij excussorum. Item Cato: Indulget fortuna

Pfal. 44. 57.

Pfal. 119.

Pfal. 126.

Cato.

2. Mach. 6

5. Bir. 8

23. q. 1. parasus.

Pfal. 80.

Seneca in

Trage. 2. ad

Lucillum

Pfal. 49.

Pfal. 49.

Luca. 12

23. q. 4. qd

faciet cū ca.

sequē.

ff. de pennis

l. aut facta. §

fi.

Luc. 9. in fi.

2. Petri. 3

Pfal. 102

Sap. 11

III § Ecce peruersi in affluenti eorum prosperitate indies maiori laborāt periculo: Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficij est indicium. Nam quos deus misericorditer corripere vult, nō expectat patiēter quousq; dies iudicij venerit, ne eos in penitudine peccatorum puniat: his autem, qui nulla modestia grauātur vehementer formidādum est, ne deus, parcens eis in præsenti improuisus adueniat, & nō compunctos durius damnet. Nam secūdum Augustinū nihil est infelicius foelicitate peccātium, qua pœnalis nutritur impunitas, & mala volūtas velut interior hostis roboratur. Deus quippe in præsenti seculo cōcedit reprobis hominibus prospera quæ appetūt: sicut peritus medicus desperatis egris omne quod defiderat, porrigit. Hinc est illud: Dimisi eos secūdum desideria cordis eorum, ibunt in adinuentiōibus suis. Homines itaq; sentiētes sibi ex voto succedere, arbitrātur licitum quicqd egerint, nec de futuro dei iudicio cogitant. Cōtra quos Seneca: Nemo cōfidat nisiū secundis. Adem: Noli huic trāquillitati cōfidere, in momento mare euertitur, eodē die ubi luserūt, nauigia absorbētur.

III § Nimis autem sero aperiuntur oculi multorum in tribulatione eorum qui ante tentationes dormitabant. Nō em̄ omnes consequūtur pœnitentiā iuxta illud: Multiplicatæ sunt tribulationes eorum, postea accelerauerunt. Porro deus peccatori dicit: Tu odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum, si videbas furem currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas, os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos: sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum, hæc fecisti & tacui. Idcirco peccator dicit animæ suæ: Tu habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare: dixit autem illi deus: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti cuius erunt? & vos similes hominibus expectantibus dominum suum. Estote igitur parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Quod si dixerit seruus ille in corde suo: moram facit dominus meus venire, & cepit percutere seruos, & ancillas, & edere & bibere & inebriari: & veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua nescit: tunc diuidet eum, partemq; eius cum infidelibus ponet. Ille autem seruus qui cognouit voluntatem domini sui, & non se præparauit, & non fecit secūdum voluntatem eius, plagis vapulabit multis. Nempe sicut quandoque ob paucorum peccata plures puniuntur, sic quandoque ob multorum transgressionem plectuntur pauci.

V § Et licet in paucis vel singularibus hominibus cōtumacia est statim punienda, vt eorum exemplo cæteri terreatur, & ad pœnitentiā prouocentur, tamen potissime multitudo delinquentium diu per patientiam ad pœnitentiā expectatur. Sic Samaritani Christum non recipientes, ad pœnitentiā sunt expectati, vt Christo prædicante ad veram fidem conuerterentur. Quia ad corrigēdam populi multitudinem nōnunquā amplius prodest clemētia diuturna, q̄ repentina disciplina, seu vindicta: præsertim ubi non maius in mora timetur periculum. Ad hoc apostoli Petri dictum: Non tardat dominus promissionē suam sicut quidā existimāt, sed patienter agit propter vos, scilicet peccatores, quos ad pœnitentiā expectat, nolens aliquos perire, sed omēs ad pœnitentiā reuerti, adueniet autem dies domini, vt fur, in quo cœli magno impetu transient, elementa vero calore soluetur: propter quod fatagite immaculati inueniri in pace, & domini nostri Iesu Christi longanimitatem salutem arbitremini, quoniam dominus longanimis est & multum misericors, Et miseretur omnium, quia omnia potest, & disti.

§. ca. 7. §. 7.
& j. eo. §. 5.
j. c. 33. §. 2
j. c. 31. §. 3
De trāqllita
te animi.
§. c. 15. §. 25.
& j. c. 30. §.
4.
§. c. 28. §. 1.
§. c. 17. §. 9.
& j. c. 33. §. 7
§. c. 17. §. 23.
& j. c. 31. §. 6
§. c. 15. §. 20
& j. c. 40. in
prin.
§. c. 25. §. 4.
& j. c. 30. §. 8
§. c. 15. §. 16.
& j. eo. §. in
prin.
§. eod. §. 4.
in fi. & j. ca.
38. in prin
j. c. 36. §. 1
j. c. 63. §. 1
§. ca. 21. §. 2.
& j. c. 30. in
prin.
§. c. 17. §. 24
& j. c. 31. §. 6
j. c. 51. §. 6

§.eo. §. 3. & & dissimulat peccata hominum propter pœnitentiã usq; ad præfinitũ tempus. Sap. 15
 §.eo. §. 7. & Ad quem Sapiens rursus inquit: Tu autem deus noster suavis & verus es patiens, Iohã. 7
 §.c. 47. §. 1. & in misericordia disponens omnia. Quocirca Iesus fratribus incredulis, ab eo
 §.c. 27. §. 5. requirerentibus, vt manifestaret se ipsum mundo, respondit: tempus meum nondũ
 aduenit, tempus autem vestrum semper est paratum. s. ad recipiendum supplici-
 um, quia meum tempus. s. inferendi supplicium nondũ impletum est.

VI § Nunc sequitur quid Christus Birgittæ de patientia dei, & de dilati- 1. Bir. 5. & 19
 one supplicij reuelauerit, dicens: Iustitia clamat vindictam, misericordia tamen & c. 23. & 33
 §.c. 21. §. 7. dicit parcendum, nunc autem propter preces matris meæ, & omnium sanctorũ & c. 45. & 56
 & §.eo. §. 9. & adhuc ita misericors sum & patiens, quod mittere eis volo verba quæ de ore meo
 §.c. 36. in pr. processerunt, & offerre eis misericordiam meam. Si recipere voluerint, placabor,
 §.c. 26. §. 4. sin autem, sentiet iustitiam meam, fluuius ardentissimus fluet in os eorum. Et in-
 & §.eo. §. 8. fra: Qui patiens est, ab omnibus contemnitur, sic ego propter patientiam meam
 nimis videor ab hominibus fatuus esse, ideo ab omnibus contemnor. Sed v̄ eis,
 cum ego ostendero eis iudicium meum post talem patientiam. Et infra: Nec iu-
 dicium facio sine misericordia, ideo adhuc semel mitto mundo misericordiam
 meam, si autem noluerint audire, tanto sæperior sequetur iustitia. Et infra: Cur
 §.c. 1. §. 2. & propheta tam longe vaticinati sunt de futuris: quia deus voluit verba primo in-
 §.c. 31. in pr. notescere, deinde venire opera, vt imperiti ad fidem erudirentur, sic nunc verba
 §.eo. §. 8. mea prius debent annuntiari, postea cum venerint opera, euidentius credetur eis.
 §.c. 30. §. 2. Et infra: Ego patienter suffero hominem usq; ad nouissimum punctũ, quia pater
 & iudex sum, tamen puniam, si non emendauerint se peccatores.

VII § Vterius Chrũs in Birgitta: Licet verba charitatis meæ scripta sunt, 2. Bir. 17. &
 & portari debent in mundũ, nõ tamen vim habere poterunt anteq; in lucẽ plenariã c. 28
 §.c. 17. §. 16. venerint. s. p seueritatẽ plagarũ. Et infra: Nunq; de ore meo, q; sum veritas, falsi- Iohã. 14
 & §.c. 31. §. 3. tas procedit, quia oĩa quæ loquutus sum p prophetas, vel alios amicos meos, aut
 corporaliter, aut spũaliter perficiẽt. Et si aliqua obscura tradidi, sic erat iustitia, vt
 consiliũ meũ occultaret aliquantulũ à malis, quasi diceret, vt bonis occasiõẽ ex-
 pectandi, seu bene operandi daret, ne à timore propter incertitudinẽ tẽporis desi-
 steret si certo tpe in sinuaret periculũ futurũ. Rursus Chrũs ait: Plurima etiã pro-
 missi, quæ tamen à p̄sentibus ob ingratitudinẽ subtracta sunt. Et nõ est sine causa
 q; post verba nõ statim sequuntur opera. Nõ em̄ statim postq; Moses loquutus est
 §.c. 15. §. 16. Pharaoni, signa sequuta sunt, vt duritia Pharaonis ostenderet, ac paciẽtia dei ap- Rom. 9
 §.ca. 30. §. 8. pareret. Nam deus per Mosen cõminatus est Pharaoni pestẽ & interitũ. Inter- Exo. 9. 11.
 §.ca. 41. §. 8. uallo interiecto interijt omne primogenitum à primogenito Pharaonis usq; ad
 primogenitũ ancillæ. Subiungit Christus in Birgitta: Siquidẽ aratru à bobus tra-
 hitur, tñ secundũ voluntatẽ regẽtis regis, sic verba mea secundũ voluntatẽ meam
 vadũt. Ego em̄ scio quõ terra est disposita atq; colẽda. Dicite ergo, fiat voluntas
 tua. Et infra: Tanta est paciẽtia mea, nisi prius inimici mei percusserint, nõ per- 4. Bir. 95
 cutiã ego, tũc vero percutiunt, qñ gloriant de peccato, & optant in statu peccati
 §.c. 22. §. 11. permanere. Cũ igit sic cõpleta fuerit eorũ malitia, tunc vox in exercitu meo cla-
 §.eo. §. 5. & mabit dicẽs: Percute nũc, & tunc gladius sæueritatis meæ cõsumet eos. Et infra, Ezech. 9
 §.c. 49. §. 14. Ego perficiam dũ mihi placuerit, veruntamẽ quæ promiserã, nõ præteribo, quã Bir. regla. 31.
 §.c. 19. §. 17. & §.c. 36. §. 3. & §.c. 34. §. 2. videris eis dormiẽs, qñ eos pateris impunitos, tũc ipsi miseri interficiunt te à cor- 6. Bir. 35
 dibus suis, ne regnes in eis, quãuis immortalis es. Ego sum ille qui nũc loquor, qui Mat. 3. 17
 in Iordano & monte clamaui: Hic est filius meus dilectus. Ad hoc Sapiẽtis con- Eccles. 8
 fert eloquiũ: Quia non cito profertur cõtra malos sententia, absq; timore villo fi- Sap. 12
 lij hominũ perpetrant mala. Item hos qui te deũ nesciunt, in audaciam. s. peccan- 3. Bir. 30
 di traducis, vt pote per tuam paciẽtiam. Gen. 6

§.eo. §. 6. & VIII § Præterea sancta Maria ad Birgittam: Nunquid à multis (inquit)
 §.ca. 31. §. 14. neglectus est deus: qui tantũ adhuc ostẽdit & exhibet verba misericordiæ suæ.
 Nõ aut oĩa perficiẽt simul magis nunc q; prius. Nã anteq; veniret diluuiũ, prius
 admonerat & expectabatur populus ad pœnitentiã. Sed iustitia dei exigit, vt in-
 gratitudo populi ostendat, & misericordia dei manifestet, populusq; futurus tan-

DE PROVOCATIONE AD PENITENTIAM

to magis humilietur. Ideo Christus nō statim post reuelationē facit iustitiā suā; Nam verba reuelationū prius debēt crescere vsq; ad plenā maturitatē, tunc effectum suū in mūdo producēt. Et infra: Multa dicta sunt tibi, quæ nō statim perficientur, sed verba custodiri debēt ad præfinitū tēpus. Nā deus ostendit Moyfi plurima quæ nō cōpleta sunt vna hora: sic David lōgo tēpore ostēsus fuit rex, anteq; peruenit ad potestātē, ideo amici dei expectēt paciētē, & nō atredientur in operando: quod em̄ differtur nō aufertur, tamen si spes quæ differtur, affligit animam, si autē desideriu cōpleatur, delectat animam. Expecta ergo dñm & viriliter age, & dicas: Salutare tuū expectabo dñe, quoniā nō cōfundetur qui expectant dñm, qui paciēs est, & multæ misericordiæ & verax. Sequitur in Birgitta: Si cōfiliū dei certo sciretur tēpore, tūc aliqui propter præscitos casus cōtrarios turbaretur, sicut ex tã dio à desiderio, & feruore suo desisterēt. Mitto autē nūtiū meū regi, tã propter eos q nūc sunt præsentēs, q̄ propter eos q nōdum sunt nati.

IX § Catharinæ deniq; Sēñ. nōnulla de diuina paciētia sunt reuelata à deo dicēte: Peccatores ad pœnitētiā expecto cū misericordia, qui pro suis iniquitatibus viuī ab inferno deglutiedī essent, illos tamen fructibus terræ nutrio, solis calore foueo, cœlesti motu cōseruo, quasi diceret, qui solē meū oriri facio sup bonos & malos, & pluo sup iustos & iniustos. Itē peccatores in rebus ac delictis tēporalibus sustineo, iustos etiā pro eisdē peccatoribus ad me clamātes audio. Nēpe sancti tum in cœlis, tū in terris suas orationes ad deū pro nobis peccatoribus cōtinue fundūt, quē admodū eidē Cath. reuelatū extitit. Ne autē sedulæ sanctoꝝ preces frustrētur, ne etiā paciētia dei despiciatur, igitur in hoc ipso pœniteamus & indulgentiā dñi suis lachrymis postulemus, humiliemusq; illi animas nostras, ac dicamus, vt secūdū volūtatē suā faciat nobiscum misericordiam suā, vt sicut cōturbatū est cor nostrū in superbia & peccatis, ita de nostra humilitate & pœnitentiā gloriemur. Interim equidē angelica cohors differt executionem diuinā vltionis, donec deo recōciliemur.

De prouocatione ad pœnitētiā, Cap. XXX.

Di. 93. diaco
ni. in fi.

Lenta profecto et moderatio pietasq; benigna nostrū potissime reditum quærit, ac nos extensa sua bonitate cupit saluari. Si autē in peccatis fordescētes adeo duri colli sumus vt ad dei expectationē non cōuertamur, tūc vltērius altissimus facilliter nō miserebitur nostri. Ex quo itaq; ad dei paciētia & diurnā indulgiōnē pro nostri emēdatione & vitæ melioratiōe nō laboramus, neq; pœnitere curamus, oportet prædicare in nomine Christi pœnitentiā euāgelicā & remissionē peccatoꝝ in omēs gētes. Siquidē ex suprascriptis patet, ecclesiā in suis mēbris fornicatā esse cū amatoribus multis

I § Quā quidē ecclesiā deus om̄ipotēs cōminatione futuræ & propinquæ plagæ multiphariæ prouocat ad pœnitētiā dicēs: Emulare & pœnitētiā age, ecce ito ad ostiū & pulso. Rursus in scriptura veteris legis inqt: Reuertimini à vijs vestris pessimis & custodite præcepta mea, sicut misi ad vos in manu prophetarū. Quotiescūq; em̄ homo pœnituerit, dedit ei dñs virtutē resistēdi, scilicet peccatis, quia paciēs est dñs ergo pœniteamus, & indulgentiā eius postulemus, humiles expectemus cōsolationē eius, & liberabit nos de afflictionibus inimicoꝝ nostrorū. Itē Ecclesiasticus: Si pœnitētiā nō egerimus, incidemus in manus dñi, qui dedit pœnitētibus viā iustitiæ. Ideo cōuertere ad dñm & relinque peccata tua, reuertere ad dñm, & auertere ab iniustitia tua, nō demoreris in errore impioꝝ, ante mortē cōfiteri, magna est misericordia dñi, & propitiatio illius cōuertētibus ad se. Amplius itaq; bonū est, vt correptus manifestet pœnitentiā, Pœnitimini ergo & cōuertimini vt deletur peccata vestra. Itē in Esaia: Si reuertamini, & q̄escatis, salui eritis. Et infra: Reuertere ad me qm̄ redemi te. Nūc igitur q̄ redēpti sumus à dño, reuertamur. Itē: derelinquat impius viā suā, & reuertatur ad dñm & miserebitur eius quoniā multus est ad ignoscēdū.

II § Præterea in Hieremia dicit dominus: Reuertere ad me & ego suscipiā te. Cōuertimini filij reuertētes, & sanabo auersiones vestras. Idem: Cōuertimini ad me, & ego cōuertar ad vos, conuertimini de vijs vestris malis. Et infra: Confortasaini,

§. in proce.
§. 5. & §. ca.
7. §. 5. & j. c
33. §. 8. & j. c
44. §. 10
j. c. 32. §. 10.

§. eo. §. 6

j. c. 36. in pr.

§. c. 17. in fi.
& §. c. 5. §. 4
& j. c. 34. §. 2
§. c. 29. §. 2.
§. c. 29. §. 5.
& j. c. 9. §. 3.

§. c. 15. §. 18.
§. c. 28. §. 10
& j. c. 37. in
prin. & j. c.

43. §. 7
§. c. 17. §. 25
& j. c. 35. §. 13
§. c. 28. in fi.
§. c. 1. §. 5. &
j. eo. §. 6
j. ca. 45. §. 3.

§. c. 28. §. 12.
& j. eo. §. 5.
j. c. 41. in pr

fortamini, nolite stare, quia malum ego adduco ab Aquilone, & contritionē magnam, ciuitates tuæ vastabūt: super hoc accingite vos cilijs, plāgite & vlulate, quia nō est auersa ira furoris domini à vobis. Et infra: Repēte loquar aduersus gentē, & aduersus regnū, vt eradice & destrua, & disperdara illud. Reuertamur ergo ad dominū & leuemus corda nostra cum manibus in cælo, quia inique egimus. Item in Michea: Quoniā volens misericordiā est, reuertetur & miserebitur nostri. In Zacharia ait dominus: Reuertar ad Hierusalē in misericordiā. Item reuertimini ad me, & reuertar ad vos.

III § Ad hoc Sophonias: Quærite dñm anteq̄ veniat super vos ira furoris ac indignationis domini. Iterum dominus per alium prophetam: Cōuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & planctu: & scindite corda vestra & nō vestimēta vestra, & cōuertimini ad dominū deū vestrum, quia benignus & misericors est & patiens, & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitiā, q̄s scit si cōuertatur & ignoscat deus, & relinquat post se benedictionē: Qui per sapientē inquit: Cōuertimini ad correptionē meam, en proferā vobis spiritū meū, & ostēdam vobis verba mea. Idem in Ezechiele: Cōuertimini & agite pœnitentiā ab omnibus iniquitatibus vestris, & nō erit vobis in ruinā iniquitas, quia nolo mortē peccatoris, sed vt magis cōuertatur & viuat. Ideo cōuertimini à vjs vestris pessimis. Similiter Oseas inquit: Venite & reuertamur ad dominū, quia ipse sanabit nos, percutiet & curabit nos. Et infra: Cōuertere Israel ad dominū deum tuū, quoniam corruisti in iniquitate tua. Et paulo post: Conuertimini ad dominum, & dicite ei, omnē aufer iniquitatē.

III § Ad hoc psalmista: Deus iudex iustus, & patiens, nūquid irascetur per singulos dies: nisi cōuersi fueritis, gladiū suū vibrabit, arcū suū tetendit. Et infra: Multiplicate sunt infirmitates eorū, postea accelerauerūt. scilicet ad pœnitentiā. Timeat dñm om̄is terra. Itē: Quærite dñm & cōfirmamini, quærite faciē eius semp̄, & memētote mirabiliū eius quæ fecit, prodigia eius & iudicia oris eius.

V § Sedulo est animaduertenda ista Christi parabola: Quid à vobis ipsis nō iudicatis quod iustū est: cum vadis cū aduersario tuo: principem in via, da operā liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicē, & iudex tradat te exactori vel ministro, & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies donec etiam nouissimum minutū reddas. Aduersarius quidē noster est sermo dei, quē iniuste ledimus, eius violando doctrinas, ideo quasi iustam habet causam trahendi nos ad deum principē: vel aduersarius est spiritus, qui aduersatur carnalibus cōcupiscentijs. Cū itaq; in via præsentis vitæ pergimus ad videndum placatā dei faciē, tunc danda est opera vt liberemur ab huiusmodi aduersario, quod fiet, si carnē spiritui subiicimus, atq; sermoni diuino paremus. Alioquin si talē aduersariū nostrū cōtemnimus, tūc in examine districti iudicij condemnabimur, & deus iustus iudex tradet nos exactori, id est diabolo, q̄ executor est diuinæ iustitiæ, is pro reatu nostro retrudet nos in gehennā, vnde nō exhibimus donec pro minimis peccatis puniti fuerimus. Hinc subdit saluator: Si nō pœnitentiā habueritis om̄es simul peribitis, ecce relinquetur vobis domus deserta.

VI § Quippe cūtipotens deus, iuxta Esdræ sententiā, iudex est dicētis: Timete eū, desinite à peccatis vestris, & obliuiscamini iniquitates vras iā agere in sempiterno, & deus educet vos, & liberabit de om̄i tribulatiōe, ac pœnitebit eū. Ita regi Ezechia morituro, cū cōuerteret se ad dñm, p̄ Esaiam dixit dñs: Audiui orationē tuā & vidi lachrymas tuas, ecce ego adiiciā sup̄ dies tuos quindecim annos, & de manu regis Assyriorū eruam te & ciuitatē istā, & protegā eam. Pariter & Niniuite liberati sunt quādo Ionas ad eos clamauit: Adhuc quadraginta dies & Niniue subuertet, cōuertatur igit vir à via sua mala, & ab iniquitate quæ est in manibus eorū, q̄s scit si cōuertat & ignoscat deus, & auertat à furore iræ suæ & nō peribimus: & vidit deus opa eorū, quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est super malitiā quā loquutus fuerat, vt faceret eis, & nō fecit. Imò ipsi cōmendātur p̄ saluatōrē dicentē: Viri Niniuite surgent in iudicio cum generatione Iudaica, & cōdemnabūt illam, quia pœnitentiā egerunt in prædicatione Ionæ.

§.eo. §.2
§.c.15. §.38.
& §.c.32. §.3
§.c.35. §.15
§.cod. §.6.

§.eo. in pri.
& §.c.11. §.2
& §.c.10. §.7.

§.c.29. §.6.
§.c.28. §.8.
& §.c.31. §.11
§.c.29. §.4
& §.c.41 §.8

§.c.27. §.12
& §.c.34. §.2
§.ca.15. §.2.
& §.c.31 §.15
§.c.15. §.32

§.cod. §.1.
& §.c.1. §.5.
§.c.15. §.19.
& §.c.32. §.4
§.eo. §.3.

Hiere. 18
Treno. 3

Mich. 7
Zacha. 1
Malac. 3
Sopho. 2
Iohel. 2

Prouer. 2
Ezech. 18

Ezec. 33.
Osee. 6
Osee. 14.

Psal. 7.

Psal. 15
Psal. 32, 104

Luca. 12.

Matt. 5.

Galat. 5.

Luca. 19

4. Esd. 16
Esaia. 38

Ionæ. 2.

Luca. 11

DE PROVOCATIONE AD POENITENTIAM.

- De pecc. dif. 1
quã obrẽ. cũ
ca. sequẽ.
- Hiere. 18
Pfal. 105.
- Hiere. 26
- Hiere. 29
- Matth. 9
Luc. 9. in fi.
- Eccl's. 12
- Sap'ia. 12
- Roma. 2
z. Mach. 12
Apo. 2.
- Apo. 9
- z. Cor. 7
- Gala. 6
Eph'e. 5
Colos. 1. & 3
- Titum. 2
Tit. 3
- Hebræ. 2.
- Atqui deus videt suam sententiam quando homines sua opera in melius mutant; neq; em̄ deus hominibus irascitur, sed vitijs, quæ cũ in homine nõ fuerint, nequaquã punit quod mutatum est, quoniã pius atq; misericors est dñs, qui vindictã temperat ab eo qui illam pœnitẽdo puenit. Ait nãq; in Hieremia: Si pœniã egerit gens illa à malo suo, ago & ego pœniã super malo quod cogitauit, vt facerem ei. Nam pœnituit eum secundum multitudinem misericordiæ suæ.
- VII § Rursus ad Prophetam dñs: Noli subtrahere verbũ si forte audiãt, & conuertatur vnusquisq; à via sua mala, & pœniteat me mali quod cogitauit facere eis propter malitiam studioꝝ eorũ. Et infra: Cogito super vos dicit dñs, cogitationes pacis, & non afflictionis, vt dem vobis finem & paciẽtiã & inuocabitis me, & viuetis, & orabitis me, & ego exaudiã vos, quæretis me & inuenietis. Hinc filijs hominis non venit vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam. Similiter non venit animas perdere, sed saluare.
- VIII § Dignos in sup pœnitentiã fructus facere iubemur, quales nos partim Ecclesiastes docet, vbi dicit: Amoue malitiam à carne tua, memẽto creatoris tui anteq̄ veniat tempus afflictionis tuæ, anteq̄ tenebre scãt sol & lumen & stellæ & luna, & reuertantur nubes post pluuiã: excelsa quoq; timebũt, & formidabũt in via: anteq̄ rumpat funiculus argenteus, & conterat hydrya super fontẽ, & confringatur rota super cisternã. Et alibi Sapiẽs ad dñm: Inhabitoribus terræ tuæ sanctæ tanq̄ hoibus pepercisti, & misisti antecessores exercitus tui vespas, id est, Titum & Vespasianũ, vel timores qbus corda hominũ pungunt vt illos paulatim exterminarent, non quia impotẽs eras, in bello subijcere impios iustis, aut bestijs seuis, aut verbo duro simul exterminare, sed partibus iudicãs dabas locũ pœnitentiæ, non ignorãs, quoniam iniqua est natio eorũ, & naturalis malitia ipsorũ. Et paulo post: Bonæ spei fecisti filios tuos, qui iudicãs das locũ in peccatis pœnitentiæ. Si em̄ impios cum tanta cruciasti attentione, dans tempus & locũ per quẽ possint mutari à malitia, cum quanta diligentiã iudicas filios tuos: cũ ergo nobis disciplinam das, inimicos nostros multipliciter flagellas, vt bonitatẽ tuam cogitemus iudicantes, & cum de nobis iudicatur, speremus misericordiam tuam: qui aut in crepationibus. i. plagis nõ sunt correcti (vt Pharao) dignũ dei iudiciũ experient. Nã scdm duritiã suã & cor impcẽnitẽ thesaurizat sibi irã in die iræ. Quã obrẽ fortissimus Iudas Machabæus hortabat populũ cõseruare se sine pctõ, sub oculis vidẽtes quæ facta erant pro peccatis eorũ q prostrati sunt. Hinc dñs Iesus populo Chfiano cõminat, dicens: Venio tibi & monebo candelabrũ tuũ, id ẽ, ecclesiam de loco suo, nisi pœnitentiam egeris: ergo pœnitentiã age, si quo minus, veniam tibi cito, & pugnabo cum illis in gladio oris mei, & dedi illi tempus vt pœnitentiã ageret, & nõ vult pœnitere à fornicatione sua.
- IX § Porro locustæ (qbus demonũ immisiões vel satellites significant) nõ pnt spũaliter ledere hoies faciẽtes dignũ fructũ pœniæ, nisi ipsi seipos lædãt p prauum cõsensum: affirmat nãq; Et pceptũ. i. refrenata est ptãs, illis locustis ne læderẽt, nisi tm̄ hoies q nõ habẽt dei signũ, i. verã pœniã, in frõtibus suis. De illis verẽ pœnitẽtibus Ap'ls inq;: Gaudeo qa cõtristati estis ad peniã, cõtristati em̄ estis scdm deũ, vt in nullo detrimẽtũ patiamini ex nobis: q em̄ scdm deũ tristitia ẽ, pœnitentiã in salutẽ stabilẽ operat: seculi aut tristitia, i. accidia mortẽ opat. Et infra: Ergo dũ tps habemus, opemur bonũ ad oẽs, maxime aut ad domesticos fidei. Vide te itaq; frẽs, quõ caute ambuletis redimẽtes tps, qm̄ dies mali sunt. Et infra: Cum essetis aliquñ alienati & inimici sensu in opibus malis: nũc aut recõciliauit vos Chrs p mortẽ. Mortificate ergo mẽbra vĩa q sunt sup terrã, fornicationẽ, immũditiã, libidinẽ, cõcupiscentiã malã, & auaritiã, &c. propter quæ venit ira dei sup filios incredulitatis, in qbus aliquãdo ambulastis cum viueretis in illis.
- X § Et infra: Apparet autem gratia dei & saluatoris nostri in oñibus hominibus. Siquidem eramus aliquando insipientes, increduli, errantes, seruientes desiderijs & voluptatibus varijs, in malitia & inuidia agẽtes, odibiles, odiẽtes, inuicem: cũ aut benignitas & chumauitas Christi apparuerit, saluos nos fecit. Et infra: Omnis prauaricatio & inobediẽtia accepit iustam mercedis retributionem, ergo q-

§. c. 1 §. 4 &
j. c. 53 in pri.
& j. c. 61 §. 2
j. c. 35. i. pri.
j. c. 56. §. 10
§. eo. §. 3. &
§. c. 15. §. 26
& j. c. 31. in
prin.
§. c. 15. §. 31.
j. eo. §. 12 in fi
§. c. 10. in fi
j. c. 31. §. 1
j. c. 35. §. 15
§. c. 29. §. 4.
& j. c. 31. §. 7
§. c. 29. §. 7
j. c. 47. §. 1
§. c. 28. in fi.
§. c. 29 §. 7 et
j. c. 31. §. 13
§. c. 25. §. 14
& j. c. 40 §. 5
§. c. 15. §. 20
§. c. 28. §. 6.
§. c. 15. §. 40
& j. c. 53 §. 18
§. cap. 16. in
prin. & j. c.
49. §. 19
§. c. 28. §. 10
§. c. 27. §. 5.
§. ca. 28. §. 1

& J. c. 58. §. 6 go quomodo nos effugiemus, scilicet plagā dei si tātam neglexeritis salutē, nobis nō tātum in veteri lege per prophetas, sed iam in nouo testamēto per ipsum saluatorē tum sermone, tū etiam signis & portētis, ac varijs virtutibus, & sancti spiritus distributionibus reuelatā: Christus potēs est eis, qui tentātur, auxiliari. Rursus apostolus: Cōsideremus inuicē in prouocationem caritatis & bonorū operum, & tāto magis quādo videritis appropinquātem diē. Terribilis autem quādam expectatio iudicij, & ignis amulatio quā cōsumptura est aduersarios. Et infra: Noe respōso accepto, ne his quā adhuc nō videbātur metuens, aptauit arcam in salutem domus suā. Per id apostolus nos docet, vt apertemus pēnitentiā in salutē nostrā.

§. c. 4. §. 8.
& J. c. 31. §. 9
§. c. 2. §. 1
J. c. 33. §. 3.
§. c. 15. §. 18
J. eo. §. 12
J. c. 40. §. 9.
J. ca. 35. §. 15.
J. c. 31. §. 1 pr
§. c. 16. §. 5.
& J. c. 31. §. 12
§. c. 27. §. 1.
§. c. 26. §. 5.
§. cod. §. 11.
& J. c. 31. §. 12
J. c. 39. §. 1
§. c. 22. §. 11.

XI § O peccatores cōsiderate pēnitentiā virtutē quoniam grata est deo, angelis lætabunda, hominibus utilis, peccatoribus necessaria. Dicit em̄ hominibz ad angelos creaturā reddit creatori, ouem perditā demonstrat quā rēti: prodigū filiū reducit ad patrem, & vulneratū à latronibus custodi curā dum tradit. In hac om̄e bonum inuenitur, per hanc om̄e bonum cōseruatur, fugat tenebras, inducit lucē, ipsa est ignis peccata cōsumēs. Hæc Augustinus. Pēnitēmini igitur & cōuertimini, vt deleātur peccata vestra. De nullo certe peccatore est desperandum quā diu patiētia dei ad pēnitentiā illū expectat.

XII § Pericula autem nostra futura ostendūt nō ad cōfusionē hominum sed vt cōuertātur, & cognoscāt iustitiā & misericordiam dei: assueti em̄ sunt homines sordibus, & nisi verberibus nō erudiūtur. Vtinā in disciplina se cognoscāt & respiciāt. Quocirca Christus apud Birgittā sēpenumero pēnitentiā subire nos admonet inquis: Misericordiā meā iam venit utpote per reuelationes, ideo discāt homines quærere misericordiā, & de iudicij sibi præcauere. Et infra: Occurrā pēnitentiā in media via, sicut pater filio prodigo, & auferam eū de custodia sua sicut iudex misericors, ne videat mala futura. Ille vero qui permanet in lepra sua: morietur cū his qui pleno sunt vētre, & sepelietur, ac iudicabitur cū leprosis. Et infra: Nisi se em̄dauerint, permittā eos modico tēpore incedere per viā volūtatis suā, deinde ducā eos per viā similē spinis & punctionibus. Et infra: Ohō, ego scilicet Christus clamo ad te misericorditer, q̄ clamaui ad te in cruce lachrymabiliter, eleua aures tuas & exaudi me, aperi oculos tuos & vide me, inquire potētā meā in veteri lege, & inuenies eā in creatiōe creaturāz om̄m mirabilē & timēdā: vide iustitiā meā in primo angelo, & in primo hoīe, ac ī diluuiō, vide in reliq̄z ciuitatū submersiōe, vide admonitiōē pphetaz. Audi nūc alti⁹, q̄ nisi egeris pēnitentiā veniet tibi vā, q̄ vā caro tua arefcet, aīa pauore dissoluet, & medulla tora dissicabit, fortitudo infirmabit, pulchritudo euanescet, vita habebit dē dio, fuga q̄retur, & nō inueniet: ideo fuge celeriter ad latibulū humilitatis meę, ne veniat vā q̄d minat, q̄a ideo minat vt fugiat, si credideris corde: sin autē, opus dabit sinē verbis. Tādē beata Maria ait: Magnū periculū est nō curare recōciliari iudici ante q̄ gladius separat caput à corpore: tale periculū instat homini nō attēdēti recōciliari iustitiā dei ante q̄ mors separat animā à corpore.

6. XIII § Ex quo autē nūc videmus tps & dies malos instātes & phialas irę dei videlicet quintā & sextā esse sparsas, ac sigillū sextū apertū, nec nō diabolū dissolutū cōtra om̄es hoīes maxime cōtra Christianos, exigētibus demeritis nostris, quia circa nos om̄is deficit religio. Apprehēdamus ergo nos morbidi peccatorum res medicinā pēnitentiā, sine qua saluari nequimus. Et cōuertamur ad pēnitentiā fructuosam, ac faciamus iustitiā corā dño, credentes q̄ suā nobiscū faciat misericordiā. Anima nostra sit liquefacta, quē admodū dilectus Chr̄s loquutus ē. Adeamus cū fiducia ad thronū gr̄e eius, vt misericordiā cōsequamur, & grām inueniamus in auxilio oportuno. Humiliemur deniq; sub potētī manu dei, vt nos exaltet in tpe visitationis, & cōuertamur ad dñm ex toto corde cū ieiunijs & fletu & plāctu peccata obmittētes, vitāq; nostrā em̄dantes in melius, benignus em̄ & misericors est deus, suā acerbā sententiā in dulcē executionē mutaturus ad nostrā. s. pēnitentiā, qua cito à deo veniā impetremus ante q̄ pereamus in æternū.

¶ De admonitionibus futurę calamitatis. Cap. XXXI.

Quoniam

Aug. 3. de tri
ni. 9.

Heb. 10.

Heb. 11.

Aug. de pē
nitentiā.

Th. 4. di. 14.

q. 2. p. 10.

Lucā. 15

Lucā. 10

Actū. 3

De pē. di. 1.

c. nemo.

8. Bir. 26.

2. Mach. 6.

4. Bir. 131

2. Bir. 17.

4. Bir. 31.

6. Bir. 7.

Bir. extr. 82.

& c. 86

Apoc. 16

Thobiaz. 13.

Cantic. 5

Heb. 4.

1. Petri, 5

III § Ausculta quæso seueram dei comminationem in libro Leuitici sapius repetitã, dicẽtis: Si non audieritis me, neq; feceritis omnia mandata mea sed spreueritis leges meas, & iudicia mea contempseritis: ego quoq; hæc faciã vobis visitabo vos velociter in egestate, ponã faciem meam contra vos, & corruetis. Et infra: Sin autem nec sic obaudieritis mihi, addã correptiones vestras septuplũ propter peccata vestra, & cõteram superbiã duritiæ vestræ, dabõq; vobis cœlũ defuper sicut ferrum, & terrã æneam. Et ibidẽ addũtur plures acriores cõminationes plagarum, si noluerit populus vltierus dei recipere disciplinam. Quatuor principales plagæ notãtur infra:

V § Populus pariter Christianus modo proteruus est, atq; cõtumax, deiq; monita audire cõtēnuit. Quocirca iustissimus dominus cõtra hunc cœne populũ nõ credẽtem sibi in omĩbus signis quæ fecit coram eis dicit: feriam igitur eos p̄ filẽtia atq; cõsumam. Deus quoq; visitat peccata hominũ vsq; ad tertiã & quartam generationem, inquit: Quadraginta annis recepi iniquitates vestras, & scietis vltionem meã, quoniã sicut loquutus sum, ita faciã omĩ multitudini huic pessimæ. Quibus Moyses: Cur inquit transgredimini verbũ domini, quod vobis non cedit in prosperũ. Iterum alibi: Si audire nolueris vocem domini dei tui, vt custodias & facias omnia mãdata eius veniẽt super te omnes maledictiones istæ, & apprehendẽt te. Maledictus eris in ciuitate, in agro & ceteris, mittet dominus super te famem, esuriem, & increpationem, donec cõterat te, & perdat propter adinuẽtiones tuas pessimas. Ibi plures horrendæ enumerantur plagæ, de quibus trãsgressores mãdatosq; dei auifantur.

VI § Simili modo saluator cepit exprobrare ciuitatibus, in qbus factæ sunt plurimæ virtutes eius, quia nõ egissent pœnitentiã, dicẽs: Væ tibi Corozaim, vę tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, id ẽ miracula, quæ factæ sunt in vobis, pœnitentiã egissent: veruntamẽ dico vobis, Tyro & Sidone remissus erit in die iudicij q̄ vobis: vigilate igit, quia nescitis diẽ neq; horã, vigilate & orate, vt nõ intretis in tentationẽ. Cuius idẽ saluator nos benigne monet, aiens: Nescitis em̄ quãdo dominus domus veniet, fero ~~in~~ illa nocte, an gallicantu, an mane: ne quũ venerit repẽte, inueniat vos dormiẽtes. Idem: Attendite autẽ vobis ne forte grauẽtur corda vestra in crapula & ebrietate, & curis huius vitæ, & supueniat in vos repẽtina dies illa, tanq̄ laqueus: nã superueniet in omnes q sedẽt super faciem omnis terræ. Vigilare igitur omĩ tempore orãtes, vt digni habeamini fugere ista omnia quæ futura sunt.

VII § Circũdederũt equidẽ nos mala, quorũ nõ est numerus. Cõgregata em̄ sunt sup nos flagella & ignoramus. Nã vultus dñi super faciẽtes mala, vt perdat de terra memoriam eorum. Multæ quoq; tribulationes iustorum. Cum peribunt peccatores videbis, Iniusti autem disperibunt simul, & reliquæ impiorũ interibũt. Eteñ sagittæ tuæ, id est, aduersitates tẽporales transeunt, id est, cessabũt sed vox tonitruu tui, id est, comminatio euãgelica & prophetica in rota, id est, in æternum durabit. Nam iniqui in præfenti seculo frequẽter gustant arram futuri infernalis supplicij, factum exemplum ignis æterni, sicut iusti arram beatitudinis vt in scriptura Cath. Seneñ. diffuse reperitur. Ecce ostẽtio pœnæ temporalis erit inceptio æternæ. Ideo Psalmista subiũgit: Miste in eos iram indignatiõis suæ, indignationem, & iram, & tribulationem, immissiones per angelos malos: Notãter bis dicit, iram & indignationem qui temporalem & æternam denotat, vt in Hieremia: Induc super eos diem afflictionis, & duplici cõtritione cõtete eos. Sed in arra pœnæ nemo desperet, quoniã peccator dum viuit, potest respiscere, firmiter sperãdo in dei misericordiam.

VIII § Nunc perspiciendũ est, quid Esdras de diuinis admonitiõibus scripserit: Ecce ego induco dicit dominus, super orbem terrarum mala, gladium famem, mortem & interitum: propter quod superpolluit iniquitas omnem terrã, & adimpleta sunt opera nociua illorum: propterea dicit dominus: lam non silebo de impietatibus eorum, quæ irreligiose agunt, nec sustinebo in his, quæ inique exercent, Et infra: Ecce mittuntur mala, & non reuertentur, donec veniãt super terram;

Leuiti. 26

E. c. 19. §. 6.

E. c. 11. §. 2 &

I. c. 38. §. 8

Deute. 28

Nume. 14

Exod. 20. &

Tho. 12. q. 9.

87. ar. 8

Deut. 28

E. c. 4. §. 10

& I. eo. §. 8.

Matt. 11.

Lucæ. 10

Matt. 25. 26.

Lucæ. 22

Marc. 13

Lucæ. 21

I. eo. §. 16. &

I. c. 54. §. 7.

Psal. 39

Psal. 35.

Psal. 34

Psal. 36

Psal. 76.

Ca. Se. c. 45

& ca. 46. cũ

similibus

Psal. 77.

Hiere. 17

Ca. Se. c. 129

in fi. & c. 132

post prin.

4. Esd. 15

4. Esd. 16

terram;

DE ADMONITIONIBVS FVTVRAE CALAMI. &c.

terram: ignis succenditur, & non extinguetur, donec consumat fundamēta terre, quemadmodum non redit sagitta missa à valido sagittario, sic non reuertent mala quæ missa fuerint in terram. Væ mihi, væ mihi, quis me liberabit in illis diebus: initium dolorum, & multi gemitus, initium famis, & multi interitus, initium bel-lorum, & formidabunt potestates, & initium malorum, & trepidaubunt omnes. In his quid faciam cum venerint mala? Ecce fames, & plaga, & tribulatio, & angu-ftia, missa sunt flagella in emendatione: & in his omnibus se non couertent ab iniquitatibus suis, neque flagellorum memores erunt semper. Ecce erit annonæ vi-litas super terram sic, vt putent sibi esse directam pacem, quia deus dimisit eos se-cundum desideria cordis eorum. Sed tunc germinabunt mala super terram, gladi-us, fames, & magna confusio. Talis annonæ, vini ac aliarum frugum pinguedo, & abundantia fuit nonnullis retroactis temporibus, quibus tum stulti homines læta, beatum dixerunt populum cui hæc sunt. Inde timendum est, ne appropin-quent iam dicta mala per Esdram nobis pręnuntiata. Nam dominus ibidem sub-dit ad Christianos, dicens: Audite verbum plebs mea, parate vos in pugnam, & in malis sic estote quasi aduenæ terræ. Adhuc pusillum & tollerur iniquitas à ter-ra, & iustitiaregnabit in vos.

Psal̃m. 80
4. Esd. 16
Aggæi. 2
Hier. 6.
Hier. 19
Hier. 21
Hier. 23
4. Regū. 25.
Hier. 23
Ecc̃i. 22
Deute. 32

IX § Præterea in Aggæo inquit dominus: Percussisti vos vento vrente, & aurigine & grandine omnia opera manuum vestrarum, & non fuit in vobis qui reuerteretur ad me. Quamobrem deus minatur nobis infligenda mala multa per Hieremiam, dicens: Ecce ego adducam malum super populum istum, & dabo in populum istum ruinas, & ruent in eis patres & filij simul, vicinus & proximus pe-ribit. Et infra: Sic conteram populum istum & ciuitatem, id est, ecclesiam istam, sicut conteritur vas figuli quod non potest vltra instaurari. Et infra: Debello vos in manu extenta, & in brachio forti, & in furore, & in indignatione, & in ira grandi, & percutiam habitatores ciuitatis huius: homines & bestia pestilētia ma-gna morientur. Rursus Hieremias: Ecce (inquit) turbo dominicæ indignationis egredietur, & tempestas erumpens, super caput impiorum veniet. Non reuertet furor domini, vsquedum faciat & compleat cogitationem cordis sui. Prout hæc prophetia ad literam verificata est in destructione Hierosolymæ tempore Nabu-chodonosor. Figuratiue autem iterum verificabitur prochdolor in proxime futu-ra & calamitosa destructione ecclesiastici status, de qua infra habebitur, quia in similibus vel etiam maioribus delictis iam laboramus, & diuinas admonitiones, sicut quondam Iudæi, sic hodie nos Christiani contemnimus. Ideo Propheta sub-iungit: In nouissimis diebus, vtpote in iam currentibus quinto & sexto statibus, intelligetis consilium eius.

X § Vltimus dominus ait: Mittam in eis gladium & famem & pestem, donec consumantur de terra. Faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus disperfi te. Te autem scilicet ecclesiam non faciam in cōsummationem, sed castigabo te in iudicio, vt non tibi, vtpote in membris tuis videaris innoxius. Quid clamas super contritione tua? insanabilis est dolor tuus. Hæc enim feci tibi propter multitudinem iniquitatis tuæ, & propter dura peccata tua. s. tuorum mē-brorum. Non auertet iram indignationis dominus, donec faciat & compleat cogitationem cordis sui. In nouissimis dierum intelligetis ea. Ecce quàm manifeste dominus per Hieremiam hodie acres nobis minas indicat.

XI § Quæ quidem minæ sunt indubitata iudicia futurarum nostrarum calamitatum. Nam sicuti ante ignem camini vapor & fumus ignis inaltatur, sic & ante sanguinem supplicij minæ præcedunt. Vidit autem dominus, & ad iracundi-am concitatus est, quia prouocauerunt eum filij sui & filia, ideo ait: Ignis succen-sus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouissima. Foris vastabit eos gladius, & intus pauor, iuuenem simul ac virginem, lactentem cum sene. Mea est vl-tio, & ego retribuam eis in tempore scilicet præsentis, vt labatur pes eorum. Ego occidam, & ego viuere faciam: percutiam, & ego sanabo, & non est qui de manu mea possit erueri: leuabo ad cælum manum meam, si acvero vt fulgor gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & his qui ode

I. cap. 35. §. qui oderunt me, retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes. Deus itaq; reddet vindictā impijs & peccatoribus, quales nos sumus, quos uiciscetur secundum peccata nostra. Væ igitur nobis in quibus dominus omnipotens se vindicabit. Eccī. 12
Iudith. 16

XII § Christus dominus noster apud Birgittam crebro nos admonet, dicens: Inimici mei sunt quasi bestia ferocissima, quæ nunquam faciri possunt, nec quietescere, ideo ego separabo eos ab amicis meis cum serra ferrea. Et infra: Inimicus meus habet in se tres dæmones, ideo in veritate mea iuro quod iudicabo eum sicut meretricem ad ignem sulphureum, sicut proditorem & infidiatorem ad omnium membrorum incisionem, & sicut domini sui contemptorem ad perpetuam confusionem. Et infra: Ego video amicos meos à me cadere in viam ubi chaos horrendum est, è quo impossibile est consurgere, quibus amicis loquor p̄ eos qui habent intelligentiam scripturarum, loquor per flagella, præcaueo eos de periculo eorum, sed ipsi contra vadunt in inuium, non curantes de verbis meis. Et infra: Si peruersi cōuerterint se ad me, occurrā eis in via, & alleuabo eorū onus, siq; autem, mittam ad eos animal velocius tigride, quod consumet eos, & sicut scriptum est: Fient dies eorum pauci, & filij eorum abiq; patre, & eos; vxores viduæ. Hoc animal videtur esse tyrannus, de quo infra dicitur. 1. Birg. 6
1. Birg. 13
2. Bir. 19
4. Bir. 125
Pfal. 108

XIII § Rursus Birgittæ Christus mandat, inquit: Loquere eis nunc fudicialiter excessus eorum, qui mihi nimis ex diurnitate peccati abominabiles sunt, nisi se emendauerint, tam velox & sæuerus veniam eis, quod omnes ingemiscent & deficient, iudicabo eos gladio meo, qui omnia membra eorum à capite vsq; ad pedes conscindet. Ostendi eis verba oris mei, sicut nunquā factum fuit prius & spreuerunt, propterea non parcam eis, nec recipiam pro eis preces sanctorum. Imò lætabitur iustus cum viderit vindictam. Sequitur in Birgitta: Veniam eis ribaldis statim, non sicut amicus, sed sicut qui vltionem capiam ex eis. Væ eis qui tempore pacis suæ noluerunt quærere æternum bonum, ideo nunc consurget eis paupertas, & captiuitas, pudor, humiliatio, & dolor. Et infra: Princeps terræ & prælati ecclesiarum, ac omnes status mundi libentius aspiciunt delectamenta terrena q̄ passionem meam, & nisi mutauerint corda sua, & conuerterint se ad me, condemnabuntur cum illis, qui partiti sunt vestimenta mea & super vestem meam miserunt fortem. 6. Birg. 8
Pfal. 57
6. Bir. 64
7. Bir. 16
Iohā. 19
& Pfal. 21.

XIII § Iterum audite omnes inimici mei in mundo viuentes, scilicet omnes clerici, archiepiscopi, episcopi, cæteri q; inferioris gradus seu religionis cuiuscunq; ordinis estis, audite reges & principes, ac iudices terræ, omnesq; seruitutes, audite mulieres, reginæ, ac omnes dominae & ancillæ, aliæq; cuiuscunq; conditionis & gradus estis, magni & parui, qui habitatis orbem. Vos recessistis à me & dedistis fidem diabolo, vos reliquistis mandata mea, & sequimini diaboli voluntatem, & obedistis suggestionibus eius, non attenditis q̄ decepti estis, ideo portatis iugum & onus diaboli cum suauitate fallaci, & nescitis, nec ista sentitis, antequam dolor super onus interminabile appropinquet. Magna est enim voluptas carnis & insatiabilis cupiditas quasi sacculus perforatus, quia nihil est quod satiare potest cupiditatem vestram, qui merces vestras mittitis in sacculū pertusum. Videor vobis quasi vermis mortuus in hyeme, ideo facitis quæcūq; vultis, & prosperamini. Ego autē consurgā in æstate, & tūc vos silebitis, & nō effugietis manum meam. Redite igitur ad me, & excutite graue iugum diaboli à vobis & recordamini charitatis meæ. Similiter Apostolus inquit: Resipiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad eius voluntatem. Sequitur in Birgitta: Complebuntur omnia verba quæ dicta sunt tibi Birgittæ. Inter vltima vero verba omnium reuelationum ponatur illa vniuersalis reuelatio. Quod iudicium meū adimplebitur super omnes gentes quæ ad me cum humilitate non reuertuntur. Et infra: Ego visitabo multos, & in pluribus terrarum partibus ostendi quibusdam, q̄ modo peccatum emendari, & misericordia obtineri debuit, priusq; in eisdē partibus feci iudicium & iustitiam, sed homines non curant. 7. Bir. 30
7. Bir. 30
Aggæi. 1.
Pfal. 21
2. Tim. 2
7. Bir. 31
8. Bir. 56
Pfal. 108

XV § Insuper virgo Maria apud Birgittam nos pie admonet, inquit ad Christū: 2. Bir. 19

L

Christū:

DE EXCITATIONE CURATORVM &c.

Christum: Verba tua, fili mi, multis tenebrosa videntur & incredibilia, qui non multoties audita, & idiotis ministrata sunt, nec signis declarata. Hæc verba præcedit petitio mea, & misericordia tua qua misereris omnibus. Ergo omnes qui audierint verba hæc, eleuent oculos, & videbunt in intelligentia vnde processerint verba. Inquirant si sonuerint misericordiam & humilitatem, attendant si sonant præsentia, an futura, veritatem an falsitatem. Et si vera inuenerint, fugiant ad latibulum, i. ad veram humilitatem cum charitate. Nam quando iustitia venerit, tunc præ timore separabitur anima à corpore, animam vero claudet in se ignis & ardebit interius & exterius, ardebit quidem, sed non consumetur. Propterea ego regina misericordie clamo ad habitatores mundi, eleuent oculos & videant misericordiam. Ego moneo & rogo quasi mater, consulo quasi domina, quæ enim venerit iustitia, impossibile erit resistere, ergo credite firmiter & respicite, probate in conscientia veritatem, mutate voluntatem, & tunc qui ostendit verba charitatis, ostendit opera & signa charitatis.

5. Bir. 30

XVI § Rursus in Birgitta: Deus similis est fabro, qui quædoq; ignescit ferum, quandoq; infrigidat, sic deus faber optimus, qui facit mundum ex nihilo,

Mat. 3. in fi
Mar. 6. i pr.

ostendit suam charitatē Adæ & posteris eius. Christus autē est dictus filius fabri, id est dei omnipotentis qui fabricauit totū mundū. Quinimō ipse Iesus Mariæ filius fabri est, qui sua doctrina & sanguinis effusione ecclesiam fabricauit in salutē

3. Bir. 30

omniū nostrum. Sed (prout sequitur in Birgitta) homines refriguerūt intantū, quæ deū quasi pro nihilo reputātes, enormia plurima cōmiserunt, propterea ostensa

Gen. 6. 7.
Ecci. 44. &
Esa. 54. Mat

miseri cordia, & admonitione benigna præcedente, deus ostendit iustitiā per diluuiū. Sic modo iustitia dei exigit, vt in gratitudo populi, & misericordia dei manifestetur. Hinc Iohannes in sc̄a canonica prædixit nobis, vt in die dñi iudicantis

2. Lu. 17. &
2. 1. 2.

non cōfundamur. Imploremus itaq; deū omnipotentē orantes: O q̄ bonus & suauis est dñe sp̄s tuus in oībus, ideoq; hos qui aberrant, partim corripis, & de quibus peccant, admones, & alloqueris, vt relicta malitia credant in te. Tu igitur, quæ

Sap. 12
Iudith. 7

pius es, miserere nostri, & in tuo flagello vindica iniquitates nostras, & noli tradere confitentes te populo, qui ignorat te. Huiusmodi lamentum vnusquisq; pastor doceat gregem suū, quia ascendit mors per fenestras, & ingressa est domus

Hiere. 9.

nostras, ad disperdendū nos.

De excitatione curatorum, vt publicent iam imminentes calamitates, atq; populo prædicent. Cap. XXXII.

Quia autem ad propheticas, euangelicas, cæterasq; autenticas admonitiones non attendimus, ideo omnipotens deus verbo & exemplo præcepit animarum curatoribus, vt suis concionibus populum exhortentur ad vitæ emendationem. Venit utiq; Iesus prædicans baptismum penitentia, prius quidem cepit prædicare & dicere, penitentiam agite,

Luc. 3
Mat. 4

postea misit discipulos præcipiens eis, vt prædicarent, inquit. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, & quod in aure auditis, prædicare super tecta.

Matt. 10
Acto. 10

Hinc Petrus ait: Iesus præcepit nobis prædicare populo, & testificari, quia ipse est constitutus à deo iudex.

Luc. 24
2. Cor. 5

I § Penitentiam itaq; in nomine Iesu prædicare oportet sacerdotes, qui Christi legatione funguntur tanq; deo exhortante per illos, Quos saluator hodie mittit, non vt terram infidelium transmeent, sed magis vt fideles in moribus reforment. Id ipsum ostendit discipulis præcipiens: In viam gentiū ne aberitis, sed

Matt. 10
Matt. 15

potius ad oues quæ perierunt domus Israël, Euntes autē prædicare, dicentes, quia appropinquabit regnum cælorū. Et infra: Docete omnes gentes, baptizantes eos, in nomine patris & filij & spiritus sancti, docentes eos seruire omnia quæcunq; mandauī vobis. Rectissimus ordo prædicandi, à modernis animarū curatoribus diligenter obseruandus, vt quemadmodum olim Christiani in fide sunt edocti, deinde fidei sacramentis imbuti, ita tandem in seruandis dei mandatis hoc tē

Mat. 28. i fi.

pore acerbius sunt instruendi.

Matt. 22
Marc. 12

II § Quippe pauci sunt Christiani, q; præcepta dei implent, præsertim illud maius: Diliges deū sup oīa, & proximū sicut te ipsum. Quocirca beata apud Birgittam

§. c. 3. §. 1. &
I. c. 53. i pri.
I. ca. 32. §. 14
§ eo. §. 11. &
I. c. 35. §. 6
§. ca. 30. §. 5
I. c. 36. i prin

I. c. 33. §. 3

2. Iohā. 1.
§. eo. §. 6
§. c. 1. §. 5
§. eo. §. 12
§. c. 28. §. 11.
& §. c. 35. §. 3
§. c. 27. §. 7
& §. 13. in fi.
& §. c. 55. §. 3

§. c. 3. §. 3

§. ca. 15. §. 39
& §. eod. §. 5
§. i plo. §. 2
I. ca. 37. §. 4

I. eo. §. 4. &
I. c. 47. §. 11.
I. ca. 42. §. 6

I. eo. §. 2

gittam Maria vult, vt amici dei, sicut olim ad paganos, ita nunc vadant ad peruersos Christianos, qui a consortio dei contemptibiliter discesserunt, ac difficilior hodie ad dei charitatem redeunt q̄ olim pagani, qui nondū gustauerant verbū dei. Nā impossibile est Christianis obtinere beatitudinē absq̄ impletione præcepti charitatis, quæ est finis totius præcepti, & sine qua nihil sumus. Ipsa autē charitas vnā cum sincera fide modo perit tanq̄ sacrificiū & libatio de domo dñi.

III § Clamat igitur propheta: Accingite vos & plangite sacerdotes, vlu late ministri altaris, ingredimini, cubate in sacco ministri dei mei, qm̄ interijt de domo dei vestri sacrificiū & libatio, sanctificate ieiuniū, vocate cœtū, cōgregate senes, & oēs habitatores terræ in domū dei v̄ri, & clamate ad dñm: Ah ah ah diei, q̄ prope est dies dñi, & quasi vastitas a potēte veniet. Hoc prophetico eloquio percipit vt Christianæ reip. gr̄a congregent cōcilia, velut etiā iura canonica statuunt, ad minus semel in anno, omni excusatiōe remota, celebrari cōcilia provincialia ad corrigendū & exhortandū populū Christianū in fide & moribus errabundū. Ad Christianitatis, capitibus & grotatibus, vniuersaliū & particulariū cōcilioꝝ cōgregationes obmittuntur in totius ecclesiæ perniciē, ac in animarū dānationē. Leuate igit o sacerdotes principes, manus vestras, qui a deo missi estis ad vocandū cœtus, & ad congregandū concilia, anteq̄ veniat super vos ira.

III § Sacerdotes quoq̄ specialiter a deo missi sunt ad prædicandū verbū dei, & ad corrigendum, seu educendum peccatores. Quemadmodum olim dux Gedeon iussus est prædicare populo, & cunctis audientibus. Et Ionas Niniuitis, quorum malitia coram deo ascenderat. Ita deus misit Ezechielem in typo moderni cleri ad populum Christianum, dicens: Mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apostatras, quæ recesserunt a me, patres eorum præuaricati sunt pactū meū vsq̄ ad diem hanc, & filij duræ facie & indomabili corde sunt. Ne timeas eos, neq̄ sermones eorū metuas, quoniam increduli & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas, quia domus exasperans est. In libro scriptæ erant lamentationes, carmen, & v̄.

V § Hieremias deniq̄ missus est a deo, dicente: Ad omnia quæ mittam te, ibis: & vniuersa quæ cunq̄ mandauero tibi, loqueris. Ego constitui te hodie super gentes, & super regna, vt euellas & destruas & disperdas & dissipes & ædifices & plantes. Et infra: Sta in porta domus dñi, & prædica ibi verbū. Hæc dicit dominus: Bonas facite vias vestras & studia vestra. Item vade & prædica, hæc dicit dñs: Ecce ego inducam afflictionem super locum istū, eo q̄ dereliquerunt me. Et infra: Annuntiate in gentibus, prædicate & nolite celare, dicite capta est Babylon, per quam figuratur ecclesia iam confusa.

VI § Similiter dominus ad Esdram: Vade (inquit) & nuntia populo meo facinora ipsorū, & filijs eorum iniquitates quas in me admiserunt, vt nuntient filiis filiorum, quia peccata patrum ipsorum in illis creuerunt. Ipsi irritauerūt me, & consilia mea spreuerunt. Tu autem excute comam capitis tui, & proñce omnia mala super eos, quoniam non obediuerunt legi meæ. Populus autem est indisciplinatus, vsquequo eos sustinebo, quibus tanta beneficia contuli: vbi sunt beneficia quæ præstiti vobis: Sic & alij propheta, deinde apostoli & reliqui discipuli, suisq̄ successores a deo missi sunt, vt instent opportune & importune arguat populos. Dicitur quoq̄ prædicatori, Nihil horū timeas quæ passurus es, esto fidelis vsq̄ ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.

VII § Iudas quondam Machabeus ordinauit viros, vt pugnarent aduersus eos, qui erant in arce, donec emundarent sancta. Et elegit sacerdotes sine macula voluntatem habentes in lege dei, & mundauerunt sancta, & destruxerunt altare quod contaminatum erat & ædificauerunt altare nouum & ædificauerunt sancta, &c. Hæc omnia olim facta sunt in figura, & spiritali significatione modernorum sacerdotum, seu prædicatorum, qui tenentur scripturas & prophetias publicare suis plebibus. Nam scriptura inquit: Ecce sermones prophetarū tibi pastoris prædicant, sit ergo sermo tuus similis eorum, & loquere ad populum illud quod dicit tibi dominus, vt pote per scripturas & reuelationes.

6. Bir. 47. & extraua. 85
1. Cor. 13
1. Tim. 1.
Iohel. 1.
5. in pl. 5. 2
Dis. 18. p to,
Iohel. 1.
Iudi. 7
Ionas. 1.
Ezech. 2
Hier. 1.
Hier. 7
Hier. 19
Hier. 50
4. Esd. 1.
Mar. 6
Luc. 9
2. Tim. 4
Apo. 2
1. mach. 4
3. Reg. 22
Qui

Apo. 8 VIII § Qui quidem curati in Apocalypsi significatur per septem angelos tubacantes. Siquidem Christianos peruersos admonere, corrigereq; iustos vero confortare debent secundum septē successiuos status ecclesiæ. In primo em̄ statu Christus instituit apostolos contra Iudæos & reliquos ecclesiæ aduersarios carnalitatē sequentes. Secundo martyres contra Romanos, aliosq; tyrannos & idolatras. Tertio doctores contra hæreticos & ceteros errorem in ecclesiam ducentes. Quarto Anachoritas cōtra hypocritas, & falsos Christianos. Quinto curatos & alios prædicatores cōtra peccatores, aliosq; vitiosos Christianos. Sexto reformatores ecclesiastici status vsq; ad Enoch & Heliam contra ecclesiæ persequutores, ceu Antichristi præcursores, qui iam comprimunt ecclesiam vsq; ad ipsum Antichristū, qui eam tandem penitus supprimet. Demum in septimo statu secundū Thelosphorū, instituetur præcursores dñi nostri Iesu Christi ad extrēmū iudicium venturi, contra nonnullos, qui eidem septimo statui forsitan aduersabuntur. Illi omnes & singuli in suo statu tuba canere, id est verbū veritatis proferre debent. Quomodo deus destinat, astringitq; animas pastores, vt suis concionibus, orationibus, sudoribus, & laboribus pro populo intercedant, impetrentq; misericordiam & salutem mundo iam periclitanti, ponitur in reuelationibus Catharinæ Senensis, vbi deas exprimit, imò etiam promittit tēpore oportuno subuenire, atq; misericordiam impendere ecclesiæ, nostris malis operibus modo inquinatæ, eamq; decreuit reformare, vtinam non cum gladio seu crudelitate, sed cum sana doctrina, & bono exemplo clericorum. Qui si in vinea domini fructum acceptabilem fecerint, & dei amore fideliter laborauerint, habebunt refrigerium inestimabile.

Ibidem

Ca. Se. 12. & c. 15. & 119 & c. 122. cum similibus.

IX § Vnde apud Catharinam dominus suis amicis promittit, dicēs: Cū lumine vestræ patientiæ illuminabitis tenebras iniquorum hominum. Vos vero nullo modo timeatis eorum persecutiones. Ego nanq; pugnabo pro vobis, nec vnquā in aliquo deficiet vestris mea diuina prouidentia. Idem vltterius ad concionatores in Birgitta inquit: Litera mea, s. reuelationis scripta est, laborent igitur amici mei vt sapienter & discrete veniant verba mea ad inimicos meos, s. peccatores, si forte conuertantur & innotescat eis periculum & iudicium eorum, quo compungantur de factis suis. Alioquin iudicium dei erit ciuitatis, i. ecclesiæ, & sicut interruptur murus, vbi non relinquitur lapis super lapidem sic ciuitati fiet. Et infra: O boni Christiani iuuate me, currite mecū ad oues quæ adhuc habent spiritū, & erigamus eas, atq; refoueamus. Ergo clamo ad amicos meos toto corde, vt non parcant labori pro me. Laborate viriliter, & ferte ouibus indigentibus auxilium. Ego iuro in humanitate mea, quicunq; laborauerint, occurrā eis in media via ad succurrendum. Et infra: Amici mei, quia iam tempus est vigilandi, non dormitent, non attædientur, nam merces gloriosa sequitur laborem eorum. Item: Vos amici mei qui estis in mundo, procedite securi & clamate, annuntiate eis voluntatem meam, & iuuate, vt possint complere, ego ero in corde & ore vestro, ego ero dux vester in vita, & conseruator in morte, nō derelinquā vos, procedite audacter, quia ex labore crescit gloria, s. dei. Ad idem in euangelio: Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini, non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis, is docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere. Iterum: Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri.

1. Bir. 56

1. Bir. 59

2. Bi. 5. & c. 6

Mat. 10

Luc. 12

Luc. 21

4. Bir. 22

Psal. 18

4. Bir. 37

8. Bir. 18

X § Rursus in Birgitta dominus Iesus: Amici mei laborent viriliter, & celeriter, quia non erit istud, s. damnum imminens, in nouissimis diebus, sed in diebus istis & multorum iam viuentium, etiam hoc videbunt oculis, vt impleatur quod scriptum est: Fiant vxores eorum viduæ, & filij sine patribus, omneq; desiderabile hominum auferetur, quia iustum est, vt domus purgetur. Postquā Christus affirmauit tantam exarationem hominū esse futuram, vt domus relinquantur sine habitatoribus, veruntamen (inquit) mittam amicos meos ad quos mihi placuerit, & præparabunt viam domino. Et infra: Amici mei laborent solcite, vt iustitia obseruetur, honor dei augeatur, & impij puniātur. Vtrum autem vox iustitiæ

§. c. 10. i pr.
§. ca. 11. §. 1.
§. ca. 12. §. 2
§. c. 13. §. 9
§. c. 14. §. 14
§. c. 22. i pr.

J. c. 42. §. 10
J. c. 70. §. 2

§. ca. 19. §. 15
§. c. 20. inf.
& §. c. 16 j p.
& J. c. 46 §. 8
J. ca. 57. §. 4
§. c. 19. §. 11.

§. c. 31. §. 9 &
J. c. 33. §. 4
§. c. 28. §. 10
& J. c. 38. §. 1

§. ca. 31. §. 12
& J. eo. §. 16

§. eo. §. 6. &
J. eo. §. 11.

§. c. 3. §. 5
§. ca. 19. §. 15
§. c. 3. §. 5. &
J. eo. §. 11.
J. c. 37. §. 2

§. ca. 31. §. 12
& J. c. 39. §. 6

- j.c. 52. §. 21. iustitiæ meæ veniet in diebus istorum an non? licitum non est eis scire, sed ipsi
 j.c. 63. i. pri. stent firmiter & clament viriliter, expectent patienter, & in operando nõ at-
 ãdiantur. Vnde beata Mariã inquit: Amici mei non debent atãdiari in seruitio
 ã. ca. 29. §. 8 dei, sed laborare, vt malus fiat melior, & bonus perueniat ad perfectiora, nec est
 cessandum quamuis pauci, vel nulli recipiant verba dei. Et iterum: Omnis qui
 j. eo. §. 15 audit & scit veritatem, si tacuerit eam, reus est, nisi omnino condemnatur, nã pec-
 cato tepidus non erit immunis à corruptione.
- XI § Deinceps Christus specialiter incitat curatorem, dicens: Confor-
 tare & sta viriliter, sicut em miles, qui in bello sperat auxilium domini sui, tãdiu
 ã. ca. 26. §. 3 pugnat, quamdiu aliquis liquor est in eo, sic tu sta firmiter & pugna, quia domi-
 ã. eo. §. 9 i. si nus deus tuus dabit tibi auxilium, cui nullus potest resistere. Et infra: Si vulnere
 & c. 48 i. pr. mea sapiunt tibi in animo, si flagellationem meam & dolorem alicuius reputatio-
 nis habes, ostẽde operibus tuis quantum me diligis, & verba mea, quæ proprio
 ore loquutus sum, in publicũ venire facias. Et infra: Dic prædicatori vt quia mi-
 ã. c. 31. §. 11. sericordia mea iam venit, proferat iam in lucẽ. Nã licet verba mea scripta sunt,
 tãmen priusq̃ opere compleantur, annuntiari debent, atq; audacter prædicari,
 non solum desiderantibus, sed etiam nolentibus. Ideo non habeat fastidium pro-
 pter aduersitates mundi, neq; quærat vitæ temporalis maiorem requiem, neque
 exonerationem laboris alijs proficui, neq; dicat, quid ad me, quomodo ille vel il-
 li viuunt? quare velim offendere vel obiurgare eos, à quibus amari & honorari
 possum, qui nõ offendunt me, neq; meos: dũmodo ego bonus sim, quid iudicem
 ã. c. 28. §. 4 alios? vtar amicitia hominũ, laudari ac amari quæra. Multis nempe nũc videtur
 & j. c. 39. §. 2. i. si dulcius esse, stare ad molã cupiditatis cũ Samson, quã diligere deum & eccle-
 siam & proximũ, secundũ laudabilẽ dispositionẽ curæ pastoralis.
- XII § Heu tempestate ista nullus concionatorum prædicat Iesum, sed eo
 neglecto atq; expulso, omnes fere curati in sublimitate sermonis, aut sapientiæ
 ã. c. 31. §. 14 & mundanæ nituntur verbum dei in eum declinare modum quo auditoribus place-
 j. c. 33. in pr. ant, plus opulentiam terrenorum, & vota errantium laicorum sequẽtes, q̃ vitia
 ã. c. 13. §. 13 & ouium sibi commissarũ reprehendentes, vt in eis impleatũ videatur lamentabilis
 j. ca. 35. §. 10 sententia prophetæ dicentis: Omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse
 ã. eo. §. 2. & non potuit, non fuerunt in auxiliũ & in aliquam vtilitatem, sed in confusionẽ &
 ã. ca. 28. §. 6 in opprobriũ. Populus em sunt filij mendaces, nolentes audire legem dei, qui di-
 j. c. 35. §. 1. cunt prædicantibus, loquimini nobis placentiã, videte nobis errores, & c. Hoc
 nunc mercenarij pastores placido sequitur more, qui non solũ salubres correpti-
 ones silent, quin etiã suas conciones breui hora concludere festinant, in apimarũ
 suffragijs, alijsve publicis denũtiationibus in ambone occupati, & quasi pro mer-
 ã. ca. 15. §. 39 cede conducti, verbum dei negligunt, & ad quæstũ pecuniariũ suos conatus di-
 ã. ca. 19. §. 5 rigunt. De quibus saluator inquit: Vx vobis legisperitis, qui tulistis clauẽ sciẽtiæ
 ipsi non introistis, & eos qui introibant, prohibuistis. Luc. 11.
- XIII § Sequitur in Esaia: Ipsius populi contritio subito, dum non spera-
 ã. c. 31. §. 13. tur, veniet & comminuetur, sicut conteritur lagena figuli contritione perualida
 & j. c. 35. §. 6 O celebres concionatores, corde percipite diuinam sententiam istam. Sapientia
 foris prædicat, in plateis dat vocem suam, in capite turbarum clamitat, & in fo-
 ribus portarum vrbium profert verba sua, dicens: Audite quoniam de rebus ma-
 ã. eod. §. 12 gnis loquutura sum, aperientur labia mea, vt recta prædicent, & detestabuntur
 & j. eo. §. 15. impium, iusti sunt omnes sermones mei.
- XIII § Intrepide igitur atq; sincere animarum curator non erubescat
 in humilitate & sapientia prædicare puram veritatem, cui dominus Iesus iniun-
 ã. eo. §. 5 git, inquiens: Officium tuum est prædicare, nec decet, nec expedit tibi vt filesas,
 ã. eo. §. 4. & quia circate sunt inimici mei pessimi, & in medio eorum ambulas. Identidem do-
 j. ca. 42. §. 4 cet nos Apostolus, vt simus sine reprehensione in medio nationis prauæ & per-
 uersæ, verbum vitæ continentis. Hinc in Birgitta Christus cuidam archiepisco-
 po præcepit, dicens: Operare sapienter, labora viriliter & seruenter, præcipio ti-
 bi, verte aratrũ in terram tibi cõmissam, extirpa radices & spinas, &ifica tibi ec-
 clesias de bonis ecclesiæ tuæ, hanc partem terræ assigno in manus tuas, hãc quæ-
 ro à

4. Bir. 21

4. Bir. 65

1. Bir. 41

1. Bir. 52

2. Bir. 17

6. Bir. 4

3. Bir. 1 & c. 3

Iudi. 16

1. Cor. 2

Esaia. 30

Luc. 11.

Esaia. 30

Pro. 1. 2.

3. Bir. 3

6. Bir. 7

Phil. 2

Bir. extr. 51.

et c. 76. & 77

DE EXCITATIONE CVRATORVM &c.

ro à te. Et infra: Dic magistro tuo, vt nō desistat clamare & exaltare vocem suā, quia venio cito, felices qui ad humilitatem fugiunt. Arabo enim terram istam in iudicio & tribulatione, donec inhabitantes addiscant petere misericordiam dei. Hinc spiritus dñi ad annuntiandū diem vltionis misit Esaiam, qui clamat: Surge principes, arripite clypeum, hæc em̄ dixit mihi dominus: Vade & pone speculatorem, & quocunq; viderit annuntiet.

Esa. 61.
Esa. 21.

XV § Audiant igitur curatores quid eis dñs dicat sub metaphora specula toris ad Ezechielem: Speculatorem dedi te domui Israel, & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me. Si impio nō annuntiaueris, vt auertatur à via sua impia, sed in iniquitate sua morietur, sanguinem eius de manu tua requiram. Si autem impio annuntiaueris, & ille non fuerit conuersus, ipse quidem in impie tie sua morietur, tu autem animam tuam liberaſti. Et infra: Si speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit buccina, & populus se non custodierit veneritq; gladius, & tulerit de eis animā, ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram. Et speculatorem dedi te, audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur impius à via sua & viuat. Et audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, quia in canticum oris sui conuertunt illos. Auaritiam sequit cor eorum, & audiunt verba tua, & non faciunt ea. Et quum venerit quod prædictū est (ecce em̄ venit) tunc scient quia propheta fuerit inter eos.

Ezech. 3.
Ezech. 33.
De offi. ord. c. irrefragabili.
Ezech. 33.

XVI § Nota secundum Isidorum quando legimus verbum dei olim ad prophetas, vel in euangelio expressum, tunc deus nobiscū fatur, quia lex semper loquitur. Ergo supradictas prophetias & reuelationes legendo, à Christo audimus, ex cuius nūc mandato tenemur huiuscemodi verba populo nuntiare, cuius speculatores nos sacerdotes sumus. Alioquin deus de manibus nostris requiret sanguinem animarū ex nostra negligentia demortuarum. Porro ex præambulis scriptis, & signis, ac ex iuratorijs cautionibus apparet iram dei & propinquantē calamitatem in dies nobis instare, ob nostra scilicet peccata.

C. de heret. l. Arriani.
Ezech. 33.
2. para. 20.
1. Iohā. 3.

XVII § Prophetis igitur minis & signis iam prænotificatis merito ter riti, & sacra scriptura satis edocti, totos nos conferre debemus ad inuocandum & rogandum dominum deum nostrum, atq; prædicare ieiunium in vniuersa ecclesia, vt populus Christianus de vrbibus suis congregatus nobiscū veniat ad obsecrandum deum. Speculatores namq; præsertim curati, tenentur populum de futuris periculis admonere, & ad fructuosam pœnitentiā inuitare: Qui enim viderit fratrem suum errātem, & mortalibus criminibus oppressum, & nō ministrauerit ei verbum doctrinæ, ille homicida est, & sine charitate, quia in mor tis periculum seducit populum in scium.

Heb. 5.
Thren. 2.
Ezech. 3.
Dis. 43. in mandatis. j. ca. 35. §. 16.
Mat. 7. i. pr. 2. Bir. 6.

XVIII § Heus tu, qui deberēt magistri esse propter tempus periculosum, viceuersa indigent ipsi vt doceantur quæ sint elementa exordij sermonum dei & facti sunt à deo imbecilles vt ipsis lacte opus sit, non solido cibo qui est perfectio rum. Aduersus quos inutiles, negligentesq; curatores inuehitur hoc sacrum responsum, propheta tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiā prouocarent, nihilominus fecit dominus quæ cogitauit, cōpleuit sermonem suum quem præceperat à diebus antiquis, destruxit & non pepercit & lætificauit super te inimicum. Si autem domus Israel nolunt audire te, ait dominus, quia nolunt audire me. Omnis quippe domus Israel attrita fronte est & duro corde, tunc curator officio prædicandi functus excusatur. Imō talibus verbi dei contemptoribus secreta diuina vltius non sunt manifestanda, tametsi appareant mala ipsis futura. Inquit enim dominus: Nolite sanctum dare canibus, neq; mittatis margaritas ante porcos. Similiter in Birgitta ait: Misi eis scilicet Christianis prædicatores, ostendi signa, & multiplicauit eis gratiam, sed omnia spernentes peccata peccatis addiderunt, ideo complebo verba mea contra eosdem contemptores.

De contemptu præceptorū & reuelationum dei. Cap. XXXIII.
Corda

Corda filiorum hominum impleta sunt malitia & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos deducunt. Nã & si Sapiens Chrus in statu pauper tatis, p sua sapia liberavit urbē, id est, ecclesiã, multisq; medijs nos docuit a malis cauere: tamen nullus deinceps recordatus est eius: sed sapia pauperis cõtemptra est, & verba eius nõ sunt audita. Quoniã Christiana gens vsq; adeo contemnit iudicia & præcepta dei, vt plus impia sit, q̃ paganã gentes. Siqui dem impius, quum in profundum venerit peccator, contemnit deum, sed sequit illum ignominia & opprobrium.

I § Et quãuis deus det peccatori tẽpus & locũ pœnitẽtiæ, tamẽ tali gfa ille abutit in superbia, pœnitẽtiam negligit, & peccare non cessat. Quẽadmodum quãdo Heliseus propheta in vita sua faceret monstra, & in morte mirabilia opera retur: in his omnibus nõ pœnituit populus, nec recessit à peccatis suis, vsq; dũ abie cti sunt & dispersi. Rex quoq; Israel odiuit Michãam, propterea q̃ nõ propheta uit sibi bonum, sed malum. Eodem modo iam odimus disciplinas, & correptiones prædicantium & corripientem nos. Qui autem dura ceruice corripientem contemnit, illi repentinus superueniet interitus. De presentibus dei contemptoribus videtur Apostolorum princeps dicere. Venient in nouissimis diebus, vt pote nostro iam tempore, illufores iuxta proprias concupiscentias ambulantes, & dicentes: Vbi est promissio, aut aduentus domini, ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseuerauerant ab initio creaturæ.

II § Sed q̃ periculosum est & graue, præcepta reuelationesq; dei à nobis illudi, vel negligi, atq; contemni, in Ozea deus ostendit, dicẽs: Vastabuntur quia præuaricati sunt in me: ego redemi eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia. Similiter per Sapiẽtem inquit dominus: Ostendã vobis verba mea: quia vocaui & renuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret, despexistis omne consiliũ meum, & increpationes meas neglexistis: ego quoq; in interitu vestro ridebo, & subfannabo quum vobis id, quod timebatis, aduenerit: cum irruerit repentina calamitas & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio & angustia: tunc inuocabunt me, & non exaudiam: mane consurgent, & non inueniẽt me, eò quòd exosam habuerint disciplinam, & timorem domini nõ susceperint, nec acquerint consilio meo, & detraxerint vniuersã correptioni meã. Comedent igitur fructus viæ suæ, suisq; consilijs saturabuntur: auersio paruulorum interficiet eos, & prosperitas stultorũ perdet eos. Nam secundũ Augustinũ, Nihil est infelicius felicitate peccantium.

III § Diluuium itaq; vniuersale perdidit homines, qui cõtempserũt reuelationem Noe, qui p centũ retro annos prædicauit diluuiũ futurũ, in quãtum homines à criminibus non desisterẽt, & ob id arcam construxit. Illi aut stultũ eum æstimãtes non credebãt, imò magis irridebãt reuelationis verba, edẽtes, bibẽtes, vxores ducentes, quæ dabant ad nuptias vsq; in diẽ qua Noe intrauit in arcam. Increduli nãq; fuerunt, qui expectabãt dei paciẽtiam in diebus Noe cũ fabricaret arca, in q̃ pauci, id est, octo animæ saluæ factæ sunt per aquã. Similiter factũ est in diebus Loth, edebant & bibebant, emebant & vendebant, plantabant & ædificabãt: quã die aut exiit Loth à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes perdidit. Atq; ipse Loth suis generis visus est quasi ludẽs loqui, quando eis dixit: Surgite & egredimini de loco isto, quia delebit dñs ciuitatẽ hæc, & ita ipsi p̃dicta contemnetes vna cum cæteris perierũt. Ergo scdm hoc nobis erit, quã die filius hominis reuelabit, vt pote quando Christus scdm supra & infra scriptas reuelationes cũ plagis aduersum nos seuerius procedet. Nam sicut olim tempore Noe & Loth, sic hodie homines non aduertunt, imò potius negant, aliquam nobis aduersum saltem propinquam euenturam esse calamitatem, quoniam non credunt, sed cõtemnunt reuelationes Birgittæ, ac prægnosticationes Methodij, aliave iudicia nobis nũc iminentia, quin ni, nos ferẽ omnes carnem sequentes, spiritum postergantes, peccata augemus, non derelinquemus.

III § Ecce futuroꝝ malorũ contemptores, necnon diuinorũ p̃ceptorũ il lusoꝝ sumus, quos altissimus p̃ Prophetã increpat, dicens: Eligam illufores eorũ, & quæ

Ecclesi. 9

Ezech. 5
Prouerb. 18.

Iob. 24

Ecclesi. 48.

3. Regũ. 22.

Prouerb. 29

2. Pet. 3.

Ozee. 7

Prouer. 1

23. q. 1. patus
Gene. 7.

Luca. 17

1. Petri. 3.

Gene. 19.

Luca. 17

Esa. 66

- & quæ timebant adducam eis, quia vocaui, & non erat qui responderet, loquutus sum, & non audierunt, feceruntque malum in oculis meis, & quæ nolui, elegerunt.
- Matth. 7** Enimvero non aduertimus finiam Saluatoris, dicentis: Omnis qui audit verba mea hæc, & nõ facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificauit domũ suam sup harenam & descēdit pluuia, & uenerūt flumina, & flauerūt venti, & irruerūt in domũ illam, & cecidit, & fuit ruina eius magna. Et infra: Et quicũq; non audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus uestris, amen dico uobis, tolerabilius erit terræ Sodomorũ & Gomorrhæorũ in die iudicij, q̃ illi ciuitati, id est, ecclesiæ pueris. Quia isti dũtaxat naturæ spreuerūt: nos autem ciues ecclesiæ militatis uerba Christi, eiusq; Ap̃loꝝ & prophetarũ auisamēta cõtemnimus. Istud euangelicũ præceptũ executi sunt Paulus & Barnabas eieciẽt̃ à Iudæis, qui excusso in eos pedum puluere, uenerunt Iconium.
- Acto. 15.** ¶ Prohpudor Christi est dedecus, eius p̃cepta & uerba, quæ ip̃e in sua humanitate personaliter locutus est, tam cõtemptibiliter negligi, & quasi pro nihilo reputati. Omnia quidem uerba dei, tum p̃ seip̃m, tum p̃ suos discipulos & prophetas prolata, sunt tanq̃ vnũ uerbũ eiusdēq; effectus, hoc est, cõuertere p̃ctõr ad me, uadis em̃ periculose, q̃a insidiæ sunt in uia, & pro tenebris excccati cordis tui à te, quales sunt, abscondunt: hoc Christi uerbũ contemnit, hæc eius misericordia negligit. Ait quoq; Esaias: Et uocabit dñs deus exercituũ in die illa ad fletũ & planctũ, id est, ad p̃eniam. Sed ecce gaudiũ & lætitia, occidere uitulos, iugulare arietes, comedere carnes, & bibere uinũ contẽptibiliter, s. dicentes, comedamus & bibamus, cras em̃ moriemur. Postea subiungit Propheta: Si, id est, nõ dimittet hæc iniquitas uobis, donec moriamini, dicit dominus.
- Matth. 10** ¶ **VI** § Ob similem contemptum euenit Balthasari regi Babylonis, qui au diēs contra se ueniẽtem exercitũ Darij & Cyri, credere uel quicq; providere noluit: quinimo obfessa ciuitate Babylonia, fecit grande cõuiuũ optimatibus suis in dei contemptũ, bibens ex uasis templi, quæ asportauerat de Hierusalem pater suus Nabuchodonosor, & sic uacans epulis, uidit in pariete manũ scribentẽ. Numerauit deus regnũ tuũ, & compleuit illud: appensus es in stratera, & inuentus es minus habens, diuisum est regnum tuum, & datum est Mædis & Persis. Cui tamẽ plane non credidit, sed in sui sensus pertinacia obdurauit, ideo eadem nocte Babylonia ca pta est, Balthasarq; iugulatus.
- Dani. 5** ¶ **VII** § Insuper Christus in Birgitta conquerit neminẽ curare ecclesiæ instituta & se diligi à nemine pro sui redemptõe quasi homines nolint diuinam consolationem eis oblatam. Admonet ergo nos dicẽs: Qui in contẽptu mei perstiterit, uisitato sup eos iustitiam meam, ita ut audietes contremiscẽt, & qui experient dicent: Væ uæ quod vnquã dñm maiestatis ad iram prouocauimus. Ausculta nunc quid ulterius in Birgitta reuelatũ reperit de maliuolo dei contemptore, qui dicere solet: Deus iubet credere quæ non uideo, promittit quæ nescio, iubet sperare incerta, & abstinere à delectatõibus quas desidero ac uideo. Diabolus promittit mihi mũdi honores quos uideo, delectationẽ quam appeto, auditum delectabilium. Certe mihi melius est sequi eum, & habere quæ uideo: uti his, quæ mihi certa sunt, q̃ sperare in incerta. Diabolus docet procedere cum omni superbia, nullum pati se esse superiorẽ, nulli curuare ceruicẽ suam, effundere sanguinẽ proximi, propter acquisitionem temporalium, subire mortẽ propter honorẽ, à nulla abstinere uoluptate. Ideo ueniunt tria uæ tali animæ, quæ inquiet: Væ, quia nata sum: uæ, quia tam longa fuit uita mea super terram, & uæ quia uictura sum in morte perpetua. Ecce quantam miseriam miseri habebunt pro contemptu dei, & pro transitoria felicitate. In præsentibus enim ac uisis bonis delectati non aspiramus ad futura bona, nec æterna mala timeamus.
- 1. Bir. 116** ¶ **VIII** § Quocirca Christus ait: Contemnit ad me reuerti p̃ monitiones & flagellat dedignant ad me respicere, & charitatẽ meam p̃pendere: ideo quasi iustus iudex, patiẽtiam habẽs in iustitia, in patiẽtia miã, & in misericordia sapientiam: exurgam tẽpore suo contra eos iuxta demerita eorũ: nam illum, qui me contemnit, iudicat iustitia. Item alibi ait Christus: Quibus non placent uerba mea, quasi

§. eod. §. 2.
 & J. co. §. 7
 §. c. 18. §. 15.
 & J. c. 44 §. 1
 J. ca. 34. §. 1.
 infine
 §. c. 32. §. 6
 §. c. 31. §. 6
 §. c. 27. §. 15.
 & §. c. 32. §
 9. & J. c. 34.
 §. 9. & J. ca.
 18 §. 2
 §. c. 27. §. 13
 & J. c. 34. §. 6
 §. eo. i prin.
 & J. eo. §. 9.
 §. eo. §. 3. &
 J. c. 34. §. 4
 §. c. 28. §. 4.
 §. eo. §. 4 &
 J. eo. §. 8
 J. c. 34. §. 3
 §. c. 24. §. 4
 & J. eo. §. 9.
 §. c. 3. §. 8
 §. c. 22 §. 1 et
 J. c. 43. §. 10.
 §. c. 26. §. 3
 §. eo. §. 7 &
 J. c. 34. i prin.
 J. ca. 35. §. 12.
 & J. c. 57. §. 5

Dic vt. J. ca.
 55. §. 5. & §.
 c. 23. §. 14
 3. Bir. 31
 6. Bir. 19
 1. Bir. 52

§.ca.26. §.8 quasi animam habent in ore, quæ degustata statim abijciunt ab ore, & conculcatur: sic
 & j.c.36. §.7 verba mea ab aliquibus despiciunt, quia dulcedo spiritualium non sapit eis. Et infra: Isti con-
 j.c.18. §.9 temptores sapientiam meam non attendunt, opera despiciunt, promissionem & diuitias meas
 §.c.31. §.16 habet, per nihil: ideo faciam eis sicut sapiens figulus, qui materiam, quam prius de luto fecit
 quum non perspexerit eam honestam & aptam, deprimit eam ad terram & cominuit, sic ego
 Christianis faciam, qui cum mei esse deberent, quia eos ad imaginem meam formavi, &
 per sanguinem meum redemi: sed deformati sunt contemptibiliter bestijs similes, pro-
 pterea sicut terra conculcabunt, & in infernum deprimentur.

IX § Et infra: Peruersi cogitant apud se sic: Signa dei & iudicia nunc non sunt
 aperta, ut prius. q. d. Signa nostra non vidimus, ideo non possumus loqui quæ volu-
 mus, quia misericors est, & non attendit, faciamus quæ nobis placet, quæ facilliter indul-
 get. Hæc non est spes in diuinam misericordiam, sed stulta præsumptio puerorum, quæ
 brachio diuinæ misericordie offendit deum, penam negligendo. Sequitur in Birgitta:
 Ipsi iudicium meum reputant ludibrium, & iustitiam meam vanitatem, ideo in miseria inge-
 miscet, quæ incipit eis in præsentem, & in perpetuum durabit. Et infra: Ego reputor
 quasi vermis, quæ transeuntis contemnunt, calcant, in eum quæ expuunt: sic Christiani con-
 temnunt me, quia meam passionem reputant pro vanitate. Itæ calcant me, quia plus venerant
 hominem quam precepta mea subaudiendo, & expulunt in me, sacra mea paruipendendo,
 aut scadalose tractando. Præterea iudicia ecclesie, ut sunt excoicationes, alia quæ cæ-
 suræ ecclesiasticæ vilipendunt. Hinc ait Christus: Gladius ecclesie meæ abiectus est,
 & pro eo assumptus est saccus pecunie: ideo sentiunt iustitiam meam. Et infra Christiani
 vertunt ad me dorsum, & ego ad eos vertam occiput, quia ex ore eorum nihil est nisi cu-
 piditas, veniam eis quasi gigas, qui habet tria, videlicet terribilitatem, fortitudinem,
 & asperitatem, quod verum sentient in præsentem, & sine fine.

X § Demum sancta Maria de contemptoribus loquitur hæc verba: Magna res
 est quod dominus omnium, & rex glorie contemnit, ipse quasi peregrinus est in terra, vadens
 de loco in locum, & quasi viator pulsans ostia multorum, ut suscipiat. Quæ pauci Do-
 mini Christiani suscipiunt, multi autem eum non admittunt, quasi sui eum non receperunt,
 ut sunt peruersi Christiani, ludæi, Pagani, & cæteri, asserentes iudicia Christi esse
 iniusta, promissa eius falsa, & mandata eius intolerabilia. Rursus dei genitrix ad fili-
 um. Homo deridet iustitiam tuam, & ridet ore ad cupiditatem suam, affectat & re-
 spicit gaudenter mundum, & misericordiam tuam non attendit, illud quod modicu-
 m est, quærit: quod autem maximum est, proijcit: honor tuus ab omnibus est negle-
 ctus, & opera tua mortua sunt ante eos.

XI § Dei ergo contemptores iudicabuntur iuxta sententiam saluatoris,
 dicentis: Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum, sermo quæ
 locutus sum, ille iudicabit eum. Similiter scriptum est olim de ludæis, qui subsannabant
 nuntios dei, & paruipendebant sermones eius, illudebantque prophetis, donec accē-
 deret furor domini in populum eius, & esset nulla curatio. Nam abominatio est do-
 mini omnis illusor, & ipse deludet illusores. Quamobrem Paulus commonet contem-
 ptores, dicens: Videte ne superueniat vobis quod dictum est in prophetis: Videte
 contemptores: sacra namque scriptura decernit rebellem aduersus dominum periturum de
 populo suo: verbum enim domini contempsit, & præceptum illius fecit irritum, idcirco de-
 lebitur, & portabit iniquitatem suam. Senior denique Thobias ad dominum ait: Maledi-
 cti erunt qui contempserunt te, & condemnati erunt omnes qui blasphemauerunt te.
 Hanc igitur terribilem sententiam in contemptores prophetiarum decretam sedulo cõue-
 amus, ac veras scripturas non spernemus, neque verisimiles reuelationes post tergum
 abijciamus, alioquin contemptu indurati, & reuelationibus increduli acerbam in
 nos sustinebimus à deo sententiam.

De incredulitate & obduratione hominum. Ca. XXXIII.

Quando Esaias præuidebat nostrum contemptum & incredulitatem,
 dixit: Visio dura nuntiata est mihi, qui incredulus est, infideliter agit.
 Deus quoque per alium Prophetam ad incredulos inquit: Audi popule stul-
 te, qui non habes cor, quæ habet oculos non videtis: sed populo huic fa-
 ctum est cor incredulum & exasperatum. Et infra: Locutus sum ad vos, & non audistis,
 vocaui

2. Bir. 4

2. Bir. 5

Psalm. 73.

Cath. Senē.

ca. 132

2. Bir. 5

4. Bir. 99

Psalm. 21

§.c.23. §.

& j.c.38. §.

§.c.12. §.7.

& j.c.61. §.3.

1. Bir. 57.

Hiere. 18

2. Bir. 3

Hiere. 13

Iohā. 1

1. Ioh. 5

6. Bir. 45

1. Ioh. 1

1. Ioh. 1

Iohan. 1

2. Paro. 2

Prouer. 1

Acto. 13

Acto. 13

Nume. 15

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

Thob. 13

1. c. 37. i. pri.

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

& j. c. 3. §. 3

vocati vos, & nō respōdistis, ecce furor meus & indignatio conflatu super locum istū, super viros & super iumēta, & super lignū regionis, & super fruges terræ, & misi ad vos omēs seruos meos prophetas per diē, cōsurgens diluculo, & mittēs, & non audierunt me, nec inclinauerūt aurem suā: sed indurauerunt ceruicem suam. Sic non crediderunt reges terræ, & vniuersi habitatores orbis, q̄ ingredere-
Thresh. 4 tur hostis, & inimicus per portas.

I § In gladio igit morient omēs p̄ctōres populi dei, qui dicūt. Non ap-
Amos. 9. propinquabit, & nō veniet sup nos malum. Quēadmodū euenit incredulis, q̄ pro-
Psal. 94 p̄cti sunt ab Aegypto per Moysen, quibus deus iurauit nō introire in requiē ipsi-
Hebra. 3 us, q̄ ipsi obdurauerūt corda sua, & nō audierūt vocē dñi. Nā olim Iudæi nō cre-
Numc. 14 diderūt deo in om̄ibus signis, quæ fecerat corā eis: ob id Dauid cecinit. Quoniam
Psal. 91, 105. magnificata sunt opa tua dñe, vir insipiēs nō cognoscit, stultus nō intelliget hæc.
 Patres nostri in Aegypto nō intellexerūt mirabilia tua, obliui sunt deū, qui salua-
 uit eos, qui fecit magnalia in Aegypto, mirabilia in terra Cham, terribilia in mari
 rubro. Nō crediderūt verbo eius, nō exaudierūt vocem dñi. Et irritauerūt eum in
 adinventionibus suis, & multiplicata est in eis ruina.

II § Deus equidē ante plagas insigēdas plerūq; misit p̄ angelū suū reuo-
3, Esdra. 1 care Iudæos ab immūditatibus suis, propter q̄d parceret illis, & tabernaculo suo. Ipsi
 vero subfannabāt in angelis suis, & q̄ die locutus est dñs, erāt illudentes prophetis
 eius. Qui vsq; ad iracundiā cōcitatus est super gentē suā, & præcepit ascendere re-
 ges Chaldæorū, vt potē malignos spūs: hi occiderūt iuuenes eorū in gladio in cir-
 cuitu templi, & nō pepercerūt iuueni & seni, & virgini, & adolefcēti, sed omēs tra-
 didi sunt in manus ipsorū, & om̄ia sacra vasa dñi. Om̄ipotens profecto deus clemē-
In le. f. Se ter mortales in primis per bonū spiritū admonet quo spreto, permittit eos affligi
bast. à maligno. Nam legit quum Romæ, & Papiæ ingens pestis grassaret, tunc visibili-
 ter bonus angelus apparuit multis, malo angelo subsequenti, & venabulum ferenti
 præcipiens, vt percuteret, ac eadē faceret.

III § Pari modo cor incredulū factum est moderno populo Christiano.
Hiere. 5. Domus em̄ ecclesiastica exasperās est, qm̄ eius inhabitatores, scilicet Christiani, iā
Ezech. 2 sunt increduli & subuersores, omēs pene incidimus in incredulitatis exemplū pa-
Hebra. 4 riter & vitiū. Sed vā dissolutis corde, qui nō credūt deo, ideo nō protegent ab eo.
Ecci. 2 Siquidē incredulus erit pars in ardētī stagno æternæ damnatōis. Om̄is nāq; incre-
Apo. 21 dulus in sua incredulitate moriet. Quoniā ipsi increduli: ad credēdum scilicet salu-
4. Esd. 15 bria, induci nequeūt, donec cū suo damno prophetiæ impleant, tunc demū dicēt:
Sapia. 5. Errauimus à viā veritatis, & sol intelligētia nō est ortus nobis, nos insensati vitā
Cat. Sc. c. 63 & reuelatōes prophetarū insaniā & stimabamus, ecce nūc intelligimus, quod com-
Tho. 12. q. putati sunt inter iustos. Sed quod sol intelligētia nō oriat, nō sol, sed homo est in
79. art. 30 causa qui sua peruersitate claudit fenestram boni desiderij, & ianuam spiritus san-
Iohā. 14. cti, per quam gratia intelligētia introiret. Hinc dicitur, mundus non potest acci-
8. Bir. 48 pere spiritum sanctum quia non videt eum, nec scit eum.

III § Proinde quod pauci recipiunt & credant verba cœlestia diuinitus
 reuelata, hoc similiter fit culpa hominum, qui nolūt dimittere frigus mētis suę. Nā
 etiam verba euāgelica non sunt completa cum primis regibus illius temporis, sed
Psal. 74 adhuc veniēt tempora quibus complebūtur. Quādo enim deus acceperit tempus,
 tunc iustitias iudicabit. Mora itaq; complendi causat incredulitatem, & cordis du-
Mar. 16 ritiā, quā Ch̄sus dñs exprobrauit in discipulis, q̄ nō crediderūt his q̄ viderūt eū re-
Iohā. 20. surrexisse, & Thomæ præcepit, ne esset incredulus. Idem insuper saluator de in-
 credulo & malo seruo hanc inducit parabolam. Si dixerit malus seruus ille in cor-
Mat. 24 de suo, moram faciet dominus meus venire, & cœperit conseruos suos percutere:
 manducet autem & bibat cum ebriosis, veniet dominus serui illius in die qua non
 sperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum, partemq; eius ponet cum hypocritis,
 illic erit fletus & stridor dentium.

V § Hæc iam dicta Christi p̄noscificatio videtur modo impletum iri, ex
 quo em̄ deus morā hactenus fecit debita supplicia insigēdi nobis Christianis velu-
 ti malis seruis: ideo vnus Ch̄sianus aliū Ch̄sianū cœpit percutere, q̄ iniuriosi quēdie
 Ch̄sian

§.c.31. §.8 & Christiani mutua inter se bella gerunt. Hinc evidens insurgit signum atq; præsum-
 ptio, Christum dñm nostrū iusta contra nos plaga non longe absfuturum: sed eius
 §.c.46. in fi. particulare iudiciū in peruersam Christianitatem esse propinquum, partemq; no-
 §.c.26. §.6. stram ponet cū hypocrisis, vbi est fletus & stridor dentium. Ipse quidem saluator &
 §.c.4. §.10. iudex noster ad nos sequentia verba promit. Testimoniū nostrū non accipitis: si
 & §.c.36. §.5. terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerō vobis cœlestia, credetis?
 §.c.15. §.3. Qui autē nō credit, iam iudicatus est. Quem em̄ misit deus, verba dei loquitur: Qui
 §.c.35. i pri. credit in filiū habet vitā æternā: qui autē incredulus est filio, nō videbit vitam, sed
 §.c.15. §.43. ira dei manet super eū. Ad hoc in Catharina Senē, notat sequens discreta doctri-
 in fine na, Imperfecti charitate dei sequūtur solū patrē in quem nō cadit passio, sic & isti
 §.c.20. §.15. fugiunt om̄es pœnas, & affectant consolationem in deo reperiendam. Qui vero
 §.c.17. §.4. perfecte diligūt deum, imitantur etiam filium passum, crucifixum, atq; mortifica-
 tum. Est autem voluntas patris qui misit filium, vt om̄is qui videt filium, & credit
 in eum, habeat vitam æternam.
 VI § Sequitur in Euangelio: Nisi signa & prodigia videritis, nō creditis,
 sed qui verbum meum audit, & credit, in iudicium non venit, sed transiet à morte
 in vitam. Sed quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis,
 §.c.27. §.11 & gloriam, quæ à solo deo est, non queritis? Si autem Moyfi literis non credi-
 & §.c.50 §.7. tis, quomodo verbis meis credetis? Et infra: Si enim non credideritis, quia ego
 sum, moriemini in peccato vestro. Ergo si veritatē dico, nō creditis mihi: propte-
 rea vos nō audistis, q̄a ex deo nō estis. Vos nō creditis, quia nō estis ex ouibus me-
 §.c.18. §.2. is, oues meæ vocē meā audiunt. Et infra: Pater in me manēs, ipse facit opera, alio-
 §.c.33. §.5. quin propter opera ipsa credite. Nos vero neq; verbis, neq; operibus, neq; signis,
 neq; Christi admonitiōibus cōmoti, credimus auctori diuino, quia brachiū dñi nō
 est nobis reuelatū. Vel credere prorsus nequimus, quia deus ex cœcauit oculos no-
 §.eo. in pri. strōs, corda nostra indurauit ob nostra scilicet flagitia. Cū Christo quidē mandu-
 & §.eo. §.7. camus panē, sed cōtra eum leuamus calcaneū nostrū. Nam tota die expandit ma-
 & §.10. nus suas ad populum non credentem, sed contradicentem sibi.
 §.eo. §.10. VII § Enimvero Christus continuo ad nos clamat: O generatio incre-
 dula, & peruersa, quādiū apud vos ero? quādiū vos patiar? Nos autem illis
 Christi admonitiōibus vel diuinis reuelatiōibus ceu pertinaces, increduli, nullam
 §.c.33. in fi. fidem adhibētes, sed oēm sanam doctrinam, dignamq; disciplinā potū tergū rei-
 §.c.18. §.15. cientes, in nostra inueterata contumacia induramur vsque adeo, quōd de præ senti
 Christiano populo Christus illud censetur præ dixisse. Incrassatū est em̄ cor popu-
 §.c.35. in pri. li huius, & auribus grauiter audierūt, & oculos suos clauerunt, ne quādo videant
 §.eo. §.6. & oculis, & auribus audiāt, & corde intelligāt, & conuertātur, & sanem eos. Et sicut
 §.eo. §.9. nō probauerūt deū habere in notitia, tradidit illos deus in reprobū sensum, vt fa-
 ciant ea quæ nō conueniūt, repletos om̄i iniquitate, malitia, fornicatiōe, auaritia,
 nequitia, inuidia, homicidijs, cōtentione, dolo, & malignitate. Vnde Prophetat
 Domine p̄cussisti eos, & nō doluerūt: attriuisisti eos, & reuerūt accipere disci-
 §.eo. §.1. plinam, indurauerūt facies suas supra petrā, & noluerunt reuerti. Nunquid super his
 §.c.21. §.15. nō visitabo, dicit dominus, & in gente tali nō vlciscetur anima mea: quia negaue-
 & §.c.49. §.1. runt dñm, & dixerunt: Non est ipse, neq; veniet super nos malum, gladium & fa-
 21. & §.c.61. mem non videbimus, prophetæ fuerunt in ventum locuti.
 §.1. VIII § Cæterum in Birgitta habetur, quemadmodum Christianus ho-
 §.c.18. §.4. pulus: ad præ sens in peccatis induratus est, quasi animal absque iugo obedientiæ
 discurrens per vitia, & in desiderijs suis viuens. Quæcunq; enim homines natura-
 liter tanquā muta animalia norunt, in his corrumpuntur. Sapientia deniq; mū-
 §.c.25. §.13. dana sperat illa quæ videt, & remuneratio eius in promptu est, quia desiderat pe-
 & §.c.41. in ritura. Non est ista sapiētia desursum descendēs, sed terrena, animalis & diabolica
 princ. Mali quippe appetentes prosperitatem mundi, cœlestia obliuiscuntur, imō perse-
 quantur, si contra deum indurantur.
 IX § Illi indurati designantur per locustas loriceis indutas ferreis, ob cor-
 dium suorum duriciem & pertinaciam. De quibus in Hieremia: Aes & ferrum
 vniuersi corrupti sunt, Hinc Vincentius ait: Hoc tempore Christiani sunt ferro
 durio-

Matth. 24.
in fi.
Iohā. 3

Cath. Senē,
ca. 75

Iohā. 6

Iohā. 4. & 5

Ioh. 8. & 10

Iohā. 14

Iohā. 12

Esaia. 55. &

Roma. 16

Iohā. 13

Roma. 10. &

Esa. 65

Matth. 17

Marci. 9

Matth. 15. &

Esa. 6

Roma. 1

Hiere. 5

4. Birg. 129.

Iuda. 1

Iaco. 3

Apo. 9

Hiere. 6.

Vincētī de

sine mūdi,

DE IRA DEI SE VINDICANTIS.

duriores, asperiores, implacabiliores, sibi inuicem austeri, sine pietate, & benignitate, crudeles sine charitate, avari sine largitate, duri sine deuotione, amatores huius seculi, temerarij sine timore, contemptores regni celestis sine prouidentia, peruariatores sine consideratione poenae infernalis, nec emendari volunt per praedicationes, exempla, moesta, miracula, vel tormenta, nec per morbos, guerras, charitatem vel inundationes aquarum, quae omnia quasi deliramenta nobis uidentur. Et sic ferum, id est, obstinatio & induratio pertransiuit animam populi Christiani. Ad quem dñs: Sciui quia durus es tu & neruus ferreus ceruix tua & frons tua aerea, praedixi tibi extunc antequam uenirent scilicet mala, audita tibi feci noua extunc, & conseruata sunt quae nescis. Vnde aliquando uoces ferreos confringet deus. Qui nobis per Prophetam minatur, dicens: Verterunt ad me terga, & non facies, quam docerem eos, & erudirem de uiculis, & nollent audire ut acciperet disciplinam. Et nunc propter ista ait dñs ad ciuitatem hanc utpote ad praesentem ecclesiam, de qua dicitis quod tradat in manus regis Babylonis, id est, tyrannorum in gladio & fame & peste.

X § Ex quo itaque cum in ueteribus prophetijs, tum etiam in nouis reuelationibus, hodie uocem dñi audimus, quia scriptura semper loquitur: ideo non debemus obdurare corda nostra, neque contumaces esse seu incredibiles timori dei.

Psal. 104. Nam qui timent dominum, non erunt incredibiles uerbo illius. Alioquin horrenda portabimus plagas: onera iam crebro nobis pronosticata. Qui enim incredulus est, non erit recta anima eius in semetipso. Roboremus igitur suauissimo acclamatori nostro Iesu Christo humiliter supplicantes, quemadmodum fecit pater filij spiritum mutum habentis, dicendo: Credo domine, adiuua incredulitatem meam, ne incidam in iram tuam quam iurasti incredulis, quod non introirent in requiem.

Esa. 48. In quam intraturi sumus, si crediderimus atque festinauerimus, secundum Apostoli doctrinam ingredi in illam. Caueat ergo unusquisque ne in idipsum incidat incredulitatis exemplum, ac in diuinam contra incredulos iam dudum latam sententiam propediem executioni demandandam iuxta diuinae reuelationum decreta, uiuus est enim sermo dei & efficax.

Psal. 106. **Hiere. 32.** **Eccl. 1. & 2.** **Abacuc. 2.** **Mar. 9.** **Psal. 94.** **Hebrae. 3.** **Hebrae. 4.**

De ira dei se contra contumaces vindicantis. Ca. XXXV.

I Ra dei non est aliqua perturbatio animi, sed est tranquilla iusti supplicij confidentio. Quae quidem magna succensa est contra nos, qui non audimus uerba reuelationum praedictarum, ut faceremus ea quae scripta & significata sunt nobis: siquidem super incredulum manet ira dei. Apostolus enim inquit: Secundum duritiam tuam & impoenitentes cor thesarizas tibi iram in die irae reuelatois iusti iudicij dei. Nam propter fornicationem, auaritia, aliaque crimina uenit ira dei super filios incredulitatis. Vnde Esaias: Abiecerunt legem dñi, ideo iratus est furor domini, in populum suum & percussit eum. Et infra: Uitionem capiam (ait dominus) & non resistet mihi homo, quoniam iratus sum super populum meum. Contra populum utique Christianum (qui usque ad iracundiam prouocauit deum) ipse ait: Effundam super eos indignationem meam & omnem iram furoris mei.

I § De modernis itaque Christianis in sua (ut praemittitur) pertinacia perseverantibus, diuina ira se vindicabit secundum prophetias ueteris & noui testamenti. Quae utrobique indicant. In cauda quinti & in decursu sexti status ecclesiae, praesertim in fine sextae mundi aetatis (quam iam agimus) tam clerum quam populum Christianum affligendum grauius & acerbius omni alia praeterita afflictione. Impius enim qui non agunt poenitentiam, usque in nouissimum sine misericordia ira superueniet. Huiusmodi persecutio in breui grassabitur sub antipapa & tyranno, de quibus inferius tractabitur. Nam omne vitium iam est in praecipitio, ac in omni statu ab infimo usque ad supremum nequitia regnat, à planta pedis usque ad uerticem capitis non est in eo sanitas: ergo ecclesia peruersa aliquando ruat & populus iniquus poenam luat, necesse est.

II § Hinc per Esaiam inquit dñs: Heu ego uindicabo de inimicis meis: nempe in ira domini conturbata est terra, id est, terrestri ecclesia, & populus, scilicet Christianus erit quasi esca ignis. Et infra: Ecce dies domini ueniet crudelis & indignationis plenus & irae furorisque, ad ponendam terram in solitudinem & peccatores

§. c. 31. §. 12.
& j. ca. 44.
§. 5.

§. c. 31. §. 1
§. c. 4. §. 12.

§. eo. §. 7 &
j. c. 35. §. 6

§. c. 33. §. 4
& j. c. 40. in
prin.

§. eo. §. 7 &
§. c. 32. §. 16.

& j. c. 41. §. 1
§. eo. §. 6

j. c. 57. §. 11
§. eo. §. 1 &
j. c. 35. §. 2

§. eo. §. 3
§. c. 31. §. 5 &

j. c. 35. §. 5

§. c. 30. §. 6

§. c. 34. §. 5

§. c. 34. §. 7.
& j. c. 50. §. 8. in fine.

j. c. 36. §. 2

§. c. 31. §. 9 &
j. c. 40. §. 6

§. c. 9. §. 6
j. c. 37. §. 12

j. c. 41. i. pri.
§. c. 16. §. 4.
& j. c. 43. §. 8

j. c. 37. §. 1

j. eo. §. 11
§. c. 31. §. 11.

& j. eo. §. 3.
§. c. 21. §. 14
tores

& Jc. 43. §. 3
 & Jc. 51. §. 6
 §. ca. 32. §. 16
 & §. ca. 34. i. fi
 & J. eod. §. 5
 J. eo. §. 12
 J. c. 49. §. 10.
 §. ca. 29. §. 2
 & §. ca. 31. §. 11
 & J. eo. §. 12
 §. ca. 31. §. 15.
 & J. eo. §. 7.
 J. ca. 57. §. 6
 §. eo. §. 2
 & J. eo. §. 7.
 §. ca. 1. §. 3 i. fi
 & J. eod. §. 5
 J. c. 49. §. 20
 J. eo. §. 5
 §. ca. 34. §. 5
 & Jc. 40. §. 9
 §. ca. 22. §. 7.
 & J. eod. §. 8
 J. c. 55. in pr.
 §. ca. 34. §. 1.
 J. c. 58. §. 2
 §. ca. 4. §. 13
 J. c. 58. §. 3
 §. ca. 34. in fi.
 & §. eo. §. 3.
 & Jc. 49. §. 14
 §. eo. §. 2. &
 J. eo. §. 6
 J. c. 37. i. pri.

tores eius conterendos de ea, quonia stellas cœli & splendor earum non expandet
 lumen suum, ideo visitabo super orbem mala & contra impios iniquitatem eorum. Cal-
 caui eos in furore & in ira mea. Rursus in Hieremia dñs nos alloquitur, dicens:
 Quia si non audieritis verba hæc quæ in memetipso iuravi, sicut Sylo erit domus
 vestra. q. d. ecclesia vestra ita desolabitur sicut Sylo olim destructa. Non poterat
 dñs ultra portare propter malitiam studiosorum vestrorum, & propter abominationes
 quas fecistis, & facta est terra vestra in desolationem & stuporem & in maledictum, id-
 circo euenerunt vobis mala hæc. Et infra. Noli querere, quia ecce ego adducam
 malum super omnem carnem, ait dñs. Dies autem ille dñi dies ultionis, ut sumat vindictam
 de suis inimicis. Sta & præpara te, quia deuorabit gladius ea quæ per circuitum
 tuum sunt. Ecce iratus est dñs contra nos vehementer.

III § In Zacharia in super dominus iratus est super patres nostros iracun-
 dia, quia non audierunt neque attenderunt ad deum, ideo sicut cogitauit dominus
 facere nobis secundum vias nostras, ita faciet nobis. De ciuitate denique Hierusa-
 lem in typo ecclesie dominus per Ezechielem inquit: Eijciam gladium meum
 de vagina sua, & occidam in te iustum & impium. In terra natiuitatis tuæ iudica-
 bo te & effundam super te indignationem meam. In igne furoris mei sufflabo in te,
 daboque te in manus hominum insipientium & fabricantium interitum. Igne eris
 cibus, sanguis tuus erit in medio terræ, obliuioni traderis, quia ego dominus lo-
 quutus sum. Et infra: Et scient gentes, quoniam in iniquitate sua capta sit domus
 Israel. i. Christianitas moderna, & dereliquerint me, & absconderim faciem meam
 ab eis, & tradiderim eas in manus hostium, & ceciderint in gladio vniuersi. Iuxta
 immunditiam eorum & scelus feci eis & abscondi faciem meam ab illis. Ad hoc in
 psalmis: Visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.
 Item iratus est furore dominus in populum suum & abominatus est hereditatem
 suam, & tradidit eos in manu gentium. Et alibi dicitur: Iratus est furor dñi contra
 Israel, & tradidit eos in manu tyrannorum.

IIII § Præterea Amos spiritu plenus, in typo quorundam ciuitatum vo-
 luit præmonstrare ac denunciare grauem, irreuocabilemque dei iram nunc appro-
 pinquantem ad nostri euerfionem, in persona dei dicens: Visitabo super vos ini-
 quitates vestras, & nescient facere rectum, thesaurizantes iniquitatem & rapi-
 nas in diebus suis, propterea tribulabitur & circuietur terra. Et infra: Iurauit dñs
 deus in sancto. s. filio suo, quia ecce dies venient super vos & leuabunt nos in con-
 tis & reliquias vestras in ollis feruentibus. Per contos. i. baculos significantur pœ-
 næ temporales, per ollas autem pœnæ gehennales. Sequitur in propheta: Cognoui
 multa scelera vestra, hostes iusti accipientes munus & pauperes deprimentes in
 porta, ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tempus malum est. Ecce quod horren-
 dum præconium de tempore præsentis. Propterea hæc dicit dominus: In omnibus
 plateis planctus, & in cunctis quæ foris sunt, dicetur, vae vae. Et infra: Ecce oculi
 dñi super regnum peccans & conteram illud à facie terræ. In gladio morientur
 omnes peccatores populi mei. s. increduli.

V § Quæ est hæc ira dei immensa & nobis nunc ostensa? quisnam non con-
 tremiscet tantas plagas superioribus similes contra nos prope & statim futuras
 ob magnitudinem nostrorum peccatorum prioribus similibus vel etiam maioribus
 sine timore properamus? Porro prædictæ prophetiæ non solum sunt confirma-
 toriæ, sed etiam diffinitoriæ, quæ nullo pacto retractant. Quia ipse dominus lo-
 quutus est, qui est veritas, & cuius sermo est efficax & penetrabilior omni gladio
 ancipiti & pertingens vsque ad diuisionem animæ. Hinc Paulus credidit deo sic esse
 futurum, quemadmodum dictum erat sibi. Nam verbum domini manet in æternum
 Maxime quando deus dicit, iuro vel iuravi, tantum est, quantum, statuo, vel statui.
 Vnde dicit: Iuravi & statui custodire iudicia, hoc est disposui irreuocabiliter abs-
 que retractione, ut patet in lib. Regum, ubi deus prædixit & iurauit Israeli, quod
 propter iniquitatem iudicaturus esset domum eius. Et in Esaia dicit dominus: In
 memetipso iuravi, egredietur de ore meo iustitiæ verbum & non reuertetur. Item in
 Hieremia: Ecce iuravi in nomine meo magno & vigiabo super eos in malum.

M Siquidē

Esa. 63

Hierem. 26

Hierem. 44

Hierem. 45

Hierem. 46

Thren. 5. i. 9

Zacha. 1.

Ezech. 21.

Ezech. 39

§. ca. 31. §. 16

& Jc. 39. §. 5.

Psal. 88

Psal. 125

4. Reg. 13

Amos. 3

Amos. 4

Amos. 5.

Amos. 9.

Ezech. 21.

Heb. 4

Act. 27

Psal. 118. l. n. 11

1. Reg. 3

Esa. 45

Hierem. 44

Heb. 6

DE IRA DEI SE CONTRA &c.

- Siquidem deus neminem habet per quem iuret, maiorem: ideo iurat per se-
metipsum & in nomine suo. Quod iuramentum, si spernit homo, ponet deus in ca-
put eius & expādet super eum rete suū.
- Ezech. 17 §. eod. §. 4.
VI § Sicut autem in veteri testamento perfidis Hebræis dominus iureiu-
rādo comminabatur Excidium, nisi audirent & sequerentur verba diuina ipsis p-
prophetas reuelata: sic simili modo in nouo testamēto nobis iureiurādo deus mi-
natur: Hinc angelus iurauit per viuētem in secula, quia cōsummabitur mysteriū
Apoca. 10 §. eo. §. 5. &
I. in pri. cō. I. eo. §. 10
1. Bir. 56. §. ca. 11. §. 2.
§. c. 32. §. 13.
& I. c. 36. §. 1
I. c. 55. §. 3.
§. c. 31. §. 15.
& I. c. 37. §. 11
§. c. 34. §. 9.
& I. eo. §. 11.
I. eo. §. 13
Ego iuro in deitate mea, quæ Adam expulsi e pa-
radiso, & Pharaoni decem plagas immisit, quod venio eis citius quam credunt.
Ego iuro in humanitate mea quam de virgine assumpsi sine peccato, quod com-
plebo verba mea: Ego iuro in spiritu meo qui super apostolos est missus, quod si nō
emendati ad me redeant, vindicabor in ira mea: Tunc væ erit eis in corpore & ani-
ma, & cruciatus eorum erit perpetuus: Tūc sentient quod nūc credere contem-
nūt: Tūc intelligunt, quasi pius pater eos monuerim & me noluerūt audire: Ecce
si noluerūt credere verbis, credāt operibus quū venerint.
- Deute. 9. §. eo. §. 3. &
Psal. 88. I. eo. §.
Psal. 2. §. ca. 54. §. 1.
& I. ca. 4. in
prin.
VII § Deus proculdubio complebit verbū suū quod nobis sub iuramēto
cōminatus est: huiusmodi nāq; iuramenta & cœlestis iræ monita, quæ proce-
dūt de labijs diuinis, nō fient irrita, Propheta testāte: Loquetur ad eos in ira sua:
& in furore suo cōturbabit eos. Reges eos in virga ferrea & tāquam vas figuli cō-
fringes eos. Apprehendite disciplinam nequando irascatur dominus, & pereatis
de via iusta: cū exarserit in breui ira eius. Et infra: Iratus est furor tuus super oues
Psal. 73. §. eo. §. 3. &
Psal. 88. I. eo. §.
Psal. 89. §. ca. 54. §. 1.
Psal. 109. & I. ca. 4. in
prin.
VIII § Videamus modo quid aliq; prophetæ de ira & vindicta dei cecine-
rint: In Osea etem deus loquitur: Ad iracūdiam me prouocauit Ephraim in ama-
ritudinibus suis, & sanguis eius sup eum veniet & opprobriū eius restituet ei dñs:
Rursus idē propheta: Pereat Samaria, quoniā ad amaritudinē cōcitauit deū suū
Osee. 14 §. eo. §. 4.
Mich. 1. §. c. 31. §. &
I. c. 38. §. 7.
§. c. 15. §. &
I. ca. 53. in fi.
I. c. 47. i. pr.
I. eod. §. 13.
Mich. 2. §. c. 28. §. 1.
Mich. 6. §. c. 33. §. 3 in
fi.
& I. c. 36. i. pr.
IX § Causa illius diuinæ iræ in promptu est: Quia vniuersa in orbe terrarū
stant in ordine suo ad pceptum dei, excepto solo homine terreno, qui propter
terrena deum suū & dominū totius terrarū orbis ad iram prouocat: Qui etiā spre-
ta omni prophetia & admonitione & prædicatione, communis populus prædi-
catoribus infestus sua facinora cōtinuat: Cui dominus minitatur, dicens: Ego misi
4. Esd. 1. I. eo. §. 14 &
4. Eir. 134 I. ca. 54. §. 1.
§. c. 15. §. 7.
& I. c. 37. §. 5
I. ca. 62. §. 9.
§. eod. §. 7.
& I. c. 36. §. 1
X § Porrò Birgitta reuelauit Iohannem Baptistam in throno cœlesti dice-
re: In mille annis nunquam fuisse tantam iram dei super mūdum quanta nūc est.
Matt. 3 A qua quidem ira nobis esse fugiendum idem Iohannes in euangelio demōstra-
Lucæ. 3. §. c. 15. §. 7.
& I. c. 37. §. 5
I. ca. 62. §. 9.
§. eod. §. 7.
& I. c. 36. §. 1
Lucæ. 18 §. c. 36. §. 1
gabit aream suam & cōgregabit triticum in horreum suum: Paleas autem com-
buret igni inextinguibili. Adem quoq; saluator inquit: Quia deus cito faciet vin-
dictam

- §.eo. §.6. & dicitam suorum electorum ad se clamantium: Verbum autem domini in æter-
 num permanens, est hoc vnum quod euangelizatum est in nos. Reuelabitur enim
 I. ca. 61. §. 17) (secundum Apostolum) & dei de celo super omnem impietatem & iniustitiã
 I. c. 37. §. 11. hominũ, his scilicet qui sunt ex contentione & qui non acquiescunt veritati, cre-
 §. ca. 12. §. 7 i fi dunt autem iniquitati, ira & indignatio, tribulatio & angustia in omnẽ animam
 §. ca. 18. §. 4 hominis operãtis malum. Nunquid iniquus est deus qui infert iram? Abit, Alio-
 & I. c. 41 §. 10 quin quomodo iudicabit deus hunc mundum?
 & I. c. 52. §. 19
- XI § Necessarium igitur est ac diuinã iustitiã opportunũ, rationiq; con-
 sonũ, vt aliquando deus vindicet tot inueterata hominũ peccata, à quibus nondũ
 §. eo. §. 6. & desistimus, imò nolimus quodammodo audire deũ, quẽ ideo ad iracundiam pro-
 I. c. 37. i. pri. uocamus. Propter hoc ait dñs deus fortis: Heu ego consolabor super hostibus
 §. eo. §. 2 meis, & vindicabor de inimicis meis. Et sic deus conteret scelestos & peccatores
 §. ca. 29. §. 1 simul. Qui sua peccandi pertinacia quasi velint vindicari, Ideo inuenient vindi-
 I. ca. 36. §. 8. ctã à dño. Qui impijs & peccatoribus reddet vindiã, custodiens eosq; in diem
 vindiãt, Quia illos peccata seruãt seruabit, & vindiãt vindiãt, Quoniã vin-
 dex est dñs de omnibus peccatis, sicut Apostolus est contestatus.
- XII § Operãpretiũ in super est, vt contra nos aliquando exerceat vel exe-
 quatur suam iustitiã is, qui est infinite iustus. Nam iustus iudex & dominus iu-
 stitias dilexit, Ideo oia iuste disponit. Non omnino decet vt semper lateat iusti-
 tia iustissimi iudicis, qui semper vigilat super verbo suo vt faciat illud. Quod qui-
 dem verbum est gladius dei, eductus & egrediens de vagina sua & fulgurans in
 §. eo. §. 2 i fi amaritudine sua. Hinc ait dominus ad modernam Christianitatem: Ecce ego ad-
 I. c. 95. i. pri. te, Et eiciam gladium meum de vagina sua & occidam in te iustum & impium.
 §. eo. §. 3. & Et alibi: Euaginabo gladium meum. i. manifestabo diuinam iustitiã, Siquidem
 §. c. 35. §. 8 & per vaginam significatur dei patientia, in qua diuina latet sententia. Quoniam
 I. c. 49. §. 18. diuinam iustitiã, in dei patientia modo latentẽ, non videmus quasi nobis occul-
 I. ca. 58. §. 4 tatã, quam tandem acriter sentiemus. Illa iustitia est gladius ex vtraq; parte acu-
 §. c. 22. §. 11. tus, & de ore Christi procedens, qui percutiet terram virga oris sui. Iam autẽ di-
 & I. c. 60. §. 5 uina sententia non videtur acuta, quia non percutit, idcirco non timetur, Sed cũ
 percutiet, sentietur fulgur eius, qui ait: Si acuro vt fulgur gladium meum, & arri-
 puerit iudiciũ manus mea, reddam vltionem hostibus meis.
- XIII § Fugiamus ergo à facie gladij, ne videamur solidiores asina, cui in-
 §. ca. 30. §. 1. sedit Balaan. Scitote enim iam esse iudicium, & angelum dei stare contra nos in
 & I. c. 37. via euaginato gladio, qui est vltor iniquitatis. Nostra quippe dementia per bruti
 I. ca. 40. §. 3 animalia confunditur, veluti figuratum est in iumento, quo vehebatur idem
 §. c. 82. §. 4 ariolus Balaan, qui mala intentione ibat contra præceptum dei. Ideo iratus
 infi. erat deus, stetitq; angelus à deo missus in via euaginato gladio. Quem cer-
 nens asina, auertit se de itinere, & cessit minis angelicis. Præsumptuosus au-
 tem Balaan peccato obstrusus, angelum non videbat, sed per brutum animal cõ-
 futabatur. Hinc Petrus inquit: Subiugale multum animal in hominis voce lo-
 quens, prohibuit prophetã insipientiam: Qui licet tandem visum Angelum ex
 §. eo. §. 9. & terrore adorauit, ipse tamen reprobos permansit. Sic nos rationales homines or-
 I. c. 38. §. 7 dinationem à deo nobis datam & præceptam transgredimur. Bruta vero anima-
 §. eo. §. 6 i fi lia ordinatam sibi naturam non transgrediuntur. Et licet nos tandem iram diui-
 §. ca. 35. §. 2 nam expetimentis sentimus, tamen seruili dumtaxat timore deum orantes, re-
 & I. c. 37. §. 6 probi mahemus, sequentes viam Balaan, qui mercedem iniquitatis amauit, corre-
 §. c. 28. §. 12 ptionem vero habuit suã vesaniã.
 §. c. 35. §. 3
- XIII § Cæterum scriptura nobis præcipit, dicens: Conuenite & cõgre-
 §. cod. §. 10 gamini antequã veniat super vos ira furoris & indignationis domini. Et abs-
 condite vos ab ira agni. Igitur illam agni iram demulceamus deuotis, sedulisq;
 precibus cum prophetis, dicentes: Quiescat ira tua domine deus, & esto placabi-
 lis super nequitia populi tui. Ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias
 me. Define ab ira & derelinque furorem. Quoniam ira in indignatione eius & vi-
 ta in voluntate eius. Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia.
 Demum postquã humiliati fuerimus, sperandum est, à nobis iram domini di-
 uerti

1. Petr. 1.

Rom. 1.2

§. ca. 32. §. 12

& I. c. 38. §. 5

Rom. 3

Esa. 1.

Ecc. 12. 28

Ecc. 5

1. Thess. 4

Psal. 7. 10

Hiere. 1.

Iob. 20

Ezech. 21.

Ezech. 12

Apo. 1. 19

Esa. 11.

Deut. 32

Iob. 19

Num. 12

Iob. 19

2. Petr. 2

Num. 12

2. Petr. 2

Sopho. 2

Apo. 6

Exo. 32

Psal. 6

Psal. 36

Psal. 29

2. par. 12

2. Mach. 8
1. Efd. 10. **uert**, nec nos penitus deletum iri, sed eandē diuinam iram in misericordiā tum conuertit. Idcirco ab oratione nō est cessandū, donec auertatur ira dei nostri à nobis super peccato nostro. §. c. 17. §. 11.
- XV § Nam etsi iustitia dei clamet super Christianos vindictam, nihilominus tamē huic iustitiæ immiscetur diuina misericordia, quæ nos in supplicijs temporali- bus continue admonet cessare à malo & operari bonū. Non enim sicut in alijs nationibus, dominus patienter expectat, vt eas, cum iudicij dies aduenerit, in plenitudine peccatorum puniat, sic & in nobis statuit, vt peccatis nostris infirmitatem deuolutis ita demum in nos vindicet. Propter quod nunquam quidem à nobis misericordiam suam amouet. Corripiens vero in aduersis populum suū non derelinquet. Et infra: Nos propter nos ipsos hæc patimur peccantes in deum nostrum. Et si nobis propter correptionē deus modicum iratus est. Sed iterum reconciliabitur seruis suis: Et hoc quando à peccando desistimus. Tunc em̄ desinet omnipotentis ira quæ super omne genus nostrum iuste superinducta est. Sigdem humiliantibus se per pœnitentiam, venia nō negatur. Iesus nāq; eripiet pœnitentes ab ira ventura. §. c. 30. §. 11.
2. Mach. 6. **plenitudine** peccatorum puniat, sic & in nobis statuit, vt peccatis nostris infirmitatem deuolutis ita demum in nos vindicet. Propter quod nunquam quidem à nobis misericordiam suam amouet. Corripiens vero in aduersis populum suū non derelinquet. Et infra: Nos propter nos ipsos hæc patimur peccantes in deum nostrum. Et si nobis propter correptionē deus modicum iratus est. Sed iterum reconciliabitur seruis suis: Et hoc quando à peccando desistimus. Tunc em̄ desinet omnipotentis ira quæ super omne genus nostrum iuste superinducta est. Sigdem humiliantibus se per pœnitentiam, venia nō negatur. Iesus nāq; eripiet pœnitentes ab ira ventura. §. c. 30. §. 11.
2. Mach. 7. **derelinquet**. Et infra: Nos propter nos ipsos hæc patimur peccantes in deum nostrum. Et si nobis propter correptionē deus modicum iratus est. Sed iterum reconciliabitur seruis suis: Et hoc quando à peccando desistimus. Tunc em̄ desinet omnipotentis ira quæ super omne genus nostrum iuste superinducta est. Sigdem humiliantibus se per pœnitentiam, venia nō negatur. Iesus nāq; eripiet pœnitentes ab ira ventura. §. c. 30. §. 11.
2. q. 5. quāto
1. Theff. 1
¶. in fi. con. **omnipotentis** ira quæ super omne genus nostrum iuste superinducta est. Sigdem humiliantibus se per pœnitentiam, venia nō negatur. Iesus nāq; eripiet pœnitentes ab ira ventura. §. c. 30. §. 11.
11. q. 3. rursus
cū c. sequē.
Theff. 2.
Matt. 7.
Dist. 43. in
māda.
Osce. 11.
Treno. 1 **Persistentibus** autem in cōtumacia, seueritas est ostendenda. Vnde de canon statuit: Si excommunicati intra annum se purgare contēperint, vltorius non audiantur. Et quando deus permittit prohiberi peruersis hominibus pœdicari vt salui fiant (quoniam porcis & canibus sacra non sunt committenda) vt scilicet impleant peccata sua semper, tunc peruenit ira dei super illos vsque in finem. Et habentur in prophetijs: Si populus noluerit conuerti, incipiet gladius in ciuitatibus eius & consumet electos eius. Tunc non erit qui consoletur, ipsam ecclesiam ab omnibus charis eius, sed omnes amici eius spernent eam, & fient ei inimici, prout sequitur §. c. 32. §. 18.
§. c. 31. §. 4.
- ¶ **Quomodo sancti & innocētes cōtra malefactores vindictā exigūt.** Cap. XXXVI.
- Prouer. 15.
Eccle. 45. **E**tsi pro ecclesia militante altissimū sedulo deprecant sancti & iusti, quorum vota sunt placabilia, & qui in suis verbis monstra placāt, potissimū beata virgo Maria assiduo apud deū pro nobis intercedit, quæ admodū in B. gitta Christus ostēdit dicens: Intercessione matris meæ misericordia mea parcat omnibus & omnes suffert, quāquā iustitia clamet vindictā. Et infra: Vere ecclesia mea nimis lōge à me recessit, intātū, q; nisi pces matris meæ interuenirēt, nō esset spes misericordie. Quæ qdem mater Iesu ait: Ego ante terribile iudiciū illud futurus filij mei pcedo cū misericordia mea. Tamē q; à peccatis nō desistimus, sed peccata peccatis accumulamus, ideo deprecatio sanctorū nō solum nō exaudiet, sed etiā iudex altissimus, tum pro sua iustitia, tū etiā ad beatę Mariæ aliorūq; iustorū sententiā, necnō ad pauperū & innocentū clamorē, in nos diuinā suā exercebit vindictā. Quoniā sancti cōgregati ordināt restamētū. i. volūtatē dei: Letabitur quoq; iustus quū viderit vindictā. Manus suas lauabit in sanguine peccatoris, quū dñs facit iudiciū in opis & vindictā pauperū, & exultabūt sancti in gloria, & gladij ancipites in manibus eorū, ad faciendā vindictā in nationibus, increpationes in populis, ad alligādos reges eorū in cōpedibus & nobiles eorū in manibus ferreis, vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. Voca ergo si est q; tibi peccatori cōtumaci respōdeat, ad aliquē sanctorū cōuertere. Quasi Iob diceret, sanctorū eē ne minē qui tibi in tua ærumna apud deū succurrat. §. c. 29. §. 9.
& §. c. 57. §. 9
§. c. 2. §. 2 &
j. eo. §. 4
§. c. 31. §. 15.
§. c. 29. §. 6
§. ca. 35. §. 9
j. c. 41. §. 4
4. Bir. 58. &
li. 6. c. 26 **Vere** ecclesia mea nimis lōge à me recessit, intātū, q; nisi pces matris meæ interuenirēt, nō esset spes misericordie. Quæ qdem mater Iesu ait: Ego ante terribile iudiciū illud futurus filij mei pcedo cū misericordia mea. Tamē q; à peccatis nō desistimus, sed peccata peccatis accumulamus, ideo deprecatio sanctorū nō solum nō exaudiet, sed etiā iudex altissimus, tum pro sua iustitia, tū etiā ad beatę Mariæ aliorūq; iustorū sententiā, necnō ad pauperū & innocentū clamorē, in nos diuinā suā exercebit vindictā. Quoniā sancti cōgregati ordināt restamētū. i. volūtatē dei: Letabitur quoq; iustus quū viderit vindictā. Manus suas lauabit in sanguine peccatoris, quū dñs facit iudiciū in opis & vindictā pauperū, & exultabūt sancti in gloria, & gladij ancipites in manibus eorū, ad faciendā vindictā in nationibus, increpationes in populis, ad alligādos reges eorū in cōpedibus & nobiles eorū in manibus ferreis, vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. Voca ergo si est q; tibi peccatori cōtumaci respōdeat, ad aliquē sanctorū cōuertere. Quasi Iob diceret, sanctorū eē ne minē qui tibi in tua ærumna apud deū succurrat. §. c. 35. §. 9
j. c. 41. §. 4
6. Bir. 34 **Vere** ecclesia mea nimis lōge à me recessit, intātū, q; nisi pces matris meæ interuenirēt, nō esset spes misericordie. Quæ qdem mater Iesu ait: Ego ante terribile iudiciū illud futurus filij mei pcedo cū misericordia mea. Tamē q; à peccatis nō desistimus, sed peccata peccatis accumulamus, ideo deprecatio sanctorū nō solum nō exaudiet, sed etiā iudex altissimus, tum pro sua iustitia, tū etiā ad beatę Mariæ aliorūq; iustorū sententiā, necnō ad pauperū & innocentū clamorē, in nos diuinā suā exercebit vindictā. Quoniā sancti cōgregati ordināt restamētū. i. volūtatē dei: Letabitur quoq; iustus quū viderit vindictā. Manus suas lauabit in sanguine peccatoris, quū dñs facit iudiciū in opis & vindictā pauperū, & exultabūt sancti in gloria, & gladij ancipites in manibus eorū, ad faciendā vindictā in nationibus, increpationes in populis, ad alligādos reges eorū in cōpedibus & nobiles eorū in manibus ferreis, vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. Voca ergo si est q; tibi peccatori cōtumaci respōdeat, ad aliquē sanctorū cōuertere. Quasi Iob diceret, sanctorū eē ne minē qui tibi in tua ærumna apud deū succurrat. §. c. 35. §. 9
j. c. 41. §. 4
- Pfal. 49. 57.
Pfal. 139. **Letabitur** quoq; iustus quū viderit vindictā. Manus suas lauabit in sanguine peccatoris, quū dñs facit iudiciū in opis & vindictā pauperū, & exultabūt sancti in gloria, & gladij ancipites in manibus eorū, ad faciendā vindictā in nationibus, increpationes in populis, ad alligādos reges eorū in cōpedibus & nobiles eorū in manibus ferreis, vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. Voca ergo si est q; tibi peccatori cōtumaci respōdeat, ad aliquē sanctorū cōuertere. Quasi Iob diceret, sanctorū eē ne minē qui tibi in tua ærumna apud deū succurrat. §. c. 31. §. 19.
& j. c. 46. §. 1
j. ca. 64. §. 2
§. c. 25. §. 10
- Pfal. 149 **Letabitur** quoq; iustus quū viderit vindictā. Manus suas lauabit in sanguine peccatoris, quū dñs facit iudiciū in opis & vindictā pauperū, & exultabūt sancti in gloria, & gladij ancipites in manibus eorū, ad faciendā vindictā in nationibus, increpationes in populis, ad alligādos reges eorū in cōpedibus & nobiles eorū in manibus ferreis, vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. Voca ergo si est q; tibi peccatori cōtumaci respōdeat, ad aliquē sanctorū cōuertere. Quasi Iob diceret, sanctorū eē ne minē qui tibi in tua ærumna apud deū succurrat. §. c. 35. §. 9
j. c. 41. §. 4
- Iob. 5 **Quasi** Iob diceret, sanctorū eē ne minē qui tibi in tua ærumna apud deū succurrat. §. c. 17. §. 11.
- Ezech. 22 **Insper** istud diuinum animaduerte eloquium. Quæ sui de eis scilicet sanctis virū qui interponeret sepem, id est, precem efficacem & (ad impediendum iustitiæ meæ rigorem) staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam, & nō inueni. Et effudi super eos indignationem meam, & in igne iræ meæ consumpsi eos, viam eorū in caput eorū reddidi ait dominus deus. Dixit quoq; Christus ad Iudæos, qui hodie representant peruersos Christianos, nolite putare quia ego accusaturus sum vos apud patrem, est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis. Et alibi: O generatio infidelis peruersa, vsquequo ero apud vos & patiar vos? Super quo discipuli eius Iacobus & Iohannes dixerunt. Domine vis §. c. 35. §. 10
& j. eod. §. 5
- Iohan. 5.
Lucæ. 9. **Super** quo discipuli eius Iacobus & Iohannes dixerunt. Domine vis §. c. 56. §. 1
ne vis

§.c.35. §.3 ne vis dicimus vt ignis descendat de celo & consumat illos, scilicet maliciosos.
 & j. eod. §.5 Iohannes deniq; & Petrus exigunt iustitiam, vt infra habebitur. Ecce q̄ manife-
 §.c.37. §.10 ste sancti aduersus peccatores vindictam exquirunt.

II § In primis autem passio & crux Christi accusat peccatores, vt concio-
 natus est Hieronymus, inter alia inquires: Crux Christi contra te peccatorem
 perorabit, Christus sua vulnera aduersus te allegabit, cicatrices contra te loquen-
 tur, clauis de te conquerentur. Dicitur namq; est Christus cui libet peccatori il-
 lud Augustini: Ego te homo de limo terræ formavi, & in paradysum meum col-
 locavi, sed tu me, iussa q; mea cōtemnis, deceptorum sequi voluisti. Vnde & iusta
 pœna damnatus, inferni supplicij deputatus es, postea tui misertus, carnē assump-
 §.ca.58. §.4 psi, in terris degens, inter peccatores habitavi, contumelias & verbera pro te sus-
 tinui, vt te eriperem: colaphos & spura suscepi, vt te honorarem: acetū cum felle
 bibi, vt dulcedinē paradisi degustares, spinis coronatus, cruce affixus, lancea vul-
 neratus sum, propter te mortuus, in sepulchro positus, ad inferna descendi, vt te
 ad paradysum reducerē, Tartara adij vt in cœlis regnares. Agnosce ergo impie-
 ras humana, quanta pro te pertuli. Ecce liuores quos pro te suscepi, ecce clauorū
 foramina quibus affixus in cruce pependi. Suscepi dolores tuos vt te sanarē. Sus-
 cepi pœnam, vt tibi darem gloriam. Suscepi mortem, vt tu vitā haberes immor-
 talem. O nos miseri peccatores quid respondebimus Christo iudici accusanti &
 dicturo illud Chrysofomi: Ego propter vos homo factus sum, propter vos alli-
 §.ca.52. §.6 gatus, delusus, cæsus, & crucifixus. Vbi est tanta iniuriarū mibi illatarū fructus?
 & j. c.37. §.8 Ecce sanguinis mei pretiū, quem effudi in redemptionem animarū vestrarum.
 j. ca.37. §.1. Vbi est seruitus quā mibi pro pretio sanguinis mei debuistis? ego super gloriam
 §.c.33. §.10 meā vos amavi, & vos me viliorē omnibus rebus vestris fecistis: nam omnē rem
 & j. c.34. §.9 terræ vilissimā, amplius q̄ me dilexistis. Quid potui vobis facere, & non feci? Ne
 mo profecto valebit peccatores defendere contra huiuscemodi furorē domini.
 §.c.35. i. pr. Plangent ergo omnes tribus ecclesię, quia nec virtus resistendi furori dñi erit, nec
 & j. c.49 §.20 fugiendi facultas à facie eius, nec pœnitentię locus, nec satisfactionis tempus. Et
 §.c.31. §.14. angustia erit vndiq; nobis. Quibus nihil præter lucrū remanebit.

III § Rursus quando vox celestis exercitus ad deū clamat: Percute. Tūc
 gladius diuinæ sœueritatis vibrat. Deinde sancti in cœlis de nobis peccatoribus
 se vindicare inuestigant. Exemplo cuius Dauid inquit: Secundum multitudinē
 §.ca.29. §.7 impietatum eorum expelle eos, quoniam irritauerunt te domine. Et infra: Inten-
 & j. c.37. §.6 de ad visitandas omnes gentes, nō miserearis omnibus qui operant iniquitatem,
 §.ca.31. §.15 ad nihilū reduces omnes gētes, disperge illos in virtute tua & depone eos, in ira
 & j. c.38. §.4 consummationis, & nō erunt. Et infra: Effuderunt sanguinem seruoꝝ tuorum
 tanquam aquam. Ideo effunde iram tuam super eos.

III § Specialiter (inquā) beata dei genitrix, quæ aliās est singularis ac be-
 nignissima veniā impetratrix, exigit à deo in peccatores iustitiā, vt in pluribus
 Birgittæ reuelationibus ostenditur. Ait namq; ad Christū: Rogo charissime fili,
 vt qualis iustitia tua sit, manifestare digneris, vt pœna pro meritis debita mitior
 fiat, & vt iustitia tua sciatur & timeatur. Cui dñs Iesus respondit: Iustitia mea cui
 denter manifestabitur intantum, q; qui eam experietur, sentiet. Opera eius veni-
 ent in publicū & mēbra contremiscent. Itē: Maria virgo: Fili mi miserere eis,
 horrendus enī est casus & præcipitiū intolerabile, & tenebræ prope tuas, & pœ-
 na prolōgata. Et infra: O fili mi qui humanū genus liberaſti, surge & defende te,
 quia multi hoīes excluderūt te à corde suo. Ingredere igitur regnū sapienter, sicut
 Salomon. Aufer de postibus summas portas fortiter sicut Sampson. Pone obſi-
 dionem contra cles; & decipulas ante pedes militum. Deterre mulieres cum ar-
 mis & deijce pontes coram cōmunitate populorū, nullusq; inimicorū tuorū eua-
 dat ante q̄ cū humilitate petant misericordiā qui cōtra te indurātur.

V § Apostoli deniq; iustitiam in nos ferendā censent, dicentes: Sicut à prin-
 cipio totus mundus aquis diluuij periit, sic nunc mundus est dignus igne perire,
 §.eo. §.1. & quia nunc magis quā tunc iniquitas abundat. Nam saluator inquit: Ignem veni
 j. c.37. §.7 mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur: hoc autem non est intelligen-
 dum

Hierony. in
 sermonibus.

Augu. de va-
 nit. mundi.

Cat. Se. c. 155

Chrysof. su-
 per Matth.

Apo. 1.

Ezech. 9

Pfal. 5

Pfal. 58

Pfal. 78

6. Bir. 45

8. Bir. 55.

3. Reg. 3. infi.

Judi. 16

1. Bir. 45.

Gene. 7.

Luc. 12

Pfal. 96

Daniel. 7. dum de diluuiio ignis quod fiet in nouissimo extremi iudicij tempore, sed hæc, de qua iam fit mentio, ignis plaga erit localis, & eueniet forsitam partim per fulgura, partim per incendia negligenter commissa vel malitiose procurata, prout ante quadriennium, videlicet: Anno domini. 1515. perpetracione cuiusdam vetulae Urbanae ædificia ferme omnia cuiusdam in Norico oppidi Reichenhal vulgo nuncupati, vnacum pluribus quam quarta parte indigenarum igne lametabiliter perierunt Cuius miri incendij simile ab æuo apud nos non est auditum, quod tanta ædificia cum tot hominibus tam subito, quasi momento, igne fuerint consumpta. Quo certum habeam, id esse quoddam incæptum prohdolor seu præfagiū futuræ atq; propinquæ calamitatis nostræ.

VI § Cæterum sancti dei non solum nostrorum facinorum accusatores & diuinæ vindictæ appetitores, sed etiã erunt iudices nationum. Nam dicitur. Sancti de hoc mundo iudicabunt. Censentur enim esse duces dei ad vindictam malefactorum missi. Sunt præterea Christo, se contra nos vindicanti, testes in Hierusalem, & in omni Iudæa & Samaria, & vsq; ad vltimum terræ. Exultabunt quoq; cæli & sancti apostoli & prophetæ, quando iudicabit deus iudicium eorum de illa meretrice magna. De qua inferius dicitur: Laudabunt etiam dominum in suo iudicio, qui vindicabit sanguinẽ seruoꝝ suoꝝ.

Gene. 4. reos sanguinũ vindictam cõclamat. Hinc dominus ad Cayn: Vox sanguis fratris tui clamat ad me de terra quæ ideo maledictioni subiacet. Et in Iob, anima vulneratorum clamauit & dominus inultum abire non patitur. His nempe temporibus homicidia plurimũ inualescunt & inulta apud iudices terræ abeunt. Vnde quũ apertũ esset sigillũ quintum, hoc est in excursu præsentis quinti status, Iohannes præuidit subitus altare animas interfectorum clamantium voce magna & dicentium. Vsq; quo domine sanctus & verus non iudicas & nõ vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra: & dictum est illis vt requiescerent tempus adhuc modicum donec compleantur conserui eorum & fratres eorũ. Qui forte ad finem sexti status interficiendi sunt sicut & illi. Tunc enim stabunt in magna cõstantia aduersus eos qui se angustiauerunt & qui abstulerunt labores illoꝝ. Et dicunt ad dominum. Innotescat in nationibus, coram oculis nostris, vltio sanguinis seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est, introeat in cõspectu tuo gemitus compeditoꝝ. Iusti in super dicunt ad cõlestem regem. Quousq; non facis vindictam & vindicas fratres nostros. Tunc deus requirens sanguinem, eorũ recordatus est, non est oblitus clamorem pauperum.

VII § Præterea sanguis, innocenter effusus & sudor violenter expressus, in reos sanguinũ vindictam cõclamat. Hinc dominus ad Cayn: Vox sanguis fratris tui clamat ad me de terra quæ ideo maledictioni subiacet. Et in Iob, anima vulneratorum clamauit & dominus inultum abire non patitur. His nempe temporibus homicidia plurimũ inualescunt & inulta apud iudices terræ abeunt. Vnde quũ apertũ esset sigillũ quintum, hoc est in excursu præsentis quinti status, Iohannes præuidit subitus altare animas interfectorum clamantium voce magna & dicentium. Vsq; quo domine sanctus & verus non iudicas & nõ vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra: & dictum est illis vt requiescerent tempus adhuc modicum donec compleantur conserui eorum & fratres eorũ. Qui forte ad finem sexti status interficiendi sunt sicut & illi. Tunc enim stabunt in magna cõstantia aduersus eos qui se angustiauerunt & qui abstulerunt labores illoꝝ. Et dicunt ad dominum. Innotescat in nationibus, coram oculis nostris, vltio sanguinis seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est, introeat in cõspectu tuo gemitus compeditoꝝ. Iusti in super dicunt ad cõlestem regem. Quousq; non facis vindictam & vindicas fratres nostros. Tunc deus requirens sanguinem, eorũ recordatus est, non est oblitus clamorem pauperum.

VIII § Per rapinam quippe & multiplicem excoriationẽ hodie pauperes offenduntur misere: Quoniã panis egentium vita pauperis est. Qui defraudat illum, homo sanguis est. Qui aufert in sudore panẽ, quasi qui occidit proximum suum. Enimvero in euangelio, vidua petijt iudicem ciuitatis vt vindicaret eam de suo aduersario: Iudex intra se dixit, vindicabo viduam, ne in nouissimo veniens sugillet me, si iudex iniquitatis hoc facit, ergo multo magis deus faciet vindictam electoꝝ suoꝝ clamantiũ ad se die ac nocte, & vltius nõ habebit patientiam in illis. Deus quidem vindicans vindicabit.

IX § Item operarij & pauperes clamant ad dominum & vindictam petunt contra eos qui auertunt faciem suam a pauperibus, & qui denegant mercedem & nõ reddunt precem laboꝝ suorum. Vnde Iacobus apostolus inquit: Ecce merces operarioꝝ, qui messuerunt regiones vestras, q̄ fraudata est a vobis clamat, & clamor eorũ in aures domini sabaoth introiuit.

X § Demum animæ illorum, quorum fuerunt bona ecclesiastica, in quibus hodie clerici superbiunt, petunt vindictam in cõspectu dei, vt Birgitta & Catha, Seneñ, reuelauit dicendo. Vos clericos substantia accusat tãquã fures & latrones infidosq; debitores, qui obligati eratis pauperibus, & ecclesiæ vobis cõmisse exoluere debitum, quod luxuriose viuendo expendistis. Nempe in superbia elatus in iudicium incidit diaboli. Vniuersus itaq; clamor multiplicatus est nimis & increuit coram domino, idcirco descendet dominus & videbit clamorẽ, qui ad se venit

XI § Demum animæ illorum, quorum fuerunt bona ecclesiastica, in quibus hodie clerici superbiunt, petunt vindictam in cõspectu dei, vt Birgitta & Catha, Seneñ, reuelauit dicendo. Vos clericos substantia accusat tãquã fures & latrones infidosq; debitores, qui obligati eratis pauperibus, & ecclesiæ vobis cõmisse exoluere debitum, quod luxuriose viuendo expendistis. Nempe in superbia elatus in iudicium incidit diaboli. Vniuersus itaq; clamor multiplicatus est nimis & increuit coram domino, idcirco descendet dominus & videbit clamorẽ, qui ad se venit

se venit, opere completum, delectabitur locum nostrum, vlciscetur denique se de omnibus inimicis suis, & de oppressoribus suorum seruorum. Qui ait mea est vltio & ego retribuam eis in tempore, sanguinem seruorum suorum vlciscetur, & vindictam retribuere in eorum hostes. Quibus verbum veritatis comminatur, dicens: Veniet super vos omnis sanguis iustus qui effusus est, faciet enim dominus iudicium in opibus & vindictam pauperum & iniuriam patientium. Scitote igitur esse iudicium scilicet strictum, de quo nunc sequitur.

¶ De stricto iudicio & iustitia dei absque misericordia. Cap. XXXVII.

Deus iudicium pauperibus tribuit, non autem saluat impios, quos pro omnibus suis impietatibus adducet in iudicium. Cuncta enim quae fiunt, adducet deus in iudicium pro omni errato. Imò qui duntaxat loquitur iniqua, non praeteriet eum corripiens iudicium. Quod altissimus non supplātem hominum peccata hodie manifesta sunt praecedentia ad iudicium, quoniam misericordia non est in terra, ideo iudicium domino cum habitatoribus terrae. Non timemus deum nec ei seruimus neque eius vocem audimus, sed exasperamus os domini & sermones eius, idcirco manus domini erit super nos. Praesenti namque populo Christiano est cor exasperans, ut Christianitas nuncupetur generatio praua & exasperans. Inde ecclesia peruersa censeatur modo esse domus exasperans, de qua Ezechiel loquutus est, & quam significat Iob dicens: Dominus venit tecum in iudicium propter malitiam tuam plurimam & infinitas iniquitates tuas. Iudicium igitur domini cum populo suo Christiano.

I § Nunc videbimus, utrum sermo dei opere compleatur. Cum enim beatorum protectione (ut dictum est) caremus & continue in luto flagitiorum iacemus, neque in melius reformamur, superuenit in nos iustitia dei absque misericordia. Nam qui deum exasperat, primum corrigitur per flagella, quae si non afferunt emendationem, tunc succedit iudicium asperum. Nam populo criminibus maculato & impenitenti iratus est dominus usque in aeternum, dicens: Si pater ego sum, ubi est honor meus? & si dominus ego sum, ubi est timor meus? Ita Christus apud Birgittam ostendit peccatori misericordiam & iudicium, his verbis. Et peccator correptus non audierit, flagellabo eum à capite usque ad calcaneum, intantum quod omnes, qui audierint, mirabuntur & contremiscunt de dei iustitia & aequitate. Nos autem iniqui egimus, & ad iracundiam deum prouocauimus, idcirco factus est inexorabilis. Et haec varicinatio & contritio facta est nobis formido & laqueus. Hinc sapiens ad dominum: Quis stabit contra iudicium tuum, aut quis in conspectu tuo, scilicet sine timore stabit, quum veneris vindex iniquorum hominum? aut quos tibi imputabit si perierint nationes quas tu fecisti? non est enim alius deus quam tu, cui cura est de omnibus, ut ostendat, quoniam non iniuste iudicas iudicium.

II § Considerandum est secundum Augustinum, deum fore iudicem non solum in generali iudicio extremo, sed etiam in multis particularibus iudicijs, qui angelis peccatibus non pepercit, ac ab initio humani generis incepit iudicare, primos patres à paradiso expellendo, saepius postea suo diuino & particulari iudicio usus in homines, qui aliquando aperte, aliquando occulte pro suis factis poenas hactenus soluerunt, siue in hac vita siue post mortem, venit enim hora & nunc est quando mortui id est, peccatores audient vocem filij dei. Per hoc quod dicit, nunc est, denotatur quotidianum dei iudicium: dies enim vltionis domini iam est & annus retributionis iudicij Sion, id est, ecclesiae. Simul itaque ad iudicium propinquamus.

III § Insuper apostolus inquit: Si deus naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat. O altitudo diuitiarum sapientiae & scientiae dei, quae incomprehensibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viae eius, quis enim cognouit sensum domini, aut quis consiliarius eius fuit. Item Esaias: Nescierunt videntem, scilicet deum, ignorauerunt iudicium, deus autem est iudicij dominus. Qui vero non fecerit legem dei, de eo erit iudicium mortis, vel exilij, vel carceris, vel in substantiam eius. At quid vultis mecum in iudicio contendere? omnes dereliquistis me, dicit dominus.

Deute. 32

Matt. 25.

Psal. 139. 14.

Iob. 19. in fi.

Iob. 36.

Eccle. 12

Sap. 1

Iob. 8. in pr.

& c. 34

1. Timo. 5

Osee. 4.

1. Regu. 12

Psal. 77.

Ezech. 2. &

c. 3. & 12.

Iob. 22

Mich. 6.

Nume. 11.

Malach. 11

8. Bir. 49

Treno. 3.

Sap. 12.

20. deci. dei

1. & c. 6

2. Petr. 2.

Iohan. 5.

Esai. 34

Esai. 41

I. co. 5. 8

Roma. 11

Esai. 28

1. Esd. 7.

Hier. 2

- Iacob. 2. III § Iudicium autem sine misericordia illi qui non facit misericordiam. §. eo. §. 1
 Hebra. 10 Vnde apostolus: Qui irrita fecit legem Moysi, sine vlla miseratione moris, quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcauerit. Scimus enim quia dixit, mihi vindictam & ego retribuam. Et ite: Quia iudicabit dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus dei viuentis. Nam saluator loquitur: §. c. 31. §. 11
 Deut. 32. De ore tuo te iudicabit. Verue nequa: sciebas quod ego austerus sum, tollens quod non §. c. 37. §. 6
 Luca. 19 postui, & metens quod non seminavi, s. p. ctm. Et alibi: Neq; enim pater iudicat quem §. c. 34. §. 5.
 Ioha. 5. quam, sed omne iudicium dedit filio. Item pater dedit potestatem filio, iudicium §. c. 32. in prin. & §. c. 70. in prin.
 Ioha. 4. facere, quia filius hominis est. Sicut audio, iudico & iudicium meum iustum est. §. c. 36. §. 5.
 I. c. 39. §. 1. Et infra: Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet & colligent eum, & in ignem mittent & ardet. & §. c. 39. §. 7
 V § Hoc iudicium est absq; impertione misericordiae: hinc scriptura in §. c. 40. §. 9
 Esa. 9. & 27. Maia inquit: Dns non miserebit pupillos & viduas illius populi, quia omnis hypocrita est & nequa. Non est enim populus sapiens, propterea no miserebit eius §. c. 25. §. 10
 Hier. 11. nec parcat ei qui fecit eum. Ad idem dns in Hieremia: Ecce ego induca sup eos mala de quibus exire non poterunt. Clamabit ad me & ego non exaudia eos. Ad hoc §. c. 7. eo. §. 6.
 Propheta: Tu aut dne Sabaoth qui iudicas iuste, & probas renes & corda, videam vltionem ex eis. Rursus dominus: Ecce ego visitabo sup eos, iuuenes morientur in gladio. Filij eorum morient in fame, & reliqui non erunt ex eis: inducam enim §. c. 15. §. 19.
 Hier. 15. malum super viros Anathor annum visitationis eorum. Et infra: Non parcam & §. c. 41. §. 5
 Ioha. 6 non concedam neq; miserebor vt non disperga eos. Et quum ieiunauerint, no ex §. c. 41. §. 5
 Hier. 14. audiam preces eorum. Ecce peruerforum opera nil valent: siquidem hoc est opus §. c. 27. §. 4.
 Hier. 51. dei vt credamus in eum quem misit ille. Vnde in Hieremia sequitur: Et si obtulerint holocausta, non suscipiam ea, quonia gladio & fame & peste ego consumam §. c. 50. §. 9
 eos. Et infra: Mittam in Babylonem, id est, in confusam Christianitatem, ventilatores. Nolite parcere iuuenibus eius, interficite omnem malitiam eius. Sequitur §. c. 38. §. 10.
 in Hieremia plura vt inferius habebitur. & §. c. 50. §. 5
 Ezech. 8. & 9. VI § Ad idem dominus in Ezechiele: Ego facia in furore: no parcat oculus §. c. 53. §. 9
 §. ca. 36. §. 3. meus, nec miserebor, & qui clamauerit ad aures meas voce magna, no exaudiam §. c. 35. §. 15.
 & §. c. 41. §. 8. eos: Et dixit deus sex viris, quos quisq; vas interfectiois in manu habebat: p- §. c. 7. eo. §. 7.
 Ezech. 12. cutite, no parcat oculus vester, neq; misereamini fenem, adolescentulum & virginem §. eo. §. 5
 paruulum & mulieres interficite, vsq; ad internitionem. Et infra: Relinqua ex eis vi- §. c. 15. §. 19.
 ros paucos a gladio & fame & pestilentia, vt narrent omnia scelera eorum in gentibus, §. c. 41. §. 5
 panem suum in solitudine comedet, & aqua sua in desolatione bibent, vt deso- §. c. 41. §. 5
 letur terra a multitudine sua propter iniquitates hominum, & ciuitates desolatae §. c. 27. §. 4.
 erunt terrae deserta. Et infra: Sed nec mundaberis prius, donec quiescere faciam §. c. 50. §. 6
 indignationem meam in te, non transeam, nec parcam, nec placabor. Iuxta vias tuas, & iuxta adinventiones tuas, iudicabo te, dicit dominus.
- Zach. 5. & 7. VII § Hoc volumem volas, quod vidit Zacharias, est maledictio, quae egreditur sup faciem omnis terrae, quia omnis fur & omnis iurans iudicabit. Et infra: No §. eo. in prin.
 luerit attendere, vt audiret legem & verba, quae misit dns in spiritu suo sancto p manum prophetarum. Ideo facta est indignatio magna a domino dicente: Sicut locutus §. c. 43. §. 7
 sum, & non audierunt, sic clamabunt & non exaudia, terra itaq; desolata est. Simi- §. eo. §. 6. &
 liter dixit dominus ad Ozeam: Non addam vltra, misere domui Israel, sed obli- §. ca. 45. §. 9.
 uione obliuiscar eorum. Et in Esdra: Non quasi me dereliquistis, sed vos ipsos dicit dominus, ideo vos derelinquam, & proijciam vos a facie mea.
- Ozee. 1. VIII § Esdras insup prauidit lapsus nostros qui habitamus terram, id est, §. c. 33. §. 10.
 4. Esd. 1. inhæremus terrenis, dicens: Deus non voluit hominem disperdi, sed ipsi qui creati §. c. 57. §. 3
 4. Esd. 8. sunt, coinquinauerunt nomen eius, qui fecit eos, & ingrati fuerunt ei, qui praeparauit eis vitam, quapropter iudicium dei modo appropinquat. §. c. 36. §. 2. et
 Psal. 9. IX § De quo quidem iudicio Dauid cecinit: Increpasti gētes & perijt impius: Inimici defecerunt frameae in finem, & ciuitates eorum destruxisti: Parauit §. c. 50. §. 4.
 in iudicio thronum suum, & ipse iudicabit orbem terrae in aequitate, iudicabit populos in iustitia. Item: Non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. §. c. 52. &
 Psal. 75. Et infra: Tu deus terribilis es, & quis resistet tibi? extunc ira tua, de caelo auditum §. c. 38. §. 4.
 §. eo. §. 1

ditum fecisti iudiciū, terra tremuit. Quoniā venit iudicare terrā, iudicabit orbē terrarū in iustitia, & populos in æquitate.

X § De hoc terribili diuino iudicio Christus apud Birgittam quærit dicens: Quādiu patiar istos, scilicet peccatores, quamdiu sufferam talem contemptum? Cui Iohānes Baptista respondet: Tu es quasi gladius acutissimus qui iudicas in æquitate. Petrus ibidem subiungit hæc verba: De eodē est iustitia, vt q̄ recessit à fide tua, descēdat ad infernū capite inferius, & pedibus sursum, q̄a cōtempnit te qui deberes esse caput suū, sed seipsum dilexit.

XI § Desuper deus iurauit se facturū iustitiā, dicēs ad hominē: quia non vis tenere fidem mihi promissam, nec ad me charitatē habere, mittā ad te animal q̄ de torrente impetuoso procedit & absorbebit te, & sicut torrens semper ad inferiora deriuatur, sic animal illud deducet te ad inferiora inferni, & sicut impossibile est tibi cōtra torrentē impetuofam ascēdere, sic difficile est tibi ab inferno vltimam cōsurgere, verba mea quæ nūc dicta sunt cōplebūtur. Et infra: Ego primo castigo hominē per tribulationē temporālē, per infirmitatem, & per voluntati suæ cōtraria, si tūc respicere noluerit, tūc auferā ab eo misericordiā meā, & dirigitam eū in pœnā sibi ex iustitia præparatā.

XII § Thelosphorus prætereā refert Ioaachim abbatem in quadā sua prophetia reuelasse, quod circa præsentia tempora, omnes ordines & status ecclesiæ, ob sua indurata peccata affligentur. Primus quidem ordo, scilicet coniugatorū est deuastrāndus. Secundus viduitatis disseminandus. Tertius virginitatis præcipitāndus. Vnde dicit: Væ primis, seminauerūt triticū fidei cōiugalī, & spinas mesuerūt adulterantes. Væ secūdis, currebant ad temporalia, & deus mittebat eos duntaxat ad spiritualia. Væ tertijs scopulis currentium, inclināti sunt quia de vntio contemplantur. Væ sublimibus, puto ecclesiasticis, qui inclinantur ad terrena desiderio vanitatis. De hoc vltimo videlicet spiritualium supplicio specialiter nunc videndum est.

¶ De speciali plaga incipiente à sanctuario, id est, à clero. Cap. XXXVIII.

MAndauit dominus vt ei sanctuarium facerent filij Israel, in quorū medio habitaret: Et vt cauerent ne illud macularent, sed sanctificaret ac mūdaret, omnēq̄ immūditā de sanctuario auferret, de quo deus eos respiceret tanquam de excelso celorū habitaculo. Postea domus Israel fecit abominationes magnas vt deus procul à sanctuario suo recederet. Dūq̄ enarraret calamitates obinde futuras, ait: A sanctuario meo incipite, id est, à viris ecclesiasticis, qui polluerūt sanctuariū meū. Hinc Amos propheta: Ecce dominus mādauit & percutiet domū maiorē ruinis & domū minorē scissionibus: Et sic tota domus à deo censetur deserta. Nūc itaq̄ ab imo vsq̄ ad summū sacerdotē purgāda erit ecclesia: purgabūtur nāq̄ filij Leui ab iniquitatibus suis, q̄ seipfos vltro purgare noluerūt: quoniam dispersi sunt lapides sanctuarij. i. mēbra ecclesiæ. Vnde Vincētius infert: Clerus nō solū ob suā, sed etiā populi culpam turbabitur. Nā in Leuitico dicit propter peccatū populi sanctuariū esse expiandū ab immūditijs & p̄uaricationibus & cūctis peccatis filiorū Israel.

I § Hoc fit quoniā laici & seculares maxime potētes, filios, aliosq̄ necessarios suos ad beneficia ecclesiastica intrudunt, non curantes qui sint digni vel indigni. In suum quoq̄ vsū vsurpāt bona & iura ecclesiarum & clericorum auctoritatē spiritualē prorsus contemnentes. Ita ipsi laici seu inferiora ecclesiæ mēbra, præbent occasionem, quod ecclesia nutat & in sui structura iam ruinam minatur. Quæ quidem ruina in clero incipiet, nam quando aliqua ciuitas expugnatur, initio turre ac muri aliaq̄ue fortalitia ciuitatis demoliuntur, quofacilius reliquum corpus ciuitatis obtineatur: Ideo primum clerus, tanquam murus & domus maior, ruet, postea reliqui Christiani tanquam domus minor scindentur. Laici enim postquam clerus fuerit suppressus, carebūt doctrinis spiritualibus ac sacramentis: Et per consequens multi deuiabunt à tramite veræ fidei & religionis Christianæ.

Quia

Pfal. 97.

1. Bir. 41.

6. Bir. 22.

Ioachim.

Exod. 25

Leuiti. 26

2. Par. 29.

Deute. 26

Ezech. 8.

Ezech. 9.

Amos. 6.

Malach. 3

Treno. 4

Leuiti. 16

Amos. 6

§. c. 36. §. 1.

in fi.

§. c. 27. §. 15.

& §. c.

39. §. 20.

§. ca. 20. §. 3

§. c. 57. §. 14

in fi.

§. c. 35. §. 10

§. c. 27. §. 11

§. c. 31. §. 12.

in fi.

§. c. 25. §. 6.

& §. c. 55. §. 4

§. eo. §. 1. &

§. c. 55. §. 3

§. c. 38. §. 1 &

§. ca. 45. §. 7.

§. c. 35. §. 1 &

§. c. 40. §. 5.

§. ca. 55. §. 12

§. c. 42. §. 2.

§. c. 1.

§. c. 41. §. 9.

§. c. 49. §. 4.

§. c. 32. §. 1 &

§. c. 44. §. 7.

§. c. 29. §. 5.

§. c. 37. i. pr.

& §. c. 39. i. fi.

§. c. 28. §. 13.

§. c. 28. §. 1.

& §. c. 39. §. 3

§. ca. 32. §. 9

& §. eo. §. 4

§. eo. i. pr. &

§. c. 44. §. 2.

§. c. 57. §. 11.

in fi. & §. ca.

46. §. 4.

DE SPECIALI PLAGA &c.

II § Quia ergo propter clericos hæc est orta tempestas (ait Petrus) in die
 1. Pet. 4 tēpus est vt incipiat iudiciū à domo dei. Siquidē primū à nobis. f. clericis, quis fit
 1. Pet. 4. i. fi. nis eorū qui non credunt dei Euāgelio, & si iustus viderit ab eis, impius & peccator vbi
 1. Bir. 48. parebunt. Similiter apud Birgittam Christus inquit: Sacerdotes sunt mihi omni-
 no odiosi, ideo iudiciū meum in clero, & ab altari meo incipiā. Ecce tribulatio
 modo imminens incipiet (prout partim incepit) à clero propter suas exorbitati-
 as. Ad quem Dauid loquitur hæc verba: Tu despexisti & distulisti Christum tuum
 Psa. 88 ac prophanasti in terra sanctuarium eius.

III § Nunc inquirendū est, quid de eisdē sacerdotum aduersitatibus iam
 propinquis veteres prophetę olim cōscripserint. In primis dñs deus in Malachia
 Malach. 2 O sacerdotes (inquit) si nolueritis audire & ponere sup cor vt detis gloriā nomini
 meo, mittā in vos egestatem, & maledicā benedictionibus vestris. Ecce ego pro-
 iiciā vobis brachium, & dispergā super vultum vestrum sterco solennitatum ves-
 trarū, & assumet vos secū: vos recessistis de via, & scādalizatis plurimos in lege, ite-
 ritum fecistis pactum Leui. Propter quod ego dedi vos cōtempribiles & humiles
 om̄ibus populis: Transgressus est Iuda, id est, clerus & abominatio facta est in Isra-
 hel, id est, tota ecclesia, Disperdat dñs virum q fecerit hoc, magistrū & discipulū,
 Ozee. 5 de tabernaculo Iacob. Item Ozeas: Audite hoc sacerdotes, q̄a vobis iudiciū est,
 quia laqueus facti estis speculationi, & sicut rete expansum super Thabor, & victi-
 mas declinastis in profundum. Facti sunt principes Iuda quasi assumentes termi-
 num: super eos effundam quasi aquam iram meam.

Mich. 3 III § In Michæa quoq; hæc dicit dñs super Prophetas, qui seducunt po-
 pulum meum, qui mordēt dentibus suis, & prædicāt pacem, & si quis non dederit
 in ore eorū quippiā sanctificant. Super eum prælium: propterea nox vobis pro vi-
 sione erit: Sacerdotes in mercede docebāt, & in pecunia diuinabant, propter hoc
 Sopho. 3 causa vestri, Syon quasi ager arabitur, & Hierusalē quasi aceruus lapidū erit. Item
 Hieremias: Sacerdotes eius polluerunt, sanctū, iniuste egerunt contra legē. Dñs
 iustus in medio eius non faciet iniquitatem. Mane mane iudiciū suum dabit in lue-
 ce, & non abscondet: nesciuit aut iniquus confusionem. Hieremias deniq; ad sacer-
 dotes: Vlutate (inquit) pastores, & clamate, & aspergite vos cinere optimates gre-
 gis: quia completi sunt dies vestri, vt interficiamini.

Daniel. 8 V § Cæter: Daniel pronosticauit huiusmodi plagas clero & ecclesiæ
 fore infligēdas per quendā tyrannum quem cornu hirci nuncupat, dicēs: Cornu
 hirci caprarū magnificatū est vsq; ad principē, id est, deū fortitudinis, & ab eo tu-
 lit iuge sacrificium, & deiecit locū sanctificationis eius. Robur aut datum est, f. illi
 cornu contra iuge sacrificium propter peccatā, & prosterneat veritas in terra, & pro-
 sperabitur. f. cornu. Et peccatū desolationis, f. erit ac sanctuarium, & fortitudo cō-
 culcabit vsq; ad vesperā: & mane duo milia trecenti, & mundabit sanctuarium.
 Thelespho- In tempore finis complebit visio, vnde nescit quādo fiet talis restauratio sanctua-
 rus refert rij. Illum aut futurū cleri tyrannum contra clericos lasciuientes inuitat Cyrillus di-
 cens: Impero grandis aquila, rige pennas, otius expergiscere, tende alas, rostrum
 impinge, tortuosus coluber mentosusq; tibi ex latere cōgreget, & quasi plurimū
 conuentū (proculdubio) fortunaberis, nec obliuiscaris filios spurificos collactes
 Petre oleo litę indiffuso, sed discretos non totaliter alterabis, cæteri iactentur pror-
 sus à colico. Hæc ex relatione Thelesphori.

VII § Vincentius tandē subdit: In illa magna & propinqua persecutione
 Sacerdotes & religiosi erūt in habitu dissimulato, in deserto celebrates, & coronā
 ac habitum clericalem non ferentes, literasq; se scire occultates, & ad latebras fu-
 gientes. Omnes quoque ecclesiastici à deo castigati, debiles & mortificati, vt vix
 spiritum vitæ habeant. Tunc demū qui respicient, cognoscent ac amabunt deum
 creatorem suum, eiq; seruient puro corde & casto corpore, beneficia vltius pin-
 guia non appetent, solo victu & amictu contenti.

VII § Plures insuper tum nouæ, tum veteres prophetiæ & reuelationes
 possent allegari de plagis clero, non solum peruerso, sed etiā vniuerso iā imminēti
 bus quas omnes his inferre non opus esse censui. Nouissimas autem Birgittæ re-
 uela

Vincentius de fine mundi. 2. parte

revelationes ad hunc passum deseruientes præterire nolui, in qua Christus ad clerum ait: Gladius meæ seueritatis in corpus tuum intrabit, qui à superiori capitis ingreditur, & sic profunde & valèter infigetur vt nunquam extrahat. Postea sequitur grauis maledictio cleri, Christo dicente: Maledico sacerdotibus ex mea iustitia: Maledictum sit omne quod de terra ad vtilitatem suam receperint, quia non laudat deum & creatorem suum: Maledicti sunt anni eorum quibus vixerunt inutiliter: Maledicti sunt oculi eorum quibus viderunt lumen cæli, non autem viderunt visionem dei, sed tenebras inferiores: Maledictæ sunt aures eorum, quibus vana & non diuina audierunt, & de cætero audient clamorem inferni: Maledictus est gustus eorum, quo hic gustauerunt temporalia dulcia, illic gustabunt perpetuo amarissima: Maledictus sit odoratus eorum quo delectabilia odorauerunt, sed in futurum foetorem sulphureum habebunt: Maledictus sit tactus eorum, quo me indigne tractauerunt, sed de cætero tangent ignem infernalem: Maledicti sunt à cælo & terra, creaturisq; omnibus, quæ obediunt deo, quem clerici spernunt. Et infra: Malis pastoribus veniet iustitia Christi & citius subtrahentur, & non protrahetur iudicium eorum, sed veniet eis horribile, & rapientur à delictis ad confusionem.

VIII § Iterum Christus ait: Veniam sacerdotibus cum septem plagis, priuabuntur enim omnibus que dilexerunt, eijciuntur à conspectu dei & iudicabuntur in ira eius, tradentur dæmonibus, patientur absque requie, continentur ab omnibus, egebunt bonis omnibus, malisq; omnibus abundabunt. Similiter & alii septem corporalibus malis flagellabuntur, sicut filii Israel, qui (vt patet ex decursu veteris testamenti) sæpe flagellati sunt gladio, peste, fame, terræ motu, inundatione, frigore aut siccitate. Et infra: Honores eorum conuertentur in opprobrium & pudorem: & ruina ipsius ecclesiæ erit tam magna, quod vix reedificabitur, & desiderabilia eorum erunt in ruinas & ipsi in contemptum. Et infra: Elephas non habens iuncturas, ideo quiescendo stat ad arborem inclinatam, non attendens arboris putredinem vel inclinationem, nec temporis breuitatem, ruet igitur cum arbore quando se stare putat. Muri autem ecclesiæ dissoluentur calore & aquis, quia de iniquis ædificati sunt: Ideo laborandum est vt clerus continentius viuat, intentam potius minuatur, auariciam deponat, humilitatem & timorem assumat: Alioqui in tribulationibus humiliabitur & ruina eius tam grandis erit, vt etiam in terris alijs audietur.

IX § Ex præmissis prophetijs & revelationibus (proh dolor) apparet, nauiculam Petri misere periclitatum iri vsq; ad necem, quia tempestatibus & fluctibus iactabitur: Non autem penitus submergetur, quia non peribit lex à sacerdote neq; consilium à sapiente, Sed clerus plectetur, qui contra iuris communis statuta in vita & honestate clericali plurimum exorbitat: Nam clerici ab inhonestis locis, suspectis personis & scissis vestibus, alijsq; vanitatibus minime abstinent. Qui deo militare deberent, contra apostoli præceptum, secularibus negotijs se implicat. Derelinquunt vnum deum & mens ministrant. Ipsi præterea ambitiosi & avari pluralitatem beneficiorum & dignitatum amplectuntur: Qui vni beneficio præesse non sufficit, plura occupat, in quorum nullo residet, vel multa in vnum redigit, quod vnionem nuncupant: Fructus ecclesiasticos & eleemosynas, quas ex beneficijs capiunt vel potius rapiunt (quoniam in his pauperes defraudant) absumunt in crapula, superbia, ludo, venatione seu in alio luxu. Hinc dominus noster Christus in Birgitta de clero inquit: Nunquid non credit clerus & cardinales & episcopi quod de eleemosynis meis quas ipsi non cum timore & deuotione comedunt, sed deuorant sine fructu, non exigam rationem: aut nunquid credunt quod animæ quarum erant bona illa, de quibus ipsi superbiunt, non petant in conspectu meo vindictam? Vere iudicabo diligenter & scrutabor, quia ratione leuatis oblationes meas, Et homines ac angeli iudicabunt eos. Ego quippe & amici mei dotauimus ecclesiam, vt clerici quietius seruiret mihi: At nunc nec clerici viuunt vt amici, nec orant vt audiatur. Ideo merito sunt abiiciendi.

De cleri abiectioe. Cap. XXXIX.

Zachariæ

1. Bir. 41. &
c. 47.

4. Bir. 43
3. eo. §. 4 &
J. ca. 39. §. 6.
4. Bir. 62

4. Bir. 125

4. Bir. 130.

Mach. 14
Luca. 22.
Hiere. 18
De vi. & de
ho. cle. & co
ha. cle. mul.
per to
2. Timo. 2
Acto. 6.
De cle. non
residē.

9. Bir. 70

Zacha. 3

Luca. 6.

Z Acharia pronosticum pro pudoriam perhibet adimpl etum, ubi prae uiderat Iesum esse indutum uetibus sordidis, & stare ante faciem angelus, qui ait ad circumstantes: Auferte uerimentum sordidum ab eo. Hinc idem Iesus ad ecclesiam, qui aufert tibi uerimentum, etiam tunicam noli prohibere. Istud uero indumentum sordidum est, clerus sordidis peccatis maculatus.

LC. 56. §. 1

§. à capso.

.19. vsque ad ca. 25

§. c. 38. p. 10. Let. 26

Prouerb. 25

Leui. 14.

Matth. 21

Ioh. 15.

Matth. 15

Hiere. 31.

Hiere. 8.

Cath. Senē.

c. 116. & .120.

De libello of

ficij. §. 6. ifi.

& §. c. 31 §. 4

& j. cap. 48

§. 10

Luca. 20

Matth. 8

Matth. 13

Iohan. 2.

Matth. 5

De Sale.

Marci. 9

Psal. 106

Disti. 93. sa-

cerdot.

Disti. 43. sit

rector

Marci. 9

De cōse. dif.

4. ca. sal.

2. q. 7 nō oēs

Luca. 14

24. q. 1. mi-

ra. in fine

Vincētū de

fine mundi

Psal. 55

Cath. Senē.

ca. 116. in fin.

& ca. 120

I § Quocirca ob innumera peccata, quae uerfi ecclesiastici in dei contumeliam turpiter committunt, ut supra p nonnulla capsa annotatur, his nostris infelibus tpebus nō solum acerbū flagellum proculdubio deus clero infliget, de quo in proximo capitulo dictū est; Sed etiā auferet malas bestias de ecclesia, ac rubiginē de argento ut egrediat uas purissimum: Eruent quoq; de ecclesia lapides reprobī, alijq; pro eis lapides reponent. Et sic dñs malos male perdet, & uineam suā, id est, ecclesiā alijs locabit agricolis, id est, pastoribus, qui reddēt ei fructum tpebus suis. Et si in eo, ceu uera uita, quispiam palmes nō manserit, neq; fructū bonum tulerit is inutilis palmes mittet foras, & arefcet, ac colligent eum, & in ignem mittent, ut comburat. Mala nempe plantatio eradicabit. Rursus per Apostolum ait dominus: Consummabo sup domū Israel testamentū nouum, quoniam ipsi nō pmanferunt in testamento meo, ideo neglexi eos. Itē apud Catharinā Senē. A ministris meis non fit mihi debita reuerentia, ideo honor eorū diminuef, ac ob sua peccata persecutionem sustinebunt. Et infra: Si sacerdotes uitam suam emendare neglexerint, dignitas sacerdotalis redudabit eis hic in ruinam, illic ad ignem æternum dirigendis. Respondit deniq; saluator ad quæstionem, quid dominus facturus fit malis colonis, dicens: Veniet dominus & perdet colonos istos, dabitq; uineam alijs. Et alijs: Dico uobis, multi ab oriente & occidente ueniet & recumbēt cum Abraham in regno caelorum. Filij autem regni eiciēnt in tenebras exteriores: Ibi erit fletus & stridor dentium.

II § Ad hoc facit quod idem saluator praecepit, dicens: Auferte ista hinc, & nolite facere domū patris mei domū negotiatiois. Et alibi ad sacerdotes promittit: Vos estis sal terrae, quod si sal euanuerit, id est, si uita & doctrina uestra, amplius nō ualuerit, in quo saliet, id est, & discet, ad nihil ualet, scilicet clerus ultra nisi ut mittat foras, id est, eiciat ab ecclesia, & spoliat bonis, & conculcet ab hominibus utpote peruerfis. Nota per primū sal denotat clerus, per scdm aut sal significat doctrina cleri. Hinc est illud Marci: Omnis uictima sale saliet, per uictimam intelligit humanum genus, quod docēdum est à clero, & ita deus posuit terram fructiferam in falsuginem à malitia inhabitantium in ea. Ideo in Marco sequit: Bonum est sal, id est, uerbum dei uel sapiētia cleri. Quod si sal, id est, clerus insulsus fuerit, in quo illud, utpote humanum genus p uictimā designatū, condietis, quasi respondeat in nullo. In Canonibus quoq; alter sal ab altero distinguit. Nam beatus Petrus dicebat unum sal terrae, esse sacerdotes & praelatos. Alter sal esse celestē sapiētia. Hinc in Marco ueritas dicit: Salem in uobis & pacē habete inter uos, hic per salem iuxta Gregorij expositionem, uerbi sapiētia consignat. Quam in omni bus sacrificijs & opibus nostris offerre debemus. Sal aut insatuatus dicit malus platus. Qui ad nihilū prodest, nisi ut prouiciat foras, & à porcis cōculcet. Per porcos significantur demones qui dominantur malis praelatis quasi pecoribus suis.

III § Siquidem distinctionem facit Vincentius, dicens: Alter sal est sapiētia clericorū, condiens & conseruās terrestres homines à putredine flagitiorū. Clerici uero bonis exemplis, & sanis doctrinis conseruare debēt animas hominum in uirtutibus. Et quum ille secundus sal euanuerit, quia uita & doctrina clericorum ad nihilum redacta fuerit, tunc primū sal, id est, clerus ad nihil ualet ultra, nisi ut mittatur foras à beneficijs & dignitatibus, & conculcet ab hominibus ei infestis, & clamet. Conculcauit me homo tota die impugnans, tribulauit me: conculcauerunt me inimici mei. Qui secundum Vincentij opinionem, à deo terribiliter clerum conculcabunt, ac si essent infideles & rabidi. Quinimò impri laici & magis indignabuntur contra ecclesiasticos quo se de eis deo sacrificium facere putabunt si quando eos persequuntur. De quibus dominus apud Catharinam Senē. ita loquitur: Persequutores cleri, assumunt sibi officium demonum qui conantur Christi fide-

§. c. 33. §. 3.

& j. c. 55. §. 3

§. c. 30. §. 12

& j. ca. 44.

§. 7

§. c. 37. §. 4.

& j. c. 47 §. 2

§. c. 15. §. 6

§. ca. 18. §. 8

& 12. §. c.

j. eo. §. 6.

§. c. 14. §. 7.

& j. c. 42 §. 11

j. c. 47. §. 5

j. c. 46. §. 4.

in fine

§. c. 38. §. 9

j. eo. §. 4

Leui. 2

§. c. 17. §. 13.

§. c. 32. §. 11.

& j. eo. §. 6.

in fine

§. c. 23. j. pri.

§. ca. 38. §. 9.

& j. c. 41. §. 5.

§. c. 17. §. 1

fi fideles à salutis via ducere, à gratiæ statu amouere & in culpas iniicere peccatorum. Sic illi ceu membra diaboli, rebelles ecclesiæ à qua renati & educati sunt ministros ipsius ecclesiæ subuertere nituntur. Et sic sub furo corrigendi defectus ministrorum meorum tangunt Christos meos. Quemadmodum hodie Lutherani petulant, vitia cleri & abusus ecclesiasticos taxare sinulando, perniciosissimam seditionem immitti vulgo inculcant, feroces germanorum animos ad necem cleri incitando. Nempe sacerdotum inique viuentium defectus odire licet, nõ iudicare, quorum iudicium soli deo referuat, quia Christi domini sunt, Ideo eorum autoritas est reuerenda intuitu dei, sua sacra per ipsos sacerdotes ad nos mittentis. Quos etiam tangi dominus per prophetam prohibet.

III § Et subdit Vincentius: O si scirent clerici, qua ratione deus promittet eos persequutionem pati, propter peccata scilicet sua, credo q̄ cibus eorum esset ipsis felcum aceto mixtum. Priuabuntur enim beneficijs & dignitatibus ex euangelica prænotione, quia ad nihil valent, nisi vt mittantur foras. Non enim remanebit aliquis beneficiatus qui non spoliatur sua præbenda, quia purificandi sunt filij leui à sua malitia, à qua se sponte purificare noluerunt, maxime ambitio si, qui se illegitime ingerit in patrimonium Christi, sunt repellendi, sicut Chore, Dathan, & Abyron principes populi aduersus Mosen insurgentes, sub quorum pedibus dirupta est terra, & aperiens os suum, deuorauit illos cum tabernaculis suis & vniuersa superbia eorum. Ita modo egredietur ira à domino & plaga in clerum desæuiet. Habetur namq̄ in diuino responso, quemadmodum dominus repulit altare suũ & maledixit sanctificationi suæ, inquit: Quia tu scientiã repulisti, ideo repellã te ne sacerdotio fungaris mihi, auferet enĩ factio lasciuientium. Nam rex Asa perhibetur rectũ fecisse ante conspectũ domini, eo q̄ abstulit effeminatos de terra, expugnauitq̄ vniuersas sordes. Et secundum Augustinũ, Ad omnes iniquos & impios illa vox dñi valet, Auferetur à vobis regnũ dei & dabitur genti facienti fructus eius. i. iustitiam. Vnde Methodius reuelauit, dicens: Et tollitur honor à sacerdotibus, & supprimitur mysterium dei, & quiescet omne sacrificiũ ab ecclesijs, & erunt sacerdotes sicut populus in eodẽ tempore, hoc est, in septimo hebdomatico in quo impræsentia sumus.

V § Porro in clero iam verificatur illud præconium: Constitue super eum peccatorem, & diabolus stet à dextris eius. Quum iudicatur, exeat cõdemnatus, & episcopatum eius accipiat alter, ac eniciatur de habitationibus suis, Scrutetur scenerator omnem substantiam eius, & diripiant alieni labores eius. Dominus enim abominatus est hæreditatem suam, & tradidit eos in manus gentiũ. Dauid præterea in typo huius abiectionis, loco clericorum ad deum orauit, dicens: Nũc autem repulisti & cõfudisti nos, posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subnationem & derisum his qui sunt in circuitu nostro. Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, & cooperuit nos vmbra mortis. Quare faciem tuam aduertis, obliuisceris inopiã nostrã & tribulationis nostrã, quia humiliata est in puluere anima nostra, conglutinator est in terra venter noster. Item in Catharina Senen dicitur: Clerus ex superbia cadet ab altitudine sacerdotalis dignitatis in profundum miseriã vt diabolus, quia qui se exaltat, humiliabitur.

VI § Demum de cleri abiectione in pluribus locis Birgittæ ponitur: In primis de summo pontifice Petrus ad Christum inquit: Hæc est vera iustitia, vt papa, qui sedet in sede tua & opera habet luciferi, amittat cum contemptu selem in qua præsumpsit sedere, & particeps sit pœnæ luciferi. Ecce peruersus papa cõdemnatur vt diabolus. Rursus Christus ad papam: Sedes tua demergetur quasi lapis ponderosus qui non subsistit antequam venerit in nouissimum profundũ, Digni. i. afflores ardebunt igne sulphureo & inextinguibili. Brachia tua. i. vicarii, qui ad animarum profectum extendi deberent, sed extenduntur ad vtilitatẽ propriam & mundi honorem, iudicabuntur pœna, quam exprimit Dauid, Fiant filij eius orphani & vxor eius vidua. Vxor quidẽ est anima, quæ relinquet à gloria cœlesti & erit vidua à deo. Filij eius. i. virtutes, quas habere videbãtur, & simplices mei, qui sub ipsis erant, separabuntur ab eis, & dicitur: Nõ erunt cum alijs

Pfal. 104
Lutherani.

11. q. 1. sacerdotibus circa medium.
Pfal. 104
Vincentius de fine iudi.
Mat. 5

Malach. 3
Nun. 16. 26

Thren. 2
Osee. 4
Amos. 6
3. Reg. 15
23. q. 7. si de reb. Mat. 21
Methodius,

Pfal. 108

Pfal. 105

Pfal. 43

Ca. Se. c. 128
& c. 129
Luc. 14

1. Bir. 41.

Pfal. 108

N alios

- alios deuoluētur, & ipsi pro dignitate confusionem æternam habebunt. Deinde ornatus capitis eorum demergetur in lutum inferni, a quo nunquam consurgent vt sicut hic per honorem & superbiã super alios ascēderūt, sic in inferno præ alijs demergentur adeo profunde, vt eis impossibile sit resurgere. Et infra: Nā si etiã papa expulsus esset a papatu suo, melius esset q̄ humiliaret se, faciendo cōcordiam, quã liti inhæredo, antequã propter eum tot animã perirent in æternam damnationem, quã animarum damnatio sic aperta est, vt ad illam pleriq; quasi laborent. Birgitta forsan in spiritu præuidit horrendas in Christianum sanguinem cades, quibus tempore nuper transacto crudelis pastor Iulius secundus occasionem præstitit, & suam curam pastorem in factiones fixit. At quis satis dicetur potest quanta sanguinis innocentis effusio & perditionis labes processerit ex eiusdē Iulij, pluriumq; aliorū pontificū factionibus? Sed qui scandalizat vnū duuntaxat de pusillis istis qui in Christum credunt, expedit ei vt suspendatur mo la asinaria in collo eius, & dimergatur in profundum maris.
4. Bir. 143 VII § Sequitur in Birgitta de exterminio sedis Romanæ: Ob quam rem beata Maria inquit: Roma est quasi ager, super quo zizania exereuit. Ideo prius debet mundari cum acuto ferro, deinde igne purgari, postea arari cum iugo bo- um. Illi enim vrbi præparatur talis pœna, quasi iudex diceret, excoria totã pellem, extrahe totum sanguinem, & excide omnem carnem.
4. Bir. 57 VIII § Nota, licet post natiuitatē Christi, Roma (quæ autoritate plurimū conciliorum loco capitis est vniuersæ ecclesiæ) ter destructa est. Primo à Cōstan- te Cæsare. Secundo à Soldano rege Sarracæ norum tempore Gregorij quarti. Tertio per imperatorem Fredericum primum, vt habetur in Cronicis, tamen in prædicta Birgittæ reuelatione intelligitur quarta vrbs destructio prope futu- ra, de qua habet in libro Cyrilli Episcopi. Antequam ecclesia renouetur, permit- tet deus, vacante papatu, maximã schismata oriri inter Romanos & imperatorē Qui de sua confusus potentia, nitetur constituere papam pro suo libitu. Itali autē resistere conabuntur aquilæ grandi. Quæ, furore incensa, cū Alemanis cæterisq; gentibus ferocibus armata manu Romam intrabit. Prælatos & religiosos ciues trucidabit, in cæterum quoq; clerum adeo sæuiet, vt aliqui coronas suas abradi fa- cient, alij fugam ad montes, syluasq; dabunt. Hæc prophetia partim est incœpta Nam proximis temporibus, videlicet ab anno. 1510. Italia, quæ per Romã intel- ligitur, intolerabiles, infinitasq; calamitates hactenus passa est, per longæua & im- mania bella. Necnon adhuc indies maior timetur fieri eiusdem Italiæ ac etiã Ger- mania & Gallia deuastatio in gladio forinseco vel intestino, alijsve horrendis plagis, quæ euenient ob detestanda peccata tam laicorum q̄ clericorum. Quam obrem latina ecclesia (vt iam sequitur) plagas sustinebit ac diuino bono carebit, Nempe peccata nostra prohibent bonũ à nobis. Nauicula autem Petri penitus non extinguetur, sed reformabitur.
2. q. 7. beati Cyrillus
- Hiere. 5
- Hiere. 6
Nuñ. 16
2. par. 6
- Esa. 14
Luc. 12
- Amos. 3.
- Hiere. 6. 15
- De generalibus plagis modernæ Christianitati imminētibus. Ca. XL.
I Sta Latina ecclesia est ciuitas visitationis omnis calumnia in medio eius. In- quitas & vastitas audiet in ea corã dño semper infirmitas & plaga. Iam em̄ egressa est ira à dño, & plaga defauit. Siquidẽ superatus fuerit populus ab inimicis & clausa cœlo pluuia non fluxerit & fames orta fuerit in terra ac pe- stilentia, erugo & aurugo, locusta & bruchus, hostesq; vastatis regionibus por- tas obsederint ciuitates, omnisq; plaga & infirmitas prefferit. Dominus itaq; cõ- teret baculũ impiorū in indignatione plaga insanabili. Et seruus qui scit, sed non facit voluntatē dñi, plagis vapulabit multis. Vnde elicitur, illis plagis specialiter Christianos fore affligēdos, ad quos deus per prophetã inquit: Tantũmodo vos cognouit ex omnibus cognationibus terræ, ideo visitabo sup vos iniquitates ve- stras. Et ecce per Hieremiam verbũ dñi factum est eis in opprobrium, & nõ sus- ceperunt illud. Ideo furore plenus est dñs, qui ait: Visitabo super eos quatuor spe- cies, scilicet gladium ad occisionem, canes ad lacerandũ, volatilia cœli & bestias terræ ad deuorandũ & dissipandũ. Tu reliquisti me, abijisti retrorsum. Ideo ex- tendam manum meam super te, & interficiam te.

Cerni-

I § Cernitur (proh dolor) pessimas & innumerabiles iniquitates turpiaq;
 scelera quàm plurima ab hominibus vtriusq; sexus in tota nostra terra enormiter
 committi, vt diuina iustitia pene coacta cito missura sit acerba flagella, quibus
 nos plectat & suam reformet ecclesiam, quæ in suis modo membris est penitus
 deformata & in deum adulterata cum mundo diabolosq; fornicando. Nam nedū
 clerus ceu superior, sed etiā inferior ecclesiæ portio, vtpote cōmunitas laicorum
 peruersa est, vt supra in nōnullis capitulis notatur. Quippe opera nostra, etiam
 quæ videntur bona, nō super Christum (cuius agricultura sumus) sed super nos
 ipsos (qui nihil sumus) ædificamus. Ideo cademus, Proinde affectiones nostræ
 non ad fœcunda seu licita opera, sed ad vana & noxia tendunt. Appetimus etem
 solatia stulta, vitam dissolutam, superbiam, ambitionem, defraudationem, cōui-
 uia spurca, petulantiam, vniuersamq; impudicam luxuriam ac meretricis opera.
 Horrenda deniq; supra & immunditias, quas turpe est exprimere, mēdacia, cō-
 cumuētiones, calūnias, periuria, falsa testimonia, iniqua iudicia, dolos, fallacias,
 furta, discordias, lites, bella iniqua, insidias, odia, rancores, latrocinia, rapinas, ho-
 micidia, superstitiones, blasphemias, hæreses, aliamq; malitiā vniuersam, maxi-
 me circa pauperū oppressiones, Quia dū superbit impius, incendit pauper.

II § Tota nostra inclinatio ad vanitatem tendit. Quicquid malū vniciq;
 in mentem venerit, hoc impune perpetrare audet, præsertim illi qui iustitiā res-
 puentes fūco priuatæ guerræ, seu (vt vulgo dicitur) diffidationis iure iniquo in-
 nocentibus damnosas calamitates, violentias, depredationes, captiuitates, vincu-
 la, carceres, cruciatus, atq; exilia ingerunt, interdum cū membroꝝ amputatione
 vel etiam vitæ ademptione, prout quotidie in quibusdam Alemaniarū terris per-
 petrat, vsque adeo vt prope nemo securus peregre proficiscat. Et illi qui itinera
 agētes, ab exteris feris, videlicet à leonibus, draconibus, serpētibus, ceterisve atro-
 cibus bestijs, hoc est, à Turcis, paganis, ac publicis piratis securos se facile redde-
 re possunt, à rapacibus accipitribus & rabidis canibus tanquā domesticis bestijs,
 hoc est ab huiusce prædonibus & diffidatoribus continue lædunt. Propter quos
 boni viri domū exeuntes, potissimū locupletiores, periculosis subiacent casibus.
 Et quoq; tam inter nobiles q̄ inter plebeios gloriosus, qui his prædonibus auxi-
 lium vel fauorem præstiterit. Is autē qui aduersus ipsos iustitiā procurat, aut vin-
 dicibus adiumento est, tanq; præco inculpat, atq; traditor ignominiosus à deo
 suppressa apud nos est iustitia, iniuriāq; eleuata, quia peruersa sunt omnia.

III § Quis vnquam præsumeret illas manifestas iniquitates nostras diu-
 tius posse à deo sustineri, & non aliquando punitum iri, iuxta Sapientis sententiā
 inquietantis: Impij secundū quæ cogitauerunt, correptionem habebunt, qui negle-
 xerunt iustū & à domino recesserunt, nationes em̄ iniquæ, diræ sunt cōsummati-
 onis. Et infra: Deus dirumpit impios inflatos sine voce, & cōmouebit illos à fun-
 damentis, & vsq; ad supremū desolabuntur, & erunt gementes ac memoria illoꝝ
 periet, q. d. Eoꝝ pœnitentia est desperata & deperdita. Ideo sequitur: Turbabū-
 tur timore horribili pœnitentiam agentes & præ angustia spūs gementes & di-
 centes, errauimus in via veritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelli-
 gentiæ nō est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis, & ambulauimus vias
 difficiles. Quid nobis profuit superbia aut diuitiarum iactantia, virtutis quidem
 nullū signū valimus ostendere, in malignitate autē nostra cōsumpti sumus. Ideo
 contra nos ibunt directe emissiones fulgurū. Propter miseriam itaq; inopū & ge-
 mitū pauperū nunc exurgam dicit dñs. Et iteꝝ: Torrentes iniquitatis conturba-
 uerunt me. Ideo cōmota est & cōtremuit terra, Fundamenta montiū conturba-
 ta & cōmota sunt, qm̄ deus iratus est eis, ac ascendit fumus in ira eius. Certe iam
 stat ad iudicandū dominus, & stat ad iudicādos populos.

III § Porro illud iudicium horrendum proxime futurum, erit primū vā,
 (de quo inferius) & eueniet in cauda quinti status, in qua nunc sumus. Idipsum
 censetur reuelasse intimus Christi secretarius, scribens: Et quintus angelus tuba
 cecinit. i. prædicauit sub quinti status tubicinio oriri persecutionem magnam.
 Et vidi stellam, i. lucifera, q̄ initio lucebat, de cœlo cecidisse in terrā. i. in terrenos
 homines

§. c. 19. vsq;
 ad c. 28
 1. Cog. 3
 Luc. 6. in fi.

Psal. 9

§. in pri. cō.
 Sap. 3

Sap. 4

Sap. 5

Psal. 11.

Psal. 17

Esa. 3

Apo. 9

- homines per immiffiões malas, & à deo data. i. permiffa est ei clavis putei abyffi, Nam diabolus est modo solutus vt habeat potestatem nocendi hominibus, in abyffo peccatorum existentibus. Et aperuit puteum abyffi. i. profundam peruerfosq; malitiam, & ascendit fumus putei (quia malitia sine verecūdia manifeſte per petratur) ſicut fumus fornacis magnæ, propter abundantiam ignis malitiæ pro cupiditate nocendi. Et obſcuratus est ſol, id est clerus illuminans, & aer, id est laicus illuminandus, de fumo putei, id est de doctrina inani vel exēplo malo. Et de fumo putei exierūt locuſtæ in terrā. i. ſuperbi in auaritia. Et data est illis locuſtis .i. mēbris diaboli, potestas, ſicut habent potestātē ſcorpiones terræ, antierius blādientes, poſterius pungentes. Hinc Sapiens ait: Ingre dietur ſcilicet diabolus blāde, ſed in nouiſſimo mordebit. Sic & ſcorpiones. i. dæmonis ſatellites. Hi ſunt dij qui percuſſerūt Aegyptū omni plaga in deſerto. Et facta est plaga magna nimis. V § Sequitur in Apocalypſi: Et præceptum est illis. i. refrenata est eorum poſtetas, ne læderent ſcilicet vincendo, ſcenum terræ, neq; omne viride, neque omnem arborem. Per hoc denotatur triplex ſtatus electorū ſcilicet virginū, viduarum & coniuatorū. Niſi tamen homines qui non habent ſignū. i. pœnitentiam dei in frontibus ſuis. Siquidē carnales homines non habent ſignū perfectæ fidei & charitatis in frontibus. i. in conſtanti conſenſu. Idcirco eis locuſtæ nocēt in ſpūalibus & temporalibus, ſed non habent eos occidere ſpūaliter. Nam dictū illis, ne occiderent nō ſignatos ſcilicet eos in æternā mortē præcipitādo, ſed expectarent eos legitimam pœnitentiam, qui ipſi in hoc ſeculo corpore viui poſſunt à locuſtæ læſione & morte perpetua ſanari.
- Apo. 9** VI § Rurſus in textu: Sed vt cruciarent eos menſibus quinque. Perſequutio eſt eccleſiæ dicitur per quinque ſtatus præambulos vſq; ad magnam proximam ſtaturam perſequutionem, grauitas eiſdem atrocis perſequutionis, in fine quinti & decurſu ſexti ſtatus, hoc est in præſenti tempore euenturæ, oſtenditur, quū Iohānes dicit: Et cruciatus eorū vt cruciatus ſcorpij cū percutit hominē. Huiuscemodi impetus malitiæ locuſtæ. i. ſatellitum diaboli, applicatur præſenti ſtatu quinti. Nam omnis quinarij numeri terribilitas reſpicit malitiam præſentis temporis, vt ſupra poſitum eſt. Siquidē hominis iniquitas eſt qualiſi rumphea bis acuta, plaga illius non eſt ſanitas. Ob quam rem eccleſia filia populi dei cenſetur infirmata & contrita eſſe contritione magna & plaga peſſima vehementer. Et omnis qui tranſibit per eam, ſtupebit & ſilebit ſuper omnes plagas eius. Quare eccleſia læmetur, dicens: Factus eſt dolor meus perpetuus, & plaga mea deſperabilis. Imō ipſe Chriſtus de ea cōquærenda, inquit Michæa: Faciam planctū, quia deſperata eſt plaga eius, quia tetigit portā populi mei vſq; ad Hieruſalem.
- z. Birg. 9** VII § De illis prope futuris plagis, Birgitta multa, variaq; reuelauit, inter alia inquiens: Væ ſuper væ, miſeris ſuper miſeriam veniet tibi ſcilicet homini puerſo. Dolor tuus ſuper omnē dolorē renouabitur, pœna tua nunq; deficiet, & væ tuum nunq; minuetur. Ecce q̄ miſeri erunt qui deū contemnunt, & quantum dolorē ſcilicet perpetuū emunt pro modica voluptate ſcilicet tranſitoria. Et infra: Ecce dabitur vobis tantū de tormentis, quantum dilexiſtis voluptatē veſtram plus q̄ deum veſtrum. Singula Birgitæ reuelata de iam futuris malis noſtris, referre eſſet nimis prolixum. Ideo his paucis allegatis me abſoluo, pro reliquis ad volumen ipſius Birgitæ diligentē lectorem remitto.
- Bir. extra. 85** VIII § Hoc tamen poſſimum eſt conſiderandum, ſi in illis tribulationibus minime emendati noluerimus audire deum, tunc ſua ſancta iuſtitia addet plagas noſtras vſq; in ſeptuplū propter peccata noſtra. Plagæ quidem modus erit pro menſura peccatorum, nec non hæc omnia initia ſunt dolorum vnde temporalia ſupplicia erunt nobis æternæ damnationis principia, dicit enim ſcriptura, Ieſus ſecundo eos, qui non crediderunt, perdidit, qualiſi innuatur. In pœnitētium hominum pœnam hic incipi & in æternum duraturā, ſicut patet in Herode, quē viuus percūſſit angelus, eo quod non dediſſet honorem deo & conſumptus à veribus expirauit. Sic in Antiochum ſuperuenit iuſtum dei iudicium. Qui tanquam homicida & blaſphemus à deo percūſſus eſt. Et ſicut alios tractauerat, peregret

J. c. 55. §. 11.
& J. c. 68. §. 7
§. c. 17. i. pr.
& J. c. 54. §. 4
§. c. 15. §. 13
& J. c. 41. §. 4
J. c. 57. §. 4.
§. c. 26. §. 11.
& J. c. 10. §. 6.
§. c. 30. §. 9 &
J. c. 42. §. 9 i. fi
§. c. 37. §. 12
& J. c. 42. §. 9
in med.
§. c. 17. §. 15
§. c. 10. §. 3
§. c. 31. §. 7.
in fi.
§. c. 40. §. 4 &
J. c. 42. §. 5
§. c. 35. §. 1.
& J. c. 43. §. 13
§. c. 25. §. 11.
& J. c. 41. §. 5
J. c. 55. §. 5
§. c. 33. §. 8 &
J. c. 50. in pr
§. c. 15. §. 31.
J. c. 64. §. 4
J. c. 42. i. pr.
J. c. 68. §. 2

I. ca. 68. §. 2 regre in montibus miserabili obitu vita functus est, in inferno æternam pœnam p̄lurur. Pariter veniet mors super illos peccatores, & descendet in infernũ viuentes, quoniam nequitia eũ in habitationibus eorum.

IX § In canonicis insuper habetur, q̄ interdum temporale supplicium est æternæ damnationis initium, contra peccatores enim ignis succensus est. Et hæc est vindicta, hic incipiet & ardebit v̄q; ad inferni nouissimũ. Duplici namq; contritione conteret eos dominus. Apostolus tandem exempla subiungit, dicens: Angelos vero, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suũ domicilium, scilicet cœleste, in iudicium magni dei vinculis æternis sub caligine re seruauit deus, sic Sodoma & Gomorra finitimæ ciuitates simili modo exornica tæ, & abeuntes post carnẽ alteram, utpote masculinam, facti sunt exemplũ ignis æterni, pœnã suffinentes. Similiter & hi qui carnẽ maculant. Ecce præsentia in hoc seculo supplicia sunt infernalis pœnæ initia. Incurribiles em̄ hic arram inferni gustant. Nepe cruce diabolica quotidie tormentant iuxta affectionẽ insi-
tiam, neq; illi contumaces considerant neq; perpendunt quot & quanta detri-
menta eos sequantur. Secundũ apostolicum igitur præceptũ, in præsentem remissi-
o statu erigamus manus nostras nimis remissas, genuaq; nostra dissoluta ad re-
ctos gressos dirigamus. Ne in duplicẽ contritionẽ nos prolabi cõtingat, apparet
em̄ nũc pandi ac incipi malũ ecclesiæ, de quo iam diu est prophetizatum.

¶ Quod ab aquilone pandetur omne malum, vnde venturus est tyrannus ecclesiæ. Cap. XLI.

¶ C. 30. §. 2. **A**ltissimus ad prophetam ait: Vade & clama contra aquilonem, id est, contra ecclesiam latinam in aquilone occidentali collocatam, & dices, Reuertere auersatrix Israel, Scito iniquitatem tuam, quia in deum tuũ præuaticata es. Alioquin commotio magna de terra aquilonis, pro eo, quod non audistis verba mea. Nunquid scederabitur ferrum ferro ab aquilone? mittam & assumam vniuersas cognationes aquilonis, & adducam eas super terram istam, & interficiam habitatores eius. Et sic capta erit Babylon, quoniam ascendet contra eam gens ab aquilone, quæ ponet terram eius in solitudinem. In excursu itaq; sexti status, in quo iam sumus, creditur ab aquilone in breui venturus quidam contra ecclesiam tyrannus cum suis satellitibus. Nam in effusione sextæ phialæ angelus siccauit aquam, id est gratiam spiritus sancti seu baptismi, ut præparetur via regibus, qui congregabuntur contra ecclesiam. Ab ore quoq; illius tyrannicæ bestię vidit Iohannes exire spiritum immundum, quo sibi alios reges alliciet.

I § Porro inter cæteras ecclesiæ & Christianitatis plagas, est gladij plaga de qua virgo Maria apud Birgittã iurat: Veniet venator cũ canibus effrenatis, q̄ nõ parcat velleribus à sagittis, nec corporibus à vulneribus, ad hoc vt vita finiat, Deinde Christus inquit. Contra feroces homines veniet venator, qui significat iustitiam dei manifestandã, cuius vox erit talis: Da duris dura, & da mollib; mol-
lia. Canes autem sequentes sunt viri iniquitatis, quibus deus, quamuis mali sunt, vtitur ad bonum, non sibi ip̄s, sed alijs purgandis. Ille venator, i. tyrannus veniet à plaga septentrionali, ab aquilone enim pandetur malum super omnes habita-
tores terræ. Hinc deus loquitur iudicia sua nobiscum super omnem malitiam no-
stram, qui dicit: Malum ego adduco ab aquilone & contritionem magnã, & re-
pente veniet vastator super vos. Et non solum Gog, sed etiam iste tyrannus erit ab aquilone. Siquidem Assur venit ex montibus ab aquilone in multitudinẽ for-
titudinis suæ. Ventus quoq; turbinis veniebat ab aquilone, qui quidẽ vêtus aqi-
lo dissipat pluuias, i. largitiones scelestas.

II § De eodem tyranno in typo Tyri tanquam peruersæ Christianitatis per Ezechielem dominus inquit: Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodono-
for regem Babylonis, ab aquilone, regem regum cum populo magno. Filias tuas gladio interficiet, & circumdabit te, populum tuum gladio cædet, & statua tuæ nobiles, i. superiores, in terra corruent. Et infra: Et immittam ei, scilicet ecclesiæ pesti-
lentiã & sanguinem in plateis eius, & corruent interfecti in medio eius gladio.

N 3 Item

Psal. 54

Depœ. dif. 3
sunt plures,
& c. ignis
Deut. 32
Hiere. 17
Iudæ. 1.

Gene. 19.

Cath. Se. 46
& 47. c. 48.
& 85. & ca.
150. & 161.
Heb. 12

Hiere. 1.

Hiere. 3

Hiere. 10. 25

Hiere. 50

Apo. 16

3. Birg. 17. 18

8. Birg. 18

Hiere. 1. 4. 6

Iudith. 16

Ezech. 1.

Prou. 25

Ezech. 16

Ezech. 28

QVOD AB AQVILONE PENDET MALVM &c.

- Zach. 11. Item per Zachariam: Ego tradam homines vnumquemq; in manu proximi sui, in manu regis sui. Per hunc regem denotat prædictum tyrannum, quia subiungit, dicens: Et concident terram, & non eriam de manu eorum, & pascam pecus occisionis, propter hoc ò pauperes gregis. §. ca. 29. §. 8
& j. c. 46. §. 3
j. c. 42. i. pr.
- Vicētius de fine mundi, 2. parte. III § De isto deniq; tyranno inter alia Vincentius scribit: Surget magnus princeps, qui in ecclesia dei faciet vltimum idolum, vltierius non fiet papa. Ille princeps, serpentem, in ore figuram mundi tenentem, pro armis habebit, ex quo diabolus per serpentem decepit mundum. Vincentius vero existimat (prout etiam Itali credunt) per Tyrum, ecclesiam Romanam, & per aquilonem intelligi Alemaniam, à qua timent sibi omne malum aduenturum. Vincentius allegat Ezech. 9 Ez echielis prophetiam, vbi habetur, quomodo sex viri, i. principes veniebāt de via portæ superioris, quæ respicit ad aquilonem, i. de partibus Alemaniae, & defluent ecclesiam Romanā, vt supra est annotatum. At nihil certi habemus illam tyrannidē ex Alemania euenturam. Nam eidem persequutionem ecclesia etiam Germanica pari modo misere subiacebit, vt ait Ioachim in sua prophetia. Quæ incipit: Væ mundo in centū annis. Vbi de clero Germaniæ hæc verba exprimit, Germania viscerum dolore torquebitur & fractis ceruicibus, bibet de calice furoris cū sacerdotibus, etiā turbatis principibus, periclitabitur tranquillitas populorum, hoc Ioachim præ conium iam præsentitumulto Germanico quasi verificatur, vt cauendū sit, ne laici nostri suum clerum molestant & expolient, quemadmodū iam secta Lutherana in aquilone aduersus clerum & ecclesiam Romanam insurgit. Nempe Thelosphorus inquit: Certum esse ex aliqua aquilonis regione futuram tyrannidem, qua templa & monasteria diripientur, & clerus ad pristinā nascentis ecclesiæ paupertatem redigetur. j. c. 49. §. 17
§. c. 26. §. 6
& j. c. 47. §. 6
j. c. 42. §. 8
& j. c. 46. §. 2.
§. ca. 12. §. 6
& §. c. 16. §. 9
- Apo. 9 III § Illa tyrannica persequutio est in Apocalypsi descripta, & erit nobis acerbissima omnium præteritarum persequutionum, quas latina ecclesia quondam ab infidelibus passa est, quia erit primum væ, per quod ecclesiastica dignitas destruetur. Nam tanta ira dei descendit iam super malitiam latinæ ecclesiæ, vt etiam iustorum deprecatio non exaudiatur, donec purificatum fuerit sanctuarium. Propterea ille tyrannus in ecclesiam terribilissime grassabitur, di cente propheta: In temporalibus illis multi consurgent aduersus regem Austri, filij quoq; præuaricatorū extollentur, vt impleant visionē & corruent. Rex vero faciet iuxta voluntatē suā, & eleuabitur & magnificabitur aduersus omnē deū, & aduersus deum deorum loquetur magnifica & dirigetur donec compleatur iracūdia, perpetrata quippe est diffinitio. Et erit in concupiscentijs scēminarum, nec quæquam deorum, i. sanctorum dei curabit, quia aduersus vniuersa consurget. Licet iam dicta prophetia sit verificata in Machumete Turcarum rege, qui tempore Frederici tertij expugnauit ecclesiam Græcorum, tamen applicatur & futuræ tyrannidi, qua diuexabitur ecclesia latina. §. c. 40. §. 4
j. c. 55. §. 11.
§. c. 36. i. pr.
j. c. 49. §. 1.
§. c. 9. §. 5. &
j. ca. 45. §. 1.
- Hildegardis V § De hoc passu etiam Hildegardis pronosticauit, inquit: Propter tyrannidem principum & cupiditatem prælatorum ecclesia percussa est vt vidua. Exin elicitur, q; iusto dei iudicio hostilibus incurfibus cōculcabit nauicula Petri, clerusq; ac populus Christianus turbabitur. Et sic necessarium erit vt Petrus sanctus effugiat, ne squalorē seruitutis incurrat. Secundū mathematica quidem iudicia, principes & homines ad bellandū inclinati, vt sunt soldati, cōmouentur per tolerantiam dominantem seu affluentem in corpore humano. Hinc sedenti sup equum rufum, qui est colericus iniuriosus, datus, i. permissus ē gladius quo persequetur veritatem. Cui omnes peruersi sunt odiosi ac iniuriari cupidi, & quā mundus non potest accipere. Quia veritas ex peruersa hominum natura odium parit. Quod odium in hominibus malis indies magis crebrescit, nec desinet vsq; ad extinctionē totius veri. Primum nanq; seculares clerici inuident religiosis. Deinde infestilaici odio habent omnem hominem ecclesiasticum. Qui quidē Christiani laici iam diu persequuntur vniuersum clerum. Tandem pagani & gentiles persequuntur reliquos superstites Christianos vsq; ad internitionem. §. c. 2. §. 4
§. c. 40. §. 6
& j. eod. §. 9
§. c. 16. §. 2
§. ca. 39. §. 3.
& j. c. 46. §. 2
§. ca. 37. §. 6
& j. c. 46. §. 6
- VI § Eandē futurā ecclesiæ persequutionē sub regibus Romano & Gallico j. c. 49. §. 11.
Ioh. 14
§. c. 38 §. 5 &
Apo. 6
j. ca. 62. §. 19
Terentius
2. q. 7. Laici
§. c. 28. §. 1.
& j. c. 42 §. 10
j. c. 52. §. 19 &
j. c. 60 §. 4 i. si
j. ca. 48. §. 4

lico fieri Rainhardus prognouit, in suis reuelatōibus scribens. Lupus scilicet terre occidentalis aquilā enīciet. Tunc pullus merebit & sui proprii pellem eius dilacerabit, sedensq; nudus quærens adiutoriū pax inueniens. Aquila à virgine fugata, id est ab Italis spreta liliū excitabit, volabit ad meridiē recuperādo amissa. Hęc ex glosa sup Methodio. Quæ vterius dicit: Ista futura tribulatio assimilaf præteritæ tribulationi quæ fuit tpe Machabæorū, quia omnia in iuguris contingebāt illis ad nostram correptionem. Sicut ergo p regem Antiochū templū in Hierusalē fuit prophanatum, & sacerdotium turbatū. Deinde iterum templum restitutum, ac populus dei liberatus, sic à simili per dictum tyrānum ecclesia & clerus, ob sua & populi peccata turbabit. Qui quidem tyrannus nequam papam intrudet in ecclesiam. Cuius tandem factus vnā cū Christiana republica p quendam bonū principem reformabitur, sectaq; Mahumetica destruetur.

VII § Sibylla insup Chumana in suis vaticinijs scripsit: Postquā I. octauum & F. tertium deleta fuerint & A. sextum naseet, mouebit liliū ab occidentem in orientem, & venient dies tribulationū matrū. Claret quidem quantas calamitates Romana ecclesia passa est post Innocentiū octauū & Fredericū tertiu à tempore Alexandri sexti regibus Romanorū & Francorū atq; alijs potentatibus in Italiam insultantibus. Deinde Sibylla profequit, dicens: Post hæc egrediet aquila de Alemaniz rupibus, multis sociata griphonibus. Per hunc aquilam intelligit sepe dictus tyrannus: Qui irruens in hortū chrisimatis, sedentē in sede pastoris de quinto climate, id est, de Roma fugabit in septimū, & irruet in antipatrē vorabitq; ipsū & nidum sibi ablatum vendicabit & p decem lustra tenebit, & non erit pax in terra virginali, id est, in Italia, vel in ecclesia, & gens sine capite regnabit annis illis. De post adhærebit aquilæ grandi.

VIII § Catey ille tyrannus, de quo nunc loquimur, in scriptura & qui paraf Antiocho regi, item Holoferni. Et pluribus nominibus nuncupaf. In primis p Daniele cornu hirci vel dux venturus. Per Cyrillum aquila grādis. Per Esdrā dram leo rugiens. Per Birgittā venator vt supra habitū est: ac etiam animal velox & de torrente procedēs. Dicit quoq; arator: Sub cuius aratoris metaphora de illo tyranno principe Christus in pluribus locis libri Birgittę loquit inter alia hæc verba: Promptior est homo ad peccandū quā diabolus ad tentandū. Ideo veniet arator qui nō quæret terras & pulchritudinē corporū, nō verebit fortitudinē fortium, sed corpora tradet vermibus. Et infra: Cum aliquibus volo facere iuxta communē prouerbiū: Percute eū in collo, & curret, & tribulatio accelerare coget. Quādo enim multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt.

IX § Similiter & dominus in Esaia de ecclesia & de eius fortalijs vt pote de ciuitatibus Romani Imperij dicit: In die illa, denotādo præsens tempus, erūt ciuitates fortitudinis eius derelictæ sicut aratra, & segetes quæ derelictæ sunt à facie filiorū Israel, id est, Christianorum, & eris deserta. s. tu ecclesia, quia oblita es dei saluatoris tui. Hinc idem saluator in Birgitta: Iustitia est vt vadam cum aratro meo super mundum, super gentiles, & super Christianos. Non parca seni, nec iuueni, non pauperi nec diuiti, sed vnusquisq; iudicabit secundum iustitiam suam & vnusquisq; moriet in peccato suo, & relinquet domus sine habitatoribus. Quam ob causam dicit dominus exercituum, quia domus mea (quæ domus orationis vocatur) deserta est, & vos festinaftis vnusquisq; in domum suam. Ecce derelinquetur vobis domus vestra deserta.

X § Rursus in Birgitta dominus ait: Arabo quippe terram in iudicio & tribulatione, donec inhabitantes discant petere misericordiam. Et infra: Ego volo visitare, super malitiam regni istius in gladio, & lancea, & ira. Ecce surgere volo. Non parcam iusto, nec iniusto, sed vadam cum aratro meo, & euertam stipulam & arbores, ita vt vbi erant mille, vix remanebunt centum. Et absque habitatoribus erunt domus, radix quoque amaritudinis erumpet, & potentes decident, aues denique rapaces cum vngulis suis prosperabuntur, & comedent non sua. Et infra: Sextus rex conturbabit terrā & mare, ac simplices contristabit: terrā sanctorum meorum exhonorabit, & sanguinem innocentem effundet tps vindictæ

Rainhardus

1. Cor. 10

1. Mac. p to.
2. Mac. p to.

Sibylla

1. Cor. 7. §. 7.

1. Cor. §. 1

1. Cor. 31. §. 12.

in fine

4. Bir. 22

Psal. 19

Esa. 17

4. Bir. 37

Iohā. 8

4. Regū. 14

Aggæi. 1

Mat. 21. & 23

Bir. ext. 27.

Bir. ext. 74.

Birg. ext. 78

DE IDOLO SEV PAPA FALSO, &c.

mea posuit in audaciam manuum suarum. Ideo nisi celeriter attēderit, appropin-
 quabit ei iustitia mea, & relinquet regnum in tribulatione, & fiet sicut scriptū est:
Ozee. 8. Voluptatem & ventum seminant ac tribulationem & dolorem metent. Nec solū
 visitabo super regnum istud, sed etiam super ciuitates opulentas & magnas. Nam
 suscitabo famelicum qui deuorabit desiderabilia eorum. Intestina mala non defi-
 cient, & discordiæ abundabūnt, stulti dominabūnt, ac senes & sapiētes non leuabūnt
 caput. Honor & veritas prostrernent donec veniat qui placabit irā meā, & qui ani-
 mæ suæ non parceret pro æquitatis charitate. Hic intelligit bonus princeps, & euā-
 gelicus pastor, cuius inferius fiet mentio.

Hiere. 25. XI § De huiusmodi persecutione potest induci illud Hieremię: Ecce
 afflictio egrediet de gēte in gentē, & turbo magnus egrediet de summitatibus ter-
 ræ, & erunt interfecti domini in die illa à summo terræ vsq; ad summū eius. Præte-
 rea Ioachim meminit sãpēdicti tyranni sub his verbis: Totum mundū tyrannus
 terribilis conturbabit. Gallus ferit, aquilā deplumat. Gallus & aquila eius super-
 suam auferet potentiam. Et infra: Væ primū abijt. Curramus ergo & non aspicia-
 mus retro: Quia ab aquilone pandetur malum super omnes habitatores terræ, id
Ioachim
Responso
6. & 14.
Hiere. 1
Exo. 4.
 est, terrestris ecclesiæ. Obsecro mi domine, mitte quod missurus es. Idem præ-
 sumptuosus tyrannus perperam in ecclesiā intrudet quoddam idolum, id est,
 pseudopapam. De quo iam dicere conuenit.

De Idolo seu Papa falso, qui dicitur Antichristus mixtus.
 Capitulum XLII.

1. Mach. 1 **D**e quintadecima mensis Casleu (id est, Nouembris vel Decembris) ac
 quinto & quadragesimo & centesimo anno. s. regni Græcorum, ædifi-
 cavit rex Antiochus abominandum idolum desolationis super altare
 dei. In hoc idolo figuratur pontifex abominabilis ob defectum vitæ.
 Et dicitur desolationis ob ecclesiā à statu debito per eum desolandā. Qui ponti-
 fex diaboli procuratione ecclesiā dei ponet in præsentī quinto ecclesiæ statu. Nā
 vterq; quinarium, quo incipit numerus tum mensis tum anni, eundē quintum statū
 significat, quo Antiochus ac etiā Manasses (qui repræsentat supradictum aquilo-
 nis tyrannū) ponunt idolum in templum domini. Vnde in Machabæo sequitur:
4. Regū. 21
1. Mach. 1
 Et quinta & vigesima die mensis sacrificabo super aram. s. idoli, quæ erat contra al-
 tare. s. dei. Per hunc quinum quinarium numerū aperte denotat hinc quintus
 ecclesiæ status. Siquidem viginti quinque sunt quinquies quinque. Per eundem quoq;
 vicesimum quintum numerum forsitan designant illi qui quinque sensibus corporis,
 carnalibus desiderij impliciti, frangunt diuinam legem. Quæ consistit in decē præ-
 ceptis conscriptis in duabus tabulis ac versat in duobus testamentis, & in manda-
 to bipharæ charitatis, dei. s. & proximi. Sic viginti & quinque quinario numero in
 semetipso multiplicato conficiuntur.

I § Præterea Ephraim, id est, superior crudelis Augustus dixit: Veritatem
 diues effectus sum, inueni idolum mihi, propter diuitias enim & cupiditatem
 terrenorū, dæmones, qui sunt hostes humani generis, decipiunt Christianos insi-
 dijs per idolum Phogor, quod hiat temporalia. Quoniam aurum & argentum se-
 cerunt nobis idola, quibus interimus. Porro auaritia est idolorū seruitus, qua colit-
 tur nummus tanquā deus. Hinc Horatius: Ipse domi ac simul nummos contem-
 plor in archa. Maxime in Ecclesiasticis execranda est nummorum seruitus. Siqui-
 dem ecclesia aurum habet, non vt seruet, sed vt eroget. Hinc Persius: Dicite pon-
 tifices in sancto quid facit aurum. Nempe quod Veneri donatæ à virgine pup-
 pæ. Et Lactantius: Superuacuum est esse inter religiones quod non sanctitatis,
 sed auaritię est instrumentum. Obinde multorum opinione illud auarissimū ido-
 lū quod erit Antipapa & mixtus Antichristus, iam in calce quinti, & in decursu se-
 xti status, ad destruendam ecclesiasticam dignitatem in ecclesia latina exurget, au-
 thoribus supradictō tyranno & suis satellitibus. De quibus in Hieremia dicit do-
 minus: Posuerunt idola sua in domo, id est, in ecclesia, in qua inuocatum est nomē
 vt polluerent eam, & ædificauerunt excelsa Baal, quod est idolum temporalia
 hians & deuorans.

Ab aequi-

§. c. 40. §. fi.
 §. c. 47. §. 6
 §. c. 27. §. 8.
 & §. ca. 44.
 §. 6
 §. eo. §. 5
 §. c. 35. §. 10.
 & §. c. 61. in
 prin.
 §. eo. §. 6. §. fi.
 §. c. 60. §. 4
 §. c. 47. §. 9
 §. c. 42. §. 8
 §. c. 42. in fi.
 §. c. 40. §. 8.
 §. c. 41. §. 6.
 §. eo. §. 9.
 §. c. 41. §. 2
 §. c. 14. §. 4.
 §. c. 18. §. 11
 §. c. 28. §. 2
 Persius saty-
 ra. 2
 §. c. 23. §. 16
 §. c. 7. §. 8.
 & §. eo. §. 11.
 & §. c. 52. §.
 in fine.

II § Abaquilone in super non solum superior tyrānus, sed & idolum vel Antipapa, prorsus ecclesiā inficiaturus, in breui pandetur, prout olim prouidebat Ezechiel, dicens: Iuxta orientem interius, quod respiciebat ad aquilonē, erat statutu Idolum zeli, id est papa falsus vel Antichristus mixtus, ad prouocandum æmulatio nem. s. dei. Ecce ab aquilone portæ altaris. s. vide idolum zeli in ipso introitu. Do mus Israel hic facit abominationes magnas, vt deus dicat: Procul recedam à san ctuario meo, vniuersa idola domus Israel depicta erāt in pariete. Similiter in Za charia ait dñs: Ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, disper sum non quæret & contritū non sanabit, & id quod stat nō enutriet, & carnes pin guium comeder, & vngulas eorū dissoluet: O pastor & idolum dereliquens gregē, gladius sup brachium eius, & sup oculum dextrum eius. Et licet ista prophetia in pluribus summis & inferioribus pontificibus alijs ve pueris præ latis verificata sit, quia omnes sunt huius idoli præcursores, tñ specialiter adimplebitur in hoc Anti papa, qui magni Antichristi erit præcursor specificus.

III § Idem autem idolum seu mixtus Antichristus non erit verus papa, neq; præ latus, sed pseudopropheta qui spiritum Christi in vita euāgelica conde mnabit: & sic tenebit typum Caiphæ, sub specie legis Christum condemnantis. Sed quia ipse mixtus Antichristus vtetur sophisticis disputationibus, vt præ paret viam magno Antichristo. Ideo eiusdem idoli præcursores sunt omnes hæretici & falsi doctores qui sacram scripturam peruertunt, vnā cum iniquis epis & peruersis sacerdotibus: qui hoc idolum p̄cesserunt, sicut Iason & Menelaus fratres represen tauerunt Annam & Caipham: Ait enim Euangelium: Et multi pseudoprophetae surgunt, & seducent multos.

III § Sequit in Zacharia: In die illa magnus erit plactus in Hierusalem, id est, in Ecclesia: Ecce dies veniunt dicit dominus, & diuident spolia tua in medio tui: & congregabo omnes gentes ad Hierusalem in prælium, & capiet ciuitas, & va stabunt domus, & mulieres violabuntur vsque adeo quod Propheta de illa ecclesiæ ærumna futura lamentatus sit, dicens: O ecclesia habitatio tua in medio doli, id est, hominum dolosorū. Eundē deniq; maluolum pastore Daniel p̄ idolum & p lapidem, quo ecclesia rumpit, significare voluit. Idem quoq; idolum seu Antipapa est figura magni Antichristi, ideo nuncupatur Antichristus mixtus. Et quando scri ptura de vno loquitur, frequenter alterum includit.

V § Illius deinceps mixti Antichristi aduentus & interitus in Apocaly pti specialiter describit. Est enim ille pseudopropheta, de quo Iohānes vidit spiri tum immundum exire, dicens: Et vidi de ore draconis, id est, de inspiratione diabo li, & de ore bestia, id est, regis supra scripti, & de ore pseudoprophete, id est, huius idoli, exire tres spiritus immundos in modum ranarū. s. loquatiū & de luto exeun tium: Nā omne quod est in mundo, aut concupiscentia carnis est, aut concupiscē tia oculorū, aut superbia vitæ. Sequit in Apocalypsi: Sunt enim spiritus dæmonio rum faciētes signa, & procedēt ad reges totius terræ, congregare illos in plium. s. contra dignitatem ecclesiasticam, ad diem magni dei omnipotentis. Hæ sunt locustæ similes equis paratis ad prælium currentes velociter, & atrociter in persecu tionem electorū à dæmonibus ceu equitibus agitata. Quoniā asserunt pugnare pro libertate ecclesiæ: quam tamen in affectu psequuntur: vincent quidem iustos, ob quam iniquam victoriam reputant se reges. Ideo in textu dicitur: Et super ca pita earum locustarum tanquā coronæ. s. falsæ similes auro. s. ficto, & facies earū sicut facies hominum: videntur enim pollere scientia & eloquentia. Et habebant capillos sicut mulierum, id est, mores effeminosos, & dentes earum sicut dentes leonum: quia crudeliter tractabunt viros ecclesiasticos, quibus vel bona tempo ralia vel libertatem vel vitam adiment. Et habebant loricas sicut loricas ferreas ob suam duritiam & pertinaciā. Et vox alarum suarum sicut vox curruum equo rum mustorum currentium in bellum: quia dicti persecutores vnanimiter tracta bunt ecclesiam. Et habebant caudas. s. assentatores vel sequaces similes scorpio num, & aculei erāt in caudis earum & potestas locustarū nocere mensibus quinq;. Hoc superius expositum est.

Nunc

Vbertinus VI § Nunc sequitur de presenti idolo: Et habebant super se regem angelum abyssi: quia is mixtus Antichristus per abyssalem malitiam & procurationem dæmonū ac per sup̄ius ambitiosam astitiā, papatū tyrānicē vsurpabit: vt merito nuncupet̄ angelus abyssi, quasi diabolicus nuntius ecclesiasticæ vastitatis. Cui nomē hebraicē Abaddon vel Laabaddon, græcē autē Appollyon, latine habēs nomen exterminans, hoc latinum siue à Iohāne positum, siue ab interprete adiectū est, certē à spiritu sancto prolatum censet̄. Per istas enim principales tres linguas comprehenduntur omnes Christifideles in toto orbe diffusi, nam titulus Iesu inscriptus est, hebraicē, græcē, & latine. Nempe primitiua ecclesia incepit in Hebræa qua Christus prædicauit atq; solis Iudæis euangelij prædicari præcepit, dicens: In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorū ne intraueritis, sed potius ite ad oues quæ perierunt domus Israel. Postmodum autem fidem spargi voluit in omnes gentes, incipiendo ab Hierosolyma, mittens discipulos in mundum vniuersum prædicare euangelium om̄i creaturæ. Dum vero Iudæa ita vocata cōuerter̄ renueret, cessauit in ecclesia hebræa prope tota vsq; ad modicā partem, quæ breui tempore in Arabia degebat.

VII § Sed in lingua græca fidelium multitudo copiose augebat̄. Fides enim Catholica pullulauit in Aphrica, vbi abundauit ecclesia græca: amplius tñ in magna Asia: quæ sua mole amplissima longē transcendit dimidiā partem totius orbis terrarū, ac olim tpe Gregorij papæ cūcta credidit Asia. Nunc vero ecclesia græca pro maiori parte Asiæ & Aphricæ, p̄ Machumetē delusa, à fide catholica cecidit, licet illic Christiani sparsim degāt: Mahumeticis tñ dominij sunt subiecti, excepta maiori India, & quibusdam paucis prouincijs orientalibus.

VIII § Latina vero ecclesia, quæ in sola consistit Europa, Christiani nominis est, nō etiā tota, quoniā in nōnullis Europæ terris alicubi Saracenicæ, alicubi VVicleuistarum vel similis secta seu hæresis inualuit. Heu Lutheranū hodie intestinū grassari incipit. Spiritus sanctus itaq; nomē dicti idoli expressit latinæ exterminās, ad significādum qd̄ veritatis ecclesiæ catholicæ in latina lingua consistentis sub eodē idolo in quinto statu suppressionē esset passura. Ergo formidādum est, ne ferox aper de sylus, vt pote dictū idolum cū suis locustis, id ē, sequacibus, in breui exterminet vineā dñi Sabaoth. Tunc em̄ complebit̄, & abibit primū v̄g. Idipm̄ om̄ipotens deus fieri pmittet ob nostrā culpā præsertim clericorū lasciuientium, quoniā in hibēdo dixerat olim filijs Israel: Non ingredimini ad mulieres alienigenas, certissime em̄ auertent corda vestra vt sequamini deos earū. His nāq; ardentissimō amore copulatus clerus sua corda deprauat vsque adeo vt non sint perfecta cū deo. Quamobrem diuina iustitia permittet violentiam perpeti ecclesiā latinam & ei sæpēdictum idolum præfici.

Vincentius IX § De quo quidē idolo Vincentius inquit: Duo Antichristi sunt futuri: prior mixtus, successor merus: mixtus apparebit bonus Christianus, & decipiet multos: Alter conabit̄ extinguere fidem Christianā: mixtus intrudet̄ in papatū per sup̄scriptū tyrannum, & erit potentior quā quiuis alius præteritus pontifex, hoc em̄ idolum erigetur contra verū papā. Vincentius nō vult nominare illud idolū, nec principes, eo tpe ecclesiā persequuturos iudicare, quasi annuat se eodē præsciuisse: sed dicit, mysterium illius visionis ad præsens nolo aperire, quia spirituales p̄ dei grām intelligēt. Nam eadē visio importat gemitū & ploratū. Tandē subiungit: Antichristus mixtus, p̄fectā sanctitatē vsurpabit sibi dignitates & diuitias n̄fundanas. Vnde om̄es gentes vi vel sponte adhærebūt eidē idolo, paucis exceptis, s. Sidrac, Misac & Abdenago: Sidrac quod interpretat̄ decorus, significat religiosos perfectos, qui tenētēs veritatē, adhærebunt vero papæ. Misac, id est, risus de gaudio denotat eos qui pro ecclesia cū gaudio pugnabunt contra idolū: Abdenago est seruus tacēs qui ignorat bonū vel malum, & significat eos qui ignorabūt in ecclesia futuræ errorē, vt sunt mulieres, pupilli, bubulci, & similes simplices homines, qui tacētēs neutri parti adhærebunt, nesciētēs veritatē, innocētē tamē viuentes. Idcirco Antipapa illos tres nō lædet spiritualiter, quia liberabuntur à flamma ignis infernalis. Nam dictum est, ne læderent illos occidendo.

Catez

J.c.46. §.2
 §.c.41 §.5 &
 J.c.60. §.8
 §.c.14. §.7.
 & §.c.31. §.5.
 & J.c.43.
 §.13
 §.c.32 §.8 et
 J.c.43. §.5.
 §.eo. §.1. in
 fine.
 J.c.60. §.4.
 §.ca.60. §.5.
 §.c.39. §.1 et
 J.c.47. §.4.
 §.c.40. §.1.
 & J.c.52. §.8
 §.c.41. in fi.
 §.c.18 §.7 et
 J.c.49. §.15.
 §.c.18. i pri.
 & J.c.40. §.4
 §.c.38. §.8 et
 J.c.44. §.12
 Matth.15
 §.c.14. §.14
 & J.c.40. §.15
 J.c.64. §.5
 §.c.28. §.9.
 & J.c.40. §.9.
 §.ca.21. §.5.
 & J.c.40. §.10
 J.c.47. §.3
 §.c.27. §.13
 §.c.21. §.9
 §.c.27. §.13.

X § Ceterum Vbertinus de præmisso idolo inquit: Sicut in primo ecclesia statu patiens Christus post illusiones & multas iniurias fuit confixus, & mortuus, sic tempore mixti Antichristi in fine quinti, & in excurfu sexti status ecclesie post multas illusiones, spiritus Christi & lex euangelica tandem mortificabitur & supprimetur, veritas non solum vitæ sed etiam scientiæ & doctrinæ dignitatisq; ecclesiasticæ. Et verificabit illud sapietia. Error tanq; lex custodit, & tyrannorum imperio colunt signæta. Sub illo igitur Idolo & mixto Antichristo cadet ecclesia culpabiliter, sicut per merum Antichristum demum cadet pœnaliter: ideo his dicit: Cecidit cecidit Babylon illa magna.

XI § Post eiusdem autem idoli interitum ecclesia aliquo tempore usque ad Antichristum magnam pacificabit. Disperdent enim excelsa idoli per terram Israel. Nam idem antipapa vnacum supra dicto tyranno extinguet. Scriptum est enim: Maledictum idolum ipsum & tyrannus qui fecit illud, quia iste opatus est, ille autem antipapa, cum non legitime introierit, Papa falso cognominatus est: ideo vtriusque deus ponet in perditionem. Qui per Prophetam inquit: Non adiciam vltra superinducere populum meum, sed demolientur excelsa idoli. Itæ omnia idola eius ponantur in perditionem, quia de meretricibus meretricis congregata sunt, de nomine eiusdem antipape sequaces. Nam plaxta, id est, fautores idoli, omnes nihil sunt, id est, nullæ virium. Hinc alibi dicitur: In die illa, disperdam nomina idolorum & pseudopphetas, & spiritum immundum auferam de terra: quæ est ecclesia terrestris, modo flagitans suorum membrorum contaminata, de qua in sequenti loquamur.

De ecclesia puerfa que in scriptura nuncupatur meretrix magna. Ca. XLIII. Ecclesia Catholica est fidelium multitudo fide & charitate vnita, omnes enim Episcopi omnesque fideles vna sunt ecclesia. Origenes censet, templum dei ex lapidibus viuis constructum, esse Christi ecclesiam. In qua multi sunt non sicut condecet spiritualiter viuentes, sed secundum carnem militantes, qui domum orationis, de lapidibus viuis constructam faciunt esse speluncam latronum, ideo destruetur: actibus enim suis non ecclesia dei, sed latronum spelunca & virginibus fatuis reddunt se dignos.

I § Vnitas certe est ecclesie, sed ipsa complectitur paleas & granis. Siquidem bona ecclesia tolerat malos, exemplo Christi, qui Iudæos fures admittit, ut eius ecclesia fures toleraret. Et in canonibus habet, quomodo ecclesia malos, quibus commixta est, tanquam zizania in medio triticiæ quam miter tolerat. Nam præsens militas ecclesia, quæ in ter cœlum & infernum sita est, sicut in medio subsistit, ita vtrarumque partium ciues cõiter recipit: diuinis etenim oraculis vel certissimis exemplis demonstrat & pronuntiatum est, malos in ecclesia bonis permixtos usque in finem seculi tempusque extremi iudicii tolerandos. Propter huiusmodi tanquam zizania immixta non impedit bonorum Christianorum fides aut charitas, quin agni mansueti, gratia pacis, & Christianæ charitatis, impudicos canes patienter sufferunt. Atqui nunc in ecclesia copiosior (prophudor) est numerus malorum quam bonorum, & præualet impius aduersus iustum.

II § Secundo ecclesia nuncupatur vinea, quæ electam plantauit dominus ut fructum bonum faceret. Et apud Catharinam Senen. habetur, quomodo singularis vinea est anima cuiuslibet hominis, quæ seipsum colat, necesse est, plantandi virtutum flores & amputandi vitiorum vepres ut palmites vniantur veræ viti, id est Christo, cuius pater est vineæ agricola. Qui libet itaque homo habet in se propriam vineam, quæ continuo cõterminat cum vinea cuiuslibet proximi absque medio, adeo quod tota cõferatur vna eademque vinea propter vniõnem corporis mystici utpote vniuersalis & catholicæ vineæ. In qua præ plantauit veram vitem filium incarnando, ut ei palmites, id est, homines inseratur. In eandem denique vineam, id est, in vniuersum ecclesie corpus, dominus conduxit operarios ad seminandum verbum dei & ministrandum sacramenta. Sed (prohdolor) vinea à deo electa, nunc conuersa est in prauum, & in maculata iniquitate sua: nam pastores multi demoliti sunt eam de quibus Catharina Senen. dicit deus. Clerici vineam ipsis commissam colere non lunt, imò propriam vna cum aliena exterminant, & non solum obmittunt virtutes plantare, sed etiam semen gratiæ baptismalis abijciunt & conculcant. Et iteque aspice sponsam meam, id est, ecclesiam in facie coinquinatam & immundam quasi lepro-

Vbertinus
 Sapia. 14
 Apo. 14. & 18
 Ozec. 10
 Sapia. 14
 Mich. 1
 Amos. 7
 Mich. 6.
 Esa. 44
 Zacha. 13
 Dist. 93. legimus.
 §.c.42. §.6
 16. q. 6 et her.
 §. nuncupatur
 Matth. 21
 Matth. 25
 De cõf. di. 4
 ca. est vnitas
 12. q. 1. exem
 plum
 23. q. 4. tu h
 nus & c. q. n
 tus, & c. hec
 aut & q. dam
 Esai. 5. i pri.
 Cath. Senen.
 c. 23. & c. 24
 Iohã. 15
 Matth. 20
 Hie. 2. & 12.
 Cath. Senen.
 c. 23. & c. 14.

DE ECCLESIA PERVERSA, &c.

1. Cor. 6. si leprosam ex amore proprio, atq; tumefactā ex auaritia pariter & superbia eorū quos vbera sua lactāt, qui sunt vniuersale corpus ecclesie mysticū, & sic in ecclesia sunt ablata membra Christi, & facta membra meretricis. S. c. 38 §. 9 et
I. c. 57. i pri.
- Cath. Senē. III § Hinc in ecclesia nuncupat meretrix, nō defectu sui, nec in semetipsa
ca. 122 quoad eius sacramētū, sed in suis membris, quæ sunt ecclesie per baptismū copu-
lata, sed cum diabolo fornicata. Ecclesia quippe est hodie collecta in Babylone, id
1. Pet. 5. est, in Christianitate confusa: de qua Propheta ad nos inquit: Confusa est mater
Hiere. 50 vestra nimis & adæquata pulueri, quæ genuit vos vtpote p baptismū: ideo repu-
diat à suo sponso Christo nos interrogate: Quis est hic liber repudiij matris ves-
trae quo dimisi eam: tūc respondet, ecce iniquitatibus vestris vediti estis, & in scer-
Esa. 50 i pri. libris vestris dimisi matrē vestrā. Quā quidem repudiatā & confusam ecclesiam
Psal. 136 penitētes deplorāt cum Psalmista, dicētes: Super flumina, id est, malas concupi-
scētiās Babylonis illic sedimus, id est, quieuiamus, & fleuimus, habitādo ibi in ama-
ritudine consciētiae nostrae, dum recordaremur tui Syon, id est, ecclesie vel aiā,
olim in monte virtutū constructā, sed hodie per incendiū vitiōz dissipatā. Per fi-
liam vtiq; Babylonis intelligit cū vllis tum etiā indiuidua ecclesia, id est, anima ho-
minis: vtraq; propter excessus defuit esse dei filia, & incepti fieri confusionē proles
vnde in Psalmo sequit: Filia Babylonis misera, id est, vastata rōne culpæ. Nam si-
cut Syon, id est, ecclesia bonoz, vocat filia Hierusalem sic cōgregatio aut ecclesia
maloz est filia Babylonis, & nuncupat generatio nequā, quia ingerit confusionē
Thresh. 2 pctorū. Quocirca de ea queritur: quō obtexit caligine in furore suo dominus fi-
liam Syon: proiecit de cælo, id ē, de cælesti cōuersatione in terrā, id est, in terre
noz cupiditatem, & in clytam Israel, Prophetia nempe loquit in præterito propter
certitudinem futuræ nostræ Babylonicæ miserie.
- III § Sicut itaq; fidelium collectio, est vna ecclesia propter vnitatem fi-
dei, habens prolem variā sic reproboz caterua appellat vna meretrix seu bestia,
habēs septem capita pctorū mortaliū. Quā quidem meretricē, id est, modernā
Hiere. 8. ecclesiam peruersam dñs apud Hieremiā increpat, dicens: Tu fornicata es cum ama-
Esa. 1. toribus multis. Et per Esaiam: Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis, plena
Psal. 25 iudicij: Qualis hodie apparet ecclesia malignātiū, quā David præ sciēdo odiuit.
Apo. 17 De ea cælestis Aquila scribit: Meretrix magna sedet super aquas multas, & super
bestiam coccineā, habēs capita septē, s. pcta mortalia, & cornua decē cum quibus
cornupetit decē dei præcepta, & habebat in fronte nomē eius scriptū mysterium
Babylon magna, mater fornicationū & abominationū terræ. Stupendā quippe
Vbertinus cæcitatem huius tps hic exprimit spiritus sanctus, quū dicit mysterium, id est, oc-
cultum, & tamen in fronte, id est, in propatulo scriptum, quia absq; omni verecū-
dia in oculis omnium illa meretrix tenet suum prostibulum.
- V § De qua vltius in Apocalypsi sequitur: Babylon magna facta est ha-
bitatio dæmonioz & odibilis, quia de vino irē fornicatōis eius biberunt omnes gē-
tes & reges terræ cum illa fornicati sunt, & mercatores de virtute deliciæ eius di-
uites facti sunt. Prout hodie quidam Florentini mercatores exaltant & ditantur ex
Apo. 18 patrimonio beati Petri, ac ex elemosyna ecclesie Romanæ. Sequitur, quoniam
peruenerūt pcta eiusdem Babylonis vsq; ad cælum, & recordatus est dñs iniquita-
Quatu. spēs plagæ tum eius. Ideo in vna die venient plagæ eius, mors & luctus & fames, & igne cō-
burentur: quia fortis est deus q iudicabit illa magna Babylon, ciuitas illa fortis, qm
vna hora veniet iudiciū tuū. Væ væ ciuitas illa magna vtpote Roma, quæ amicta
erat bysso & purpura, vna hora destituta sunt tantæ diuitiæ, vox citharædoz, &
S. c. 41 §. 7. & J. ca. 44. musicoz, & tibia canentium, & tuba non audientur in te amplius.
- VI § Huius Babylonis onus vidit Esaias sup montem caliginosum: vbi
Esa. 15 dñs præcepit militiæ belli vt disperdat omnem terram, super hoc deus cælum tur-
Gene. 19 babit mouebitq; terram de loco suo, id est, terrestrem ecclesiam sicut olim subuer-
Hie. 50. & 51 tit Sodomam & Gomorth am. Hieremias quoq; ait: Capta est Babylon, nolite ta-
cere super iniquitatem eius, quoniam vltio domini est, vltio templi sui. Qui habitas su-
per aquas multas locuples in thesauris, venit finis tuus præ cisionis tue, adhuc mo-
dicum

§.c.19. §.17.
 §.c.42. §.8.
 & §.c.46 §.12
 §.c.50. i pr.
 & §.c.40 §.1
 §.eo. §.5. &
 §.eo. §.8.
 §.c.37. §.7.
 & §.c.50. §.8
 §.c.44. i pr.
 §.eo. §.3. &
 §.ca.2. §.4.
 & §.eod. §.9
 §.c.39. §.4.
 & §.c.46 §.2
 §.c.6. p^o pri.
 §.c.15. §.7 &
 §.c.28. §.12
 §.eo. §.9. &
 §.c.62. §.9
 §.c.25. §.14
 §.c.40. i pr.
 §.c.56. §.7.12
 §.eo. §.7. &
 §.c.61. §.5
 §.eo. §.3. &
 §.ca.16. §.7
 & §.c.58. §.7
 §.eo. §.8
 §.ca.32. §.5
 §.c.36 §.2 &
 §.c.45 §.8 &
 §.ca.54. §.8
 §.eo. §.8 &
 §.eo. §.13
 §.eo. §.7. &
 §.c.44. §.11.
 §.c.15. i fin.
 §.eo. §.4
 §.eo. §.3. &
 §.c.50. §.8
 §.c.40. §.1.
 & §.eo. §.11.
 §.eo. §.2. &
 §.c.47 §.2 &
 §.c.27. §.5.
 & §.c.47 §.1
 §.c.25. §.3 &
 §.c.65. §.3
 §.ca.35. §.7
 & §.c.49 §.12
 §.c.27 §.11 &
 §.c.54. §.2 &
 §.c.59. §.1.

dicum, & veniet tempus messionis eius.

VII § Deus præterea in Ezechiele modernā ecclesiā alloquitur his verbis, Fornicata es nimis, nec es facta, sed multiplicasti fornicationē tuam in terra, ac facis omnia opera meretricis & procacis mulieris, Quia reuelata est ignominia tua in fornicationibus tuis, ideo iudicabo te iudicijs adulteræ, & destruetur lupanar tuū, inimici lapidabūt te lapidibus & trucidabūt te gladijs. Item alibi: Peccatum peccauit Hierusalē, propterea instabilis facta est, & manū suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. Insuper ad ecclesiæ mēbra in Esdra omnipotēs inquit: Populo isto mandata dedi per pueros meos prophetas, quos audire noluerunt, sed irrita fecerūt mea consilia. Mater, i. ecclesia, quæ eos generauit, s. in baptismo, dicit illis: Ite filij, quia ego vidua sum & derelicta, educaui vos cū lætitia, & amisi vos cū luctu & tristitia, quoniam peccastis coram dño deo vestro, & quod malū est, corā eo fecistis. Ideo iratus est dñs in populū suum.

VIII § Porro in illa dānatione Babylonis magnæ, vtpote in futura tribulatione acerba, qua ecclesiasticus status & dignitas clericalis supprimitur, secundum aliquos effectualiter finietur quintus ecclesiæ status, sexto statu adhuc durante, nam mulier quæ est amicta sole, & luna sub pedibus eius, significat ecclesiasticam dignitatē, sed quando in fine quarti status ecclesia excessit per hypocrisim, tunc nuncupatur Iezabel, nunc autem quando in fine quinti status excidit p vicia carnalia, vocatur meretrix & Babylon magna Ideo quoad mala sua membra erit iudicāda, quū em̄ ex omnibus nationibus Christianos, & præ cæteris clericos deus elegerit, super eorū igitur iniquitate, primo clericos, deinde reliq̄s Christianos cum supplicijs debitis visitabit idem dñs iustissimus, cuius iudicia vera & iusta sunt. Qui iudicat de ecclesia & eius morboſis membris veluti de magna meretrice, quæ corripit terrā in prostitutione sua. Vnde Iohānes in quinta visione descripsit summitatē malitiæ Christianorū quasi finē eiusdē quinti status indicando per ecclesiæ dānationē culpabilē. In fine vero sexti status, per Antichristū illa meretrix penitus extirpabitur pœnaliter.

IX § Cæterū Vbertinus de peruersa ecclesia ponit hæc verba: Carnalis iam ecclesia dicitur noua Babylon & meretrix magna, quia in ea, vtpote in pluribus & potioribus eius membris, ordo virtutū per deordinationē vitiorū enormiter est confusus, nec non sui sponsi Iesu amor turpiter adulteratus, & eius cultus nequiter neglectus, modica quidē grana tritici sunt in immenso palearum cumulo, quoniam iustorum spiritus hoc tempore à malis opprimitur vsquadeo vt præ multitudine peruersorum iustus cogatur seruire Babyloni in plerisq̄ iniquis actibus, Ecclesia em̄ quasi ancilla facta est, sicut quondam filij Israel propter peccata multorū capti in Babylone seruire compulsi sunt.

X § Demū Birgittæ reuelatū est, qualiter deus pater filiū affat his verbis: Sponsa tua, vtpote ecclesia, facta est adultera, fores thalami sunt clausæ, & in loco spōsi iacet adulter. Expositio: Spōsæ sunt aiæ Christianæ propter vanitatē fidei, q̄ adulterant, q̄ plus mundū q̄ Christū diligūt. Nā quicqd placet vel corpus delectat, hoc diligit, honorat, ac sanctū p̄dicat. Fores, i. volūtas bona (per quā deus ad animā intrat) Thalami, i. cordis, sunt clausæ, i. Christo, & sunt apertæ diabolo, & in loco spōsi, i. amoris diuini, iacet adulter, i. affectus carnalis. Itē alibi Christus plantauit vineā suā, quæ multo tēpore fecit fructū bonū, tandē inimicus eius seminauit in ea semē pessimū, quod intātū creuit ac se dilatauit, vt palmites vinū afferre non possint, nisi cū magna difficultate. Rursus Chrūs ait: Maceria vineæ dissipata est, custodes dormiūt, fures ingrediuntur, radices suffodiunt à talpis, palmites siccitate aridi sunt, & racemi à v̄tro prostrati cōculant. Talpa radices corrodens, est diabolica suggestio, bonas affectiones hominis rescindere cupiēs cū prauis concupiscentijs, quæ suffocant semen bonum.

XI § Ex p̄missis patet, per meretricē magnā taxari pueritatē modernæ ecclesiæ & Christianæ gentis. Nōne est ingens miseria & pueritas, quādo euan gelijū ceu Christi verbū præcepit nobis Christianis, ne solliciti simus aiæ nostræ, quid māducemus, nec nr̄o corpori qd induamur. Ecce tra vero in fide erga deum claudi-

Ezech. 16.

Thresh. 4. Esd. 2

Pfal. 105

Apo. 12

Amos. 3.

Apo. 19

§.c.35 §.1. &

§.c.4. §.6

§.c.42. §.10

& §.c.61. §.5

Vbertinus

Baruch. 6. 13

6. Bir. 15

Bir. regl. 2.

& c. 3. & 28.

Mat. 13

Mat. 6

DE TRIPLICI RVINA ECCLESIAE.

- claudicantes nil aliud quā bona tēporalia, etiā vltra vitā necessitatē supflua, quærimus, & ita p̄ immoderatā sollicitudinē, à spūalibus (quibus principaliter intendere deberemus) pror̄sus retrahimur, quia semē. i. Verbum dei, quod cecidit inter spinas suffocatur à nostris circa tēporalia sollicitudinibus. Secundo deficiamus in spe. Nā sicut fertur ruhetas seu bufones cōuefci terra sed parce, quasi timeant sibi terrā ad esum deficere, sic nos tēporalia auide cumulātes & timide referuantes, in pijs causis, nihil aut parū impēdimus, & quasi dubitamus de prouidētia dei, qui paciscit creaturas irracionales, multo magis racionales hoies ad suā imaginē productas, de qbus ipsi deo cura est. Tertio deuiamus ab euāgelio cōtra dei amorem qui bona tēporalia q̄rimus, nō propter deū seu propter bonū gr̄a, sed propter se vt ditemur & vltimū finem in fruēdis tēporalibus constituamus. Nā quodāmodo sustinū bonū nostrum ponimus in sanitate, in honore, in diuitijs & delitijs, hinc
- Lucā. 8.** Daud. Beatū dixerūt populū cui hæc sunt, Qualiter autē deficiamus in fide, spe & charitate, habetur copiose in Catharina Senensi.
- Lucā. 12** XII § Atqui ecclesiastici præ cæteris exorbitāt à via iustitiæ. Nā ipsi maiorem sibi cōscientiā formāt quando negligūt acquirere vel præseruare tēporalia bona ecclesiæ, quā si ex negligentia sua plures animæ ipsi cōmissæ deo nō acquirantur, vel Lupo veniēte ipsi fugiētes dimiserint oues per diabolu dispersas atq; direptas. Formāt in super sibi conscientiam, si honorē temporalem, vel locū vani honoris cōsuetū negligūt. Pro quo episcopi, cæteri q; prælati & capitulares in sessionibus aut processionibus publicis frequēter certant cōtra doctrinā euāgelij, vbi dicitur. Qui maior est vobis, fiat sicut minor & q; præcessor est, sicut ministrator. Hinc saluator apud Birgittam inquit: Magnū monstrum est, vbi rex gloriæ humiliatus est, ibi homo ratiocinijs obligatus, velit inflari superbia, nam si quis præficatur alijs, magis timere debet, q; grauis prouintia ei incūbit. Sui q; subditi, eiusdem, cuius ipse, naturæ sunt, & omnis potestas à deo est, idcirco potes nō debēt extolli, sed secūdam humilitatis rationē existimare, omnes homines esse æquales, inquantū ad ius naturale attinet.
- Psal. 143** XIII § Plures hæc absurditates & enormes pueritates ac abusiones, humanæ traditiones, cōtra euāgelicū statū introductæ, allegari possent, quæ hodie in quibusdā ecclesijs, quasi pro legitimo iure defendūt, quas ad præsens breuitatis gratia prætereo. Et licet quilibet priorum ecclesiæ statū singulares habuerit defectus ex fragilitate hominum proueniētes, (ecclesia enim nunquam libera fuit, nec penitus separata à reprobis mēbris, q; in ea semper maior malorū quā bonorū numerus extiterit, præsertim circa finem cuiuslibet status, quandoquidē ob nimiam malitiā præcedentis status, semper alius status, quasi in prioris defectū subsequutus est) tamen specialiter in præsentibus quinto & sexto statibus in ecclesia abundat hominū malitia, adeo q; deus quodāmodo pro sua iustitia deletio ecclesiasticā dignitatē. Quæ deletio erit secūda ruina. Inquit em̄ Augustinus: Sic sunt in ecclesia homines mali, vt in corpore humano humores mali, q; si prævalent bonis, hominē interire necesse est, ergo ecclesia modo malis hominibus repleta, proxima est ruinæ secūdæ, de qua nūc sequitur.
- Ca. Se. 140.** & c. 141
- Iohā. 10.**
- Lucā. 22**
- Matt. 20.**
- 6. Bir. 53.**
- De libel. off. conditōe 11.**
- Eccle. 32**
- Roma. 13**
- Dist. 22. de cōstanti.**
- ff. de re. iu. l. qd atti.**
- §. c. 42. §. 10.**
- §. c. 22. §. 9.**
- §. eq. §. 1. & §. c. 7. §. 5. 7.**
- §. c. 56. §. 12.**
- §. c. 6. §. 1. & §. c. 54. §. 7.**
- §. c. 40. §. 6**
- & §. c. 54. §. 3**
- §. c. 40. §. 1.**
- §. c. 44. §. 2.**
- Cap. XLIII.**
- Lucā. 2.** **S**imeon iustus & timoratus ruinam ecclesiæ prænūtiavit, de domino nostro Iesu Christo prophetizans. Ecce positus est hic in ruinam multorū in Israel, & in signum cui contradicetur. Ad virginem vero, tuam inquit ipse animam pertransibit gladius. Super qua prophetia Cancellarius Parisiensis in sermone ad concilium Constantiense dixit: Orto signo nati Christi illud Herodes impleuit, qui mox pueri animam quæ fuit, postmodum Christo contradixerunt Iudæi, persecutores, hæretici, cæteri q; peruersi homines, maxime moderni ecclesiastici, qui non solum signo contradicunt, sed gladio animam virginis crudeliter transigūt. Virgo est ecclesia, cuius typū gerit Maria dei spūsa & mater nostra. Quam quidem ecclesiam hodie clerici suis malis operibus & exemplis trahunt in ruinam. Ad quos dominus ait: Cadetis inter ruinas idolorū vestrorum & deserta fient iniqua vestra. Item victimæ vestræ non placuerūt mihi,
- Gerfon pte 1. de signis ruinæ eccle.**
- Ephe. 5.**
- Leuiti. 26**
- Hiere. 6.**
- §. c. 42. §. 3.**
- & §. c. 48. §. 5**
- §. c. 43. §. 7**
- & §. c. 46. §. 6**
- §. c. 42. §. 2**
- §. c. 38. §. 8.**

§.ca.35. §.7 runt mihi, propterea dabo in populum istum ruinas, & ruent in eis patres simul & filij. Propter peccatum enim labiorum ruina proximat malo. Dominus ergo iudicabit in nationibus & implebit ruinas.

Pro. 12
Psal. 109

I § Inde Vincentius suū de fine mundi tractatū cōposuit, atq; distinxit tri phariam ecclesiæ ruinā. Prima est vitæ spiritualis, quæ iam dudū corrui, peritq; tam in clericis q̄ in laicis, vt supra per decem capitula deducitur. De clericis inquit scriptura, propheta infans, vir spiritualis laqueus ruinæ factus est super omnes vias eius. De laicis vero: Dominus pavor vester erit vobis in ruinā habitantibus in Hierusalē, & offendent ex eis plurimi, & cadent & cōterentur & irretient & capientur. Et infra: In captiuitatē traduxerūt robustos, i. principes Tyri, posuerunt in ruinam terram Chaldæorū, i. laicorū. Qui audiunt aliquādo verba dei, sed non faciunt ea, ideo stantibus cupiditatū ventis, & in domū eorū irruentibus, cecidit domus, & fuit ruina eius magna, quia ædificant domum suam super arenam vel super petrā sine fundamento, & qui altā facit domū suā, quærit ruinam.

Vincentius.

Osee. 9
Esaia. 8.

Esaia. 23
Mat. 7
Luc. 6

In multiplicatione itaq; impiorū multiplicentur scelera, & iusti ruinas eorū videbunt. Terram em̄ gigantum deus detrahet in ruinam.

Prou. 17
Prou. 29
Esaia. 26

II § Ruinæ autem impiorum erunt quando dominus disperdet à facie terræ homines tam seculares q̄ ecclesiasticas, inquit enim propheta: Ecce dominus mandauit, & percutiet domum maiorem ruinis, & domum minorē scissionibus. Hæc censetur esse secunda ecclesiæ ruina, & gladius occisionis magnæ, qui multiplicat ruinas. Eadem namq; postera ruina erit, quando proxime ruet dignitas ecclesiastica. Quæ quidem ruina est nostra præiacens materia. Et futura est in propinqua calamitate, de qua inferius tractabitur. Tertio ruet fides catholica tempore scilicet Antichristi magni, cuius tertiæ ruinæ mentio postea fiet.

Sopho. 1.
Amos. 6

Ezech. 21

III § Eandem triplicem ruinam taxat Daniel per statuam quā in somno vidit Nabuchodonosor, qua statua demonstrat initium & mediū & finis ecclesiæ.

Danie. 2

Quæ quidē ecclesia primā spiritualis vitæ ruinā pedetentim, per singulos suos statūs, passa est. Nam vitæ statuæ caput erat ex auro puro, quod significat primitiuā ecclesiam in statu primo & secundo. Ipsa autē ecclesia per hæreticos errores de auro ruit ad argentū, quā obrē ibi ed narrat, illius statuæ pectus & brachia fuisse ex argento. Siquidē eotunc in statu tertio per doctores & concionatores, qui in pectore sincerā charitatē, in brachijs sanam doctrinā & indefessum laborē tenuerunt, ecclesia fuerat sustentata, ne omnimodā ruinā pateretur, tamen ad pristinū aureum statū, vt pote ad vitæ perfectionē & sanctæ conuersationis ardorē, reduci minime poterat vnde ecclesia permansit argentea, quoniā rebus proprijs & temporalibus vt ac frui cepit ad se sustentandā & defendendam.

III § Deinde ecclesia de argēto cecidit ad æs, hoc est ad quartū statū, quando venter & scœmora statuæ erant ex ære. Nam cupidine bonorū tēporaliū hypocritæ simularunt se bonos esse Anachoritas, vt occulte possent replere ventrē saturitate, & scœmora voluptate. Veri autē Anachoritæ ornaverunt ventrē abstinentiæ, & scœmora castitate, & sic seipos per tēperantiā ærea catena constrinxerūt. Tunc igitur ecclesia vsa est ære pro argēto, hoc est artiore cōtemplatione pro leuiori obseruatiā, quo cautius fallaciæ hypocritæ & aliorū falsoꝝ Christianorū in ecclesia euitantur. Siquidem in æreo nummo minus falsitatis cōmitti potest q̄ in nummo argenteo, cuius species facile fingitur per adulterina metalla argēto inferiora, quibus moneta deprauatur.

V § Ecclesia vero ne ærea quidē permansit, q̄ ad ferrū vsq; ruerit, quia contriuit portas æreas, prælibata em̄ statua habuit tibias ferreas, quoniam in quinto & proximū, sed quo ad seipos sunt indurati instar ferri, quod est durū & frigidæ naturæ, ac nō domatur nisi malleo. Sic ferrei homines nō domant nisi incude sup plicioꝝ, seu virga ferrea, hoc est scœdus ferrē ab aquilone.

Psal. 105.
Danie. 2

VI § Tandem ecclesia cecidit in lutum, quod in statuæ apparuit pedibus, quorum pars vna erat ferrea, altera lutea. In hoc luteo censetur modo iacere, in decursu scilicet status sexti, quoniam iniquitas iam abundat & refrigescit chari-

Danie. 2.
Mat. 24

DE TRIPLICI RVINA ECCLESIAE.

Gene. 6. tas multoz. Omneq; vitium in præcipitio est totusq; mûdus in maligno positus
 1. Iohan. 5. ac terra repleta est iniquitate. Vt iã in prima ruina ecclesia censetur integre tran-
 3. Bir. 10. sisse & tota vita spiritualis euauisse. Hinc beata Maria apud Birgittã ait: vitia
 2. Theff. 2. in mûdo iam plus solito inualefcûnt. Nempè mysteriũ iam operatur iniquitatis,
 ficta nãq; pietas quæ ã mystica seu secreta iniquitas Antichristi (qui suo tẽpore
 reuelabitur) hoc tẽpore in ecclesia operatur, ficti em̃ & mali Christiani, qui sunt
 Antichristi præcursores, in ecclesia regnant & grassantur, donec de medio mûdi
 tollat potestas romani imperij, vel donec fiat discessio à fide & suppressio vniuer-
 salis ecclesiæ. Omnes equidẽ homines modo declinãt & simul inutiles facti sunt,
 quoniam à semita mãdatoꝝ dei elongauerũt se cûcti, vt ne vnus quidẽ sit quo iu-
 uante, ecclesia sustẽtari valeat, ex quo ipsi etiã religiosi, per quos populus Chri-
 stianus deberet imbui, sunt sceleribus pressi.

VII § Ergo propter ruinã spiritualis vitæ præteritã, restat secũda ruina eccle-
 siasticæ dignitatis, qã prorsus priuabit ecclesia. Siquidẽ statua Danielis in bre-
 ui rumpet per lapidẽ sine manibus hominis de môte abscisum. i. p iudiciũ Chri-
 qui nobis ceu morbosus mẽbris ecclesiæ babilonica, positus est iudex in ruina.

1. Petri. 2. Hic lapis factus est caput anguli & lapis offensionis & petra scãdali. De q̃ Esaias.
 Esai. 8. & c. Dñs erit vobis in lapidẽ offensionis & petram scãdali, & in laqueũ & in ruina.
 17. & 27. Quæ ruina ecclesia desinet esse ciuitas, quia est quasi aceruus lapidũ in ruina, quan-
 do quidem lapides sanctuarij sunt dispersi, ac lapides altaris sunt sicut lapides ci-
 neris. Eo iñdem lapides, in quibus lepra est, iubentur erui de domo. i. de ecclesia,
 ipsam autẽ domũ radi intrinsecus lapidesq; alios reponi pro his qui tanquã leprosi
 fuerũt ablati. Omnis deniq; qui ceciderit super lapidem Christũ cõquassabitur, su-
 pra quem autem ceciderit, cõminet illũ. Per vnũ itaq; lapidẽ intelligitur Chrus
 iudex, per alterũ mixtus Antichristus, cũ quo ecclesia præuaricatrix męchabit.
 Luc. 20. Et sub quo lapide dignitas ecclesiastica penitus extinguetur. Per lapides lepro-
 sos toxantur clerici vitiosi. Hæc de secũda ecclesiæ ruina.

VIII § Porro quo ad tertiam ruinam per dictũ lapidem representatur ma-
 gnus Antichristus. Quo grassante fides catholica penitus supprimitur in ecclesia
 & quasi in toto terrarũ orbe. Siquidem in solo latino solo potissimũ hodie eccle-
 sia Christi ex nauicula Petri consistit. De illo lapide dicitur: Qui in altũ mittit
 lapidem, super caput eius cadet & plaga dolosa dolosi diuidet vulnera, & qui sta-
 tuit lapidem proximo suo, offendet in eo. Atqui antequã Antichristus cõteretur
 prius ecclesia eodem lapide cõquassabitur, & quodammodo totaliter ruet. Tunc
 em̃ tertia fiet ecclesiæ latinæ ruina, quẽ in alijs ecclesijs, vtpote Hebræa & Græca,
 dudũ præcessit, Vbi fides catholica laudabiliter olim vigit, postea miserabiliter
 euauit, & adhuc illic iacet supina. Loco cuius multiplices sectæ Sarracæ norum,
 Mahumetistarum, Wicelistarum, aliãq; hæ reses infinitæ pullulant, & quasi totã
 Asiam Aphricamq; occupant. In nonnullis quoq; Europæ regnis, vtpote in Sar-
 matia, Russia, Bohemia, alijsve Germaniæ partibus irregulares crudelitates inua-
 lescent contra fidem orthodoxam, quæ hæctenus ad pauca Europæ regna reda-
 cta est. Et sicut quõdam in Iudaica & Græca ecclesia ruina est præterita, sic in la-
 tina ecclesia erit futura, & quoad dignitatem ecclesiasticã subuertendam, valde
 propinqua, vti plenius infra dicitur.

IX § Redeo ad secũdã ecclesiæ ruinã. Quæ est piacētis nostræ materiã. De
 qua Esaias exclamat: Domine deus, posuisti ciuitatẽ, id est ecclesiã in tumultũ, vr-
 bem forẽ in ruinã. Et infra: Ciuitas sancti tui facta est deserta, domus sanctifica-
 tionis nostræ, vbi laudauerũt te patres nostri, facta est in exustionẽ ignis, & omnia
 desiderabilia nostra versa sunt in ruinas. Ista præterea secũda ecclesiæ ruina signi-
 ficata est per erectionẽ idoli seu statuæ aureæ, quã adorari Nabuchodonosor p-
 ceperat. Nã supra descriptus Antipapa, seu mixtus Antichristus, vt sibi soli omnes
 dignitates, diuitiasq; imburset, sub specie sanctitatis hoies decipiet. Quamachi-
 natione prorsus extinguetur dignitas ecclesiastica, hoc plene declarat Vincētius.

Vincētius de XI § Ad illius dignitatis ecclesiasticæ destructionem idem Antipapa vte-
 si, mûdi pte tur auxilio & brachio tyranni supradicti, hoc demonstrauit Gabriel Danieli di-
 cens:

§. c. 43. §. 8
 & j. c. 47. §. 1
 j. c. 55. §. 3.
 §. c. 17. §. 3. & c.
 §. 6. & j. c. 61
 §. 5
 §. c. 41. §. 10
 & j. c. 54. §. 8
 j. c. 47. §. 8.
 j. ca. 45. §. 7
 §. c. 27. §. 3.
 §. c. 22. §. 5.
 j. c. 60. §. 4.
 §. c. 42. §. 4
 in prin. & j.
 eo. §. 9
 §. c. 38. i pr.
 & j. c. 62. §.
 10.
 §. c. 39. §. 1.
 §. c. 42. §. 4
 in fi.
 §. c. 7. §. 7.
 & j. eo. §. 13
 j. c. 47. §. 1.
 §. c. 47. §. 7
 & j. c. 55. §. 6
 j. c. 54. §. 7.
 §. ca. 18. §. 2.
 §. ca. 12. §. 1.
 §. c. 42. §. 8
 j. c. 45. §. 9.
 j. c. 46. pto.
 §. eo. §. 7 &
 j. ca. 76. §. 1.
 §. c. 43. §. 5.
 §. c. 40. §. 3
 & j. c. 46. §.
 2. & j. c. 47 §
 2.
 §. c. 42. §. 9.

cens: Ciuitatē & sanctuarium dissipabit populus cū duce venturo, id est cum eodem tyranno, & finis eius vastitas, & post finem belli destituta desolatio. Deficiet hostia & sacrificiū, & erit in templo abominatio desolationis, & vsq; ad consumptionē & finem perfeuerabit desolatio. Hæc prophetia licet ad literā sit verificata in destructione ciuitatis Hierosolymæ per populū Romanū duce Tito facta Iudæi em̄ adhuc hodie sunt dispersi, ac eorū desolatio durabit vsq; ad cōsumptionē tēporis, cuius memoratur Daniel, vbi dicit: Cum cōpleta fuerit dispersio manus populi sancti, tunc cōplebūtur vniuersa. Tamen mystice refertur ad proximā dignitatis ecclesiasticæ ruinā, quæ nobis iā in cauda quinti & in decursu sexti status imminet, atq; figurata est in tribulatione Machabæorum.

XI § Cui Machabæorū tribulationi secunda ecclesiæ ruina æquiparatur. Quoniam rex Antiochus (qui representat sæpe memoratum tyrannum) intrauit in sanctificationem cum superbia & accepit altare & spolia ciuitatis Hierusalem, & effudit sanguinē innocētē per circuitū sanctificationis, cuius sanctificatio desolata est sicut solitudo. Dies festi eius conuersi sunt in luctū, sabbata eius in opprobriū, honor eius in nihilū & sublimitas eius cōuersa est in luctū, & libros legis dei combusserunt igni, scindentes eos, & facta est ira magna super populum Israel valde. Et infra: Omnis compositio eius abata est, Quæ erat libera, facta est ancilla. Et ecce sancta nostra & pulchritudo nostra & claritas nostra desolata est, & coinquinauerūt eā gētes. Et clamauerunt Iudas Machabæus & fratres eius, dicētes domino: Sancta tua conculcata sunt, & sacerdotes tui sancti sunt in luctum, & in humilitatē. Et ecce nationes cōuenerunt aduersum nos vt nos disperdant. Tu deus scis quæ cogitant in nos. Quomodo poterimus sustinere antefaciem eorum; nisi tu adiuues nos. Sicut autem fuerit voluntas in cælo, sic fiat. s. ruina sanctificationis & dignitatis ecclesiasticæ.

XII § Ad hoc conuenit, quod Christus discipulis, de structura templi mirantibus, quod bonis lapidibus & donis ornatum esset, respondit: Vos vñletis has omnes magnas ædificationes, sed venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat. Modo quidē non relinquitur Christianus super Christianum qui non sit destructus. Sequitur in euangelio: Et tempus appropinquat cū audieritis prælia & seditiones. s. in ecclesia, prout iam multo tempore Christiani principes, tã ecclesiastici, q̄ seculares, iniqua bella mutuo inter se gesserūt & adhuc gerūt. Omne autē regnū in se diuisum, desolabitur, & domus super domū cadet, & oīs ciuitas vel domus cōtra se nō stabit. Et alibi: Amē dico vobis, venient hæc oīa sup generationē. i. Christianitatē istā. Ecce relinquet vobis domus vestra deserta. Itē in Marco ait Iesus: Si regnū in se diuidatur, non potest regnū illud stare. Et si domus super semetipsam dispartiat, nō potest domus illa stare. Plura de hac secunda ruina habentur infra.

XIII § Tertia ruina (de qua etiā supra) erit fidei catholicæ, quæ fiet per magnum Antichristum, id ipsum signatur in Daniele per ingentem arborem, cuius cacumen cælum tangebatur. Nam is decipiet mundum, dignitates & diuitias promittendo & largiendo, vel per illusiones, tormenta, dona, vel per carnalitates Christianos de cælo cadere faciet. i. à fide catholica enicere conabit. De hoc plenius habet infra, & in fine opusculi Vincentij. De singulari vniuscuiusq; peccatoris triplici ruina intelligitur supra allegata sacra scriptura tropologice exponenda, De qua aliquid in sequentibus. Est & quarta ruina vniuersū mundi, q̄ corruet, operariq; cessabit post diem extremum.

¶ De ruina ecclesiæ orientalis. Cap. XLV.

Iohannes vidit de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem, & super cornua eius decem diademata, & super capita eius nomina blasphemiarū. Hæc prophetia in ecclesia orientali videtur impleta. Quæ quidem ecclesia super sui ruina per patientem Iob exclamavit: Ad dexteram orientis calamitates meæ ilicō surrexerunt, & non fuit qui ferret auerterunt, dissipauerunt itinera mea, & præualuerunt, & non fuit qui ferret auxilium, Redacta sum in nihilum. Per bestiam (inquam) de mare ascendentem intelligit

DE RVINA ECCLESIAE ORIENTALIS.

intelligitur secta Sarracnica vel spurcissimus Mahumetes, qui bestialiter viues in libro suæ legis, videlicet Alcharano suadet fornicationē & pluralitatem vxorum, aliaq; multa, legi diuinæ, naturaliq; cōtraria, merito appelletur bestia, habens. i. nō prohibēs septē peccata capitalia, quinetiā cornupetēs decē præcepta sua regna cōstituit cū infidelibus p̄cepta dei nō obseruantibus, sed friuole deū & eius iustitiam blasphemātibus.

I § Siquidem Sarraceni & Mahumetistæ Christū negā filiū dei & pleraq; nefaria in christianā religionem machinari studēt. Exempla patēt in Cronicæ editionibus, quorū vnum est in hominū memoria, quādo Turcæ obtinuerūt Cōstantinopolim, vna cū pluribus alijs christiani nominis locis. Tūc em̄ templū Sophia, toto orbe famosissimū, diripuerūt & nudauerūt, sacro supellectili ad omēs spurcicias vsq; ossa martyrum canibus & suibus obiecerūt, omnē clerū interfecerūt, nec iuueni, nec seni, nec virgini pepercerūt, sanctorū imagines aut luto fœdauerunt, aut ferro deleuerūt, altaribus dirutis ex sacris templis aut lupanaria meretricū, aut equorū stabula fecerūt. Imō quod nephas est scribere, simulachrū crucifixi spūto, lutoq; coinquinauerūt, & ad christianæ religionis irrisionē iteꝝ cruci affixerūt, alij sue miris dehonestauerūt modis.

II § Tales in humanas cōtra deū & eius ecclesiā iniurias lōge retroacto tēpore Methodius aperte p̄conizauit, inquit; filij Ismahel, i. Turcæ intrinsec⁹ occidēt sacerdotes sanctorū locorū, & in eisdē cōcumbent cū mulieribus in fornicationibus pessimis, virgines stuprabūt atq; mulieres deo datas deturpabunt, ex facris vasib; & calicibus comedent & bibent, iumentaq; sua alligabūt ad sanctorū sepulchra, tanquā a p̄sæp̄ia, & reliquias sanctorum dispergent, & erunt homicidæ & corruptores christianorū. Eadem tribulatio extimatur esse vltima & quasi extinctio ecclesiæ orientalis.

III § Cōtra huiuscemodi effractores Iudas Machabæus deum inuocat deprecās: Tu domine elegisti domum istam ad inuocandum nomen tuum in ea, vt esset domus orationis & obsecrationis populo tuo, fac vindictam in homine isto, vt pote Turca & in exercitu eius & cadēt in gladio, memento blasphemias eorū, & nō dederis eis vt permaneāt. Ex eo spes est, deū aliquādo in Turcas vindictā facturum. De Turcis plura postea.

IV § Cladem Cōstantinopolitanā, in typo ruinæ orientalis ecclesiæ, Sibylla Erithræa prænouit dicēs: Ascendent in conspectu altissimi, Bizantijs scelerata & trinodum numerum effusum sanguinem & physis, i. nature offendiculū, scilicet deus abominabitur. Corruent, s. Turcæ in Bizantium, decus & gloriam subuertent, ipsius denigrabitur aurum, sanctū prophābitur, flammis tradētur a dificia, decus scemineum decalubatur & vā resonabit vndiq; excipietq; columna vindictam, nō erit hircis dux aut gallus in Bizantio, non erit pax, non decus, sed derisus & subsannatio vsq; dū 44. pedes, octo pollices semiq; pertrāseāt. Quorsum illa comminatoria & horrēda verba Sibyllina in perniciem nostri tendant, vnusquisq; apud se acutius trutinēt, ego quidē futuroꝝ ignarus totus tremo atq; timeo ne huiusmodi prænūtiata mala aliquādo & in breui ecclesiæ occidentali eueniant, quæ in ecclesia orientali modo sunt adimpleta.

V § Enimvero ecclesia dei olim potissimū pullulauit in oriēte & tpe Gregorij tota fere Asia credidit, & habetur in actibus apostolorū, quēadmodum tota Asia & orbis coluit Dianā eiusq; prole Iouem. Paulus autē non solū Ephesi, sed quasi totius Asiæ multā turbā ab idololatria auertit, postea christiani lōge tēpore refederūt ad plagam oriētis, in cuius figura filij Israel possederūt oēm terram ad solis ortum, ac omnem orientalem plagam, nam dominus dixerat patriarche Iacob: Erit semen tuum quasi puluis terræ, & dilataberis ad oriētem, &c. Atquē hodie Mahumetistæ, & reliqui infideles occupant pene totam orientem. Hoc figurauit Cayn, qui egressus a facie domini habitauit profugus in terra ad orientalem plagā. Abraham quoq; in figura dei, separauit filios concubinarū ab Isaac ad plagā orientalem, ynde Iob ad orientem eunti non apparuit deus, siquidem præ omnibus isti, qui habitāt in oriente, contemnunt cœlestem regem. Idcirco Loth elegit

elegit sibi regionem circa Iordanem, & recessit ab oriente. Gene. 13

VI § Ita ergo ecclesia oriētalis pro maiori sui parte per Sarracenos & Turcas, aliove tyrannos est plurimum suppressa, vti ei deus per Ezechielem comminatus est dicens: Adducam pessimos tyrānos de gētibus & possidebūt domos eorum & quiescere faciam superbiā potentium & possidebūt sanctuaria eorum, scilicet oriētaliū, angustia superueniente requirēt pacē & nō inueniēt. Lex peribit à sacerdote & cōsiliū à senioribus. Ezech. 7

VII § Septem (prohdolor) magna regna & imperia, oriētalis plagæ potissimū, per capita septē intellecta, discesserūt à fide catholica ad sectā Sarracenicam aliaue hæreses, videlicet regnū Ponticū, siue Trapezuntinū, Cōstātinopolitanū, Asiaticū, Macedonicū, Persicum, Seruicū & Atheniense maris Hellestini. In quibus septem regnis multa sunt prouintia cōprehēsa, & per decē cornua significata. Quod autem Græci, Aphri, Asiatici & reliqui oriētales Christiani à Sarracenis, Turcis alijsve infidelibus passim sunt victi, & cōsequenter à fide Christiana in perfidiā seducti, hoc ipis euenit propter crebra eorū schismata & rebellionem. Siquidem se cōformare noluerunt concilijs sanctorum patrū, præsertim ecclesiæ Romanæ Petri nauiculę. Ad quē Christus ait: Petre ego rogavi pro te, vt nō deficiat fides tua, & tu aliquādo cōuersus, confirma fratres tuos. Quibus verbis dominus Petrum cæteris cēsetur præposuisse Christianis atq; significasse, latinā ecclesiā, Petri solio fundatā, in fide vero nūquā esse totaliter perituram. Hebræa vtiq; & Græca ecclesiæ, per fratres Petri significata, complures in fide errores successiue ingesserūt, & tandem omnino à fide defecerūt. Vnde cauēdū est, ne Græca lingua, cui nūc Germani arrogāter incumbūt, nobis sectæ alicuius aut seditionis occasiōē afferat. Nā Græci oriētales ab eorum arrogātiā primum aduersitatibus plagadi, deinde in errorum seductione erāt derelinquēdi, in quibus erroribus adhuc hodie supini iacēt. Apoc. 13

VIII § Latini autē & si in fide catholica p̄seuerant, ingentia tamen peccata enormiter cōmittūt. Imō enormius deum cōtemnūt, & Iesum prorsus negligūt. Hinc Iob: Si ad occidentē iero (inquit) nō intelligo deum, ipse vero scit viā meā. Propterea Christiani occidentales p̄ incursum fidelium, necnō per alios acres aduersitates plectētur ad tēpus cū priuatione sacrificij. In fine tamē dū resipuerint, ad sacrificia restituetur, victoriāq; cōtra rebellantes tandem obtinebūt. In terra vero orientali, præsertim nobis nota, nūc pauci sunt Christiani in fide catholica firmati, & si qui sunt, tamē rari & fusi iacēt in valle, veluti locustæ. Itidē Methodius pronosticauit dicens: Tēpore p̄secutionis filioꝝ Ismaelitaꝝ, i. Turcaꝝ, pauci inueniūtur Christiani veri, minuerur in tēpore illo spiritus p̄fectoꝝ, & multi abnegabūt verā fidem & assistent trāsgressoribus. Lucā. 22

IX § Quippe iam tēpus est, quod apostolus p̄cognouit, quo homines sanā doctrinā nō sustinēt. In oriente nāq; ecclesia est quasi extincta, solaq; derelicta, & ad solū occidentis redacta. Hoc prophetauit Hieremias dicens: Ciuitates austriclaufe sunt, translata est omnis Iuda trāsmigratione perfecta, leuate oculos vestros qui venitis ab aquilone, vbi est grex, id est, populus Christianus, qui datus est tibi, f. ecclesiæ. Similiter Baruch ad deū inquit: Derelicti sumus pauci, sicut loquutus es Moyse dicens: Si nō audieritis vocem meam, multitudo hæc magna cōuertetur in minimam gētem, quoniam eos dispergam, quia scio quod me non audiat populus, populus enī est dura ceruice. Iob. 23

X § De Christianorum præterea orientalium ruina, vna cū regno & ecclesiæ eorum, antequā totaliter corruerent, prædixit Christus apud Birgittā. Scient Græci q; eorū imperium & regna vel dominia nunquā stabūt secūra, neq; in pace tranquilla, sed inimicis suis semper subiecti erunt, à quibus sustinebunt grauissima damna & miseria diuturnas, donec ipsi cum vera humilitate & charitate, ecclesiæ & fidei Romanæ se deuote subiecerint, eiusdem ecclesiæ sacris constitutionibus & ritibus se totaliter conformando. Hac reuelatione per Birgittam auisati & moti Græci suos legatos & ambasiatores ad concilium Florētinum (quod fuit inchoatio cōcilij Constantiensis) miserūt, se ritibus ecclesiæ Romanæ De Græcis. 7. Bir. 19.

2. Timo. 4.
Hier. 13
Baruch. 2. 4
24. q. 1. rogamus.

§.c.54. §.5.
§.c.23. §.16.
§.ca.38. §.9
§.eo. i prin
§.c.27. §.8.
& §.c.44. §.5.
& §.8. &
j.c.61. §.3
§.c.15. §.8.
& j.49. §.3.
j.cod. §.10.
§.ca.19. §.1.
& j.c.38. §.9
& j.c.46. §.9
§.ca.42. §.8
& j.c.64. §.1
§.c.37. §.11.
§.c.45. §.9.
& j.c.47. §.10.
j.c.31. §.8. i fi
& §.c.41. §.6.
& c.46. §.5.
§.c.42. §.8.
§.c.18. §.14
j.c.46. §.9.
§.c.44. §.8
j.c.46. i pr.
§.ca.37. §.6
& j.c.50. §.8.
& j. i prin
concl.
§.ca.3. §.3.
& j.c.58. §.4
§.eo. §.7
j.ca.49. §.3

Gene. 13
Ezech. 7
Apoc. 13
Lucā. 22
Iob. 23
Iudicū. 7.
Methodius.
2. Timo. 4.
Hier. 13
Baruch. 2. 4
De Græcis.
7. Bir. 19.
24. q. 1. rogamus.

DE RVINA ECCLESIAE OCCIDENTALIS, &c.

manæ conformatur. Postquam autem in eodem concilio, rebus fidei bene compositis, iidem Græcorum legati ad patriam cum gaudio remeassent, ipsis legatis forsitã e vita decedentibus aut alias malis suggestionibus uicti Græci, itez in antiquos errores moresq; puerfos inciderunt; vñ postea intolerabiles calamitates passi, in Turcay tandem ditionẽ in obtinendo Bizantio, peruenerunt, & sic in Græcis prædicta Birgittæ reuelatiõ est verificata atq; completa.

De Cypro. XI § Similis visio est Cypris per Birgittam prænnuntiata, Christo ad populum Cypri dicente: Quamdiu præcepta mea seruasti, & statuta ecclesiæ custodisti, eo tunc animæ regni Cypri peruenerit ad regnũ meũ. Sed iam facis voluntatẽ tuã, idcirco dignus es iudicio, vt de celo expellaris. Item ad regem Cypri: Si nolueris te emendare, tũc delebo progeniem tuã in regno Cypri, quod in breui tpe in a labet cũ memoria tua ac si nunq; fuissetis nati. Postea in regno Cypri plãtabo nouas plãtas. Hæc reuelatio non longe post impleta est, ex quo em Cypri, se non emendauerunt, Ianuenses eos inuaserunt, & penẽ totũ destruxerunt Cyprũ. Tandẽ eadem insula plures inuersiones perpeffa & prope desolata, in ditionem deuenit Venetoz. Qui duobus pupillis Cypri regibus fraudulẽt abductis, hodie Cyprũ detinẽt: alter natus rex in adolefcẽtia mortem obiit, alter in curia Cæsaris quondã Maximiliani deguit, & nescio vbi adhuc miserẽ exulet. Ita memoria regũ Cypri collapsa est. Siquidem vltimus Cypri rex extreme regnãs vnã cũ populo suo nõ credidit reuelationibus Birgittæ, quã forsitã idiotã, seu delirã esse recensuit, ideo in ipsius caput Birgittæ reuelatio redundauit. Que cum regi nominis extinctione & regni Cypri destructione completa est. Quamdiu in Cypro (cui Turca iam insidias ponit) Christiana religio durabit, deus scit. Orientalis itaq; ecclesiæ ruina est exemplum futuri lapsus ecclesiæ occidentalis.

De ecclesiæ occidentalis ruina circa dignitatem ecclesiasticam proximè futura, Cap. XLVI.

Gen. 1. parte tracta. in sermo. de signis ruinae ecclesiæ

AD ecclesiã catholicã (cuius semen ab oriente est adductum, & quæ in occidentẽ cõgregata) p̃ Esaiã inq; dñs: Noli timere q̃a redemi te, quũ trãsieris p̃ aquas, tecum ero, quũ ambulaueris p̃ ignem, nõ combureris, quia ego dominus saluator tuus. Et alibi: Ecce ego saluabo populum de terra occasus solis qui habitant in medio Hierusalem, id est, ecclesiã, & erunt mihi in populum, & ego ero eis in deum in veritate & in iustitiã.

Esa. 43 Zacha. 8

Apo. 14. j. c. 70. §. 7. §. c. 57. §. 1

I § Postquam autem spernimus veritatem, & recedimus à iustitiã, merito nos deus aliquãdo derelinquet, vnde quum ad vnũ angelũ, de iam futura gr̃ina & imminente ruina nos admonentis dictum: Timete dominum, & date illi honorem, quia venit hora iudicij eius, nõ emendamur: ideo alter angelus in nos clamat, Cecidit cecidit Babylon illa magna, quæ à vino iræ fornicatiõis suæ potauit omnes gentes. Et misit angelus falcem suã acutã in terrã, & vindemiauit vineã terræ, & misit in lacũ iræ dei magnũ. Et angelus effudit phialã suã in aerẽ, id est, in demones in aere existẽtes. Et exiuit vox magna de tẽplo à throno, id est, de ecclesiã triũphãte dicens: Factum est, & facta sunt fulgura, & facta est ciuitas magna. scilicet, latina ecclesiã, in tres partes, scilicet, propter contemptum trinitatis. Et ciuitates, id est, ecclesiæ gẽtium singulæ ceciderunt, & Babylon magna venit in memoriam ante deum dare ei calicem vini indignationis iræ eius.

Apo. 16

Alia expõ. §. c. 44. §. 9 & j. c. 55 §. 10

Apo. 17.

Naum. 3.

Iudith. 2.

Amos. 3.

II § Iohanni quoq; angelus ostendit illam futuram damnationem meretricis magnæ, quæ sedet super aquas, id est, gẽtes multas cum qua fornicati sunt reges terræ. Et ad quam altissimus ait: Vx ciuitas sanguinum disaceratione plena, non recedet à te rapina, vox flagelli, & vox impetus rotæ, & equi frementis, & grauis ruina, non est obscura cõtritiõ tua, pessima est plaga tua. Nam Holofernes, id est, Turca vel supranotatus tyrannus, vel etiam sæuum laicorum vulgus, mittetur aduersus omne regnum occidentalis ecclesiæ. Cui execrabile imminet omen. Nam quidam sacrilegi audent nunc contra pontifices communemq; clerum, ecclesiasticos ritus nequiter irridendo, prophana dogmata dare laicis, quo eorum animos ad crudelitatem acerbiorẽ incitent. Et sic incipit leo rugire, quis nõ timebit dei flagellum? Quod erit secunda ecclesiæ nostræ ruina quo ad oblationem dignitatis

§. c. 19. §. 6. & j. c. 65 §. 4 §. c. 5. §. 1. & 4. & j. c. 46 §. 6 §. c. 3. §. 3 §. c. 4. §. 12. §. c. 36. §. 9. & j. c. 55. §. 7 §. c. 40. §. 9 & j. c. 47. §. 1 §. c. 43. §. 5. & j. c. 5. §. 8. §. c. 34. §. 2. & j. c. 15. §. 7 & j. c. 47 §. 4 §. c. 17. §. 9. & j. c. 15 §. 10 j. c. 56. §. 5 §. c. 36. i. p̃ri. §. c. 31. §. 11 §. c. 28. §. 7. §. c. 44. §. 9 & j. c. 57. §. 2 §. c. 41. §. 8. & j. ca. 47. §. 6. in fine §. c. 45. §. 8. & j. c. 55. §. 12 j. c. 55. §. 6 §. c. 42. §. 3. & j. c. 10. & j. ca. 41. §. 3. & 10

J.c. 57. §. 12.
 §. c. 41. §. 5.
 & J. 64. §. 6.
 §. c. 44. §. 2
 per co.
 J. c. 49. §. 17.
 §. c. 41. §. 2.
 & J. eod. §. 6
 J. eo. §. 11
 §. c. 28. §. 11.
 §. ca. 39. §. 5
 J. c. 47. §. 10
 §. ca. 4. §. 9.
 & §. c. 21. §.
 14. in prin.
 §. c. 38. §. 1.
 §. c. 44. §. 1.
 & §. 12. i fi.
 & J. 59. §. 4.
 §. c. 41. §. 6.
 & §. c. 42. §.
 8. & J. c. 50.
 §. 4.
 §. c. 44. §. 11
 & J. eo. §. 7
 §. ca. 34. §. 2
 & J. c. 51. §. 9
 §. c. 17. §. 19.
 §. ca. 39. §. 1.
 in fi. & J. c.
 70. in fi.
 §. c. 31. §. 8 &
 J. c. 47. §. 11.
 §. c. 44. §. 12
 & J. 47. §. 5.
 §. c. 44. §. 10
 & J. c. 49. §.
 14.
 §. c. 44. i pr
 & c. 46. §. 10
 §. ca. 41. §. 5
 & J. c. 57 §. 12
 §. 44. §. 12.
 & §. c. 45. §.
 10. & J. c. 47
 §. 2.
 §. ca. 45. §. 1
 §. eo. §. 3. &
 J. eo. §. 7
 §. c. 43. §. 3.
 & J. c. 53. §. 4
 §. c. 17. §. 11.
 §. eo §. 4. &
 J. c. 47. §. 5.

tatis ecclesiasticae. Quae quidem vna cum tertia ruina dudum praeterijt in ecclesia orientali, vt supra habitum est. De ista occidentalis ecclesiae secunda ruina seu primo acerbissimo flagello, Methodius speculiter plura pronosticauit, vt inferius monstrabo. Ad idem Dauid, Confregit in die irae suae reges, iudicabit in nationibus, implebit ruinas.

III § Implebitur ergo verbum domini, ad latinam seu Romanam ecclesiam dicentis: Ego tradam te in manus eorum quos odisti, & agent tecum in odio & tolent omnes labores tuos & dimittent te nudam & ignominia plenam, & reuelabitur ignominia fornicationum tuarum. Hoc obstupuit Dauid inquis: Vt quid deus repulisti in finem, id est, ex toto quasi diceret. O deus quare a te repellis totaliter nos & ecclesiam tuam, ideo inter vestibulum & altare plorabunt sacerdotes & ministri domini ac dicent: Parce domine, parce populo tuo & ne des hereditatem tuam in opprobrium.

III § De huiusmodi occidentalis ecclesiae calamitate Zacharias propheta ait: In die illa, vt pote nostro iam tempore, erit tumultus domini magnus in eis, scilicet clericis. Erit ruina qua percutiet dominus omnes gentes, quoniam superfluo cleri erit pernitiosa populo, vt superius declaratum est. Sequitur in Zacharia. Hoc erit peccatum Aegypti, i. populi, & hinc peccatum omnium gentium, scilicet Christianorum, quae non ascenderint ad festiuitatem tabernaculorum. Ait namque saluator, qui audit & non facit, similis est homini aedificanti supra petram sine fundamento, in qua illius est fluuius & continuo cecidit, & facta est ruina domus illius magna. Ecce non solum ob cleri, sed etiam populi peccata, ecclesia patietur ruinam, & sic filia Babylonis est misera. Vox etenim in rama audita est, ploratus & ululatus multus, Rachel plorat filios suos, & non vult consolari, quia non sunt. Mittet enim filius hominis angelos suos, qui colligent de regno, i. de ecclesia eius omnia scanda, & eos, scilicet filios ecclesiae, qui faciunt iniquitatem, mittent in camino ignis, ibi erit fletus & stridor dentium.

V § Istam futuram nostram calamitatem defleuit Iesus super vniuersam ecclesiam, aiens: Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, i. in praesenti tempore, quae ad pacem tibi. Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis, scilicet mala ecclesiae futura, quia venient dies in te & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te vndique, & ad terram proferent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent lapidem super lapidem, eo quod non cognoueris tempus visitationis tuae. Et licet eadem saluatoris propheta ad litteram impleta sit in destructione Hierosolymae, & partim in ecclesia orientali, tamen finaliter in futura & propinqua occidentalis ecclesiae erumna mystice reiterabitur.

VI § Ecclesia idcirco tantam sibi euenturam calamitatem deflet, Esra scribente: Sion mater nostra omni tristitia contristatur, & humilitate humiliata est & luget validissime, quoniam haec est terra quae debeat lugere casum ratorum super eam germinantium, & ex ipsa ab initio, scilicet baptismi omnes nati & alij veniunt, & ecce pene omnes in perditionem ambulant, & exterminium sit multorum eorum, & quae ergo lugere debet magis, nisi haec quae tam magnam multitudinem perdidit? Vides enim quoniam sanctificatio nostra deserta effecta est & altare nostrum demolitum est & templum nostrum destructum est, & psalterium nostrum humiliatum est, & hymnus concitauit, & exultatio nostra dissoluta est, & lumen caelabri nostri extinctum est, & archa testamenti nostri direpta est, & sancta nostra contaminata sunt & nomen, quod inuocatum est super nos, pene prophanatum est, & liberi nostri contumeliam passi sunt, & sacerdotes nostri succensi sunt & leuitae nostri in captiuitatem abierunt & virgines nostrae coinquinatae sunt, &c. Et quod omnium maius est, signaculum Sion, quoniam resignata est de gloria sua, nam & tradita est in manibus eorum qui nos oderunt. Ecce Esdras loquitur per verba praeteriti temporis ob futuram ecclesiasticam calamitatem certitudinem. Nam in tempore praeterito scriptura, futurum frequenter pronuntiat propter reuelatorum euentum indubitatum.

VII § Insuper ecclesia Christianos per prophetam affatur his verbis. Ego quid possum adiuuare vos? qui enim adduxit super vos mala, ipse vos eripiet de manibus inimicorum vestrorum, Ambulate filij ambulate, ego enim derelicta sum

Psal. 109.
 §. c. 44. §. 1
 Ezech. 23

Psal. 73.

Iohel. 2.

Zacha. 14

Luca. 6.

Psal. 136.

Matt. 2.

Matt. 15.

Luc. 19

Anth. 1. pte.

hist. ti. 7. c. 1

§. 1. 2. 3. post

Iosephum de

bel. Iudaico

4. Esd. 10

Tho. 22. q.

171. ar. 3

Baruc. 4.

DE RVINA ECCLESIAE OCCIDENTALIS, &c.

cta sum sola, exui me stola pacis, & indui me sacco obsecrationis, & clamabo ad altissimū in diebus meis. Clamate ad dominum, & eripiet vos de manu principum inimicorū. De illa ecclesiastica dignitatis ruina, domo vris deniq; iam imminenti- bus ærumnis copiosius supra tractatum est.

3. Bir. 10. VIII § Ad idem beata Maria in Birgitta inquit: Ecclesia dei stat nimis periculose, vt nil sit ei vicinius quā ruina. In ipsa quidē ecclesia humilitas, & charitas diuina debēt renouari. Et infra: Fundamentū ecclesie sancte in parte de- tra dilapsū est, summa testudo plures in se rupturas habet eius columnæ, id est, cardinales vsq; ad terrā se inclināt, pauimentū eius totum deffossum est & propter has causas stat nimis periculose ecclesia dei. Et quid sibi ex hoc eueniet, statim pro- pinquius esse dignoscit, nā ruina certissime patiet, nisi reparationis iuuamē habue- rit. Et ipsius ruina tam grādis erit, q; per totam Christianitatem audietur.

Lucæ. 24 IX § Porro sub Romano Imperio incepit ecclesia in Iudæa, vbi Chri- stus discipulis præcepit prædicare, incipientibus ab Hierosolyma. Exin præsu- mendum est, ecclesiam sub eodē imperio ruinā passurā. Apostolus equidē videt præ- nosse ecclesiam à Iudæa ad Græcos, à Græcis ad Latinos trāsmigraturā, & nunc forsan à Latinis iterum aliorum fore transferendā. Ait enim, deus re promittit, dicens: Adhuc semel, & ego mouebo non solum terrā, id est, terrenū imperiū, sed etiā cælum, id est, ecclesiam militantem. Quum autē adhuc semel dicit, declarat mo- bilium translationem tanquā factō, vt maneant ea quæ sunt immobilia. Ergo Petri nauicula licet in tpalibus ceu mobilibus periclitabit, in spiritualibus tamen ceu immobilibus non tota submergetur.

Hebræ. 12 Matth. 8 Prouer. 31 2. Paral. 9. & ca. 20. Psalm. 74 Acto. 27 Ionç. 1. Fsa. 23

X § Quippe Ecclesia Catholica facta est quasi nauis infistoris, de longe portans panem suum. In quam discipulos ascendere Christus compulit. Et figu- rata est per naues Salomonis quæ ibant in Tharsis ad deferendum inde aurū & ar- gentū & cætera. Sed quādo Iosaphat cum impio Ochozia rege Iſrahel fœdus ha- buit, naues fuerūt contritæ vt non possent ire in Tharsis. Vnde Psalmista: In spiri- tu uehemēti conteres naues Tharsis. Sic quādo clerus cum mundo fœdum fœdus iniit, tunc nostra nauigatio incepit periclitari cum iniuria, & multo damno, nō so- lus oneris & nauis, sed etiā animarū nostrarū. Siquidē data naue statibus munda- nis, eo modo ferimur, vt iam ablata sit spes omnis salutis nostræ. Facta est enim tē- pestas magna in mari, & nauis periclitat conteri. Quod planxit Esaias, exclamās: Vlulate naues maris, quia vastata est domus, vnde venire consueuerat. Eadē autē domus utpote ecclesia vniuersalis (vt dixi) totaliter non ruet, quoniā funiculi ta- bernaculi Hierusalem non rumpent, quia magnificus ibi dominus est, & locus flu- uioꝝ, super quem non transibit nauis remigum. Ideo post ruinā seu peractam cal- lamitatem deus tandem iteꝝ congregabit ecclesiam claudicantem, vnde apparet ecclesiam translaturū iri, & forsitan reuersuram ad orientem aut ad aliā terrā gen- tilium, vt infra dicitur, & elicitur ex verbis dei in Hieremia dicentis: Consumam omnes gentes ad quas eieci te scilicet ecclesiam, te vero non consumam, sed casti- gabo te iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi.

Lucæ. 2. XI § Talis equidem castigatio tantam ruinam ingeret ecclesie (Cui in si- gnum iam ab hominibus peruersis contradicitur) quantam in nullo suo præterito statu hactenus est passa. Hoc innuere videtur Gerson in oratione ad concilium Constantiense habita, dicens: Neq; enim Iudæorum neq; persecutorū neq; here- ticoꝝ contradicō tantam ecclesie intulit ruinā, quin ipsa semper in sobolem crescēret nimia, moderna aut nostra contradicō cedit ecclesie nō ad incremen- tum, sed ad detrimētum. Olim vero quāto maiore contradicōne sustinuit, tāto

Gerson de si- gnis ruinae ecclesie pte. 4. Ephe. 6 Cassio. sup 1. Psalm. Ezech. 16

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

plures suæ virginitatis defensores peperit. Qui in eius adiutoriū intrepidi perge- bant galeā bonorū exemplorū capiti imponebāt, accingebantq; gladium spiritus quod est verbum dei. Quandoquidem si ecclesia hic videbatur calcari in sangui- ne, tamen viuebat & amplius crescebat ex dei virtute, domino de ea sub nomine Hierusalem per Prophetam lucidius loquente: In die qua nata es, scilicet tempore primitiuarū ecclesie, vidi te conculcatā in sanguine tuo, utpote in martyrio. Et dixi tibi, in sanguine tuo viue, multiplicata es & grandis effecta, s. multitudine creden- tium

§.eo. §.3. &
 §.eo. §.21.
 §.c.38. in fi.
 §.c.12. i pr.

tium & decore virtutū. Et infra: Et eras nuda & cōfusione plena. Et expādi amictum meū super te, & operui ignominia tuā. Et ornata es auro & argento. Similam & mel & oleū comedisti, & decora, id est diues in temporalibus facta es vehementer nimis, & profecisti in regnū. s. seculare, quia perfecta eras in decore meo, scilicet etiā tēporali, quē posuerā super te. Hoc intelligi pōt de statu ecclesiæ tertio quādo ecclesia in tēporalibus abundare ccepit.

§.c.12. §.5. in fi.

XII § Postea propheta de moderno tēpore subiungit, & habens fidutiā in pulchritudine tua, utpote in temporalū abundantia & seculari potentia, fornicata es in nomine tuo, & exposuisti fornicationem tuam omni transeunti. Et tulisti vasa decoris tui de auro & argento meo quæ dedi tibi, & fornicata es in eis, & panem meū, similam oleum & mel posuisti in cōspectu eorum, scilicet alienādo bona ecclesiæ in prophanos vsus. Loquitur propheta similitudinariē de fornicatione, nam sicut mulier præbens venale quod natura nō decet esse venale, dicitur fornicari, sic notatur fornicator, q̄ prece, pretio, vel inordinato amore, vel p̄digalitate præbet venale quod gratis erat dandum, seu in piam causam expendēdū. Sequitur: Et post omnes abominationes & fornicationes tuas nō es recordata dieꝝ adolescentiæ tuæ (denotat ecclesiā primitiua) quādo eras nuda & cōfusione plena, s. gētibus stultitiæ, & Iudæis scādalo, cōsulcata in sanguine tuo, Et accidit post oēm malitiā tuā, vꝛ vꝛ tibi. Et fecisti tibi prostibulū in cūctis plateis, ad oēm caput viæ & edificasti signū prostitutionis tuæ, & abominabilē fecisti decorē tuū, multiplicasti fornicationē tuā ad irritandū me.

§.ca.19. §.5
 & §.c.60 §.9
 §.ca.27. §.1
 & §.c.58. §.5
 & §.c.66. §.12.

§.c.38. §.9.
 §.c.23. §.10
 §.c.28. §.11.
 & §.c.55. §.1
 §.eo. §.11 &
 §.c.65. §.5
 §.c.55. §.8.
 §.c.45. §.7.

XIII § Tunc sequitur punitio & grauis ruina, ideo subiūgit. Ecce ego extendā manū meā super te, & auferam iustificationem tuā, utpote tribunalū seculariū. Dabo te in animas odientiū te, quia effusus est æs tuū, & reuelata est ignominia tua super amatores tuos. Congregabo omnes amatores tuos & omnes quos dilexisti, cū vniuersis quos oderas, siquidem ecclesia nō habet infestiores q̄ clericorum filios & eos, quorum seniores ecclesiarum bonis sunt ditati. Sequitur: Et videbūt omnē turpitudinē tuam, & dabo te in manus eorū, & destruent lupanar tuū & demolientur prostibulū tuū, id est, locum in quo exercebatur symonia & lasciuia. Et denudabūt te vestimētis tuis, & auferent vasa decōris tui, id est, bona tēporalia, & lapidabūt te, & trucidabūt te. Et infra: Sodomā & Samariā. i. gētilitatem & synagogā, vicisti sceleribus tuis. Ergo & tu. s. ecclesia, porta cōfusione tuā & cōfundere & porta ignominia tuā, ait dñs deus: Possumus deniq; illius ecclesiasticæ & pronosticatæ ruinæ propinquitatē conijcere ex octo vel etiā pluribus signis, quæ annotat Gerson in oratiōe prædicta. In eadem autē ruina, quādo ecclesia sua dignitate & opulentiā spoliatur, ipsa ecclesia aliorum trāsferetur, pro ut partim supra tactū est, partim ex sequētib; patebit.

Ezech. 16
 1. Cor. 1

§.eod. §.7.
 & §.c.48. §.5
 §.c.26. §.12
 §.ca.43. §.6
 & §.c.47. §.3
 §.ca.31. §.9
 & §.c.58. in prin.
 §.ca.39. §.6
 & §.c.50 §.4
 §.c.34. §.5.
 & §.c.48 §.9
 §.eod. §.11.
 §.eo. §.9. &
 §.c.47. p to.

XIII § Tunc sequitur punitio & grauis ruina, ideo subiūgit. Ecce ego extendā manū meā super te, & auferam iustificationem tuā, utpote tribunalū seculariū. Dabo te in animas odientiū te, quia effusus est æs tuū, & reuelata est ignominia tua super amatores tuos. Congregabo omnes amatores tuos & omnes quos dilexisti, cū vniuersis quos oderas, siquidem ecclesia nō habet infestiores q̄ clericorum filios & eos, quorum seniores ecclesiarum bonis sunt ditati. Sequitur: Et videbūt omnē turpitudinē tuam, & dabo te in manus eorū, & destruent lupanar tuū & demolientur prostibulū tuū, id est, locum in quo exercebatur symonia & lasciuia. Et denudabūt te vestimētis tuis, & auferent vasa decōris tui, id est, bona tēporalia, & lapidabūt te, & trucidabūt te. Et infra: Sodomā & Samariā. i. gētilitatem & synagogā, vicisti sceleribus tuis. Ergo & tu. s. ecclesia, porta cōfusione tuā & cōfundere & porta ignominia tuā, ait dñs deus: Possumus deniq; illius ecclesiasticæ & pronosticatæ ruinæ propinquitatē conijcere ex octo vel etiā pluribus signis, quæ annotat Gerson in oratiōe prædicta. In eadem autē ruina, quādo ecclesia sua dignitate & opulentiā spoliatur, ipsa ecclesia aliorum trāsferetur, pro ut partim supra tactū est, partim ex sequētib; patebit.

Ezech. 16

De ecclesiæ trāslatione ad gētes. Cap. XLVII.

§.c.49. §.15
 §.c.10. §.4
 & §.c.58. in prin.

Quotiens filij dei degenerāt, totiens locis mutatis alios deus sibi eligit. Hinc filij Israel propter sua peccata in Babyloniam transfecisti ac alias multotiens cum sui translatione & synagogæ transpositione, veluti præceptorum dei præuaricatores, frequenter plecti sunt. Ita deus suam ecclesiam, in synagoga figuratam, ob christianorū malitiā aliorum transfere cōsuevit. Christus em iussit discipulos fugere in aliā ciuitatē, quādo ex vna pellerētur. Sedes itaq; Petri primitus de Iudæa ad Antiochiā, deinde ab Antiochiā in ciuitate, domino iubēte, Romam trāsata est, forsitan causa vtilitatis. Similiter & aliæ sedes episcopales multoties translatae sunt atq; adhuc trāsferri possent. Nam episcopus a propria sede pulsus, aut necessitate coactus, aut vtilitate loci vel populi, quādoq; ad aliā ecclesiā trāsferitur, siquidē cōmunis vtilitas priuato cōmodo est preferēda. Hinc dominus ait: Quia & alijs ciuitatibus oportet me euāgelizare regnū dei, quia ideo missus sum.

1. Para. 9
 §.eo. §.1. i ff.
 Matt. 10
 24. q. 1. rogamus. 7. q. 1. muratōis. & c. scias.
 Luc. 4. in fi.

§.c.43. §.10
 §.c.45. §.5

I § Postquam vero Christiani in Asia & Aphrica deum irritauerunt, tunc ibidem ecclesia frequenter perpeffa est singularem stragem & postea transmutionem. Ob incolarum equidem facinora Aphricanas ecclesias Vādali deuastauerūt & Arrianam impietatem illic seminauerūt. Similiter Sarraceni & Mahometistæ

metistæ sua superstitione terram Asiæ, quæ tota prius crediderat, sed eius terrigenæ flagitijs se inuoluerant, ferme totam deluserunt atq; sedauerunt. Interim ecclesia dei Europa, præsertim ad occidentem, vbi tunc pro maiori parte idololatræ habitauerunt, est congregata & plurimū aucta opere & sermone nonnullos sanctorū viros, potissimū in Germania. Siquidē Rudbertus Iuuanensis episcopus eo tēpore Bauariā totūq; noricū vsq; ad Bannoniā inferiorē fide Christi illuminauit. Ipsi quoq; successores Vergilius & Arno terrā Carantanā tam Illyricam q̄ Theoconicā Christiana religione decorauerūt. Kilianus insuper & Burchardus populū Franciæ, Germaniæ, seu orientalis in fide orthodoxa instruxerunt. Alij deniq; ac alij in diuersis Alemanniæ terris ecclesiam ampliauerunt vsquadeo quod Alemanniā iam tota multis ecclesijs est referta, & sacra supellectili dotata. Pariter & Adalbertus episcopus & Stephanus rex Vngariam Pannoniamq; inferiorem necnon Stanislaus Sarmaciam regionem amplissimā in fide catholica imbuerūt, prout etiā pleriq; alij in cæteris locis & prouincijs Europæ occidentalis ecclesias erexerūt, ita eo in tempore Imperium Romanum cum tota ferme ecclesia ex Asia alijsve terris orientalibus in Europam, & ad plagam occidentalem translatum est, vbi iam omne vitium ad præcipitiū deuenit, vt non solum mysteriū iniquitatis id est ficta pietas, sed manifesta malitia præualeat atq; regnet. Ideo deus suam ecclesiam cum Christianorū damno, visitabit & aliorum extra pristinum locum proculdubio transferet, quoniam ipsa ecclesia terrenis rebus onusta, mouebitur de loco suo, ad eam nāq; deus inquit: venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo. Sic olim Nabuchodonosor reliquias populi, quæ remanserant in Hierusalem, transtulit in Babylonem.

2. Theff. 52

Esa. 13

Apo. 2

Hiere. 39

Psal. 79

Esa. 5.

Esa. 1.

Esa. 3.

Psal. 79

Matth. 7

Hebræ. 6

Esa. 32

Hiere. 2.

Hiere. 8

Matth. 21

Hiere. 12

Hiere. 48

Ozee. 2.

Iohel. 1.

Deut. 32.

II § Dominus præterea transtulit de Aegypto vineā, per quam intelligit domus Israel, quæ est ecclesia, de qua Esaias præconizare videt, dicens: Derelinquet filia Syon vt vmbra culum in vinea, & sicut tuguriū in cucumerario, sic ciuitas quæ vastata. Et infra: Ruit Hierusalē, vos scilicet Christiani depastī estis vineā meā inquit dñs: Et infra: Expectaui vt vinea mea faceret vuas, sed fecit labruscas, vt faceret iudiciū, & ecce iniquitas. Et nunc ostendā vobis quid faciā vineæ meæ, id est ecclesiæ, quā plantauī super filiū hominis. Auferā sepē eius, & erit in direptionem, diruā maceriā eius, & erit in conculcationē, & ponā eā desertā, non putabit, & non fodiet, & ascendent super eam vepres & spinæ, quasi innuat, vineā sterilem per novos colonos esse plantandā. Ecce elegantē comparationē. Nam si deus suam vineam labruscis fenticosisq; virgultis palmites suffocātibus obseptam, ad naturam fructiferam reducere velit, quis aptior modus id agendi quā inutile s stirpes vineā sterilizantes, radicibus euellere, ne falcibus solummodo amputatæ repulibus inferere. Neq; em̄ de spinis vuar, neq; de tribulis ficus colligunt. Quamobrē terra, proferēs spinas & tribulos, reproba est, & maledictio proxima. Sequitur in propheta: Post dies & annos, vos. f. Christiani conturbemini confidētes: cōsummata est enim æstas, collectio vltra non veniet, plangite super vinea fertili, domus dimissa est, multitudo vrbis relicta est &c.

III § Itidem dominus in Hieremia promit: Ego plantauī in te vineā electam: quomodo ergo cōuersa es mihi in prauū vinea aliena? Et infra: Non est vua in vitibus & non sunt ficus in ficulnea: ideo dominus deus noster filere nos fecit, & finita est vindemia: sic Christus arefecit ficulneā, in qua nihil nisi tm̄ folia inuenit. Rursus in Hieremia dominus: Pastores multi demoliti sunt vineā meā: conculcauerunt partem meam: dederunt portionem meā desiderabilem in desertū solitudinis: posuerunt eam in dissipationē. Et infra: Iazer, id est, auxiliator planxit, dicens: Plorabo tibi vinea sabama, id est, sinistra: propagines tuæ transierūt mare, vsq; ad mare Iazer, id est, adiutoriū peruenerūt. Vterius de ecclesia moderna in Ozea dñs: Nunc reuelabo (inquit) stultitiā eius, & cessare faciā omne gaudiū eius, & solennitatem eius, & corrumpam vineā eius. Quia confusi sunt agricolæ, vnde & vinea est confusa, quoniam de vinea Sodomorū vinea eorū, & de suburbanis Gomorrhæ vua eorum, vua fellis & botrus amarissimus.

§. c. 44. §. 3
& J. c. 55. §. 6
§. ca. 46. in princ.

§. c. 44. §. 6
& J. c. 62 §. 15
J. c. 61. §. 3

§. c. 29. §. 5.
§. c. 46 §. 10
§. c. 30. §. 8.
§. eo. in pri.
& J. ca. 48.
in prin.

§. c. 43. §. 10
& §. c. 11. in princ.

§. c. 6. §. 5

§. c. 46. §. 6.
& J. c. 50 §. 7

§. c. 39. §. 1

J. eo. §. 3.

§. c. 43. §. 2.

§. eo. §. 2

§. c. 14. §. 15.
& J. c. 49 §. 6

§. c. 46. §. 13

Quaob

III § Quamobrem dominus vineæ, qui est Christus Iesus, venit & per
det colonos. i. ecclesiasticos, & dabit vineam alijs, quoniam coram eodem domi-
no Iudæi rati sunt, inquiringes: Dñs vineæ malos male perdet, & vineam suam lo-
cabit alijs agricolis, qui reddat ei fructum temporibus suis. Mittet namq; angelus
falce suã acutã in terrã Christianorũ & vindemiabit vineã terræ, & mittet in la-
cũ iræ dei magnũ, Tunc em ecclesia quasi vaga & instabilis per orbem discurret,
quasiq; peregrina aut hospes in mũdo, de vno loco ad aliũ migrare cogetur.

V § Vnde ecclesia in Esaia lamentabiliter conqueritur: Ego sterilis & nõ
pariens, transmigrata & captiua. Ego destituta & sola. Tunc ad eam dominus
Ecce leuabo ad gentes manũ meam, & ad populos exaltabo signũ meum, & offe-
rent filios suos, & erunt reges. s. gentium nutritij tui, vultu in terra demisso ad-
rabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent, & scies quia ego dñs. Qui vlteri-
us in Esdra inquit: Transferam me ad alias gentes, & dabo eis nomen meũ vt cu-
stodiant legitima mea, quoniam me dereliquistis, & ego vos derelinquam, tradã
domus. i. ecclesias vestras populo venienti, qui me non audientes credunt, qui-
bus signa non ostendi, facient quæ præcepi. Vide populum venientem ab orien-
te, quibus dabo ducatum Abraham, Isaac, & Iacob. Quandoquidem per vineam
stulti populi Christiani transfui, & ecce totam repleuerant vrtice, & operuerunt
superficiem eius spinæ, & maceria lapidum destructa erat. Ideo inimici vineam
eius, quem vi oppreserunt, vindemiant.

VI § Ad hoc facit quod Methodius de Turcis præ dixit, futuri sunt filij
Ismael, vt exeant de locis. s. desertis, & deuantent terram & obtineant orbem &
regiones in introitu pacis. Quemadmodum post obitũ Gotofredi exierũt Tur-
cæ, exeuntq; quotidie, deuantãtes terram in introitu pacis, quasi dicat, nullis prin-
cipibus seu potentatibus Christianorũ resistenibus, sicut olim fecerunt Carolus
magnus, Ottones Cæsares, & nonnulli alij boni principes, Quippe hodierni tẽ-
poribus, diabolo instigãte, per intestina bella, regibus ac principibus imperij Ro-
mani & cõmunitatibus Christianis inter se dissidentibus, nobilibusq; insultatibus,
tanta Christianorũ multitudo gladio perit, vt ecclesia & Romanũ imperiũ debi-
litetur, ac intantũ vt diabolus modo dissoluat manus viroꝝ bellatũ, vt facile spã
ratũ sit iter & ingressus regibus ab ortu solis & potetatibus æthnicis cõtra eccle-
siam Romanã & latinã bellaturis. Et sic non erunt qui aduersus inuasores exeant
ad resistẽdũ, iuxta illud Apocalypsis: Et sextus angelus effudit phialam suã in flu-
men magnũ Euphraten. i. in Christianitatẽ, & siccauit aquã eius vt præparetur
via regibus ad ortũ solis. Ecce hæc prophetia demonstrat, in sexto statũ iã currẽ
te, ecclesiã occidentalẽ impugnandã esse ab orientalibus, vtpote à Turcis.

VII § De eiusce inuasiõne, & ecclesiæ ac Romani imperij euersione, seu
translatione in veteri prophetia dicitur: Ecce oculi domini super regnũ peccãs,
& deus conteret illud à facie terræ. Ad præmissa deseruit dictũ Esdræ: Ecce sicut
leo concitatus de sylua rugiens, vtpote tyrannus supranotatus, emittebat vocẽ
hominis ad aquilã. i. ad ecclesiã & regnũ Romanũ, dicẽs: Audi tu & loquar ad te,
& dicit altissimus tibi, nõne tu es q; superasti de quator animalibus. i. monarchijs,
de quibus proxime, vel de regno Græcorũ in quatuor regna diuisa, q; feceram re-
gnare in seculo meo. Et iudicasti terrã non cũ veritate: tribulasti em mansuetos,
laxisti quiescentes, dilexisti mēdaces, & destruxisti habitationes eoꝝ qui fructifẽ
cabãt, & humiliasti muros eoꝝ q; tibi nõ nocuerũt. Et ascendit cõtumelia tua ad
altissimũ & superbia tua ad fortẽ. s. deũ, & respexit altissimus superbiã tuã, & ecce
finita sunt, & scelera eius cõpleta sunt, propterea nõ appares tu aquila. Ecce Ro-
mani imperij interitũ. Idẽ dicit de cõpletionẽ tẽporẽ, vt inferius habebitur.

VIII § Sequitur in Esdra: Et erat regnum eorum exile & tumultu plenũ,
& ecce ipsa non apparebat, & omne corpus aquilæ incendebatur, & expauesce-
bat terra valde. Aquila est regnũ qd visum est Danieli, sed nõ est illi interpretatũ.
Et ecce dies veniũt, & exurget. s. Romanorũ regnũ sup terrã, & erit timor acrior
omniũ regnoꝝ. s. Assyriorũ, Mædoꝝ, & Græcorũ quæ fuerunt ante eũ. Regna-
bunt aut in ea reges duodecim, forte cõputando à Iulio & Octauiõ ac à Nerone

P primo

̄.c.42. §.11
& ̄.c.62. §.6
̄.c.46. §.1.

̄.c.46. §.7
̄.c.53. §.17
in fi.

̄.eo. §.10
̄.ca.39. §.1.

̄.c.46. §.5.

̄.c.45. §.2.
& ̄.c.49 § 2

̄.c.41. §.3.
& §.10

̄.c.26. §.6.
& ̄.c.48 § 6

̄.c.49. §.7.
& ̄.c.16 § 5

̄.c.41. i. pr.
̄.c.46. §.2.
& ̄.eod. §.9

̄.c.41. §.8.
̄.c.48. i. pr.
̄.c.23. i. pr.

̄.c.49 § 4
̄.c.31. § 8.
& ̄.c.38 § 4

̄.c.62 § 15
̄.c.48. i. pr.
̄.ca.48. §.6

̄.c.49. §.14

̄.ca.48. §.1.

̄.ca.11. §.2.

Mar. 12

Mat. 21

Apo. 14

Esa. 49

4. Esd. 1.

Prøu. 24

Iob. 24

Methodius

Apo. 16

Amos. 9.

4. Esd. 11.

4. Esd. 12

Aug. 3. de ci.

nostri correptionem conuertere dignetur, facta impræsentiarum mentione de quatuor regnis & monarchijs mundi, congruum est vt de eisdem regnis & eorū circumstantijs aliquid exponamus.

De regnis & monarchijs huius seculi. Cap. XLVIII.

§.c.44. §.1. in fine.

§.c.47. §.7

§.c.69. §.10
 §.c.32. §.11
 §.ca.49. §.20

§.c.47. §.8

§.c.46. §.9
 §.ca.61. §.4
 §.ca.50. §.3

§.c.2. §.3

§.ca.52. §.2 in fine

§.c.49. §.11

§.c.26. i. pr.
 §.c.45. i. pr.

§.c. in pri.

DAniel ait: Deus mutat tempora & ætates, transfert regna atq; constituit. Distinxit quoq; quatuor regna, quæ ab initio mundi hæcenus in gubernatiõe fuerunt. Post diluuium quippe Babylon fuit principiũ regni Nemroth in terra potentis. Daniel vero ponit, primum regnum aureum in Assyria vel Niniue fuisse per Ninum filium Beli inceptum, & durasse vsq; ad Sardanapalum, quem Cyrus seu Darius rex Perfarum vicit, constituitq; secundum in Media regnum argenteum. Quandoquidem dixerat rex Perfarũ, Omnia regna terræ dedit mihi dominus deus cœli. Deinde Alexander magnus percussit Dariũ regem Perfarum & Mædorum, & obtinuit omnium imperium. Tunc inceptum regnum, videlicet Græcorum, quod postea in quatuor regna diuisum est. Super quod tandem venerũt Trieres & Romani, per quos constitutum est ferreum regnum. f. Romanorum, in Esdra significatũ per aquilã, vt iam dictum est. Excelsus em̄ deus dominatur super regnũ hominum, & cuiuscunq; voluerit, dat illud. Iuxta voluntatẽ etenim suam facit, tam in virtutibus cœli, q̄ in habitatoribus terræ, & non est qui resistat manui eius.

I § Illa quatuor orbis regna, sunt quatuor magnæ bestię, quas Daniel describit inter alia, dicens: Regnũ quartũ, vtpote Romanorũ, erit terribile & in terra maius omnibus regnis, & deuorabit vniuersam terrã & conculcabit & cõminuet eam. Nam Romanũ regnũ est maius dignitate, & sub eo Christiana religio per vniuersum mundũ cõminuit terrã. i. terras delicias. Post illud Romanorũ regnũ regnabit magnus Antichristus vsq; ad tẽpus & tẽpora & dimidiũ tẽporis, vt patet in Daniele, & plenius infra tradet. Eadẽ deniq; quatuor regna significantur per quatuor cornua à Zacharia visa, quæ ventilauerũt synagogã. Et secundũ vnũ intellectũ intelliguntur per quatuor animalia ab Ezechiele visa.

II § Methodius in super in suis reuelationibus de illis quatuor regnis refert, quomodo Ionitus quartus filius Noe primus inuentor astronomiæ, docuit Nemroth nepotem Cham ex Chus, in quibus influentijs astroꝝ deberet incipere regnare sup terrã, & adificata est Babylonia magna, in qua regnavit Nemroth. Per hoc dictũ Methodius non affirmat astrologiæ dogma, sed potius innuit, Ionitum ex arte astronomiæ finxisse astrologicã superstitionem, quã Nemroth docuit, ideo subiungit: Post hoc didicerunt omnes gentes constituere sibi regnũ, & pugnaverunt ad inuicem regna. Vterius Methodius ponit primũ flagellum synagogæ à rege Assyriorũ inscriptũ, dicens: Nemroth. i. Pharaõ, deuicit Aegyptũ, vbi filij Sem. i. Iudæi, fuerunt captiui. Deinde Methodius memoratur secũdi flagelli synagogæ, vbi ait: Nemroth gigas primus fundator Babyloniæ, Assyriorũ & Chaldæorũ metropolis, primũ super terram regnũ Babyloniæ super omnia regna gentiũ obtinuit primatũ, vsq; ad Nabuchodonosor, qui captiuauit Iudæos. Illud regnũ tẽpore sui filij Balthasaris cessauit, & per Dariũ filiũ Assueri Mædia ad Mædos & Persas & Aethiopes translaturũ est. Cuius successor Choris Persæ, q̄ & Cyrus & Spartacus, nuncupatur, filios Israel Babyloniæ captiuos liberauit, Deinde Alexander magnus filius Philippi regis Macedonũ siue Græcorũ occidit Dariũ vltimũ regem Persarũ. Tandẽ quartũ regnũ. f. Romanorũ inceptum à Romulo vel conuenientius ab Octauio Augusto, dicitur Christianorũ. Nam dignitas huius imperij obtinet venerationẽ, pollẽs per Iesum Christũ qui pepedit in cruce, sub qua orbis terrarũ munitur, ac fines mundi secundũ latitudinẽ, longitudinẽ, altitudinẽ, & profundũ cõseruant. Huc vsq; Methodius.

III § Illa præterea quatuor capita. i. principatus mundi & potestates tenebrarum sunt ex septem capitibus draconis vel bestię, quam Iohannes vidit de mari ascendentem, & habetẽm capita septem, & super eadem capita vidit nomina blasphemiarũ, quia singula sequuta sunt diabolu, deũ spernentia. Primũ caput fuit Cain, qui ecclesiam malignantium inceptit, eĩq; præfuit, & adificauit primã ciuitatẽ

Danie. 2

Gene. 10

1. Esdr. 1.

1. Mach. 1.

§.c.47. §.7

Danie. 11.

4. Esdr. 11.

Danie. 4

Danie. 7

Zach. 1.

Ezech. 1.

Methodius.

Gene. 10

4. Re. 24. 25

4. Re. 24. 25

Danie. 5

1. Esdr. 1.

1. Mach. 1.

Ephe. 3

Luc. 22

Apo. 13

Gene. 4.

Psal. 25

DE MONARCHIIS HVIVS SECVLI.

- Gene. 10
§.ca.25. §.5
Thelospho.
Apo. 17.
Danie. 7
Apo. 13
Mat. 24
Apo. 17
Pfal. 74
Esa. 60
Osee. 1.
Luc. 11.
Di. 56. nasci,
- ciuitatem Enoch. Secundum caput fuit Nemroth, qui post diluuiū cœpit esse po-
tens in terra, & erat robustus venator, i. oppressor aliorū. Tertium caput fuit re-
gnū Assyriorū. Quartū, regnum Mœdoꝝ. Quintū, Græcoꝝ. Sextum Roma-
noꝝ. Septimū & vltimū caput, Antichristus magnus. Ex hoc Thelosphorus ar-
gumētat, adueniēte Antichro, Romanū imperiū extinctū iri. Iā dicitur septē vio-
lentas potestates diuis scriba exponit, dicens: Septem capita sunt septē montes,
super quos mulier, i. ciuitas diaboli sedet. Et reges septē sunt, quinque ceciderunt,
vnus est, f. Romanus, & alius, f. Antichristus nondū venit, & quū venerit, oportet
illū breue tempus manere, vtpote tribus annis cū dimidio. Octaua quoq; be-
stia, f. Gog ascensura erat, & non est, de qua infra in fine libelli.
- III § Rursus ex Daniele elicitur, Romanū imperium diuidi in decem re-
gna siue reges, in quantum ait: Ecce bestia quarta terribilis atq; mirabilis & fortis
nimis, dentes ferreos magnos, & cornua decem habebat. De quorum medio cor-
nu aliud paruulum ortum est, & tria de cornibus primis euulsa sunt à facie eius.
Porro cornua decem ipsius bestie, erunt decē reges, & alius (forsitan præscriptus
tyrannus vel Turca infra scriptus) consurget post eos, & ipse Turca vel tyrannus
potentior erit prioribus, & tres humiliabit, & sermones contra excelsū loque-
tur, & sanctos altissimi conteret, & p̄t̄abit q̄ possit mutare tempora & leges, &
tradentur in manu eius vsq; ad tempus. Item aquila, i. Romanum imperium de-
plumat. De eo quoq; forte illud dicitur: Et datum est illi bellum facere cum san-
ctis, & vincere eos. Qui in captiuitatem duxerit, in captiuitatem vadit, hic est pa-
t̄entia sanctorum. At in super saluator: Erit tunc tribulatio maxima, qualis non
fuit ab initio mundi vsq; modo.
- V § Et licet præmissa principaliter magnū Antichristū tangāt per par-
uulū cornui intellectu, quia obscuro genere nascetur, tamē referuntur etiā ad eius
principales præcursores, ideo eadē omnia possunt intelligi de rege Turcæ, qui
iactat se esse imperatorē orientālē, ad occidentis quoq; imperiū assidue aspirat, p̄
hoc Romani imperij nomen sibi vsurpando. Ad quod facit illud Apocalypsis.
- Decem cornua, quæ vidisti, decē reges sunt, qui regnū nondū acceperunt, sed po-
teitatem tanq̄ reges vna hora accipient post bestiam, f. post dictū tyrannum, hi
vnum consilium habent & virtutē, ac potestatē suā bestie tradent, hi cū agno pu-
gnabunt, & tandē agnus vincet illos & obtinebit monarchiam. Idem em̄ agnus
inquit: Ego aut̄ omnia cornua peccatoꝝ confringam.
- VI § Sub Romano igitur regno, in quo ecclesia suum initium sumpsit, ip-
sa etiam ruinam patietur. Et quamuis idem Romanum imperium durabit vsq;
ad Antichristū, tamē ab Alemanis proculdubio vnā cū ecclesia aliquādo transfe-
retur, quia gens & regnū, quod nō seruiert deo, peribit. Et ait dñs: Adhuc modi-
cū quiescere faciā regnū Israel. Quippe Romanū imperiū, iam rege & defensore
desolatū, intra se nequiter est diuisum mutuis principū & cōmunitatū Alemanie
bellis, ideo desolabit, præsertim in Germania, vbi contumaces quidā & imperio
Romano rebelles, id modo destruendi totamq; ecclesiasticā extirpandi dignita-
tem in quā sumunt occasiōē in furioso principe Virtēburgēsi. Neq; res imperij
prosperè succedere possunt ob inueteratū arrogantie dissidiū, quo principalia ec-
clesie regna (quæ sunt, Italia, Germania, Gallia) ad inuicē laborant. In p̄senti de-
niq; in fausto tumultu diabolus dissoluit manus Theutonū viroꝝ bellantiū, vt cū
venerit Turca, inueniat nos inermes atq; tabefactos.
- VII § Et nisi deus optimus in bono Romanoꝝ rege deligendo ecclesie
sue prouiderit, actū erit de nostra salute tēporali. Sperat aut̄ propediē electū iri
in Cæsare illū potentissimū Carolū, quē digne genearcham Australē appellauerim,
cui de nobilissima archiducum Austrie domo imperator Fredericus tertius
proauus fuit, magnanimus quondā Maximilianus Cæsar auus, genitor aut̄ Phi-
lippus trinam coronam vna die nactus. Ex quorum maiore decora potentia ac
longo sanguine, pulchrisq; regiminibus & virtutibus Carolus nobilissimum no-
men, ingenitatemq; clarissimā hæreditauit, etiā ad posteros transmittendam. Et
quāuis non ex successione generis, sed ex voluntate virtutis nobilitas pensetur,
quā

Dis. 6. c. fi. §
naturale

J. ca. 61. §. 7.
§. eo. §. 1. &
J. eo. §. 6

§ ca. 38. §. 5.
& J. c. 60. §. 7
J. c. 68. §. 6

J. ca. 61. §. 8
§ c. 44. §. 5
& J. c. 49. §. 1
§ c. 41. §. 6.
& J. c. 49 §. 10

J. c. 49. §. 5.
§ c. 47. §. 9
& J. c. 61. §. 4

J. c. 61. §. 8
§ c. 44. i pr
& J. c. 61. i pr
§ c. 47. §. 9
§ c. 46. §. 31
& J. eo. §. 10
J. ca. 69. §. 9

§. eo. §. 3. &
J. c. 69. §. 10
§. c. 39. §. 4
§. c. 47. §. 7
& J. eo. §. 10
§. c. 24. §. 8.

§. c. 44. §. 12
J. c. 61. §. 3 i fi.

J. eo. §. 10
§. c. 47. §. 6
& J. c. 49. §.
8. in fine.

§. i pri. plo.

¶ ca. 26. §. 7 quoniã genus & proauos & quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco. Quid ge-
 nus aut proauos strepitis si primordia nostra, auctorẽq; deũ spectes? Tamen ge-
 nealogia naturali frequenter ex bonis generantur boni, vnde sanguinis nobilitas
 cõtrahitur eo qd alicuius maiores fuerunt sapientes, magnanimi, potẽtes virtuti-
 bus, opibusq; præditi. Hinc filius patris dignitatẽ sequitur, quia filij cõplexionis
 similitudo causare præsumitur conformitatẽ morũ ac imitationẽ paternæ ope-
 rationis. Ad hoc accedit quædã propheta, si dici meretur, quæ post natale dicti
 Caroli de eo fertur Anno dñi. 1505. in Italia apparuisse. Cuius exemplar (vt in itij
 meminim) hoc anno in manus meas peruenit, sequenti sub tenore.

Oui. met. 15.
 Fabula. 1.
 Boet. de cõf.
 3. Metro. 6
 32. q. 4. c. re-
 currat. C. de
 nup. l. furio.

C. de digni.
 l. senat. li. 12.

VIII § Carolus Philippi exprogenie filius, erit longus fronte, habebitq;
 alta supercilia, oculos grandiores, nasum aquilinum, coronabitur iuxta suã æta-
 tis annum quartumdecimum, vel secundum aliam scripturam, iuxta sextumdecimi-
 mum, hic magnum congregabit exercitum. Cunctos destruet tyrannos sui re-
 gni. Nanq; tanq; sponsus & sponsa ab illo iustitia sociabitur, bella geret vsq; ad vi-
 gesimumquartum sui regni annum. Anglos, Hispanos, necnon Arrogonas, &
 Gallos ac Germanos subiugabit, Romam euertet cum Florentia atq; igne combu-
 ret, binas habebit coronas, & postea mare transgredietur cum magno exerci-
 tu, Græciam introibit, rex Græcorum, Chaldæorum, Turcarum, Asperorũ, ac
 Barbarorum & Palestinorum nominabitur, Georgianas subiget, & legem con-
 stituet, vt si quis crucem nõ adorauerit, moriatur, nulla interueniente remissiõe.
 Erit em̄ semper cũ ipso brachium diuinũ, & possidebit totius prope terræ domi-
 nium vniuersale, quod quũ fecerit, sanctos & sanctus iure vocabitur. Postquã san-
 ctam venerit Hierosolymã, accesseritq; ad montem oliuaz, deponet coronã de
 capite suo, referetq; gratias deo, dabitq; spiritũ miraculis & signis Anno trigesi-
 mo quinto regni sui, Hic ab angelo coronabitur tanq; patriæ pater. Erit primus
 imperator post Fredericum tertium.

Præfagium
 Caroli.

§. ca. 39. §. 8
 & §. c. 43 §. 5
 & §. c. 53. §. 9

§. c. 24. §. 1.
 & §. c. 49 §. 2
 §. c. 49. in fi.

IX § Id verificabitur si Carolus iam in Cæsarem, vtinã absq; ambitõne,
 & auaritiæ practica, legitime eligetur, Romani imperij coronam consequuturus
 Tunc habebimus signum quod præscripta reuelatio à deo emanauerit, & non sit
 ab homine per tumorẽ vel adulationẽ excogitata. Alioquin eadẽ pronosticatio
 præsumitur esse astrologica seu mathematica cõpositio. Genethiaci quidẽ nata-
 licios dies considerant, futura auspicantur, geneses hominũ per duodecim cœli
 signa describunt, inde nascentiũ mores, actus & euentus pdicere conant, i. quo &
 quali signo vel horoscopo fuerit natus, & quẽ effectũ vitæ habeat qd nasciturã-
 tur. Huius mathesis interpretatio olim cõcessa fuit tribus Magis, vt natũ annun-
 tiarent Christũ. Quo nato neminẽ vltra alicuius natiuitatẽ de cœlo interpretari
 decet, qm̄ gentilium obseruationes tenere Christianis non licet.

i. Cog. 15

§. ca. 26. §. 6
 & §. c. 46 §. 1
 & §. c. 53. §. 4

§. c. 3. §. 1.
 §. c. 15. §. 15
 §. ca. 58. §. 18

26. q. 5. nõ li.
 §. c. 52. §. 5

X § Heu omni omine ac indicio infirmũ atq; caducũ apparet imperium
 Alemanorũ, qui imposterum exteris subijcientur dominis. Siquidem reges Iuda
 postquam reliquerant legem altissimi & contempserant timorem dei, dederunt
 regnũ suum alijs & gloriã suã alienigenæ genti, vtpote Romanis. Quocirca res-
 ponderunt Iudæi: Non habemus regẽ nisi Cæsarem. Ita timendũ est, ne non so-
 lũ Alemanni, sed & cæteri Christiani aliquãdo habituri sunt regem alienũ. Porrò
 regnũ de gente in gentẽ transfertur propter iniustitias. Nã remota iustitia quid
 sunt regna, nisi magna latrocinia? Tale latrocinium est hodie regnũ Germanorum
 qui rapinis infudantes, omnẽ negligunt iustitiam, & inter se ipsos potius gladio,
 & violentia, quã iure seu æquo vtuntur. In ecclesia itaq; occidentali videtur
 nũc incepta gladij plaga, tũ per disturbia in Christianos principes, tũ etiam per
 insidias Turcarum, de quibus modo sequitur.

§. de elect.
 venlem.
 §. c. 17. §. 16
 & §. c. 26 §. 7

Mar. 2

Eccle. 49

Iohan. 10
 Eccle. 10
 Augusti. 4.
 de ciu. dei. 4

§. eo. §. 6. &
 §. c. 39 §. 1. &
 §. c. 49. §. 20

§. c. 62. §. 2
 §. eo. §. 5. &
 §. c. 49. §. 16.
 §. ca. 40. §. 2

§. eo. §. 6. &
 §. ca. 49. §. 8

¶ De Turcis & de plaga gladij. Cap. XLIX.

Docet scriptura nos fugere à facie gladij, quoniã vltor iniquitatum gla-
 dius est. In die aut̄ ista visitabit dñs in gladio suo duro & grandi & for-
 ti. Nã inter alias aduersitates, quibus deus suã ecclesiã aliquot annis ha-
 ctenus conteri permisit, venit in primis gladius, qui est incurfus po-
 tissime Turcas, quorũ gens potest intelligi per Gog & Magog, de quibus postea.

Iob. 19

Esaia. 27

Ezech. 30

Nēpe Turcæ olim fuerunt Schytæ ex his quos Alexander magnus inter Hyperboreos mōtes ferreis clauit repagulis, sicut quidā tradūt scriptores, & Hieronymus affirmat. Itidem & Methodius videtur asserere, vt infra patebit.

I § Turcæ (vt aiunt) sedes patrias habent in Scythia Asiatica vltra Pyrenæos montes & Thoracuntas insulas contra aquilonis vbera, qui post mortem Gotofredi exierunt de latibulis & locis desertis. Est quidem populus truculentus & ignominiosus in cunctis stupris & lapanaribus fornicarius. Et significatus per Apo. 2. 12 illū filiū masculū quem peperit mulier, apud quā stetit draco, & qui erat rectorus Apoc. 19 omnes gentes in virga ferrea. Imō ipse est cui deus dedit potestatem sup gentes vt Psal. 2 regat eas in virga ferrea, vt q̄ censet calcare torcular vini furoris iræ dei omnipotentis. Venit etem iniquitas populi Christiani, ceu filiorū dei, in conspectu dñi, ideo 2. Reg. 7. 5 deus redarguet eosdē Christianos in virga viros, vt pote Turcæ, & in tactibus filiorū hominum. Tactibus significantur plagæ gladii.

II § Fertur q̄ Turcæ comedūt quæ cæteri abominant, vescunt carnibus lupos, vulpiū & alios immūdos animalū. Quos Methodius appellat filios Ismaelis filij Abrahæ ex Agar, ob id & Agareni. i. aduenæ nuncupant. De Ismaele quidē scribitur: Erit ferus homo, manus eius contra oēs, & manus omniū contra eū, è regione vniuersorū fratrum suorū eriget tabernacula. Methodius igit Ismaelis filios solitudinis esse describit, à deserto exiliētes, ideo in desolationē ecclesiæ prodeunt, corrupti sunt, ideo in corruptionem mittuntur, odibiles sunt ac abominabiles omnibus hominibus, ideo odium ipsi complectuntur.

III § Odibiles profecto strages Christianorū fecerunt, & amplas terrarum possessiones interceperūt, videmus eas pro sua austeritate subito & inopinata miranda egisse, qm̄ in paucis annis suo imperio subegerūt duo magna imperia, videlicet Trapezontinū & Cōstātinopolitanū ac vltra duodecim alia regna, & plures q̄ octingentas insignes vrbes (vt fertur) vsq; ad fines Italiæ & Pannoniæ obtulerunt, & totam pene ecclesiam Græcam (quæ dudū antea ob suos excessus ruere cœperat) prorūsus quodāmodo extirpauerunt. Præterea anno elapso Solinus de progenie Ottomannoꝝ modernus Turcarum rex, magnum Soldanum bello superauit, deinde cœpit Alepū & Damascum atq; Hierosolymam cū omnibus circumiacentibus locis. Quid vltius è faucibus Christianorū aut gentilium sit erepturus, in periculo pendet, timendū est vt qui orientalia subegit, occidentale regnū sibi nunc inuadendū, rapiendumq; proponat.

III § In veteri testamēto Turca est figuratus p̄ Assur quasi tollēs robustū populū Christianū vel sustollens murū ecclesiæ. Nam sicut Assur rex Assyriorum olim fuit instrumentū quo deus flagellauit filios Israel, qui suis peccatis iram dei prouocauerunt, sic deus Turcæ regem permittit fœuire in Christianos ob enormia eorū facinora. Siquidē in Esaia dñs respondit: Væ Assur, denotādo Turcam, furoris mei virgā, in qua corrigo Christianos. Ipse quoq; Assur est baculus quo percutio illos, in manu eius indignatio mea, f. cōplebitur, & mittā eū ad gentē Christianā fallacē, vt pote quæ se p̄cepta mea facturā mentita est, & cōtra populū furoris mei mādabo illi vt auferat spolia & diripiat prædā, & ponat illū, f. populū Christianū in conculcationē quasi lutū platearum. Et infra: Virgam suā leuabit super mare in via Aegypti, q. d. O ecclesia, antequā Turca venerit super te, aggredietur Soldanum regem Aegypti, & transibit mare rubrū & vincet eū, deinde cū multo exercitu reuertetur contra Hierusalem, quā pariter obrinebit. Hoc præconiū (prohdolor) videt iam impletū. Nam (vt dixi) ante annū Turcæ tum Soldanum tum Hierusalem euicerunt. De hoc periculoso tēpore loquit Mich. 7 chæas, dicens ad modernā Christianitatē: In die illa longa fiet lex, & vsq; ad te veniet Assur, & vsq; ad ciuitates munitas, & à ciuitatibus vsq; ad flumē, & ad mare de mari, & ad montē de monte. Deus quippe virga sua pascet populū Christianum & gregem hæreditatis suæ.

V § Apparet insuper in Turca esse verificatum illud Hieremiæ, vbi dicitur: Venit Ismael filius Nathaniæ de semine regali (per quē secundū Methodiū Turca representat) & ille surrexit & decem viri cum eo, & percusserūt Godoliā omnes

J. co. §. 16
S. c. 41. §. 1.
& J. co. §. 6.
J. co. §. 15
S. c. 41. §. 4.
S. ca. 16. §. 9
S. c. 48. §. 4
J. co. §. 16
S. c. 44. §. 5
& S. c. 39 § 7
& J. co. §. 4.
& 21.
S. c. 47. §. 6
& J. co. §. 7.

S. c. 45. §. 7
& §. 10. &
J. co. §. 7
J. co. §. 13. &
J. co. §. 14
J. co. §. 4

J. c. 60. §. 2
S. c. 47. §. 7
S. ed. §. 1. &
J. co. §. 15. i. p
J. c. 52. §. 12 &
S. c. 42. §. 5.
& J. co. §. 20

S. co. §. 3. &
J. co. §. 13

S. c. 47. §. 10
& J. co. §. 10

omnes quoque Iudæos qui erant cum Godolia & Chaldæos virosque bellatores percussit Ismael. Is etiã in medio ciuitatis octoginta viros Barbaros, scilicet vestibus & squalentes, munera & thūs, vt ea offerret dño, in manu habentes, exceptis decem, occidit & cadauera proiecit in lacū quē fecit rex Asa, eundē lacū Ismael repleuit cū occisis, & captiuos reduxit omnes reliquias populi, vt pote fortes viros ac mulieres, pueros & eunuchos. Tandē idē Ismael à facie Iohanan principis bellatorū fugiit. Per illū homicidā Ismaelē figurat truculētus Turca, p̄ Godoliã innocēs plebs, per Iudæos representant Christiani, p̄ Chaldæos Pagani, vtrosque em̄ Turcæ psequunt, atque vincunt, p̄ octoginta autē viros Barbaros intelligunt clerici q̄ comā nutrire prohibent & sacratissimos vestibus humiles sacrificiū deo offerre iubent. Quos Turcæ in medio ciuitatis Cōstātinopolitane in alijsq̄ ciuitatibus interfecerūt. Deus clemēter auertat, ne de cætero in medio ecclesiæ tot⁹ clerici p̄ Turcas vel alios Ethnicos aliqui exterminet, solis decē thesaurū tpalem sequētib⁹ supstitibus, quorū cadauera ad lacū infernalē projiciant. Constat insup multos de populo captiuos à Turcis eē seductos, vel adhuc fore seducēdos, donec Turcæ à Iohanā superabunt. O q̄s erit ille Iohanā, à cuius facie Turca Ismaelis progenies fugiet, vtinā is nostris cito temporibus veniat, anteq̄ pereamus nos miselli omnes.

VI § Apparet præterea per Turcas aliã Hieremiæ prophetiam esse impletam, vbi dominus ad filios Israel, inquit: Ecce adducam super vos gentem de longinquo, robustam & antiquā, pharetra eius quasi sepulchrum patens, vniuersi fortes, & contereat vrbes vestras gladio. Et infra: Ecce populus, scilicet Turca venit de terra Aquilonis (vbi respectu Hierosolymæ situat Turcia) & gens magna vt pote Turcarum, consurget à sinibus terræ, sagittā & scutum arripiet (quibus frequenter Turcæ vtuntur) crudelis est, & non miserebitur, vox eius quasi mare sonabit, nam Turcæ per mare contra ecclesiã orientalem venerunt, quos similiter contra ecclesiã Romanam esse venturos, timendum est. Sequitur in Hieremiã: Et super equos ascendent, qui postea multa bella super terrā & questres gesserunt cōtinuēq̄ gerūt, præparati quasi vir ad prælium aduersum te filia Syon. Ideo accingere cilicio, & aspergere cinere.

VII § Nonnullæ deniq; Apocalypsis prophetiæ & Methodij pronosticationes censent esse completæ. Siquidē hoc de Turcis dictū intelligit. Quintus angelus effudit phialā suā super sedem bestię, id est, græcæ ecclesiæ, quæ eo tunc tota erat puerfa. Et factū est regnum tenebrosum. Destructo em̄ græcorū imperio, Turcæ nūc ibidem regnāt, Plurium præterea aliorū regnorū & locorū terræ ac maris terminos, iuxta Methodij præconium, obtinēt. Qui Turcæ exitus sup Christianos his vaticinatus est verbis. Futuri sunt. s. Turcæ, vt exeāt semē Ismael & deuastent terrā, & obtineāt orbem terræ, & regiones in introitu pacis. s. mundanæ (quæ Turcæ iã habent) à terra Aegypti vsq; ad Aethiopiã, & à flumine Euphrate vsq; ad Indiã, & à Tygri vsq; ad introitū Naoth regni Ioniti filij Noe, & ab Aquilone vsq; ad Romã, & Illyricum, & Aegyptū, & Theffalonicã, & Abbanã, & vsq; ad mare ponticū, quod diuidit eadem regna à Germania & Gallia.

VIII § Hinc elicitur Italiã, Galliã, & Germaniã à Turcis non vinci, quia Methodius Turcæ victoriã terminat vsq; ad Romã, id est, Italiã, & vsq; ad mare ponticū, id est, vsq; ad Galliã & Germaniã. Attamē per deuastationes Turcæ, & per intestina bella, tum Germania tum Italia Galliãq; (in quibus tribus regnis hodie ecclesiã latinã potissimū consistit) mō plurimū offendunt Christianis principibus inter se discordantibus. Quippe in Apocalypsi habet: Pax auferet de terra, vt pote in præsentī ecclesiæ statu, vt inuicem se interficiāt, quia non est pax impijs dicit dominus: Et sic conturbatæ sunt gentes & inclinata sunt regna Christianorū. In aliquo tandem disturbio Roma destruet iuxta Birgittæ præconium, quia Christiani intestino bello debilitati inimicis ecclesiæ resistere nequibunt, quin obtineant vrbe in introitu pacis, vt ait Methodius.

IX § In quo vterius sequitur: Et in duplum erit iugum illoꝝ. s. Turcæ super colla vniuersarum gentium, & non erit gēs aut regnum sub cælo quod possit cum eis in prælio confugiendo superare eos, vsq; ad numerū tēporis octo septi-

Dist. 23. pro
bete, cum si-
milibus.
1. Coꝝ. 11

Hiere. 5.

Hiere. 6.

Apo. 16

Methodius

Apo. 6

Esa. 45

Psalm. 45

J. c. 58. §. 1

§. co. §. 7.

Methodius

- Nume. 14 manarum annorum, id est, per quinquaginta sex annos, diem pro anno computādo. Et hec est veritas rerum quæ seipsam clarius ostendit. Hanc Methodij prophetiam de Turcis partim adimpletam esse nouimus, vnde certum signum habemus, dominum per Methodium esse locutum, quia ea quæ in nomine domini Propheta iste prædixerit exierunt.
- Danie 7 X § Cæteræ Danielis cornu paruum, consurgēs & reges humiliās, in Turca verificari vident. Cuius tyrānidi truculētæ illa prophetica accōmodari possunt, vbi dicit: Populum tuum dñe humiliauerunt, s. Turcæ, & hæreditatem tuā vexauerunt, viduā & aduenā interfecerunt, & pupillos occiderunt. Item: O ecclesia sta & præpara te, quia deuorabit gladius ea quæ per circuitum tuū sunt. Plura similia ad hūc passum repeti possunt, de quibus supra.
- Psal. 95. XI § Insuper in præsentī excursu sexti status p Turcas censet incipi prophetizā Iohānis, dicens: Sediti sup equum rufum, s. sanguis colerici, datus est gladius magnus vt sumeret pacē de terra & inuicē se interficiāt. Morti deniq; super equum pallidū sediti, data est potestas sup quatuor partes terræ interficere gladio, fame & morte & bestijs terræ. Postea Iesus Christus accipiēs sextum signaculum aperuit librū, id ē, reuelauit seruis suis sextū ecclesiæ statū. In quo fortassis per Turcas erit tribulatio ecclesiæ latinæ atrocissima, sicut p eosdē inflicta est ecclesiæ græcæ tribulatio vltima. Quā obrē sexto angelo tuba canētī alius angelus ex mādāto Christi p̄cipit, vt soluat quatuor angelos, id est, dæmones, q̄ sunt ligati seu missi in flumine Euphraten, id est, Romano imperio, vbi latina ecclesia modo cōsistit.
- Hiere. 46 Siquidē illis dēmonibus p Chri primū aduentū ablata fuit nocēdi potestas, qui in propinqua nobis futura tēpestate permittent ad vehementius q̄ prius tentādum homines Christianos, per quatuor mundi climata sparsim degentes.
- Apo. 9 XII § Hinc scriptum est: Sextus angelus tuba cecinit & audiuit Iohānes vocem meā ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos dei, dicentem sexto angelo qui habebat tubā. Solue quatuor angelos qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor angeli, qui parati erāt vt occiderēt tertiā partē hominum. Ille sextus angelus, habens phialā plenā iræ dei, effundit eā in Christianitatem per flumen Euphraten intellectam.
- Apo. 16 XIII § Ecce coniectura est, in hoc statu quinto & sexto, Turcas esse Christianos flagellum, ideo vocat Onager, horribilis enim visio contra ecclesiā occidentalem ab ē oriente. Id satis expressit Methodius dicens: Erunt homines in illa correctione filios Ismael, & venient in necessitates vsque dum desperent de vita sua in captiuitatibus & calamitatibus suis, nam in illo hebdomatico tempore (per quod denōtat præsens æuum) vendunt, id est, prostituunt homines natos suos, cuius rei gratia deus despexit fideles vt sufferant has tribulationes. Et non solum Christianos, sed etiā Paganos, cæterasq; gentes Turcæ insequuntur, vt supra notauit. Vnde coniectura sumit magnæ & propinque calamitatis nostræ, sicut vaticinium sonat Methodij dicentis: Replebit Hierusalem à gentibus, & terra promissionis à facie hominum, s. Christianos, qui captiui ducent à quatuor ventis qui sub cælo sunt, & erunt tanquā locustæ in multitudine quæ congregabuntur à vento, & erit in eis pestilentia & fames, & exaltabitur cor exterminatorum, id est, Turcarum. Nempē vastator Christianissimi nuncupat latinè exterminans. Sequit in Methodio: Et cor eorum in superbiam elabatur, & loquent excellā vsq; ad tempus cōstitutum eis, & retinebunt introitum & exitum aquilonis, & Ethan vsque ad occasum, s. Europæ, & vsq; ad meridiē, vtpote versus Aphricā, & erit Christianorum tribulatio maxima, & erūt omnia sub iugo eorum, s. Turcarum: homines quoque & iumenta, & volatilia, & pisces, & natātia in aquis, ac etiam aquæ maris obediēt eis, & destitutæ ciuitates, q̄ ab habitatoribus populosæ fuerunt, viduatæ erunt, & illorum, s. Turcarum. Distribuent mysteria dei, & exaltabitur cor eorum, vsque adeo vt mortuos appetāt secundum æqualitatem viuorum. Similiter autem ex pupillis & viduis & ex sacratīs locis escas exigentes, & non miserebuntur in opes & pauperi. Et gradientur in via angustiæ senes, s. Christiani, in opes, & diuites, esurientes, & sitientes, compedibus vinciti, & manicis ligati, & beatificabūt eos qui iā

§. c. 6. §. 5 &
j. c. 53. §. 15§. c. 48. §. 4
§. c. 17. §. 11.§. eod. §. 4.
in fine

§. c. 35. §. 3

§. c. 41. §. 5.
§. c. 60. §. 8§. c. 43. §. 5.
& j. c. 60. §. 16§. c. 16. §. 8
§. c. 16. §. 8.& j. c. 64. §. 3
§. c. 45. §. 2.§. c. 27. j. pri
§. c. 60. §. 7 &j. c. 60. §. 12. in
finej. c. 60. §. 11. in
prin. & j. c.68. §. 4
j. c. 68. §. 12§. c. 43. §. 10
& j. c. 51. §. 12§. c. 60. §. 11
§. eod. §. 4.in prin.
& j. c. 60. §. 16§. c. 4. §. 6.
j. c. 57. §. 13§. c. 60. §. 3
§. c. 14. §. 10§. c. 42. §. 8.
& j. c. 56. §.7. & j. c. 58.
§. 5.§. c. 60. §. 9. &
j. eod. 47. §.

14. & 15.

l.c. 54. §. 4.
in fine
§. c. 34. §. 4
& l.c. 58. §. 3
§. eo. §. 8. in
princ.
§. eo. §. 3. &
l.c. §. 15.

mortui sunt. Et infra: Post tribulationem, quæ fit à filijs Ismael, homines periclitātur à tribulatiōis pressura, nō habētes spem salutis, aut redemptiōis alicuius de manibus eorū, ab eis tribulati, afflictiq; in fame, siti & nuditate. Barbarorū vero natiōes erūt comedētes, bibentes, & iocundātes in victorijs suis, gloriātes in desolatōibus quibus desolauerunt Persidem & ceteras prouincias & insulas vsq; ad Romā, quas Turcæ sibi vendicauerunt, & Christianis eripuerunt.

Methodius

§. c. 29. §. 7.
& l.c. 62 §. 15
§. c. 46. §. 5.
& l.c. §. 15
& l.c. 54 §. 7
§. c. 19. §. 7
§. ca. 44. §.
10. & l.c. 64
§. 7

XIII § Illa igit Hierosolymæ expugnatio, à Turcis tempore proximo facta, est iudicium propinquæ (de qua Methodius loquit) nostræ calamitatis. Nec refert quod eadem ciuitas nō Christianis, sed Ethnicis sit per Turcas erepta, quia saluator noster inquit: Cum autem videritis circundari ab exercitu Hierusalem, tunc scitote quia appropinquabit desolatio eius, quia dies vltionis hi sunt vt impleant omnia quæ scripta sunt. Væ autem prægnātibus, & nutriētibus in illis diebus erit enim pressura magna super terrā, & ira populo huic, scilicet Christiano, & cadent in ore gladij, & captiui ducent in omnes gentes. Et Hierusalem calcabit à gentibus donec impleant tempora nationum. s. gentilium. Idem dicitur de completionē sceles. Et licet hæc Christi prædictio sit literaliter verificata in direptione materialis Hierosolymæ, tamen ite: implebit in desolatā mystica Hierosolyma quæ iam censetur esse ecclesia occidentalis.

Lucæ. 21
§. c. 35. §. 5. &
l.c. 52. §. 1 &
l. in prin. cō
clusionis
§. c. 47. §. 7
& §. eo. §. 13

§. eo. §. 1
§. eo. §. 14
§. ca. 47. in
prin.
l.c. 62 §. 11 et
§. eo. §. 13
§. c. 19 §. 1 et
§. 3.
§. c. 39. §. 8.
l.c. 43. i. pri.
& l.c. 68 §. 4
l.c. 69. §. 3

XV § Porro urbem Hierusalem Ethnicis sæpenuero obtinuerunt, vltis quaterq; inde expulsis Christianis, siquidem post Christi ascensionem, & post Vespasianā destructionem Christiani ciuitatem & terrā sanctā in manibus habuerunt à tempore Constātini magni vsq; ad Iulianum apostatā, qui illuc Iudæos redire cōcessit. Post cuius obitum Christiani recuperauerūt Hierusalem. Quā Cosdras Persarū rex rursus intercept, eum tamen Eraclius Imperator bello vincens terrā sanctā vnā cum ciuitate Christianis restituit. Post paucos annos tpe scilicet Constātini tertij, Saraceni, quibus Humarus præfuit, Hierusalem cœperunt, quā Carolus magnus recuperās ibidem Saracenorū sectā extirpauit: Saraceni vero tēpore primi Henrici Hierusalem ite: obtinuerunt, quā rursus Christiani tempore Henrici tertij adepti sunt, ibi Gotofredo rege posito, cuius nepote, vsq; ad Fredericum primū regnāte, mortuo, vrbs Hierusalem quarto per Saracenos euincit, & in ditione Soldani vsq; ad iam præteritā expugnationem retenta est, sed nondum restituta Christianis, qui adhuc eodem sancto loco sunt indigni: Nam quotiēs ibi facinora Christicolarū inualescebāt, totiēs deus de suo sepulchro & terra sc̄ta proiecit Ch̄ianos. Quorū peccatis exigentibus pmittit altissimus ciuitatē Hierlm ab infidelibus possideri & calcari donec veniat plenitudo gentium, & donec impleatur tempora nationum, hoc est, quando Christiani erga deum fuerint benemeriti. Potest etiam alia esse ratio huiuscemodi occupationis, ne scilicet ob primā inibi ecclesiæ foundationem & Christi passionem, credamus iam catholicam ecclesiam, sicut olim synagogam à Hierusalem pendere, quemadmodum ambitiosi pontifices statuunt, & stulti creduli æstimant, Romā esse caput vniuersalis ecclesiæ, quæ tamen principaliter consistit in spiritali collectione Christifidelium vbiq; terrarum degentium, & eius caput solus est Christus in omnibus primatum tenens, quē deus dedit caput super omnem ecclesiam.

Apo. 21

Lucæ. 21

Coloss. 1. &
ad Ephe. 1

l.c. 68. §. 5

XVI § Christiani præterea sunt in ira dei, ideo primum per Saracenos, postea per Turcas in ecclesia orientali hætenus multipliciter castigati, in ecclesia vero occidentali longe crudelius adhuc castigandi. Hoc ex plerisq; prophetijs deprehenditur: quemadmodum Angelus dei de Turcis plurifaria Methodio reuelauit, inter cætera dicens: Imperium filij Ismaelis filij Agar, quos scriptura australe brachium appellauit, vt pote Daniele scribente, & brachia austri non sustinebūt In nouissimo enim seu septimo millenario, id est, in vltima chyliade seculi (in qua nunc sumus) incipiet exire semen Ismael de deserto, & quum exierint, congregabunt vnanimis in magnum Gabaath, id est, in valle peccati, & illic complebit quæ per Ezechiël dictum est, voca bestias agri, & volatilia cœli, & exhortare illa, deinceps: Congregamini & venite, eod q; magnū sacrificiū immolo vobis, mauducate carnes fortiū, & bibite sanguinem excelsoꝝ. In hac itaq; Gabaath cadent more gladij

Methodius
Danie. 11

Ezech. 39

DE TURCIS ET PLAGA GLADII.

- gladij semine Ismaelis, qui appellatus est onager, eo quod in ira & furore mittunt super faciem terræ. Et erit aduentus eorum castigatio sine misericordia, & ibunt cum eis super terram quatuor istarum plagarum, scilicet captiuitas, interitus, perditio, & desolatio. **Deut. 9** Dicit enim deus Israel per Moysen: Non quia diligit vos dominus deus, introducet vos in terram promissionis, ut hæreditemini in ea, sed propter peccata habitatum in ea. Sic enim filij Israel, id est, Turcis, non quod diligat eos dominus deus, dabit eis potentiam hæc ut obtineant terram Christianorum, sed propter peccata & iniquitates nostras. Ob quas tradet nos deus in passionem ignominie, retributionem ac mercedem erroris nostri in nobis ipsis recipietes. Rursus Methodius: Christiani frudentur a deo in manus Barbarorum, a quibus cadent in omni immunditia sceleris & pollutionis, & contaminabunt mulieres eorum a pollutis barbaris, & mittent fortes filij Ismael super filios & filias eorum. Græcia tota in occisione gladij & perditione & corruptione ducetur.
- Roma. 1.**
Methodius
XVII § Ecce ista Methodij prophetia in ecclesia græca & orientali nunc est adimpleta. Ergo sequitur futurum malum in ecclesia latina & occidentali. De qua Methodius ulterius inquit: Gallia, Germania, & Agathonia varijs prælijs erunt deuorata, & multi ex eis ducent captiui, homines in tribulationes immensas coartabuntur, eritque tribulatio super Christianos qualis antea non fuit. Foris enim vastabit eos gladius et intus paor. Cuius gladij & supra fit mentio.
- Deut. 32.**
Hiere. 47
XVIII § De ea gladij plaga propheta conquerit, exclamando: O mucro domini quando nam quiesces, ingredere in vaginam tuam, refrigerare & sile. Cui respondet, quo quiescet quum dominus præceperit ei contra Ascalonem? Turca itaque mucro domini, id est, executor diuine iustitie, permittit aduersum Christianitatem ceu Ascalone id est, ignem infamem vel ignobilem, quia caret charitate dei & proximi.
- De his tractatum fuit in concilio præcipuum & dieta imperiali Augustensi.**
Psal. 2.
Lucæ. 2.
Sap. 3.
Esa. 30
XIX § Nec turbemur (sicuti formidandum est) a Turcarum inuasionem per illa sompnia & noua belli aduersus Turcam præparamenta quæ papa Leo & Maximilianus quondam Cæsar cæterisque reges catholici mutuo pepegerunt, dummodo interio rem ecclesiam non reformauerimus nil iuuat aurum vel argentum aut quiuis exterior apparatus. Nam & olim sæpe hac re per superiores principes & potentatus Christianæ reipublice multa sunt tractata, multa excogitata vel consulta & aliquando agitata, nulla tamen ad effectum deducta, vix quo plura moliti sunt, eo asperius & turbatius euasit negotium, deo qui habitat in cælis labores nostros irridente, imò nos iugiter irritate, qui absque eius adiumento, illud ipsius opus nostra inutili solertia explere credimus. Adde quod nos peruersæ voluntatis, ideoque indigni sumus ab eo impetrare pacem, quam solis bonæ voluntatis hominibus concedere solet, quam pax est opus iustitie & donum dei electis eius, & non impijs dicit dominus: Qui rursus ad nos, vix (inquit) filij desertores ut faceretis consiliu, & non ex me, & ordiremini telam, & non per spiritum meum, qui ambulatis ut descendatis in Aegyptum, & os meum non interrogastis, sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in vmbra Aegypti. Et erit vobis fortitudo in confusionem & fiduciam in ignominiam. Iterum, vix his qui descendunt in Aegyptum ad auxilium in equis, sperantes & habentes fiduciam super quadrigis quia multæ sunt, & super equitibus quia peæualidi nimis, & non sunt confusi super sanctum Israel & dominum non requisierunt, qui non secundum armorum potentiam procedit ad victoriam. Modo verificatur illud psalmi: Quare fremuerunt gentes, scilicet Turcarum, & populi Christianorum meditati sunt inania, Astiterunt reges Christianitatis, & principes Imperij Romani conuenerunt in vnum, præter consilium dei, & citra emendationem veterum hominum, quoniam non inuenitur exemplum in euangelicis & Apostolicis literis aliquid petitur a regibus terræ pro ecclesia contra inimicos ecclesie, in quantum a deo mittuntur sed auersio diuina ultionis in deo querenda est.
- Esa. 31**
Psal. 2.
23. q. 4. c. non inuenitur
Iob. 9
XX § Siquidem nos Christiani Turcas aggredi intendimus, in primis instituemus bellum aduersus iniquitates nostras tanquam capitales dei inimicos, non aduersus virgam iniquitatum, quasi deo repugnaturi. Cuius iræ nemo resistere potest: Per Turcam namque ceu virgam deus nostras visitat iniquitates eorum quod nos non visitamus eas. Iustus quippe deus de nobis Christianis, ceu Christi filijs in baptismo

§.c.46. §.6. p̄tismo ex ecclesia tanq̄ matre renatis dicit: Si dereliquerint filij eius legem meam
& §.c.57. §.10. & in iudicijs meis non ambulauerint, si iustitias meas prophanauerint, & manda-
& §.c.48. §.11. ta meam nō custodierint, visitabo in virga iniquitates eorū, & in verberibus pct̄a eo-
& §.c.35. §.12. rum. Seruata tamen misericordia si populus resipiscat. Vnde sequit: Misericordi-
& §.c.57. §.13. am autem meā non dispergam ab eo, quasi deus annuat se collaturū, contra eccle-
& §.c.57. §.14. siā ad se reuerſe aduersarios, auxilium: nam antea dixerat: Manus enim mea auxi-
& §.c.57. §.15. liabitur ei & brachium meum confortabit eum.

Psal̄m. 88

XXI § Deponamus igit sarcinā peccatorū nostrorū tanq̄ causam concit-
tantem virgā ferreā. Quæ inuenit in dorso eius qui indiget corde, id est, sapiētia,
quoniā insipiens non habet cor subeundi virtutes, quibus dorsum præbet, ideo in
dorso virgā patiat̄ necesse est, nam scriptum est: Virga in dorso imprudentium.

§.c.57. §.24
Psal̄m. 88

Prouer. 10

Quorū colla incuruant per iugū & lorum. Qui em̄ seminant iniquitatē, metēt ma-
la & virga iræ suæ consumabit. Timētes at̄ deū, & incedētes erecto collo in via p̄ce-

Prouer. 26

Ecci. 33

Prouer. 22

nitētia, virgā diuinæ indignationis cauere poterūt. Sapiēs certē induet pro tho-
race iustitiā, & accipiet pro galea iudiciū certū atq; sumet æquitatē pro scuto in-

Sapia. 5.

Ephe. 6

1. Thess. 5

expugnabili. Vtatur ergo præcipuē aduersum Turcas lorica charitatis, cingulo
veritatis, gladio spiritus quod est verbū dei, scuto fidei, id est, spe salutis. Primū de-

bellando intrinsecos ecclesiæ hostes, videlicet superbiam, simoniam, ambitionē, aua-
ritiam, libidinem, ceterasq; impietates: hi Turcæ à Christianis sunt obseruandi,

semperq; oppugnādi. Imò non est p̄nciosior aut capitalior ecclesiæ inimicus, quā
iniquus clerus. Qui in primis erit reformāndus, deinde reliqui Christifideles bene

instituendi, tandē forinseci hostes Christi ad pugnam prouocandi. Tunc demū spe
rari poterit contra Turcas debellandos Christianorū victoria.

§.c.57. §.5

XXII § Attendamus insuper consiliū Eliachim sacerdotis, filios Israel
apud Iudith his verbis alloquentis: Scitote qm̄ exaudiet dñs preces vestras, si ma-

Iudith. 4

nentes p̄manseritis in ieiunijs & orōnibus in conspectu domini: Memores estote
Moyſi: qui Amalech, confidentē in virtute, & potentia sua non ferro pugnando,

Exod. 17. &

Deute. 25

sed precibus sanctis orādo deiecit. Sic erunt vniuersi hostes Israel si perseueraue-
ritis in opere quod cœpistis. Vnde in consilio magnatū quorū Holofernes contra

Iudith. 5.

Iudæos habuit, ait Achior dux: Vbicunq; ingressi sunt scilicet Iudæi, sine arcu,
aut sagitta, & absq; scuto & gladio, deus eorū pugnavit pro eis, & vicit. Et non fuit

qui insultaret populo isto, nisi quando recessit à cultu dei sui. Quotiēscunq; autē
præter ipsam deū suum, alteq; coluerunt, dati sunt in prædā, & gladium, & in op-

probrium. Quotiēscunq; vero pœnituerunt se recessisse à cultura dei sui, dedit
eis cœli virtutem resistendi. Et vsq; dum non peccarēt in conspectu dei sui, erant

cum illis bona. Deus enim eorū odit iniquitatē. Nunc ergo mi domine Holofer-
nes, perquire si est aliqua iniquitas eorū in conspectu dei eorum, ascendamus ad il-

Exo. 14

los, quoniam tradens tradet illos deus eorū tibi. Si vero non est offensio populi hu-
ius coram deo suo, non poterimus resistere illis, quoniam deus eorū defendet illos,

& erimus in opprobriū vniuersæ terræ. Idem dixerunt Aegyptij: Fugiamus Israe-
lem, dominus enim pugnat pro eis contra nos.

XXIII § Eodem modo Iudæi ad Nicamorē, cogitantē cum impetu die
sabbati committere bellum, dicebant: Ne ita ferociter & barbare feceris, sed hono-

2. Macha. 15

rem tribue diei sanctificationis, & honora eum qui vniuersa conspicit. Nemp̄ Iu-
das Machabæus semper confidebat cum omni spe auxilium sibi à dño affuturū, &

hortabat suos, ne formidarēt ad aduētum nationū, sed in mēte haberēt adiutoria
sibi facta de cœlo, & nūc sperarēt ab omnipotēte sibi affuturā victoriā. Singulos

autē eorū armavit nō clypei & hastæ munitione sed sermonibus & exhortatōibus,
& deū p̄catus ē, dicēs: Tu dñe dñator cœlorū, mitte tūc angelū tuū bonū ad nos in

timore & tremore magnitudinis brachij tui, vt metuāt qui cū blasphemia veniunt
aduersus sanctū populū tuū. Et visus est Hieremias extēdisse manū, & dedisse Iudæ

gladiū aureum, dicēs: Accipe sanctū gladium munus à deo, in quo deijcies aduer-
sarios populi mei Israel. Iudas itaq; & qui cū eo erāt, inuocato deo p̄ oñes cōgres-
si sunt, manu quidem pugnantes, sed cordibus dominum orātes, prostrauerunt nō
minus trigintaquinq; milia, præsentia dei magnificē delectati.

Ergo nos

DE PLAGIS PESTIS, FAMIS, EGESTATIS, &c.

- XXIII § Ergo nos Christiani accingamur cilicio, & primum nosipfos emendemus: deinde clementissimū deū inuocemus, ac eius imploremus sanctos, in quorū manu sunt gladij ancipites, processiones, & orones publicas & priuatas instituiamus, populus Christianus bona fide clamet ad deū: Conserua me domine quā speraui in te. Atq; dicat: Circūde derūt me canes multi, id est, Turc, concilium malignantiū obsedit me. Erue à framea deus animā meā, & de manu canis, id est, regis Turcæ: libera vnicā meā, matrem, scilicet ecclesiā. Manus peccatoris nō moueat me: Tota die cōstituebāt prælia: Custodi me domine de manu peccatoris, & ab hominibus iniquis eripe me, Equidem non multū, religioni Christianæ conducit inimicos nostros gladio vinci, Sed si Christiana acies intēdit cōfligere cum Turcis, dicat: Benedictus dñs deus q̄ docet manus meas ad præliū, & digitos meos ad bellū: Eripe me de gladio maligno, & de manu filiorū alienorū. Quia contra dominū est manus eorū. Tandem precemur deū misericordissimū. Domine misere re nostri, te enim expectamus, esto brachiū nostrū in mane, & salus nostra in tpe tribulationis. Tunc respondebit: Liberabo te de manu pessimos, & redimā te de manu fortiū, scilicet Turcæ. Et sic saluū faciet egenū à gladio oris eorū, & de manu viciolēta pauperem populum Christianum. Et non secundum armorū potentiam, sed prout ipsi deo placet, dabit dignis victoriam.

- ¶ De plagis, pestis, famis, egestatis, atq; reliquis. Ca. L.
- V**lso de plaga gladij, restat de cæteris videre plagis: veluti em̄ in veteri testamento filiū Israel ob suā duritiā multiphariā plagati sunt, domino cōminante: Si ambulaueritis ex aduerso mihi, percutiā vos septies propter peccata vestra inducamq; sup vos gladiū: quū confugeritis in vrbes, mittā pestilentiā in medio vestri, & trademini in manus hostiū, postq̄ confregero baculum panis vestri, ita vt decem mulieres in vno clibano coquant panes. Item Moyse ad populum: Mittet dñs super te famē & esuriam, adiunget tibi pestilentiā, donec consumet te de terra, pcutiet te dominus egestate, febris & frigore ardore & æstu, ac aere corrupto & rubigine donec pereas, ita tpe noui testamenti propter Christianorū pctā erunt pestilentia, & fames, ac terræ motus per loca terrosesq; de celo. Ait Naq; Hieronymus: Si quā fames & penuria & reg: omniū egestas opprimit mundū, sciamus hoc ex ira dei descendere, qui se in pauperibus fraudari loquit: Iustus itaq; deus peccatores consumet gladio, fame, & peste, in Hieremia inquiens visitabo eos p̄ quatuor species, scilicet plagarū, quā homines confusi sunt, & afflicti propter vastitate terre, q̄a non venit pluuia in terra, quā multæ sunt auersiones nostræ, peccauimus. Et infra: Homines & bestia pestilentia magna morientur. Item, mittam in eis gladium & famem & pestem donec consumantur.
- I** § Cæterū morti, super equum pallidū sedenti, data est potestas interficere, non solū in gladio, sed etiā fame, & morte, & bestijs terræ. Et sic de alijs septē plagis veteris testamenti, quas mentio fit infra: Quia multa flagella peccatorū. Dictum est, p̄ quatuor species visitabit nos dñs, nam stricta dei iudicia sunt quatuor, scilicet gladius, fames, pestilentia, & malæ bestia. Hinc dñs ad Ezechielem: Dic heu ad omnes abominationes malorū domus Israel, id est, ecclesiæ, quia gladio, fame, & peste morituri sunt, & cōplebo indignationem meā in eis. Ira em̄ mea super oēm populum eius, gladius foris, pestis & fames intrinsecus, qui in agro est, gladio morietur, qui in ciuitate, pestilentia & fame deuorabuntur.
- II** § Ch̄us deniq; refert: Postq̄ gens contra gentē surrexerit in gladio, tunc per loca erūt terræ motus, & pestilentia, & fames, sed añ hęc oia (inqt) iniiciēt vobis manus suas & psequēter. Ecce prior ē plaga gladij, quā reliq; plagę sequuntur vnde dñs in Hieremia: Debello vos in manu extēta, postea homines & bestia pestilentia morientur. Idem p̄terea dñs in Esdra inquit: Ecce ego induco super orbē terrarum mala, gladium, & famem, & mortem, & interitum, propter quod super polluit iniquitas omnem terram. Ecce fames, & plaga, & tribulatio, & magna cōfusio, &c. missa sunt flagella. Oportet quippe contristari in varijs tentationibus, vt fit probatio fidei, omnis autem caro vt fœnum, & omnis gloria eius tanq̄ flos fœni, exaruit fœnum, & flos eius decidit.

Homo

III § Homo facilè in diuersas cadit infirmitates, quas præfertim pestilentiales, deus in pœnam peccati crebro mittit, in propheta comminando, dicens: Ecce ego suscitabo super Bâbylonem. i. Christianitatē confusam & sup eius habitatores. i. Christianos peruersos, qui cor suū leauerunt contra me, quasi ventum pestilentem, & mittam in Bâbylonem ventilatores & ventilabunt eā & demolientur terrā eius. Item alibi. Producam ignē de medio tui qui comedat te, & dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium, & mittam tibi pestilentiam. s. ex corruptis elementis. Siquidem nobis peccatoribus omnia cœlestia & terrestria aduersabuntur, quoniā in Iob continentur hæc verba: Reuelabit cœli iniquitatē eius, & terra confurget aduersus eum. s. populū peccantem. Nam deus in cœlesti examine etiam iudicat peccatores, quos terrenæ leges condemnāt. Ideo iustus deus conuocabit contra nos peccatores cœlum & terram, & armabit omnē creaturā ad vltionem inimicorū suorum. Quinimō omnes creaturæ immutabuntur quasi recusantes seruire homini qui recusat seruire deo. Cœlū nempe, suis bonis influentijs subtrahit aut acriter immisissis, aduersabitur hominibus peruersis, instar salubris solaris aut acriter immisissis, aduersabitur hominibus peruersis, instar salubris solaris luminis quod offendit oculos sauciatos, elementa quæ turbabuntur, ignis fruges exiccabit, aer infectione venenosa replebit, aqua frigore & inundatione abundabit, terra fructū suū non dabit, Infernus ore aperto peccatores deglutandos continuo præstolatur.

III § Porrò Iohānes Baptista Birgittæ reuelauit istud quod in mille annis, vtpote in prioribus statibus, non fuit tanta ira dei super mundū vti nunc. s. in præsentibus quinto & sexto statibus. Misericors denique dominus nos hætenus plerisque admonitionibus pulsauit, quibus tamen spretis, in cōsuetis peccatis obdura mur. Merito igitur pestilentia & cæteræ infirmitates immaturæ, fames atque alia incōmoda euenient Christianitati, quia nos Christiani ingrati dona dei accipimus, eisque donis abutimur, neque honorem deo debitū impendimus, idcirco qui nolimus deum læti cognoscere, intelligere ipsum cogemur tribulati. Identidem nobis scriptura minitatur, quasi hac vice mittat deus omnes plagas suas super populum Christianū, vt is populus sciat se iniustum ac deum esse iustissimū in omni terra. Atat ob animarum nostrarum infirmitatem altissimus nos in varios corporum morbos inducit, potissime pestilentiaque labe plerumque plectuntur mortales. Hoc in veteri lege reperitur quando contumaci Pharaoni dominus dixit: Percutiam te & populum tuū peste. Item ad incredulos Iudæos: Feriam eos pestilentia atque consumam. Sic David ex oblatiis pœnis elegit plagā pestilentia, quā dñs in Ezechiele pluries nobis cōminatur, prout etiam in euangelio facit. Multatō quidem & flagellato pestilente, stultus siue paruulus sapientior erit.

V § Morbo in super Gallico, incurabili quidem, gens Christiana multo iam tempore conficitur. De quo scriptum est: Percutiet te dñs vlcere Aegypti, scabie quoque & pruriginē, ita, vt curari nequeas. Sunt præterea in hominibus vlcera & vesicæ turgentes in vniuersa Europa. Alijs denique ægritudinibus insolitis ipsum genus humanū absque omni spe salutis diutissime laborat, totque infirmitates & defectus in terris Christianorū, imō tā variā morborū genera increbrescūt vt nec libris medicorū cuncta sint cōprehensa. Vide ergo quātas ob nostra facinora huius vitæ calamitates diuina iustitia nobis ad præsens præmonstrat. Inde vehemēter est formidandū, ne in futurū multa maiora damna nos concutiant.

VI § Rursus famem patiemur vt canes, siquidem plagam famis deus nobis comminatur per Ezechielem: Ecce (inquit) ego conteram baculum panis in Hierusalem. i. in præsentī ecclesia seu Christianitate, & comedent panē suū in pondere & in solitudine, & aquam in mensura & in angustia bibent, vt deficientibus pane & aqua, corruat vnusquisque ad fratrem suū & contabescat in iniquitatibus suis. Et infra: Et cōplebo furorem meum quando misero sagittas famis pessimas, quæ erunt mortiferæ. Et infra: Terra cū peccauerit mihi, vt p̄uaricet præuaricās extendam manum meam super eam & conteram virgam panis eius & immittā in eam famem & interficiam de ea hominem & iumentum.

VII § Oseas quoque de penuria potus ait: Adducet vrentem ventum dominus

Hiere. 19

Ezech. 28

Iob. 20

De p̄. di. 3. c
sceleratio i f̄
Sap. 5E. ca. 38. §. 7
& j. eo. §. 7.

4. Bir. 154

Exodi. 9

Exod. 9.
Num. 14
2. Reg. 24
Ezech. 6. 7.
14. 28. 33. 38Deut. 28
Exodi. 9Psal. 58
Ezech. 4Ezech. 5
Ezech. 14

Osee. 13

E. ca. 31. §. 10.
E. ca. 37 §. 5 &
E. ca. 48. §. 1.
E. ca. 47. §. 9
& j. c. 53. §. 4
& j. c. 69 §. 7
E. ca. 15. §. 23.Deut. 30. 31.
j. c. 53. §. 4
j. c. 52. §. 17
& j. c. 5. §. 8
j. eo. §. 7
E. ca. 1. §. 4. &
j. c. 52. §. 10.
& j. c. 12. in fi.E. ca. 17. §. 17
E. ca. 34. §. 2.
E. ca. 37 §. 8 &
E. ca. 25. §. 11.
& j. c. 56 §. 10E. ca. 46. §. 13
& j. c. 57. §. 5E. ca. 46. §. 4
& j. c. 52. §. 12
E. eo. §. 1.j. ca. 57. §. 6
Mat. 24.
Luc. 21.
Pro. 19. 21E. ca. 1. pr. &
E. ca. 37 §. 6 &
j. eo. §. 7. &
j. c. 59. in pr.

- Amos. 8. nus de deserto ascendentem, & siccabit venas eius, & desolabit fontem eius. Eodē modo per alium prophetam inquit dominus: In illa die occidet sol meridie, ut pote per frigora æstiva, & obscura, s. aura tenebræ scæe faciam terrā in die luminis, & cōuertam festiuitates vestras in luctū, & omnia cantica vestra in planctū. Et mittam in terrā famē. Et infra: Ponā oculos meos super eos in malū, & nō in bonum. Et dñs deus exercitū, qui tāgit terrā & tabescet, scilicet in fœcūditate. Et lugebūt omnes habitātes in ea. Alibi deniq; dicit dñs: Domus mea. s. ecclesia ē deserta, & vos festinastis vnusquisq; ad domū suā, utpote quærēdo propriū cōmodum, nō dei honorē, propter hoc super vos prohibiti sunt cœli ne darēt rorem, & terra prohibita est, ne daret germē suū, & vocauit siccitatem super terram. Quæ quidem terra maledicta est propter præuaricationē nostrā. Ideo deus vocauit faciem suā super terrā, & omne firmamētum panis cōtriuuit.
- Daniel. 9. VIII § Stillaui itaq; super nos maledictio & detestatio, quæ scripta est in libro dei: Vigilauit nempe dominus super malitiam nostram, & adduxit eam super nos, quia iustus dominus in omnibus operibus suis, & quia nō audiuius vocem eius, idcirco recessit à nobis. Nam si deus nobiscum esset, quis cōtra nos? At filij sponsi lugere nō possunt quamdiu cum illis est sponsus, venerunt autem iam dies quibus ablatus est à nobis sponsus propter nostra delicta, quoniam longe à peccatoribus salus. Ergo his nostris temporibus aliquando ieiunabimus, id est, famē patiemur, quia omne legitimū ieiunium à nobis est explosum, nam per quæ peccat quis, per hæc & torquetur. Plures deniq; alias aduersitates sustinebimus, ut sunt frigora intensa aut similia elemētatiua incōmoda, quæ nobis in tēporalē pœnā dirigit dñs: Qui operit cœlū nubibus, & parat terræ pluuiā, Qui dat niuē sicut lanā, nebulam sicut cinerem, & spargit, Mittit cristallum, id est, glaciem duratam suam sicut buccellas, ante faciē frigiditatis eius quis sustinebit? O domine, Terribilis es quis resistet tibi? extic ira tua.
- IX § Quæ præterea plagæ in ecclesiæ terris eueniēt. Esaiæ prognosticāte: Esaiæ. 24. Ecce dominus dissipabit terrā. s. Christianorū terrena sequētium, & nudabit eā dem terrā ac affliget faciem eius, & disperget habitatores eius, cōfractione confringetur terra, cōtritione cōteretur terra. Et infra: Deus detrahet terram vsque ad puluerem, cōculcabit eam pes pauperis & gressus egenorū. Cum tu domine feceris iudicia tua in terra, iustitiam discēt inhabitatores orbis. Ecce dominus egredietur de loco suo ut visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eū. Omnipotens equidem visitator nos peccatores velociter visitabit in egestate & ardore, q cōficiet oculos nostros & cōsumet animas nostras.
- Exodi. 5. X § Attamē ipse deus Christianorū prius vocat nos, ut eamus de vitijs nostris ad salubres virtutes per viam trium dierum in solitudinem, & sacrificemus domino deo nostro, ne forte accidat nobis pestis aut gladius, aut alia quæuis plaga. Hæc via Christus est, qui ait: Ego sum via, veritas & vita, quem sequi debemus tribus diebus, utpote, corde, ore & opere, hoc est, cōtritione, confessione & satisfactione. Quibus pueniemus ad solitudinē, vbi in humilitate & animi quiete verba vitæ addiscimus ac adimplemus, & vbi sacrificium deo spiritus cōtribulatus. Tunc deus acceptabit sacrificium iustitiæ, tūc euademus, saltem spiritu patientiæ, plagæ aduersitates, eundemq; spiritum nostrum integrum seruabimus vsq; in diem iudicij. Sequitur modo de plaga inundationis, quam sacræ literæ nobis minantur. Sed quia huiusmodi inundationem quidam scioli calculationibus Astrologicis euenturam præfiniunt, ideo scrutari volo vires & scripturas, tum Astronomiæ artis liberalis seu quadriualis, tum etiam Astrologiæ, quam pono esse mathematicam, ab arte Astronomiæ sumptam.

De licita Astronomia. Cap. LI.

Gerfon in
trilog. astro
nomiæ.

Deute. 4

Astronomia est scientia nobilis & admirabilis, vna de septem artibus liberalibus, q non sine arithmetica discitur, quoniā tota fere numeris & mensuris constat, supputans tempora ac docēs motus cœli, cursus & situationes syderum, molesq; orbium, & nō solum est licita, sed etiā necessaria, Deus em̄ solem & lunam, cæteraq; cœli astra creauit in ministeriū cūctis gētibus

§. c. 47. §. 2.
& j. c. 62. §.

10.

§. c. 27. j. pr.

& §. c. 34. §

6.

§. eo. §. 3. &

j. c. 51. §. 8

§. c. 36. §. 7.

& j. eo. §. 9.

§. eo. §. 6. &

j. c. 64. §. 4.

§. c. 43. §. 7.

& j. c. 57. §. 5

j. c. 57. §. 6.

in fi.

§. c. 43. §. 10

& j. c. 66 §. 12

§. c. 49 §. 22

& j. c. 57. §.

4.

j. c. 52. §. 1

§. c. 49. §. 20

& j. ca. 53. §.

10.

§. eo. §. 7. &

j. c. 51. §. 7

§. c. 14. §. 7.

§. c. 31. §. 1

§. ca. 53. §. 3.

& per 10.

j. eo. §. 2

j. c. 52. §. 12,

j. eo. §. 6

gentibus q̄ sub celo sunt. Cœlū nanq; est quasi instrumentū dei, quo regulariter machinā corruptibilis mūdi gubernat. Siquidē deus, p̄sciū futurorū, in celo descripsit quasdā cōgruētias cōcernētes decursū totius mūdi vsq; ad ips̄ extremū

I § Quippe astronomia est primo Adā & quibusdā patriarchis, alijsve sapientibus reuelata. Quod Sapiens fatetur, dicens: Ipse deus dicit mihi horū quæ sunt, sciantiam verā vt sciam dispositionem orbis terrarū & virtutes elementorū, initium & consummationē & medietatem temporū, vicissitudinū permutationes, & consummationes temporū, & morū mutationes, diuisiones temporū, anni cursus, stellarū dispositiones, vim ventorū, & quæcūq; sunt abscondita & improuisa didici, omnium em̄ artifex docuit me sapientia. Sicut aut̄ olim Hebræis, pro statutis ceremoniarū tēporibus obseruandis, opportunus fuit artis astronomiæ & mathesis vsus, sic hodie sacris literis intelligendis famulatur, & Christianis ad obseruandū certa festa & ieiunia, aliq; ceremonialia, est necessarius.

Sap. 7

S. eo. in pri.

II § Enimvero astronomi, ceteriq; cœlestium motuū indagatores, opere naturæ & naturali lumine coniectant & cognoscunt futuros situs & cursus cœlestes priusq; eueniant. Arithmetica em̄ supputatione colligunt, obseruationibus & experimentis iam positis, quid in orbibus euenturum sit, id est de restitutionibus syderum, de luminarium defectibus & de similibus, quorum aliqua sunt certa & necessario euentura, velut eclipfes, coniunctiones, oppositiones & alia quæ per experiētiā verificantur. Inde almanach & astrolabia ad vsū veræ mathesis, pro deprehendendis stellarū motibus & magnitudinibus, sunt ædita.

Picus. i. de p̄
notione. §

I. c. 52. i. pri.

I. eo. §. 4

III § Aliqua vero astronomiæ dogmata sunt incerta. Siquidem omnia sydera & eorum cursus ac status ad vnguem obseruare, cōprehendereq; nequimus Cœlestium certe motuum varietas est indeprehensibilis ac tanta, vt nec astronomicis supputationibus ordo corporū superlunarium ad liquidum semp̄ correspondeat. Stellæ enim immensa mole & infinita distantia sunt à nobis disiuictæ. Quare earū etiā propinquiorū planetarum, nedum remotissimarū stellarū situs & motus in terris non satis notus esse potest. Tolerantur ergo almagisti & ceterorum astronomorū libri, in quantum in eis certi motus, mensuræ vel coniunctiones cœlestium corporū æduntur & ex geometricis demonstrationibus fundantur ac per experiētiā verificantur. Quas quidem doctrinas ex eisdē libris ecclesiastica sumit, iuxta illud apostoli: Quod bonum est sectamini. Et paulo post: Omnia probate, quod bonū est tenete. In quantum autem idem libri superstitionē sapiūt, refutandi sunt, iuxta illud: Multi autem ex eis, qui fuerunt curiosa sectati, contulerunt libros & combusserunt eos coram omnibus. Immensa præterea sunt difficultates circa motionem, nedum supremorū corporū cœlestium, sed & inferiorum planetarū in suis augibus & epicyclis eccentricis secundum ascensum, descensum, stationem, retrogradationem, titubationem, circumgyrationem in centro proprio, quæ omnia punctaliter obseruare valet nemo.

S. c. 44. §. 11

1. Theff. §

Acto. 19

S. eo. §. 3. &

I. ca. 52. §. 13

Barth. de p̄

prie. rerum

li. 3. c. 2. & 3

III § Constat (inquam) stellarū non solum, quæ nō videntur, sed quæ cernuntur, infinitum esse num̄, ad quas omnes percipiendas, nec sensus, nec ratio potest attingere. Est quoq; adhuc in celo motus qui nescitur. Nimirū à iunioribus mathematicis nōnulli motus sunt excogitati, q̄s putāt veteres latuisse. Situs deniq; & ordo stellarū, q̄ supra lunā locant, incertus est, imō de sphaeris vltra planetas ingens est ambiguitas. Ex multipharia igit̄ de numero & motu sphaerarū dissensione, omnino incerta redditur astronomia, qm̄ cœli partes & influentias prorsus ignoramus. Siquidē antiqui posuerunt dūtaxat octo sphaeras, moderni vero astronomi adhuc duas esse superiores sphaeras argumentantur.

Picus cōtra
astrol. 8. cū
c. sequēti. &
5. de p̄not. 18

V § Atqui de ipso non solum planetarum omnium, sed solis motu diuersa est repugnantia. Solis quippe restitutionem, qua conficitur annus, trecentis sexagintaquinque diebus & sex horis constare, hætenus obseruatum est. Quā tamen solis restitutionem à nobis incomprehensibilem pleriq; docti existimarunt Sol em̄ à vero loco singulis restitutionibus magis recedit. Iste error successu temporis fit euidentior, prout iam experimento compertum est, quoniā ecclesia circa festa mobilia aliquotiens ab instituto legali deuiat propter vacillationē anni

Barth. vbi §
li. 3. c. 2. & 3.

Q 2 natura-

DE LICITA ASTRONOMIA.

- naturalis seu solstitialis. Imò error maximus reperit in Calendario circa solis augem & restitutionem, à qua antiquum ecclesie institutū hodie discrepat, nempe à luna est signū diei festi paschalis, pascha autē non semper correspondet equinoctio vernali secundum propheticū institutū. Quē quidē errorē conciliū Lateranense biennio elapso celebratū, corrigere tētauit, sed nil profecit. Et si ille error prolixius durauerit, festa hyemalia forte fient estivalia, & e cōuerso, qm̄ minutæ duodecim faciūt singulis annis retrocedere solstitia & equinoctia, & ita in quinque annis erramus prope in vna hora. Vnde in centū & viginti annis, vel circiter vnus annus bisextilis obmittēdus erat. Sed illa inueterata deuiatio, vna cum alijs erroribus forsitan trāsibit, donec Christus, secūdo vēturus & suā ecclesiam reformaturus, doceat nos omnia. Si itaq; in solis motu omnium manifestissimo, & in tanta luce ac necesse est eos errare in pluribus alijs cœlestibus motibus & situationibus, cū planetarū ceu infimarū stellarū ordo & situs sit incertus, ac necesse sit an sol proximus lunæ, an medius sit planetarū.
- VI §** Porro Aristoteles in libro de signis temporum, ait: Præcipua signa è sole & luna procedere, reliquis autem stellis nil aut parum eē tribuendū. Nā orto Saturno, vel alia stella nō multum lucis vel caloris sentimus. Sed secundum solis ac lunæ accessum & recessum ac secundum obiectarum materiæ dispositionem & influxum, impressiones recipiunt elementa, quæ calore soluuntur. Nempe sol & luna dicuntur rectores orbis terrarum, nam sunt quasi reges, elementa veluti ministri. Scriptura quidem de sole & luna, non de alijs singulis astris mentionē facit, quod operentur in inferiora & illuminēt terrā, fecit enim deus tātum duo luminaria. A lumine equidem calor cœlestis profluit. Verum secundum Auicēnam: Lumen est vehiculum & fomētum omnium cœlestium virtutum & impressionum. Sol nempe est fons totius influxus, hic illuminat lunam, quæ rursus afficit ætherem & aerem, deinde aer omnia corpora quæ in aere viuunt. Præter solem autem & lunam nihil aut parū in inferiora singulariter agunt cætera stellæ. Quæ radij inferius nō sentiuntur, teste sapiente qui ait: Nec syderum lymptide flammæ illuminari possunt noctē. Nihil etenim à cœlo ad nos peruenit, nisi mediāte luce. Ideo soli radij solis & lunæ afficiunt elementa, suarumq; mutationum causam præstāt bonam, utpote fertilem. Quemadmodū scriptura meminit pomorū & fructuum solis lunæq;. Et lætatum est cor Iob sancti, quando vidit solē fulgētem & lunam clare incidētem. Deus nempe permanet cum sole & ante lunam ac descēdit sicut pluvia in vellus, & sicut stillicida stillantia super terrā. Item oritur abundantia pacis, donec auferat luna, q. d. lunari Eclipsi turbati terrena.
- VII §** Quamobrem veri Mathematici omnes variationes & defectiones rerum inferiorū deferūt solummodo in solis & lunæ Eclipses. Nō quod aliquid efficiant, sed causent defectus, quasi dira infortunia portendant Eclipses. Nam impediunt bonos effectus luminarium in elementa demitti, & consequenter elementa inferiora, defectu cœlestis influentiæ ex asperitate elementorum caduca fiunt maxime quando in vno mense apparent Eclipses vtriusq; luminaris, quæ plurimum sunt minaces, præsertim quibus in angulo fiunt, non adeo nocēt in loco cadente. Siquidem regionibus, ratione propinqui vel remoti loci Ecliptici, magis vel minus incōmoda est Eclipsis, nempe lunaris phibetur inferioribus esse mitior, imò quādoq; benigna, non nocua, siquidem habeat suauiore significationem. Phœbi autem Eclipsis semp̄ deferbet. Proinde plagas mundo infligēdas frequenter præcedunt Eclipses, diuina proculdubio iustitia præordinatē. Obscurabitur enim sol & luna nō splendebit, quādo visitabit dominus super orbē mala & contra impios iniquitatem eorum, tunc equidem erubescet luna, & cōfundetur sol. Summo deo respondēte: Solem nube tegam, & luna non dabit lumen suum, & dabo tenebras super terram tuam. Et in euāgelio: Erunt signa in sole & luna. Et sol obscurabitur ac luna non dabit lumen suum. Item alibi: Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem antequam veniat dies domini horribilis. Sicut tenebræ factæ sunt in vniuersam terram, & obscuratus est sol, quādo Chrs̄ mortē erat passurus, ita obscurabit sol, quādo locustæ, i. plagæ cōtra nos in terrā mittētur.

Eccle. 43
Nume. 28.

Iohā. 16.
Picus.
10. cō. astrol.

2. Petri. 3
Sap. 13. in pr.

Gene. 1
Eccle. 43.
Picus.
3. cō. astrol.
11. & li. 7. c. 7.

Sap. 7.

Deute. 33
Iob. 13
Psal. 71

De eclypsi.

Esaia. 13
Esa. 24. in fi
Ezech. 32
Lucæ. 21
Matt. 24.
Acto. 2.
Lucæ. 23
Apoc. 9.

§. c. 19. §. 15.
& §. c. 49. §
21. & j. c. 57.
§. 4. & j. ca.
62. §. 3

§. c. 39. §. 5.
& j. ca. 53. §.
14.

j. c. 53. §. 13
j. c. 35. §. 5
Barth. li. 8.
& c. 28. & 29
j. eo. §. 11
§. eo. in pr.
§. ca. 35. §. 2.

j. eo. §. 8. i fi
& j. c. 52. §.
17.

j. c. 53. §. 6

Tohel. 2. in fi
j. c. 53. §. 5 i fi
j. c. 53. §. 17.
§. ca. 31. §. 9.

& §.c.41. §. mittentur. Memeto igitur creatoris tui anteq̄ tenebrefcāt sol & luna. Ibunt pro
10. fecto in luce sagittas. i. plagas dei ac in splēdore fulgrātis hastas, quā ipse for-
§.c.50. §.9. tiffimus iudex aduersus nos continue vibrat, in fremitu tandem nos terrenos con-
& §.c.52. §.12 culcaturus. Hæc de eclypsi.

Eccle. 12
Abacuc. 3

VIII § Præterea possunt esse aliæ causæ propinquæ, actiuæ, seu passiuæ, p̄
quas contingat superiores influxus, veluti causas remotas, defecere vel impediri,
vel moderari. Cœlestia em̄ ac immutabilia corpora sunt naturalia agentia, requi-
runtq̄ in quas agant materias, quæ sunt corpora inferiora secundū contigentiā
mutabilia. Pro sui itaq̄ mutatione recipiunt vel nō recipiunt effectum superioris
influxus. Quæ tamen influentia in se semper bona est, quia à bonis & immuta-
bilibus rebus cœlestibus dependet. Considerandū igitur est, triplicem esse influē-
tiam, bonā scilicet originaliter à deo effluentē, & malam à diabolo immistam, ac
naturalem à deo ordinatam, sed aliquando in inferioribus, malitia dæmonū vel
hominum, peruersam & deturpatam. Deus profecto per omnia & in omnibus
principaliter & vniuersaliter operatur, qui solus creator suis creaturis bonas cau-
& §.c.50. §.3 sas & seminarias ratios inserit. Ignem etenim & aquam, cæteraq̄ pro bono ho-
§.c.17. §.8. minū vsu creauit, si quis tamen in ignem aut aquam ceciderit, comburitur, vel suf-
focatur, nō dei opera, sed propria vel aliena culpa & violentia elementi.

Eccl. 39
§.eo. §.7 &
I. eo. §.9
Heb. 1.

IX § Diuinam influentiam subsequuntur pij angeli, qui omnes sunt admi-
nistratori spūs in ministerium missi, res em̄ humanæ gubernantur mysterio an-
gelorū, qui natura, dignitateq̄ inter deum & homines mediant. Eorū aut influen-
tia à summo cœlo vsq̄ deorsum beneuola est. Siquidē angelicæ mentes ad nutū
dei orbē mouent, eiusdēq̄ motus beneficio effectus in terrestria producūt. Hinc
Iohannes Picus inquit: Deus adiecit cœlesti mæchinæ viuā substantiā & rationa-
lem, id est angelicā, hanc voluit præ esse omnibus sydereis signis & planetis, quæ
illi ita nutu versant, ita dicto obediūt, vt nulla mora, nulla cōtumacia sit. Quod
inferioribus elementorū corporibus non pariter accidit. Gerson quoq̄ ponit ab
angelicis intelligētis regi cœlū cū syderibus & planetis ad voluntatē dei, pro cu-
ius arbitrio, cū vel abiq̄ cœli admiculo influūt in sphærā corruptibiliū, vbi mul-
tipliciter operant super intellectū & affectū hominū per immutationē sensuum
tam interiorū q̄ exteriorū. Et hoc mediate & inclinatiue, non aut pure naturaliter
influunt, sicut quidā astrologi fabulant, præ tendētes quasi orbibus seu cœlis sint
coniunctæ intelligētis seu animæ, quæ nobis possint prodesse vel officere ex dis-
positione constellationū, vel ex diuersitate contaminū, quasi substantiæ, quæ mo-
uent orbis, male sunt & nocere magis q̄ iuuare mortales curent, quod est falsissimū
ac deo & angelis eius iniuriosum. Angeli em̄ nil mali vel defectus in cœlestia vel
in terrestria corpora inferūt, qui sunt potētes virtute, facientes verbū dei & tanq̄
ministri voluntatē eius. Hactenus de bona influentia.

z. Heptali. 6
In trilogio
astrologiæ

X § Mala influentia dæmonū, agit in subiecta maliuola. Nam sicut bona
angelorū & cœlorū influentia à deo fonte bonitatis prodit, ita mala scaturit à Plu-
tone ceu stygio fonte, & à cæteris malignis spiritibus, qui ascendunt de terra &
habitant in aere. De ista mala influentia dictum est supra.

Pfal. 102.
1. Reg. 18
§.ca. 17. §.8

XI § Deinde superior naturalis influentia, in quantum venit ab incorru-
ptibilibus astris, semper est bona, quia ab optimo pendet deo, cuius omne opus
sanctum est, quoniam cuncta, quæ fecerat deus erant valde bona. Ad perfectio-
nē quidē diuinæ bonitatis pertinet vt deus in se bonus sit, bonitatēq̄ in sua crea-
ta producat. Inter prima autē dei opera est firmamentum quod vocatur cœlum,
cui deus suam bonitatem cōmunicat, vt in se bonū sit & inferioribus bene cōdu-
cat atq̄ salubriter influat. Sic sol suum bonū lumē participat lunæ, quæ rursus illu-
minat inferiora. Ergo naturalis cœlestium influentia nō potest dici mala, sed no-
stra alleuatio, vt ecclesia canit: Aeternæ rerum conditor, noctem diemq̄ qui re-
gis & temporū das tempora vt alleues fastidium.

Genē. 1.
In laudibus
dñicæ

XII § Inferior autem naturalis influentia est cōtingens & procedēs à sub-
lunaribus corporibus, licet primitus à deo bene sit instituta, quia quæ à deo sunt,
ordinata sunt, tamen multiphariam est infecta & perturbata, ac indies magis p-
turbatur

Roma. 15

- varbatur, motus enim corporum inferiorum & elementarum sunt defecti-
 les & variabiles secundum sua agētia. Et sicut superior naturalis influentia parti-
 cipat cum angelica, sic inferior interdum participat cum dēmoniaca immisione
 quod quum fit, male cum homine agitur. Quippe totius firmamēti in corruptibi-
 li natura in inferiora corruptibilia naturaliter & ordinate influit. Quæ inferiora,
 si in ordine debito permanerent, non disturbarētur, sed viterius similem salubre
 influentiam immitterent singula in singulas sibi subiectas materias. Quemadmo-
 dum miluus in cœlo cognouit tempus suum, turtur & hirundo & ciconia custo-
 diunt tēpus aduētus sui. Simili modo alia bruta naturali instinctu operātur, quia
 spse ex elemētis & elemēta ex superioribus capiūt effectus, vnde dicūtur lumina-
 ria firmamēti esse in signa & tempora: vbi Augustinus, nō signa inquit, quæ ob-
 seruare vanitatis est, sed vitæ vñibus necessaria qualia medici, nautæ, agricolæ, &
 id gegus artifices obseruāt. Qui suas regulas instituunt ex causis naturalibus, non
 vniuersalibus, vel à fictis seu fabulosis, prout faciunt astrologi, sed causas propin-
 quas, nō remotas, scrutātur. Medicus em̄ ex latio, nō ex astro, ex pulsu venarum,
 nō ex motu sphaerarum pronoscit. Nauta nō ex loue vel Saturno, sed ex vëto, ex
 nubibus, ex aeris cōditiōe de tempestatibus præfagit. Agricola ex rusticis ob-
 seruationibus pluuiam vel estum præcūdet.
- Hiere. 8.** XIII § Mutatio inquam auræ ex propinquo aeris colore cōsiderat, propte-
 rea Christus noluit pharisæis signum de cœlo ostēdere, sed respōdit: Facto vespe
 dicitis, serenum erit, rubicūdum est em̄ cœlū, id est, aer versus cœlū, & mane sci-
 licet dicitis, hodie tēpestas erit, rutilat em̄ triste cœlū. Et quū videritis nubē ori-
 entem ab occasu, sitim dicitis, nymbus venit, & ita fit, & quum austrū flantē, di-
 citis quia æstus erit, & fit. Sol equatē est quasi parēs omnīū quæ in sublime tollū-
 tur, terra autem quasi mater diuersos effectus quasi filios parturit soli pro diuer-
 sitate, s. vaporum, qui loco seminalis materiæ ducūtur. Inde in elemētorum mu-
 tationibus sub eadē cōstellatione, diuerse ac particulares ciētur tempestatē, hic
 placide, illic violētæ, istic niues, ibi fiunt vëti, alibi pluuiæ, alibi serenitas. Natura-
 lia igitur prognostica, ex causis propinquis nō remotis sumere licet.
- Gene. 1** XIII § Multa tamen in huiusmodi naturali prænotione contingūt et
 rata, siue ad brutorum & vulgi, siue ad eruditorum præconia respicias. Nam sæ-
 penumero hirundinibus initio veris adueniētibus, pluuiæ seu vëti gelidiores sunt
 nocumento, ex occidenti em̄ quandoq; variatio auræ suboritur. Atqui nec fœ-
 mina tumore ventris grauida semper prolem parit, quū aliquādo inutilis moles
 pro fœtu habetur, ita nec omēs nonagenarij in breui moriūtur. Periti deniq; in
 suis prænotionibus interdum falluntur, siquidem pleraq; prudentum responsa in
 cassum eunt. Porrò si quem naturalia prognostica fallūt, vt si ex insperato mor-
 bus vel procella, vel grādo ingruit, impunis est, quia dicit lex, nullis criminatiō-
 bus implicāda esse quæ sita humanis corporibus remedia, aut in agrestibus locis
 innocenter adhibita suffragia, ne maturis vindemijs metuerētur imbres, aut vë-
 tis, & grandinis lapidatione quaterētur. Huius impunitatis causa est vacillatio &
 incertitudo prænotionis naturalis.
- Matt. 16.** XV § Reliquum est. Monstra, prodigia, fulgura & his similia, quæ imper-
 fecta mixta nūcupantur, fiunt naturali cōflatione in elementis, & non depen-
 dent ex astris, neq; ex influentijs superioribus, quæ nullam causant imperfectionem.
 Alioquin dæmones, qui permisso dei in his corruptibilibus potestatem exer-
 cent, similiter maleficæ, quæ accitis dæmonibus coruscatiōes & disturbia ex-
 citant in sublimioribus, incorruptibilibus corporibus facultatem haberēt, quod
 est impossibile. Ait em̄ dominus: Nūquid nosti semitas nubīū magnas & pfectas
 scientias? Item nūquid coniungere valebis micantes stellas aut gyrum arceturi po-
 teris dissipare? Naturales igitur influentias Christiana fides non refutat. Quæ &
 si in superioribus, incorruptibilibus corporibus turbari nequeāt, tamē in inferio-
 ribus, corruptibilibus plurifariam peruertuntur, tum ex euetu rerum, tum ex p-
 fidia hominum, tum ex opatione dæmonum. Qui licet absq; dei pmissione nihil
 efficere possint, tamen ex naturalibus signis (quæ ipis lucidius patēt) qm̄ hominū
 sensibus
- Bartho. li. ii. ca. 13.** §. 12 &
 §. 17 &
 §. 52. §. 9
 §. 17. §. 12.
 §. 52. §. 13
- Ioh. 37. & 38** §. 12 &
 §. 17 &
 §. 52. §. 9
 §. 17. §. 12.
 §. 52. §. 13
- 26. q. 3. c. sci- endum.** §. 12 &
 §. 17. §. 16.
- §. c. 2. §. 1
 §. c. 49. §. 12
 & §. c. 52. §. 10 & §. 12
 §. cod. §. 10
 §. eo. §. 15
 §. eo. §. 14.
- §. c. 53. §. 2
- §. ca. 53. §. 15,
 §. eo. §. 6 &
 §. c. 53. §. 6
- §. c. 52. §. 10.
- §. eo. §. 12
- §. eo. §. 12 &
 §. c. 52. §. 9
 §. c. 17. §. 12.
 §. c. 52. §. 13
- §. c. 59. §. 3
- §. c. 17. §. 16.

senfibus, tempeftates ac alia naturaliter futuram præuident, quæ hominibus fecum pacifcentibus detegunt, vnde arioli quandoq; vera prognofiticant. Genethiaci, qui dies natalium confiderant, & ex hominum genituris dijudicant, necnon planetarij, qui per planetas diuinant. Item Necromantici, Chiromantici, cæteriq; malefici per magicas, prohibitasq; artes plura nobis occulta, dæmonibus aut manifefta præmonftrent.

XVI § In quibus tamẽ præmoñtrationibus, tum dæmones, tum fui fequaces mathematici sæpe fallūt. Hinc Porphyrius, & fi Chriftianæ religionis acerrimus hoftis, tamẽ fcribit, dæmones quũ ex aftrologia refpõdeant, fallere folitos, quoniam fallax eft diuinatio, quæ ex aftrologia depõdet. Atqui talis dæmonum fallacia nõ sponte, fed erroneefit. Siquidem ipfi cupiunt ex vera futuroꝝ prædictione titulu diuinitatis fibi arrogare, errant autem quãdo futura ex cœleftibus caufis prædicare attentant. Syderum quidem curfus agnofcunt, fed eoz influẽtias & proprietates ignorant, quæ foli deo patet, à cuius, tãquam primi motoris, volũtate pendet variatio cœleftiu influẽtiarum ad inferiora demiffa. Nã fi cœleftes caufæ, quas ipfi dæmones callent, certe & inuariabiliter infuerent, nõquã ex eis fallerent, fed femper vera prædicerent, cupidine diuinandi.

XVII § Ceterum cœlũ eft vniuerfalis caufa rerum inferiorum Arefctibile fcribete, necesse esse mũdum inferiorem, vtpote fublnarem gubernari à fupioribus. Et Auguftino dicente, inferiora & groffiora à fublimioribus, fubtilioribusq; quondam ordine reguntur atq; mouentur. Cui fententiæ accedit Thomas inquit; Motus cœli tãquam inftrumẽtum & fecũda caufa volũtate dei, tãquam virtute primæ caufæ, agit inferiora. Tamẽ astra nõ corrupunt, fed præferuat inferiora. Omnium em̃ fyderum vires funt bonæ ac falubres. Siquidem corpora cœleftia in fuis naturis funt perfeãta, & incorruptibilia abfq; omni cõtrarietate. Hoc eoz motus circularis demõftrat, cui nihil obftat, fed femper inuenitur regularis & vniiformis. Ideo fuperiores caufæ femper efficiunt, nunquã deficiunt, inferiorũq; corruptioni occafionẽ præftant nullam. Cõtra naturam profecto effat, per incorruptibilia astra caufari inferiorum rerum corruptionem. Hinc Picus acute narrat naturæ nil magis repugnare q̃ vt fuum ipfa excidium moliat. Ordinato nimirum motu lumineq; fuo cœlum cõferuat elemẽta, vniuerfũq; ordinem & dignitatem, non fecus ac vis potestasq; particularis in corde refidens, cõtinet ac fouet corpus particulare ne defluat neq; diffoluatur.

XVIII § Errant igitur qui excessus elemẽtoꝝ (vnde eluuiõnes, exuftionesq; proueniunt) fyderibus imputant, perinde atq; illi qui humani corporis morbos & vitia referret, in ipfius naturæ potestatem corpus regentem, cuius eft illa auerte re, nõ facere, fopire, non excitare.

XIX § Si obijcis, frigidis ftellis prædominantibus, frigida elemẽta inualefcunt quibus fi concurfus frigidarum & humidarum conftellationum accedat, eueniet vt cataclifmo mergatur terra. Ecce quoniam abfurdè ftellis qualitates attribuitur elementales, tametsi cœlum præfumatur habere calorem cœleftem non autem elementalem, id eft, igneum vel aereum. Rationi deniq; vel cœlefti naturæ non cõfonat vt Planeta inferior imperet cœlo fupiori, quod fuauiter in inferiora influere folet, nõ prodigiofa mala mũdo demittit, nam fydera elemẽtis funt perfeãta vt feruent, nõ vt demoliantur aut vafct. Elementoꝝ ergo fuperabundans afperitas aut primæ qualitatum transgreffio ad nullam cõftellationum vim referri debet quæ euenit ab inordinatis motibus inferioris tumultuantis vel deficiẽtis materiæ, cœleftibus influentijs vq; quaq; nõ obfequẽtis. Qui vero putat Martem, aut aliud fydu nocere inferiorib; , alienũ cogitat ab omni philofophia. Quia falubris influẽtia cœleftium nõ potest esse caufa inferioroꝝ maloꝝ, fecũdũ Thomam, quoniam malum nõ habet caufam per fe, fed incidit ex alicuius caufæ defectu, qui defectus in aſtris nõ reperitur.

XX § Præterea cœlũ nõ diuiditur refpectu inferioroꝝ, fed vniuerfa inferiora ab vno cœlo dependet, & tãquam ab vno fontali capite deriuatur. Hinc Petrus inquit, p Chriftũ aduẽtũ cœli ardẽtes foluẽtur & elemẽta ignis ardore tabefcẽt.

Picus
3. cõ. aſtrof.

1. Metheo-
rorum,
3. de tri. 4
3. Opufcu-
lo. 139.
Thomas,
3. cõ. gẽt. 82

3. cõ. aſtrof.
14. & c. 21
5. de pñorõe
5. & c. 9. & 10

Picus.
3. cõ. aſtr. 173

Auerrois.

3. cõ. gẽt. 85.

Picus.
3. cõ. aſtr. 24
2. Petri. 3

Non di

DE ILLICITA ASTROLOGIA

Non dicit ex planetarū situ, sed Christi potentia & aduentu cœlos ardentē, id est ꝑ. c. 63. §. 4
ætherem seu sphæram ignis, solui cæteraq; inferiora elementa tabescere.

XXI § Stellatum quippe cœlum in tellurē, cæteraq; elemētata vnanimi- ꝑ. eo. §. 17 et
ter æqualiterq; influit, nō em̄ credendū est, vt inæquali vi inferiora respiciat quasi ꝑ. c. 52. §. 9
vni parti inuideat, alteri faueat. Tametsi inæqualē vim ostēdat, & diuersum effe- ꝑ. c. 52. §. 18.
ctum opereſ, quod euenit pro qualitate, & dispositiōe corporū, nō variatione stel- & ꝑ. c. 53. §. 1
larū, alioquin om̄is effectus à stellis proficiscēs, quū in vna regione cōtingeret, in
oī euenire necesse eēt. Nēpe indifferēs ē cœli motus oībus inferiorū regū motibus
etiā inter se cōtrarīs eodē em̄ mō terra descēdit, & ignis ascēdit, aer flat, & aq; de-
fluit. Rursus elementa sibi subiectas materias indifferenter mouēt etiā diuersimō-
de, vtpote ignis indurat limū, liquefacit cœram, aqua extinguit carbonem, incen-
dit calcem aer mediantibus solaribus radijs, denigrat cutē Aethiopsis, & albeficat
tælam lini. Vnde errant iudicantes de conditionibus inferiorum Astrologi, quo- ꝑ. c. 52. §. 11
rum iudicia subsequens experientia frequenter vincit, veniamus igitur ad ipsius
astrologiæ artem superstitiosam.

De illicita astrologia.

Caput LII.

Hiere. 10
Ecci. 34.

EX quo licita astronomiæ ars aliquādo vacillat (vt iam dictū est) multoma-
gis vana doctrina illicitæ astrologiæ fallax est atq; erronea. Nimirū astro-
logia non ars, sed vanitas esse cōprobat, de qua scribit: Doctrina vanitas
eorū lignū est. Diuinitio quoq; erroris, ac auguria, & mēdacia vanitas est.
Astrologi quippe singulares astroꝝ influentiās singūt, ex eisq; futuros euētus & na-
turæ secreta rimant. Et specialiter quandā propinquā diluuiōis plagam ex cen-
stellationibus euenturam inconsulte autumant, suāq; commenta sacra accommo-
dant scripturæ, quæ in pluribus locis de futuro quodam cataclismo nondum im-
pleto, sed in breui adimplendo loquitur. Quem quidem cataclismū ipsi Astrolo-
gi influentijs astroꝝ adscribunt, dicētes inuisibilia dei, per ea quæ facta sunt, intel-
lectā conspicit. Siquidem cœli enarrāt gloriam dei, & opera manuum eius annun-
tiant firmamentū. Ad hoc Psalmistæ dictū pro futuroꝝ notione nil disseruit, quia
non futura, sed præſentia dei opera demonstrat, quomodo cœlū, id est, stellæ or-
bitulares, & firmamentū, id est, stellæ fixæ, ostendāt gloriā, potentiā, ordinemq;
diuinæ sapientiæ, à magnitudine enim speciei & creaturæ poterit cognoscibiliter
creator horū videri. Nec Astrologis patrocinaſt Apostoli autoritas, qui notāter
dixit, inuisibilia, non futura, quæ erunt visibilia, per ea facta sunt, intellecta, scilicet
intellectuali visione conspiciunt, non imaginaria computatione deprehendunt.
Dei nempe bonitas, magnitudo, potentia, & cæteræ virtutes inuisibiles in creatu-
ris visibilibus fide conspiciuntur.

Roma. 1.
Psalū. 18.

Sapīæ. 13
Roma. 1.

Ephemeris
genus est
historiæ

I § Cataclismus vero in sacris cōminatiōibus ꝑconizatus certē eūeturus,
sed certo modo vel tpe vel loco planetarū cursibus minimē adscribēdus. Tametsi
in astroꝝ situ & cursu, scđm astronomicas calculatiōes, qđā errantiū fideꝝ habitu-
dines apparēt futuræ, quas quidē Astrologi asserūt plenas esse miratu ac terrore.
Proinde in suis ephemeridis ponūt, quō in anno, qđ Chri natali milleſimus quin-
gentesimus vigesimus quartus nūmerabit, accidēt viginti planetarū cōiunctiōes,
tum parū seu mediocres, tum etiā magnæ, quæ sedecim signū aqueū possidebūt,
quæ (vt ijdē ariolant) vniuerso fere orbi, potissimū in Europæ climatibus, regnis,
proincijs, statibus, dignitatibus, brutis, beluis marinis, cūctisq; terræ nascētibus
indubitātā mutationē, variationē, & alterationē significāt, talē quidē qualis à plu-
ribus seculis forte nō fuerit, præsertim cum insolito frigore & ingenti alluuiōe.
Autumāt ꝑterea magnā Iouis & Saturni in scorpione cōiunctiōē. Anno 1483.
præteritā suum effectum nondū compleſse. Cui om̄ia rara & magna, quæ interim
contigerunt, imputāt, ex ea deniq; annuntiāt aduentum fallacis Prophetæ. Nul-
lum tamē, præter ipsos Astrologos, fallacem Prophetā hæctenus apparere Picus
ait: subiūgens Astrologorū temerariū esse figmentū, quo insignia post multos an-
nos euēta ad aliquā præcedentē cōiunctiōē referunt. Nam si magnæ cōiunctiō-
nis virtus esset aliqua & efficax, statim inciperet & sero desineret, nō diu à suo effe-
ctu cessaret. Sed quia est ficta, idēo inefficax, neq; tractu tps aliquē nouū effectum
produ-

Picus.
ꝑ. cōtra astro-
lo. 1. cu m ca-
pitulis sequi.
ꝑ. de ꝑ reno-
tiōe. 8. & 10

ꝑ. ca. 51. §. 3.
& 16
ꝑ. c. 51. §. 16
ꝑ. c. 51. §. 19.
ꝑ. c. 4. §. 10.
& ꝑ. c. 53. §. 10

ꝑ. c. 53. §. 10
ꝑ. c. 49. §. 14
& ꝑ. c. 5. §. 22
ꝑ. c. 14. §. 27
ꝑ. c. 4. §. 10.
& ꝑ. c. 53. §. 15
ꝑ. c. 50. §. 8.
& ꝑ. c. 53. §. 10
ꝑ. c. 61. §. 2

producere valet. Imò nec vim post se nec semen relinquit, quibus singularis effectus propagetur, nec edoceri potest, vbi nam talis vis præteritæ magnæ cõiunctionis interim cõseruetur.

- I. eo. §. 20** II § Quæ sint cõiunctiones magnæ, mediæ vel minores, ingens est inter astronomos dissensio. At multæ & magnæ rerû mutationes euenerunt absq; magnis cõiunctionibus. Ecõtra magnæ cõiunctiones trãserunt absq; magnis euentibus. Nimirum nulla potest reddi ratio quare Planetæ plus possint cõiuncti q̄ separati. Nam etsi cœlestis dispositio (vt dixi) sit vniuersalis causa inferiorũ rerũ, tamẽ earundẽ variationẽ nõ efficit, neq; effectus distinguit, nisi pro cõditiõne materia rum subiectarũ. Quocirca astrologi in cœlo false finxerunt imagines, signa, partes, Antifia, Dodecathemoria, domus ac alia huiusmodi, ex quibus fallibiliter futura prædicunt. Ob id eos Picus hominũ deceptores & deorũ infamatores nõ immẽdiato nominat. De q̄bus propheta inq̄t: Diligunt vanitatẽ & quærunt mēdaciũ. Verũtamen vani filij hominũ, mēdaces filij hominũ in stateris, vt decipiãt ipsi de vanitate in idipsum. Dicunt in cogitatione, accipiant in vanitate ciuitates suas. Nec obstat dictũ Methodij, de quo supra fit mētio.
- III §** Et quãuis Adalbertus magnus astrologiæ multũ tribuere, ac etiam ab alijs superstitionibus minime abhorruissẽ videatur, librũq; de mirabilibus edidisse asseratur, cuius summa est, res mirã fieri per cœlestes virtutes, tamen eiusdẽ Adalberti auditor Thomas de Aquino istis vanitatibus non adhefit, sed astrologi influetijs tãtũ moderate tribuit, quãtũ rationabiliter debuit semp̄ sub ea caute la, vt astrologia cõsona esset fidei catholicæ.
- IIII §** Rursus astrologi (vt ait canon) dicti sunt eo q̄ in astris augurantur, q̄ vulgo Mathematici nũcupantur. Cuius superstitionis genus latini vocãt cõstellationes, id est, notationes syderum, quomodo se habeãt, & quis ex eis proueniat effectus. Talia phantasmata pullulauerunt in Aegypto, quæ est mater idololatriæ. Hieronymus em̄ affirmat, ex opprobrijs Aegypti, hoc est ex reliquijs idololatriæ esse, requirere stellas, cursus & futuroꝝ ex eis euẽtus rimari. Augustin⁹ aut̄ astrologicam vanitatẽ à Persis esse allatã asserit. At vnde cũq; veniat astrologia, est tamen q̄ maxime supstitiosa, orta de nugacibus cõiecturis, q̄ tallacib⁹ adoleuit & perimẽtis, fora seculi vitio, nutritaq; est curiositate hominũ, futura sciendũ auida.
- Nam astrologorum decreta contra rerum cœlestium naturam & dignitatem sunt deducta ab humana quadã similitudine, nõ philosophica ratione, sed poetica licẽtia, & à meris fabulis arbitrarijsq; cõmentis. Et quãto maiore licẽtia cõfinguntur, tãto rudibus & imperitis mirabiliora vidẽtur. Quare vanissima astrologorũ signm̄ta nec rationibus firmãtur nec experimẽtis.**
- V §** Astrologiam sequuntur Mathematici, qui ex stellis & syderum cursibus augurãtur. Hinc Magi insaniunt, Necromantici furiant, Chiromantici delirant, Geomantici mentiuntur, Planetarij fabulantur, similesq; fallaces artes inde proficiunt. Ex astrologicis etem̄ superstitionibus pessima idololatria fluxit, & timẽdũ est, ne rursus cœlestia corpora dei honore colãtur à vehemẽtioribus astrologiæ zelatoribus. Siquidẽ scriptũ est: Ne forte eleuatis oculis ad cœlũ videas solẽ & lunã & oĩa astra cœli, & errore deceptus adores ea & colas. Et in canonibus cauet, ne liceat Christianis tenere traditiões gẽtilium, & obseruare siue colere elem̄ta, aut lunæ, aut stellas, aut inanẽ & fictã signorũ efficaciam.
- VI §** Ergo astrologia iterdicit lege canonica atq; ciuili. In synodo em̄ Tolitana decretũ est, si q̄s astrologiæ vel matem̄ existimat esse credẽdum, anathema sit. Ius quoq; canonicũ dãnãt astrologos, ac alios q̄ illicitas diuinatiões pollicentur. Quos ius legale vltimo supplicio ferire iubet. Lex insuper diuina astrologicã prohibere videtur, vbi saluator noster præcipit ne simus solliciti in crastinũ. i. de futuris, dicẽs, crastinũ diem sollicitũ esse sibi sufficere diei malitiam suã. Cui prohibitiõ in heret apostolus inq̄iẽs: Videte ne quis vos decipiat p̄ philosophiam, & inanẽ fallaciã secũdũ traditionẽ hoim̄, scãm elem̄ta mũdi, & nõ scãm Chr̄m.
- Per elem̄ta Athanasius intelligit solẽ & lunã, q̄bus elem̄ta afficiuntur, q̄bus vanã cõditiõne tempora cõstant, quorum tempoꝝ obseruatiões apostolus refellit.**
- Quam

Picus.
5. cõ. astrol.
per 10.

3. cõ. astr. 18.

Pfal. 4

Pfal. 61

Pfal. 138.

Albertus de
mirabilib⁹

26. q. 3. c. 1

26. q. 2. sed

& illud.

26. q. 3. c. 1

Picus

6. cõ. astrol.

10. & 16. & li

12. c. 7

Deute. 4

26. q. non licet.

26. q. 5. & ex

tr. de for. ti.

pto. & ff. de

iniur. l. item

labeo §. si q̄s

astrol.

C. de malefici

cis. l. nemo.

Coloss. 2

DE ILLICITA ASTROLOGIA.

- Gala. 4** Quam vanitatem apertius execrat, dicens: Quum essemus paruuli, sub elementis mundi eramus seruientes, nunc aut quum cognoueritis deum, imò cogniti fitis à deo, quò couertimini itez ad infirma & egena elemèta: quibus denuo seruire vultis, dies obseruatis, & menses, & tpa, & annos. Timeo vos, ne forte sine causa laborauerim in vobis. Sup quibus verbis Augustinus scribit, qd eadè verba Apostolus prompserit, quia tempore obseruatiões utpote horoscopi, magnū animæ periculū cōcernunt. Vnde idem nil vnq̄ diuinatrici astrologiæ arrogauit, sed semper quibus potuit rōnibus, derogauit. Quinimo in libris de Christiana doctrina, dum astronomiē mentionem haberet, censuit astrologiā, quæ vicina est errori fatua fata cantantiū salubrius honestiusq̄ contemnendā, & omnia illius artis Mathematicæ vel potius vanitatis commenta prorsus esse tollenda.
- VII §** In pluribus insup sacre scripturæ locis vtriusq̄ testamēti dogmata Astrologorū prohibent. Deus nempe p̄ Moysen ad populū suū ait: Gentes istæ quæ possidebitis terrā, augures & diuinos audiūt, tu aut à dño deo tuo aliter es institutus. Per augures superstitioni Astrologi denorant secundū Augustinū, aliosq̄ doctores: Nam odit dñs obseruātes vanitates superuacue. Qui in Hieremia inquit: Nolite audire prophetas vestros, & diuinos, & somniatores, & augures, & maleficos, quia mendacium prophetant vobis. Ideo diuina sapientia docet nos nō metuere à signis cœli, vel timere ea quæ nec male possunt facere nec bene, quoniam leges populorum vanæ sunt.
- VIII §** Præmissis inhibitiōibus postergatis, nō solum Hebræi & Gentiles, q̄ vmbra legis & tenebras gentiū euāgelicæ luci, & diuinæ veritati antepōnūt, sed etiā moderni Christiani obseruāt astrologicas vanitates, impiaq̄ deliramēta. Proh pudor in publicis gymnasijs dant operā arti diuinatrici cupiditate. s̄ p̄ sciendū futura, cōtra prohibitionē iuris tam politici q̄ diuini. Ars em̄ mathematica damnabilis est, & interdicta omni modo. In euāgelij nēpe & prophetijs non legitur astrologia vel alia hmōi, quæ despecta sunt, quia nihil valēt ad salutē, sed mittunt in errorē. Nimirū om̄ibus vjjs Christiani continere debent de futuris euētibus iudicia astronomorū. Quos Esaias detestat: Quia cōfidūt in nihili, & loquunt vanitatē. Inq̄ nāq̄ ad sup̄bos Babylonicos, apud quos astrologia plurimū viguit. Sapia hæc & scia tua decipiet te, veniet sup te malū, cuius nescis ortū, hoc ē, qd tibi nec Mars nec Saturnus p̄signauerit, & irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. i. astrologicis superstitionibus depellere. Et paulo post subdit: Stent nūc & saluēt te augures cœli, q̄ contēplabant sidera, & supputabāt menses, vt ex eis annūtiarent euētura tibi, facti sunt quasi stipula, ignis cōbussit eos, nec liberabūt animā suā de manu flammæ. Democrati est illud vulgatū. Quod an̄ pedes nemo spectat, cœli scrutant plagas. At illi nebulones de nubibus & qualitate aeris in quo habitant, nil certi vel vere prædicūt, multo ergo minus de remotissimis cœli plagis iudicare valent.
- IX §** Cæteræ inferiorū rez defectio, & hoim malitia astris est minime imputanda. Ait quidē Augustinus: Qui putāt stellas hāc habere potestātē, vt ex eis p̄deat malitia hominū, magnā cœlo faciunt iniuriā, in cuius velut clarissimo senatu ac splendidissima curia opinant scelera faciendā decerni, qualia si aliqua terrena ciuitas decreuisset, genere humano decernēte, fuerat euertenda. Quā sententiā Mirandula roborat ratus esse cōtra bonitatē & sapiam diuinā, qd potētissima cœli manus hoimē quanq̄ liberū, infirmū tamē, flectet ad eā partē ad quā minime eū velit deus declinare, & qd stellæ, quæ dei iussa nunq̄ trāsgrediunt, ad trāsgressionē impellāt hoies, qui quū peccāt, deficiūt, neq̄ conuenit causis superioribus semp efficiētibus, vt homines ad deficiendū inuitēt. Basilius quoq̄ ait: Si ex stellis naturaliter malū procedit, creator erit effector mali, qd esset deo iniuriosum: opus em̄ malum malitiā arguit opificis. Idcirco Chrysofomus opinionē Astrologorū, veluti blasphemiam reñcit, illā videlicet qua freti putāt Saturnū aut Martem, aut Venerē, aliasve stellas in causa esse, vt fur aut adulter quis aut homicida fiat. Falsum igit atq̄ vnum est (quod quidam Scioli dogmatizant) alias stellas esse bonas, alias malas, diuersitatemq̄ efficiendū nō ad materiā & radij susceptaculum, sed ad variā fidem in cœlo positionē referunt. Inconueniens (inquā) est naturæ, vt ipsa se destruat &

J. c. 55. §. 6.

J. c. 5. §. 3.

J. c. 5. §. 2. &

J. c. 5. §. 11

J. c. 5. §. 5

J. c. 31. §. 3

J. c. 18. §. 11

J. c. 5. §. 6.

in prin.

J. c. 31. in pri.

J. c. 25. §. 11.

J. c. ca. 42.

in fine.

J. c. 5. §. 13

J. c. 51. §. 17

J. c. 51. §. 15.

J. c. 51. §. 9.

J. c. 5. §. 6. &

J. c. 5. §. 10

J. c. 51. §. 21.

vim in-

vim, iniuriamq; sibi ipsi inferat, nec nõ inferioribus viuētib; pñitiem moliatur? hora cæli naturali causa nec fieri potest nec significari debet.

X § Nõ iuuat astrologos sentētia Augustini dicētis: Corpa crassiora & inferiora regi p subtiliora & superiora quodā ordine, qā deo ordinata sunt, Nā nihilomagis ex eis dē superioribus possunt prænūtiare futuros euētus qui accidunt secundum inferiorū corporū variationes. Omnis quippe supior influentia est bona licet nobis pueris nõ semp bene cōducatur. Augustinus em̄ ibidē subiūgit, omnia corpora regi p spiritum vitæ, & spiritum vitæ irrationalis p spiritū vitæ rationalem. Hinc Psalmista: Omnia subiecisti sub pedibus eius, oues & boues, &c. Rursum spūs vitæ rationalis desertor & peccator regit per spiritū vitæ rationalem, piū & iustū, & iste p deū. Sic ergo volūtas dei est prima & bona causa omniū motionū. Nihil em̄ sit, qd nõ de aula summi imperatoris, aut iubeat, aut pmittatur secundū iustitiam pmoꝝ, aut pœnæ in totius creaturæ amplissima republica. Supiores itaq; influentiæ in inferiora bene agūt dispositiue. Diabolicæ aut aut alię inferiores, & nociuæ influentiæ agūt pmissiue. Naturales insup influentię innumerā variationē causant, secūdu inferiorū eius abiectarū materiæ dispositiōes, prout cernitur in diuersis herbis, plantis, frugibus, alijsve rebus in vno agro, eodēq; momēto productis sic equus equū, homo hominē ab vno climate, i. cæli inclinatiōe generat, & sic de infinitis similibus. Quotidie fit varia elemētoꝝ cōmotio, & diuersus mūdi tumultus sub eadē cōstellatione & cæli influētia.

XI § Quo fit Astrologorū iudicia de pluuijs, ariditatib; vētis, bellis, morbis & reliquis excogitatis euētib; cōmuniter falli pro diuersitate situū & locorū, proq; dispositiōe elemētoꝝ & incolarū. Quum maxime ipsi ætoli plerūq; plura falsa q̄ vera p̄dicere inueniunt, tum etiam quæ casualiter vera p̄dicunt, præ his, q̄ mentiuntur, pars ea millefima non apparet. Seneca eos irridet qui p̄dicebant q̄tannis Claudii Cæsare moriturū, nec tamē moriebatur. Sic nostra tēpestate singulis annis pontifices vel reges ē vita discessuros astrologorū iudicia intonat, vngiori tum tempore illi superuiuūt. Et sic defecerunt in vanitate dies eorū & anni eorū cum festinatione. Cicero admiratur quemq; extare, qui credat his, quorum prædicta quotidie videt re & euentu refelli. Et si interdū, quod astrologi p̄dixerint, casu forte fortuito ita euenerit, nõ mirū si pluuia vel serenitas i iudicio astrologico decies posita, semel eueniat. Id autē fit, nõ ex causis supiorū influentiæ, q̄s astrologi fingūt, sed potius inferiorū ex causis, quas ipsi nõ inuestigāt. Elementa em̄ & alia inferiora sunt mutabilia, nõ semp eodē modo se habētia.

XII § Nam terra est maledicta & indies grauius à deo maledicit propter hominum mala opera, quibus inficitur aqua, aer & ether, cæteraq; inferiora corruptibilia, quæ inde tanquā ex causis propinquis, accedēte aliquādo diabolica immisiōe, & nõ ex planetis seu alijs stellis procul positis reddunt impura. Ad hoc Picus, nõ est inquit opus cælo, vbi malitia, despectrix dei & cæli, fatis est. Quā obrem errata hominū, & missa flagella nõ cælo, sed nobis ipsis imputāda sunt, q̄ dei cōtemnimus ordinē, quē cæli & sydera seruāt. Quia (vt Augustinus ait) nihil est tam ratis legibus, fixisq; firmatum, quā sursum sydes ab authore naturę cæli & terræ ordinatissime dispositus. Dū ergo causam nostræ calamitatis querimus, ad proximū eundū est. Vnde cōcludit, à cælestibus corpibus seu constellationibus nõ deduci diluuiā, vel alia nostra incōmoda in has ptes inferiores. Hoc approbat per plura Thomæ cōtra gentiles argumēta, quibus sentire videt motū cælestium corporū semper esse eodem & certo modo, eius autem tanq; naturalis causæ impressionē recipiūt inferiora secundum suū modū qui est incertus, siquidē hominū dispositiōes sunt variæ atq; mutabiles, patet quia eiusdē solaris impressio oculis sanis est grata, sauciatis onerosa, & sic de similibus.

XIII § Ex præmissis clarescit, astrologorum iudicia in vento cōflata esse atq; exinde errorem nasci inextricabilem. Ipsi em̄ non attendunt primi motoris voluntatem, nec humanum peruersum arbitrium, nec materiarum, superioribus influentijs subiectarū, diuersitatem & dispositionem. Et tamen illi iudem astrologi fatentur, tam multum in cælo interesse quod constellationibus comprehendere non

3. de tri. 4

Psal. 8

Picus,

2. cō. astrol.
9. & c. 10.
Seneca.

Psal. 47

Cice. de diuinatōi, li. 2

3. cō. astrol.
27. s. de pñc
tiōes. 21. de
ci. dei. 8.

3. cō. gēti. 86

§. eo. §. 10.
& j. c. 53. § 12
in fi.

DE ILLICITA ASTROLOGIA.

non possit. Quocirca querit Augustinus: Cur tã multa ex constellationibus pronuntiat, quæ ad illud secretũ pertinet, quod nemo potest comprehendere. Et Iob: Nunquid nosti ordinem cœli, & pones rōnem eius in terra? Et ite: Quis enarrabit cœli rōnem? Et Sapiens ait: Difficile æstimamus quæ in terra sunt, & quæ in prospectu sunt, inuenimus cum labore, quæ aut in cœlis sunt, quis inuestigabit? Et Esdras, qui sup terrã inhabitãt, quæ sunt super terrã solũmodo intelligere possunt, & non possunt portare quæ in futuris t̃pibus re promissa sunt. Porro in cœlesti Harmonia nemo dignoscere potest, quid cuiq; stellã sit propriũ præter deũ, qui omnes per nomina, id est, proprietates vocat. Quæ quidẽm vocatio scdm Gersonem, est quædam distincta virtus & operatio cuiuslibet stellæ à deo attribta, nomina eũ sumuntur à rerum proprietatibus.

XIII § Quãobrem vterq; Picus duplicem taxat errorẽ Astrologorum. Primũ, q̃ multa subiiciũt cœlo, quæ inde nõ pendẽt. Altez, q̃ ea quæ cœlum etiã efficit, inde tamen præuidere Astrologi nequeũt. Propterea ipsi ad excusanda sua falsa iudicia, vtunt authoritate Ptholomæi: Qui postquã docuit Astrologos iudicia, subiunxit: Etiã si quispiã ipsam disciplinã ritæ consequat, esse tñ necessariũ, vt is quãmsã pissimẽ, offendant tum ob rei naturã, tum ex nostra imbecillitate quæ substantiæ artis magnitudine succumbit. Siquidẽ de spherarũ numero, ac de stellis tam erraticis quãm fixis. Item de aspectibus, id est, radicationibus fides, sunt absurda & incerta dogmata variãq; sententiã.

XV § Ex iudicijs deniq; & ambiguitatibus seu vanitatibus Astrologorũ nihil solidũ, nihil firmũ, nihil certum, nihil verũ, nihil rationi, vel experientiæ consentaneũ, affirmari potest. Cœlum eũ cum planetis cæterisq; sideribus in omnibus, motibus, coniunctiõibus, oppositiõibus, retrogradationibus, & reliquis suis directionibus, multo plus ab hominibus ignorat quã scitur. Imò nec minimũ arboris folium tñ à nobis scitur quantũ ignorat, quum contineat numeros & figuras earumq; combinationes infinitas. Diuersificatio quoq; influxuum & suorum effectuum multotiẽs causat ex momentaneis cœli motibus, quos similiter ad punctum sciri non posse Astrologi fatentur.

XVI § Sed ipsi de futuris euentibus iudicãtes frequẽter in authoritatem adducũt scripta Albumafar, Hali, aliorumq; philosophorũ gentiliũ, quorũ equidẽ scripta magis ad superstitiones quã ad sanos intellectus ipsi retorquẽt. Quotidie allegãt illud Ptholomæi: Astra influunt, non necessitant, vtrũq; videt falsum. Nam astra nõ eo modo, id est, male influunt, sicut Astrologi argumentantur. Qui etiã cõcedũt, rudes & insipientes homines (quorũ infinitus est numerus) per astrologorũ influentiã cogi, quia fatuus statim indicat irã suã. Ergo scdm hãc astrologorũ opinionẽ astra necessitant, necessitate, s. facti. Imò iuris necessitate vere necessitant, quia ita virtuose homines se disponere deberẽt vt salutiferẽ influentiã à superioribus dependẽtis capaces essent. Igitur sicut portauimus imaginem terreni p labem peccati, portemus & imaginem cœlestis per reformationem nostri.

XVII § Hinc Picus notat, humanũ corporeum spiritũ & tenuẽ vaporẽ sua proportiõẽ respondere cœlo, cuius calor ipm semp fouet. Cui si interdum nocet, nõ alia rōne nocet, q̃ ex infirmitate suscipiẽtis, qui sub pondere tãtã bonitatis ægritudine sua fatiscit. Per nostra quippe vitia, malasq; affectiones inferioribus & diabolicis influentijs locum præbemus vsque adeo q̃ bonæ angelorũ & naturalis astrologorũ influentiæ circa nos sint frustratæ. Et sic in nobis verificat illud Lucæ: Ab eo aut qui nõ habet, & quod habet, auferet ab eo. Item, cœlestis calor in naturã elementalẽ delabit, & si asperis vel seculentis materijs inciderit, à cœlesti proprietate degenerat, & elementorũ asperitatẽ ad affectum deducit, vt vrat subiecta vel nimium madefaciat. Talis intemperies nõ à cœlo, sed ab elementis procedit, quãdo eis cœlestes influentiæ minus resistunt.

XVIII § Sequit ergo: Astrologos non posse prædicere quicq; quod sit si de aut authoritate dignum, aut veritate fulcitum. Qui imaginarias cœli partes item signa & astrologorũ domus, & aspectus sectionesq; circuli ad dimetiẽdos stellarum motus inconsulte excogitauerunt & variã diuersamq; naturã eis indiderunt, Humana-

5. de ci. dei. 3

Iob. 38

Sap. 9.

4. Esd. 4

Psal. 146

Gerf. 1. 11

Jogi astrologie

Picus

1. cõtra astro

lo. per to. &

5. de preno-

tion. 7 & c.

. 11. & 12.

Ptholomæus.

Ptholomæus.

Ecc. 1.

Prover. 12

1. Cor. 15

3. cõtra astro

Jog. 6

Luc. 19

§. c. 51. §. 15.

§. eo. §. 8

§. c. 51. §. 16.

§. eo. §. 13 &

§. eo. §. 18

§. eod. §. 4.

in fine

§. eo. §. 20

§. c. 53. i. p. 1.

§. eo. §. 12

§. c. 28. §. 7.

& §. c. 52. §. 6

§. c. 57. §. 10.

§. c. 57. §. 4.

& §. c. 67. §. 3

§. eo. §. 10

§. eod. §. 12.

& §. eo. §. 61

§. c. 50. §. 3.

§. c. 51. §. 9

§. c. 51. §. 7.

& §. c. 53. §. 5.

in fine

Humano etenim & terrestri more celestia tractant ac si astra arbitrio quodam, non naturali necessitate, vires suas effunderent. Nimirum ab vniuerso stellarum cœtu terrena efficiuntur, quoniam omnia & singula cœli lumina sunt efficacia, benefica, & amica rebus terrenis. Astrologi quoque dumtaxat, 1022. stellas cognitas habent, in quibus putant se artem tenere, artis materia penitus ignorata, reliquas stellas, quarum notitia carent, inefficaces asseuerant, quod errore se tueri nituntur. Variant sua iudicia secundum varietatem horoscopi, id est secundum positionem planetarum & signorum, e quibus prospera aut aduersam fortunam pronosticant. Qui quidem horoscopus à Pico perbelle confutatur. Atqui nullus est dies neque hora qua non bona vel mala contingant in diuersis totius orbis terrarum locis, vnde semper timenda sunt infortunia hominum, quorum culpa & peruersa operatio causam præstat nostris miseris tam presentibus quam futuris.

XIX § Præterea regulæ astrologiæ sumptæ sunt ex pristinis experimentis, à quibus astrologi celestium ad terrena influentias & earum effectus coniungunt, ut pote ex priorum similitudinum constellationum experientia, quæ tamē eos sæpius fallit. Nihil autem magis (inquit Pico) potest existimari vanum & fallax ad futura noscenda, quam id quod contrariis experimentis asseritur. Veritas enim vna est, nec sibi ipsi aduersatur. Etiam si astrologi scirent omnium stellarum motus & combinationes (quod est impossibile) tamen ex earum obseruatione non possent habere nec inuenire certam & naturalem experientiam, quam ipsarum constellationum aliquæ nunquam, (ut probant doctiores) aliquæ (ut veteres crediderunt) non nisi post multa secula, sint reditura, aliquæ hæcenus nondum euenerunt, quam omnes cœli motus à primo æuo vsque huc non transierunt, nondum cōpleto magno anno, quem Plato posuit esse triginta sex millium annorum solarium, in quibus putant demum transituros omnes cœli motus. Nulla igitur ævis diuturnitate, nulla hominum industria vel doctrina de secretioribus syderum iuribus experimentum comparari potest.

XX § Ex huiusmodi & alijs erroribus quos circa astra incognita & motus incomprehensibiles, molesque celestes immensas astrologi committunt, liquecunt vniuersam quodammodo labefactam astrologiam. Quæ si labatur vno gradu, tota cadere conspicitur, quam vnus cœli punctus (ut ipsi aiunt) magnam in terris causat variationem. Ipsa igitur astrologia à Iohanne Pico acutissime ac latissime confutatur, ab eius denique nepote Francisco copiose retunditur. Tamen Iohannes in adolescentia, quam apologiam didicit, non abrogauerat fidem astrologiæ, loquens de magia naturali, tamē post aliquos annos, aduersus astrologicos dogmatibus nostram religionem læsum iri duodecim libros cōfecit, in quibus contra astrologos acerrime disputat, & ne amplius humanum genus (ut ipse inquit) dānet caligo futuri, pestem astrologiæ artis tamquam hostem ecclesiæ & bonis ingenij perniciosam, confutat, explosamque relinquit. Quos libros post ipsius Iohannis obitum Franciscus in lucem produxit, subiungens talē sententiam: Astrologia ceu monstruosa vanitas & læua persuasio nullis subsidijs est fulta, per Barbarorum prouincias, per Græciam, per Latium euagauit, inanibus dūtaxat nominibus adiuta. Quod magni illi orbis totum perconium sunt celebrati, mera fuerunt somnia, cernunt illæ magnæ coniunctiones minus esse quam nihil, horarum electiones sunt nugæ de domorum efficientia, de planetarum exaltatione, deque reliquis id genus figmentis, iudicare est vanum. Ideo astrologis omnem fidem abrogandam esse censuit, quam astrologia mens est figmentum, mens in eruditis præstigiū. Gerson quoque ratus est, tutius esse iudicia astrologorum, maxime de futuris euentibus, in solis opinionibus fundata, contemni, quia in eis multa superstitiosa miscent atque falsa, prout in subsequentibus experimentis sæpe numero apparet.

XXI § Ex superscriptis adductis concludo, futuras tempestates, si quæ (ut est formidandum) aliquando euenerint, non dependere ex coniunctionibus planetarum in signis (ut asseritur) frigidis coeuntium, sed ex inferiorum turbinibus, ubi demones suas malas immissiones inferre semper sunt prompti, non autem vsquequaque permissi, nisi in quantum omnipotens deus ob culpam hominum vel aliam causam permittit decreuerit. Quod diuinum decretum solus ipse deus nouit, & cui voluerit reuelare, Salomone interrogante: Sensum dei quis sciet, nisi deus dederit sapientiam, & miserit spiritum sanctum de altissimis. Hinc Augustinus inquit: Mat. 11 Sap. 9. act. 1.

R Chrūs

Picus. 7. cōtra astrolog. 8.

6. cōtr. ast. 18

6. de p̄noc. 7

Picus. 11. cōtra ast. 1. & 2 Bartho. li. 9 c. 2

9. cōtr. ast. 11.

cōtra ast. lib per to. de p̄not. q̄stio. 5

3. ep̄la. vi.

Gerson de libris astrolo.

Mat. 11 Sap. 9. act. 1.

Christus vna hac voce, non est vestrum nosse tempora, &c. resoluit digitos omnium audacium futura prædicentium.

XXII § Superiora annotata ex authoribus præallegatis excerpti, nõ vt planetarios & astrologos carpã, sed vt futuras calamitates nõ credamus ex astris sed ex diuina iustitia, ob nostrafacina, euenturas, vtq; potius dei potentiam, q̃ cœli influentiam formidemus. Constat nanq; stellarum situationes pro nostra curiositate, non esse inspiciendas, ergo nec pauendas, quia incertum, an & quando ac vbi ex eis prognostica contingant. Ea vero, quæ de futuris euetis in sacra scriptura prædicunt, sunt certa & fixa, itabiliaq; & omnino euetura, ideo summo pere timēda tanq̃ necessario futura. Efficax em̃ est sermo dei omnipotentis: Cui

Sap. 12
Mat. 10
Luc. 12. 21.

(inquã) cura est de oibus, i. de toto vniuerso, Cuius vnigenitus ait: Timete eũ qui potest animã & corpus mittere in gehennã ignis. Nõne duo passeressesse uenēūt & vnus ex illis nõ cadet super terrã sine patre vestro? Vestri aut̃ capilli omnes numerati sunt. Et capillus de capite vestro non peribit.

Eccle. 3

XXIII § Quæ so igitur, altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcipit tibi deus illa cogita semp̃, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. In Christũ saluatorẽ bonũ zelũ cõuerte, non remotũ cœlũ aduerte,

Psal. 54

Siquidẽ propheta dicit: lacta nõ in cœlo, sed in dño curã tuã, & ipse te enutrit, & nõ dabit in æternũ fluctuationẽ. i. inundationẽ iusto, supstitiosos vero deducit

Psal. 39

in puteũ interitus. Itẽ alibi: Beatus vir cuius est nomẽ dñi spes eius. Nõ dicit, cui spes ex cœlo est, imò id vetando, supaddidit: Et nõ respexit in vanitates & infanias falsas. Loquens de curiosis, qui scrutati sunt fatuitates & defecerũt scrutatẽs

Psal. 63

scrutinio. Vnde per Hieremiã dñs: In prophetis inquit Samariæ vidi fatuitatem

Hiere. 23

& prophetabant in Baal & decipiebãt populũ meũ. Et ita cõfundunt nostri propheta. i. astrologi, vnusquisq; ex visione sua, quã prophetauerint ex constellationibus, nec operientur pallio facino vt mentiantur.

Zach. 13

¶ De sacris authoritatibus & reuelationibus futuræ inundationis. Cap. LIII.

Catholica ecclesia astrologis & superstitiosis philosophis, cæterisq; diuinantibus silentiũ imponit, & veris innititur prophetis, qui reuelatione summæ & diuinæ veritatis, futura prædicunt, vt auertant mala & suadeant bona. Enimvero præcognitio futuroꝝ euentuũ quæ assumit ex diuinis reuelationibus, proprie est prophetica & omnino certa, nisi esset cõditiona

Malach. 3

ta, vt in principio huius æditionis notatũ est. Aliter deus in suis iudicijs nõ mutat

Mat. 5

Nã ipse quoq; Ptholomæus & cæteri celebres astronomi in tractatu de quæstionibus, fati necessitatẽ pernegãt, clarantq; solã quæstionẽ, quæ ab animi impetu cœlitus moto proficiscit, esse legitimã. Reuelatio equidẽ secundũ gratiã prophetalẽ, ex speciali erga homines diuina pietate proficiscẽs, datur ipsis hominibus ad emendationẽ vel ad cautelã, neq; fallit, sed ad punctũ implebit, saluatore dicente: Amen dico vobis, donec transeat cœlũ & terra, iota vnũ aut apex vnus non præteribit à lege, donec omnia fiant.

Astor. 1.
26. q. 5. i sum

I § Solius vero dei est præscire futura, quæ pater posuit in sua potestate & eorũ quoq; est quibus deus voluerit reuelare. Illi aut̃, qui aliũde q̃ ex deo attentant futuroꝝ prænotionem, tanq̃ idola dicunt diuinare, i. deitatis iura sibi vsurpare. Hinc

Esaia. 14
Picus. 4. cõtra astrol. 12
2. de prænot. 3.
& 3. & c. 4

Esaia: Annuntiate quæ vêtura sunt in futurũ, & sciemus quia dii estis vos. Superhumana quidẽ est ois cognitio futuroꝝ si causam nõ habet in natura determinatã, Dependet em̃ à dei voluntate, prouidentiaq; & ab humanis cognitionibus cõprehendi vel astrologoꝝ deliramentis promitti minime queunt.

II § Etsi dispositio inferiorũ corporoꝝ est à causis superioribus, tñ ordine variabili, quia cõtingenter potest cadere in vtrãuis partẽ pro natura. s. res quæ mouent. Aliquãdo em̃ futura iam habet suas causas in natura, vnde naturalis prænotio sibi multa futura vendicat. Sicut medicina, res rustica & nautica, plerãq; aliarũ artes nõ ex astris, sed ex naturalibus causis propinquis vel ex coniecturis remotis, vel etiã ex diurnis experimētis docent futura. Ad ea autẽ, quæ humanos sensus & intelligẽcias superant, peruenire nequimus absq; dei oia prænotentis reuelatiõẽ

& c. 32 § 10
& c. 5. § 3
§ 20. §. 18 ifl
§. i pr. plo.
§. c. 51.
in prin.
§. eo. §. 1. &
j. c. 53. in pr.
§. c. 43. §. 11
& j. c. 56. §. 5

§ c. 42. §. 1.
in fi. & j. ca.
59. §. 3
§. eod. §. 11.

§. ca. 52. §. 8
§. ca. 31. §. 15
& j. c. 56 § 7
j. ca. 58. §. 8
§. c. 1. §. 5
§. c. 30. §. 6.
& j. c. 58. §. 4
& j. c. 62 § 17
§. c. 52. §. 16.
§. c. 1. §. 2. &
j. ca. 66. §. 10
§. c. 52. §. 22
& j. c. 69. § 4
§. c. 52. §. 21.
& j. c. 63 i pr
§. c. 51. §. 16.
& j. c. 64 i p.

§. c. 51. §. 21.
§. c. 51. §. 12.

uelatione. Qui per patriarchas & prophetas, per propriū filiū, tandē per aposto-
 los, potissimū per Iohannē totius ecclesiæ decursus vsq; ad cōsumptionē secu-
 li describentē, hominibus occulta, p̄terita, & futura significauit. Imō quādoq; p
 angelos deus futura reuelauit, siquidē nō solū cœlū corporeū, sed etiā administra-
 torū spūs. i. angeli sunt missi in ministeriū dei, qui facit angelos suos spūs & mini-
 stros. In qbus spiritibus summa pace copulatis, deus tanq; in excelsa sede p̄sēdens,
 primo in spiritualibus, deinde in corporalibus per cuncta se diffundit, & vtitur
 omnibus ad arbitrium suæ diuinæ sententiæ.

III § Attentis itaq; prophetis libris & reuelationibus Christi nemo pe-
 ritus negare auit, vltra suprascriptas plagas futuram etiam ac propinquam ge-
 neri humano imminere inundationē vtiq; particulare, non vniuersalē. Nam su-
 per peccatores septuplū. i. sit vindicta, ad hæc mors, sanguis, cōtētio, & rūphæa,
 oppressiones, fames, contritio & flagella, super iniquos creata sunt hæc omnia, &
 propter illos factus est cataclismus. Quomodo cataclismus inebriauit aridā, sic
 ira ipsius dei gentes, quæ non exquisierunt eū, hæreditabit, & quomodo deus cō-
 uertit aquas in siccitatem, & siccata est terra, sic peccatoribus offensiones in ira
 eius. Bona quippe bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & mala. Initiū
 necessariæ rei vitæ hominum, aqua, ignis, ferrum & cætera omnia sanctis in bo-
 na, sic impijs & peccatoribus in mala conuertentur.

III § Præterea sapiens singularē inundationē, impijs Christianis immi-
 nentē, ante multa secula prognosticauit, ad dñm dicēs: Impij per fortitudinē bra-
 chij tui flagellati sunt nouis. i. incōsuetis aquis & grandinibus & pluuijs persecu-
 tionē passi, & per ignē consumpti sunt, vt ipsi scirent qm̄ dei iudicio patiunt per-
 sequutionē, ideo ignis (qui est vindex mūdi) supra virtutē in qua exardebat, vt
 iniquā terræ nationē exterminaret. Creatura etiā tibi factori deseruiens excan-
 descit in tormentū aduersus iniustos. Ecce sapiens loquutus est in tēpore p̄terito
 vt significaret nobis indubitatā futuræ exustionis & inundationis certitudinem.
 Et idē subiungit: Illos p̄didisti in aqua valida, Illa em̄ nox. i. plaga, cognita est à
 patribus nostris, vt vere scientes quibus iuramentis crediderunt, animi æquiores
 essent. Et infra: Vexationes peccatoribus superuenerūt, nō sine illis, q̄ ante facta
 erāt, argumētis p vim fluminū, iuste em̄ patiebant secundū iuas nequitiarū. Vnde
 libri aperiunt ante faciē firmamētī, qd̄ est in plaga impiorū. Erūt nāq; signa in so-
 le & luna & stellis, & in terris p̄sura gentiū præ cōfusione sonitus & fluctuū, ares-
 cētibus hoibus præ timore & expectatiōe quæ superueniet vniuerso orbi, virtutes
 quoq; q̄ in cœlis sunt, mouebunt, his autē fieri incipiētibus, respicite & leuate ca-
 pita vestra. Ista saluatoris & superior sapiētis propheta partim nūc impletū iri vi-
 det, attestantibus tā nouarū q̄ veterū prophetiarū reuelationibus, in initio huius li-
 belli allegatis, quibus etiā subsequentes autoritates coaptantur.

V § In primis dñs in Ezechiele de quodā cataclismo modernis Christia-
 nis censet dicere: Erūpere faciā spiritū tempestatū in indignatiōe mea, & imber
 inundās in furore meo erit & lapides grandes in ira in cōsumptionē. Et infra:
 Ego extendā manū meā sup te. i. populū Christianū, & tradā te in direptionem
 gentiū & interficiā te de populis & perdā de terris & conterā, & scietis, quia ego
 sum. Postea p eundē prophetā in typo Tyri, cōtra modernā ecclesiā, strictā fert
 sententiā cū executione subuersionis, inquit em̄: Cū dederō te. i. ecclesiā, urbem
 desolatā, & adduxero sup te abyssum & operuerint te aquæ multæ & detrahero
 te cū illis, descendūt in lacū, in nihilū redigā te. Et infra: In aquis multis adduxerūt
 te remiges tui, v̄tus auster cōtriuit te, in corde maris diuitiarū tuarū, nautæ tui. i. sa-
 cerdotes & gubernatores tui. i. p̄lati, viri q̄q; bellatores tui. i. principes seculares,
 cū vniuersa multitudo tua cadēt in corde maris in die ruinæ tuæ. Nūc cōtrita es
 à mari, in profundis aquarū opes tuæ, & oīs multitudo tua cecidit, ad nihilū dedu-
 cta es, & nō eris vsq; in p̄petuū. Et infra: In illa die egredient nuntij à faciē mea
 in Trieribus ad cōterendā Aethiopiæ cōfidentiā, & erit p̄uor in eis in die Aegy-
 pti, q̄ absq; dubio veniet. Et infra: Operiā cœlos & nigrescere faciā stellas eius,
 solē nube tegā & luna nō dabit lumen suū, oia luminaria cœli mœrere faciā sup

- Iohel. 2** te dabo & tenebras sup terram tuā, dicit dñs. Et obstupescēt repēte singuli pro anima sua in die iræ suæ. Prope est dies tenebrarū & caliginis, sol & luna obtenebrati sunt & stellæ retraxerūt splendorē suū, & dñs dedit vocē suā ante faciē exercitus sui, Magnus em̄ dies dñi & terribilis valde, & quis sustinebit eū? Dabo prodigia in celo & in terra, sanguinē & ignē & vaporē fumi, sol conuertetur in tenebras & luna in sanguinē anteq̄ veniat dies dñi horribilis. & J. eo. §. 6. §. ca. 4. §. 2. J. eo. §. 7. J. eo. §. 10. §. c. 52. §. 17. §. ca. 15. §. 7.
- Iosue. 10** VI § Ex hoc elicitur, q̄ sol & luna præ cæteris stellis circa inferiora corpora operantur, mediante scilicet lumine. Porro in victoria Iosue sol & luna steterunt per spaciū vnius diei. Non obstat, de celo dimicatum esse, quando stellæ manentes in ordine & cursu suo aduersum Sifaram pugnaverunt, quia per stellæ intelliguntur angeli, & per celū grando & ignis. Deus etenim fecit duo lumina paria magna vt inferioribus rebus præ essent. Quippe secundum astronomos sol est dux astrorum, cuius motus est causa elementatiuæ mutationis, vt pote æstatis, hyemis, veris, & autumnii, secundū quod sol ad nostrum defertur vel diuertitur verticem. Sol quoq; æstimatur fons totius influxus. Suo nāq; lumine calorem, in elementis habitualement, deducit ad effectū, illuminat in super lunā, quæ nostris regionibus est finitima, & pro sua vicinitate & grossitie vehementius afficit corpora inferiora & grossiora, nam luna cum elementis quodammodo coire seu participare videtur, velut anguis cum anguilla. Quamobrem ex luna cientur tempestates & venti pro diuerso eius ad solem habitu & varijs configurationibus, quibus maius minusve terrena patiuntur. §. ca. 15. §. 19. §. ca. 25. §. 6. §. c. 51. §. 7. §. cod. §. 5.
- Iohel. 3** VII § Vnde propheta Iohel subdit: Sol & luna obtenebrati sunt & stellæ retraxerunt splendorē suum, & dñs de Sion surget, & de Hierusalem dabit vocē suam, & mouebitur cæli & terra, Aegyptus in desolationē erit, & Idumæa in desertū perditionis, pro eo q̄ inique egerint. Ideo reuelabit quasi aqua iudiciū, & iustitia quasi torrens fortis. Et qui vocat aquas maris & effundit eas sup faciē terræ, dñs nomen eius. Dñs em̄ in tempestate & turbine viæ eius, & nebula puluis pedum eius, qui percutiet nos vento vrente & aurigine & grandine. Et de quo Esaias inquit: Sagittæ eius acutæ & omnes arcus eius extenti, vngulæ equorū eius vt filex, & rotæ eius quasi impetus tēpestatis. Pro eo q̄ abiicit populus iste aquas Syloe quæ vadūt cū silentio, & assumpsit magis Rafin filiū Romeliæ, propter hoc ecce dñs adducet sup eos aquas fluminis fortes & multas, & erit extensio alarum eius implens latitudinē terræ, id est ecclesiæ. O Emanuel scilicet Iesu Christe, §. eo. §. 5.
- Amos. 5. 9** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. ca. 31. §. 9. §. ca. 29. §. 2. & J. eo. §. 9.
- Esaia. 5** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. c. 43. §. 6.
- Esa. 8** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. eo. §. 2. & J. ca. 57. §. 12. §. eo. §. 4. & J. eo. §. 10. §. c. 27. §. 1. J. eo. §. 16. §. eo. §. 4. & J. eo. §. 15. & J. c. 65. §. 8. §. c. 31. §. 9.
- Esa. 13** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. c. 48. §. 8. §. eo. §. 7. & J. eo. §. 15.
- Esa. 23** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. c. 48. §. 8. §. eo. §. 7. & J. eo. §. 15.
- Esa. 45** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. c. 48. §. 8. §. eo. §. 7. & J. eo. §. 15.
- Esa. 48** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. c. 48. §. 8. §. eo. §. 7. & J. eo. §. 15.
- Esa. 51** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. c. 48. §. 8. §. eo. §. 7. & J. eo. §. 15.
- Esa. vlt.** VIII § Desup deus turbabit cælū, mouebitq; terrā. Ideo sequitur: Ecce validus & fortis dominus, sicut impetus grandinis turbo confurgens, sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam. Subuertet grando spem mendaciū & protectionem. Aquæ inundabunt, flagellū inundans cum transferit, eritis ei in conculcationem, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Consummationem enim & abbreviationem audiui à domino deo super vniuersam terrā. Et infra: Væ qui contradicit factori suo, nūquid dicit lutū figulo suo, quid facis? ego feci terram, & hominem super eā creauī. Ego & manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandauī, ego suscitabo eam ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Ecce creatura pugnabit pro creatore. Vnde dominus vltius inquit: Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cælos, ego vocabo eos & stabunt simul. Item ego sum dominus deus tuus, qui conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Et infra: Quia ecce dominus in igne veniet & quasi turbo quadriga eius, reddere in indignatione furorē suum & increpationem suam. §. c. 48. §. 8. §. eo. §. 7. & J. eo. §. 15.
- Hiere. 47** IX § Hieremias deniq; illius futuri cataclysmi meminit, dicēs: Ecce aquæ ascendent ab aquilone & erūt quasi torrens inundans, & operiet terram. s. Christianorū & plenitudinē eius, vrbē. i. ecclesiā & habitatorē eius, per quē intelligit indigenas Romanæ ecclesiæ. Ideo sub typo Babylonis subiungit: Annuntiate in gentibus & auditum facite, leuate signū & nolite celare. Dicite, capta est Babylon (hic forte confusionem taxat Romanam) vnde sequitur: Omnes qui tenditis arcum, debellate eum, non parcatis iaculis, quia dño peccauit, quoniam vltio domini
- Hiere. 50** IX § Hieremias deniq; illius futuri cataclysmi meminit, dicēs: Ecce aquæ ascendent ab aquilone & erūt quasi torrens inundans, & operiet terram. s. Christianorū & plenitudinē eius, vrbē. i. ecclesiā & habitatorē eius, per quē intelligit indigenas Romanæ ecclesiæ. Ideo sub typo Babylonis subiungit: Annuntiate in gentibus & auditum facite, leuate signū & nolite celare. Dicite, capta est Babylon (hic forte confusionem taxat Romanam) vnde sequitur: Omnes qui tenditis arcum, debellate eum, non parcatis iaculis, quia dño peccauit, quoniam vltio domini

- §.c.49. §.16 mini est: Vltionem accipite de ea, sicut fecit facite ei, quia veniet dies tuus, tēpus
 & j. eo. §.10 visitationis tuæ, & cadet superbus & corruet, arcum & scutum apprehendēt, cru-
 deles sunt & immisericos, vox eaz̄ quasi mare sonabit.
- §.eo. §.9 i fi X § Ad hoc Zacharias: Ecce dominus percutiet in mari fortitudinē eius Zach.9
 & §.eo. §.8 & hæc igne deuorabitur. Dominus i tuba canet & vadet in turbine austrī. Et in-
 fra: In illa die non erit lux, sed frigus & gelu, & erit dies vn̄ quæ nota est domino Zach.14
 & j. eo. §.15 quasi diceret, nobis vero incognita. Quis ergo (ait Iob) resistere potest deo? qui Iob.9
 §.ca.52. §.1. transtulit montes, & nescierunt hi quos subuertit in furore suo, qui cōmouet ter-
 & §.21. ram de loco suo, & columnæ eius concutiuntur, qui præcipit soli & non oritur,
 §.eo. §.5. & & stellas claudit quasi sub signaculo, qui extendit ccelos solus, & graditur super
 §.ca.59. §.8 fluctus maris, qui facit arcturum & orionæ & hyadas (quæ sunt signa aquatica) & Sap.16
 & j. eo. §.15 interiora austrī, deus cuius iræ nemo resistere potest. Creatori namq; seruit crea- 2. de trini. 1.
 §.eo. §.8 & atura, ex qua (secundum Augustinum) fiunt interdum aliqua quæ humanis sen-
 j. eo. §.17 sibus pro dispensatione congrua præsentantur, si qui dem ira dei frequenter reue-
 §.c.52. i pr. latur per aliquam creaturam sensibilem & intelligibilem, ad significandum dei iu-
 & j. eo §.11. stitiam inuisibilem. Nihil enim fit visibiliter & sensibiliter quod non de interio- 3. de trini. 4.
 §.c.52. §.10 ri inuisibili aula dei iubeatur aut permittatur.
- XI § Prædictæ in sup inundationi Dauidis oracula applicari possunt hym-
 nizantis: Tenebrosa aqua in nubibus aeris, præ fulgore in conspectu eius nubes Pfal.17
 §.c.40. §.3 transferunt, grando & carbones ignis. Et dominus, quem torrentes nostræ ini-
 & j. eo. §.17 quitatis conturbauerunt, in tonitru de cælo & dedit vocem suam altissimus. Et mi-
 §.eod. §.10 sit sagittas suas & dissipauit eos, fulgura multiplicauit & conturbauit eos. Et an- Pfal.28
 nuntiabunt cæli iustitiam eius, quoniam deus iudex est. Neq; in diluuiū aquarū Pfal.31
 multarum ad deum approximabimus, quia fluctus sui nimium super nos trāsient Pfal.41.
 Sonabunt & turbata erunt aquæ nostræ, quia deus habet vocem suam & moue- Pfal.45.
 buntur terrena corda nostra. Quoniam dominus excelsus, terribilis, rex magnus Pfal.46.
 §.eo. §.4 & super omnem terram. Qui manifeste veniet, & non silebit, ignis in cōspectu eius Pfal.49.
 j. eo. §.15 exardescet, & in circuitu eius tempestas valida. Qui conturbat profundum ma- Pfal.64.
 ris sonū fluctuum eius, turbabuntur gentes & timebunt qui habitant terminos a-
 signis suis. Quocirca propheta adhortatur vt clamemus ad deum. Quam terribi- Pfal.65
 lia sunt opera tua domine, venite & videre opera dei, terribilis in consilijs super
 filios hominum. Induxisti nos in laqueū, posuisti tribulationes in dorso nostro. Pfal.67.
 Magnificencia eius & virtus in nubibus.
- XII § Vltius Dauid de seipso in typo ecclesiæ inquit: Veni in altitudi- Pfal.68.
 nem maris, & tempestas dimerit me. Item viderunt te aquæ deus, viderunt te sci Pfal.76.
 §.c.55. §.17 licet cū correptionibus venientem, aquæ. i. homines molles, & timuerūt timore
 & j. eo. §.15 seruili, & turbata sunt abyssi. i. corda hominum in peccatis profunda, multitudo
 sonitus aquarū. i. imbrium erit, vocem. i. ostensionem dederunt nubes. f. pluēdo
 Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ, & commota est atq; tremuit terra, id est
 homines terrestres. In mari. i. in amara pœnitentia, via tua & semite tuæ in aquis
 §.ca.15. §.16 .i. tribulationibus multis. Mandauit em̄ nubibus de super & ianuas cæli aperuit. Pfal.77.
 Et infra: Sicut stipulam ante faciem venti, ita persequeris illos in tempestate tua, Pfal.81.
 & in ira tua turbabis eos. Super me confirmatus est furor tuus & omnes fluctus Pfal.82.
 tuos induxisti super me. In me transferunt iræ tuæ, & terrores tui cōturbauerunt Pfal.87.
 me, circumdederunt me sicut aqua. Et infra: A voce tonitru tui formidabūt eum Pfal.103.
 qui respicit terram & facit eam tremere, qui tangit montes & fumigant. Nā om- Pfal.134.
 nia quæ cunq; voluit, dominus fecit in cælo & in terra, in mari & in oibus abyssis
 educens nubes ab extremis terræ, fulgura in pluuiam fecit, qui producit ventos
 de thesauris suis, qui percussit primogenita Aegypti ab homine vsq; ad pecus, &
 §.eo. §.14. & misit signa & prodigia in medio tui Aegypte. Propterea censuit propheta deum
 j. c.64. §.7. esse laudandum, inquiens: Laudate dominum de terra, dracones & omnes abyssi Pfal.148
 §.ca.36. §.6. ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum. Ne autem quis huiusmodi tem- Augustin. 3.
 §.ca.52. §.13 pestates præter dei voluntatem agi, sed fortuitu vel ex causis tūmodo corpo- de tri. 9
 §.ca.31. §.1. ralibus vel spiritualibus euenire crederet, cōtinue subiecit, quæ faciunt verbū eius Sap.11
 .f. qui primitus omnia in mensura & numero & pondere in natura disponit.

- Threñ. 2** XIII § Deus præterea futuram inundationem per alium prophetam præmonstrat, dicentem: Tetendit arcum suū quasi inimicus, firmavit dexteram suā quasi hostis & occidit omne quod pulchrum erat visus est apparetia, in tabernaculo filia Sion, id est ecclesie, effudit quasi ignem indignationem suam. Postea in persona domini ait: Diuisiones aquarum deduxit oculus meus in contritione filia populi mei. Ad quod idem vates loco ecclesie conquerendo respondet. Inundauerunt aquæ super caput meum, dixi, perij. Deinde ad deū vertens orationem. Persequeris, inquit, in furore & conteres eos sub cœlis dñe. Ad idem Abacuc: Nunquid in fluminibus iratus es domine, aut in fluminibus furor tuus, aut in mari indignatio tua; infremitu conculcabis terram, & in furore obstupescies gentes, viam fecisti in mari equis tuis in luto aquarum multarum. Item in Naum dicitur: Portæ fluuioꝝ aperta sunt & templum ad solum dirutum, & Ninive, id est ecclesia peccans, quasi piscina aquarū, aquarū eius.
- 2. Pet. 2. 3. & Iud. 1.** XIII § Proh pudor nos modo Christiani sumus fontes sine aqua & nebulae turbinibus agitatae, ideo nobis caligo tenebrarum referuatur. Deserimus nempe aquam, id est gratiam dei, quam in nobis habere non curamus, transitoria autem turbinibus plena imitamur. Quae de re cœli magno impetu transient, & elementa calore soluentur & tabescent. Ob peccata etenim nostra perturbantur elementa atque inficiuntur. Ideo contra nos stabit spiritus virtutis, & tanquam turbo venti diuidet nos & ad heremum perducet omnem terram iniquitatis, & malignitas euertet sedes potentium. Atqui cum nymbis & nubibus veniet dñs, cuius vox tanquam vox aquarum multarum. Nam de throno dei procedebant fulgura & voces & tonitrua. Et multi homines morientur de aquis. Et audiuit Iohannes vocem dicentis: Vae vae habitantibus in terris. Idem quoque prænuntiat tempus prope esse quia signa multa præcesserunt, & obseruationis tempus non longas moras inuertit & retributionis dies quodammodo in ianuis.
- 4. Esdr. 8. 9** XV § Sicuti apparet in reuelationibus Esdræ, qui ait ad dominum: Ecce nunc domine demonstraſti mihi multitudinem signorum, quæ incipies facere in nouissimis, sed non demonstraſti mihi quo tempore. Cui dominus respondet: Metiens metire tempus in semetipso, & erit quum videris quando transferit pars quædam signorum quæ prædicta sunt, tunc intelliges quoniam ipsum est tempus in quo altissimus incipiet visitare seculum quod ab eo factum est, & quando videbitur in seculo motio locorum & populorum mutatio, tunc intelliges quoniam de his erat altissimus loquutus à diebus qui fuerunt ante & ab initio. Et infra: Ecce nubes ab oriente & à septentrione usque ad meridianum, & facies earum horrida valde plena iræ & procellæ, & collident se inuicem, & collident sydus copiosum super terram. Et erit timor & tremor multus super terram, & horrebunt qui videbunt iram illam & tremor apprehendet illos. Et post hoc mouebunt nymbi copiosi à meridiano & septentrione & portio alia ab occidente, & superinualescent venti ab oriente & recludent eam, & nubem quam suscitauit in ira, & sydus ad faciendum exterritationem ad orientalem ventum & occidentem violabitur, & exaltabunt nubes magna & valida, plena iræ, & sydus, ut exterream omnem terram & inhabitantes eam, & infundent super omnem locum ærum & eminentem sydus terribile, ignem & grandinem & rumpheas volantes & aquas multas, ut etiam impleantur omnes campi, & omnes riuus plenitudine aquarum multarum, & demolientur ciuitates & muros & montes, colles & ligna sylvarum & scenum pratorum & frumenta eorum. Et infra: Nunquid repellet aliquis sagittam à sagittario forti missam? dñs fortis immittit mala, & quis est qui repellit eas? exijt ignis ex iracundia eius, & quis est qui extinguit eum? coruscabit, & quis non timebit? tonabit, & quis non pauebit? dominus cominabit, & quis non funditus conteret à facie ipsius? terra tremuit & fundameta eius, mare fluctuat de profundo, & fluctus eius disturbabunt & pisces eius à facie dñi, & à gloria virtutis eius, quoniam fortis dextera eius, quæ arcum tetendit, sagittæ eius acutæ quæ ab ipso mittunt, non deficient quum cœperint mitti in fines terræ.
- 4. Esdr. 16** XVI § Hæc per Esdræ prænotata & horrida inundatio hactenus non est impleta, ergo complebitur in propinqua, de qua loquimur, turbulenta sepestate. Iam

§. eo. §. 9. &
j. eo. §. 15
§. eo. §. 8. &
j. c. 62. §. 16.

§. c. 51. §. 6.
§. ca. 63. §. 2.
§. ca. 52. §. 12
§. c. 40. §. 3
j. c. 55. i. pr.
§. eo. §. 12 &
j. eo. §. 16
§. c. 40. §. 3
& §. c. 37 §. 2
j. c. 56. §. 4.

§. eod. §. 4.
& j. c. 58. §. 4
& j. c. 63. §. 1
§. c. 9. §. 7 &
j. ca. 60. §. 6
§. c. 49. §. 9
§. ca. 51. §. 13
§. eq. §. 12.
& j. c. 54. §. 1

§. c. 52. §. 1. &
§. c. 34. i. pr.
§. eo. §. 12. et
j. eo. §. 17
§. eod. §. 10
& j. c. 57. §. 6
§. eo. §. 11. &
j. ca. 62. §. 16

Iam enim angelus dei, id est, eius prænuntiatio, quam fecit altissimus multipharis indicijs, descendit in piscinã ecclesiã, in qua iacet magna multitudo peccatorum, scilicet languentium, cæcorum, claudorum, & aridorum, ideo aqua inundationis mouetur, quoniã clerici volunt iam rapere Christum, quia eius patrimonium rapiunt auare percipiẽdo & profuse delapidãdo, voluntq; ipm facere regem, quia dũtaxat regimina, tẽporalia appetũt, nihil de æternis curãdo, ab eis igitur ipse Christus aufugit. Et iam sero factũ est, & discipuli, id est, clerici descenderũt ad mare turbinis mũdani, & venerũt trãs mare in Capharnaum. i. in voluptates carnales, Et in ecclesia sic iam tenebræ factæ sunt, & nõ venit Iesus, id est, salus, sed vento magnæ aduersitatis flãte exurget mare vtpote per inundationem aquarũ aliasve plagas. Quas deminus reuelauit Apostolo præscio futurarũ calamitatum, quæ nobis iam imminenti, sed eas significari nõ expedit. Propterea respondet: Non audeo aliquicuius loqui eorũ quæ per me non efficit Christus, in obedientiã gentiũ verbo & factis in virtute signorũ & prodigiorũ. Et infra: Deus autem pacis conterat Satanã sub pedibus vestris velociter. Qui potens est vos confirmare secundum reuelationẽ mysterij temporibus æternis, taciti quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum secundum præceptum æterni dei.

XVII § Demum apud Birgittã Christus inquit: Sol & luna cæteraq; sidera & omnia cœlestia cursum suum peragunt secundum quod in deitatem præfinitum est, atq; ordinatum. Omnia elementa deniq; stãt in suo ordine & motu, sicut ab æterno præuisum est, & mouentur secundum factoris voluntatem. Dispositio vero hominis & omnium rerum in diuinã stabilitate præuisa est, & stabiliter secundum exigentiã vniuscuiusq; rei rationabiliter ministrata. Et infra: Scriptum est enim: Elementa omnia quasi compatiebantur mihi, scilicet Christo in morte, quãdo splendorem & solidum effectum retraxerunt. Sic elementa & creaturæ quandoq; pugnant & iudicãt pro deo, & ostendũt in cursibus suis, id est, inferiorũ influentijs irã diuinam. Hinc Baruch: Nubes quibus imperatum fuerit à deo perambulare in orbem, perficiunt quod imperatum est eis. Sequitur in Birgitta: Igitur scito, ob peccata Christianorũ tãta tonitrua & fulgura venient in ecclesiã meã multis viuẽtibus qui nunc viuunt, quod multi optabunt mortem, & mors fugiet ab eis. Auet autem diram iram in lanceam & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgurum, & tãquã à bene curuato arcu nubium exterminabunt, & ad certum locum insilient, & à petrosaira plenè mittent gradines, & scãdescet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Simile in Aggæo deificum eloquium. Adhuc modicum est, & ego mouebo cœlum, & terram, & mare, & aridam, & mouebo omnes gentes, & subuertam solum regnorum, & subuertam quadrigam & ascensorem eius, & descendent equi, & ascensores eorum, vir in gladio fratris sui.

XVIII § Antequã igitur prædictũ afflictionis tẽpus veniat, summi creatoris & iudicis nostri meminisse, ac iterea cautissime ambulare debemus, ne in corpore pariter & animo periclitemur, & ne nobis cõtingat quod Eliphaz apud Iob respondens, dixit: Propterea circũdatus es laqueis, & cõturbat te fortitudo subita quia putabas te tenebras non visurum, & impetu aquarum inundantium non oppressum iri. Tanta forsitan inundatio inualescet quod illi, qui præteritis alijs plagis superfuerint, fugient ad montes. Quãobrem vnusquisq; peccator cum Iona clamet. Scio ego qd propter me tẽpestas hæc gradis veniat sup Christianitatẽ. Circũdederũt me aquæ vsq; ad animã, abyssus vallauit me, pelagus operuit caput meũ Sic Catharina Senẽsis: Deus æternæ corã te facio querimoniã de me, quia pœnarũ quas proximus meº tolerare debet, ego ppter delicta sum mea cã potissima, ideo maiestãtẽ tuã exoro suppliciter, vt in me fiat afflictio. Deũ itaq; optimũ maximũ sedulo deprecemur, vt liberet nos de profundis aquarũ. Sua em diuina maiestas p supranotatas reuelationes euãgelicas & propheticas terrena nostra corda cõcutit vt merito ex tam crebris cõminationibus veterẽ vitã nostrã emendare, ac temporalia imò potius æterna supplicia præcauere debeamus.

¶ De fuga hominum.

Cap. LIII.

R 4 Ab affe

Iohã. 5

Iohã. 6

Roma. 15

Roma. 16

4. Bir. 67

4. Bir. 96

Matth. 27

Sap. 16

Baruch. 6

6. Bir. 110

Sap. 5.

Aggæi. 2.

Iob. 22

Ge. 14. & 2.

Iong. 1

Cath. Senẽ.

ca. 2.

A B affectibus carnalibus, tanq̄ à nos persequentibus, elongādi & à turba terrenorū desideriorū fugiendi, necnō in mētis contemplatione permanēdi exemplū Dauid dedit nobis, dicens: *Bece elōgavi fugiēs, & māsi in solitudine. s. mētis.* Instar huiuscemodi spiritualis fugæ, debemus fugere mūdānos dei inimicos, quē admodū verbo & exemplo docuit Christus, qui à facie Herodis fugit in Ægyptū, ait quoq; discipulis suis: Si vos p̄secuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliā. Talis fuga durabit vsq; ad proximē futurum aduentum Christi. Ideo subiūgit: Non cōsummabitis ciuitates Israel, donec veniat filius hominis. Ad huius fugæ cōcessionem, Christus in lapidātib; abscondit se, & exiuit de templo. Ite; quū quærent eum apprehendere Iudæi, de eorū manib; exiuit. Hinc schismaticos & hæreticos fugiēdi & euitādi doctrinā pariter & exemplum dedit Iohānes euāgelista, de quo Polycarpus narrat: Quū apud Ephesum balneas lauādi gratia fuisset ingressus, & vidisset ibi Cherinthum exire, continuo discessit non fortis, dicens: Fugiamus hinc, ne & balneæ istæ nos corrumpant in quibus Cherintus lauitur inimicus veritatis.

I § Ac nos earundē doctrinā; præuaricatores nō solum nō fugimus veritatis inimicos, neq; ecclesiæ catholicæ aduersarios, sed etiā cum illis utpote cum Iudæis & Sarracenis, cū hæreticis deniq; & excōmunicatis comertia & societates ac similia exercitia prohibita habemus, cōtra iura cōmunia & particularia in hæreticos schismaticosq; decreta. Insuper clerici, id ē, sorte electi (q̄ nil p̄ter deū curare debēt, & quorū vera fuga est abdicatio tēporaliū, & alienatio carnaliū, affectionū, ut suis se abnegēt, q̄ ad dei seruitiū sunt destinati, ideo ad humilitatē fugere deberent) nō fugiūt honores vanos & regimina t̄palia, sed talibus indignos se vltro īgerūt cōtra iuris prohibitionē. Ex quorū itaq; nolumus fugere nobis prohibita, neq; vitia euitare, neq; inueterata sc̄ltera deo inimicissima deserere, sed potius illic, id est circa t̄palia trepidauimus timore vbi non erat timendū, ideo terreat nos sonitus folij volātis, cogemurq; fugere ipsius dei iudiciū, tanq̄ diffidentes de iustitia nostra siquidem apparet illum de iustitia diffusum qui iudicium refugit.

II § Vex; postq̄ impij suo infelici studio multa laborauerint, tandē nihil consequunt nisi fugā, p̄uorē, cōfusionē cordis, teste Propheta: Multiplicatæ sunt infirmitates, id ē, inutilia opa vel infirma studia eorū, postea accelerauerūt, utpote festinādo fugere. Nolūt em̄ in fide aut spe quiescere, sed ad equos fugere & sup̄ veloces ascendere, velociores aut erūt q̄ persequunt ipsos, donec relinquant quasi malus naui in vertice montis & quasi signū sup̄ colle. Nepe malus est signū præteriti naufragij, sup̄ collem vero dat signū, ut à remotis sciat, quo sit fugiendū. Alia est significatio quā dat deus se timētibus ut fugiāt. Porro p̄dicta fuga & festinatio ac p̄uor est in ipsa mala conscia, quæ semp̄ fugit, & nunq̄ effugit, semp̄ timet, semp̄q; accidit quod timet, nunq̄ quæta, quia nō est pax impijs. Quāobrē tam horrendæ ingentesq; accidēt nobis aduersitates & calamitates q̄ scriptura docet nos fugere à futura plaga, qm̄ in illis diebus quærēt homines mortē, & nō inueniēt eā, desiderabūt mori, sed fugiet mors ab illis, & dicet quilibet, expedit mihi mori magis q̄ uiuere. De quibus quærit in Iob: Quare data est vita his q̄ in amaritudine animæ sunt, qui expetūt mortē, & nō venit, gaudentq; quū inuenerint sepulchrū. Tunc equidē ab increpatione dei fugiēt homines impij, etiā nemine persequēte, quoniam deum non audiunt, neq; eis præceptis obediunt fideliter.

III § Enimvero malitia p̄sentis t̄pis, utpote quinti & sexti statutū (q̄s iā agimus) manifeste exprimit in cantu quintæ & sextæ tubæ, nā qm̄ apertū fuit sextū sigillū, factus est terrē motus magnus, per quē annotat illa magna calamitas in decursu p̄sentis sexti status futura, ait em̄ cœlestis secretarius. Et oēs hoīes absconderunt se in speluncis, & dicūt montibus & petris, cadite super nos & abscondite nos à facie sedentis super thronum & ab ira agni, qm̄ venit dies magnus irę ipsorū.

III § Simili modo scribit, mulierem, id est, ecclesiā fugisse in solitudine, quā persequeutus est diabolus postq̄ vidit se proiectū in terrā. Est nanq; ipse Satan modo solutus ad immisiones malas, ideo uisitabit nos, dei permissione, cum tot & tantis

Psal̄m. 54
7. q. 1. aduersitas.

Matth. 2
Mat. 10

Iohā. 8. in fi.
Iohā. 10.
27. q. 1. omnis

De here. c. fi
cut ait

12. q. 1. cui
portio cum
cap. sequen.
8. q. 1. in scri-
pturis

Leui. 26.

Psal̄m. 13

11. q. 1. Chri-
stianis in fi.

Psal̄m. 15

Esa. 30

Isa. 17. in fi.

Iob. 19

Apo. 9

Thob. 3

Iob. 3

Psal̄m. 103

Proverb. 28

Leui. 26.

Apo. 6

Apo. 6

Lucæ. 23

1. c. 68. §. 5

Apo. 12

Iudith. 15

§. c. 13. §. 1 &
1. c. 57. §. 1

§. c. 47. i. pr.
& 1. c. 58. §. 1
1. c. 62. §. 4

§. c. 23. i. pri.
§. c. 32. §. 14
§. c. 53. §. 16.
§. c. 35. §. 10.
& 1. c. 58. §. 8
§. c. 53. §. 15
& 1. c. 50. §. 2.
§. c. 38. §. 6

Aliter, §. c.
41. §. 8
§. c. 43. §. 11.
& 1. c. 55. §. 6
1. c. 5. §. 5.
§. c. 29. §. 2.
& 1. c. 56. §. 11
§. eod. §. 4.
& 1. c. 50. §. 4
§. c. 49. §. 19
§. c. 49. & 50
& c. 53. p. 10.
§. c. 49. i. pr.
§. c. 14. §. 10

§. c. 17. i. pri.
§. c. 43. §. 15.
& 1. c. 55. in
prin. & 1. c. 64
in pri. & 1. c. 4
1. c. 57. §. 7
§. c. 4. §. 3
§. c. 7. §. 4
§. c. 40. §. 4
§. c. 15. i. pri.
& tantis

- & tantis aduersitatibus vt mens & consiliū à nobis fugiat, & solo tremore metuq; agitati, fugā p̄sidiū sumamus, fugituri p̄ vias campos, & semitas colliū. De quibus Zach. 14. Zacharias inquit: Fugietis ad vallem montiū sicut fugistis à facie terræ motus in diebus Ozia regis Iuda. Item Esaias: Homines introibūt in spelūcas petrarū, & in voragine terræ à facie formidinis dñi, & à gloria maiestatis eius, quā surrexerit p̄cutere terrā. Et infra: Ecce tribulatio, & tenebræ, & dissolutio, & angustia, & caligo p̄sequēs, & nō poterit auolare ab angustia sua. Deinde quasi lamentādo idem Esai. 8. Esai. 8. vates nos interrogat: Quid facietis (inquit) in die visitatiōis & calamitatis de lōge (vt pote à tempore Esaiæ vsque huc) venientis, ad cuius fugietis auxiliū & vbi relinquetis gloriā vestram? ne incuruemini sub vinculo & cum interfectis cadatis. Hier. 4. Hieremias insuper ait: A voce equitis & mittentis sagittam fugit omnis ciuitas. Item interfecti in sterquilinio super faciem terræ erunt in sepulti, & eligent magis mortem quā vitam, omnes qui residui fuerint de cognatione, id est, de Christianitate hac pessima, ideo cadent in tempore visitationis suæ. Et singuli ad terrā suā fugient. Grex disper sus Israel. Terror em̄ nimius irruet sup̄ eos, & fugiet in absconditū, ac dicet: Melius erat nos non esse q̄ adhuc viuentes viuere in impietatibus nostris, & beatificabunt eos qui iam mortui sunt.
- V §** Fugiet itaq; homines in tenebris, & derelinquet tētoria sua, fugietq; tantū anias suas saluare cupientes, & pacē querētes quā non inuenient. Ab eis ne peribit fuga & saluatio. Nam altissimus dicit: Peribit fuga à veloce & fortis nō obtinebit virtutem suā, robustus nō saluabit animā suā & velox pedibus nō saluabit, neq; alensor equi, & robustus fugiet nudus in illa die.
- VI §** Talem nostrā fugā ob tremēdas calamitates futurā saluator p̄dixit. Quū videritis abominationē desolatiōis, quę uisita est à Daniele propheta, tunc q̄ in Iudæa sunt, fugiet ad montes. Vā aut̄ pregnātibus & nutrietibus in diebus illis. Orate vt nō fiat fuga vestra hyeme vel sabbato. Quæ sunt t̄pa ad fugā incōmoda. Siquidem in hyeme fugit p̄ctā qui ea non zelo iustitiæ, sed timore seruili, obiditit vel qui vsq; ad mortē expectat cōverti. Sabbato aut̄ fugit qui serō & lente vel vsq; ad exactā t̄tatē differt fugere p̄ctā, quod detestat dñs apud Catharinā aiens: Periculosum est vnicuiq; differre vitā emendare, expectando tempus quod nondum habet, & perdendo tempus quod iam habet gratiose ei concessum.
- VII §** Et quis hmōi fuga, à Christo p̄conizata, finaliter de extremo iudicio est intelligēda, quādo fiet tam magna tribulatio qualis nō fuit ab initio creaturæ quā condidit deus vsq; mō, neq; fiet, tñ nihilominus propinque nostrę calamitati, quę erit vltimę anxietatis p̄ambula fugura applicari potest. Nā om̄i t̄pe instat nobis futura calamitas, quā semp̄ fugiendā, Ch̄sus docet, aiēs: Qui in Iudæa, id est, Christianitate sunt, fugiāt ad mōtes, s. virtutū, & q̄ in medio, s. peruersitatis sunt, ab ea discedāt, & q̄ in regionibus, id est, q̄ se bene regūt, nō intrent in malitiā, vigilate igit̄ om̄i t̄pe orātes, vt digni habeamini fugere ista oīa quę futura sunt. Et infra: Filie Hierl̄m, nolite flere sup̄ me, sed sup̄ vos ipsas flete & sup̄ filios vestros, quā ecce veniet̄ dies, in q̄bus dicet̄: Beati steriles & v̄tres qui nō genuerūt, & vbera quæ nō lactauerūt, tūc incipiet̄ dicere montibus, cadite sup̄ nos, & collibus, operite nos, quia si in viridi ligno hoc faciunt, in arido quid fiet? Lignū viride est crux Christi, cuius electi in futura calamitate iusto metu fugiet̄. Quō ergo impij p̄ctōres, per lignum aridum intellecti, timore iniusto & animo perplexo fugā querent̄: quisnam finis eorum qui non credent̄ Euangelio.
- VIII §** Idē redēptor noster Iesus in Birgitta illius anxietatis meminit, dicens: Iustitia mea euidenter manifestabit̄ intantū, q̄ qui eā experiet̄, sentiet̄, opa eius veniet̄ in publicū, & mēbra cōtremiscēt, horrēdus est em̄ casus, & p̄cipitiū intolerabile. Et infra: Sentiet̄ iustitiā meā, ego em̄ quasi vermis in hyeme mortuus iacēs ipsis videor. Siquidē filius hominis est vermis, qui inquit, Ego sum vermis & non homo. Et in Birgitta subdit: Nunc reuiscere volo per terribile iudiciū meū, & veniā sic terribilis, vt vidētes dicēt̄ mōtibus, cadite sup̄ nos à facie iræ dei. Et infra: Terra diripiet̄ & inhabitātes optabūt̄ mortē, sed fugiet ab eis, quia impij dominabunt̄ iustis, Et infra: Vita habebit̄ t̄dio, fuga queret̄, & non inueniet̄. Secundum Metho

§.eo. §.2. &
I. eo. §. 6

§.c. 41. §. 8.
& J. c. 55. §. 9

§.c. 49. §. 6.

§.c. 49. §. 13
& J. eo. in fi.

§.c. 45. §. 6.
§.c. 36. §. 2.

in fine
§.c. 50. §. 2. &
§.c. 2. §. 4

§.c. 17. §. 22
§.c. 38. §. 18.

& J. c. 61. §. 9
§. eodē. §. 4

& J. eo. §. 7.
§.c. 18. §. 3 et

J. c. 55. §. 5
§.c. 33. §. 1

§.c. 44. §. 4
& J. c. 57. §. 11

§.c. 45. §. 13.
& J. c. 55. §. 1

J. c. 57. §. 2.
J. c. 31. §. 6

§.eo. §. 3. &
J. eo. §. 8.

§.eo. §. 6
§.c. 38. §. 2 et

J. c. 60. §. 5

§.c. 43. §. 9 &
J. c. 62. §. 19

§.eo. §. 7
§.c. 53. §. 17.

§.c. 44. §. 6
& J. c. 56. §. 12

- Methodius Methodiū deniq; homines ita angustiat, beatificabunt eos qui iam mortui sunt. Similiter sacerdotes abscondēt habitū, & coronas suas, sicut Vincentius & Cyrilus vaticinati sunt. Et postq̄ illa tribulatio ecclesiæ cessauerit, tunc vā primū abijt. Et ecce venient adhuc duo vā post hoc.
- Apo. 9. **¶** De tribus vā. **¶** Caput LV.
- I**N Apocalypsi de triplici vā crebra fit mētio, ac multiplex repetitio. Sub tribus quidem vā complebit ira dei contra ecclesiā eiusq; membra, nam Iohānes audiuit vocem dicentis: Vā, vā, vā habitātibus in terra. Nempē vā primū est illa tribulatio ob quam Hēr tota comportata est collectura. Quod quidem vā obuenit propter scelera nostra. Vnde Iob: Si impius fuero, vā mihi est. Et in Ecclesiastico: Vā duplici corde & labijs scelestis, & manibus malefaciētibus & p̄tōri, vā dissolutis corde, vā his qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas: Vā vobis viri impij, qui dereliquistis legem domini altissimi. Item Esaias: Vā gēti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequā, filijs scleratis. Et infra: Vā impio in malū, retributio em̄ manuū eius fiet ei. Porro in Ozea inq̄t dñs: Vē eis quia recesserūt à me, vastabunt, q̄ p̄uaricati sunt in me v̄e quoq; iplis quū recesserō ab eis. Ecce duplex nobis v̄e qui peccauimus, vnū quod sustinemus supplicia, alterē q̄ t̄aremus deo: Quippe istud primū vā est flagellū nobis propinquus iam imminens, quod presumit futurū sub tuba quinti angeli, v̄t pote in calce quinti, & in fece sexti statuum iam concurrentium.
- I** § Est si ecclesia longo retroacto tpe tribulationes passa est q̄ plurimas, eorundem tñ tribulationū consummatio denotat per primū vā, & fiet sub antipapa & tyrāno supra speciem caris. Postq̄ em̄ Iohānes eiusdem antipapae siue pseudoprophete finem descriperit, subiūgit, dicens: Vā vnū abijt, id est, completū est. Atq; sub isto vno & primo vā comprehendunt om̄es tribulationes in superioribus vsq; huc deductae. De ip̄o deniq; primo vā scriptū est in typo ecclesiæ: Vā tibi Moab perijisti popule Chamos, id est, nequā, q̄ comprehensū sunt tui filij & filiae in captiuitatē. Itē vā sup Nabo, qm̄ vastata est & cōfusa est fortis & tremuit, nō est vltra exultatio. Idcirco clamat ecclesia: Vā mihi sup contritiōe mea, pessima plaga mea.
- Hiere. 48. Rursus ad ecclesiā dñs: Quia oblita es mei & confisa es mēdacio, ideo ego nudavi foemora tua, & apparuit ignominia tua, v̄e tibi Hierusalem, id est, ecclesia.
- Hiere. 15. **II** § In isto primo vā dicunt homines māducare linguas suas p̄a dolore, & blasphemare deū cœli p̄a doloribus & vulneribus suis, & non agere p̄enitentiam ex operibus suis, s. malis, & sic in malo obstinati peribunt. Ille peruerforum interitus nuncupat primum vā, quia propter eorū culpam ip̄sōrū p̄ena in p̄esenti seculo inchoatur perpetuo duratura, ob eorum enim desperationem obstinam descendunt in infernum viuentes.
- Apo. 16. **III** § Reliquū est: Sicut allegoricē tria vā opprimūt ecclesiā vniuersalem v̄t pote primū vā culpabile in membris morbofis, sc̄dm vā p̄enale in aduersitatibus t̄palibus ecclesiā perturbātibus; tertiu vā a ternū, quo ecclesia meretrix, in damnatis, s. Christianis, p̄petuo cruciabit. Sic tropologicē tria vā patit̄ quelibet peruersa ecclesia singularis seu indiuidua, videlicet quae libet anima dānata. Quae dicit, vā mihi quia nata sunt, s. quo ad culpā, vā mihi qui tam longa fuit vita mea, s. quo ad p̄enā temporalem, & v̄e quia sum in morte p̄petua. Quorū v̄e primū obuenit p̄tōri in consciētia, quae naturaliter mordet p̄tō, quo anima voluntarie incurrit primā ruinā, id est mortem sp̄ualem. Sigdem p̄ dei grām homo huiuscemodi morsum conscientiae ad reatū & verā p̄eniam nō dirigit ne quā primā sui ruina reparat; tunc sequit̄ secūda ruina qua homo destruit & comparat iumētis inipientibus. Propterea deus ei infligit primū v̄e, quādo ip̄m pulsat & punit cū aduersitatibus temoralibus. Post quas si p̄tōr se non emēdauerit, vitā spiritualem recuperando om̄esq; in se ruinas & vulnera p̄tōrum reficiendo, tūc sequet̄ eum tertia ruina, id est, mors corporalis & necessaria, quae secum affert secundū vā, id est, intensum mortis dolorem ac morsum amarissimū. Et statim adest v̄e tertiū, quod est peculiare vniuscuiusq; hominis iudiciū extremū, quoniā pars peccatorū erit in stagno ardenti igne & sulphure, quae est mors secunda.
- Psal̄m. 54. 2. Bir. 8. **¶** Psal̄m. 48. **¶** Deut. 32. **¶** Apo. 21

§. c. 30. §. 12.
§. eod. §. 4.
in fine
§. §. 39. §. 8.
§. c. 55. §. 9
§. c. 55. §. 14
§. c. 53. §. 18.
& §. 7.
§. c. 55. §. 4
& §. 8.
§. c. 54. §. 3.
§. c. 14. §. 14
§. eo. §. 6
§. c. 42. §. 8.
§. c. 44. v̄-
que ad c. 54.
§. c. 49. §. 24
& §. c. 56. §. 7
§. c. 46. §. 12
§. c. 40. §. 4
§. c. 49. §. 12
& §. eo. §. 3.
in fine, & §. c. 64. §. 4
§. c. 37. §. 11.
& §. 12. & §. c. 56. §. 3
§. c. 44. §. 13
in fine
§. c. 44. §. 6
& §. c. 31. in fine
§. c. 39. §. 1
§. c. 30. §. 12
& §. c. 61. §. 3
in fine
§. c. 47. §. 11
& §. c. 58. §. 7.
& §. §. 62.
§. 18.

Ad tollē

- III § Ad tollendum illud tertium vā Prophetā inuocat dominum, dicens: Illumina dominus oculos meos, ne vnquam obdormiā, id est, corporaliter moriar in morte. s. spirituali, hoc est, in pctō mortali, quia inde sequerēt tertium vā, id est, mors secunda & perpetua: tunc diabolus inimicus meus diceret, prā ualui aduersus eum, vt pote contra me peccatorem. Item Christus, ordine tamē prāpostero, ad Birgittā inquit: Si pctōres emendati ad me nos redierint, vindicabor in ira mea, tunc vā. s. tertium erit eis in corpore & in anima: vā. s. secundū quia in mundo, id est in aduersitatibus tēporalibus vixerūt, & vā. s. primū culpabile, quia modica fuit voluptas eorū, & adhuc illa vana diligunt, ideo cruciatus eorum (intelligo per tertium vā) erit perpetuus.
- V § Ceterū primū vā aduenit triplici modo: Primo, quia homo nascit̄ in malam inclinationem. Secundo, quādo committit culpā. Tertio, si perseuerat in culpa vsq; ad finem vitæ temporalis. Hinc in Birgitta dicit: Vā super vā miseria super miseriā veniet, vā quoq; nunquā minuet, deinde subiungit, veniet tibi vā, quo vā caro tua arefcet, aīa pauore dissoluet &c. ideo fuge celeriter ad latibulum diuinæ humilitatis, ne veniat vā quod minatur, quia ideo minat vt fugiatur. Et alibi Christus de quodam populo ait: Ego ostendo multa vt homines prāparent se ad bona, & sciant faciēda, & patienter expectent, veruntamen scias, vā vnū abijt, & alterum veniet super ingratos regni huius, & post veniet benedictio mea super humiles petentes misericordiam meam.
- VI § Sic fiet etiā in ecclesia occidentali vniuersa nam licet in eodem regno & in pluribus alijs singularibus locis, vbi olim fides catholica vīguit primū vā abierit, eo videlicet casu & tempore, quo inibi per violētā firē per malā doctrinā fides Christi cessauit, & sic ecclesia in eisdem locis specialibus quodāmodo omnē ruinā passa est, tñ in ecclesia occidentali primū vā nondū finitū est. Quæ quidē ecclesia ad solā fermē Europā est redacta, vbi præcipuē in Italia vitia exuberāt, ac potissimū in Alemania religio sancta deficere incipit, ideo ibi cū maiori dāno & crudeliori austeritate, & extinctione fortassis seu trāspōsitione ecclesiæ Romanæ, primū vā adhuc restat, & cū tremore expectat consumendū. Tametsi multæ ecclesiæ particulares, tum in Asia, tum in Africa, tum etiā in quibusdā Europæ partibus propter hominū ibi existentū exorbitātiā, succubuerūt, & primū atq; secundum vā passæ esse videntur, quia sui homines tam in fide q̄ in dignitate ecclesiastica corruerunt, tertium vā & æternam damnationem recepturi.
- VII § Præmissa mala oriētaliū sunt præambula exempla calamitatum occidentalis seu Romanæ ecclesiæ, quæ similiter ob suorū membroꝝ delicta iam diu primā culpæ ruinam patit, ideo proximē in dignitate, tandem in fide est ruitura & p̄ consequens primū vā in breui passura, quā in ipsa ecclesia extiterint multi viri boni. Prout Christus Birgittæ, interroganti, quare ciuitas Sipontina, vbi tot corpora sanctoꝝ quiescunt, destructa esset, respondit, hoc meruerunt pctā inhabitātium, aliæ quoq; ciuitates meruerunt consimilia, iustus quidā, videns obstinationem eorundem inhabitantiū, rogauit deum vt potius locus desolaretur q̄ tot animæ perirent. Redeo ad propositū: Supra scriptū igit̄ primū vā Christiani modernū sustinebūt, temporalibus solūmodo incubentes. Nam saluator Corozaim aliasve Iudæoꝝ ciuitates alloquēs his verbis, vā vobis opulentis &c. voluit figurare ac significare presentū Christianoꝝ regiones. Quocirca omnes Christianitatis ordines modo pueri absq; dubio primū vā mox sustinebūt, quia vā omnibus peccatoribus qui in via Cain abierunt.
- VIII § Porro quidā vates de duobus dūtaxat vā loquunt, velut Ezechiel inquit: Accidit post malitiā tuā vā vā tibi. Et infra: Vlulate vā vā diei, quia iuxta est dies domini. Item Amos: In cunctis dicit vā, vā. Et in Apocalypsi: Vā, vā, vā ciuitas illa magna Babylon, hoc intelligendū est de vā temporali, & de vā perpetuo, vel quia caremus deo & sufferemus supplicia.
- IX § Primū vero vā (de quo nunc loquimur) est presentis seculi, & figurā illius magnæ tribulationis, qualis (iuxta euangelicum præconium) non fuit ab initio mundi vsque modo. Idem quoque primum vā est finis longæ vā tribulationis, quā

I. co. §. 4

Psal. 12

1. Bir. 56.

2. Birg. 9
Birg. ext. 82

4. Bir. 71

4. Bir. 114

Luca. 6.
Matth. 11.

Iudæ. 1

Ezech. 16
Ezech. 30
Amos. 5.
Apo. 18Matth. 24
Mar. 13

- nis, quam ecclesia (vt dictum est) per singulos quinq; præteritos status passa est. In sexto aut statum totum illud primū vā complebit, quoniam circa finem eiusdem sexti status, ecclesia à suis aduersitatibus ad tēpus liberabit. Id testatus est Eliphaz in Iob dicens: Inreparationem domini ne reprobēs, quia ipse vulnerat. s. in quinq; statibus, & medef, percutit, & manus eius sonabūt. In sex tribulationibus liberabit te, quasi dicat: O ecclesia per sex status fuisti tribulata, tñ in vltima sexti status tribulatione, vt pote post primū vā liberabit te deus. Postea subiungit: Et in septima nō tanger te malum. Tunc em̄ sc̄m Thelosphorū & quosdā alios scribentes, finiet quintus status, & sexto statu adhuc durāte septimus ecclesie status paulatim faccrescet. Siquidem eo tpe fiet ecclesie reformatio, ac infidelium conuersio omnium præter Iudæos, quibus cecitas contingit, donec plenitudo gentium introierit. Illa erit quædam figura & inceptio tranquilli status septimi.
- Roma. 11 X. § Post ambitionē deniq; vnus, id est, primi vā, videlicet postq̄ ecclesia per ignē primæ & magnæ tribulationis trāserit, & ecce veniet adhuc duo vā post hoc, q̄ sunt complenda sub tuba sexti & septimi angeli. Circa finē equidē sexti ecclesie status, flagellū magnū (quod erit sc̄m vā) Antichristus incutiet Christianis & toti ecclesie. De eodem secundo vā, & Antichristi tyrannide scribitur in Apocalypsi à capitulo nono, ibi, & textus angelus, vsque ad capitulum vndecimum, vbi dicitur: Gentes, id est, gentiliter viuentes calcabunt ciuitatem sanctā, id est, ecclesiam, bestia, quæ ascendit de abyſso, id est, Antichristus, faciet aduersus eos, scilicet iustos bellum, & vincet illos, & occidet eos. Vā secundum abiit, & ecce vā tertium veniet cito.
- Ioachim XI § De illo præterea sc̄o flagello inquit Ioachim: Post tribulationem supra descripti tyrāni terribilis, vā primū abiit, & ecce vā secundū, fugiamus à facie eius, clama in fortitudine, quia iā incipiūt vltimi cruciatus, ah, ah, vbi ē Lucifer quo abierūt stellæ? Per quas forsità prælatos significare voluit Ioachim: Per Luciferum aut pontificē quasi singularem stellā, quæ si peruertit nominat absynthium. Postea subdit: Curramus & nō &c. nō aspiciamus retro. Quo quidē secundo flagello post interitū Antichristi finito, credent Iudæi & reliquæ tribus Israel, quæ (vt inferius deducet) ad Christū conuertent. Venient nāq; dies (ait dominus) & conuertam conuersionem populi mei Israel & Iuda, & conuertā eos ad terram quam dedi patribus eorum. Tu ergo ne timeas Israel, quia saluabo te de terra longinqua, & semen tuum de terra captiuitatis.
- XII § Interim vel post modicū interuallum adueniet tertium & vltimū vā & flagellum ecclesie per Gog aliosq; tyrānos hominibus infligendū. De quo dicit: Vē terz & mari, quia descendit diabolus ad vos, habēs irā magnā, sciens quod modicum tempus habet. Et licet in Iob videat exprimi, q̄ in septimo statu ecclesiam nō tanger aliquid malū, tñ subintelligendū est diuturnū, qm̄ persecutio ipsius Gog non diu durabit, sed deniq; est malum septimi status. Vel illa tertia plaga potest referri ad finem, seu caudā sexti status, vt infra patebit. Vel potest dici, q̄ illud vā non tãget ecclesiam, s. spiritualiter, sicut nec tyrāni olim nocuerunt ecclesie, quia Gog & sui satellites non intemēt principaliter nocere ecclesie, sicut primū flagellum circa dignitatem ecclesiasticā, vel sicut sc̄m Antichristi flagellum circa fidem catholicā, sed Gog & sui complices, licet instigabūt homines ad colendum bestiā, tñ principaliter oīa morte p̄sternere conabunt, iuxta elogiū istud: Suscita bo super eos Meedos, qui argentum non quæ rant, nec aurum velint, sed sagittis paruulos interficient, & lactentibus vteris non miserebuntur, & super filios non parceret oculus eorum. Illam stragem ecclesia suaq; membra patienter sustinebunt. Idcirco huiusce malum temporale non tãget ecclesiam, neq; eis seu suis membris in salute nocēbit, quemadmodum olim martyrum sanguine ecclesia non læsa, sed salubriter irrigata ē atq; adaucta. Hinc docemur, pro fructu salutis adipiscendo, in omnibus aduersitatibus nostris patientiam esse adhibendam, ne per impatientiam meritum mutetur in culpam.
7. q. 1. cum p
cussio,

De patientia in tribulationibus adhibenda,
Caput LVI.

Proinde

- P**roinde considerandū est, an à deo, an ab homine tribulatio eueniat. Si-
quidem ab homine, non semper est toleranda, præsertim quando diuine
maiestati vel suæ ecclesiæ fit iniuria, ea est propulsanda & vindicanda, a-
lioquin patientia, ceu praua negligentia, merito esset culpanda, si aduer-
sus blasphemum seu hostem fidei & ecclesiæ, non fieret iusta oppugnatio. Vnde
aduersus hæreticos acriter disputandum est, similiter contra Turcas & Sarracæ-
nos, cæterosq; ecclesiæ inuasores rebellare licet. Quādo aut̄ iniuria ab homine ir-
rogatur homini, tum consilium est, diligite inimicos vestros, benefacite his qui
oderunt vos & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, hæc est optima
patientia quādo fit bona retributio pro malo. Quam etiam iudex censetur facere
administrando bonam iustitiam in malefactores.
- I §** Quando autem pro malo irrogato non redditur neq; bonū neq; malū
hæc patientia, & si non perfectissimorum, humilium tamen est Christianorum,
qui iniurias sibi vel suis irrogatas æquanimiter tolerant. Hoc saluator tum exem-
plo, tum verbo docuit, dicens: Si quis te percusserit in vnā maxillam, præbe ei al-
teram. Et iterum. Qui te angariauerit mille passus, vade cum eo duo millia. Item
Qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Idipsum apostolus
docet: Nulli malum pro malo reddentes, nō vos defendentes, date locum iræ. Irē
Non vosmetipsos vindicantes, sed magis iniuriam percipite & magis fraudē pa-
timini. Hanc vocis doctrinam Christus exemplo firmavit, crucem patienter to-
lerando. Petrum quoq; gladio vrentem, increpauit, dicens: Mitte gladium tuum
in vaginam, an putas quia nō possum rogare patrē meum, & exhibebit mihi plus
q̄ duodecim legiones angelorum? Similiter increpauit Iacōbum & Iohannē, qui
gestiebant ignem de cælo descendere super eos, qui ipsum non receperant. Per
hoc inhibuit vindictam pro sui expulsionem fieri. Iniuriam vero deo irrogatā in-
nuit esse vindicandam, quum ibidem diceret: Nescitis cuius spiritus estis, q̄ d. nō
zelo iustitiæ, sed animo vindicandi afficimini.
- II §** Quamobrē præcepta patientiæ nō tam ostentatiōe corporis, q̄ præ-
paratione cordis sunt retinenda. Cauetur nanq; in canonibus, vt in secreto tene-
atur animi patientia cum benigna asperitate propulsandi iniuriam. Hinc dñi-
nus Iesus singularissimum patientiæ exemplum, quum percuteretur in faciē, res-
pondit: Si male loquutus sum, exprobra me de malo, si autem bene, quid me cæ-
dis? Et licet apostolus prohibeat reddi malum pro malo, tamen hoc potissimum
intelligitur de reciproca iniuria, & non de iure alicui competente. Id em̄ non cen-
setur esse malum, sed quoad se quoddam bonum, quod quis, agendo aduersus re-
um prosequi potest si velit, ordine tamen debito. Vnde leges, canonesq; modū
vltionis statuerunt, oculum pro oculo, dentem pro dente, &c. Illa vero iuris sui
prosequutio est minoris perfectionis, q̄ remissio iniuriæ. Seruū em̄ dñi nō oportet
litigare. Siquidē dñs nobis præcipit, non resistere malo, vel etiā in iudicio nos
defendere, ergo multo minus decet iudiciali strepitu agere. Quamobrē Carthu-
sianum statuto cauetur iudiciorū tumultus, quia sapit impietatem.
- III §** Venio nunc ad secundum principale & iuxta propositam materiam
congruum membrum, quando ex diuina dispensatione accedit nobis aduersitas,
quæ in omni euentu cum humili patientia est sufferenda, quia deus nos tanquam
aurum probat in fornace patientiæ. Vnde ait Augustinus: Quis vnq̄ potest nos
amplius amare q̄ deus? Et tamen nos salubriter terrere non cessat. Sæpe etiā mor-
dacissimum medicamētū tribulationis adiungit. Nō aufert ab Apostolo stimu-
lum carnis tertio rogatus, vt virtutem in infirmitate perficiat. Non enim est re-
probatio, sed virtutis approbatio, bonorum aduersitas. Quantum fructum affe-
rat patientia, exposuit dominus Catharinæ Senensi. Item qualiter in animo ho-
mo non debeat turbari persequutionibus & spinis quas mundus germinat, datur
sana doctrina ibidem. Nam omnia patienter, imō hilariter sunt sustinenda, hac
temporali pace gaudet iustus, qui nulla prosperitate aut aduersitate dissoluitur, &
sic arram æternæ pacis prægustat.
- III §** Qualiter etiā Christiani in tribulationibus enormibus breui aduen-
turis

23. q. 4. quod
Christus.

23. q. 2. p. 10.

23. q. 8. disp.
& c. igitur.
Mat. 5. in fi.

23. q. 3. lex.

Mat. 5

23. q. 3. c. 10

Luc. 6

Roma. 12

1. Cog. 6

Mat. 26.

Luc. 9. in fi.

23. q. 4. quod

Christus

23. q. 1. nisi in

fi. & c. patus

Ioh. 18

Rom. 12.

Exod. 21

2. Tim. 2

Mat. 5

Sap. 3

5. q. 5. c. 1.

2. Cog. 12

7. q. 1. aduet

fitas.

Cath. Se. c.

25. & c. 45

Arta æter-

næ vitæ.

Cath. Se. c.

46. cum si.

S turis

DE PATIENTIA IN TRIBVLATIO. &c.

- Esaię. 26 turis patientes esse debeant, deus summus maximus per prophetam iubet: *Va* *J. c. 59. §. 2*
 Sapię. 11 de popule meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua super oę, abscondere mo- *S. c. 31. §. 7.*
 dicum ad momentum, donec pertranseat indignatio. Alibi quoq; habetur, qđ ele- *& J. eo. §. 13.*
 Iacobi. 1 ctos deus tanq̄ pater monēs probat, impios autem tanquā durus rex interro-
 gans condemnat. Hinc in canonica Iacobi. Omne gaudiū existimate cum in ten-
 tationes varias incideritis, scientes quod probatio fidei vestrę patientiam ope-
 ratur. Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipi-
 et coronam vite. Et infra: Patientes igitur estote fratres vsque ad aduentum do-
 Iacobi. 5 mini, patientes estote & cōfirmate corda vestra, quoniam aduentus dñi appro-
 pinquabit. Nota hic medium Christi aduentū, quo Christus cuiuslibet se inuocāti
 statim subuenire solet. Ideo subiungit: Ecce iudex ante ianuā affisit, utpote vni-
 Iacobi. 5 cuique pie morienti. Exemplum accipite exitus mali & longanimitatis & la-
 bore patiētis, prophetas qui loquuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus
 eos qui sustinuerūt. Sufferentiam Iob audistis & finē domini vidistis, quoniā mi-
 sericors est dominus & miserator.
1. Petri. 2 V § Petrus in super iubet deum glorificari ab hominibus in die visitatiōis,
 qui nos continue visitat multipliciter monēdo. Hęc est gratia (inquit) si qs pro-
 pter dei conscientiam sustinet tristitias patiēs iniuste, quę em̄ esset gratia si pec-
 cantes & colaphizati suffertis: sed si benefacientes patiēter sustinetis, hęc est gra-
 1. Petri. 3. 4. tia apud deum. Et infra: Oculi quidem domini super iustos, vultus autem domi-
 ni super facientes mala. Melius est benefacientes, si deus velit, pati quā male-
 Psa. 33 facientes. Et infra: Qui patiuntur secundum voluntatem dei, illi fideli creato-
 1. Petri. 4. 5. ri commēdant animas suas in benefactis, humiliamini ergo sub porētī manu dei,
 ut vos exaltet in tempore visitatiōis, omnem sollicitudinem proiciētes in eum,
 quoniam ipsi cura est de vobis. Quis em̄ est qui noceat vobis, si boni emulatores
 Sapię. 12 fueritis, flagellis igitur siue a deo missis, siue ab homine inflctis, vtere tanq̄ medi-
 1. Petri. 3 cinis p̄seruatoris, his quidem malis pressus multa facis vel obmittis, quę nō fla-
 gellatus, neq; faceres neq; obmitteres. Quomodo autē olim deus in veteri ac ho-
 die in nouo testamēto, prouiderit & curauerit suas creaturas diuersimode largi-
 Ca. Se. c. 135 tionibus multipharis, tam in hoc seculo q̄ in alio, tam in temporalibus q̄ æternis
 vsq; ad c. 152 abūdanter enumeratur apud Catharinā Senē.
- Roma. 5 VI § Paulus deniq; multas sanas patiētīę doct̄inas tradidit dicēs: Gloria-
 Roma. 8 mur in tribulationibus, sciētes quod tribulatio patiētiam operatur, patiētia autē
 probationem. Nūc iustificati in sanguine Christi, salui erimus ab ira per ipsum.
 Nō em̄ sunt condigne passiones huius temporis ad futurā gloriam. Spiritus ad-
 iuuat infirmitatem nostrā. Quis ergo nos separabit a charitate Christi? tribula-
 tio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculū, an persecutio, an gladius? Et
 2. Cor. 6 infra: In omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut dei ministros in multa patiētia,
 in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in sedi-
 Ephe. 6. tiōibus. Et infra: Induite vos armaturā dei, ut possitis stare aduersus insidias dia-
 boli, quoniam nō est nobis colluctatio aduersus carnem, sed cōtra spiritualia ne-
 quitia in cœlestibus, propterea accipite armaturā dei, ut possitis resistere in die
 malo, & in omnibus perfecti stare. In omnibus sumentes scutū fidei, in quo possitis
 om̄ia tela nequissimi ignea extinguere, & galeam salutis assumere, & gladium spi-
 ritus per omnem orationem. Sitis igitur sine quęrela & simplices filij dei sine re-
 Philip. 2 prehensione in medio nationis prauę & peruersę. Tādē apostolus cęset deo
 2. Thess. 1 gratias esse agēdas pro patientia nostra in omnibus persecutiōibus & tribulatio-
 nibus nostris, quas deo propitio sustinemus in presenti seculo in exemplū futuri
 iudicij dei, pro quo & patimur, scilicet tribulationē, sed nō angustiamur. Nam qđ
 2. Cor. 4 patiēs est, multa gubernatur sapiētia, qui autē impatiēs est, exultat stultitiā suam.
 Prouer. 14 Apostolus itaq; repletus est gaudio in tribulatione.
2. Cor. 7 VII § Præterea mater nostra ecclesia in psona Iudith ad patiētīę nos inui-
 Iudith. 8 rat, vbi admonet nos memores esse, quomodo Abraham tentatus est, & per mul-
 tas tribulationes probatus, dei amicus effectus est, sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses,
 & omnes qui placuerunt deo, per multas tribulationes transferunt fideles. Illi au-
 tem, qđ

tem qui tentationes non susceperunt cū timore domini, & impatiētiam suam, & improperium murmurationis suæ contra dñm protulerunt, exterminati sunt ab exterminatore & à serpentibus perierunt. Nos ergo non vlciscamur nos pro his quæ patimur, sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia, minora esse flagella dñi, quasi serui qui corripimur, ad emendationē & non ad perditionem nostram euenire credamus. Nā vsq; in tempus sustinebit patiens, & postea redditiō iocunditatis. Vnde alibi ecclesia nos alloquitur, dicens: O filij patienter sustinete iram, quæ superuenit vobis, sicut em̄ fuit sensus vester vt erraretis à deo, decies tantū iterū cōuertentes requireretis eū, qui em̄ induxit vobis mala, ipse rursum adducet vobis sempiternā iocunditatem cum salute vestra.

Eccle. 1.
Baruch. 4

VIII § Deinceps videndū quomodo saluator ipse ad patientiam nos hortatur, impatientesq; increpat, dicens specialiter ad eleg. & generaliter ad Christianos electos: Beati estis quum maledixerint vobis homines & persecuti vps fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes propter me, gaudete quoniā merces vestra est in cœlis, sic em̄ persecuti sunt prophetas qui fuerūt ante vos. Et infra: Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potius timete eum, qui potest corpus & animā perdere in gehēnam. Non veni pacem mittere, sed gladiū, veni em̄ separare hominem aduersus patrē suum. Et alibi: Putatis quia pacem veni mittere in terram? nō, dico vobis, sed separationē. Et infra: Quum audieritis prœlia & seditiones, nolite terri, oportet primū hæc fieri, sed nondum statim finis.

Mat. 5
Mat. 10
Luc. 12
Luc. 21.

IX § Quando autem cū impatiētia vel desidia in huius seculi procellis nauigamus, tunc in nobis Christus dormit, ideo procella ventū stagnū descendit nosq; compellimur & periclitamur. In nobis igitur per patientiam & operam sedulam suscitandus est Iesus ceu nostra salus, quem discipuli in procellis nauigantes inuocauerunt, clamantes, præceptor perimus. At ille surgens increpauit ventum & tempestatem aquæ, & cessauit, & facta est tranquillitas. Dixit autē discipulis, vbi est fides vestra? Ecce Christus increpat nostram in eū diffidentiam, necnon & arrogantiam ac impatiētiā ex aduersitatibus conceptam. Nam ipse ventis & mari imperat & obediunt ei. Ergo nostumidi & importuni ac impatiētes homines, per ventū & mare significati, deo nobis patientiā præcipienti obedire debemus. Factus est em̄ dominus refugium pauperi, adiutor in opportunitatibus in tribulatione, quoniā non in finē obliuio erit pauperis, patientia pauperum non peribit in finem. q. d. habebit mercedem.

Mat. 8.
Luc. 8
Mar. 4
Luc. 8
Mar. 8
Mar. 4

X § Ex in propheta deo confessus paratum se offert, ob suam culpā sponte suscepturæ flagella, dicens: Sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, quoniam ego in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper, quoniam iniquitatē annuntiabo & cogitabo pro peccato meo semper. Nam misericors dominus (inquit Gregorius) ab electis suis iniquitatum maculas studet temporali afflictione tergere, quas in perpetuū non vult in eis videre. Vnde in libro Birgittæ dicitur deus multa permittere propter peccata hominum, quæ non contingerent, si hominū dei gratia & ratione non abuteretur. Propter ingratitude quocq; & impatiētiā hominum, interdum deus permittit aliqua cōtra salutem hominum, quæ, si patientes essent, non euenirent. Qui igitur impatiens est, sustinebit damnū, quoniam absq; patientia non facimus fructum dignum pœnitentiæ, de qua in superioribus dictum est, alioquin superbi, avari, aut desperantes & absq; humilitate pœnitentes, ac in malignitate consumpti, essent salui.

Psal. 37
De pe. dist. 1.
c. si peccatū
4. Birg. 38
4. Bir. 57
Prou. 19
Mat. 3. Lu. 3
Psal. 59

XI § Idcirco David ostendit amplectendā esse tribulationem, per quā fit commutatio de culpa ad gratiam, aiens: Deus repulisti nos, s. à te, & destruxisti nos qui mali eramus constructi, & peius ædificati. Iratus es, & misertus es nobis scilicet flagellando & patientiam in flagellis concedendo. Commouisti terram, scilicet per tuas minas, & conturbasti eam, utpote cor terrenum, sana contritiones eius, quia cōmota est. Ostendisti populo tuo, s. electo dura, potasti nos vino compunctionis, dedisti metuentibus te significationem vt fugiant, s. per patientiam & humilitatem, à facie arcus futuras aduersitates cōminantis, vt liberentur dilecti

CONFESSIO NOSTRAE PRAVITATIS. &c.

dilecti tui, scilicet in presenti à seruitute diaboli, in futuro à pœna æterna, non vt careat præssura, sed vt fruatur paciētia, ideo subiungit. Et p̄o egredieris deus in virtutibus nostris, da nobis auxilium de tribulatione. Quonia ab ipso scilicet deo est patientia mea. Ad idem Hieremias: Maledictus homo qui cōfidit in homine. Benedictus vir qui cōfidit in domino, & erit dominus fiducia eius. Et rursus: Tu noli timere serue meus Iacob, ait dominus, quia tecum ego sum, consumam oēs gētes ad quas eieci te, te vero non consumā, sed castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi.

1. Pir. 6 XII § Pluribus tandem locis in Birgitta ad patientiam nos Christus inuitat. Mitto inquit amicos meos quasi milites in bellum, clypeum paciētiae debent habere ad latus, vt omnia patienter sustineāt. Si ego dominus eorum passus sum, nō mirum si & ipsi patiantur, non timeant, quia ego nunquam derelinquo eos, ideo si igne probetur, est ad eorum maiorem remunerationem. Et infra: Est utilissimum habere & petere patientiam, quia in diebus multorum qui nunc viuūt, sol dimidiabitur, stelle confundentur, sapientia infatuabitur, humiles in terra in gemiscent & audaces præualebunt. Et infra: Amici dei debent volui in mundo, nunc tribulatione spirituali, nūc temporali, tribulatio enim mundi est quædam præparatio & eleuatio ad coronam, etq; medicamentum & anthidotum humanæ infirmitatis. Nam vt homo timeat peccare, deus ostendit iudicia terribilia & immissiones per angelos malos.

Apoca. 3 XIII § Qui itaq; patienter suffert temporale malum sibi illatum, is non cetur esse in malo. Quonia altissimus aduersitatem passuro misericordiam promittit dicens, quia seruaisti verbum paciētiae meæ, & ego seruabo te ab hora tērationis quæ ventura est in orbem vniuersum tentare habitātes in terra. Ecce venio cito, Ego quos amo, arguo & castigo. Et in patientia vestra possidebitis animas vestras. Quare assiduis precibus clementissimum iudicem humiliter inuocemus, vt in omnibus persecutionibus, aduersitatibusq; nostris, quas deo propitio in exemplum iusti iudicij sui sustinebimus, salubrem patientiam & spontaneam tolerantiam misericorditer concedere dignetur, quo nobis huiuscemodi tribulationes in fructum digne cedant pœnitentiæ, nam si bona suscepimus de manu domini, quare igitur mala non sustineamus?

Confessio nostræ prauitatis cū inuocatione dei. Cap. LVII.

1. Theff. 5 Vamobrem supra descripta diuina iudicia nobis imminetia atq; vicina, deuotis ad deum orationibus nostris præcauere, vel saltem demulcere studeamus. Sine intermissione quidem orare debemus, nō solum toto conatu, sed etiam integro animo sobrie inuigilando, & indefinenter precibus incumbendo, vt vincamus hostes nostros, tum visibiles, tum inuisibiles, præcipue ipsi sacerdotes interpellent pro populo, cuius peccata comedūt, orentq; pro omnibus, quorum elemosynas & oblationes accipiūt. Sed in quantum afflictiones temporales, per orationes nostras, aut per intercessiones aliorum, à nobis auertere nequimus (prout timendum est) tunc ad dei iudicium subeundum humiliter nos præparare curemus, maxime nostram confitēdo culpam, à qua huiusce supra nos iudicia dependent, necnon inuocando deum, qui nos pœnitentes prius à culpa, deinde à pœna gladij & insultus malignorum hominum liberet, cæterasq; pœnas & plagas nobis imminentes mitiget, vel saltem in eis nos desperare non sinat, ad hoc nos angelo prouocante ac dicente: Adorate eum qui fecit cœlum & terram.

Apoc. 14 I § Sed quia futura pericula minime vel difficillime præcaueri possunt, teste Iob, qui more fragilis hominis optabat tempore diuinæ correptionis abscondi à facie iræ domini, quum diceret. Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me & abscondas me donec pertransseat furor tuus, & constituas mihi tempus in quo recorderis mei? Hinc ecclesia canit: Quando veneris iudicare terram, vbi me abscondam à facie iræ tuæ? Hei mihi domine, quia peccaui nimis in vita mea quid faciā miser? quo fugiā nisi ad te deus meus? miserere mei dum veneris in nouissimo die. Igitur deus maximus specialiter implorāndus est, vt sequitur.

In pri-

1. Theff. 5
De cōf. di. 1.
qn. & dist. 5
nunq.
Di. 36. c. fi.
1. q. 1. c. ipsi.

Apoc. 14.
Iob. 14
In vigilijs
defunctorum.

§. ca. 55. §. 9.
& §. c. 59. §. 2
§. c. 46. §. 10

§. eo. §. 6. &
§. c. 57. §. 15.
§. eod. §. 3. &
§. ca. 59. §. 7.
§. c. 43. §. 13.
& §. c. 54. §
8. & §. ca. 59.
§. 3 & §. c. 64
§. 1.
§. eo. §. 11 &
§. c. 59. in pr
§. c. 42. §. 5.
§. c. 55. §. 12.
§. c. 15. §. 35.

§. eo. §. 4 &
§. c. 59. i. prin
§. eo. §. 9. i. fi
§. eo. §. 6. &
§. ca. 66. §. 2.
§. eod. §. 11.
§. c. 58. §. 10.

§. c. 59. §. 1
§. eo. §. 3

§. c. 43. §. 2.

§. eo. §. 14
§. c. 49. §. 16
& §. eo. §. 6.

§. c. 54. i. pr.

II § In primis studeamus nostra delicta cordiali & sacramentali confessione abluere. Pœnitentibus enim datur via iustitiæ. Hinc filij Israel, quum peccassent, & per negligentiam mandatū domini transgressi fuissent, atq; deliquissent, confessi sunt peccatum suum. Iosaphat quoq; dedit consilium populo, vt cōsona voce confiterentur domino. Hinc Dauid ad dominum: Confitebor aduersum me iniustitiam meam, & tu remisisti impietatem peccati mei. Et Sapiens: Aperiet os suū in oratione, & pro delictis suis deprecabitur, & in oratione cōfitebitur domino. Sic Esaias: Confitebor nomini tuo quoniam fecisti mirabilia, quia posuisti ciuitatem, id est ecclesiam in tumultum, & urbem fortem, vt pote Romam, in ruinam. Idem Esdras ad Iudæos inquit: Vos transgressi estis, & nunc date cōfessionem domino deo patrum vestrorum, & facite placitū eius, donec auertatur ira dei nostri à nobis super peccato hoc.

III § Post huiusmodi dignam confessionem assidue orandum est, iuxta exhortationem Apostoli dicentis: Obsecro primum omnium fieri obsecrationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus & pro omnibus qui in sublimitate sunt constituti, vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate. Hoc est acceptum coram deo, qui omnes homines vult saluos fieri. Exaudietq; orationes iustorum, Et cui humilium, & mansuetorum semper placuit deprecatio. Respexit enim in orationem humilium, & non spreuit preces eorum.

III § Suffragia deniq; cōmunia cum publicis processionibus, alijsq; sacris ceremonijs sunt exacte celebranda. Per pontifices quoq; & cæteros pastores, pœces ad deū fundendæ. Si quidem sacerdos olim pro omni multitudine filiorū Isra-el rogabat lege præcipiente: Pontifex roget pro se & pro domo sua & pro vniuerso Israel, confiteatur omnes iniquitates filiorum Israel & vniuersa delicta atq; peccata eorum. Et postquam obtulerit holocaustum suum ac plebis, rogabit, tam pro se q̄ pro populo, dicendo: Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te. Mosen ita exaudiuit deus deprecantem pro populo, ne ipsum deleret. Nam bona est oratio cū ieiunio & elemosyna. Quocirca Thobias nos docet, dicens: Benedicite deum & coram omnibus viuētib; cōfitemini illi cū timore & tremore. Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, ipse saluabit nos propter misericordiam suam. Conuertimini itaq; peccatores & facite iustitiam coram dño, credentes q̄ faciat nobiscum misericordiā suam. Hierusalem ciuitas dei, hoc est, ecclesia, castigauit te dñs in operibus manuū tuarum, confitere domino in bonis tuis & benedic deum seculorū vt reā dificer in te tabernaculū suum, quasi dicat, vt restituat dignitatem ecclesiasticam & honestatem vitæ quā perdidisti. Nempe deus ad preces fidelium promittit reformationē ecclesie non cum gladio, sed cum quiete pacifica. Proinde scriptura ait: Si omnipotentē fueris deprecatus, si mundus & erectus incesseris, statim euigilabit ad te & paratum reddet habitaculū iustitiæ tuæ. Harum precum & orandi effusio in sacris ecclesijs visitandis cōmodius fiet: ait namq; Salomon: Si agentes pœnitentiam & cōfitemini nomini tuo venerint & adorauerint ac deprecaturi te fuerint in domo hac, de notando templū, exaudi in cœlo & dimitte peccatum populi. Super quo dñs. Si clausero cœlū & pluuia non fluxerit, si mandauero locustæ vt deuoret terram, & misero pestilentiam in populum, tamen oculi mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationē eius qui in loco isto orauerit, denotando ecclesiam.

V § Tenor vero inuocandi dominum partim sequitur: O Iesu effice in nobis vt incertitudinem diei iræ tuæ vigilando & bene operando præueniamus, ne voluptatibus & vanitatibus pristinis vacantes, imparati subito inueniamur in illo. Et cū Catharina Senensi vnusquisq; dicat: Sicut immortalis deus est vita, sapientia, lux, reuerentia & infinita iustitia, ita ego sum mors, stultitia, tenebræ, tortuositas & iniquitas, vtinam finienda. Ad hoc propheta, domino deo nostro iustitia, nobis autem confusio faciei nostræ. Peccauius ante dominum deū nostrum, & non credidimus diffidentes in eum, & non fuimus subiectibiles illi, & non audiuius vocē eius vt ambularem; in mādatis suis, & non audiuius vo-

Eccle. 17
Num. 5.
2. para. 20
Psal. 31
Eccle. 39
Esa. 25

1. Esdr. 10
1. Thess. 2
1. Tim. 2

Prou. 15.
Iudith. 9.
Psal. 101

Num. 15
Leuit. 16
Heb. 8

Psal. 34
Deut. 9.
Tobi. 12

Thobi. 13

Ca. Se. c. 36
Ioh. 8.

3. Reg. 8
2. para. 7

Thelospho.
Mat. 24.
2. Cog. 9
Catha. Sen.
oratione. 20
Baruch. 1.

CONFESSIO NOSTRÆ PRAVITATIS. &c.

- Baruch. 2. cem dei secundū omnia verba prophetarū, quos misit ad nos. Et infra: Peccauim⁹, ḡ. ca. 1. §. 6.
 Baruch. 3. impie egimus, inique gessimus in omnibus iustitijs tuis, auertatur ira tua à nobis. & j. in prin
 Et nūc domine omnipotens, anima in angustijs & spiritus anxius clamat ad te, mi cōclu .
 ferere nostri, quia peccauimus ante te, & agglutinata sunt nobis mala, &c. Et psal-
 mista: Nō intres in iudicium cū seruo tuo, quia nō iustificabitur in cōspectu tuo
 omnis viuens. Ad tales, similesq; inuocationes nos pius pater inuitat, dicens: Inuo-
 ca me in die tribulationis, eruā te, & tu honorificabis me.
- Psal. 142
 Psal. 49 VI § Deinceps specialiter optare cōdecet, vt deus liberet nos à plaga gla- ḡ. eo. in pr.
 dij, alijsq; potius plagis nos submittat. Ex diuina quippe permissione crudeles ty & j. eo. §. 7.
 anni in oppressos gladio vtuntur, quasi ex furore & propria vi, ideo gladij pla- ḡ. ca. 73. §. 3.
 ga existimatur immitior reliquis plagis, quæ sunt in medio manū dei. A cuius ḡ. c. 35. §. 15.
 manu licet nemo nos eruere possit, quia nō habet superiorem, vnde quasi horri- & j. c. 70. i p
 bilius sit incidere in manū dei viuentis quā tyrannorū, à quorū potentia potest ḡ. c. 37. §. 4.
 nos liberare dñs, in cuius manu est omnis potestas terræ. Tamē leuius est onus do-
 mini quā tyrannorū. Nam circa diuinas plagas nō est abbreviata manus domi-
 ni vt saluare nequeat, neq; aggrauata est auris eius, vt nō exaudiat, sed iniquitates
 nostræ diuiserūt inter nos, & deū nostrū, & peccata nostra absconderunt faciem
 eius à nobis ne exaudiret, manus em̄ nostræ pollute sunt sanguine & digiti nostri
 iniquitate. Ideo die ac nocte grauata est super nos manus dñi, sed cōuertimur in
 erumna nostra dum configitur spina. Nempe dominus dedit Dauid optionem
 trium plagarū, videlicet aut pestilentia pati, aut fugere hostes, aut in eorū gladium
 incidere. Et respondit Dauid: Ex omni parte me angustia p̄munt, sed melius mihi
 est, vt incidam in manus domini, quia multæ sunt miserationes eius, quā in ma-
 nus hominū, vt pote quā si tradere in manū gladij. Hinc Iob ad dñm. Pone me
 iuxta te, & cuiusuis manus pugnet cōtra me.
- Psal. 31
 1. Para. 21 VII § Qualiter autem pro liberatione à manu hominū, orandū sit, aposto- ḡ. eo. §. 3. &
 2. Reg. 24 lus instruit dicens: De cætero fratres orate pro nobis, vt sermo dei curat & clarifi- ḡ. eo. §. 8
 Daniel. 9. tur, & vt liberemur ab importunis & malis hominibus. Idem Dauid precatus ḡ. ed. §. 9
 Iob. 17 est. Secundū multitudinē impietatū eorū expelle eos, qm̄ irritauerunt te dñe. Itē: ḡ. eo. in pr.
 2. Theff. 3 Ne simul tradas me cūm peccatoribus, & cū operantibus iniquitatem ne perdas ḡ. j. eo. §. 12.
 Psal. 5 me. Sed libera me ab his q̄ oderunt me. Deinde vates docet orare, vt in alijs suble ḡ. eo. §. 13. in
 Psal. 27 uemur plagis, præsertim vt pro futuræ inundationis liberatione dicamus. Libe- ḡ. c. 53. in fi.
 Psal. 68 ra me domine de profundis aquarum, non me demergat tempestas aquæ, neque ḡ. j. eo. §. 15.
 Psal. 107 absorbeat me profundum, neq; vrgeat super me puteus os suū. Et rursus: Da no-
 Psal. 153 bis auxiliū de tribulatione, quia vana salus hominis. Domine mitte manū tuā de
 alto, eripe me & libera me de aquis multis.
- Matt. 24. & VIII § Saluator deniq; noster iubet, in omni tribulatione oratiōibus incū- ḡ. eo. §. 7 &
 c. 25. & 26 bere, dicens: Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Nescitis em̄ quā ḡ. eo. §. 15.
 Marc. 13. 14. do tempus sit, vt omni tempore orantes digni habeamini fugere omnia ista quæ su- ḡ. c. 54. §. 7
 Luc. 21. 22 tura sunt. Quinetiam ipse saluator proprio ore pro nobis deum patrem preca-
 Iohan. 17 tus est. Pater sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi, non rogo vt tol-
 las eos de mūdo, sed vt serues eos à malo, nō pro eis rogo tantū, sed etiā pro eis q̄
 credituri sunt per verbum eorum in me.
- De venera- XI § Similiter & sancti sunt inuocandi pro intercessione nostri. Siquidem
 tiōe sc̄torū. Eliphaz ad Iob dixit: Ad aliquem sanctorum conuertere, qui desuper clamauit:
 Iob. 5. in pr. Misere mihi mei saltem vos amici mei, id est sancti dei, quia manus domini teti- ḡ. eo. §. 7
 Iob. 19. git me. Nam quemadmodum in ecclesia militantefideles pro inuicem orare iu- ḡ. ca. 67. §. 2.
 Ephe. 4. bētur, ita in ecclesia triumphante beati pro nobis intercedere perhibentur, quo-
 niam nobiscum sunt membra ecclesiæ, ideo iubemur esse inuicem benigni ac mi-
 sericordes, donantes inuicem sicut & deus in Christo donauit vtrisque, nobis, mi-
 sericordiā, illis beatitudinē. Ecce ciues cælestes nobis donū misericordiæ & in-
 tercessionis, viceuersa, nos mortales ipsis donum reuerentiæ & honoris debemus.
- Psal. 9 Nempe deus, requirens sanguinem martyrum suorum, quotidie memoratur no-
 2. Theff. 4 stri, nec obliuiscitur clamorem pauperum, quia vult in suis glorificari sanctis. ḡ. ca. 59. §. 4.
 Si demundo iudicabunt, ergo multo potius intercedunt, siquidem iudicis est
 lites

I. ca. 60. §. 5.
S. c. 49. §. 24
I. eo. §. 11

lites dirimere. Multa corpora sanctorum surrexerunt cum Christo & apparuerunt multis. Ita coram deo pro nobis, inuocantibus se, procul dubio apparebunt. Erga sanctos igitur in caelis post Christum reponenda est singularis spes nostra. Quippe mirabilis deus in sanctis suis, per quos dat virtutem plebi Christianae, & loquetur pacem super eosdem sanctos. In quorum manu sunt gladij ancipites ad faciendam vindictam in nationibus, & alligandos reges & nobiles inimicorum nostrorum. Qui vocem sanctorum audient, id est, sentient eorum apud deum pro nobis intercessionem, digni carere gratia diuina. Nos autem habebimus fructum in respectu animarum sanctorum. Ipsi denique sancti exultabunt, quando nostri inimici inuentur confusione. Et quamuis beatorum in caelo poena desiderii, id est, compassio sit finita, tamen affectio desiderii, id est, charitas proximi in beatitudine durat, adeo quod ipsi coram diuina maiestate quotidie orant pro salute totius orbis. Quos etiam deus exaudiet, in quantum diuinae misericordiae non obuiamus cum nostris peruersitatibus. Birgittae reuelatum est, qualiter sancti pro nobis coram deo intercedant, dicentes. Nos videmus populum innumerabilem in periculo procillis perire, ideo rogamus te deum ut portum illuminare digneris, quatenus populus vitare sua pericula valeat, & iniquis gubernatoribus non parere, sed ad portum reduci lumine tuo benedicto.

S. c. 36. in pr
& J. c. 57. §. 2
S. c. 21. in fi.
S. c. 21. §. 11.

X § Caeterum Petrus praecipit, ut simus prudentes, & in orationibus vigilantes. Formam autem deprecandi atque exemplar nobis Azarias reliquit, cum potentem his appellando verbis. Iudicia vera fecisti iuxta omnia quae induxisti super nos, & super ciuitatem sanctam, denotando ecclesiam, quia in veritate & in iudicio induxisti omnia haec propter peccata nostra. Peccauimus enim, & inique egimus, recedentes a te & delinquentes in omnibus, & praecipua tua non audiimus nec obsecrauius nec fecimus, sicut praeeperas nobis ut bene nobis esset. Ne quae sumus tradas nos in perpetuum propter nomen tuum, & ne dissipes testamentum tuum, neque auferas misericordiam tuam a nobis. Ne confundas nos, sed fac nobiscum securum.

I. eo. §. 4 &
I. eo. §. 12. &
I. c. 61. §. 9
S. c. 52. §. 18
in fine.
& J. c. §. 11.
S. c. §. 5. &
S. c. 56. §. 7.
S. c. 52. §. 16

XI § Daniel in super, ex Hieremie propheta intelligens desolationem ciuitatis Hierusalem, id est, ecclesiae modernae longe ante praenuntiatam, in persona nostra lugebat, orauitque ad dominum dicens, peccauimus, iniquitate fecimus, non obediimus seruis tuis prophetis, quae loquuti sunt in nomine tuo regibus & omni populo terrae. Tibi domine iustitia, nobis autem confusio faciei, quia omnis Israel, id est Christiani prauaricati sunt legem tuam & declinauerunt ne audirent vocem tuam. Hoc dictum Danielis intelligitur hodie de ecclesia & Christianis in typo per Hierusalem, & omnem Israel significatis. Sequitur in Daniele: Auertatur obsecro ira tua & furor tuus a ciuitate tua Hierusalem, & a monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra Hierusalem, & populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum, aperi oculos tuos & vide desolationem nostram.

S. c. 34. §. 10
S. c. §. 9. §
S. c. 24. §. 7
S. c. 54. §. 7.
& J. ca. 64. §
4.
S. eod. §. 10.
& J. c. 58. §. 4

XII § Demum simus memores, quemadmodum salui facti sunt patres Hebraeorum in mari rubro, & vna cum Machabeo, fratribusque suis clamemus in caelum, & miserebitur nostri dominus. Cum Iuda congregatus est exercitus & ascenderunt in montem Sion, quem vi occupabant inimici, & viderunt sanctificationem desertam & altare prophanatum, ideo plaxerunt placentum magno. Praeterea Iudas Machabeus & qui cum illo erant, inuocabant dominum ut respiceret in populum, qui ab omnibus calcabatur ab impijs, misereturque templo quod contaminabatur ab impijs, miseretur etiam exterminio ciuitatis, id est, ecclesiae, quae esset illico complananda, & vocem sanguinis ad se clamantis audiret, memorareturque iniquissimas mortes paruulorum innocetium & blasphemias nomini suo illatas, & super his indignaretur. Rursus dominum rogabant prostrati in terram ne amplius talibus malis inciderent. Sed & si quando peccassent, ut ab ipso initius corripere tur, & non barbaris ac blasphemis hominibus traderentur. Item orauerunt ut bonum angelum mitteret ad salutem Israel. Tandem Iudas extendens manus in caelum, prodigia facientem dominum inuocauit, qui non secundum armorum potentiam, sed prout ipsi placet, dat dignis victoriam, dixit autem, Nunc dominator caelorum mitte angelum tuum bonum

S. c. 94. §. 6.
& J. 63. i. pri.
S. eod. §. 10
S. c. 36. §. 7.
S. eo. §. 7
S. c. 49. in fi.
S. c. 55. §. 8.

ff. si. cer. pe-
ta. l. quidam
Matt. 27
Col. 1. i. prin
Psal. 67.
Psal. 84.
Psal. 149
Sap. 18. i. pr.
Sap. 3.
Psal. 131
Ca. Se. 4. &
c. 92. cum si.
3. Bir. 5

1. Petri. 4
Daniel. 3
I. eo. §. 11

Daniel. 9
Daniel. 9

1. Mach. 7.
2. Mach. 8
2. Mach. 10.
2. Mach. 11.
2. Mach. 15.

CONFESSIO NOSTRAE PRAVITATIS &c.

ante nos in timore & tremore magnitudinis brachij tui, vt metuant qui cum blasphemia veniunt aduersus sanctū populum tuū. Pari modo & nos altissimū inuocare debemus, quoniam duplici spiculo ecclesia tempore nostra transfoditur vno quo pseudoprophetae insurgunt, decretaq; ecclesiastica cū blasphemia floccifaciunt, altero q; membra Christiana per tyrannidem dissipant. Ecce praelia hostiū & seditiones seu opinioneshæreticorū. Prececur ergo deū, vt à blasphemis & pseudoprophetis, ac à tyrannorū insultu ecclesiam præseruare, necnon Christianos cum captiuos, tum de cætero molestādos redimere dignet. Christianis q; dem non licet aduersarios vincere in gladio, seu hostili crudelitate, sed prece, pacisq; ac patientia, qua tenebras iniquorū, non patrimonia inimicorū, expugnent.

Mach. 2 Tunc demū sperare possumus, quod deus cito miserebit nostri, & congregabit de sub cælo in locum suū, osq; eripiet de magnis periculis & locū nostrū purgabit. Inquit enim inuictissimus dominus apud Catharinā: Vos amici mei nō timeatis iniquorum persecutiones iniustas, ego nāq; pugnabo pro vobis, quibus mea diuina prouidentia non deficiet.

XIII § Præterea confiteamur atq; oremus cū Neemia, dicendo: Peccauimus, vanitate seducti sumus, & non custodiimus mandatū tuū, & cerimonias, & iudiciū. Memento verbi quod mandasti seruo tuo Moyfi, dicens: Cum transgressi fueritis, ego dispergam vos in populos, & si reuertamini ad me, & custodiatis præcepta mea, & faciatis ea, etiamsi abducti fueritis ad extrema cæli, inde congregabo vos, & reducam in locū, quem elegi vt habitaret nomen meū ibi: Obsecro te dñe, sit auris tua attendens ad orationem seruoꝝ tuorū. Postea conuenerūt filij Israel in ieiunio, & in sacco, & humus super eos, & steterūt, & confitebant peccata sua, & iniquitates patrū suorū, & quater in die & quater in nocte confitebant, & adorabāt dñm deum suum. Item alibi, dicentes: Domine deus creator terribilis & fortis, iustus & misericors, qui solus es bonus rex, solus præstans, solus iustus & omnipotens ac æternus, qui liberas Israel, id est, ecclesiam mysticam de omni malo, qui fecisti patres electos, & sanctificasti eos, accipe sacrificiū pro vniuerso populo tuo, scilicet Christiano, & custodi partem tuā, & sanctifica, congrega dispersionem nostram, libera eos scilicet Christianos qui seruiūt gentibus vt pote Turcis, contemptos & abominatos respice, vt sciant gentes, q; tu es deus noster, afflige opprimentes nos, & contumeliam faciētes in superbia: O domine, libera Christianum qui iniuriam patitur de manu superborum & impiorum.

XIIII § Tandem ad placandam diuinam iram clementissimus deus Catharinam Senē, remedium docuit, dicens: Amici mei suis deuotis orationibus & ignito desiderio conent ligare manus diuinæ iustitiæ: Serui mei assumant lachrymas charitatis, quibus abluant maculatam faciem ecclesiæ, quæ isto remedio pristinam recipiet pulchritudinem. Et infra: Ab amicis meis expeto mugitum cum cordis anxietate super morte generis humani, quod ad tantam deuenit miseriam, vt exprimi nequeat. Ad huiusmodi mugitum & clamorem deuotoꝝ, compellor ecclesiæ misericordiam exhibere. Vnusquisq; igitur oret ad deum cum eadem Catharina dicente: Domine mi dulcissime, misericordes oculos tuos ad populū istū gratiose conuerte, pariter & ad corpus ecclesiæ tuæ mysticū, quoniam maior tibi gloria cędet, parcēdo tantæ multitudini tuarū creaturarū, q̄ vindictam sumēdo de me sola noxia, quæ intantum maiestatem tuam offendi vt existimem me potissimam esse causam eorū malorū quæ nobis præparant, ideo precor vindictam de me sola sumas, & populo tuo parcas, ac misericordiam impendas. Et infra: O deus æterne, oculos tuæ pietatis tanq̄ bonus pastor ouibus tuis impende, misericordiamq; impartire mundo, qui iam totus deficit, ebrius proprio amore ac ieiunus à dei & proximi charitate.

XV § Talibus deuotis orationibus deus est flectendus, qui sæpe auertit à pœnitentibus suam diuinam iram. Cui Ninuiter per pœnitentiam restiterunt imponentes finem necessitati, quibus tunc sola iræ tentatio sufficiens erat. Ita clementissimus deus vbi nos emendauerimus & debitas orationes effuderimus, plagas nobis imminentes proculdubio demulcebit. Sapiens enim refert: Iram DEI non diu

& J. c. 59. § 4
 & J. c. 46. § 2
 & J. c. 62. § 19
 & J. c. 64. § 1.
 & J. c. 64. § 4.
 & J. c. 56. i. pri.
 & J. c. 65. § 6
 J. c. 5. § 13
 & J. c. 49. § 24
 & J. c. 56. § 2
 J. c. 60. § 2
 & J. c. 56. § 9.

& J. c. 49. § 20
 & J. c. 58. § 2
 J. c. 68. § 11

& J. c. 13. § 1 &
 J. c. 61. § 6
 & J. c. 5. § 4

& J. c. 5. § 12 et
 & J. c. 49. § 15

& J. c. 5. § 7

& J. c. in pri.
 & J. c. 53. § 18.
 & J. c. 56. § 10. & J. c. 59. § 9
 & J. c. 37. § 10
 & J. c. 27. in prin. & J. c. 63. § 4
 & J. c. 32. § 4.
 & J. c. 58. § 7
 & J. c. 8. § 8
 & J. c. 56. § 6
 & J. c. 12

§.c.15. §.27
§.eo. §.7 &
j.c.59. §.5.

non diu permāsurā quādo properās homo sine cōrela deprecat pro populis proferēs seruitutis suæ sicutū orationē. Iustus profecto deus bonū hominis timorem frequēter pro suę vindictę exequutiōe accipit, quā bonus dñs & cōfortās in die tribulatiōis & sciēs sperātes in se, & in diluuiō p̄tereunte cōsumationē faciet loci eius. Filij deniq; Israel viderūt opa dñi & mirabilia eius in profundo, & postq̄ dixit tūc stetit spūs procellę, & exaltati sunt fluctus eius. Et clamauerunt ad dñm cū tribularentur, & de necessitatibus eorum eduxit eos, & statuit procellā eius in aurā & siluerūt fluctus eius. Inuocemus ergo, ad oremusq; deū in omni humilitate, vt qui nostrā necessitatē, magis q̄ nos ipsi nouit, citius, anteq̄ pereamus, subueniat nobis spēm habentibus, nostrā humilē orationē nubes penetraturā, deoq; appropinquaturam, neq; ab eo discessurā, donec altissimus nos clemēter aspiciat, vt cū propheta dicere possimus. Assumpsit me de aquis multis. Eripuit me de iniuriis, quoniā omnia iudicia eius in cōspectu meo, & iustitias eius nō repuli à me, quāniam in te eripiar à tentatiōe, disciplina tua correxit me in finē.

Na. 1. 1
Psa. 106.

§.eo. §.3

De exemplis pristinaę plagę, quę nos à periculis futuris cauere docent.

Eccle. 35
Psal. 17

Cap. LVIII.

§.c.15. §.45
& j.c. 63. §.3

Exemplo discitur disciplina. Quare cōsiderandū est, quid in veteri testamento contigerit Iudæis, verba Hieremię & aliorum vatū p̄nuntiata spernentibus, & cum ignominia dicentibus, pax pax, & non erat pax, quod suas abominaciones in tempore visitationis suę corruerunt, & qui dixerunt, non appropinquabit, & non veniet super nos malum, illi in gladio mortui sunt. Altissimus autem ad ecclesiam illud vulgare prouerbium profert. Sicut mater, ita & filia eius, tu es filia tuę matris, scilicet synagoga, quę proiecit vix suum. Veteres quidem foderunt foueam ante faciem nostram, & inciderūt in eā. Cauemus igitur ne in eadem foueam, in quam antiqui ob sua delicta ceciderūt, nos pariter ob similia vel etiam maiora flagitia quādoq; cadamus, similesq; penas experiamur. Commune quippe prouerbium est. Casus demētis correctio fit sapientis. Item: Pulchre se castigat q̄ alterius exemplo se emendat. Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

Requer. 24.
Hier. 8

§.c.46. §.13
& j.c. 10

I § Perscrutemur quid dominus p̄ prophetam ad literam olim Iudæis, & p̄ consequens hodie Christianis, per Iudæos p̄figuratis, minitatur, dicens. Ite ad locum in Sylo (quę ciuitas dudum erat destructa) vbi habitauit nomen meum à principio, & videte quę fecerim ego ei, propter malitiam populi mei Israel. Et nunc quia fecistis omnia opera hæc, faciam domui huic, sicut feci Sylo, & proiciā vos à facie mea. Ista figura ecclesiā Christi, moresq; Christianorū hodiernos respicit. Hęc est enim gens quę non audiuit vocem domini dei sui, nec recipit disciplinam, perijt fides & ablata est de ore earum, ergo in desolatione erit terra. Similiter Phasur sacerdos percussus est plaga, qui in domo domini percussit Hieremiam prophetantem istos sermones. Sic Ioachim rex Iudæ, qui librum reuelationum scidit & combussit, p̄nam luit. Hieremias em̄ p̄dixerat, qui maneret in ciuitate, periret; qui autem fugeret ad Chaldęos, viueret, quia ciuitatem rex Chaldęorum esset expugnaturus, ideo principes Iuda quęsierunt prophetā interficere dicentes: De industria dissoluit manus virorum bellantium, quasi quærat malum ciuitatis. Cuius indigenis ipse vates retulerat domini nuntium dicēs: Conuertimini vnusquisq; à via sua pessima, & bona facite studia vestra. Sed ipsi non inclinauerunt aurem suam, idcirco hæc dicit dominus: Ecce ego adducā super Iudam, & super omnes habitatores Hierusalem, vniuersam afflictionē quam loquutus sum aduersus illos.

Amos. 9
Ezech. 17
Psal. 56
Matt. 15

§.c.1. §.2 &
j.c. 5. §.5

j.c. 2. §. 1 p.
§.c. 57. §. 5.
& j.c. 5. §. 4
§.c. 15. §. 44
& §.c. 56. §. 9.
& j.c. 59. §. 5

II § Quę admodū Iudæi olim à Sylo, ita hodie nos à plaga priorū ciuitatū exemplū sumere possumus, vt pote à Corozain, Bethsaida, Tyro, Sydone & Cappharnaū, de quibus in euangelio. Et maxime à ciuitatibus Sodoma, Gomorrha, & circūiacentibus. Vnde scriptura ait: Videntes plagas terrę illius, & infirmitates, quibus eā afflixerit dominus, in exemplū subuersionis Sodomę & Gomorrhę, Adamę & Seboim, quas subuertit dominus in ira & in furore suo, dicent, sic fecit dñs terrę huic, quę est hæc ira furoris eius immensa; & respondebunt, quia derelict-

Hiere. 7

Hiere. 20. &
c. 26. & 38
Hiere. 36.

Hiere. 38

Hiere. 35

§.eo. §.1

§.c. 35. §. 4.
& j.c. 5. §. 3.
§.c. 55. §. 5.

Matt. 11.
Lucę. 10
Deute. 29

DE EXEMPLIS PRISTINARVM PLAGARVM.

- dereliquerunt pactum domini, & seruiert dijs alienis. Sic modo seruius peccatis, ideo deus in Esdra nobis cominat, dicens: Gens mala, memorate quid fecerim Sodoma & Gomorrhæ, quæ terra iacet in piceis glebæ & aggeribus cineræ, sic dabo eos qui me non audierunt, dicit dominus omnipotens.
4. Esdr. 2. III § Similem mentionem facit Christus, inquit: Sicut erant in diebus ante diluuiũ comedentes, & bibentes, nabentes, & nuptui tradentes vsq; ad eum diem quo intrauit Noe in archam, & nõ cognouerunt, donec venit diluuiũ, & tulit, atq; perdidit omnes, ita erit in diebus filij hominis. Præterea sicut factũ est in diebus Loth, edebat & bibebat, emebat & vendebat, plantabat & edificabat, qua die ait exijt Loth à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cælo, & omnes perdidit, secundũ hoc erit qua die filius hominis reuelabit. Quæ qdem reuelatio iam dudum per Birgittam aliasve personas fidedignas facta est verbis & scriptis, ex quibus colligit coniectura, eandem reuelationem in breui operibus completũ iri cũ tãto horrore q̃ in die iudicij tolerabilis erit terræ Sodomorũ & Gomorrhæorũ q̃ nobis, q̃ non audimus sermones istos. Quicquid em̃ Hebræis cæterisque antecessoribus nostris Christus & prophetia olim prædixit, id ipsum per sacram scripturam ac per fideles reuelationes repetit, & nobis Christianis quotidie promulgat, ac vt vigilemus præcipitur, quia lex semper loquitur.
- Matth. 24 ante diluuiũ comedentes, & bibentes, nabentes, & nuptui tradentes vsq; ad eum diem quo intrauit Noe in archam, & nõ cognouerunt, donec venit diluuiũ, & tulit, atq; perdidit omnes, ita erit in diebus filij hominis. Præterea sicut factũ est in diebus Loth, edebat & bibebat, emebat & vendebat, plantabat & edificabat, qua die ait exijt Loth à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cælo, & omnes perdidit, secundũ hoc erit qua die filius hominis reuelabit. Quæ qdem reuelatio iam dudum per Birgittam aliasve personas fidedignas facta est verbis & scriptis, ex quibus colligit coniectura, eandem reuelationem in breui operibus completũ iri cũ tãto horrore q̃ in die iudicij tolerabilis erit terræ Sodomorũ & Gomorrhæorũ q̃ nobis, q̃ non audimus sermones istos. Quicquid em̃ Hebræis cæterisque antecessoribus nostris Christus & prophetia olim prædixit, id ipsum per sacram scripturam ac per fideles reuelationes repetit, & nobis Christianis quotidie promulgat, ac vt vigilemus præcipitur, quia lex semper loquitur.
- Mar. 13. III § Porro apud Birgittam saluator ait: Ego sum qui iudicauĩ Adam & Cain ac totum mundũ, immittendo propter hominum peccata diluuiũ. Et quãuis nunc isto tempore iustitia videat̃ minor, tamẽ non est mutatio iustitiæ meæ, sed ostensio maior charitatis meæ, siquidem eadem iustitia & eadem virtute iudicij nũc mundũ iudicæ, qua tũc cum populũ meũ Aegyptijs seruire permisĩ, & qua in deserto affixi. Multũ nãq; rigida & stricta videtur iustitia in parentibus primis in vnda diluuij, in morte in heremo prostratos, eadem iustitia nũc mecum est, & æternaliter fuit. Sed nũc magis misericordia & charitas apparet, quia tũc iniustitia rationabiliter occultabat. Deinde dominus Iesus dirigit orationem ad hominem. Ergo iudex tuus suscepi omnem peccatam pro te, & notũ feci tibi periculũ tuũ, & viam eundi, ne tu venires in poenam. Ego ostendi tibi per Prophetas, quæ mihi erant futura, & nec minimũ punctũ, de quo propheta vaticinati sunt, præteritũ. Ego ostendi tibi omnem dilectionem vt veteres te ad me, sed quia auertisti te à me, ideo iustitia nũc es dignus, quia misericordiam contempsisti. Et infra: Vide iustitiam meam in primo angelo & in primo homine, ac in diluio. Vide in reliquis ciuitatum euerfione. Pericula certe à Christo per Birgittam Græcis, Cyprus, ac nonnullis alijs prænũtiata, effectu sunt completa, vt supra patet, quis dubitat quin reliqua Birgittæ pronostica nondum completa, aliquando compleantur? Birgitta em̃ sua præconia per timorẽ animi non confinxit, sed in nomine domini prædixit, quia in signum veritatis partim euenerũt, ideo cætera ipsius dicta præsumũtur esse vera ac indubitate complenda.
- Birg. ext. 32. Vbertinus V § Cæterum tempore veteris testamenti synagoga, peccatis Iudæorũ exigentibus, plures aduersitates passa est in Aegypto, & extra. Item in schismate inter Roboam & Hieroboam sustinuit ingentem iacturam: similiter in destructioe templi, & transmigratione sacerdotũ in Babyloniã per Nabuchodonosor, & tempore Machabæorũ, quãdo schismata & multi pseudopropheta inualuerũt. Hæc Machabæorũ tribulatio fuit synagoga vltima. De huiusmodi veteribus tribulationibus Apostolus scribit, patres nostri prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt, vt non simus concupiscentes malorũ sicut & illi concupierunt quemadmodum scriptum est: Sedit populus manducare, & bibere & surrexerũt ludere: Neq; fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & ceciderunt vno die viginti milia, neq; tentemus Christum sicut quidam eorũ tentauerunt & à Numẽ. 21 serpentibus perierunt, neq; murmurauerunt sicut quidam eorũ murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore, id est, ab angelo eos percutiente, extra terminos terræ promissionis. Hæc autem omnia in figura contingebant illis, scripta sunt enim ad correptionem nostram, in quos fines seculorum deueniunt. Itaq; qui se existimant stare, videat ne cadat.
- Matth. 24. §. 11. in fine, & j. eo. §. 5. §. c. 33. §. 3. in princ. & j. eo. §. 9. §. c. 33. §. 3. §. c. 35. §. 5. §. eo. §. 3. & j. eo. §. 9. §. c. 41. §. 1. & j. c. 59. §. 11. §. c. 32. §. 16. §. c. 57. §. 11. & j. eo. §. 8. §. c. 53. j. pri. §. c. 35. §. 12. §. c. 36. §. 2. §. c. 1. §. 7. §. c. 53. j. pri. j. eo. §. 1. j. eo. §. 9. §. c. 45. §. 10. & j. c. 64. §. 4. §. c. 53. §. 15. & j. c. 32. §. 15. & j. eod. §. 7. §. c. 44. §. 11. & j. c. 68. §. 7. §. eo. §. 1. & j. eo. §. 10. §. eo. §. 3. & j. c. 68. §. 12. §. c. 49. §. 13. §. c. 34. §. 2. §. c. 1. §. 2. §. c. 56. §. 7.

Propterea

VI § Propterea abundatius oportet nos obseruare ea quæ audiuius, scilicet in veteri testamēto, ne forte perefluamus, id est culpam & penam incurramus. Si enim qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis præuicatio & inobediētia accepit iustā mercedis retributionē, quomodo nos scilicet in nouo testamēto effugiemus, si tātā neglexerimus salutē? Vt autē apostolus ostēderet se de nouo testamēto loqui, videlicet de sermone quī nō per angelos, sed p̄ dominū factus est, subiūxit, dicens: Quæ scilicet saluos cū initium accepisset enarrari per dominū, ab eis scilicet discipulis Christi, qui audierūt in nos confirmata est, contestante deo signis & portētis & varijs virtutibus & spiritus sancti diuisionibus secūdum suā voluntatem. Hæc apostolus: Verum postea in nouo testamēto ecclesia varias, diuersasq; persequitiōes sustinuit, incipiēdo à Christi passione, & descendēdo ad emulationem & martyria, ad opprobria, damna, iniurias, ac ad alia ecclesiæ incommoda, quæ per omnes præteritos status vsq; ad quintum passa est ecclesia ad sui exercitiū. Ad præsens vero ecclesia ob suorū mēbroꝝ flagitia patitur, & indies magis patietur acerbiores aduersitates. Siq; dem ecclesia græca, quasi funditus cecidisse videtur, nūc in exemplū & periculum futuræ ruinæ ecclesiæ latinæ seu occidentalis.

VII § Vigilare ergo (inquit saluator) quia nescitis qua hora dominus uenerit. Qui quotidie improuisus uenit ad singulos in morte homines, sicut etiam in secūdo suo aduentu per plagam nobis propinquā, vel in tertio aduentu extremi iudicij vniuersaliter adueniet. Et sicut quōdam generatio Iudæorū nūcupabatur generatio nequam, sic hodie Christiana gens potest nūcupari generatio mala & adultera, quæ quærit signum, & signum nō dabitur ei, nisi signum Ionæ, qui fuit signū Niniuitis, ita filius hominis erit signum generatiōi isti. Quæ quidem malitiosa præsentium Christianorū generatio ex uerbis suis iustificabit, & ex operibus suis cōdemnabitur, & fiunt nouissima illius peiora prioribus, & cce sic erit generatiōi huic pessimæ.

VIII § Nosigitur plagam nō effugiemus. Quando enim Iudas dux populi cecidit, cæteri fugerūt, & facta est tribulatio magna in Israele, qualis nō fuit ex die qua nō est uisus propheta in Israele. Cōuersæ sunt nuptiæ in luctum, & vox mūscorum ipsorum in lamentū. Ex quo itaq; populi anteriores ceciderūt in flagitia inde in supplicia, ideo nos flagitiosissimi debem⁹ fugere à uētura ira dei & subire debitam pœnitentiæ tribulationem ex eo die, scilicet à tempore Birgitte, quo interim nō est uisus propheta in ecclesia q̄ reuelaret nobis plagas futuras, quasi plagæ modo sint in propatulo, & deus iudex assistat ante ianuā. Ergo nuptias cōuertamus in luctū, & ludos mūdanos in lamentū. Et licet iam nō habeamus præsentis reuelatores, ex præteritis tamē prophetijs, alijsue signis satis apparent plagæ propinquæ calamitatis nostræ, de quibus supra. Quæ profecto plagæ eueniēt nobis ob nostra peccata peccatis antiquorū similia. Siq; dem deus hodie, quæadmodū olim, simile in excessus similes iuste tulerit sententiā.

IX § Quippe ante euerfionem Hierosolymæ contigit circa ipsam ciuitatem quadraginta diebus per aera uideri equites discurrentes, quapropter omnes rogabāt in bonum monstra conuerti. Sed propter peccata inhabitantium deus fuerat iratus, propterea per Antiochum ibi exitium factum est, & accidit circa locum sanctum despectio. Similes uisiones in terris ecclesiæ nouiter apparuerūt, ut supra patet. Verūtamen nō loca, sed merita nos deo coniungūt, ideo ulterius in Machabæo scribitur. Non propter locum gentem, sed propter gentem deus locum eligit. Ita Christiana gens, non propter ecclesiam, sed ecclesia propter bonam gētem est cōmendāda, quia tūc electa dei esse censet, quæ tamen nūc est q̄si despecta ob peruersitatem Christianorum. Exemplum itaq; mali nostri exitus conijciendū est ex præteritis factis & scriptis, alijsq; indicijs uerisimilibus. Si enim deus angelis peccātibus nō pepercit, sed in tartarum tradidit cruciandos. Et originali mūdo nō pepercit, sed octauū Noe iustitiæ sconē custodiuit, diluuiū mūdo impiorū inducens. Et ciuitates Sodomorum & Ghomorreoꝝ in cinerem redigens, euerfione damnauit, exemplum eorū qui imple acturi sunt pōnēs. Facti enim

Heb. 2

Aug. 2. de tr
11.

Heb. 2

Matt. 24

Matt. 6.
Luca. 11

Matt. 12

1. Mac. 9

Luca. 3.

Iacobi. 5

ff. de legi. 2.
nō possunt.
§. ca. 4. §. 3.

2. Mach. 5

Di. 4. añ oia

2. Mach. 5

Di. 12. nouit

2. Petri. 2

Iuda. 1

enim

§. ca. 54. §. 1

§. in pl. §. 6

§. ca. 56. §. 4.

§. ca. 62. §. 14.

j. eo. §. 9.

§. ca. 4. & §.

c. 55. per to.

§. eod. §. 4.

§. j. eo. §. 9.

j. c. 64. §. 4.

§. eo. §. 8. &

j. c. 64. §. 4.

§. c. 71. §. 15.

§. ca. 19. §. 3.

§. c. 20. §. 1.

§. c. 43. §. 3.

in prin.

§. eo. §. 8 &

j. ca. 64. §. 3.

§. eod. §. 4.

j. c. 65. §. 1 &

j. eo. §. 3. i p.

§. eo. §. 3. in

fine.

DE CONSOLATIONE IVSTORVM.

enim sunt exemplum ignis æterni sustinentes pœnam. Multominus igitur deus par-
cet nobis q̄ sequimur luxurias illoꝝ quibus iudiciũ olim non cessat. Sequit̄ in Apo-
stolo: Ita impij portabũt aduersum se execrabile iudiciũ. Et infra: Cum hæc omnia
dissoluenda sunt, quales oportet nos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus,
expectantes & properantes in aduentum diei domini.

2. Petri. 3.
Roma. 15

§. c. 56. §. 5
§. c. 33. §. 1 &
j. c. 62. §. 7

X § Demũ quæcunq; suprascripta sunt, ad nostrã doctrinã scripta sunt,
vt per patientiã & cõsolationem scripturaz spem habeamus ac euentura pericula
præuideamus & inquantũ possumus, præcaueamus, vel saltem cũ paciẽtia sustinea-
mus. Altissimus equidẽ à longẽ præsciũs præsentis nostræ iniquitatis, de priorũ
peruersoꝝ hominũ plagis per sacras literas nos certiores reddere voluit, vt priorũ
exemplo territi, peccãdi occasionem euitaremus. Hinc dicit: Ne pecces in multi-
tudine ciuitatis. Multis em̄ personis grassantibus opus est exemplo. Qui vero sua

Ecc̄. 7
ff. de pœnis
l. aut facta in
fine.

Mat. 24. 1. fi.
Coloss. 3.

§. c. 56. §. 12
§. c. 56. in fi.
§. eo. in pri.
j. c. 62. §. 7

facinora nitunt̄ excusare exemplo antiquorum, necesse erit, eorum quoq; pœnas
luãt. Bona igitur veterum exempla sequamur potius quã facinora mala, ne in
istorum laqueis à deo diuisi, incidamus, partemq; cum hypocritis & infidelibus
habeamus, sed cum illis omni tempore & exemplo bono fructificãtes deus nos di-
gnos faciat in partem sortis sanctorum.

¶ De consolatione quã iusti in suis tribulationibus habent.

Caput LIX.

Ezech. 12

2. Timo. 3
2. Corin. 4.

R Elinquet deus paucos homines absq; futura calamitate, cui etiam iustus
subiacebit, dicẽte Propheta: Fili hominis, panem tuũ in conturbatione
comede, & aquã in mœrore bibe, quam iniquus in desolatione biberet.
Nam secũdũ Apostolum omnes qui pie volũt viuere in Christo Iesu
persecutionem patient. Vnde in om̄ibus (inquit) tribulatiõibus patimur, sed non
angustiamur, aporiamur, sed nõ destituimur, psecutionẽ patimur, sed nõ derelin-
quimur: humiliamur, sed nõ cõfundimur, deñcimur, sed nõ perimus, sp mortifica-
tionẽ Chri in corpe nostro ferẽtes. Id em̄ qd̄ in p̄senti est momẽtaneũ & leue tri-
bulatiõis nostrẽ, supra modũ in sublimitate æternũ gloriæ p̄dus operat̄ in nobis.
Tribulatio em̄ tẽp̄oralis est quã dã preparatio seu eleuatio ad coronã æternam,
passiones vero huius temporis non sunt condignæ ad futuram gloriam.

Roma. 8
1. Cor. 15

1. Corin. 16
2. Corin. 1

Cath. Senẽ.
12. in fine

2. Corin. 1

2. Thess. 3
Hebr. 12

Prouerb. 3
Iob. 6.

Psal. 76
Psal. 113. lite-
ra zai.

Psal. 113. li-
tera Ioh.

Iob. 15.
1. Timo. 6

Iudith. 8.
Esai. 1. & 12.

I § Hinc idẽ Apostolus ad nos scribit: Stabiles estote & immobiles, abũ-
dãtes in om̄i opere dñi, semp sciẽtes q̄ labor vester nõ est inanis in dño: Vigilate
igit, stete in fide, viriliter agite. f. in spe, & cõfortamini, om̄ia em̄ vestra in charita-
te fiant. Et infra: Benedictus pater misericordiæ, & deus totius consolatiõis qui
consolat nos in omni tribulatione nostra, & sicut abundãt passiones Christi in no-
bis, ita & per Christum abundat consolatio nostra. Hinc dicit apud Catharinã Se-
nẽ. Quãto magis in mystico ecclesiæ corpore tribulatiõis & angustię abundant
tãto plus in ea abũdabit salubris consolatio. Et hæc erit optabilis reformatio ipsi
us ecclesiæ. Sequit̄ in Apostolo: Non igit simus fidentes in nobis, sed in deo, qui
suscitat mortuos, & de tãtis periculis nos hætenus eripuit & eruit, ideo in eũ spe-
remus, qm̄ & adhuc eripiet adiuuãtib; oĩ onibus nostris. Rursum Apostolus: Cum
apud vos essemus, prædicebamus vobis passuros nos tribulatiões sicut & factũ est
& scitis. Et infra: Obliti estis cõsolatiõẽ. f. Chri qui vobis tanq; filius in scriptura. f.
loquit, dicẽs: Fili mi, noli negligere disciplinã dñi, neq; fatigeris dum ab eo argue-
ris, quẽ em̄ diligit dñs, castigat. Vnde Iob inquit: Hæc mihi fit cõsolatio vt deus af-
fligens me dolore, nõ parcat, nec cõtradicã sermonibus sancti. Sic Psalmista in die
tribulationis noluit consolari, cũ autem fuisset memor dei & verbi eius, tum dele-
ctatus est, dicens: Spes me consolata est in humilitate mea, memor fui iudiciorum
tuorum à seculo dñe & consolatus sum. Et infra: Fiat misericordia tua vt consolet̄
me secũdũ eloquiũ tuum. Ecce nunquid grãde est vt consolet̄ te deus? Ideo Apo-
stolus nos hortat, vt hanc dei consolationem cũ patientia expectemus, docet de-
niq; vt seruemus mandatum dei sine macula irreprehensibile vsq; in aduentũ do-
mini, quo scilicet à calamitate nos liberabit.

§. c. 35. §. 12
& j. c. 56. §.
13. & j. eo. §. 1
§. c. 50. §. 6
j. eo. §. 6
j. c. 69. §. 5
j. c. 56. §. 12
§. c. 43. §. 11.
& j. eo. §. 5.
§. c. 15. §. 31
§. c. 57. §. 4
& j. c. 62. §. 4
§. c. 15. §. 6
§. c. 57. i. pri.
§. c. 58. §. 3
§. eo. in pri.
§. c. 62. §. 14
in princ.

II § Expectemus igitur humiles consolationem om̄ipotentis dei qui ait:
heu ego vt pote in mēbris meis cõsolabor sup hostibus meis, postea ecclia ad deũ.

Conuer

§. ca. 56. §. 4 Conuersus est furor tuus & consolatus es me. Tandem ad nos dñs: Vade popule
 meus, abscondere modicum donec ptransseat indignatio mea. Itē: Consolamini mi cō-
 solamini popule meus, ego ipse cōsolabor vos. Et ita cōsolatus est dñs populū su-
 um q paupes & suos miserabilis. In alio propheta, dicens: Cōsolamini sup malo qd
 induxi in Hierusalē. i. in ecclesiā, tūc cognoscetis q nō frustra fecerim oia quæ fe-
 ci in ea. In Michāa subiungēs: In illa die cōgregabo claudicantē. s. ecclesiā, & eā
 quā eieceram; colligā, & quam affixeram, consolabor. **Esa. 26. 40**
Esa. 49. 51
Ezech. 14
Mich. 4
§. c. 46. §. 10
§. ca. 56. §. 11
& j. c. 60. i p
III § Ecce ecclesia tandem restituetur, nam alibi inquit dñs: Relinquam
 i. referuabo mihi in Israel septem millia viros, quos genua non sunt incuruata
 ante Baal. Per hos intelliguntur iusti fideles, septem donis spiritus sancti dotati.
1. Reg. 19
§. c. 56. §. 12 Impios autem multitudo iam copiosior est, qm stultorum infinitus est numerus
 & peruersi difficulter corriguntur, tamen in futura tandem calamitate extermi-
 nabuntur. Ita conseruatus est Achab, ad quem, dum conantur effugere tempesta
 tem, ait Helias: lunge currum tuū & descende, ne occupet te pluuia, cumq se ver-
 terer huc atq illuc, ecce celi contenebrati sunt & nubes & ventus, & facta est plu-
 uia grandis. In Apocalypsi quoq dicitur: Et cælum recessit sicut liber inuolutus
 & omnismons & insulae de locis suis motae sunt. Et sic post primum vā vel post
 secundam ecclesiæ occidentalī ruinam veniet dei benedictio. **Eccle. 1.**
3. Reg. 18
Apo. 6
§. ca. 15. §. 15
§. ca. 62. §. 4
§. c. 55. §. 5
III § Dominus Iesus itaq est inuocandus vt liberet vel saltem cōsoletur
 nos in euenturā calamitatis propinquæ tempestate, qui est salus iustorum & ad-
 iutor in opportunitatibus & protector in tempore tribulationis. Immittit enim
 angelus domini in circuitu timentium eum & eripiet eos. Et si multæ tribulatio-
 nes iustorū, de his tamen omnibus liberabit eos dominus. Qui ait: In tribulatiōe
 inuocasti me & liberaui te, exaudiui te in absconditō tēpestatis, probaui te apud
 aquam contradictionis. Tales quippe consolationes domini lætificabunt animā
 nostram. Quamobrem spes nostræ liberationis, supra Christum & eius legē est
 prorsus fundanda, inquit em: Omnis qui audit verba mea & facit ea assimilabi-
 tur viro sapienti qui ædificauit domum suam supra petram, & descendit pluuia,
 & venerunt flumina & flauerunt venti & irruerunt in domū illam, & non cecidit
 Fundata em erat supra firmam petram. **Psalm. 9. 36.**
Psalm. 33
Psalm. 80
Psalm. 99.
Mat. 7
§. c. 58. §. 1
& j. c. 60. §. 8
§. c. 56. §. 9
V § Sit ergo fides nostrā in Christo firma, ne is dormitet in procellis no-
 stris, ne nauicula Petri periclitetur velut in euangelio: Ecce motus magnus fa-
 ctus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. Iesus vero dormiebat & ac-
 cesserunt ad eū discipuli eius & suscitauerunt eum, dicentes: Domine salua nos, pe-
 rimus. Et dixit eis Iesus: Quid timidi estis modicæ fidei? ne cū habetis fidē? Tūc
 surgens imperauit vētis & mari, & facta est tranquillitas magna. Et alio vice erat
 Iesus solus in terra, & nauicula cū discipulis in medio mari iactabat fluctibus, erat
 em eis cōtrarius ventus. Petrus videns ventū validū, timuit, & cū cœpisset mer-
 gi, clamauit dicens: Dñe saluū me fac. Et continuo Iesus extendens manū, appre-
 hendit eum & ait illi, Modicæ fidei, quare dubitasti? Et cū ascendisset in nauicu-
 lā, cessauit vētus. De hoc David prophetauit: Assumpsit me de aquis multis, itē,
 Torrentē pertransiuit anima nostra, forsitan pertransisset anima nostra aquā in-
 tolerabilē, vtpote si firmam in Christo fidē & spem heberemus. Ergo bonā fide
 oremus deū vnā cū Dauid, vt liberet nos à futura tēpestate, dicentes: Libera me
 de profundis aquarū, non me demergat tempestas aquarū. **Mat. 8**
Mar. 4
Luc. 8
Mat. 14.
Mar. 6
Psalm. 17
Psalm. 123.
Psalm. 68.
§. eod. §. 1
& j. c. 64 §. 1
VI § In cæteris deniq periculis deus nostra est consolatio, si erga se sumus
 benemeriti. Hinc Psalmista: Si ambulauero in medio vmbrae mortis, nō timebo
 mala, qm tu deus mecū es. Deus em noster refugiu & virtus, adiutor in tribulati-
 onibus quæ inuenerunt nos nimis. Propterea nō timebimus dū turbabitur terra.
 Et infra: Dñs mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Idē propheta fa-
 rebat se castigari à dño & exercere in iustificationibus, in mirabilibus & in man-
 datis dei, ideo subiungit: Montes in circuitu eius & dñs in circuitu populi sui,
 Quia nō relinquet dñs virgam peccatorū super fortē iustorū. Quocirca præceptū
 est locustis, id est persecutoribus, ne lædāt electos, Ait em Christus: Oues meæ
 non peribunt in æternū, & non rapiet eas quisq de manu mea. Item: Non relin-
 quam **Psalm. 22**
Psalm. 45
Psalm. 117.
Psalm. 118. Ista
gimel, dalet
& vau.
Apo. 9. 10. 10
Ioh. 14

T

Iohan. 16 quam vos orphanos, Veniam ad vos. Venit enim princeps huius mundi, & in me
 Hiere. 17 .f. & in membris meis, non habet quicquam. Et infra: Hæc loquutus sum vobis ut in me
 1. Petri. 5 pacem habeatis, sed confidite, ego vici mundum. Nam benedictus vir qui confidit in do-
 2. Petri. 2 mino, & erit dominus fiducia eius, quoniam ipsi deo cura est de suis, & novit pios de tenta-
 tione eripere, iniquos vero in diem iudicii reservare cruciandos.

4. Esdr. 2 VII § Per Esdram insuper deus ecclesiam suam & ipsius membra pie conso-
 latur, dicens: Noli fatigari, quoniam enim venerit dies pressuræ & angustiarum, alij plora-
 bunt & tristes erunt, tu autem hilaris & copiosa eris, zelabunt gētes, & nil aduersus te
 poterunt, manus meæ regent te, ne filij tui gehennam videant, locundare mater
 cum filiis tuis, quia te eripiam, amplectere natos tuos usque dum venio & præstare illis
 misericordiam. Deinde Esdra ad electum populum & ad ecclesiam: Confide Isra-
 el, & noli tristiari tu domus Iacob, Est enim memoria vestra coram altissimo, & for-
 tis deus non est oblitus vestri in tentatione. Ecce dies venient quando altissimus
 incipiet liberare eos qui super terram sunt, id est iustos qui non inhærent terrenis.

4. Esdr. 12 Rursus deus inquit: Audite verbum plebs mea, parate vos in pugnam, tunc enim
 1. Iohā. 2 apparebit probatio electorum interim ut aurum quod probatur ab igne. Audite
 dilecti mei dicit dominus: Ecce assunt dies tribulationis, & de his liberabo vos ne
 timeatis nec hæsitetis, quoniam deus dux vester est.

VIII § Iohannes tandem ad refugium in deo quærendum hortatur in sua ca-
 nonica nos alloquens his verbis: Et nunc filiolii manete in eo. scilicet Christo, ut cum ap-
 paruerit, fortassis cum plagis & supplicijs, habeamus fiduciam & non confunda-
 mur ab eo in adventu eius. quod dicitur ut cum Christus venerit ad tribulandum nos, simus
 sine confusione peccatorum, ac etiam in vera charitate. Nam qui veram charitatem
 habet, diem iudicii non timet, ideo subiungit: In hoc perfecta est charitas nobis
 cum ut fiduciam habeamus in die iudicii, timor. scilicet servilis non est in charitate, sed p-
 secula charitas foras mittit timorem, quoniam timor poenam habet, qui autem timet,
 non est perfectus in charitate. Et infra: Omne quod natum est ex deo vincit mun-
 dum, & hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra.

IX § Nunc igitur (veluti saluator noster docet) simus similes hominibus
 expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptijs, ut dum venerit cum futuris aduer-
 sum nos plagis & pulsaverit nostras conscientias, cōfestim aperiamus ei, nostram
 confitendo culpam & patienter ferendo inflictam poenam. Beati serui illi quos cum ve-
 nerit dominus, inuenerit vigilantes. Beati denique qui lugent, scilicet peccata sua vel aliorum
 vel pro nomine Iesu contristant, quoniam ipsi consolabunt. Siquidem illi qui volun-
 tarie lugentes, ob sua & aliorum peccata sibi euenire credunt temporales aduersita-
 tes, his speretis, ex desiderio celestis patriæ consolationem merentur. Enimvero to-
 tum præsentis vitæ statum reputant exilium respectu celestis patriæ. Hinc Paulus
 apostolus desiderium habuit dissolui & esse cum Christo. Cōsequens itaque est, qui suo
 rui peccatorum poenitentes, in huius seculi ærumnis voluntario luctu occupant, cum
 Christo gaudebunt & in presenti suo misericorditer, in futuro autem æternaliter cō-
 solabunt. Quoniam ærumnarum finem & ecclesiæ tranquillitatem ex diuina clemen-
 tia processuram sperant, de qua nunc sequitur.

De ecclesiæ tranquillitate præfatam calamitatem succedente. Cap. LX.
 X Cronici alijsve scripturis authenticis reperitur, ecclesiam dei tam in veteri
 quam in nouo testamento multiphas tribulationes esse perpassam, ipsam ta-
 men vnâ cum suis ministris a singularibus tribulationibus exterminijs, deo adiu-
 tore tandem liberatam, & iterum aliquo intervallo pacatam, quoadiu. scilicet membra ec-
 clesiæ diuinis preceptis obedierunt. Vnde ad Iob (qui representat patientem populum
 Christianum) dicitur: Si diluculo cōsurrexeris ad deum, & omnipotentem fueris de-
 precatus. Si mundus & erectus incesseris, statim euigilabit ad te, & pacatum reddet
 habitaculum iustitiæ tuæ. Et infra: Domus eorum securæ sunt & pacatæ, & non est vir
 ga dei super illos. Ita modo finitis supraspecificatis aduersitatibus, ecclesia rursus
 incerto tamen tempore, habebit quietem.

I § De qua scribitur: Scopuli torrentium inclinati sunt ut requiescerent in
 Num. 21. Arnon & recumberent in finibus Moabitatum. Sic scopuli, id est armati torrentium
 aduersi-

Iohā. 4 Ca. Sc. c. 94 1. Iohā. 5 Luc. 12 Matt. 5 Phil. 1.

Iob. 8 Iob. 21 Num. 21.

Iob. 8 Iob. 21 Num. 21.

Iob. 8 Iob. 21 Num. 21.

Iob. 8 Iob. 21 Num. 21.

- Iudith. 16** gratia & precum. Ad hoc Iudith in typo ecclesie: Vix genti insurgenti super ge-
4. Esdr. 6 nus meum, dominus enim omnipotens vindicabit in eis. Similiter dominus in Esdra. Et
erit, omnis qui derelictus fuerit ex oibus istis quae praedixi tibi, ipse saluabit & vide-
bit salutare meum & sine seculi vestri. Et videbunt qui recepti sunt homines qui morte
non gustauerunt a natiuitate sua, & mutabit cor inhabitantium, & conuertetur in sen-
sum alium, delebitur enim malum & extinguetur dolus, florebit autem fides & vincetur
corruptela & ostendetur veritas quae sine fructu fuit diebus tantis.
- 2. Theff. 1.** V § De eadem praeterea victoria & Christiana pace apostolus aperte scri-
bit: Si. i. quia iustum est apud deum retribuere retributionem his qui vos tribulant. In
flamma ignis. s. diuini, dantis vindictam his qui non nouerunt deum, & qui non obedi-
unt Euangelio Christi, qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie domini, cum vene-
rit glorificari in sanctis suis & admirabilis fieri in omnibus. De huiusmodi insup-
Apo. 19 victoria intelligit illud Apocalypsis: Et vidi caelum apertum, & ecce equus albus, &
qui sedebat super eum, vocabatur fidelis & verax, & cum iustitia iudicat & pugnat & de
ore eius procedet gladius ex utraque parte acutus, ut in ipso percussat gentes, ipse re-
get eas in virga ferrea & calcet torcular vini furoris irae dei omnipotentis. Et infra
Ea apprehensa est bestia. s. tyrannus, & cum eo pseudopropheta. i. antipapa, hi duo
missi sunt in stagnum ignis ardentis, & caeteri occisi sunt gladio.
- 4. Esdr. 10** VI § Postea ecclesia pacificabit usque ad magnam Antichristum, quia adhuc
pusillum & tolletur iniquitas a terra & iustitia regnabit in nos. Siquidem eorum diabo-
li potestas refrenabitur, ne amplius seducat homines, qui iam bella & sangui-
nis innoxij effusione, iniquas affectiones ac mala innumerabilia in suis membris
suggerendo, excitat, Iohannes nempe vidit angelum descendentem de caelo, habentem
Apo. 20 clauem abyssi, & apprehendit atque ligauit diabolum, ut non seducat amplius
gentes, donec compleantur mille anni. i. usque ad aduentum magni Antichristi, tunc
enim complebitur secundus status mundi infra describendus. Qui quidem status in-
cepit in primo aduentu Christi, & in secundo eiusdem aduentu complebitur, ac de-
notatur per nomen millenarium, licet in eo sint anni plures, & quod nescitur, tam-
etsi millenarius etiam de tertio mundi statu intelligatur.
- VII § Postquam autem idem millenarius. i. secundus mundi status fuerit comple-
tus, tunc oportet diabolum iteque solui modico tempore. s. tribus annis cum dimidio, tan-
to enim tempore durabit Antichristi tyrannus, ut infra habebit. Interim vero, vi-
delicet ab exterminio sepe dicti tyranni & eius idoli, usque ad magnam Antichristum,
erunt quatuor (vti sperat) boni pontifices, primus seu proximus post eundem Anti-
papam, nuncupabitur papa angelicus, de quo vates moderni plerumque bona vaticina-
ti sunt, vti Theosphorus refert, allegat in primis Merlinum in reuelatione de
summis pontificibus, inter alia dicentem: Lætatus sum in his quae dicta sunt mihi,
Theosphorus de statu ecclesie. Post longinquam enim Christicolarum tribulationem, & post nimiam innoxij sanguinis
Merlinus effusione prosperitas domini veniet ad desolatam gentem. s. Christianam, pastor egre-
gius in solio sedebit qui cuncta rectificabit, orientali & occidentali ecclesie domi-
nabitur, & fides vna vigebit, tunc pastor vnus, lex vna, Iesus Christus, cuncta ordi-
nabit, & post vulnera mellis suam applicabit medicinam.
- Ioachim** VIII § Ioachim quoque hunc papam angelicum pastorem nominat, de quo inter
alia multa narrat, quod ipsius bonitas faciet impetus fluminum aduersus retrogradum
fluere, altaria & ecclesie restaurabuntur, inter latinam & Graecam ecclesiam fiet vnio
Dandalus perpetua. Item Dandalus in reuelatione summorum pontificum inter alia inquit, Hic
papa dicet solis pro & nuntius lapidis prius diu latetis, tempus. promouebit. Pa-
Rabanus pater Rabanus in prognostico quod adidit de angelico pastore ait, & reuelabit
vinctus a deo, Eya veni mihi o aliene luctus, relinquens mundum & victum agrestem
habebis & viues mortuus & gemebundus, dissipans omne brauium iniquitatis. Ite-
cum festinatis ad occidentem septem collis, & inuenietis virum habitorem amicum meum so-
restum, non in domo regia. Eiusdem angelici papae meminit Sybilla Erithrea, ut in-
Birg. extr. 7 ferius patebit. De quo etiam illud Birgittae intelligit: Stulti dominabuntur, & honor
Pfal. 48. & veritas prosternentur, donec veniat qui placabit iram dei & qui animas suas non
parcet pro aequitatis charitate, tunc dominabuntur stulti & iusti in matutino.

J. c. 67. in fi.
I. ca. 61. §. 1.
§. c. 58 §. 1 fi

§. c. 18. i. pri.
§. ca. 41. §. 5
& J. c. 61. i. pr

§. c. 54. §. 7
§. c. 2. §. 6 &
I. ca. 62. §. 4

§. ca. 57. §. 9
§. c. 35 §. 21 &
§. c. 49. §. 23

& §. c. 50 §. 2
§. ca. 59. §. 6
§. c. 42. §. 11
& J. c. 60. §. 7

§. ca. 31. §. 8.
§. eo. §. 3. &
I. c. 65. §. 5

§. c. 52. §. 12
§. c. 17. §. 17
I. ca. 67. §. 2

§. c. 9. §. 6
§. ca. 53. §. 15
& J. c. 61. §. 2
in prin.

I. ca. 61. §. 13
§. c. 48. §. 3.
& J. c. 61. §. 4

§. eo. §. 5
§. eo. §. 4

Pfal. 121.
§. c. 56. §. 12.

§. c. 56. §. 12.

§. eo. §. 4

§. ca. 65. §. 5
§. c. 59. §. 3 &
J. c. 66. §. 12 &

§. c. 42. §. 10
§. c. 17. §. 18
& J. c. 66. §. 12

Post

IX § Post illius angelici pastoris obitū absq; discordia succedet secundus imitator sui prædecessoris, veluti refert Ioachim. Hic pastor balistæ exercitiū inhibebit, semper peragrādo terras in habitu pauperis, eritq; marinæ ductor egregius secundū Merlinū. Tertius deinde bonus pastor succedet, de quo itidem Ioachim: Is in principio sui magistratus duodecim colūnas in ecclesia statuet, fo- ras alios expellēdo ac tēporalia in ecclesia totaliter extirpādo, ratus auz & argē- tū ecclesiæ potius nocere q̄ prodesse, ac alias multiplicē aiā: fructū procurabit, vocabiturq; verus ecclesiæ sp̄sūs. De eodē Rabanus ita inquit: Annuntiationem sanctā recipiet, placide relinquet vanitatē, bono fine cōplebit vniuersam cultu- rā. Itē Dandalus: Hic pastor ianuā clausam aperiet & quilibet libere poterit intra- re sole clarescēte. In illa die oīs agricola ad cōnā vocabit, & ipsos melle pascet.

X § Quartus demum bonus pastor erit concionator peritissimus, de quo Rabanus multum virtutis prædicat, peragrabit em orbem terrarum vniuerso po- pulo sermocinaturus & fidem Christi amplificaturus. Cuius tempore (secundū Ioachim) diabolus iterum soluetur de carcere suo propter repetita facinora, qui- bus se rursus Christiani inuoluent. Vnde scriptura de populo Christiano ait: Cū deus dederit tibi requiem sub cœlo, delebis nomen eius. Et quum filii Israel re- quieuisent, reuersi sunt vt facerent malū. Ideo tunc magnus apparebit Anti- christus, de quo iam sequitur.

¶ De magno Antichristo. Cap. LXI.

I N fine sexti ecclesiæ status post quartū probū pastorē Antichristus magnus censei venturus, postq̄ em sextus angelus effudit phialā suā, Iohannes vidit de ore draconis. i. diaboli, & de ore bestię & pseudoprophetę. i. Antichri- sti, exire tres spūs immundos, nam eo tēpore principaliter impugnatū ve- ritas atq; prosternēt. Et licet ista Iohannis visio referatur etiā ad tyrannū & ido- lū superius expressum, quia ambo sunt p̄cursores ipsius Antichristi magni, vnus in potestate spiritali, alter in seculari, tamen principaliter exponitur de ipso An- tichristo, qui sibi vtrāq; potestātē vūrpabit atq; negabit patrē & filiū. Maxime vero idolū præfatū parat viam eidē Antichristo, ergo quicquid scriptura de vno loquitur, alterū includit vel tangit. In hoc tamen inter se differunt, etsi vterq; cū sua ficta sanctitate mundū decipiet, prior tamen diuitias accumulādo, posterior aut diuitias promittendo & elargiendo. Nā is magnus Antichristus nō solū per illusiones & tormēta, sed etiam per dona Christianos à fide deijcere conabit. De hoc Antichristo Sybilla Erithea manifeste est vaticinata, vt inferius clarescet.

I § Methodius (inquā) reuelat Antichristū in Corozaim nasciturus, q̄ edu- cabit in Bethsaida & regnabit Capharnaū. Et letabit Corozaim, q̄ in ea Anti- christus natus est, similiter & Bethsaida & Capharnaū, propterea dñs ccepit ex- probrare eisdē ciuitatibus, dicens: Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethsaida & tu Ca- pharnaū, nunqd vsq; in cœlū exaltaberis; vsq; in infernū descēdes. Tunc destrue- tur oīs principatus & potestas cū apparuerit filiū pditionis. Est aut hic de tribu Dan (q̄ inter alias tribus fortē nō accipit) iuxta prophetiā patriarchę Iacob, in- quientis: Fiat Dan coluber in via & cerastes in semita mordēs calcaneū vel vngu- las equi vt cādat ascensor eius retrorsum. Equus quidē est veritas & æquitas iu- stoz, Calcaneus vero duricies. i. tyrannides Antichristi. Hinc dicit: A Dan audi- tus est fremitus equoz eius. Nēpe illi electi, qui eo tēpore sup equū. i. sup verā fi- dē ascendēt ac pie equitabūt, à serpente. i. filio perditionis tribulabunt. Quos tan- dē liberabit dñs suo aduentu. Ideo patriarcha subiungit: Salutare tuū expectabo dñe. Methodius insuper refert Iudam Ischariotis traditorē dñi pariter de tribu Dan descendisse, quem & Christus filiū perditionis appellat.

II § Quādo aut Antichristus sit vterus, nescit certū tēpus, tæthi nōnulli cōputantes curricula ætatū vel cursus stellas, de aduētū Antichristi vel de con- summatione seculi quasi certū annū vel aliud tēpus se inuenisse diuinarūt. Sed ha- ctenus nullus Antichristus apparet, p̄ter clericoz æmulos, quoz infinitus est nu- merus. Ioachim etenim inquit: Sicut Zacharias pater Iohānis inter synagogā & ecclesiā. i. inter primū & secundū statū mundi cōstitutus, pdixit saluatoris adesse

Ioachim. in
lib. de flore.

Rabanus

Dandalus

Apoc. 29
Deut. 25. 1 fi.
2. Efd. 9.

Apoc. 16

Methodius.

Mat. 11.

Luc. 10

Gene. 49

Hiere. 8

Gene. 49

Iohan. 17

Ioachim. 5.
li. cōcordiæ

T 3 p̄sentia

g. ca. 16. §. 9

g. c. 46. §. 12

g. c. 17. §. 12

& j. i fi. cōcl.

j. c. 61. in pr.

g. c. 6. §. 1.

j. ca. 60. i fi.

g. c. 60. §. 4

g. c. 52 § 19 &

j. c. 41. §. 10

g. c. 41. i pr.

g. c. 48. §. 5

g. c. 15. §. 43

g. c. 42. §. 4

g. c. 44. §. 13

j. ca. 65. §. 6

j. c. 63. i fi.

g. c. 53. §. 16.

j. eo. §. 11.

j. ca. 68. §. 9.

g. c. 60. §. 4

& j. eo. §. 15.

j. eo. §. 3

g. c. 60. §. 6.

& j. c. 63. i pr

g. ca. 52. §. 1

g. in pl. §. 6

g. c. 4. i pri.

& j. eod. §. 3

DE MAGNO ANTICHRISTO.

- Luc. 1 præsentia, sed ea quæ Christus erat facturus, seriatim intimare nõ est permiffus, Sic nos, qui inter secundũ & tertium mundi statũ constituimur, multa quæ dã & cer-
ta de Antichristo ac de tertio mundi statu futuro cõtemplari permittimur, ordi-
nẽ vero rei iuxta distinctionẽ operũ vel temporũ cõprehendere nequimus, tam-
etsi nõnullas coniecturas facimus. Hinc Vbertinus ait: Secundũ antiquos scripto-
res synagogæ, ante legẽ vsq; ad Abraham fluxerunt annorũ duo millia, & duo
Vbertinus millia sub lege, exin præsumunt duo millia sub tempore gratiæ completũ iri, vt
secundũ trinam legem, s. naturæ, scripturæ & gratiæ tres binarij accipiant in an-
nis secundũ mysteria sanctissimæ trinitatis. Septimus aut millenarius incipiẽdus
conijcitur in statu spiritui sancto attributo, qui est tertius generalis totius mundi
vel septimus specialis ecclesiæ status instar gratiæ septiformis. J. ca. 67. §. 3
- II § Quippe Antichristus iãdiu venit in mēbris & figuris suis, utpote à tẽ-
pore Neronis vsq; in hodiernũ diem. Nã sicut verus Chrũs est figuratus in mul-
tis sanctis viris veteris testamēti, velut in Abel, Ioseph, David, pluribusq; alijs vsq;
ad Iohannẽ Baptistã, qui Christũ Iesum representauerunt & eius præcursores
fuerunt, sic falsus Christus hodie in plerisq; peruersis hominibus præfiguratur, ut-
pote in Nerone, Domiciano, Mahumeto, cæterisve tyrannis ecclesiã dei turban-
tibus, vsq; ad modernos ipsius ecclesiæ persecutores, qui Antichristũ magnũ re-
presentant, eiusq; sunt præcursores. Ergo Antichristus iã venit. Nunc vero mul-
ti sunt Antichristi, i. Christo & eius legi cõtrarij, vnde sciimus: quia nouissima ho-
ra est. Siquidẽ Nero fuit initiũ persecutorũ ecclesiæ noui testamēti ac eorũ, in
quibus mysteriũ iniquitatis operatur occulte, quod postea aperte reuelabit, prout
fiet quãdo reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis, i. Antichristus, q ad-
uerfatur & extollit super omniẽ quod dicit deus, ita vt in tẽplo dei sedeat, ostē-
dens se tanq; sit deus. Hoc idẽ iniquitatis mysteriũ iam aperte operatur atq; regnat.
Nempe triplex fit hodie discessio. Primo à fide ecclesiæ, cuius cerimonie irriden-
tur atq; oppugnant. Secundo à sede apostolica quæ floccipendit. Tertio descen-
ditur ab obedientia Romani imperij, imò cuncti pene nos rebelles caremus fre-
no obedientiæ, & ita dissoluti, ceu indomiti equi, quotidie currimus de malo in
malũ, donec funditus cadamus in suppliciorum foueam. J. ca. 47. §. 8
§. eo. §. 2
§. c. 37. §. 2.
& J. c. 63. §. 4
§. c. 44. §. 6
& J. c. 62. §. 15
§. eo. §. 1. J. fi
J. eo. §. 9
§. c. 47. §. 1.
& §. c. 4. §. 4
§. c. 45. §. 7
& J. c. 64. §. 1
§. c. 33. §. 9.
§. c. 7. §. 5. &
§. c. 48. §. 6
§. ca. 28. §. 3
§. ca. 34. §. 8
§. c. 29. §. 1 &
§. ca. 55. §. 3.
- Apo. 6. infi. III § Enimvero cũ dies iræ dei magnus venerit, tunc secundũ Danielẽ
Danie. 12 fiet abominatio in desolationẽ, & erit maxima persecutio ecclesiæ, tantaq; tri-
Mat. 24 bulatio qualis nõ fuit ab initio mudi vsq; modo, nec fiet. Licet em̃ mali semp sæ-
Apo. 6. & 7 uiant in bonos, tamen cõtra eos tẽpore Antichristi apertissime & crudelissime in-
Apoc. 11 surgent, quemadmodũ ex Apocalypsi elicitur: Quoniã sub Antichristo ecclesia
Danie. 12 patietur secundũ vã, utpote vsq; ad fidei catholicæ suppressionẽ. Et eius tyran-
nis durabit mensibus quadragintaduobus vel diebus mille ducentis nonagin-
ta, vterq; numerus facit annos tres cũ dimidio, quanto. s. tẽpore Christus in car-
ne p̃dicauit. Hoc est tempus & tẽpora & dimidiũ temporis, vt iam dicetur. J. ca. 48. §. 1.
& J. eo. §. 8.
§. c. 44. §. 2
§. c. 43. §. 8.
§. c. 62. §. 19
- Danie. 7 V § Illa erit tertia ecclesiæ ruina, in qua fides cadet catholica. Siquidẽ An-
tichristus exequet iudiciũ & sententiã à deo contra Babylonẽ meretricẽ magnã
latam, eotunc em̃ ecclesia per Antichristũ prope desolabitur, & forte penitus ex-
tirparetur, nisi ei subuentũ fuerit p veritatis assertores Enoch & Heliã, qui erunt
præcones siue p̃cursores secũdi & proxime futuri aduentus Christi. Pariter etiã
tertij & remoti aduentus ipsius Christi, de quo ipse saluator ait: Helias ventu-
rus est, restituet omnia. Sed de hoc vide quæ notabo in fine huius æditionis. J. c. 70. §. 4.
- Matt. 17 VI § Methodius quoq; reuelat à deo mittendos Enoch & Heliã ad redar-
guendũ Antichristũ, qui eosdẽ dei famulos tandẽ interficiet. Sybilla nuncupat
Methodius. eos duas stellas. Apocalypsis autẽ duos testes, vbi dicitur: Dabo duobus testibus
Apo. 11 meis, & prophetabũt diebus. 1260. amicti faccis. Hi sunt duæ oliuæ & duo cande-
labra in cõspectu dñi. Et cũ finierint testimoniũ suũ, bestia, i. Antichristus faciet
aduersus eos bellũ & vincet eos & occidet eos, plures deniq; alij electi Christiani
contra Antichristũ disputabũt, certabuntq; ad fundandũ generalẽ tertium mundi
statũ. Quocirca ob magnitudinẽ illius operis & certaminis, à deo mittendi sunt
Enoch & Helias in auxiliũ ecclesiæ & in testimoniũ veritatis, alioqui omnino
ruituræ J. ca. 65. §. 5.
J. eo. §. 9
§. c. 57. §. 13.
§. c. 56. J. pr.

- ruiturā. Nam in Esdra habet: Post tēpus quarti regni. s. Romani Imperij nascent
 contētionēs nō mōdicæ & p̄clitabit. s. ecclesia vt cadat: & non cadet tūc, sed itē
 constituet in suū initium: siquidem regimen Antichristi non diu durabit.
- VII § Cæterę ipsius Antichristi regnū est septimū caput siue mons, sup
 quo mulier, id est, ciuitas diaboli sedet: quoniā idem Antichristus præsumit fore
 septimus rex qui nondū venit, & cū venerit, oportet illū ad breue tēpus manere.
 Pręterea Antichristus figuratus ē in Nabuchodonosor rege Babylonis, cui tale so
 mniū fuit arbor in medio terrę, eius altitudo nimia, & eius proceritas continge
 bat cœlum. Ecce vigil & sanctus de cœlo descendit, clamans fortiter, sic ait: Succi
 dite arborem, & præcidite ramos eius. Hoc somniū Vincentius inducit de magno
 Antichristo & deruina fidei catholicę.
- VIII § Porro Antichristi tpe ferreū, id est, Romanū regnū diuidet in de
 cem regna siue reges, q̄ se Antichristo submittent, q̄bus adiutoribus vsurus Anti
 christus monarchiā mūdi obtinebit. Hoc ex Danielis prophetia deprehendit: Quā
 doquidē quarta bestia, id ē, Romanū regnū, visum est habere cornua decē, & ecce
 cornu aliud paruulū (id est, Antichristus) ortū est de medio eorū, in quo erāt quasi
 oculi hoīs, & os loquēs ingētia, & maius erat cæteris. Et faciebat bellū aduersus san
 ctos, & p̄ualebat eis, donec venit antiquus dies, id ē, Christus verus. Et infra: Idē cor
 nu sermōnes cōtra excelsū loquet, & sanctos altissimi cōteret, & putabit q̄ possit
 mutare tpa, & leges tradent in manu eius vsq; ad tps, & tpa & dimidiū tps. i. vsq;
 ad tres annos cū dimidio, vt iam dictū est: Sibylla exprimit tres pedes & semis.
- IX § Antichristus proinde vnā cū suis satellitibus, attētabit ecclesiam &
 fidē Christianā radicibus extirpare. In quo conatu tantā obtinebit victoriā, vt re
 putet deus. Sed in die horribili à deo cōteret. Interim tñ (vt ait Malachias) in au
 xiliū ecclesię Christianorū, deus mittet Heliam prophetam anteq̄ veniet dies dñi
 magnus & horribilis, qui conuertet cor patrū. Qui receptus est in turbine ignis in
 curru equorū igneorū, qui inscriptus est in iudicijs temporū, lenire iracundiā dñi,
 cōciliare cor patris ad filiū, & restituere tribus Iacob. Siquidē Enoch & Helia præ
 dicātib; fides catholica nō solū in gētibus, sed etiam in filijs Israel resuscitabit, ac
 tūc qui in Iudæa sunt, fugient ad montes, id est, ad fidē cœlestē. In Apocalypsi effi
 dit: Ciuitatē sanctam calcabunt, vtpote Antichristus & eius sequaces, mensibus
 quadraginta duobus, & dabo duobus testibus meis, & prophetabūt. Sed cū finierit
 testimonium suum, bestia eos occidet, & post tres dies & dimidium resurgēt & in
 cœlum ascendent. Et ita vā secundum transiet.
- X § Quibus peractis Antichristus conabit ad suū ritū omnes trahere ho
 mines præsertim Iudæos & Christianos. Vnde scđm Gregoriū, in fauorem Chri
 stianorū, diem dñicum, in Iudæorū aut fauorē, sabbatū custodiri faciet. Se quoq; fi
 lium dei in lege promissum vocitabit. Quem tanq̄ Messiam Iudęi suscipient, quos
 ob id dñs Iesus increpat, dicens: Cognoui vos quia dilectionem dei non habetis in
 vobis: Ego veni in nomine patris mei, & non accepistis me, si alius venerit in no
 mine suo, illum accipietis scilicet Antichristum.
- XI § Tandem Antichristus in cœlū Ascēdere præsumet, sed illustratione
 Iesu Christi adueniētis destruet, qm̄ Antichristi interfectio erit veri Christi illu
 stratio. Postq̄ em̄ Babylon, id est, ecclesia cōfusa ruerit, tūc veniet gloria nouę sp̄s
 sę, id est, ecclesię reformandę. Per ruinā quidē prioris status frequēter fit clarifica
 tio status subsequētis. Ita intelligit hoc Apostoli dictū. Et tūc reuelabit ille iniquus
 quē dñs Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione aduētus sui eū scđ
 Antichristum, cuius est aduentus scđm operationem Satanę.
- XII § Ad quem Antichristū Esaias ait: Corruisti in terram qui vulnera
 bas gentes, & dicebas in corde tuo. In cœlū conscendam, supra astra dei exaltabo
 solū meū, ascendat sup altitudinem nubīū. Veruntamen ad infernū detraheris in
 profundū laci. Item David: Quid gloriaris in malitia qui potens es in iniquitate,
 propterea deus destruet te in finem. Ad idem Ezechiel: Eo q̄ eleuatum est cor
 tuum, & dixisti, deus ego sum, & in cathedra dei sedi in corde maris, cum sis homo
 & non deus, propterea morieris in interitu occisorum.

4. Esd. 1

Apo. 13. & 17

Dani. 4

Vincēt. in
fine sui opū
sculi

Dani. 7

2. Thess. 2

Malach. 4

Ecc. 48

Matth. 24

Lucæ. 21

Mar. 13

Apo. 11

De cōf. dit.

3. c. peruenit

Iob. 5

2. Thess. 2

Esa. 14

Psalm. 51

Ezech. 28

DE TRIPLICI CHRISTI IESV ADVENTV.

- Apo.17. XIII § Post interitum Antichristi decem reges, qui potestatem accipiet post bestiam cū agno pugnabūt, & agnus vincet illos, quoniam dñs dominos est & rex regū. Diabolus rursus ligabit, nam refert cœlestis aquila. Angelus apprehēdit draconem serpentem antiquū qui est diabolus, & ligauit eū, & misit in carcerē & clausit, & signauit super illū, vt non seducat amplius gentes, donec compleant mille anni, id est, tertius mūdi status, vel vltimus millenarius vsq; ad extremū iudiciū, scdm vnū intellectu. Et post hoc, id est, postq̄ ligatus est Satan, oportet illum solui modico tempore, vtpote infra illū millenariū, quādoquidem interim veniet Gog, cuius persecutio durabit modico tempore: Antichristo etenim interempto incipiet septimus ecclesiæ status & vltimus millenarius seu tertius totius mūdi status. In quo ecclesia pacificabit, & tranquillitatē obtinebit, dempto modico interuallo. Dicit enim: Cum aperuisset sigillū septimū, factū est silentiū in cœlo, id est, in ecclesia, quasi media hora, id est, vsq; ad Gog. Inter quē & Antichristū erit modicū spatiū silentij & pacis in ecclesia dei, adeo breue, q̄ reputabit duntaxat media hora. Notanter aut̄ Iohannes non dimidiā sed mediam horam expressit. At qd̄ per mediam horam significat prorsus ignoro. Post Gog vero erit finis temporis laboriosos. Et omne munus, id est, quæstus auaritiæ, & quælibet alia iniquitas deletur, & fides in seculum stabit. j.c.69. §.9
§.c.17. §.18
§.c.60. §.6.
& j.c.66. §.4
§.eo. §.1
j.c.66. §.12
j.c.69. §.2
- Ecci.40. De triplici Iesu Christi aduentu. Cap. LXII.
- Vbertinus **M**odo dictum est, dominum nostrum Iesum Christum illustratione sui aduentus destructus Antichristi conatus. Quem Christi aduentū perscrutari gestio, quoniā in prophetijs ac varijs scripturæ locis tres Christi aduentus indistincte inuoluit & expressi Vbertino apparent, quos forte quilibet vnū distinctū generalem mūdi statū comprehendit. Primus itaq; aduentus fuit in carne redemptionis quo Christus ecclesiam fundauit. Is aduentus carnalis (quem Iudæi & infideles negant) incōcussē probat autoritate cantici, vbi dicit scriptura antiqua: Egredimini filia: Syon, & videte regē Salomonem, id est, deū in diademate, id est, in corpore carnali, quo coronauit eū mater sua. s. virgo Maria. Siquidem in eodē libro Canticos sub nominibus Salomonis & sponsæ, agit de cōiugio dei & ecclesiæ. Exinde patet humanitas & incarnatio diuinæ psonæ, quæ alioquin secundū diuinam naturam matrem habere nequit. §.c.61. §.11.
& j.c.60. §.6
§.c.67. i pri.
§.c.16. i pri.
& j.c.60. §.12
- Cantic.3. **I** § De quo primo aduentu Christi, ex virginali vtero procedētis, Esaias prophetauit: Ecce virgo concipiet, & pariet filiū, & vocabit nomen eius Emmanuel, quod est nobiscū deus. Item: Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Et infra: Egrediet virga, id est, virgo Maria de radice Iesse, & flos, id est, Iesus de radice eius, & quiescet sup eū spūs dñi. Item: Mittet dñs saluatore & propugnatorē qui liberet eos, aperta est em̄ terra, & germinauit saluatore. Ad idem Malachias: Statim veniet ad templū sanctū suū dñator quē vos quæritis, & angelus testamenti, s. noui quē vos vultis. De eodem deniq; primo Christi aduentu omnes aliq̄ propheta, & lex vsq; ad Iohannē prōphetarūt, præsertim Zacharias loquēs ad filios Israel hæc verba: Exulta filia Syon: Iubila filia Hierlm̄, ecce rex tuus veniet tibi iustus & saluator, ipse pauper ascendē sup asinā: Hinc offendit Christi humanitas, in qua veluti pauper cū hominibus cōuersatus, ac impotēs fuit nos saluare. Sed quia iustus & saluator, ostendit diuina eius natura, qua saluare & iudicare potest. Ecce Christus in vnū simul diues & pauper, diues & potens saluare virtute deitatis, pauper, humilis, ac passibilis ratione humanitatis. §.c.1. §.5
§.c.1. §.8
j.c.69. §.3.
§.c.14. §.5.
& j.c.70. in prin.
j.c.63. §.6
- Esa.7. & 9. **II** § Locus autem primi aduentus fuit in Bethleem. Vnde & tu Bethleem Ephrata paruulus es in milibus Iuda, ex te em̄ egrediet qui sit dominator in Israel. Mich.5. Per hoc denotatur temporalis natiuitas Messie, sed æterna, per illud quod in Matth.2. propheta sequitur: Et egressus eius ab initio à diebus æternitatis. Indubitatum certe est, hunc primū Christi aduentum esse præteritum, patriarcha Iacob attestante: Gene.49. Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de scemore eius, donec veniat q̄ mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Hæc propheta impleta est tempore Herodis qui fuit alienigena. s. Idumæus, regnās in Iudæa, extirpauerat em̄ regē Iudæos: Iohā.19. Antigonum omnemq; prolem regiā, quominus Iudæi ex prole eius hæc tenus haberent

§.c.48. §.10 berent regem, prout ipsi facti sunt, non habemus regem nisi Cæsarem: Cui etiam **C. de Iudæis**
 de iure hodie subsunt. **I. Iudæi**

§.eo. §.1 III § Restant adhuc duo Christi aduentus: Nam sicut solus Christus deus
§.ca.51. §.5. potuit, & mediante sua humanitate debuit, per primū suū in carne aduentū libe- **Matth. 5**
&.j. eo. §.9. rare humanū genus, & adimplere legem, vel reformare synagogam, & per conse-
&.j. eo. §.19 quens fundare ecclesiam, sic eūdem Christū deū & hominē, per suū secundū in spi-
§.c.46. §.11 ritu aduentū, decet dilapsam ecclesiam reformare, & à maximo eius persecutore
§.c.7. i. fi. & Antichristo liberare. Tametsi eadem ecclesia à prioribus suis aduersitatibus per
j. c. 68. §.7 martyres doctores, aliosve sanctos viros deo cooperante sapius sit liberata. Ita
j. c. 63. §.4 tandem ipsa ecclesia & omnis creatura, à solo Christo deo & homine, per suum ter-
j. eo. §.9. in tium in carne & spiritu aduentū, iudicabit, præmiabit, & condemnabit. Christus **Lucæ. 17**
 fine igit de vtroq; futuro suo aduentu inquit: Venient dies quando desideretis videre **Cath. Senē.**
 us Christi aduentus, q̄ erit in tempore Antichristi. Ecce illic scilicet extremus ad- **ca. 29.**
uentus Christi. De eiusmodi duplici aduentu deus pater apud Catharinam Senē.
inquit: Post quā filius meus ascendit, rediet ad vos mortales, non præsentia corpo-
rals, sed virtute spiritali: at in vltima die iudicij veniet corporali suæ maiestatis
præsentia, iudicaturus orbem diuina potestate.

§.c.19. §.15. III § Secundus itaq; Christi aduentus (de quo tractamus) erit in spiritu
&.j. c. 60. §. reformationis, quo saluator ecclesiā, in membris suis fœdatam, generaliter resor- **Acto. 15.**
5. &.j. eo. §. mabit. De quo scriptum est: Post hæc reficiam & reedificabo tabernaculū David
8. &.j. c. 67. quod cecidit, & diruta eius reedificabo, & erigam illud, vt requirant cæteri homi- **Matth. 10**
§.1 num dominū. Qui ad suos ait discipulos: Cui persequent vos in vna ciuitate, fu-
§.c.59. §.1 & gite in aliā: Amen dico vobis, nō consummabitis ciuitates Israel donec veniat fili-
j. eo. §.7. & us hominis. De hoc secūdo aduentu loquit Apostolus, dicens: Christus semel ob- **Roma. 5.**
j. c. 68. §.11 latus est ad multoꝝ exhaurienda peccata, secūdo sine peccato apparebit omnibus **1. Pet. 3**
§.c.54. i. pri. expectantibus se in salutem. Et in Aggæo dominus: Adhuc vnū modicū est, & ego **Hebr. 9. in fi.**
§.c.19. §.3. commouebo cœlū & terram & mouebo omnes gentes, & veniet scilicet Christus **Aggæ. 1.2**
&.j. c. 69. §.4 desideratus cūctis gentibus. Tempus q̄dem inter primū & secundū Christi adue- **Psal. 89.**
§.c.17. §.17 tum (quod iam currit) nuncupat modicū respectu æternitatis, quoniam mille an-
&.j. c. 61. §.13 ni ante oculos dei, tanq̄ dies hesternæ quæ præterijt. Deinde in Aggæo sequitur:
§.c.5. §.9 Magna erit gloria istius domus nouissime magis q̄ primæ. Hinc elicit, gloriam ec-
j. c. 66. §.2 clesiæ militantis, quæ in primo Christi aduentu ædificata est, proculdubio fore ma-
§.c.61. §.13. iorem & dilucidiorē post secundū Christi aduentum, qui sua gloriosa præsen-
§.c.5. §.9 tia ecclesiam illuminabit, siquidem in septimo ecclesiæ statu tunc incepturo Chri-
j. eo. §.18. sti fideles in omni veritate docebuntur.

X § Tertius aduentus appellat iustificationis extremæ, q̄ erit in carne si-
 mul & spiritu Christi, quando ecclesiā & cūcta consummabit. De quo tertio adue-
 tu Esaias inquit: Dominus ad iudiciū veniet cū senioribus populi sui, & principi-
 bus eius. Et Apostolus: Quæ est nostra spes? nōne vos ante dominū Iesum Ch̄m
 in aduētū eius. Et infra: Deus multiplicet charitatem vestrā ad cōfirmanda corda
 vestra ante deum in aduētū Iesu Christi cū omnibus sanctis eius. Item: No squi
 viuimus, in aduētū domini nō præueniemus eos q̄ dormierūt. Porro ambo extre-
 mi aduentus Christi tangunt per Esdrā dicentem: In proximo, id est, in primo
 carnis aduentu, est ille scilicet Christus qui in fine seculi, id est, in tertio extremi iu-
 dicij aduentu adueniet. Primus equidem aduentus in Christi carne dudum, vt po-
 te ante annos 1519. præterijt. Tertius in carne & spiritu Christi circa extremū iudi-
 cium futurus est. Neq; eisdem duobus Christi aduentibus diutius incumbi opor-
 tet, quoniam neuter ad materiam propositam attinet.

§.eo. §.3 VI § De secūdo aut̄ seu medio aduentu, qui in spiritu Christi eueniet ac
 præsentis nostræ materiæ est, nonnullas scripturas in medium adduci conuenit. **Dani. 7.**
f. eo. §.14 Aspicebat enim Daniel in visione noctis, & ecce cū nubibus cœli quasi filius ho-
§.ca.61. §.8 minis veniebat & vsq; ad antiquum dierum peruenit, & dedit ei potestatem, ho-
&.j. c. 69 §10 norem & regnum, & omnes populi, tribus & linguæ ipsi seruiēt, & regnū eius nō
 corrumpetur Esaias meminit domini secūdo aduenturi his verbis: Percutiet ter-
 rā virga

Hier. 23. ram virga oris sui. Et spiritu labioꝝ suoꝝ interficiet impium scilicet Antichristū. **§. eo. in pri.**
Ad idem Hieremias: Ecce dies veniūt, dicit dñs, & suscitabo David germen iustū, **& j. eo. §. 11**
 & regnabit rex, faciet iudicium & iustitiam in terra.

Vbertinus VII §. Præterea iuxta Vbertini doctrinā, secundus Christi aduentus fit, & **§. eo. §. 4**
Mat. 8. in fi. reformat in oi statu, & in toto decursu ecclēsiæ: quæ ipse dixit: Ecce ego vobiscū sum **§. c. 58. §. 7**
 omnibus diebus vsq; ad consummationem seculi. Et ille Christi aduentus est quodammodo peculiaris & creberrimus, Nā quotidie spiritus Christi reformat peccatores penitentes, & perficit viros sanctos. Vnde Apostolus inquit: Deus confirmabit vos vsq; in finem sine crimine in die aduentus domini nostri Iesu Christi. **& j. eo. §. 18**
1. Corin. 1. Item: Deus sanctificet vos vt integer spiritus vester in aduentu dñi Iesu seruet. Idē **§. c. 1. §. 3**
1. Theff. 5 quoq; Apostolus præcipit, vt seruemus mandatum vsq; in aduentum eiusdem domini nostri. Ac etiam testificatus est coram deo & per aduentū ipsius, dicens: Reposita est corona non solum mihi, sed & his qui diligunt aduentum eius. Et infra: **§. c. 56. §. 4**
2. Timō. 4 Pie viuamus in hoc seculo, expectātes aduentum gloriæ magni dei. Et Iacobus: **§. c. 58. §. 9**
Titum. 2 Fratres, (inquit) patientes estote vsq; ad aduentū domini. Et confirmate corda vestra, quoniam aduentus domini appropinquabit. Petrus insuper expectantes taxat & properantes in aduentum dei domini. Et alibi dicit: Ne confundamur à **§. c. 59. §. 8**
1. Ioh. 2. Christo in aduentu eius. Hinc & Iohannes vidit quatuor animalia dicentia: Sanctus dominus deus qui erat, qui est, & qui venturus est. Erat, quo ad primū præteritum aduentū, qui est, quotidie secūdo adueniens, & qui venturus est, tertio scilicet in extremo iudicio. Atqui per Antonomasiā iste secundus aduentus appropriatur statui sexto, quando Christus spiritu oris sui manifeste veniet contra Antichristum. De quo in Euangelio: Sicut fulgur exit ab oriente & paret vsq; in occidentem, ita erit & aduentus filij hominis. Nam sicut fulgur coruscās in ea, quæ sub cælo sunt, fulget, ita erit filius hominis in die sua. **§. c. 65. §. 4**
Matth. 24 **§. c. 7. i pri.**
Luca. 17

VIII §. Interea Christus principaliter suam reformat ecclesiam eo tūc prope deletam saltem in publico, tametsi occulte in paucis electis tenuem vitam ecclesia tūc aget. Post Antichristi equidem interitū restituet regnū Christi. Hinc **§. c. 16. i pri.**
1. Corin. 15 Apostolus: Qui sunt Christi, in aduentū eius crediderūt. Deinde finis cū tradiderit regnū deo, & euacuauerit omnē principatū. Eodem insuper secūdo Christi aduentu sextus ecclēsiæ status reformatiuus cōplebit, sicut per primū Christi aduentū sexta mūdi ætas, vnā cū veteri testamento, completa est. Per tertiu autē & vltimū Christi aduentum complebit finis totius consummationis. **§. c. 66. §. 6**
§. eo. §. 4 &
§. c. 67. i pri.
§. c. 14. §. 12
§. c. 10. §. 3 et
J. eo. §. 12
§. eo. §. 3
§. c. 35. §. 10.
§. c. 58. §. 7.
§. c. 43. §. 8.
& j. c. 66 §. 12
§. c. 16. p. 10.
§. c. 47. §. 4
& j. c. 66 §. 4
§. c. 51. §. 10.
& §. c. 61. §.
9. & j. c. 66.
§. 5
j. c. 64. §. 2

IX §. Ceterū Christus in primo suo aduentu, id est, in fine sextæ ætatis, iudicauit synagogā, quæ tūc adeo erat puerfa, vt nominaret progenies, seu genimina viperarū, securisq; esset posita ad radicē arboris, quæ nō facies fructū bonū excidenda & in ignē mittēda fuerat. Pari modo Christus in secūdo suo aduentu, id est, in fine sexti ecclēsiæ status, iudicabit ecclēsiā, in suis membris vsq; eadeo deturpata, vt iam Babylonica meretrix appellet. De cuius iudicio habet in tota sexta visione Apocalypsis: Ideo malos male perdet. Nam postq̄ septimus angelus, vt pote in principio septimi ecclēsiæ status, vel in secūdo Christi aduentu, effudit phialā suā, id est, irā dei in aerem, in quo dæmones habitāt, tūc fracta est ciuitas magna, scilicet ecclesia puerfa. Demū iustissimus iudex in tertio & vltimo suo aduentu, id est, in iudicio extremo, & in fine septimi status, iudicabit totum mūdum. **§. c. 51. §. 10.**
& §. c. 61. §.
9. & j. c. 66.
§. 5
j. c. 64. §. 2

X §. Quādo Iesus pronosticauit excidiū tēpli, id ē, ruinā ecclēsiæ, & euerisionē iudæoꝝ p̄ secūdu Christi aduentū reuocādoꝝ, & tandē extremū iudiciū & cōsummationē seculi, tūc dicebat: Ecce relinquet vobis domus vestra deserta, & nō relinquet hic lapis sup lapidem, q nō destruat, &c. Desuper discipuli, mysteria & futura nosse cupiētes, interrogabāt tria, videlicet quo tpe Hierlm destrueda, quo vêturus Christus, & quo futura sit seculi cōsummatio, secreta interrogātes quādo hæcerūt. Ex qua eaz̄ quæstione constat, discipulos credidisse triplicem Christi aduentū. Quo ad primū alibi responderūt: Tu es Christus filius dei viui, q in hunc mundū venisti. Quo ad secūdu aduentū interrogāt, quod erit signū aduentus tui: & t̄pote secūdi quo es templū reformaturus. Deinde procedendo ad tertiu Christi aduentum, quæ runt signum consummationis seculi. **§. c. 50. §. 7.**
& §. c. 44.
§. 12
§. c. 44. §. 7
j. c. 63. i pri.
§. c. 53. §. 10.
& j. eo. §. 14

Enjuero

- XI § Enimvero in veteri testamento Iudæi non distinxerunt inter primū & postremū, sed vñ dūtaxat aduentū intellexerūt, Messiam expectātes. Cū autē in veteri testamēto veniret plenitudo tēporis, vtpote quādo sexta mūdi etas erat complēda, & septima etas incipiēda, tūc misit deus filiū suū. Hinc Augustinus inquit: Cū venisset plenitudo tēporis, misit deus filiū suū, factū ex muliere, id ē, factū est in tpe vt incarnatū verbum, qd absq; tpe in principio diuino eternaliter semp est hoibus appareret in tpe. Ordo nēpe temporū in æterna dei sapiā sine tpe est. Cū itaq; filius dei carnē assumeret, tunc demū intelligentia prophetarū elucidata fuit, tam quo ad primū præteritū, q̄ quo ad secundū futurū Christi aduentū. Pariter in nouo testamēto sextus ecclesiæ status reformāda habet suū tempus & plenitudinē vsq; ad apertionē sexti sigilli, dum venerit dies magnus iræ agni, id est, Christi, q̄ in secūdo suo aduētū apparebit tpe Antichristi quādo omnis Israel saluus fiet. Caritas qdem ex parte cōtigit in Israel, donec plenitudo gentiū intraret, & sic omnis Israel saluus fieret, sicut scriptū est: Veniet ex Syon q̄ eripiat & auertat impietātē ab Iacob. Tunc elucidabit intelligentiā prophetiarū quoad distinctionē secūdi & tertij aduentū Christi. Nam prius facile nō intelligebat, neq; distinguebat aduentus extremi iudicij ab aduētū medio, quādo Christus illustratiōe sui aduentus Antichristū est interfecturus. Postq̄ vero Christus secūdo aduenerit, tūc apertius intelligemus distinctionem inter mediū & vltimū Christi aduentum, ac vtrūq; contineri in prophetijs tam veteris quā noui testamenti.
- XII § Pro clariori intellectu Vbertinus inquit: Mutatio veterum imporat institutionem nouorū. In primo itaq; Christi aduētū (qui initio primi ecclesiæ status fuit in carne Christi passibili ad nostrī redemptionem) mutatū est vetus testamētū in nouū circa cōuersionem gentiū. Post quā plenitudinem, id ē, postq̄ omnes gentes ad deum conuertentur (quod fiet in fine sexti ecclesiæ status) tunc totus quoq; Israel conuertet in secūdo scilicet aduentu Christi, quādo ecclesiā reformabitur. Et verificabitur illud Matthæi: Defuncto Herode, id est, mortificata malitia, qua nunc contra ecclesiam sauitur, Iesus rediet ad terram Irahel. Postremo in fine septimi status ecclesiæ, cum mundus definitiue iudicabitur ad reprobatorum pœnam, & ad electorum gloriam, tunc erit tertius & vltimus Christi aduentus omnia consummaturus.
- XIII § De plenitudine vero tēporis, Vbertinus vterius ait: Sicut ecclesiā introducta est p̄ primū Christi aduētū, cuius prophetiæ aliq̄ implere sunt in Christi ortu, aliq̄ in suā p̄dicatiōis decursu, aliq̄ in sua passiōe vel in spūs sancti missiōne, aliq̄ in exitu Apostolorū à Iudæa, aliq̄ in destructiōe Hierl'm. Sic scdm̄ hu iuscemodi diuersos modos, plenitudo gentiū & ecclesiæ reformatio (quæ fiet per secundū Christi aduentū) habet diuersos terminos. Quippe plenitudinis tēporis in sacra scriptura pluribus locis, diuersimode etiā taxato numero exprimit. In primis semē Abrahæ affliget quadringētis annis. Itē Enoch & Helias, 1260. diebus prædicabunt. Dies bestiarū sunt. 666. Stadia vero. 1600. Interdum annus pro die recipit. loachim abbas suas reuelationes frequenter sup̄ numeros in Apocalypsi expressum fundauit, rara tamē ad ipsius dictata numeri s̄t coaptatio. Rursus expectatio Danielis est. 135. dierum, sanctuarij desolatio erūt duo milia trecenti. Certius autem est Antichristi tempus, s. quadragintaduorū mensium, vel 1260. dierum, quod est sapius repetitum tempus, & tempora, & dimidium temporis.
- XIII § Porro scriptura docet nos vt propter secundum Christi aduentum (sue sit generalis sue particularis aduentus) maneamus in Christo, vt cum apparuerit, habeamus fidutiā, & non confundamur ab eo in eius aduentu, scilicet secūdo. Et vt patientes simus vsq; ad eiusdem domini aduentum, quem suis tēporibus ostendet dominus dominantium. Nempe huiusmodi aduentus appropinquat, & iudex ante ianuam stat. Anna quidem in typo ecclesiæ olim sedebat secus viā quotidie in supercilio montis, & speculabatur aduentum filij, vidit à longē, & illico cognouit veniētem filium. Ita & angelus præstolabatur aduentum Gedeonis ducis populi, quæ facta sunt in figura secūdi aduentus Christi proxime futuri. Apparuit nanque (ait Apostolus) gratia dei omnibus hominibus erudiens nos scilicet

Gala. 4
2. de tri. 5
Iob. 1

Apo. 6

Roma. 11
Esa. 59

Vbertinus

Matth. 2. &
ibi Beda.

Gene. 15.

Apo. 11

Apo. 13. & 14

Nume. 14

Danie. 12

1. Iohā. 2

Iaco. 5

1. Timo. 6

Thob. 11

Iudicū. 6

Titum. 2

DE TRIPLICI CHRISTI IESV ADVENTV.

nos scilicet in singulis præteritis ecclesiæ statibus per Apostolos, doctores & prædicatores, vt abnegâtes impietatem & secularia desideria iustè viamus in hoc seculo, expectâtes aduentû dñi alterz, nobis modo propinquû. De quo intelligunt illa Danielis verba: Aspiciet bā donec throni positi sunt, & antiquus dies sedit, & libri aperti sunt: In proximo equidem est ille q adueniet in fine seculi: fugite ergo vmbra huius seculi. Interim aut̄ deus ecclesiā suā consolât, ad Esdrā aiēs: Ecce tps veniet, & erit quādo veniet̄ signa quę ego præ dixi tibi & apparebit sponfa & appa rescens ostēdet, quæ nūc subducit̄ terra. Et om̄is qui liberatus est de prædictis malis, ipse videbit mirabilia mea. Reuelabit em̄ filius meus Iesus cū his quicq̄ eo sunt, & iocundabunt̄, qui relict̄i sunt in annis quadringentis.

XV § Ad idem in Genesi: Vbi dominus Abrahę terrā promissionis promittēs, ait: Scito peregrinū futurū semen tuū in terra nō sua, vbi quadringentis annis affligentur generatione aut̄ quarta huc reuertent̄. Nec dum em̄ completę sunt iniquitates Amorrhæoz vsq; ad præsens tempus. Quæ qdem iniquitates Amorrhæoz, id est, peruersoz Christianoz nunc vident̄ compleri, quia iam om̄e vitii in præcipitio est. Prohdolor diuina iustitia expectat plenitudinē iniquitatis Christianoz, q modo quasi quadringētis annis seruituti dæmonū sunt subiecti & male tractati, ideo propediem deus expellet̄ eos & fidelis Abrahę semē introducet. In Daniele expectant̄ dies mille trecēti trigintaquinq; diem pro anno computādo.

XVI § Sequit̄ in Esdra: Ecce cōualescebat ille homo scilicet Iesus cū milibus cœli, & vbi vultū suū vertebat vt consideraret, tremebāt omnia quæ sub eo videbant̄. Emitit de ore suo sicut flatum ignis, & de labijs eius spiritus flam mæ & lingua eius emittebat scintillas, & succendit om̄es vt subito nihil videref de innumabili multitudine scilicet Antichristi, nisi solummodo puluis & fumi odor, vę his qui derelict̄i sunt in diebus illis: Intelligo nūc quæ sunt repõsa in nouissimis diebus: Ecce dies veniet̄ quādo incipiet̄ altissimus liberare iustos qui sunt sup terrā, & veniet in excessu mēt̄is super iniustos qui inhabitāt terrā vt pote terrenis incumbentes. Quia dñs custodit om̄es diligētes se, & om̄es pctōres disperdet. In illa die peribūt omnes cogitationes eoz. Deus itaq; manifeste veniet, quoniam venit iudicare terram. Ignis in conspectu eius exar descet. Ad idem Esaias: Ecce dominus in igne veniet reddere in indignatione furorem suum. Item Daniel: Eligentur & quasi ignis probabuntur multi.

XVII § Iste ignis scđm Augustinū, significat pœnā iudicij, siue sit ignis, siue tempestas, siue gladius. Omnis enim talis visitatio erit hominibus pœnalis. Siquidem ille, qui habitat in cœlis, visitator & auditor est loci illius scilicet terræ Christianoz, & venientes ad malefaciēdum percutit ac perdit. Hinc Malachias: Ecce dies veniet succensa quasi caminus, & erūt om̄es superbi, & om̄es faciētes impietatem stipula. Idem Propheta de secūdo Christi aduentu promit talia. Statim veniet dominator, & quis poterit cogitare diem aduentus eius, & quis stabit ad videndum eum? dicit dñs: Accedā ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis, & adulteris & periuris, & his q nec timuerūt me, ego em̄ dñs & nō mutor, quasi dicat, licet vos homines per culpā mutati sitis. Contra quos deus se testem futurū dicit, (qui in suo iudicio nō indiget testibus) eumq; velocem, quia repente est v̄turus, eiusq; inopinato aduentū erit iudiciū celerrimū quod tardissimū putabat. Hęc Augustinus. Nota quēadmodū in plantādo ecclesiā Christus fuit velox testis, ita erit velox iudex in restaurando eandem.

XVIII § Demū apud Birgittā Christus de huiusmodi secūdo suo aduentu loquit̄ hæc verba: Nunc per vnā viam hominibus incognitā veniā cum potētia deitatis meæ, vindictā contemptoribus inferēdo. Et infra: Exurgā tpe suo contra eos iuxta merita eoz, & videbunt gloriā meā intra cœlum, & supra, & infra, & extra, & in om̄i loco, in omnibus collibus & vallibus. Hinc noto triplicem Christi aduentū, nō solum vniuersalem circa mundū maiorem, sed et singularem circa mūdum minorem, id est, circa quemlibet hominem. Cui intra cœlum, id est ecclesiam militantem, Christus in primis aduenit in gratia, nēpe baptismatis, aut aliorum sacramentorum, quæ est nostra spes. Secundo aduenit supra, per correptiones

Dani. 7.
4. Esd. 2.
4. Esd. 7.
Gene. 15.
E. co. 5. 13.
Acto. 7.
Dani. 11.
4. Esd. 13.
Psal. 144.
Psal. 145.
Psal. 49.
Psal. 97.
Psal. 49.
Esa. 66.
Dani. 12.
2. de ci. dei 21.
2. Mach. 3.
Malach. 4.
Malach. 3.
2. de ciui. dei 26.
4. Bir. 10.
6. Bir. 19.
E. co. 5. 7 &
E. ss. 5. 3. i. ff.
j. c. 70. i. pri.

g. eo. 5. 6
g. c. 17. § 14
g. c. 4. §. 7.
& g. c. 59. § 7
g. eo. 5. 10 &
j. c. 63. §. 4
g. c. 47. §. 1.
& g. c. 49. §
14. & g. ca.
61. §. 3. & j. c.
65. §. 6. & j.
c. 64. §. 5.
g. c. 47. §. 7.
g. c. 17. §. 20
g. eo. 5. 13. in
fine, & g. c.
17. §. 22
g. c. 17. §. 13.
g. c. 53. §. 13.
& j. eo. 5. 17
& j. c. 68. §. 1
g. c. 59. §. 7.
g. eo. 5. 16 in
fine, & j. in
conclusionē
§. 2.
g. c. 7. i. pri.
& j. c. 65. §. 4
g. c. 1. §. 4 &
g. c. 53. i. pri.
g. c. 35. §. 10.
& j. c. 63. §. 14
g. c. 10. i. pri.
g. eo. 5. 5
g. eo. 5. 7 &
g. c. 37. §. 2

ptiones, vel infra in morsu conscientia, vbi quisq; ad sui reformationem corripitur vel commouetur. Tertio aduenit Christus extra per peculiare extremum iudicium cuiuslibet animae quando exit à corpore.

¶ ca. 54. §. 8
 & j. c. 63. §. 4
 §. c. 17. §. 11.
 & §. c. 57. §. 12
 §. c. 41. §. 5.
 & j. c. 64. §. 1
 §. c. 60. §. 3. &
 l. ca. 63. §. 1.
 & j. c. 69. §. 8
 §. c. 33. §. 3. &
 §. c. 19. §. 15.
 §. ca. 61. §. 5
 j. c. 70. §. 4.

XIX § Redeo ad generalem Christi secundum aduentum, cuius annuntiatores seu praecursores primi, sed tamen remoti, censentur olim fuisse Franciscus, Dominicus, Bernhardus, alijve boni viri, qui sua doctrina & vigili concione laborarunt pro reformatione euangelici status, vt in corda fidelium reduceret Christum iam diu despectum, illusum, & contemptum. Quemadmodum hodie nonnulli animosi, nouo studio etiam cum importuna cleri reprehensione, nituntur sacrascripta retorquere in reformationem ecclesiae. Sed timeo ne nihil proficiant, carentes bono zelo, vtentesq; acerbis disputationibus, friuolisq; inuectionibus, reformatione ecclesiae tandem referuata soli Christo, q; & synagogam solus reformauit, ideo sua ecclesia iam pene dilacerata solus refarciet atq; docebit in futuro suo secundo aduentu, qua die filius hominis reuelabitur. Enoch autem & Helias erunt proximi praecursores eiusdem secundi aduentus Christi, sed remoti annuntiatores tertij aduentus ipsius Christi, qui in extremo iudicio omnia iudicabit atq; consummabit. Sic & Dauid fuit remotus concionator primij aduentus Christi, quem Iohannes Baptistia, vt proximus eius praecursor, praesentem demonstrauit.

Luc. 17

Ionã. 1.

¶ Quo tempore & loco futurus sit secundus Christi aduentus. Cap. LXIII.

§. c. 62. §. 11.
 §. c. 57. §. 12.
 & j. c. 64. §. 3
 §. ca. 4. §. 6.
 §. ca. 61. §. 2
 §. c. 62. §. 10
 & j. c. 64 §. 4
 §. c. 53. §. 1.
 & j. c. 66. §. 4
 §. c. 32. §. 10
 §. ca. 4. §. 3.

DE secundo Christi aduentu valet intelligi illud Sapientis: Cum quietum silentium teneret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus domine exiliens de caelo aequalibus sedibus, durus debellator in media exterminij terra praesiliuit, gladius acutus, simulatum. i. non fictum imperium suum portans, & stans repleuit omnia morte. Et si dicat statim venire ad templum suum dominator, tamen quis poterit cogitare die aduentus eius? Quamobrem discipuli de futuris territi periculis per verba Christi, ipsum secreto interrogauerunt: Dic nobis (inquiunt) quando haec erunt, & quod signum aduentus tui? Quibus respondit: Non est vestrum nosse tempora & mometa quae pater posuit in sua potestate. De die autem illa vel hora nemo scit nisi pater, neque angeli in caelo, neque filius hominis, utpote secundum suam humanitatem, nisi scientia visionis in verbo. Vigilate ergo, quia nescitis quando tempus sit: veniet namque dominus noster in die qua non speramus, & hora qua ignoramus. Quonia sermones aduentus tam Antichristi quam veri Christi, sunt clausi & signati. scilicet grauius obscuritatibus, Porro docti intelligent.

Sap. 18

Malach. 3

Mat. 24

Luc. 21

Mar. 13

Act. 1.

Mat. 24

Danie. 12. &

Tho. 4. 44.

43. ar. 3. q. 2.

Iohan. 16

Act. 1.

§. c. 62. §. 19
 & j. c. 66. §. 9

I § Rursus ad discipulos Christus ait: Cum uenerit paracletus ille spiritus ueritatis, docebit uos omnem ueritatem, & quae uenerunt sunt annuntiabit uobis. Et alibi: Sed accipietis uirtutem spiritus sancti superuenientis in uos, quasi dicat: Non est uestrum. i. a uobis, sed a spiritu sancto est, per quem de Antichristi tyrannide, & de veri Christi illustratione, ac de alijs secretis prophetabit. Per illa autem uerba, Sed accipietis uirtutem, &c. non tollitur ignorantia temporum, aliorumue secretorum, sed diuinum, quo indigemus, adhibeat auxilium. Tempora enim futurorum praecise nescimus, licet determinatione seu coniecturas de futuris sumere possimus ex argumentis & obiectis praesentibus seu praeteritis, nil tamen certi futurorum affirmandum est, tamen si mala appropinquent & frequenter, citoque, & in proximo compleantur ea quae nobis aduersa sunt praenuntiata. Nam etiam archangelus Ieremiel futura partim nesciuit, quod Esdrae de futuris euentibus interroganti respondit, dicens: De signis quidem futurorum ex parte possum tibi dicere, de uita autem tua non sum missus dicere tibi, sed nescio. Deus quoque Iohanni dixit: Ne signaueris uerba prophetiae huius, ecce uenio cito, Quia vnus dies apud dominum sicut mille anni, & mille anni sicut vnus dies, & tanquam hesternus qui praeteriit. Item: Tanquam momentu statera, sic est ante deum orbis terrarum. Vnde apparet, iudicium, quod apud deum cito futurum narratur, nos reputamus prolongari tempore, quauis pro nostra existimatione cito non ueniat idem iudicium, certe tamen aliquando eueniet, ideo deus perhibetur suam promissionem non tardare.

Augusti. 18.

de ci. dei. 53.

4. Esd. 4

Apoc. 22

2. Pet. 3

Esa. 40

§. in pl. §. 6
 j. eod. §. 4.
 j. in pri. cocl.
 §. ca. 35. §. 6
 §. c. 62. §. 14
 §. ca. 53. §. 15

j. ca. 62. §. 4
 & j. c. 66. §. 3
 §. c. 62. §. 17

§. ca. 29. §. 5

II § Quocirca angelus Iohanni praecipit, ne signaret uerba prophetiae libri

Apo. 22

V bri

QVO TEMPORE ET LOCO FUTVRIS. &c.

- Apoca. 3. niam ad te tanq̄ fur. i. ex improviso, & nescies qua hora veniã, vigilate igitur, q̄a
 Luca. 12. nescitis diẽ neq; horã. Dies quippe domini adueniet hora qua nescimus, & cum
 Matt. 25. magna terribilitate sicut fur, in quo cœli magno impetu trãfient.
 2. Petri. 3. III § Præterea quod fit vno momẽto coram incomprehensibili maiestate
 7. Bir. 15. dei, hoc seriose monstratur per interualla similitudine corporali, vt humanus in-
 1. Theff. 5. tellectus capere possit. Hinc apostolus ait: De temporibus & momentis nõ indi-
 Apoca. 3. getis vt scribamus vobis, ipsi em̄ scitis quia dies dñi sicut fur in nocte ita veniet.
 Cœn em̄ dixerint pax & securitas, tũc repentinus eis superueniet interitus, sicut
 dolor in vtero habẽtis & nõ effugient. Vos autem nõ estis in tenebris, vt vos dies
 illa tanq̄ fur comprehẽdat. Igitur nõ dormiamus sicut & cæteri, sed vigilemus &
 sobrii simus, quoniam nõ posuit nos deus in iram.
 2. Petri. 3. III § Expectemus in super atq; præparemus nos in aduẽtum diei domini,
 Matt. 24. per quem cœli ardẽtes soluẽtur, & elementa ignis ardore tabescent. Istud tamen
 considerandum est quod aduẽtum Antichristi, pariter & extremum iudiciũ plu-
 ra signa præuenient, iuxta euangelicam narrationem atq; propheticam, tribula-
 tio autem nobis modo propinqua, veniet absq; signis, licet aliquotiens iudicia fu-
 turorum præsumantur. Repentina equidem dies illa tanquã laqueus superueniet
 in nos, qui sedemus, id est, quiescimus super faciem terrenorum. Imò iuxta Esdre
 prognosticum videtur iam venire atq; adesse nostræ calamitatis hora, de qua sal-
 uator prædixit, quod vnusquisq; de Pergat in propria, scilicet cõmoda, & Chri-
 stum solum, id est, neglectum & despectũ reliquit, quẽ admodum sit nostro iam
 Iohan. 16. tempore. Consequens ergo est vt deus ceu testis velox, ad nos accẽdat, quia nũc
 Malach. 3. est iudiciũ mũdi, & venit hora vt clarificetur filius hominis, in primis modo per
 Iohan. 12. imminentes plagas, deinde manifeste per secũdum suum aduẽtum, quo princeps
 huius mũdi, scilicet Antichristus eiẽctur foras.
 Iohan. 12. V § Sunt autẽ duodecim horæ diei, & iã est hora nos à somno surgere, quia
 s. c. 62. §. 7. nouissima hora est. Et animæ hominũ hora periclitãtur, quoz corpora (vt in Bir-
 Iohan. 11. gitta narratur) quasi bestię prosternũtur, ideo eoz animæ quasi nix descẽdũt in
 Roma. 13. infernum. Beatus igitur qui vigilat & custodit vestimẽta sua, s. in die aduẽtus dñi
 1. Iohã. 2. ne nudus à virtutibus ambulet & angeli videãt turpitudinẽ eius.
 4. Bir. 103. VI § Cæterez ex quo locus primi aduẽtus constitit certus, vtpote in Beth-
 Apoca. 16. leem, hinc quidam præsumũt, secũdum Christi aduẽtum iri completũ in Bethle-
 Eccle. 1. em, vt vbi iustitiæ Christus sus est ortus atq; occidit, ibi ad locũ suũ reuer-
 Eccle. 6. tatur, quoniam om̄ia ad vnũ locũ operãt. Aliqui existimant Christũ secundo
 Exodi. 3. apparitũ in monte Oreb, vbi dominus apparuit Moyfi, qui stabat in loco san-
 cto. Atqui locus ille, quemcunq; Christus ad secũdum vel tertium suũ aduẽtum
 Gen. 28. elegerit, est à nobis incognitus, quoniam Iacob patriarcha nesciebat locũ terribi-
 Deuc. 12. 14. lem, in quo vere dominus erat. Idem profecto locus sanctus erit quem deus eli-
 Iob. 18. get, vt ponat nomen suũ ibi & habitet, id est, appareat in eo, & vt ibi nomen eius
 Deute. 32. inuocetur. Sed quo ad impios & illos qui ignorant deũ, erit locus horrois & va-
 Miche. 1. ste solitudinis. Egrediet nãq; dominus de loco sancto suo, & descẽdet, calcabitq;
 Esaie. 26. super excelsa terræ, vt visitet iniquitatem impioz. Cõtra quos Christus ascẽdet
 Iudith. 13. eminus, & iubebit fieri silentium. Ad quẽ dicitur: Respice cũctos superbos, & cõ-
 Iob. 40. funde eos & cõtere ipsos in loco suo. Tũc illi om̄es turbabũtur à facie eius. Sed
 Psal. 67. specialiter cõtra Antichristũ mittet fulmina, quæ ad locũ alium nõ ferentur. Vbi
 Iob. 41. autẽ dñs Iesus illustratione sui aduẽtus Antichristũ interficiet, vel vbi extremũ
 1. Theff. 2. iudicium exercebit, nõ cõstat. Siquidem illius vtriusq; loci semitam auis ignorat,
 Iob. 28. & oculus vulturis nõ est intuitus, quia lapides eiusdem loci sunt saphyri, & glebæ
 2. Mach. 2. illius auz. Hinc scriptum est: Ignotus erat locus, donec cõgreget deus cõgrega-
 tionem populi & propitius fiat, tũc dominus ostẽdet hæc, & apparebit maieestas
 domini, & nubes erit sicut & Moyfi manifestabit. Locus vero, in quo Antichri-
 stus apparebit, conijctur esse Corozaïm, vt supra notauĩ.

s. c. 14. §. 15.
 s. ca. 31. §. 6.
 j. eo. §. 3.
 s. c. 53. §. 14.
 s. c. 62. §. 11.
 s. c. 5 §. 2. &
 s. c. 52. §. 18.
 & j. c. 66. §. 9
 s. eo. §. 2
 s. c. 58. j. pr.
 s. c. 43. §. 10
 s. c. 51. §. 20
 s. c. 58. §. 7.
 & s. c. 62. §.
 14. & j. c. 64
 §. 7.
 s. c. 17. §. 24
 s. eo. §. 1. &
 j. c. 64. §. 7.
 s. c. 26. §. 6.
 s. c. 61. §. 3 &
 j. eo. §. 5
 s. c. 57. §. 14
 s. c. 62. §. 19
 s. c. 62. §. 17
 & j. c. 68. §. 2
 s. eo. §. 4
 s. ca. 43. §. 5
 s. ca. 39. §. 6
 s. c. 46. §. 12
 & j. c. 64. §.
 2. & j. c. 67.
 §. 4.
 s. ca. 62. §. 2
 s. c. 40. §. 3
 & j. c. 66. §. 8
 s. ca. 19. §. 9
 s. c. 59. §. 7.

¶ Quid

¶ Quid de calamitate quinti & sexti status ecclesie statuum ex
Euangelio elicitur. Cap. LXIII.

NVnc animaduertendum est quid saluator noster in Euangelio de acer-
bitate quinti & sexti statuum ecclesiasticorum, & per consequens de
plagis modo imminentibus vere diuinat, & maxime quid adnotet de
septem bellis ecclesie, instar veteris synagoge, quae sicut olim septem
bella sustinuit, sic ecclesia per suos septem status, aduersitates partim est passa, par-
tim adhuc passura.

I § In primis in Matthæo Christus ait: Audituri estis, s. ante excidium Hie-
rosolymæ, prælia & opiniones præliorum. Hæc verba præ se ferunt primam ec-
clesie pugnam, quam in quatuor prioribus statibus sustinuit, nam in statu apo-
stolorum ecclesia dimicauit aduersum Iudæos carnalem scripturæ intelligentiã
sequentes, apostolicæq; doctrinæ resistentes. Rursus in statu martyrum eidem
Christianæ doctrinæ restiterunt idolorum cultores, qui ob eam doctrinam aduer-
sus martyres prælium gesserunt. Opiniones autem præliorum (quas Lucas seditiones
appellat) ecclesia suscepit in tertio suo statu, ac etiam in quarto. Hæretici namq;
à veritatis tramite secedentes, & falsa pro veris opinantes, dogmataq; sinistra
amantes, diuersis erroribus inhæserunt, seditionesq; iniquas in ecclesia suscitauerunt.
Sicut & his temporibus quidam perniciosi friuolè suscitare nituntur, quos
ob nostram culpam cunctipotens permittit bonis viris præualere & diabolicas
sectas ingerere ac veteres cerimonias suppressere, vsque adeo, vt non sint qui eis
resistere, vel ecclesiam palam defendere valeant, quia audaces prævalent, qui su-
periores contemnunt, sibiq; ipsis placent, ideo, sectas non inueniunt introducere
blasphemantes. Similiter & olim hypocritæ, suæ quasi sanctitatis falsas opinio-
nes fingentes, immoderata scandala occulte commiserunt. Cum quibus omni-
bus & singulis arduos conflictus habuit ac habet ecclesia, cui tandem atrociores
restant aduersitates in præsentis quinto & sexto, necnon demum per Gog in se-
ptimo statu præstolandæ. Vnde in Euangelio subditur: Videte ne turbemini, vt
pote cadendo à fide, spe, vel charitate, oportet em̄ hæc fieri, quia sunt à deo præ-
ordinata, sed nondum statim finis, quasi diceret, Christiani non debent turbari pro-
pter prælia & seditiones, quas oportet fieri in prioribus quatuor statibus, ad au-
gmentum & ædificationem ecclesie, quæ in eisdem præliis & falsis opinionibus
non statim finita, sed potius aucta est.

II § Cum vero Iesus sua disputatione vellet prædicere genti Christianæ
excidium, & ecclesie ruinã, quæ nunc paulatim incepit (prædixerat em̄ omnia esse
destruenda) tunc sedit in monte oliuarum contra templum, ex nobis tanq; viuis
lapidibus constructum. Ecce iste situs corporis congruit verbis quo nunc intelli-
mus deum nobis peccatoribus esse contrarium, & sedentem in monte oliuarum
i. quiescentem in montibus sanctis, qui peruersorum detestantur amentiam. Si
quidem mons oliuarum frugiferam ecclesie celsitudinem significat. Mons iste gi-
gnit frugalia oliueta, quibus umbra fugatur, lumen alitur, requies lassis tribuitur,
& infirmitas soluitur. Iam igitur relinquit domus nostra, i. ecclesia deserta, vt po-
te auxilio diuino nudata. Derelicta certe satis videt quæ à deo derelinquitur, tan-
quã eius aduersaria, In cuius typo ad patrem Christus clamauit: Deus meus, vt qd
dereliquisti me? vt pote corpus meum mysticum.

III § Hinc euangelium subiicit, exprimendo mala quinti & sexti statuum, ac
nonnullas enumerando calamitates quæ tendunt ad diminutionem & tandem ad vlti-
mum interitum nostræ ecclesie, dicens: Consurget em̄ gens in gentem & regnum in
regnum, erunt pestilentie & fames & terræ motus per loca. Ecce signa propinque
calamitatis nostræ magnæ. Nam cernitur hac tempestate, tum vnã Christianam
gentem contra aliã ubiq; insurgere & fere totã Christianitatis plebem inter se diui-
sam, tum potētissima occidentalis ecclesie regna (quæ sunt, Italia, Germania, & Gal-
lia) bellis intra & extra se iniquis esse inculcata. Quando autem & qualiter pestilen-
tiæ, fames, terræ motus in orbe ecclesie subsequenter, deus scit.

III § Prædicta equidem Christi verba in Hierusalẽ & Iudæa ad literã sunt
verifica

Mat. 24

Luc. 21

2. Petr. 2

Mat. 24

Marc. 13. &

ibi. glo.

1. Cor. 6. &

2. Cor. 6

1. Petr. 2

Mat. 25

Matt. 27. &

Mar. 15

Mat. 24

QVID DE CALAMITATE QVINTI. &c.

verificata, quoniam in cronicis reperitur ante excidium Hierosolymæ, intrinsicæ bella, aliasve plagas præcessisse. Agabus quoque per spiritum significabat famem magnam futuram in uniuerso orbe terrarum, quæ creuit Claudio imperate. Ob quod fideles, qui erant Anthiochiæ, de facultatibus suis per manus Barnabæ & Sauli miserunt auxilium fratribus habitantibus in Iudæa. Quæ postea à Tito est crude liter expugnata. Eadem rursus euangelica prophetia mystice complebitur in moderna ecclesia & occidentali Christianitate per Hierusalē & Iudæam significata. Ideo discipuli quæsierunt à dño, quædo talia ipsius dñi prognostica essent euertura. Ad illius itaque propinquæ & crudelis calamitatis à Christo nobis prophetizata verificationem, iam bella & seditionis pleraque alia portenta præcesserunt & enormiter cõtingerunt. Vnde adhuc restare præsumitur reliqua plaga, ruinaque ecclesie occidentalis. Quam Christus dominus & protector noster in melius vertere dignetur. Quippe huiusmodi temporales calamitates in presenti seculo eueniunt ecclesie propter malitiam suorum membrorum in futuro seculo æternaliter puniendorum. Hinc ait, hæc omnia supplicia esse initia æternorum dolorum.

Acto. 11. in fi
Matth. 24
Lucæ. 21
Marc. 13
§. c. 58. §. 9.
& §. c. 70. in prin.
Vbi supra
Matth. 24
Psal. 76.
Esaiæ. 13.
Marc. 13.
Marc. 13
Lucæ. 21
Lucæ. 21

V § Insuper in Euangelio tãgitur specialis persecutio qua mali homines afficiunt bonos, ubi: Tunc tradent vos in tribulationem & occident vos, & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Hoc additum est ad eorum consolationem. Sed qui impatientes rennuunt consolari, discedent à fide ex timore, vel pusillanimitate. Vnde in Mathæo sequitur. Et tunc scandalizantur multi & inuicem tradent, & odio habebunt inuicem. Id ipsum modo verificatur in Christianis, quorum manus diabolus dissoluit. Et multi pseudo prophetæ surgent & seducunt multos, quemadmodum nunc surgit secta Lutherana, ac abudat iniquitas & refrigescit charitas multorum, scilicet Christianorum se mutuo odientium, ac nutu vel actu inter se digladiantium.

VI § Simile in Marco habetur: Cum audieritis bella & opiniones bellorum ne timueritis. Oportet enim hæc fieri, sed nondum finis. Ista superius iam sunt exposita. Bella nempe respiciunt primum & secundum ecclesie statum, opiniones autem bellorum tertium & quartum statum. Tribulationes vero quinti & sexti statuum denotantur per verba sequentia. Exurget gens super gentem, & regnum super regnum, & erunt terræ motus per loca & fames. Initium dolorum hæc. Et infra: Tradet autem frater fratrem in mortem & pater filium, & cõsurgent filij in parentes & morte eos afficient. Istud euangelicum præconium hodie verificatur, quandoquidem Christiani plerique suos proximos morte afficiunt, aut corporali, aut spirituali. Hæc omnia (inquit Beda) constat olim tempore Iudæicæ seditionis, antequam vastata esset Iudæorum prouintia, ad literam contigisse, in figuram scilicet futuræ ecclesiasticæ vastationis. Postea de electis in Marco sequitur, Et eritis vos, scilicet clerici odio omnibus hominibus propter nomen meum. Tandem subiungit tribulationem tempore Antichristi futuram his verbis. Cum autem videritis abominationem, id est, Antichristum desolationis stantem ubi non debet, nam in loco sancto abominationem stare non decet, quæ legit intelligat, scilicet prophetias quæ hoc prænuntiant. Tunc quæ in Iudæa sunt, in cõfessione veritatis, fugiet ad montes, scilicet celestis fidei per prædicationem Helix.

VII § Lucas deinceps hoc idem ita narrat. Cum audieritis plura, scilicet in statu apostolorum & martyrum, & seditiones, scilicet hæreticorum & hypocritarum, nolite terri oportet primum hæc fieri, sed nondum statim finis. Hoc exponitur, ut supra in Mattheo. Postea Lucas de quinto statu ponit. Surget gens contra gentem, & regnum aduersus regnum, & terræ motus magni erunt per loca, & pestilentia & fames, terroresque de cælo, & signa magna erunt. Per hoc elogium denotantur quatuor plage, alia ab hominibus dissidentibus, alia à terra, alia ab elementis, alia à cælo contra nos euentura. De calce denique sexti status euangelium ait: Et Hierusalem calcabitur, donec impleantur tempora nationum. Sequentia vero verba: Et erunt signa in sole & luna & stellis, & in terris pressura gentium præconfusione sonitus maris & fluctuum, nam virtutes cælorum mouebuntur, timorem nobis incuriunt, ne significant propinquam (de qua supra dictum est) aquarum inundationem.

Nam

& §. eo. §. 6.
 §. c. 50. §. 7
 & §. c. 65. §. 6
 §. c. 49. §. 15
 & §. c. 68. §. 2
 §. c. 57. §. 11.
 §. c. 62. i pr.
 §. c. 57. §. 12
 & §. eq. §. 7.
 §. c. 58. §. 4.
 & §. 9
 §. ca. 65. §. 5.
 §. c. 47. in fi
 §. c. 40. §. 8
 & §. c. 55. §. 2.
 & §. eo. §. 6
 & §. c. 70. §. 3
 §. c. 43. §. 1.
 §. c. 59. §. 9.
 §. c. 13. §. 5 &
 §. ca. 59. §. 8
 §. c. 58. §. 1.
 §. c. 57. §. 12
 §. eo. §. 1
 §. c. 44. §. 6
 & §. c. 62. §. 15
 §. eo. §. 1
 §. eo. §. 4
 in fine.
 §. eod. §. 4.
 in pri.
 §. c. 46. §. 2
 §. c. 17. §. 10
 §. ca. 61. §. 9
 §. eo. §. 4
 §. eo. §. 1
 §. c. 50. §. 2.
 §. ca. 50. §. 1
 §. c. 62. §. 13.
 & §. c. 67. §. 1
 §. c. 53. §. 4.
 §. c. 63. §. 4.
 & §. c. 70 §. 8
 §. c. 53. §. 12.

& § c. 63 § 4 Nam licet ipsa signa specialiter tempore Antichristi, & maxime propinquante
 J. ca. 65. §. 5 vniuersali, extremoq; iudicio fient, tamen talia vel similia signa frequenter præ-
 cedunt singularia dei iudicia, quorum vnum & tremendum iam imminens no-
 stra erit calamitas. Luc. 21

VIII § Demum saluator in eodem Luca notat septimum ecclesie statum,
 ubi inquit: Quoniam appropinquat redemptio vestra, utpote quam appetitis,
 §. c. 5. §. 8 & postergando mundanam turbulentiam, & queritando pacem temporalem qua
 J. ca. 66. §. 2 & sequitur æterna beatitudo, ideo subiungit: Et prope est regnum dei. Ex ruina enim
 J. ca. 69. §. 5. & putrefactione mundani & quieti regni germinatur regnum cœlestis & pacifi-
 §. c. 62. §. 12 cum. Supra descripta verba euangelica nondum omnia sunt completa, sed (vt ait
 & J. c. 66. in Christus apud Birgittam) adhuc venient tempora quibus complebuntur. Præ-
 pri. §. ca. 34 missa deniq; quo certius, apertiusq; credantur futura, affirmantur vaticinio Si-
 §. 4 byllæ Erithreæ, vt sequitur. 8. Pr. 48

¶ Sibyllæ prænotio de septem statibus ecclesie.
 Cap. LXV.

Sibylla Erithrea nomine Eriphila in Babylone orta tempore belli Troiani
 Graijs Ilion petentibus, periturâ esse Troiam vaticinata est, cuius Augusti-
 nus in suis scriptis beniuole meminît. Traditur nanq; præcipua fuisse præ-
 cæteris Sibyllis, multa enim & præclara prognosticauit ad instructionem ge-
 riû, quas vera prophetia latuit. Idē quoq; Augustinus inquit: Si quid veri de deo
 §. c. 17. §. 16 Sibylla aut Orpheus, alijsve gentiliû vates aut philosophi prædixisse perhibetur, id
 quidē valet ad reuincendâ paganorū vanitatē, non autē ad istorū autoritatē cō-
 plectendâ, quam obrem huiusmodi prognostica ad sacrâ scripturam accōmodari
 possunt. Et si omnes decem Sibyllæ, de deo & Christo ac de gentibus vaticinā-
 do, plurima prædixerint, specialiter tamen Sibylla Erithrea in suo Nazilogra-
 pho. i. imperiali scriptura (quæ habetur Venetijs in bibliotheca. s. Georgij) inter
 alia de Christiana religione & de septem ecclesie statibus in Babylone varia con-
 scripsit. Nam postq; futuros euentus à tempore Priami de excidio Troiano vsq;
 ad perfectionem Romani Imperij pronuntiauit, incepit de aduentu Christi vsq;
 ad finem mundi præclara multa manifestare.

I § In primis de initio ecclesie talia prompsit. Postquam taurus pacificus
 sub leui mugitu mundi climata sub tributo concludet, illis diebus agnus cœlestis
 veniet. Per taurum significatur Cæsar Augustus, cui etiam Christus dedit tribu-
 tum. Is Cæsar censetur esse ille primogenitus taurus habens cornua rhinoceron-
 §. c. 10. §. 2. tis, in quibus ventilaui gentes vsq; ad terminos terræ. Sequitur in Sibylla: Ve-
 §. c. 47. §. 8 nient autem dies quibus virtus inundationis, id est baptismus illustretur in aquis,
 & leo monarcha conuertetur ad agnum, qui omnibus illustret, regnare sabueret.
 Et paulo post: In vltima autem ætate, utpote in primo ecclesie statu (qui in prin-
 cipio septimæ seu vltimæ ætatis incepit) humiliabit deus & humiliabitur proles
 diuina, iungetur humanitati deitas, iacebit in sceno agnus, & puellari officio edu-
 cabitur deus & homo. Signa præcedent apud apellas. i. apud Hebræos qui sunt si-
 §. 40. §. 7. ne pelle, qui sunt circumcisi. Rursus Sibylla: Mulier vetustissima. s. Elisabeth, pu-
 Luc. 1. 6
 Matr. 2. 8
 Ioh. 6
 erum præscium. s. Iohannē præcursorē, corripiet, Boetem orbis mirabitur & du-
 catū præstabit ad ortū. s. tribus magis, hic habēs pedes. 32. sexq; pollices, eliget sibi
 ex piscatoribus & deiectis numis duodenarium, vnumq; diabolum, non in gla-
 dio bellove. Hoc de statu ecclesie primo.

II § Secundum subinde statum Sibylla prænotat, dicens: Salus agni accu-
 §. c. 16. §. 2. bans, modicis leonis spolijs vestietur, utpote paucis rebus temporalibus fulcie-
 §. c. 11. §. 1 tur, nigrū conuertetur in rubrum, quasi dicat, fides catholica, quæ in priori statu
 §. c. 64. §. 1. apostolorum adhuc fuit obscura & ignota, in secundo statu per rubrū martyrū
 in fi. §. c. 12. sanguinem elucidius apparebit. Vel, rubrū. i. status martyrū cōuertetur in nigrū
 §. 3. §. ca. 23 .i. in sectam heresis designatam in Apocalypsi per equum nigrū. Sibylla vltorius
 in fi. prin. ait: Eneadē urbem, regesq; subijciet, sed in hamo piscantis in deiectione & pau-
 J. eo. §. 8 bit & cōmutabit, viuet & regnabit & cōsummabunt hæc oia, fietq; regeneratio.
 V 5 vltimo

SIBYLLAE PRAENOTIO DE SEPTEM &c.

ultimo bonos iudicabit & malos. Istud cōpēdium Sibyllae de Christi gestis vsq; ad extremum iudicium exponi valet.

III § Postea Sibylla sequitur tertiu ecclesie statū sub his verbis. Hinc quatuor alata animalia surgēt in testimonium, hoc est, quatuor Euangelia p̄dicabūtur, nomen agni tubis concinent, ferentes iustitiam, legemq; irrep̄hēbilē. Cui cōtradicit bestia, vtpote h̄eresis Arrii ac aliorū, & abominatio spumāq; draconis, id est, diaboli. Sed surget stella mirabilis, i. doctrina quatuor doctorū, quatuor animalium, id est, Euāgelistarū habēs imaginē, eritq; in turba mirabili, Danaos illuminabit, orbem illustrabit.

Dist. 96. Cōstantini.

III § Præterea quomodo Romana monarchia sp̄retis idolis sup̄itura esset fidem Christi, & Constantinus ecclesiam dotaturus, imperiūq; in Constantīnopolim translaturus, Sibylla prænouit dicens: Euanescēt Eneade simulachra, virtūs & sup̄stitio, alterius cultus adueniet, alterius cultor. Sed & de simulachris duo de vitis rotidem vsq; in æternum in vrbe, & ad primam originem conuertētur. Hinc Eneade gloria, id est, Romanum imperium, in Bizantiā deducetur. Quippe Sibylla iam dictam sentētiam fortassis de quarto ecclesie statu pronūtiasse videtur, quia subiunxit. Eritq; .i. in Bizantiā nidus delicatissimum quale nō fuit. .i. propter solitudinem, ac robustū decus. .i. Romanorum, in muliebri scilicet Græcorum conuertetur, donec catulos eius vsus, id est, mahumetica secta deuoret, optimates Bizantinos obtenebret, decus deucaliū effeminet; Bizantiū prophānabunt dogmata falsa, & dīficia. i. ecclesias denigrabūt, aurū eius per orbē & spolia dispergētur, virgines humiliabūtur, gallus, i. clerus non cantabit. Hæc p̄missa possunt statui hypocritarū adaptari, tamen principaliter & manifeste significabant excidium Bizantiæ proximæ, præteritum.

V § Vterius de quinto, sexto ve statu ac de Turcarum incurſu præsumitur Sibylla dicere. Ascendent in conspectu altissimi Bizantiæ sceleræ, & reliqua in superioribus cōscripta, quæ de tempestate calamitatis nostræ iam æuo imminentis vaticinata est Sibylla. Post quā quidem calamitatē venturæ Euangelicū Papam præfensit his verbis. Surget stella mirabilis, vtpote Papa Euangelicus vnus post aliū vsq; ad quartū, idēo subiungit, quatuor animalū, id est, Euangelistarū habēs imaginē, eritq; in turba mirabili, Danaos illuminabit, orbem illustrabit, in Eneadem latus piscatoris nomen agni vsq; ad fines seculi virtute p̄ducet. Nā doctrina Euāgelicorū pastōrū durabit vsq; ad fines secūdi seculi, hoc est, vsq; ad finē sexti status ecclesie vel secūdi generalis status mūdi. Sequitur in Sibylla. Inde in Eneade iuncta. .i. stella apostolica vinc̄tos à diabolo liberabit, q. d. diabolus tūc itē ligabitur. Hinc gloriabitur, moriēs illustrabit, porrō gloriosus exitus eius. Hæc p̄missa Sibyllæ vaticinia partim sunt impleta, quo magis timendū, reliquas calamitates per eā præconizatas procul dubio esse euenturas. Quas om̄ipotēs nobis in p̄nitētiam dignam cōmutare velit.

VI § Tandē Sibylla futuri septimi ecclesie status meminit aperte de Antichristo mox post angelicos pastores inſurrecturo, immediate scribēs: Erit autē bestia horribilis ab oriente veniens, cuius rugitus vsq; ad gentes punicas audiet, cuius capita septem sceptraq; innumera, pedes. 663. Hic erit contradicēs agno. i. Christo, vt blasphemet testamētum eius, augens draconis, id est, diaboli, aquas. Reges autē & optimates seculi exuret in sudore terribili, & nō diminuent pedes eius. Stellæq; duæ. .i. Enoch & Helias cōsimiles primæ stellæ. .i. angelico Papæ, cōsurgent cōtra ipsam bestiā, & nō obtinebūt vsq; veniat abominatio & voluntas domini consummetur. Nota iniquitatis completionem Sibylla hic nūcupat abominationem. Rursus Sibylla paulopost inquit: Veniēt in pōstrimis diebus duæ stellæ lucidissime. .i. Enoch & Helias, de quibus præ diximus, in peccatis mortuos suscitantes, similes stellæ priori, quatuor animalium, id est, Euangelistarū habētes faciem, resistentes bestiæ, id est, Antichristo, de qua diximus, aquisq; draconis, annūtiantes nomē, legemq; agni, abominationis excidiū & examen, minorabunt aquas, sed debilitabūtur in panis afflictione. Loquitur forte de Anachoritis, quia sequitur: Exurgēt in robore fortiori, nēpe Enoch & Helias resurgentibus plu-

§. ca. 11. §. 5.
§. ca. 8. §. 2.
§. c. 13. §. 5.
§. c. 45. §. 10.
§. c. 45. §. 1.
§. c. 6. §. 4.
§. c. 45. §. 4.
§. c. 64. §. 7
in fine.
§. c. 60. §. 3.
§. c. 62. §. 11.
& j. eo. §. 2
§. c. 60. §. 6
§. c. 64. §. 4
§. c. 61. i. pr.
§. c. 57. §. 12
& j. eo. §. 7.
§. c. 61. §. 6.
§. c. 62. §. 15
§. ca. 13. §. 3.
§. c. 61. §. 9.

bus, plures q̄ antea in fide Christi homines roborabūtur.

VII § Post Antichristi interitū, vtpote infra septimum ecclesie statum futuram esse communem concordiam, per Gog tamen interrumpēdam, Sibylla refert inquiring, post abominationem reuelabitur veritas, cognoscetur & agnus, cui regiones & tegna colla submittent, & erunt vniuersi terrigenæ conuenientes in vnū, vt ouile subeant & virga regantur in vna, & modicū tempus erit. Deinde facit mentionem de Gog & Magog, suorumq̄ satellitū, dicēs: Post hæc fiet multarum gētiū bestialiter viuentiū congregatio, orbis in decē scepra diuidetur, præcedēt turpissimi cōcubitus, cōceptus abominabiles, tūc caput ipsorū .i. Gog reges multos mēte afficiet, quosdā sub iugo submittet, spōsa .i. ecclesia filebit, galus .i. clerus rauescet, .i. negligētia p̄dicādi, fiet agni .i. Christi cōtumelia, & apponet abominatio d̄s in cōtumelia, vt nomē altissimi deleatur, sibi primæuam .i. Antichristi vel Luciferi superbiam applicabit, dicens verba blasphemie, donec tres pedes seniq̄ abbreviati discurrāt. Hoc potest intelligi etiam de Antichristo, qui tribus annis cū dimidio regnabit. Sequitur in Sibylla de pace mūdi post Gog recuperāda & duratura vsq̄ ad extremi iudicij tēpora. Et apparebit veritas & iustitia, omēs q̄ .i. homines abominatiōes abijcient & cōuertētur ad agnū. Aquam scilicet baptismi profitebuntur apellā .i. Iudæi, & non erit diuersa professio, sed vna concordia, grex vnus, idem ouile.

VIII § Postremo Sibylla nūtiat futurū iudiciū inter alia inquiring: Porrō in proximo erit examen, audient terrigenæ minas examinis, ineffabilia concinētur in tuba, veniet in cōspectu agni abominationes peccatorum & vltionis appetitus, descendet ignis terribilis qui vniuersa creata vsq̄ ad æthera cōcremabit, veniet de cælo vox terribilis aduocans vniuersos vt veniāt ad examen. Item de carnis resurrectione dicit. Fiet autem ineffabiliter corporis & animæ redintegratio, vt recipiat vnusquisq̄ pro merito retributionem gloriæ vel pœnæ. Tūc apparebūt vincti reges ac principes, & videbūt agnū in throno terribili vt retribuatur vniuersis, à dextris eius benedictio, maledictio procedet ad leuam. Iudicabit autē bonos & malos, vt illos sensim eleuet. Hos vero in fortē dæmonū vorabit auernus. Hæc nostrę materię accōmodatissima Sibyllæ vaticinia sunt extracta ex bibliotheca sancti Georgij maioris Venetiarum.

¶ De septimo ecclesie statu.

Cap. LXVI.

Expeditis reuelationibus ærumnarum in quinto & sexto statibus modo concurrentibus ecclesie latē imminentium, reuertendum est ad ipsius ecclesie statum septimum. Qui & si à nobis sit remotus, tamen pro præsentis collecturæ conclusione aliquid de eo censeo esse distendū. Hic status figurabitur in tranquillitate, quæ post primum væ adueniet ecclesie, ipse vero septimus status figurabit octauum & cælestem statum, quoniam tūc appropinquabit redemptio nostra. Is septimus status est remissionis, sicut quondā fuit septimus annus. Scriptum est em̄: Si emeris seruū, sex annis seruiet tibi, in septimo egredietur liber gratis. Item sex annis feminabis terram tuam, anno autē septimo dimittes eam & requiescere facies, ita & in vinea & oliueto tuo. Nā septimo anno sabbatum erit terræ requietionis domini. Hinc iubemur dimittere annum septimum & exactionem vniuersæ manus.

I § Pluribus præterea locis veteris scripturæ septimus ecclesie status figuratus ē. Nā deus die septimo cōplenit op̄ & bñdixit diei septimo. Cūq̄ itā sissent septē dies, aq̄e diluuij inundauerūt sup̄ terrā. Et mense septimo requieuit archa sup̄ mōtes Armeniæ. Expectatisq̄ septē diebus Noe dimisit colūbā ex archa. Altare deinq̄ septē diebus expiatū & sanctificatū erat sanctū sanctorū. Aaron em̄ aspererat altare septē vicibus, septēq̄ diebus finiebat cōsecratio, qm̄ in archā Noe animātia mūda septena fuerāt collecta. Itē plaga lepræ septē diebus cōsideranda fuit. Helisæus quoq̄ ad Naam dixit: Lauare septies in Iordane & mundaberis. Iudæis insuper p̄ceptum fuit, vt septē diebus azima comederēt, totidēq̄ diebus sacrificiū offerret, ac nullū opus seruile faceret ni die septimo q̄ erat dies celebrior

V 4 & san-

Johan. 10.

1. Cor. 3

Matt. 25

2. Cor. 5

Luc. 21. in fi

Deut. 15. 31

Exodi. 21

Exodi. 23

2. Esdr. 10

Gene. 2.

Gene. 7.

Gene. 8.

Exodi. 29

Leuiti. 8

Gene. 7.

Leuiti. 13

4. Reg. 5

Exodi. 13.

Leuit. 23

DE SEPTEM ECCLESIAE STATIBVS

Num. 28 & sanctor. Item locutus est dominus ad Moysen: Numerabis tibi septem hebdo
 Leui. 25. madas annor. i. septies septem, & clāges buccina mēse septimo: Septimo igit die
 Iosue. 6. sacerdotes tollebat septē buccinas, quas vsus est in iubilgo, & praecedebāt archā
 2. Paraly. 7. dñi, septiesq; circuibāt ciuitatem Hiericho, & obtinuerūt eā. Vnde Salomon fe-
 & ca. 30. cit solemnitatē in domo dñi septē diebus, & omnis Israel cum eo ecclesia magna
 Thob. 11. valde, feceruntq; filij Israel in Hierlm solēnitatē azymor. septem diebus in Igittia
 Hester. 1. magna. Sic Sara vxor filij Thobiaz ingressa est post septē dies, & tot diebus epu-
 lantes omēs cū gaudio magno, Assuerus item iussit septē diebus conuiuū prae para-
 ri, & die septimo praecepit septē eunuchis vt introducerent reginam Vasthi, vbi
 septem duces primi post regem residebant. Praenotatē ac plures aliā figurā septe-
 nariā significant futurum ecclesiae statum septimum.

I § Qui incipiet à futura concione Enoch, & Heliae, vel à sc̄do aduentu
 Apo. 3. Christi, quādo sua illustratione interficiet Antichristū, durabitq; vsq; ad extremū
 Apo. 21. iudiciū. Idem septimus status in Apocalypsi designat per ecclesiam Laodicēam, &
 Cath. Senē. est quā dā quieta participatio futurae gloriae, ac si coelestis Hierlm in terrā descen-
 ca. 101. derit. Et hęc censet esse aeternae vitae arra, de qua plene in Cathari, Senē. quā etiā
 Psal. 16. in praesenti statu pacifici praegustāt, qui quietant, & satiant hic diuina gratia nullis
 Cath. Senē. perturbationibus impediti, & in futurū satiantur diuina gloria, Nā in dei charita-
 c. 85. in fine. te & paciētia pfecti, hic sunt beati, carentes malo propriae voluntatis desiderio, qd
 Cath. Senē. in peruersis, iuxta sui amorē viuētibus, est pœna praesentis supplicij, & arra futuri
 c. 48. & 129. inferni, nepe isti frequenter inquietant, aut desiderio acquirēdi, aut timore pden-
 Ecc. 4. & 5. di tpalia, & ita nunq̄ satiant, quia anima eor. quærītās non deū, sed creatā, in ipsis
 Psal. 106. deficit. Hoc est praemium diaboli quem sequuntur.

III § Septimus itaq; status est itarra coelestis pacis, & quā dā tēporalis bea-
 Iob. 5. titudo. Hinc est illud Iob: In sex tribulationibus liberabit te, & in septima non tæ-
 & c. 65. §. 7. get te malum, licet hoc videat falli in persecutione Gog, ideo vide quā ob id supra
 & j. cap. 69. & infra sunt annotata. In septimo deniq; statu vniuersi terrigenae, Sibylla attestā-
 in princ. te, conuenient in vnū, quādo quidem is status praesentat sabbatū, & quietem ani-
 Gene. 2. mae Christi in sepulchro iacentis. Et adaptat septimo diei, qui erit benedictus &
 Philip. 4. sanctificatus ac liber ab omni ope seruili, fruens reque & pace, quā exuperat oēm
 2. de ci. dei 7. sensum, & sic apparet sabbatismus, & quies praesentis saeculi, Hinc Augustinus, post
 Gene. 1. sextū inquit millenariū fiet sabbatismus, id est, vocatio sancta post labores annoe
 2. Pet. 5. sex miliū habitās in praeteritis sex statibus ecclesiae, videlicet, à principio quo sexta
 die creatus est hō, & magni sui peccati merito in huius mortalitatis ærumnas de
 paradisi felicitate demissus, quoniam scriptum est: Vnus dies apud dominum, si-
 cut mille anni, & mille anni sicut dies vnus. Sex annorum milibus, tāquā sex die-
 bus impletis, sequitur velut sabbati septimus in annis mille postremis, ad hoc scili-
 cet sabbatum septimi status celebrandum: siquidem aliquae deliciae spirituales in
 illo sabbato iustis affuturæ sunt, nam hoc quoque aliquando Augustinus opinatus
 est, & forte non male.

III § In septimo itaq; ecclesiae statu discurret septimus & vltimus huius
 Ioachim de seculi millenarius. De quo in Apocalypsi scribitur: Qui non adorauerunt bestiam
 vlti tribula- & regnauerunt cum Christo mille annis. Non quod post Antichristum
 tionibus vsq; ad extremum iudicium mundus tantum mille annis duret, sed tanto tempore
 Apo. 20. quātum deo placuerit. Nemo autem praeter deum scit spacium interualli vsq; ad
 Acto. 1. extremū iudicium, quod pater posuit in sua potestate. Ioachim putabat illud spaci-
 Vbertinus um breuē concludi tpe. Vbertinus cōtrariū arbitrat, vtriusq; opinionē in superio-
 ribus tetigi. Vltimo quippe Christum quasi diuina iustitia compulsus, propter ma-
 litiae exuberantiā ad extremū veniet iudicium, apparet nāq; mundum in sui fine
 malis perniciosissimis maculatum iri, ex Euangelica relatione, vbi narratur: Cum
 Luca. 18. venerit filius hominis, putāsne an inueniat fidem in terra? In iudicio igitur ex-
 1. Cor. 15. tremo tāta mala vindicabunt, ac ob ea mundi ruina fiet vniuersalis. Et scdm Apo-
 Psal. 109. statē, & virtutē. Oportet aut Christū regnare, donec ponat omēs inimicos sub
 1. de tri. 8. pedibus eius, prout Augustinus determinat in libro de Trinitate, psecutores enim
 Christi

§. ca. 9. §. 7.
 & j. eo. §. 3.
 §. c. 7. §. 8
 §. c. 62. §. 4.
 & j. c. 67. §. 5
 §. c. 64. §. 8.
 §. c. 60. §. 3.
 & §. ca. 59.
 in fine
 j. c. 70. §. 11.
 §. c. 56. §. 15.
 j. c. 70. §. 10
 §. c. 55. §. 9.
 & j. c. 68. §. 2
 j. c. 69. §. 6
 §. eo. §. 1. & 2
 j. eo. §. 5
 §. c. 5. §. 8
 Gene. 3
 §. c. 65. §. 1
 §. eo. in pri.
 & j. eo. in fi.
 §. c. 61. §. 15.
 §. c. 65. i pri.
 & j. eo. §. 9.
 §. c. 7. §. 8
 §. ca. 62. §. 5
 §. c. 18. §. 5 et
 §. c. 64. §. 1.
 §. c. 44. i fi.
 & j. c. 70. §. 7
 §. c. 62. §. 8.
 & j. c. 70. §. 1

§.c.62. §.9.
 §.eo. §.3.
 §.ca.62. §.9
 §.c.46. §.1.
 §.c.62. §.9.
 §.j.c.68. §.3

Christi & ecclesie, eotunc penitus perdentur.
 V § Porro in septimo ecclesie statu implebitur sententia apostoli dicentis: Relinquetur sabbatismus populo dei, & oportet dari fidelibus pacem & regnum pacis, sublatis vniuersis aduersarijs Christi. Consummatis enim diebus luctus electorum suorum, adducet tempus pacis & innocentie ac scientie, quoniam fideles vincet infideles. Perhibetur namque septimus angelus, id est vltimi predicatores post interitum Antichristi secure cõtionantes, effudisse phialam suam in aerem id est, in demones inibi habitantes, & facta sunt fulgura scripturarum & voces fermocinantium & tonitrua comminationum, quibus reuocabuntur peccatores & terræ motus factus est magnus qualis nunquam fuit, quia homines à terrenis mouebuntur ad cœlestia seu ad penitentiam. Et fracta est ciuitas magna, id est, cõgregatio iniquorum, & ciuitates gentium ceciderunt, & incipiet regnum dei.

Hebr. 4.
 Apoca. 16
 Alia expositio.

§.ca.5. in fi.
 §.j.co. §.8.

VI § Vltimus in septimo seculo doctore non erit opus, quoniam quilibet scripturas tunc facile intelliget, præceptaque dei sponte obseruabit. De hoc Esaias: Erit in nouissimis diebus preparatus mons domini, & fluent ad eum omnes gentes & dicent, venite, ascendamus ad montem domini, & docebit nos vias suas & ambulabimus in semitis eius, quia de Sion exibit lex & verbum domini de Hierusalem. Similiter apostolus inquit: Nolite ante tempus iudicare quousque veniat dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit cõsilia cordium, & tunc laus erit vnicuique à domino.

Esaiæ. 2.
 1. Cor. 4.
 Apoca. 18

§.ca.63. §.6
 §.j.c.70 §.4
 §.ca.19. §.5.
 §.eo. §.7. &
 §.ca.67. §.3.
 in fi.

VII § Ceterum in Apocalypsi scribitur: Post bellum agni contra Antichristum, descendit angelus de celo habens potestatem magnam, & terra illuminata est à gloria eius. Eo tunc enim secundum Vbertinum elucidabitur intelligentia Apocalypsis, & aliarum prophetiarum, quo ad secundum Christi aduentum. In quo non solum persecutores ecclesie supprimentur, sed etiam iusti illuminabuntur. Ait enim Esaias: Ecce deus noster vltionem adducet retributionis, deus ipse veniet & saluabit eos, tunc aperientur oculi cæcorum & aures surdorum patebunt. Et infra: Ego ante te ibo & gloriosos terræ humiliabo, & dabo tibi thesauros absconditos & archana secretorum, vt scias quia ego dominus. In nouissimo dierum intelligetis ea.

Esaiæ. 35
 Esaiæ. 45
 Hiero. 30
 Esaiæ. 30
 Apoca. 10

§.c.63. §.1 &
 §.ca.67. §.3
 in prin.
 §.ca.38. §.7
 §.j.c.67. §.3
 §.c.7. i prin
 §.eo. §.4
 §.ca.63. §.3
 §.ca.67. §.3
 §.ca.67. §.3
 in fine.

VIII § Præterea sol sapientie Christiane tunc erit in septuplum lucens, id est, elucidatus sicut lux septem diebus, vt pote tempore septimi status. Vnde idem Esaias: Erit lux lunæ, sicut lux solis, & lux solis erit septupliciter, sicut lux septem diebus. Ad idem in Apocalypsi: Facies septimi angeli erat vt sol, quia in futuro septimo seculo contemplatio & notitia scripturarum splendescet, ac a deo illuminabit homines, vt veritas clarescat tanquam sol.

Iohan. 16
 Iohan. 16
 Luca. 8.
 Matt. 10
 Marci. 4
 Mat. 24.
 1. de tri. 12.
 1. Cor. 2
 Iohan. 15
 1. de tri. 12

IX § Ad præmissa faciunt verba Christi discipulis suis dicentis. Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille spiritus veritatis, vt pote in statu spiritus sancti, docebit vos omnem veritatem. Et infra: Hæc in prouerbis loquutus sum vobis. In tempore primi status, tempore autem septimi status, veniet hora cum iam non in prouerbis, id est, similitudinibus loquar vobis, sed palam de patre meo annuntiabo vobis, quod dicitur. Tunc non erunt parabole seu similitudines quoniam homines illuminabuntur. Nihil quippe absconditum quod non manifestetur, neque occultum quod non veniat in palam. Inter illa multa, quæ Christus habet nobis dicere, etiam illa die & hora secundi aduentus Christi (quæ præter deum scit nemo) Augustinus intelligit comprehendere. Quædiu enim serui sumus huius mundi, altiora de deo capere non possumus, quam carnalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus dei. Quocirca Christus ad discipulos inquit: Iam, scilicet in statu spiritus sancti, non dicam vobis seruos sed amicos. Seruus enim nescit voluntatem domini sui. Vos autem dixi amicos, quia omnia quæ audiui à patre meo, nota feci vobis. Rursus Augustinus: Licet Christus ea nondum nota fecerat discipulis, tamen certissime ac oportuno tempore, vt pote in futuro septimo ecclesie statu, id facturus erat, ideo in præterito loquutus est ob futurorum certitudinem.

Iohan. 16
 Vbertinus.

§.ca.53. §.4

X § Hinc Vbertinus sedulo infert: Sicut in primo mundi statu, videlicet à creatione mundi vsque ad natiuitatem Christi, successiue creuit doctrina fidei & illuminationatio scripturarum, ac maior expressio prophetiarum de Christo clarioribus veteris legis ex-

DE TRIPLICI STATV TOTIVS MVNDI, &c.

gis explicatio, sic in secundo mundi statu, id est, tempore gratiæ & noui testamenti, magis ac magis illuminat, & explicat Christiana veritas: ergo in tertio mundi statu, id est, à secundo Christi aduentu vsq; ad finem mundi, per influentiã spiritus sancti scriptura sacra apertissime patebit. Nam sicut nouũ testamentũ est porta veteris testamenti, sic iste status spiritus sancti est generalis porta vtriusq; testamenti: quia huc sequetur octauus status qui est gloriæ sempiternæ

XI § Demũ in illo septimo statu finiet carnalis ecclesia, quæ prius maxime in presentibus quinto & sexto statibus carnalitate terranæ vitæ secuta, tunc spiritualitè sequet vitã, in qua summe proficiet ecclesia. Siquidẽ Iudæi & omnes tribus Israel vnã cum cæteris gentibus totius terræ: orbis ad fidẽ Christi conuertent: Teste Apostolo, dicente: Cæcitas ex parte cõtingit in Israel, donec plenitudo gentiũ intraret, & sic omnis Israel saluus fiet, sicut scriptũ est: Veniet ex Syon qui eripiat & auertat impietate ab Iacob. Et alibi ad Israel scriptura inquit: Nouissimo autẽ tpe reuertetis ad dñm deũ tuũ & audies vocẽ eius. Tunc quoq; scdm Augustinũ effectuali ter cõplebitur p̄coniuũ hoc: In omnẽ terrã exiuit sonus eorũ & c. Et vbiq; prædicatũ fuerit hoc euangeliũ in vniuerso mũdo, vbi Chrus subiũgit: Et tunc veniet cõsummatio: Quæ in huiuscemodi septimo statu apparebit, & quã Psalmista præuidit, dicens: omnis consummationis vidit finem.

Roma. 11
Esa. 59. ad fi.
Deute. 4. & ca. 30.
Augusti. ad Esichium
Psalm. 118.
Mat. 26.
Psalm. 118. li. 1.
tera Lame.
Ecci. 1.
Apo. 21.
Esa. 62.
Hier. 2. & 11

XII § Porro omnis ecclesiæ status pro hominũ fragilitate passus est defectum: amplior vtiq; numerus malorũ fuit q̄ bonorũ in statibus singulis, quoniã stultorũ infinitus est numerus. In ipso autẽ statu pacifico præsumit fore ampliorẽ seu validiorẽ bonorũ, quã malorũ multitudinẽ seu potentia potissime respectu quinti & sexti status Babylonicæ meretricis, quæ in adulterijs alijsve maleficijs iactabat se esse sponsam & vxorẽ agni. Sed sponsus deus nõ gaudet sup tali spõsa, quia oblita est ornamenti sui, & fasciæ pectoralis suæ, ac in domo dei fecit scelera multa, nec non adulterino coitu iuncta est peruersitatibus mystici Antichristi. Tempore tandẽ magni Antichristi ipsa ecclesia magis erit in summo malitiæ præcipitio, vnde grauissimo lapsu funditus ruet. In septimo tamẽ statu restaurata vltimis pace & tranquillitate fruet, ligato Satana: Qui interim ad modicũ tps rursus soluet cũ crudelitate acerbiori. Nam cũ apertũ esset septimũ sigillũ, factũ est silentiũ in celo, id est in ecclesia militate, quasi media hora, qua repentina pacis interruptio significat p̄ Gog patrãda. De hoc septimo ecclesiæ statu plura dicentur infra. Nota, hic status specialiter nũcupat septimus ecclesiæ status, sed generaliter totius mundi est tertius status. Gerit em̄ imaginẽ spiritus sancti & futuræ beatitudinis sempiternæ. Ideo eiusdem mundi triplex status hic describendus est.

§. c. 35. i. pr.
§. ca. 9. in fi.
& §. c. 70 § 7
§. c. 61. §. 9 et
§. c. 67. §. 4.
§. c. 68. §. 11.
& §. 15. in fi.
Aliter, §. c. 10. §. 3.
§. c. 62. §. 12
& §. c. 70. §. 2
§. c. 60. §. 8.
§. c. 59. §. 3
§. c. 60. §. 4
& §. c. 17 § 4
§. c. 62. §. 9
§. c. 50. §. 8.
§. c. 46. §. 12
§. c. 60. §. 8.
in fine & §. c. 67. in fine.
§. c. 61. §. 15.
& §. c. 98. §. 6
§. c. 69. p. 10.
§. eo. §. 3. in fine
§. c. 67. p. 10.

De triplici statu totius mundi, & de cena dei triplici.
Capitulum LXVII.

Coloff. 1
Hier. 31
Psalm. 75
Iohã. 17.
Apo. 4
Matth. 26
Roma. 6
Matth. 26
Gregori⁹ in Homel.

Generalis status & cõfus vniuersi mundi triphariam partitur, & quilibet status vno Christi aduentu, & cũ vna eius cena concludit: Mundus em̄ in primogenita dei imagine conditus est, imago dei patris & filij & spiritus sancti. Primus mundi status censet esse dei patris, cuius sola persona à mundi creatione vsq; ad nouũ testamentũ innotuit in Israel, cui dñs factus est pater, quia notus in Iudæa deus, quem mũdus non cognouit. Fuit autẽ iste status primus t̄pibus legis naturalis & scriptæ, quibus t̄poribus successiue claruerunt duodecim patriarchæ, totidemq; prophetæ tanquã viginti quatuor seniores. In eodem quoq; primo generali statu transferunt sex primæ ætates vsq; ad finem veteris testamenti, quod conclusum & adimpletum est cũ primo Christi aduentu, nec nõ cũ prima cena, quã Christus cum suis discipulis celebrauit in grãam redẽptionis. Et non dicit prandiu, sed cena passionis, quia postq̄ semel passus est, non iteꝝ patiet, iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur.

I § Primus itaq; mundi status, id est, vetus testamentum finitur, ac secundus generalis status, id est, nouum testamentum inchoatur in illa prima Christi cena, quæ appellatur redẽptionis. Ad eam utpote ad fidem catholicã, nos inuitat dñs per suos seruos. Est autem figurata quando rex Darius fecit cenam magnam omnibus suis subditis, qui cum manducaissent, tunc rex ascẽdit in cubiculo suo, id est, in hõma

§. ca. 9. vsq; ad §. 6. & §. eodem §. 2.
§. c. 9. §. 7 & §. c. 62. §. 8.
& §. eo. §. 1.
§. eo. in pr.
§. c. 15. §. 25.
& §. eo. §. 6.
in hõma

in humanitate vbi cubauit deitas, ascendit ad crucē, & dormiuit ac soporatus est moriendo, & experg factus resurgendo. Hinc in Iohanne scribitur. Cœna scilicet prima facta surgit Christus a cœna, utpote a morte suscitatus. Nondū autem venit Iesus vt renouet vel vt iudicet, sed vt saluificet mundum. Propterea respondit, desiderio desiderauit hoc pascha māducare vobiscū aſq̄ patiar. Dico em̄ vobis, q̄a ex hoc māducabo illud donec impleatur in regno dei, quasi dicat, quando in ecclesia militate aduenerit plenitudo gētium, tūc alteram celebrabo cœnā, iudicando seu reformando ecclesiā peruersam. Hæc erit secūda cœna, quā Christus celebrabit in fine secūdi status mūdi.

II § Et sicut primus mūdi status includit sex ætates, ita secūdus status currit per sex ecclesiæ tēporē, utpote à primo statu apostolorū vsq̄ ad finē sexti status, id est, vsq̄ ad interitū magni Antichristi. Præterea idem secūdus mūdi status cōsetur esse dei filij, cuius persona incepit mūdo innotescere tēpore noui testamēti. Hinc saluator inquit: Nūc clarificatus est filius hominis, vos videtis me quā ego viuo, in illo die vos cognoscetis, quia ego sum in patre meo. In tertio tādē statu Christus hominibus magis innotescet. Rursus quemadmodū primus mūdi status dicitur legis ita iste secūdus est gratiæ, in eo em̄ clarēt apostoli, martyres, doctores, Anochoritæ, Confessores aliq̄ electi tāquam seniores, quibus apud deū intercedentibus plurimum gratiæ sortitur ecclesia militans. Concluditur autem huiusmodi status secūdus cum secunda dei cœna. Quam quidem dominicam cœnam iam non est manducare, sed post Christi secundum aduentum eam manducabunt electi. De quibus in Apocalypsi: Beati qui ad cœnam nuptiarū agni vocati sunt, scilicet ad gratiā renouationis, quando Christi secūdus aduentus illustrabitur, tunc em̄ iudicium & renouatio erit ecclesiæ & princeps huius mundi, scilicet Antichristus & diabolus eicietur foras.

III § Tertius deinceps mūdi status (qui vocat̄ p̄fectionis) incipiet post Antichristū, utpote à p̄dicatione Enoch & Helix ac à dicta Christi secūda cœna, seu aduentu sc̄do, & decurret p̄ septimū ecclesiæ statū, durabitq̄ vsq̄ ad extremū iudiciū. Et secundū Bernardū est illud conuiuiū, de quo infra dicit. Idem quippe tertius mūdi status attribuitur personæ spūs sancti, qui à patre & filio cōcorditer spiratur. Et proprie est spiritus veritatis, qui cū venerit, docebit homines omnē veritatem. Quam hic mundus in secundo suo statu non potest accipere, quia nō videt spiritum sanctum nec scit eum, quoniam animalis homo mundum diligēs non percipit ea quæ sunt spiritus dei. Ab electis autem spiritus sanctus cerni potest. Nam saluator ait: Ego rogabo patrem & aliū aduocatū dabo vobis, vt meneat vobiscum in æternū. Talis forsitan intellectus visio apprehēdetur in tertio mūdi statu, quia tūc clarius quā nūc aperietur veritas, qua hominēs imbuti filium magis intelligent ac spiritū sanctū facilius accipiēt & videbūt atq̄ cognoscant. Hinc in euangelio subiūgitur, vos autē, utpote electi in tertio generali statu futuri, cognoscetis eum scilicet spiritū sanctū, quia apud vos manebit & in vobis erit, quasi diceret, tum persona, tū & opera eiusdē spiritus sancti manifestius clarescēt. Siquidē veniet hora, quādo nō in similitudinibus, sed manifeste de patre nūtiabit vobis Christus. Tūc em̄ incipiet regnū dei & clare splēdescet intelligentia sacrarū scripturarū, vt supra notatū est.

III § In ipso tertio mūdi statu Iudæi omēs fide verē imbuētur, ait em̄ dominus: In tēpore illo ero deus vniuersis cognationibus Israel, & ipsi erūt mihi in populum, vnde saluator facta cœna deposuit vestimēta sua, id est priorē assumptam infirmitatem carnalem, & præcinxit se lintheo, id est, eadē carne immortalī. Et postq̄ lauit pedes discipulorū, accepit vestimēta sua, id est, filios Israel (quos antea fide nudos deposuit) in fine seculi ites fide indutos reassumet. Præterea totus vniuersi orbis populus ad deū conuertetur. Quæ erit vltima cōuersio, in qua per masticationem scripturarū mortificabitur & deuorabitur carnalis vita vt spiritalis viuificetur. Ideo nūcupatur cœna magna dei, quoniam angelus stans in fore clamat dicēs omnibus auibis, id est cōtemplatiuis, qui volāt per medium cœli. Venite & congregamini ad cœnā magnā, vt manducetis carnes regū & fortium & equorū

Psal. 3
Iohan. 15
Iohā. 12. & 3
Luca. 22

Iohā. 13. 14

Apoca. 4

1. Cor. 12

Apoc. 16

Iohan. 12

Aug. 7. de
tri.

Iohan. 16

Iohan. 14

1. Cor. 2
Aug. 1. de trī,

8.
Iohan. 14

Iohan. 14

Iohan. 16

Here. 31

Iohan. 13

Apoca. 19

ſ. c. 64. §. 7.
ſ. c. 62. §. 4
& ſ. c. 60. §. 2.
ſ. c. 60. i prin
ſ. c. 62. pr.
& ſ. c. 65. §. 5
ſ. c. 61. §. 11.
in ſi.
ſ. c. 68. in ſine.
ſ. c. 57. §. 9
ſ. c. 60. §. 6
ſ. c. 70. §. 4
ſ. c. 19. §. 15
& ſ. c. 52. §.
16. & ſ. c. 60.
ſ. 1.
ſ. c. 61. §. 11.
in prin
ſ. c. 17. §. 1.
ſ. c. 60. §. 2.
in prin.
ſ. c. 69. §. 6.
ſ. c. 61. §. 2.
ſ. c. 66. §. 9.
in prin
ſ. c. 64. §. 1.
ſ. c. 66. §. 9.
ſ. c. 60. §. 2
ſ. c. 66. §. 9.
ſ. c. 66. §. 11.
& ſ. c. 68. §. 6
ſ. c. 65. §. 5.
ſ. c. 68. §. 9.
& ſ. c. 69. §. 9
ſ. c. 68. §. 5

DE GOG ET DE DECEM TRIBVVS ISRAEL.

- & equorum & carnes omnium. Per hoc significatur, q̄ reges & omnes maiores & minores totius populi humani, eorunc Christo incorporantur. Quod pariter significatum est in figura Petri, qui vidit in vase v̄se o quadrupedia, & serpentiā, & volatilia. Cui dicitur, occide, & comede.
- Acto. 10** V § Magno deniq; gaudio reficient electi de conuersione Iudæorum, & omnium gentiū, quorū vocem Iohannes audiuit, sicut citharædoꝝ citharizantium in citharis suis, & cantabāt quasi canticum nouum. Erant quoq; cantātes canticum Moyſi, id est, veteris testamenti, & canticum agni, id est, noui testamenti, quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu dei, & dicent: Quoniam regnauit dominus deus noster omnipotens, gaudeamus & exultemus, & demus gloriam ei, quia venerunt nuptiæ agni.
- Luca. 15** VI § Insuper tertius vniuersi mūdi status erit quietis temporalis & figura paradisi cœlestis, & gloriæ sempiternæ. Concludet deniq; & consummabitur cum tertio aduentu Christi ad extremū iudiciū venturi, nec non cum tertia cœna, quæ erit beatitudo infinita, cœlestis ac æterna. Huius cœlestis cœnæ mēsa est crux Christi, vel potius deus pater suæ diuinæ bonitatis dulcedine, filius autē est verus cibus, cui beati incorporant, spiritus quoq; sanctus eiusdem cœnæ minister est. Ecce quā lautissimum cōuiuuium. Et quo saluator ait: Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus regnū, vt edatis & bibatis super mensam meā in regno meo, & sedeat̄ super thronū iudicātes duodecim tribus Israel. Illa est cœna magna quam fecit quidam homo vtpote Iesus Christus. Et est vltima electoꝝ refectio, ad quam multos vocauit deus omnipotens, qui omnes vult saluos fieri, sed pro dolor pauci sunt electi, quoniam nemo illoꝝ (qui vocati se excusant, id est nō obsequuntur) eandem gustabunt cœnam.
- Apo. 14** VII § Porro in huiusmodi tertio statu diabolus ligabit̄, vt ecclesiaborum per Gog, & suū regem diabolū iteꝝ solutū, quo fiet ecclesiæ temporalis molestatio, tamē eidem efficacis nocumētū non inculcabit. Nam saluator inquit: Venit em̄ princeps mūdi huius, sed in me nō habet quicquā. De ipso igitur Gog quædam scripto modo discutiamus.
- Luca. 14** De Gog, & de decem tribubus Israel. **Cap. LXVIII.**
- Matth. 23** S Criptura multiphariam loquitur de inclusione quorundam hominum crudelium, Methodius in primis reuelat, quomodo ad Alexandri magni obsecrationem deus in vberibus Aquilonis, hoc est, in montibus Caspijs, conclusit Gog, & Magog vnā cum alijs vigintiduoꝝ regibus ac gentibus, quod aliqui de Turcis intelligere volunt. Esdras quoque describit, decem tribus Israel esse inclusas, vt statim dicam.
- 1. Timo. 2** I § Gog vero cū suis gentibus in nouissimis tēporibus, videlicet post tēpore Antichristi, exiet in terram Israel, prout dñs in Ezechiele inquit: In illa die ascendet indignatio mea in furore meo, & in zelo meo. In igne iræ meæ locutus sum, quia in illa die erit commotio magna sup̄ terram Israel, id est, Christianoꝝ. Et paulo post: Ecce ego ad te Gog principem: In nouissimis annoꝝ venies ad terrā s. Israel ascendēs autē quasi tempestas venies & quasi nubes, vt operias terram tuā & omnia agmina tua & populi multi tecum, venies ad quiescētes habitātesq; securo, in nouissimis diebus eris, & adducam te super terrā meam. Tu ergo ille es, de quo locutus sum in diebus antiquis in manu prophetaꝝ Israel, qui prophetauerūt in diebus illoꝝ tēporū vt adducerem te super eos. Et infra: Hæc dicit dñs: Ecce ego sup̄ te Gog principem capitis Mofoch & Thubal, & circūagam te, & educam te, & ascēdere te faciā de lateribus Aquilonis, & adducam te super montes Israel. Similiter & tyrannus proxime futurus veniet ab Aquilone.
- Ioh. 5** II § Tertium itaq; & vltimū v̄ ecclesiæ post Antichristum veniet cito, durante adhuc cauda sexti status, persecutio em̄ Gog & alioꝝ tyrannoꝝ suorum (tamē si fiat concurrente septimo ecclesiæ statu) ascribit tamē sexto statui, quia dicitur: In septima nō tanget te malum. Nam sicut synagoga in cauda primi status mundi, & veteris testamenti ac post primū dñi aduentū, tēpore noui testamenti, vltimam

J. eo. §. 6

J. c. 69. §. 8
S. c. 69. §. 3. &
J. c. 69. §. 11

S. c. 66. i. pri.
& J. c. 69. §. 5

S. eo. §. 4

J. ca. 69. in fin
S. eo. §. 1
S. ca. 57. §. 3
S. c. 33. §. 10.
S. c. 17. §. 21.

& J. c. 69. §. 7
S. c. 66. §. 12
& J. c. 68. §. 3
& S. c. 66. §. 2.

J. eo. §. 5.

S. c. 49. i. pri.
J. eo. §. 10

S. c. 62. §. 16
& J. eo. §. 14

S. c. 58. §. 5.

J. eo. §. 5
S. c. 41. §. 1

S. c. 63. §. 4.
J. eo. §. 6

S. c. 55. §. 12
S. c. 66. §. 3

nam

- §.c.64. §.4 mam persequutionem passa est in destructione ciuitatis Hierusalem per Titum facta, ita in cauda secundæ stirpis mundi, post secundū Christi aduentum ecclesia patietur vltimā persequutionem à Gog & à suis satellitibus, de quorum bestialitate Sibylla vaticinata est pleraq; horrenda.
- §.c.65. §.7. III § De eorum autem tyrānide habetur in Apocalypsi, vbi narratur: Cū consummati fuerint mille anni, id est in vltimo statu seu millenario, soluetur Satanus de carcere suo, modico tamen tēpore, & exibat & seducet gentes quæ sunt super quatuor angulos terræ Gog & Magog, & congregabit eos in præliū, quorum numerus est sicut harena maris, & ascendent super latitudinem terræ & circuerunt castra sanctos & ciuitatem dilectam.
- §.c.17. §.21 Apo. 20
§.c.67. i fi.
& j. eo. §.6. super quatuor angulos terræ Gog & Magog, & congregabit eos in præliū, quorum numerus est sicut harena maris, & ascendent super latitudinem terræ & circuerunt castra sanctos & ciuitatem dilectam.
- §.c.66. §.5
& j. eo. §.4. IIII § Et quāuis Augustinus per Gog atq; Magog non intelligat aliquos barbaros in aliqua parte terrarum constitutos, sed per Gog odium malorum tectum, & per Magog defectum interpretetur, toto nanq; orbe terrarum maleuoli significati sunt, cum dicitur, gentes quæ sunt in quatuor angulis terræ, quorum numerus est sicut harena maris, & per ciuitatem dilectam intelligit Augustinus sanctam ecclesiam toto terrarum orbe dispersam. Tamen propter repetitam Ezechielis prophetiam & Methodij reuelationem, per Gog dicta gentes inclusæ intelligi possunt, quæ vnā cum alijs odiosis hominibus vbiq; (iuxta Augustini arbitrium) diffusis, ecclesiam persequuntur in vltima persequutione tyrannica, nouissimo iudicio imminente. Ad idem deseruit illud Apocalypsis: Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo, scilicet Gog & Magog, similia agni, & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestie, id est Antichristi omnem faciebat, & fecit inhabitantes terram adorare bestiam primam, utpote idolum diaboli, dicens habitantibus in terra, ut facerent imaginem bestie, quæ habet plagam gladij, & quicumq; non adorauerit imaginem bestie, occidatur.
- §.c.49. §.12
§.eo. §.3. &
§.c.49 §.15
& j. c.69. §.4. Apo. 13
Apo. 20
Ezech. 38. 39
- §.c.55. §.12 V § Insuper Methodius profequitur, dicens: Postq̄ fuerit pax magna in fine seculorum, tunc referabuntur portæ aquilonis & egredientur virtutes gentium in illarum, quas (ut præmittitur) inclusit Alexander magnus, & concuties omnis terra à conspectu eorum & expauescent homines, & fugietes conterriti abscondent se in montibus & speluncis & monumentis, & mortificabuntur à timore & corripientur præ pauore quā plurimi, & non erit qui corpora sepeliat, gentes nanq; quæ exient ab aquilone, comedent carnes hominum & bibent sanguinem bestiarum sicut aquam, & corrumpent terram, & nullus erit qui possit stare contra eos. Vnde altissimus ad Ezechielem: Dic omni volucri & vniuersis auiibus, cunctisq; bestijs agri: Conuenite, properate, cōcurrite vndiq; ad victimam meā quā ego immolo vobis, victimā grandem super montes Israel, ut comedatis carnes & bibatis sanguinē, carnes fortiū comedetis & sanguinē principū terræ bibetis, arietum & agnorū & hircorū, taurorumq; & altiliū & pinguiū omniū. Idipsum Ezechielis elogium inducit Methodius de Turcis.
- §.eo. in pr.
§.c.54. §.3.
§.ca.59. §.8
§.eo. §.1.
& j. eo. §.11. Methodius
Ezech. 38
- §.c.67. §.4
§.c.49. §.16 VI § Gog aut erit vltimū ecclesie flagellū sequens tyrannidē Antichristi. Et secundū Thelosphorū est octaua bestia, quæ qua scribitur: Bestia quam vidisti fuit & nō est, ascensura est de abyssu & in interitū ibit, & mirabuntur inhabitantes terrā, videntes bestiam quæ erat & non est. Deinde subdit: Et bestia quæ erat & nō est, & ipsa octaua est & de septē est & in interitū vadet. Eadem octaua bestia erit cauda Antichristi, post cuius mortē, licet fiat pax & quies in ecclesia, nā dicitur & cū aperuisset sigillū septimū, factū est silentiū in celo. i. in ecclesia militate, media hora ad denotandū tēporis breuitatē) tamen post modū veniet Gog tanq; repentina tēpestas ad persequendum ecclesiam & Iudæos nuper ad fidem nouiter conuersos & in Hierusalem ex diuersis mundi partibus congregatos.
- §.ca.48. §.3
j. cod. §.14
§.c.66. §.12
& j. c.69. i pr
§.eo. §.3
& j. eo. §.8.
§.eo. §.2.
§.c.67. §.4
& j. eo. §.9.
§.c.58. §.5.
& j. c.69 §.10. Thelospho.
Apo. 17.
Apo. 8
Ioachim
- §.ca.62. §.3 VII § Et secundū Ioachim, incurfus ipsius Gog correspondebit cōsiliū Antiochi, qui ante primū Christi aduentum fuit vltimus synagogæ persecutor. Item Antichristus erit maximus ecclesie persecutor ante secundū Christi aduentū. Ita & Gog erit vltimus ecclesie persecutor ante tertium seu extremum Christi aduentū, Exin præsumendū, sicut contra Antiochū Machabgi, & contra X Anti-

DE GOG ET DECEM TRIBVVS ISRAEL.

- Antichristū Enoch & Helias, vel potius ipse Christus per se, sunt à deo destinati, sic aduersus Gog Iesus Christus strenuos Machabæos præparabit vel alias eū perdet, quemadmodū Antiochus extinctus est. Post cuius Gog interitū, Chrīus ad extremū iudiciū veniet tanq̄ triumphator omnia discussurus. Cōgregabit em̄ quasi harenā captiuitatem & ipse de regibus triumphabit, expolians principatus & potestates traducet cōfidenter, palam triumphans illos in seipso.
2. Macha. 9. J. eod. §. 14
S. c. 40. §. 8
- Abacuc. 1. ad extremū iudiciū veniet tanq̄ triumphator omnia discussurus. Cōgregabit em̄
S. c. 65. §. 8.
Coloss. 2. quasi harenā captiuitatem & ipse de regibus triumphabit, expolians principatus
& J. eod. §. 8
- Apo. 12. VIII § Præterea flagellū Gog creditur fore acerbius flagello Antichri, quia
S. c. 55. §. 12
diabolus sciet q̄ modicū tēporis habet quo homines tentare possit, Hinc dicitur
S. eod. §. 6.
Apo. 17. Vt mari & terræ quia descendit diabolus, s. per Gog ad vos habens iram magnā
S. c. 7. §. 4.
scilicet q̄ modicū tēpus habet quo cruciat homines. Post Gog deniq; veniēt decē
S. eod. §. 7
reges, qui potestate vna hora accipient post bestia, s. Gog, hī vñ cōsiliū habēt,
& virtutem & potestate suā bestia tradent, s. vestigia ipsius. Gog sequēdo. Hi cū
agno pugnabunt, & agnus vincet illos, quoniā dominus dominorū est & rex regum,
& qui cū illo, sunt vocati & electi & fideles.
- IX § Ex quo autem post illorum decem regum interitum diabolus non
habebit vltiorem in homines potestatem, ideo tempore Gog & eorundem regum
eō crudelius sauiet. Nam interficiet ingentem Christiani populi multitudinem
ex omni tribu Israel, qui eorū ad concionem Enoch & Helia ac aliorum, in Christum
credet. Et sic implebitur illud Apocalypsis: Et audiui numerum signatorum
centum quadraginta quatuor millia signati ex omni tribu filiorum Israel,
non solum ex Iuda & Benjamin, sed etiam ex reliquis decem, omīssa tribu
Dan, quæ in tribubus Israel sortem non accepit, sed eius loco ponitur Manasses
primogenitus Iosephi. Antichristo autē adhærebit progenies Dan, à qua & descensurus
Antichristus perhibetur, qui ceu catulus leonis, fluet largiter de Bafan, &c.
Alias quoq; gentes Antichristus vel Gog coangustabit, nā postea vidit Iohannes
turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, quæ in ecclesia & sub altare ac
alibi interficietur.
- Apo. 7. J. eo. §. 14
S. eo. §. 6. &
J. eo. §. 11.
- Iudi. 18. Apo. 7
Gen. 48. 1. fi. S. c. 61. §. 1.
Deut. 33. Sicut dicitur, qui ceu catulus leonis, fluet largiter de Bafan, &c. Alias quoq; gentes Antichristus vel Gog coangustabit, nā postea vidit Iohannes turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, quæ in ecclesia & sub altare ac alibi interficietur.
- Apo. 7. S. c. 67. §. 4
- X § Decem vero tribus Israel sub Hieroboā discesserunt à Reboā rege Iuda, in
Samarīa degentes, de quibus promulgatum est: Peccauit domus Hieroboam & euer-
sa est & deleta de superficie terræ, quapropter interfecto Hieroboā, Israel captiuus
migravit de terra sua. Nā conclusus est in montibus regni Mædorum, prope
quos est magnus fluuius nomine Gazam, vt habetur in libro Regum ubi dicitur:
Anno Ozæ nono cepit rex Assyriorū Samariam & transtulit Iſraelem in
Assyrios, posuitq; eos in Haylam & in Abor iuxta fluuium Gazan, alias
Euphraten, in ciuitatibus Mædorum. Iratusq; est dominus vehemēter Israeli &
abstulit eos cōspectu suo, & nō remansit nisi tribus Iuda solūmodo. Nā ambæ
tribus, s. Iuda & Benjamin Hierosolymis permanentes, Iuda vocabantur, trans-
latusq; est Iſrael de terra sua in Assyrios vsq; in diem hāc. Cosmographi describūt
decē tribus Israel esse inclusas montibus in vltima parte Asiatici soli versus septē-
trionē situatus. Ad hoc facit Psalmistæ eulogium: Montes in circuitu eius & do-
minus in circuitu populi sui.
3. Reg. 12. S. eo. irpr.
3. Reg. 13. 1. fi. S. c. 9. §. 5.
Amos. 7. J. eo. §. 12
4. Reg. 17. S. ca. 9. §. 5.
J. eo. §. 12
- In prologo Abacuc. tribus, s. Iuda & Benjamin Hierosolymis permanentes, Iuda vocabantur, translatusq; est Iſrael de terra sua in Assyrios vsq; in diem hāc. Cosmographi describūt decē tribus Israel esse inclusas montibus in vltima parte Asiatici soli versus septētrionē situatus. Ad hoc facit Psalmistæ eulogium: Montes in circuitu eius & dominus in circuitu populi sui.
- Psal. 124. S. ca. 59. §. 6
- XI § Ipsi autem Israelitæ tempore Antichristi ad veri Christi fidē rediēt
quoniam scriptura inquit ad Israel: Rursus congregabit te deus de cunctis populis
in quos te ante dispersit, si ad cardines celi fueris dissipatus, inde te retrahet do-
minus deus tuus, & introducet in terram quam possederunt patres tui. Item in
Hieremā: In diebus illis, ibit domus Iuda ad domum Israel & venient simul de
terra aquilonis. Et infra: In diebus illis saraabitur Iuda & Israel habitabit cōfidenter.
Et homines dicent vltra. Viuit dominus qui eduxit & adduxit semen domus
Israel de terra aquilonis & de cunctis terris ad quas ieieceram eos illuc, & ha-
bitabunt in terra sua, dicit dominus omnipotens. Et alibi: Post hoc reuertar &
reædificabo tabernaculum Dauid quod decidit, & diruta eius reædificabo. Et
si fuerit numerus filiorum Iſrahel tanquam harena maris, reliquæ saluæ fient.
Cum vero dominus conuerterit captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob &
letabitur Iſrahel.
- Deut. 30. S. eo. §. 9. &
S. c. 65. §. 7
S. c. 19. §. 17
S. c. 55. §. 11.
S. eo. §. 5. &
J. ca. 69. §. 4
S. c. 57. §. 13
& J. ca. 69. §. 3
S. c. 62. §. 4
Osce. 1.
S. c. 66. §. 11.
- Hiere. 3. S. c. 62. §. 4
Hiere. 16. S. c. 62. §. 4
Hiere. 23. S. c. 62. §. 4
- Acto. 15. S. c. 62. §. 4
Rom. 9. S. c. 62. §. 4
Psal. 13. S. c. 66. §. 11.
- XII § De cisdē insuper decem tribubus, idē omnipotēs per angelū suū ad
Esdram

Esdras inquit: Quoniã vidisti filiũ meum colligentẽ ad se aliam multitudinem pacificã, hæ sunt decẽ tribus, quæ captiue factæ sunt de terra sua in diebus Ozee regis, quem captiuũ duxit Salmanazar rex Assyriũ, & transtulit eos trans flumẽ & translati sunt in terrã aliã. Ipsi autẽ sibi dederunt consiliũ hoc, vt derelinquerent multitudinẽ gentiũ & proficiscerentur in vltioriẽ regionẽ, vbi nunq̃ inhabitauit genus humanũ, vel ibi obseruare legitima sua quæ nõ fuerant seruantes in regione sua. Per istroitus autem angustos fluminis Euphraten, aliã Gazan, introierũt, fecit em̃ eis tunc altissimus signa & statuit venas fluminis vsquequo trãserent. Per eã em̃ regionẽ erat via multa itineris anni vnus & dimidiũ, nã regio illa vocatur Arsareth, tunc inhabitauerunt ibi vsq; in nouissimo tẽpore. Et tũc iterũ cũ ceperint veniẽ, itẽ statuit altissimus venas fluminis vt possint transire, propter hoc vidisti multitudinẽ cum pace. Hæc ex Esdra.

4. Esd. 13

XIII § Inde elicitur q̃ sicut dictarum decem tribuum inclusionis modus fuit miraculosus, ita & reductionis modus erit. Et quando eadem tribus fuerunt per Salmanazar intra vallem montium incluse, statim fluuius Gazan seu Euphrates, decurrens secus illos montes, impetuose cœpit perfluere, vsque adeo q̃ vltius nauigari aut transnari nequeat, excepta die sabbati, qua (vt fertur) quiescit. Qua quidem sabbatina die Israelitæ legem Mosi obseruantes & sabbatũ custodientes transtulere non ausint. Sed futuro tempore quãdo eadem tribus educentur, iuxta oraculum saluatoris respondentis: Et alias oves habeo quas oportet me adducere, tunc præfatus fluuius, deo disponente, quiescet, vt transnari possit, qua propheta præhabita de ipsis tribubus adimpleatur. Siquidem diuinum ait responsum: Cum completa fuerit dispersio manus populi sancti, complebuntur vniuersa hæc. Ad easdem quoq; tribus Israel, quæ nondũ acceperant possessiones suas, Iosue ait: Vsquequo marcetis ignauia, & non intratis ad possidendam terram quam deus dedit vobis?

Exod. 20

Ioh. 10

Danic. 12

Iosue. 18

XIII § Apparet itaq; filiorum Israel inclusionem esse aliam ab inclusione Gog & suorum. Nam iste pro flagello infligendo, illi autem ad id sustinendũ reseruatur. Gog enim sequens Antichristi vestigia, eos vsq; Christifideles persequetur, interficietq; velut in superioribus patet. Tandem ipse Gog interiet, quia dicitur: Et octaua bestia in interitum ibit. Iterum: Et descendet ignis à deo & deuorabit eos, scilicet Gog & Magog, decemq; reges. Tunc em̃ funditus extirpabitur Babylon, statusq; Christianorum perler forum damnabitur secundum dei in Ezechiele sententiã, dicentis: Conuocabo aduersus eum in cunctis montibus meis gladiũ, gladius vnus cuiusq; in fratrẽ suum dirigitur, & iudicabo eum peste & sanguine & imbre vehemẽti & lapidibus immensis, ignem & sulphur pluam super eum & super exercitũ eius & super populos multos qui sunt cũ eo, & magnificabor & sanctificabor & notus ero in oculis multarũ gentiũ, & scient quia ego dñs. I. Iesus Christus. Demũ in terra erit pax firma vsq; ad extremũ iudiciũ. Nam vltius in Ezechiele ait dñs: Nomen sanctũ meũ notũ faciam in medio populi mei Israel, & nõ polluam nomen sanctũ meũ amplius. Et ita optimus, maximus deus, dabit requiem populo suo Israel vsq; in æternum.

Apo. 17. 20.

Ezech. 38

Ezech. 25

1. para. 23

¶ De reliqua parte septimi status post Gog vsq; ad extremũ iudiciũ. Cap. LXIX.

O Brenta tandẽ contra Gog & decẽ reges victoria, de cætero ecclesia habebit permanentẽ tranquillitatẽ & pacẽ vsq; ad extremũ iudiciũ. De qua pace Sibylla lucide vaticinata est. Similiter & Hieremias, dicẽs: Inuenit gratiã in deserto populus qui remãserat gladio, vadet ad requiem suã Israel. Enimvero septimus ecclesiæ status nõ accipitur pro statu æternæ gloriæ, sed pro finali & pacifico statu ecclesiæ militãtis. Post Antichristũ equidẽ nõ statim terminabit hoc seculũ, quia prius totus mundus erit ad Christũ conuertendus. Illud autẽ silentiũ in celo, designat temporalẽ tranquillitatẽ in ecclesia pacificata. Eradicatis em̃ oibus discordiis, totus orbis in quieta pace & vera fide vnanimiter Christo subiicietur, quemadmodũ septima tuba exprimit.

Hier. 31. 1. pr.

Vbertinus

Apoc. 8.

Apo. 10

I § Tunc implebuntur prophetiæ quæ singularẽ pacẽ per Christũ introducen-

DE RELIQUA PARTE SEPTIMI STATVS &c.

- Esa. 2.** ducendam promittunt, vt in Esaia: Erit in nouissimis diebus præparatus mons domini, & fluent ad eum omnes gentes, conflabunt gladijs suos in vomeres & lanceas suas in falces, nõ leuabit gens contra gentem gladium, nec exercebunt vltra ad præliũ. Non enim solũ secularia bella tunc cessabunt, sed etiã spiritualia heresum & schismatum euacuabuntur. Vterius Esaia ait: Miserebitur deus Iacob & eliget adhuc de Israel & requiescere eos faciet super humũ suã. Item, cõtriuuit dñs baculũ impiorũ, cõquieuit & siluit omnis terra. Et infra: Ecce dñs deus in fortitudine veniet & brachium eius dominabitur, videbunt gentes iustũ suum, & non vocaberis vltra derelicta & desolata, sed vocaberis voluntas mea. §.c.64. §.2.
I. eod. §.3.
- Esa. 14.** §.c.61. in fi.
- Esa. 40.** II § Alij quoq; prophetæ de illius septimi status tranquillitate loquuntur. In primis Sophonias: Reliquiã Israel non facient iniquitatẽ, nec facient mendacium, & non inuenietur in ore eorum lingua dolosa, quoniam ipsi pascentur & accubabunt, & non erit qui exterreat. Lauda filia Sion, iubila Israel, lætare & exulta in omni corde filia Hierusalem, abstulit dominus iudicium tuum, auertit inimicos tuos. Rex Israel dominus in medio tui, non timebis malum vltra. Et infra: Non sumet gens aduersus gentem gladium, & non discent vltra belligerare, & regnabit dominus super eos in monte Sion ex hoc nũc & vsq; in æternum. Item in Amos: Plantabo eos super humum suam, & non euellam eos vltra de terra sua quam dedi eis, dicit dominus. In nouissimis itaq; inuenies requiem in ecclesia & conuertetur tibi in oblectationem.
- Esa. 62.** III § De illo deniq; septimo statu & vniuersali pace intelligitur illud Ezechielis: Ecce ego assumam filios Israel de medio nationum, ad quas abierunt, & congregabo eos vndiq; & adducam eos ad humum suam, & faciam eos gentem vnã in terra in montibus Israel, & rex vnus erit, omnibus imperans, non erunt vltra duæ gentes, nec diuidentur amplius in duo regna. Et erunt mihi populus & ego ero eis deus, & seruus meus Dauid rex super eos, & pastor vnus erit omnium eorum. In iudicijs meis ambulabunt & mandata mea custodient & facient ea. Et percutiam illis fœdus pacis, pactum sempiternum erit eis. Et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum. Nam totus Israel saluus fiet quando plenitudo gentium introierit. §.c.68. §.11
§.c.65. §.7.
& §.c.49 §.15
in fi. & I. eo. §.4
& §.c.68. §.13
& §.c.66. §.14
- Ezech. 37.** IIII § Idem septimus ecclesiæ, vel tertius mundi status vocatur nouũ cœlum & noua terra, quia in eo omnia innouabuntur, siquidem mala priorũ statuum cessabunt, & bona illi statui decencia incrementum. Ait enim saluator: Cœlum & terra transibunt, verba autẽ mea non transibunt. Quibus verbis Christus videtur annuere, in futuro septimo statu cœlũ & terram innouari. Hoc nouũ cœlũ, nouãq; terram vidit Iohannes, dicens: Primũ cœlũ & prima terra abiit & mare iam non est, & vidi sanctã ciuitatem Hierusalem. Ad idẽ Petrus inquit: Nouos cœlos & nouam terram & promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Ideo appellatur ciuitas ob iustitiæ obseruantiam ac ob miram omnium vnionem. Hierusalem vero nominatur, quia ibi erit visio summæ pacis, vbi neq; dolor erit vltra, quæ prima abierunt. Tunc quoq; fiet vnus ouile & vnus pastor. Vbi autẽ iste pastor ecclesiæ tũc deget, an Romæ, affalibi, incertũ est, quippe dñs ait: Qui egrediuntur in terram aquilonis, requiescere fecerunt spiritũ meum in terra aquilonis, quibus forsitan deus præstabit requiem per circuitum. §.c.62. §.4.
& §.c.53 p.
I. eo. §.9. i fl
I. c. 70. §.7.
§.c.68. §.4
I. eo. §.5. i fi.
§.eo. §.3. &
I. eo. §.8. i p.
§.c.68. §.11.
§.c.68. in fi.
§.eo. in pr.
- Rom. 12.** V § Et si iuxta communem doctorum expositionem, finis libri Apocalypsis referatur ad ecclesiam triumphantem, id est ad cœlestem seu octauum ecclesiæ statum, de quo in fine dicitur, tamen secundum Vbertini existimationem idem finis totus magis ad septimum militantis ecclesiæ statum refertur. Siquidem diui secretarij intentio minime fuit, cœlestem describere statum, cuius respectu præsentis vitæ status exilium est. Nam scriptum est, Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit deus his qui diligunt illum. Neq; à seculo audierunt neq; auribus perceperunt quæ deus præparauit expectantibus se, quasi inuauit, frustra describi statum cœlestem. Qui non apparet in hoc seculo, sed tunc demũ quãdo beati, oculo ad oculum deum videbunt. Hæc est enim vita æterna vt cognoscant verum deũ, quem hic nemo vidit vnquam. I. c. 70. p to
§.ca. 59. §.9
§.c.5. §.8 &
I. c. 70. §.4
- Apo. 21. i pr**
- 2. Pet. 3**
- Apoc. 21**
- Iohan. 10**
- Zach. 6**
- 2. para. 15**
- Vbertinus**
- 1. Cor. 2**
- Esa. 64**
- Esa. 52**
- Iohã. 1. 17**
- Nempe

Nempe visio pacis & æterna tranquillitas, felicissimæq; quies est bonum inæstimabile atq; infinitum, quod nemo exprimere valet. Hinc Gregorius: Nulla lingua dicere, nullus intelletus capere sufficit, ergo nec calamus comprehendere potest, quæ sint illa supernæ ciuitatis gaudia, quid sit angelor; choris interesse, cū beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assistere, præsentem dei vultum cernere, incircumscriptum lumen videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpetuo munere letari. Est enim pondus supra modū. Quamobrem idem finis Apocalypsis potius intelligi atq; mystice exponi debet de ecclesiæ militantis septimo & vltimo statu, qui erit figura & initium status ecclesiæ triumphantis immediate subsequenti, quando deus absterget omnem lachrymam ab oculis piorum, vbi non erit amplius luctus, nec clamor, nec dolor. Porro prior status frequenter participat in aliquibus proprietatibus cū statu immediate sequente.

VI § Præterea de eodem septimo statu inducitur oraculum istud: *¶* **E**derunt ei, scilicet Iob, vnusquisq; ouem vnā & in aurem vnā. Dominus autē benedixit nouissimis Iob magis q̄ principio eius, vbi Bernhardus exclamat: *¶* **A**perire libet oculos fidei & extremum illud sanctæ ecclesiæ de susceptione Israelitici populi conuiuium contemplari. Ad quod nimirum conuiuium magnus ille Helias conuiuantium inuitator adhibebitur, tunc propinqui & noti cum muneribus ad Christum venient, & adorabunt eum filia Tyri in muneribus. Quod tūc fiet quando tribus Israel, ei, quem superbientes hætenus nō cognoscunt, negant, tandē eo cognito hostiam suæ humiliationis & confessionis apportabūt. Eidem nouissimo statui benedicet dñs plus q̄ præteritis statibus.

VII § Porro in septimo ecclesiæ statu dicitur foras princeps huius mundi ac rursus ligabitur, quoniam vltierus non poterit ecclesiam seducere, sicut in prioribus quintō & sexto statibus eam seduxit, neq; poterit impedire conuersionem filiorum Israel, aliarumve gentium, neq; habebit amplius potestatem exci-tandi discordias. Hinc dominus in Ezechiele: *¶* **E**ieci te de monte sancto dei & p-didi te d̄ Cherub, protegens te de medio lapidum ignitorum, Producam ergo ignem de medio tui qui comedat te, & dabo te in cinerem super terram, nihil factus es, & non eris in perpetuum. Item Naum: *¶* **C**elebra Iuda festiuitates tuas & redde vota tua, quia non adijciat vltra vt pertranseat in te Belial, vniuersus interiit. Ad idem Esaias: *¶* **Q**uomodo cecidisti de celo lucifer qui mane ortiebaris, corruisti in terram qui vulnerabas gentes, tu proiectus es quasi stipes inutilis, & quasi cadauer putridum non habebis consortium. In Apocalypsi perinde scribitur: *¶* **E**t factum est prælium magnū in celo. i. in ecclesia militante, Michael & angeli eius præliabantur cum dracone, & draco pugnabat & angeli eius, & nōn præualuerunt, neq; locus inuentus est eorū amplius in celo. i. in ecclesia contra fideles, & proiectus est Satanus qui seduxit vniuersum orbē. Nunc facta est salus & virtus & regnū dei nostri & potestas Christi eius ideo lætamini cœli & qui habitatis in eis. Rursum Esaias: *¶* **G**audete & laudate simul de ferta Hierusalem, quia consolatus est dñs populum suum, & videbunt omnes fines terræ salutare dei nostri, Quia facta est custodia omnis spiritus immūdi.

VIII § Qualis autem reformata ecclesia in septimo suo statu sit futura (ait Vbertinus) habetur in Apocalypsi, vbi dicitur: *¶* **A**gnus stabat super montem Sion, & cum eo centum quadragintaquatuor millia, habentes nomen eius & nomē patris eius scriptum in frontibus suis. Et cantabant quasi canticum nouū, quia explosis veteribus erroribus, fiet noua reformatio. Vocatur vero canticum nouum propter nouam artem seu doctrinam spiritus sancti, infundendam bonis Christi fidelibus. Qui in illo futuro septimo ecclesiæ statu, tanquā in cithara salutis humanæ, totam perfectionē diuinæ bonitatis & omnium dei operū suarūq; virtutū mentalium sonare facient, ceu in armonia ordinatissima, nunc lætantes cū Iesu paruulo, nunc dolentes cum crucifixo, nunc peregrinantes cum glorioso, qui est super omnia benedictus deus.

IX § Numerus autem 144000. spiritualiter est intelligendus & futuro se- ptimo statui adaptandus. Literaliter quidem per eundem numerum significatur

Ca. Se. c. 156
Grego. i ho
mel. super
Luc. 14.
Apo. 21.
Iob. 42
Bernhardus
Psal. 44
Ioh. 12
Apo. 20
Ezech. 28
Naum. 1.
Esa. 14
Apo. 12
Esa. 52
Apo. 18
Apo. 14.
Apo. 18

DE RELIQUA PARTE SEPTIMI STATVS &c.

- Luc. 1. magna multitudo, quæ ad euangelij perfectionem eotunc conuertetur. In eodem enim statu vera mundi monarchia erit agni, id est Christi, cui deus dabit sedem
 1. Reg. 2. patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. Nam postquam dominus iudicabit fines terræ, id est postquam expugnabit Antichristum & suos sequaces, tunc dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui. Hinc Daniel: In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus cæli regnū quod in æternum nō dissipabitur, & regnū eius alteri populo non tradetur, cōminuet & consumet vniuersa regna præterita, & ipsum stabit in æternū. Quæ circa cælestis aquila vidit thronū magnum candidū & Christū sedentē super eundem thronū, à cuius conspectu fugit terra & cælum.
- Thelospho. X § Ad præmissa infert Thelosphorus: Quemadmodum Machabæorum
 Gene. 49 tribulatione finita, ablatum est sceptrum de Iuda & venit qui mittendus erat, nec non Romanum Imperium eotunc cœpit totam monarchiam, surgente in temporalibus nouo imperatore. s. Augusto, & in spiritualibus nouo pontifice, scilicet Christo, vniuerso terrarum orbi pace offerente. Ita modo quando cessabit
 Luc. 2. Antichristiana tribulatio, tunc (secundum Ioachim vaticinium) auferetur sceptrum de Roma & surget in spiritualibus nouus pontifex, qui sua virtute mūdum pacificabit, vnā cum bono nouo rege temporalia legitime gubernaturo. Et sic mundi monarchia à Romanis ad agnū procul dubio transferetur. Quandoquidē
 Danie. 4. Daniel ait: Dominabitur excelsus in regno hominū, & cui voluerit, dabit illud, & humilem hominem. i. Christum, constituet super eum. Postea Daniel ad Nabuchodonosor: Septem quoq; tempora mutabuntur super te, donec scias qd dominetur excelsus super regnū hominū, quia potestas eius potestas sempiterna, & regnū eius in generatione & generationē & omnes habitatores terræ apud eū nihilū reputati sunt. Et infra: Antiquus dieꝝ dedit filio hominis potestātē & honore & regnū, & omnes populi, tribus, & linguæ ipsi seruient, potestas eius æterna quæ non auferetur, & regnū eius non corrumpetur.
- Danie. 7. XI § Ergo concludetur qd in illo septimo ecclesiæ statu incipiet regnū dei & Christus actu exercebit monarchiam mundi vsq; in sempiternum. Quoniam domini est regnum & ipse dominabitur gentiū. Et: Domini est terra & plenitudo eius, orbis terrarū: & vniuersi qui habitant in eo. Item, sedebit dominus rex in æternum. Quoniam rex omnis terræ deus, ideo regnabit deus super gentes. Et ipse reget nos in secula. Et regnum ipsius Christi omnibus dominabitur. Ad quem propheta profert: Regnū tuum regnū omniū seculorū, & dominatio tua in omni generatione. Regnabit igitur dñs in secula. Ad illud vsq; regnū psumuntur aliqui sancti adhuc viuere, de quibus dñs: Sunt (inquit) de hic stantibus qui nō gustabunt mortē donec videant regnū dei. Id ipsum est regnū Israel quod restituetur, & de quo discipuli, qui cōuenerant, interrogabāt Christū, dicētes: Dñe si in tēpore hoc restitues regnū Israhel? Et de quo saluator in Matth. ait: Nō bibam amodō de hoc genimine vitis vsq; in diē illū cū bibā illud vobiscū nouū in regno patris mei. Et in Marco: Iā non bibā de genimine vitis vsq; in diē illū cū illud bibam nouū in regno dei. Et in Luca: Non bibā de generatione vitis, donec veniat regnū dei. De isto septimo ecclesiæ statu plura superius dixi.
- De extremo iudicio. Cap. LXX.
- Esa. 3. IN septimo ecclesiæ statu ad fulgorē cælestis patriæ appropinquatur, ac dominus Iesus ad iudicium venit cū senibus populi sui, non pauperculus sicut in primo suo aduentu, sed in maiestate sua cum potentia magna, retributus vniciq; iuxta meritum. Tunc quoq; verificabitur illud verbū Christi: Apocal. 1. 22 Tempus prope est, ecce venio cito. s. ad extremū iudicium. Quod Sibylla vocat proximum examen, quia non solum generaliter in extremo die, sed quotidie specialiter in singulas animas, ex hoc seculo ante tribunal dei statuendas exercet
 Job. 22 dicente scriptura, veniet tecum in iudicium propter malitiam tuam plurimam, & infinitas iniquitates tuas. Opus em̄ hominis reddet ei deus, & iuxta vias singulorum restituet eis, neq; enim vltra in hominis potestate est vt veniat ad deum in
 Psal. 142 iudicium, Vnde precatus est Dauid, dicens: Non intres in iudicium cum seruo tuo

§. c. 67. §. 4
 §. c. 48 §. 5 &
 §. eo. §. 4. i. fi
 & j. co. §. 10
 §. c. 61. §. 13

§. c. 61. §. 4.
 post prin.

§. c. 68. §. 7
 §. ca. 62. §. 2

§. c. 48. §. 6.
 & §. c. 61. §. 8

§. eo. §. 9. &
 j. eo. §. 11.
 §. c. 48. i. pt.

§. cod. §. 7.
 §. c. 62. §. 6.

§. c. 67. §. 5.
 §. cod. §. 10

§. c. 70. §. 4

§. c. 67. §. 6
 §. c. 66. p. 10.

§. c. 69. §. 5.
 & j. eo. §. 1.

§. c. 37. §. 4.
 §. c. 62. §. 1. i

fi. j. eod. §. 2
 §. ca. 65. §. 3

§. c. 62. §. 13
 §. c. 64. §. 4

§. c. 15. §. 3

§. c. 57. §. 6

modum cum leo rugit, nam contra malignitates locustarum seu bestiarum annuntiet terribile dei iudicium in proximo venturum ut bestiae contremiscant, & cum clamauerit ille angelus, tunc loquentur septem tonitrua voces suas.

Ioachim VI § Quae quidem septem tonitrua, secundum Ioachim sunt septem spiritus sancti est septiformis, sic septiformis est intelligentia septem aetatum mundi, & septem signaculorum veteris testamenti, & septem statuum ecclesiae. Quae omnia veluti tonitrua clamabunt in extremo iudicio, electis largienda esse dona gratiae, impijs vero infligenda esse acerba supplicia poenarum.

Apo. 14. VII § Ad praemissa deferuit figura, quando intimus Christi secretarius vidit iterum angelum volantem per medium caeli, habentem Euangelium aeternum ut euangelizaret sedentibus super terram dicens: Timeate dominum, quia venit hora iudicii eius. Et alibi: Venite filii, audite me, timorem domini docebo vos. In extrema etenim die generaliter ruet mundus, hoc est eius cursus cessabit, ac desinet septima aetas tertiusque huius mundi, & septimus ecclesiae status, & incipiet octaua, id est, perpetua aetas nec non octauus status aeternaliter permanens post generationem resurrectionem. In cuius mysterium Christus dominica ceu octaua die resurrexit. Post plurima namque signa solis & aliarum stellarum ac elementorum, ceu

Luc. 23. Ioh. 20. 2. Pet. 3. In magno impetu transient.

VIII § Quot autem & qualia signa extremum diem praecedent, in veteri testamento nonnullas coniecturas habemus: Quorum quindecim ponunt Hebraei in suis annalibus, quae refert post Hieronymum Lyra super Lucam, Praeterea iuxta euangelicam scripturam, virtutes caelorum, id est, angelorum mouebuntur, scilicet cessando mouere corpora caelestia. Vnde etiam elementa inferiora ab inuicem separabuntur, & ulterius conuiescent. Item signum filij hominis in caelo ad iudicandum venerit. Item corpora tam caelestia quam terrestria immutabuntur, plura in super alia per doctores enumerantur signa quae praetereo.

IX § Enim uerbis tempore messis, scilicet extremi iudicii, dicit Christus messioribus, id est angelis: Colligite primum zizania, id est, filios nequam, & alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem, id est, genus electum congregate in horreum meum, scilicet regni caelestis. Mittet enim filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem. Perinde sicut piscatores lagenam in mare missam, piscibusque repletam educunt, & secus littus sedentes, eligunt bonos pisces in uasa, malos autem foras mittunt. Sic erit in consummatione seculi, exhibent angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus & stridor dentium.

X § De extremo iudicio in reprobos apud Caharinam Senensem reuelatur inter alia. Quomodo poena animarum damnatarum innouabitur & augebitur propter redintegrationem suorum corporum. Suo namque obscuro oculo uidebunt Christum (in quem transfixerunt) qui eis ostendet faciem horribilem, sicut infirmus oculus luce solis offenditur, in qua sanus delectatur. Illud damnatis accidit ex defectu proprio, utpote ob eorum perfidiam, non ex defectu seu variatione solis iustitiae, quae bonis apparebit in misericordia & amore, iniquis uero cum odio & vindicta, sunt enim membra diaboli abscisa a Christo, cuius praecipis & ecclesiae, dum uiuerent, obedire noluerunt, secuti persuasiones daemonis: ideo diuine recipient aeternae damnationis retributionem tanquam martyres daemonis, qui praebet eis praemium quod ipse habet. De transitu & infelicitate iniquorum, ac rursum de transitu, & felicitate iustorum multa Catha. Senens. sunt reuelata.

XI § Specialiter de beatitudine electorum inter alia reuelatum est, tunc plene satiari beatos cum apparuerit gloria domini, quo solo, tanquam re maiore, homo repleti potest: In praesenti autem seculo pacifici partim satiant diuina gratia, tandem in patria plenam beatitudinem consecuturi, quemadmodum abundanter declarat in opusculo Catharinae Senensis. Demum in Euangelio concludit: Filius hominis ueniet in nubibus caeli cum uirtute multa, & congregabit electos eius a quatuor

§.c.25. §.14
§.c.5. §.1
§.c.9. i pri.
§.c.5. i pri.
§.c.46. §.1
§.c.66. §.4.
§.c.66. §.10
§.c.69. §.4.
§.c.64. §.7
§.c.51. §.9
§.c.17. §.20
§.c.23. in fi. prin.
§.eo. §.11
§.c.25. §.12. in fine
§.c.43. §.3. in prin. & §.c.1. §.4 in fi. & §.c.34. §.3.
§.eo. §.4
§.c.66. §.2
Psalm. 16
§.c.66. §.2
§.eo. §.2

CONCLUSIO OPERIS.

ex ignibus tollat. Ecce tribulationum flamma mundum concremat, & cuncta quæ in eo speciosa videbantur, finis iam proximus velut ignis deaſtat. Lucrum ergo maximum credite, ſi vobiscum aliquid de illo rapiatis, ſi quid fugientes tollitis, ſi hoc quod perire remanendo poterat ad retributionem perpetuam vobis ſeruatis. ſ. largiendo, quoniam ſeruando terrenã omnia totaliter amittimus, ſed bene largiendo ſeruamus. Piẽ igitur operemur dũ vitæ noſtræ habemus tempus, quod profectò exiguum eſt, ac velociter currit, ad eſſe enim feſtinant tempora. Ad videndum denique citius iudicem noſtrum (quia cum magna importunitate compellimur) ei ex bonis actibus noſtris feſtinanter obuiam præparemur ipſo Ieſu nos adiuvante ſaluatore noſtro piſſimo, ac iudice æquiſſimo. Qui iram cõceptam à nobis auerrat & ſuam eccleſiam ac nos eius membra in futuris præcellis miſericorditer ſuſcipiat, protegat quæ, & liberet ab inſidijs iam ſoluti, & æquientis diaboli, donec ad ſecuritatis portum, & ad ſtatum pacificum peruehamur, felicem quoque huius vitæ conſummationem, cœlicamque contemplationem tandem adipiſcamur. Id nobis omnibus almus præſter Deus, qui trinus & vnus regnat per infinita ſæculorum ſæcula, A M E N .

ſ. ca. 58. ſ. 5
ſ. c. 62. ſ. 17
ſ. c. 43. ſ. 11.
ſ. c. 4. præ.
ſ. c. 35. ſ. 15.
& ſ. ca. 47.
in fine
ſ. c. 60. ſ. 10
& ſ. ca. 17.
per totum

FINIS.

AD LECTOREM.

¶ Assignata ſunt hoc loco errata aliquot, lector ſtudioſe, vt luce clariuſ intueare, quæſta diligentia in hoc nobiliſſimo atque ſacraſſimo opere ſit facta. Nam prior æditio (à nobis tamen minimè in lucem emiſſa) tot ſcatebat mendis, quot pardus maculis. Meremur itaque gratiam non vulgarem, ab omnibus Chriſtianæ fidei cultoribus, quod librum hunc tam præclarum, tamque cunctis ad omnia neceſſarium, veræ atque genuinæ integritati reſtituerimus. Vale, & hæc omnia boni conſule.

¶ Folio. 7. facie. 2. linea à fine. 2. lege, ſuper nos. Folio. 13. facie. 1. linea. 18. quiſque ſtatus durat. Fo. 19. fa. 2. li. 37. remiſſiuo. Fo. 20. fa. 1. li. 46. temporalibus ditauit. Fol. 27. fa. 2. li. 14. ad prædandum. Ibidem, linea à fine. 12. dulciſſime inuitat. Fo. 29. fa. 2. linea à fine. 14. hamo. Fo. 36. fa. 2. li. 36. latronum participes. Fo. 39. fa. 2. linea. 8. alia opera. Fo. 45. fa. 2. li. 36. quia oneratis. Fo. 47. fa. 2. li. 34. ne ſcilicet. Fol. 52. fa. 1. linea à fine. 11. amor dei. Fol. 55. fa. 2. li. 16. & adulteria. Fol. 67. fa. 1. li. 37. illo iacebit. Ibidem, fa. 2. li. 31. deſcendet, & concuſcabit ſuper excelsa terræ, & conſumentur. Fol. 68. fa. 1. linea à fine. 16. mutum animal. Fol. 71. fa. 2. linea à fine. 6. qui reſpiſcent. Fo. 72. fa. 1. linea à fine. 14. verbum dei. Fo. 78. fa. 2. li. 16. cum vniuerſalis. Fo. 81. fa. 1. li. 13. altare aureum. Ibidem, linea. 21. facti ſunt. Folio. 89. facie. 2. linea. 1. gladij de femine.

Collegij Societ. Deſu Paderborne

¶ Colonia ex ædibus Quentelianis, Anno virginis partus, M. D. XXXI. menſe
IVNIO.

Gala.6
Sapia.2.
Deute.32

¶ Pon
status durat
Fol.27. fa.2. li
Fo.29. fa.2. linea
fa.2. linea.8. alia o
cet. Fol.52. fa.1. lit
fa.1. li.37. illo iaceb
ra, & consument
nea à fine.6. qui r
li.16. cum vniuerf
Folio.89. facie.

t
t
t
e
t
r
e
r
a
p
T
a
m
h
q
s
f
a
er
h
qu
dy

uos ee frugi iubet. Abrogemus igitur istud horride uetustatis rubigine oblitum imperium,
& em quid opus libertate si uolentib; luxu perire non licet. Age par pferamus equali iugo uir-
tutes honoz q; societate iunctu. Instructum autē aemulationis animo dissidens. c. l. naerp. L.
iulius q; salinator secundi punici belli temporib; firmissima rē. lacerata quā destructam simul
egerunt censuram. Nam cū equitū centurias recognoscere. & ipsi ppter rubur actus etiam
nunc equi essent numero. ut est ad polliam uentū tribu uentū p̄collecto nomine salinatoris.
ētandū. necne sibi ee h̄stitant. Quod ubi intellexit naero. exitari polliam & equū uendere
iussit. qui a populi iudicio dāpnatus esset. salinator quoq; eadem animaduersione nerone p̄secut est.
adiecta causā. quod non sincera fide scem in gram redisset. quib; uiris si quis celestiam significasset
futurū. ut eoz sanguis illustriū imaginū serie deductus in ortum salutaris principis nris conflu-
ret. depositū inimicitias artissimo se amicitiae foedere unxissent. seruata ab ipsis patriam. com-
muni stirpe seruandā relicturi. Salinator uero quattuor atq; .xxx. trib; inter aerarios referre
non dubitauit. Cum se dāpnassent. postea cōs. & censore fecissent. Preterit q; causam quia necesse
ee eis alterutro facto crimine temeritatis & p̄uiri teneri. unā tantū modo tribuū maeciam
uacuum nota reliquit. que cum suffragiū suū ut non dāpnatione. Ita ne honore quidē dignū
indicauerat. Quam putemus consultantis & p̄ualidū illam ingenū fuisse. qui neq; tristi iudiciorū
exitum compelli. neq; honorū magnitudine adduci potuit. que se blandiorem in administrationem
rē gereret. Equestris quoq; ordinis bona magna q; pars cece iuuenes censori notam patiente
animo sustinuerunt. Quos in. ualerius et p. iempronius quia in sicilia ad munitionū opus ex-
plicandum tre iussi facere id neglexerant equis publicis spoliato in numerū aerariorū retuler-
tur. etia metas censores summa eū seueritate poenā exegerunt. In. enī atilius regulus.
et l. furui philippus in. metellū quaestore consulesq; equites romani qui post infeliter
cōmissam canensem pugna cum eo habituros se italia inuauerant direptis equis publicis
inter aerarios defendendos curauerunt. eosq; graui nota affecerunt. qui tum in potestatem
hannibalis uenissent. leuati ab eo missi ad senatum de p̄mitandis captiuis. neq; impetrassent
quod petebant in urbe manserunt. quia & romano sanguini fidem prestare conueniens erat.
& in. atilius regulus censor p̄fidiam notabat. Cuius pater p̄sumos cruciatus expiare quam
fallere kartaguenis. satis ee duxerat. Jam hec censura ex foro in castra transcendit que neq;
timere neq; decipi uoluit hostem. Secuntur duo eiusdē generis exempla ea q; adiecit satis
erit. gexa. cum a. l. metello & g. n. domitio censorib; senatu moctus ee. postea censor fact' ē.
Item in. ualerius metella censoria nota p̄strictus. censoria post modū potestate imperauit.
quoq; ignominia uirtute accuit. Rubore enī eius exeatū omib; uirib; incubuerunt. ut
digni erub; uiderentur. quib; dari potius quā obici censura deberet. **Lxi. de maiestate.**

EST ET ILLA quasi priuata censura. maiestas claroz uirū. sine tribunalū fasti-
gio. sine apparitorū ministerio. potens in sua amplitudine obtinenda. grato enim
& iocundo introitu animis hominū allatur. admirationis pretexto uelata. qua
recte quis dixit longū & beatū honore ee sine honore. Nam quid plus tribui
potuit cōs. quā est datum reo metello. qui cū causam repetundarū diceret. ta-
bulaeq; eius ab accusatore ex postulate ad nomen inspiciendū circa iudicē ferrent.
totū consiliū ab earū contēplatione oculos auertit. ne de aliqua re que in his

U d
Th
1410a